สรุปผลการดำเนินงาน
กันยายน ๒๕๖๒ - กันยายน ๒๕๖๓

คณะกรรมาธิการการศาสนา คุณธรรม จริยธรรม
ศิลปะและวัฒนธรรม วุฒิสภา

สำนักกรรมาธิการ ๓
สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

คณะกรรมาธิการการศาสนา คุณธรรม จริยธรรม ศิลปะและวัฒนธรรม วุฒิสภา

สรุปผลการดำเนินงาน

กันยายน พ.ศ. ๒๕๖๒ ถึง กันยายน พ.ศ. ๒๕๖๓

สาร

นายมหรรณพ เดชวิทักษ์

ประธานคณะกรรมาธิการการศาสนา คุณธรรม จริยธรรม ศิลปะและวัฒนธรรม วุฒิสภา

คณะกรรมาธิการการศาสนา คุณธรรม จริยธรรม ศิลปะและวัฒนธรรม วุฒิสภา มีภารกิจหลัก ๔ ด้าน โดยมีคณะอนุกรรมาธิการ ๔ คณะ เป็นกลไกการดำเนินงาน คือ ด้านการศาสนา (พลตำรวจโท ศานิตย์ มหถาวร เป็นประธาน) เน้นการอุปถัมภ์และคุ้มครองทุกศาสนาที่ทางราชการให้การรับรอง พร้อมส่งเสริมศาสนิกชนปฏิบัติตามหลักธรรมของศาสนา เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตและสังคม ด้านคุณธรรมและจริยธรรม (ดร. ศิรินา ปวโรฬารวิทยา เป็นประธาน) เน้นการส่งเสริมให้ตระหนักรู้และดำเนินชีวิตอย่างมีศีลธรรม คุณธรรมและจริยธรรม ให้แก่ประชาชนทุกช่วงวัยเพิ่มมากขึ้น ด้านศิลปะและวัฒนธรรม (นายเนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์ เป็นประธาน) เน้นการปกป้อง ฟื้นฟู อนุรักษ์และพัฒนา ประเพณี วิถีชีวิตอย่างมีอัตลักษณ์ไทย ทั้งระดับชาติและระดับท้องถิ่น ให้สามารถเป็นพลังเพื่อการสร้างชาติ นอกจากนี้ คณะกรรมาธิการยังได้ดำเนินการติดตาม เสนอแนะ เร่งรัดการปฏิรูปประเทศและดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ชาติในภารกิจของคณะกรรมาธิการ ให้เป็นไปตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ (พลเอก ไพชยนต์ ค้าทันเจริญ เป็นประธาน)

การดำเนินงานของคณะกรรมาธิการตามภารกิจ ๔ ด้านข้างต้น มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกันอย่างมีบูรณาการไม่อาจแยกส่วนกันได้ กล่าวคือ หลักธรรมคำสอนของทุกศาสนามุ่งหมายให้ศาสนิกชนเป็นคนดี มีเมตตา มีความเข้าใจที่ดีต่อเพื่อนมนุษย์ และอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข ศาสนาจึงให้กำเนิดศีลธรรม คุณธรรมและจริยธรรมในจิตใจของมนุษย์ นำไปสู่การพัฒนาทางศิลปะและวัฒนธรรม เกิดเป็นอารยธรรมต่าง ๆ ตามยุคสมัย รวมทั้งการติดตาม เสนอแนะและเร่งรัดการปฏิรูปประเทศและการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ชาติ ตามภารกิจของคณะกรรมาธิการ ดังนั้น การดำเนินงานของคณะกรรมาธิการจึงมีความสำคัญต่อการพัฒนาประเทศทั้งด้านสังคม เศรษฐกิจและการเมือง ช่วยสนับสนุนการดำเนินงานของฝ่ายบริหาร ในฐานะประธานคณะกรรมาธิการขอชื่นชมและให้กำลังใจแก่ประธานและอนุกรรมาธิการทุกท่านทั้ง ๔ คณะข้างต้น ที่ได้ดำเนินงานตามภารกิจที่ได้รับมอบหมายอย่างเข้มแข็งด้วยความมุ่งมั่น เพื่อให้ภารกิจของกรรมาธิการบรรลุผลตามหน้าที่และอำนาจ เป็นประโยชน์ต่อประเทศชาติและประชาชน ในช่วง ๑ ปีที่ผ่านมา (กันยายน พ.ศ. ๒๕๖๒ – กันยายน พ.ศ. ๒๕๖๓) อย่างไรก็ตาม จากประสบการณ์การดำเนินงานในรอบปีทำให้ได้แนวคิดและวิธีการดำเนินงานเพื่อการปรับปรุงให้เกิดประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น เช่น การเสริมสร้างงานศาสนิกสัมพันธ์ให้เป็นระบบและมีผล

เป็นรูปธรรม การส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรม และการปกป้องอนุรักษ์และพัฒนาศิลปะและวัฒนธรรม โดยให้ความสำคัญเกี่ยวกับกฎหมาย และเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานให้ปฏิบัติอย่างถูกต้องตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ ด้านวิชาการ และปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อตรงและโปร่งใส โดยเฉพาะด้านการอนุรักษ์โบราณสถาน โบราณวัตถุที่เป็นสมบัติของประเทศ เพื่อให้การดำเนินงานของคณะกรรมาธิการเกิดประโยชน์ต่อประชาชนส่งผลให้วุฒิสภาเป็นที่หวังและเป็นที่ยอมรับของประชาชนอย่างยั่งยืน

ในโอกาสนี้ ผมขอขอบคุณประธานคณะอนุกรรมาธิการ อนุกรรมาธิการ ที่ปรึกษากิตติมศักดิ์ ที่ปรึกษา ผู้ชำนาญการ นักวิชาการและเลขานุการประจำคณะกรรมาธิการ และคณะบุคคลที่ช่วยปฏิบัติงานในคณะกรรมาธิการ โดยเฉพาะฝ่ายเลขานุการประจำคณะกรรมาธิการ ซึ่งได้ร่วมมือกันปฏิบัติหน้าที่และจัดทำรายงานสรุปผลการดำเนินงานประจำปีฉบับนี้

ขอให้ทุกท่านประสบความสุข ความเจริญ มีสุขภาพพลานามัยแข็งแรงและเป็นกำลังสำคัญในการขับเคลื่อนงานของคณะกรรมาธิการ เพื่อประโยชน์ของประเทศชาติและประชาชนสืบไป

(นายมหรรณพ เดชวิทักษ์)
ประธานคณะกรรมาธิการการศาสนา
คุณธรรม จริยธรรม ศิลปะและวัฒนธรรม วุฒิสภา

สาร

ศาสตราจารย์ ร้อยเอก ทินพันธุ์ นาคะตะ

ประธานที่ปรึกษาคณะกรรมาธิการ

ภารกิจหลักตามหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมาธิการการศาสนา คุณธรรม จริยธรรม ศิลปะและวัฒนธรรม วุฒิสภา กล่าวคือ ด้านศาสนา มุ่งเน้นให้ความสำคัญการอุปถัมภ์และคุ้มครองทุกศาสนา และส่งเสริมศาสนิกชนให้ยึดมั่นในหลักธรรมคำสอนของศาสนา เพื่อพัฒนาตนเองและสังคมตลอดจนสร้างความสมานฉันท์ในหมู่ศาสนิกชนต่างศาสนา ด้านคุณธรรมและจริยธรรม มุ่งเน้นการส่งเสริมให้ประชาชนดำเนินชีวิตอย่างมีศีลธรรม คุณธรรมและจริยธรรม ด้านศิลปะและวัฒนธรรม มุ่งมั่นการปกป้อง ฟื้นฟู อนุรักษ์และพัฒนาประเพณีและวิถีชีวิตตามอัตลักษณ์ไทย รวมถึงการดำเนินการติดตาม เสนอแนะเร่งรัดการปฏิรูปประเทศและดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ ด้านศาสนา คุณธรรม จริยธรรม ศิลปะและวัฒนธรรมให้เป็นไปตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐

การดำเนินงานของคณะกรรมาธิการในระยะปีที่ผ่านมาระหว่างกันยายน พ.ศ. ๒๕๖๒ ถึงกันยายน พ.ศ. ๒๕๖๓ ได้ปรากฏผลงานอย่างหลากหลายต่อสาธารณชน และมีการสรุปสาระสำคัญไว้ในแต่ละบทตามลำดับของรายงานฉบับนี้ ซึ่งผลงานดังกล่าวเป็นที่น่าชื่นชมในความมุ่งมั่นการดำเนินงานของคณะกรรมาธิการและคณะอนุกรรมาธิการทั้ง ๔ คณะ เกิดประโยชน์ต่อประชาชนและประเทศชาติทั้งในปัจจุบันและอนาคต และในฐานะประธานที่ปรึกษาคณะกรรมาธิการ ในโอกาสนี้ ผมขอให้ข้อเสนอแนะเพื่อเสริมศักยภาพการดำเนินงานของคณะกรรมาธิการสองประการ คือ ประการแรก การพิจารณาศึกษาควรกำหนดแนวทางการดำเนินงานเชิงยุทธศาสตร์ เพื่อให้มีเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของการดำเนินงานตามภารกิจหลักของคณะกรรมาธิการที่ชัดเจน เพื่อนำไปสู่การจัดทำรายงานการพิจารณาศึกษาเสนอต่อที่ประชุมวุฒิสภาพิจารณา ซึ่งเป็นบทบาทหน้าที่สำคัญของคณะกรรมาธิการในการตรวจสอบ ให้ข้อเสนอแนะและสนับสนุนการดำเนินงานของฝ่ายบริหารเพื่อประโยชน์ของสังคมและประเทศชาติ ประการที่สอง ในสภาวการณ์ที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทางการเมือง สังคม เศรษฐกิจ และเทคโนโลยีสารสนเทศ ทั้งในประเทศและระหว่างประเทศ

คณะกรรมาธิการและบุคคลที่เกี่ยวข้องในคณะกรรมาธิการ จำเป็นต้องพิจารณาปรับแนวคิดและทัศนคติบางประการให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อม ที่มีการเปลี่ยนแปลง เพื่อให้การดำเนินงานเสริมส่งประเทศไปสู่การพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพให้เจริญก้าวหน้าอย่างต่อเนื่องด้วยความมั่นคงและยั่งยืน

สุดท้ายนี้ ผมขอขอบคุณประธานคณะกรรมาธิการและกรรมาธิการที่ให้เกียรติในการปฏิบัติหน้าที่เป็นประธานที่ปรึกษาคณะกรรมาธิการ และมีความยินดีในการดำเนินงานกับทุกท่านที่เกี่ยวข้อง เพื่อมีส่วนร่วมในการเสริมสร้างศักยภาพการดำเนินงานของคณะกรรมาธิการ

ร้อยเอก

(ศาสตราจารย์ทินพันธุ์ นาคะตะ)
ประธานที่ปรึกษาคณะกรรมาธิการ

สาร

พลตำรวจโท ศานิตย์ มหถาวร

ประธานคณะอนุกรรมาธิการด้านการศาสนา

กระผมขอขอบคุณท่านประธานและกรรมาธิการทุกท่านที่ไว้วางใจให้กระผมเป็นประธานคณะอนุกรรมาธิการด้านการศาสนา ซึ่งมีหน้าที่และอำนาจในการศึกษาและพัฒนากฎหมาย กฎ ระเบียบที่เกี่ยวข้องกับด้านการศาสนา ส่งเสริมสนับสนุนการดำเนินงานด้านการศาสนา การทำนุบำรุง การอุปถัมภ์และคุ้มครองพระพุทธศาสนาและศาสนาอื่น เสริมสร้างความร่วมมือและความเข้าใจอันดีระหว่างศาสนิกชนของศาสนาต่าง ๆ ในประเทศไทย โดยมีการขับเคลื่อนการดำเนินงานตามวิสัยทัศน์ “ส่งเสริมศาสนา พัฒนาจิตใจ นำพาสันติสุข สู่ความมั่นคงของชาติ” และให้ความสำคัญกับทุกศาสนา เพราะทุกศาสนานั้นล้วนแต่มีความมุ่งหมายให้ทุกคนเป็นคนดี หากมีการส่งเสริมและปลูกฝังหลักธรรมทางศาสนาให้แก่ประชาชนจะทำให้ประชาชนมีคุณธรรมประจำใจสามารถแสดงออกผ่านทางพฤติกรรมที่เหมาะสมของแต่ละบุคคลได้ อันจะนำไปสู่การแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ทั้งปัญหาสังคม เศรษฐกิจ และการเมือง

ผลงานสำคัญที่ผ่านมาของคณะอนุกรรมาธิการ อาทิ การศึกษาแนวทางการแก้ไขปัญหาการเผยแพร่ข่าวสารด้านศาสนาอันเป็นเท็จ (Fake News) การศึกษาแนวทางการแก้ไขปัญหาศาสนสถานที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ของทางราชการ และการพิจารณาข้อเสนอแนะให้มียุทธศาสตร์ชาติด้านการศาสนา จิตอาสา วัฒนธรรมและเอกลักษณ์ความเป็นไทย ในยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี ทั้งนี้ หากสามารถกำหนดประเด็นด้านการศาสนาไว้เป็นการเฉพาะในยุทธศาสตร์ชาติ จะทำให้การขับเคลื่อนการดำเนินงานด้านการศาสนาของหน่วยงานต่าง ๆ สัมฤทธิผลได้อย่างเป็นรูปธรรมและชัดเจนมากขึ้น ซึ่งผลงานดังกล่าวสำเร็จลุล่วงได้ เนื่องจากได้รับความร่วมมืออย่างดียิ่งจากกรรมาธิการ อนุกรรมาธิการ ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมาธิการ หน่วยงานต่าง ๆ และเจ้าหน้าที่ประจำคณะกรรมาธิการ ที่ได้ร่วมแรงร่วมใจกันทำงาน และสนับสนุนการดำเนินงานของคณะอนุกรรมาธิการเป็นอย่างดียิ่ง จึงทำให้การดำเนินงานประสบผลสำเร็จและขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ท้ายนี้ กระผมหวังเป็นอย่างยิ่งว่างานด้านการศาสนาที่คณะอนุกรรมาธิการขับเคลื่อนมาโดยตลอดระยะเวลาหนึ่งปีจะได้รับการสนับสนุน สานต่อ และร่วมกันขับเคลื่อนให้ทุกศาสนามีความมั่นคงสถาพร โดยมีปณิธานว่า “เราจะช่วยกันนำหลักธรรมคำสอนของทุกศาสนาเพื่อนำมาพัฒนาจิตใจคนในชาติ ให้เกิดความรักความสามัคคีและร่วมมือร่วมใจกันพัฒนาชาติไทยสู่ความเจริญรุ่งเรือง มีความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืนตลอดไป”

พลตำรวจโท

(ศานิตย์ มหถาวร)
รองประธานคณะกรรมาธิการ คนที่สาม
และประธานคณะอนุกรรมาธิการด้านการศาสนา

สาร

ดร.ศิรินา ปวโรฬารวิทยา

ประธานคณะอนุกรรมาธิการด้านคุณธรรมและจริยธรรม

ตลอดเวลา ๑ ปีที่ผ่านมา ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓ คณะอนุกรรมาธิการด้านคุณธรรมและจริยธรรม ซึ่งมีหน้าที่และอำนาจในการศึกษาและพัฒนากฎหมาย กฎ ระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมศีลธรรม คุณธรรมและจริยธรรม เสริมสร้างศีลธรรม ปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ โดยแบ่งภารกิจและแผนการดำเนินงานออกเป็น ๔ ด้าน ได้แก่ ด้านวิชาการ ด้านองค์กรภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม ด้านการประชาสัมพันธ์และการสื่อสาร และด้านนโยบายและกฎหมาย

คณะอนุกรรมาธิการได้เริ่มต้นจากการศึกษาวิจัยเพื่อค้นหาอัตลักษณ์ของคนไทย พบว่าคนไทยมีจิตสำนึกของความเป็นคนดี มีคุณธรรมพื้นฐาน ๕ ประการ ได้แก่ กตัญญู วินัย สุจริต พอเพียง และจิตอาสา ซึ่งเกิดจากความรักในสถาบันชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ โดยได้ร่วมกับองค์กรภาคีเครือข่ายภาครัฐ ภาคธุรกิจเอกชน และภาคประชาสังคม ในรูปของเครือข่ายองค์กรคนดี จัดโครงการขับเคลื่อนหลักคุณธรรม ๕ ประการดังกล่าวข้างต้น เพื่อสร้างสังคมไทยเป็นสังคมแห่งความดี มีคุณธรรมและจริยธรรม ผ่านกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมเชิงสร้างสรรค์โดยการมีส่วนร่วมของคนไทยในทุก Generations โดยคณะอนุกรรมาธิการได้กำหนดแผนการดำเนินงานให้สอดคล้องกับ Generations ต่าง ๆ ดังนี้

๑) คนดีสังคมดี (Silent Gen)
๒) คนดีมีโอกาส (Baby Boomer)
๓) คนดีสุขภาพดี (Generation X)
๔) คนดี เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา (Generation Y)
๕) คนดี คิดดี ทำดี (Generation Z)
๖) คนดี รักเรา รักชาติ (Generation Alpha)

คณะอนุกรรมาธิการได้รับความร่วมมือ ร่วมใจและได้รับความอนุเคราะห์จากหน่วยงานทุกภาคส่วนในการขับเคลื่อนคุณธรรม ๕ ประการและสร้างสังคมไทยเป็นสังคมแห่งความดี ซึ่งจะได้ดำเนินงานศึกษา และติดตามการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง ในการดำเนินงานในระยะต่อไปนั้น คณะอนุกรรมาธิการจะได้ดำเนินงานศึกษาต่อยอดโครงการต่าง ๆ ที่ได้ดำเนินมาแล้ว และโครงการที่อยู่ระหว่างการดำเนินงานเพื่อให้เกิดความต่อเนื่อง ในอันที่จะสร้างอัตลักษณ์คนไทยให้เป็นคนดี มีความรักและความภาคภูมิใจในความเป็นคนไทย นำไปสู่การพัฒนาประเทศชาติให้เกิดความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืนสืบไป

(ดร.ศิรินา ปวโรฬารวิทยา)
ประธานคณะอนุกรรมาธิการด้านคุณธรรมและจริยธรรม

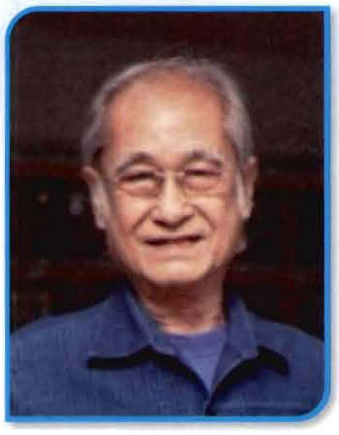

สาร

นายเนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์

ประธานคณะอนุกรรมาธิการด้านศิลปะและวัฒนธรรม

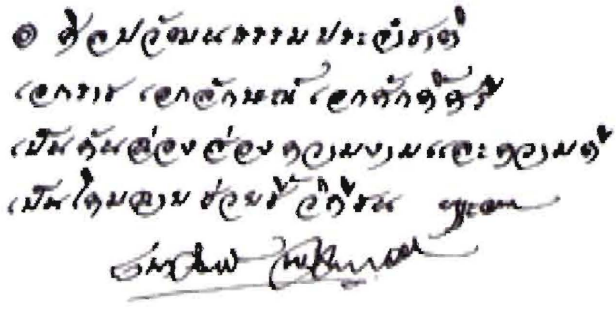

สังคมยุคโลกาภิวัตน์ ศิลปะยิ่งมีบทบาทต่อวัฒนธรรม มีอิทธิพลต่อความคิด ทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคม โดยผ่านกระบวนการผลิตแบบอุตสาหกรรมทางวัฒนธรรม หากสังคมไทยรู้ไม่เท่าทัน ขาดภูมิคุ้มกัน ไม่เห็นคุณค่าเชิงอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรม ขาดกระบวนการวางรากฐานเชิงระบบการพัฒนาสังคมไทยไปสู่ความยั่งยืนก็มิอาจเกิดขึ้นได้ สังคมไทยกำลังอยู่ในภาวะวิกฤต ทั้งความเหลื่อมล้ำในสังคม เกิดความไม่เป็นธรรม การขาดความสามัคคีและขาดความสำนึกในการร่วมกันพัฒนาสังคม ส่งผลให้การพัฒนาประเทศไร้ทิศทางและไม่มีประสิทธิภาพ งานศิลปวัฒนธรรมต้องได้รับการปฏิรูปเพื่อให้ศิลปะมีส่วนร่วมสร้างสรรค์สังคมได้ วิถีชีวิตที่มนุษย์ดำรงอยู่นี้คือวัฒนธรรมนี่เป็นความหมายโดยรวม ดังความหมาย วัฒนะ หมายถึง งอกเงย ธรรม หมายถึง สิ่ง วัฒนธรรม จึงหมายถึง สิ่งที่งอกเงยขึ้นในที่นี้เกิดจำเพาะสิ่งที่ “คน” ทำให้งอกเงยขึ้นเท่านั้น หารวมถึงธรรมชาติไม่ สิ่งที่คนทำให้งอกเงยนั้นถ้ามันงอกงาม ก็เป็นอารยะ แต่ถ้ามันไม่งอกงามมันก็คือ หายนะธรรม วัฒนธรรมจึงเป็นคำกลาง ๆ แต่เรามักใช้ในทางดี ดังนั้น งานวัฒนธรรมทั้งหลาย เรามุ่งหมายไปในส่วนที่ดีที่เป็นคุณธรรมเป็นสำคัญ จะเข้าใจศิลปวัฒนธรรมให้กว้างออกไปต้องเข้าใจโครงสร้างของสังคมด้วยเพราะศิลปวัฒนธรรมเป็นผลผลิตของสังคม เปรียบเทียบได้กับต้นไม้ ซึ่งต้นไม้นั้น มีส่วนสำคัญด้วยกัน สามส่วน คือ ราก ลำต้นและเรือนยอด ซึ่งหากจะเปรียบเทียบกับประเทศชาติ ส่วนที่เป็นราก คือ เศรษฐกิจ ส่วนที่เป็นลำต้นคือสังคม ส่วนที่เป็นเรือนยอด คือ การเมือง แก่นแกนของต้นไม้ คือ หลักคิด และหลักคิด คือ ศาสนา นอกจากจะเป็นแก่นของต้นไม้แล้วก็ยังเชื่อมต่อมาเป็นรากแก้วด้วย ซึ่งสังคมทุกสังคมจะต้องมีหลักคิด

และจะต้องมีรากแก้วทางวัฒนธรรมเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน เนื้อไม้ คือ คุณธรรม เปลือกไม้ คือ จริยธรรม ดอกผล คือ ศิลปะและวัฒนธรรม

หวังเป็นอย่างยิ่งว่า พลังของศิลปะและวัฒนธรรมจะช่วยเยียวยาประสานสิ่งอันเป็นความจริง ความงาม ความดีของบ้านเมืองให้ดำรงอยู่ในครรลองของ “อารยะวิถี” ภายใต้การดำเนินงานของคณะอนุกรรมาธิการด้านศิลปะและวัฒนธรรม เพื่อการพัฒนาและขับเคลื่อนเศรษฐกิจและสังคมในระยะยาวต่อไป

(นายเนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์)
ประธานคณะอนุกรรมาธิการด้านศิลปะและวัฒนธรรม

สาร

พลเอก ไพชยนต์ ค้าทันเจริญ

ประธานคณะอนุกรรมาธิการติดตาม เสนอแนะ เร่งรัดการปฏิรูปประเทศ การจัดทำและดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ ด้านศาสนา คุณธรรม จริยธรรม ศิลปะและวัฒนธรรม

"วุฒิสภา" ถือเป็นกลไกของอำนาจนิติบัญญัติที่มีหลักการในการ "กลั่นกรอง" การพิจารณาร่างกฎหมาย รวมทั้งควบคุมการบริหารราชการแผ่นดินเพื่อให้เกิดความละเอียดรอบคอบยิ่งขึ้น การทำงานของวุฒิสภาจึงถูกเปรียบเป็น "ที่กรองชา (Tea Strainer)" ที่จะช่วยคัดกรองให้ได้รับน้ำชาจากใบชาที่มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น เช่นเดียวกันกับการพิจารณาร่างกฎหมายที่ต้องอาศัยตัวกรองที่จะช่วยกลั่นกรองให้ร่างกฎหมายที่จะนำไปสู่การประกาศใช้บังคับกับประชาชนในประเทศ เป็นกฎหมายที่มีคุณภาพและเป็นไปเพื่อประโยชน์สาธารณะโดยแท้จริง และด้วยความสำคัญดังกล่าวนี้เอง รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ จึงมีการออกแบบบทบาทของวุฒิสภาไว้อย่างน่าสนใจและมี "ความพิเศษ" กว่าวุฒิสภาทุกชุดที่ผ่านมา กล่าวคือ วุฒิสภาในวาระแรกตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญฉบับนี้ มีหน้าที่และอำนาจติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัดการปฏิรูปประเทศเพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามหมวด ๑๖ การปฏิรูปประเทศ และการจัดทำและดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ

ด้วยเหตุดังกล่าวนี้เอง ข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๖๒ จึงกำหนดให้คณะกรรมาธิการสามัญประจำวุฒิสภามีหน้าที่และอำนาจติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัดการปฏิรูปประเทศ และการจัดทำและดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ ตามที่เกี่ยวข้องกับคณะกรรมาธิการ ซึ่งในส่วนของคณะกรรมาธิการการศาสนา คุณธรรม จริยธรรม ศิลปะและวัฒนธรรม วุฒิสภา ได้มอบหมายให้กระผมเป็นประธานคณะอนุกรรมาธิการเพื่อทำหน้าที่ดังกล่าว ซึ่งมีชื่อเรียกอย่างกระชับว่า "คณะอนุกรรมาธิการ ตสร." ถือว่าเป็นเกียรติอย่างยิ่งที่คณะกรรมาธิการไว้วางใจให้กระผมได้รับผิดชอบภารกิจอันสำคัญนี้

ในส่วนภารกิจที่คณะกรรมาธิการรับผิดชอบหลักที่ผ่านมา คือ การติดตาม เสนอแนะและเร่งรัด การดำเนินการตาม "แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นการปรับเปลี่ยนค่านิยมและวัฒนธรรม" ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญในการพัฒนาคนไทยและสังคมไทยให้เกิดความสมดุลระหว่างการพัฒนาด้านวัตถุกับการพัฒนาด้านจิตใจตามเป้าหมายของยุทธศาสตร์ชาติ อย่างไรก็ตาม ภารกิจในรอบ ๑ ปีที่ผ่านมา ถือว่าประสบความสำเร็จพอสมควร เนื่องจากการทำงานที่ได้รับความร่วมมือเป็นอันดีจากคณะกรรมาธิการสามัญประจำวุฒิสภา จึงส่งผลให้เกิดการประสานความร่วมมือระหว่างคณะกรรมาธิการสามัญประจำวุฒิสภาด้วยกัน รวมทั้งได้รับความร่วมมืออย่างดียิ่งจากหน่วยงานฝ่ายบริหารที่เกี่ยวข้อง อาทิ กระทรวงวัฒนธรรม กระทรวงการต่างประเทศ สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ

กรมประชาสัมพันธ์ ที่มีส่วนในการนำเสนอและแลกเปลี่ยนข้อมูลการดำเนินการตามแผนแม่บทดังกล่าว ซึ่งกระผมได้นำข้อมูลที่ได้รับจากการ “ติดตาม” ในทุกภาคส่วนมาประมวลเป็น “ข้อเสนอแนะ” และเสนอต่อที่ประชุมวุฒิสภาไปเมื่อวันจันทร์ที่ ๑๓ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๖๓ เพื่อ “เร่งรัด” ให้การดำเนินการตามแผนแม่บทดังกล่าวมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ในท้ายที่สุดนี้ กระผมใคร่ขอขอบคุณท่านประธานคณะกรรมาธิการ เพื่อนกรรมาธิการ คณะอนุกรรมาธิการ และฝ่ายเลขานุการคณะกรรมาธิการ ที่มีส่วนในการขับเคลื่อนการทำงานของคณะอนุกรรมาธิการ ตสร. ให้บรรลุผลดังที่ปรากฏในรอบปีที่ผ่านมา และกระผมหวังเป็นอย่างยิ่งว่าด้วยความตั้งใจอันดีและความทุ่มเทของทุกภาคส่วน จะช่วยให้งานติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัดการปฏิรูปประเทศและการจัดทำและดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติของวุฒิสภา มีประสิทธิภาพเปรียบเสมือนที่กรองชาชั้นดี ที่จะทำให้เราได้รับน้ำชาที่ดีจากใบชาชั้นเลิศที่มีคุณภาพและเป็นที่ชื่นชมของพี่น้องประชาชนชาวไทยต่อไป

พลเอก

(ไพชยนต์ ค้าทันเจริญ)
ประธานคณะอนุกรรมาธิการติดตาม เสนอแนะ เร่งรัดการปฏิรูปประเทศ
การจัดทำและดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ
ด้านศาสนา คุณธรรม จริยธรรม ศิลปะและวัฒนธรรม

คำนำ

ตลอดระยะเวลากว่า ๑ ปี (ตั้งแต่ ๑๐ กันยายน พ.ศ. ๒๕๖๒ ถึง ๓๐ กันยายน พ.ศ. ๒๕๖๓) นับตั้งแต่ที่ประชุมวุฒิสภาได้มีมติแต่งตั้งคณะกรรมาธิการสามัญประจำวุฒิสภา เพื่อทำหน้าที่ติดตามตรวจสอบการบริหารราชการแผ่นดินของฝ่ายบริหาร โดยข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๖๒ ข้อ ๗๘ วรรคสอง (๑๘) กำหนดให้คณะกรรมาธิการการศาสนา คุณธรรม จริยธรรม ศิลปะ และวัฒนธรรม วุฒิสภา มีหน้าที่และอำนาจพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ กระทำกิจการ พิจารณาสอบหาข้อเท็จจริง หรือศึกษาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับศาสนา การอุปถัมภ์และคุ้มครองศาสนา การอนุรักษ์และการสืบสานศิลปะ ประเพณี วัฒนธรรมท้องถิ่นและภูมิปัญญาชาวบ้าน การส่งเสริมศีลธรรม คุณธรรม จริยธรรม วัฒนธรรม เอกลักษณ์ และอัตลักษณ์ไทย พิจารณาศึกษา ติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัดการปฏิรูปประเทศและแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ที่อยู่ในหน้าที่และอำนาจ และอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

คณะกรรมาธิการได้แบ่งการดำเนินงานตามภารกิจของคณะกรรมาธิการ เป็น ๔ ด้านหลัก ได้แก่ ด้านการศาสนา ด้านคุณธรรมและจริยธรรม ด้านศิลปะและวัฒนธรรม และด้านการติดตามเสนอแนะ และเร่งรัดการปฏิรูปประเทศและแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ โดยได้แต่งตั้งคณะอนุกรรมาธิการเพื่อพิจารณาศึกษาแต่ละด้าน การดำเนินงานของคณะกรรมาธิการและคณะอนุกรรมาธิการได้ปรากฏเป็นผลงานต่อสาธารณะอย่างหลากหลาย เช่น งานด้านการศาสนา อาทิ การแก้ไขปัญหาการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารด้านศาสนาอันเป็นเท็จ (Fake News) การแก้ไขปัญหาศาสนสถานที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ของทางราชการ ฯลฯ งานด้านคุณธรรมและจริยธรรม อาทิ การจัดเสวนาทางวิชาการเรื่องคุณธรรมจริยธรรมในสังคมไทย การเสวนาเรื่อง องค์กรคนดี การจัดกิจกรรมรักแม่ เพื่อแม่ ไม่มีที่สิ้นสุด ฯลฯ งานด้านศิลปะและวัฒนธรรม อาทิ การเปิดพื้นที่เพื่อบูรณาการงานด้านศิลปะและวัฒนธรรม การผลักดันงานด้านศิลปะสัมพันธ์นานาชาติ งานด้านการติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัดการปฏิรูปประเทศและแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ อาทิ การติดตามแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นการปรับเปลี่ยนค่านิยมและวัฒนธรรม เป็นต้น

ด้วยภารกิจและอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมาธิการที่มีความหลากหลายดังกล่าวข้างต้น คณะกรรมาธิการจึงได้ประมวลผลการดำเนินงานตามหน้าที่และอำนาจในแต่ละด้านเป็นเอกสารสรุปผลการดำเนินงานในรอบ ๑ ปี ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓ (กันยายน พ.ศ. ๒๕๖๒ – ๓๐ กันยายน พ.ศ. ๒๕๖๓) ประกอบด้วยวิสัยทัศน์ พันธกิจ แผนการดำเนินงาน และการดำเนินงานของแต่ละคณะอนุกรรมาธิการ และแผนการดำเนินงานในระยะต่อไป คณะกรรมาธิการหวังเป็นอย่างยิ่งว่า เอกสารฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินงานของกรรมาธิการ อนุกรรมาธิการ และบุคลากรในวงงานคณะกรรมาธิการ เพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศให้เกิดความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืนสืบไป

(นายมหรรณพ เดชวิทักษ์)
ประธานคณะกรรมาธิการการศาสนา
คุณธรรม จริยธรรม ศิลปะและวัฒนธรรม วุฒิสภา
กันยายน ๒๕๖๓

สารบัญ

หน้า

สาร
- ประธานคณะกรรมาธิการ ๑
- ประธานที่ปรึกษาคณะกรรมาธิการ ๓
- ประธานคณะอนุกรรมาธิการด้านการศาสนา ๕
- ประธานคณะอนุกรรมาธิการด้านคุณธรรมและจริยธรรม ๗
- ประธานคณะอนุกรรมาธิการด้านศิลปะและวัฒนธรรม ๙
- ประธานคณะอนุกรรมาธิการติดตาม เสนอแนะ เร่งรัดการปฏิรูปประเทศ การจัดทำและดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ ด้านศาสนา คุณธรรม จริยธรรม ศิลปะและวัฒนธรรม ๑๑

คำนำ ๑๓

สรุปสำหรับผู้บริหาร ๒๑

บทที่ ๑ การจัดตั้งและองค์ประกอบของคณะกรรมาธิการ ๕๕

๑. การจัดตั้งคณะกรรมาธิการ ๕๕

๒. การแต่งตั้งบุคคลดำรงตำแหน่งต่าง ๆ ในคณะกรรมาธิการ ๕๘

๒.๑ การแต่งตั้งที่ปรึกษากิตติมศักดิ์ประจำคณะกรรมาธิการ ๕๘

๒.๒ การแต่งตั้งที่ปรึกษา ผู้ชำนาญการ นักวิชาการ และเลขานุการประจำคณะกรรมาธิการ ๖๐

๓. การแต่งตั้งคณะอนุกรรมาธิการ ๖๓

๓.๑ คณะอนุกรรมาธิการด้านการศาสนา ๖๓

๓.๒ คณะอนุกรรมาธิการด้านคุณธรรมและจริยธรรม ๖๗

๓.๓ คณะอนุกรรมาธิการด้านศิลปะและวัฒนธรรม ๗๑

๓.๔ คณะอนุกรรมาธิการด้านการติดตาม เสนอแนะ เร่งรัดการปฏิรูปประเทศ การจัดทำและดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ ด้านศาสนา คุณธรรม จริยธรรม ศิลปะและวัฒนธรรม ๗๕

๔. สรุปการดำเนินงานของคณะกรรมาธิการ ๗๙

๔.๑ การจัดประชุมปรึกษาหารือ ๘๐

๔.๒ การจัดสัมมนาและเสวนา ๘๐

สารบัญ

๔.๓ การจัดกิจกรรม ๘๐
๔.๔ การศึกษาดูงานภายในประเทศ ๘๑
๔.๕ การพิจารณาเรื่องร้องเรียน ๘๓
๔.๖ การพิจารณาเรื่องข้อคิดเห็นของประชาชน ๘๕

บทที่ ๒ วิสัยทัศน์ พันธกิจ และแผนการดำเนินงานของคณะกรรมาธิการ ๘๙

๑. ด้านการศาสนา ๘๙
๑.๑ แนวคิดการจัดทำวิสัยทัศน์และพันธกิจ ๘๙
๑.๒ วิสัยทัศน์ ๙๐
๑.๓ พันธกิจ ๙๐
๑.๔ แผนการดำเนินการ ๙๐

๒. ด้านคุณธรรมและจริยธรรม ๙๑
๒.๑ แนวคิดการจัดทำวิสัยทัศน์และพันธกิจ ๙๑
๒.๒ วิสัยทัศน์ ๙๑
๒.๓ พันธกิจ ๙๑
๒.๔ แผนการดำเนินการ ๙๒

๓. ด้านศิลปะและวัฒนธรรม ๙๒
๓.๑ แนวคิดการจัดทำวิสัยทัศน์และพันธกิจ ๙๒
๓.๒ วิสัยทัศน์ ๙๓
๓.๓ พันธกิจ ๙๓
๓.๔ แผนการดำเนินการ ๙๓

๔. ด้านการติดตาม เสนอแนะ เร่งรัดการปฏิรูปประเทศ การจัดทำและดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ ด้านศาสนา คุณธรรม จริยธรรม ศิลปะและวัฒนธรรม ๙๔
๔.๑ แนวคิดการจัดทำวิสัยทัศน์และพันธกิจ ๙๔
๔.๒ วิสัยทัศน์ ๙๕
๔.๓ พันธกิจ ๙๕
๔.๔ แผนการดำเนินการ ๙๕

สารบัญ

บทที่ ๓ ผลการดำเนินการด้านการศาสนา ๙๙
๑. แผนงานที่ ๑ พัฒนากฎหมาย กฎ ระเบียบด้านการศาสนา ๙๙
๒. แผนงานที่ ๒ สนับสนุนข้อมูลเพื่อแก้ไขปัญหาด้านการศาสนา ๑๐๔
๓. แผนงานที่ ๓ สนับสนุนการดำเนินงานด้านการศาสนา ๑๑๐
๔. แผนงานที่ ๔ เสริมสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างศาสนิกชนของทุกศาสนา ๑๓๐

บทที่ ๔ ผลการดำเนินการด้านคุณธรรมและจริยธรรม ๑๓๕
๑. แผนงานที่ ๑ ด้านวิชาการ ๑๓๕
๒. แผนงานที่ ๒ ด้านองค์กรภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม ๑๔๓
๓. แผนงานที่ ๓ ด้านประชาสัมพันธ์และการสื่อสาร ๑๔๖
๔. แผนงานที่ ๔ ด้านกฎหมายและนโยบาย ๑๔๗

บทที่ ๕ ผลการดำเนินการด้านศิลปะและวัฒนธรรม ๑๕๓
๑. แผนงานที่ ๑ การขับเคลื่อนกฎหมายด้านศิลปะและวัฒนธรรมร่วมสมัย ๑๕๓
๒. แผนงานที่ ๒ การนำทุนทางวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชุมชน ท้องถิ่นและเมือง ๑๖๑
๓. แผนงานที่ ๓ การส่งเสริม และสนับสนุนให้มีการจัดตั้งสถาบันภูมิภาษา และปัญญาแผ่นดิน ๑๖๒
๔. แผนงานที่ ๔ การแก้ไขปัญหางานด้านศิลปะและวัฒนธรรม โบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุและพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ ๑๖๕
๕. แผนงานที่ ๕ การส่งเสริมศิลปะสัมพันธ์นานาชาติ ๑๗๖
๖. แผนงานที่ ๖ เรื่องอื่น ๆ ตามที่คณะกรรมาธิการมอบหมาย ๑๗๗

บทที่ ๖ ผลการดำเนินการด้านการติดตาม เสนอแนะ เร่งรัดการปฏิรูปประเทศ การจัดทำและดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ ด้านศาสนา คุณธรรม จริยธรรม ศิลปะและวัฒนธรรม ๑๘๕
๑. แผนงานที่ ๑ แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นการปรับเปลี่ยนค่านิยม และวัฒนธรรม ๑๘๘
๒. แผนงานที่ ๒ แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นความมั่นคง : การเสริมสร้างความมั่นคงของสถาบันหลักของชาติ ภายใต้การปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ๑๙๔

สารบัญ

๓. แผนงานที่ ๓ แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นการต่างประเทศ : การส่งเสริมเอกลักษณ์ อัตลักษณ์ ศิลปะ วัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น รวมไปถึงองค์ความรู้ และงานสร้างสรรค์ของไทย ๑๙๕

๔. แผนงานที่ ๔ การปฏิรูปประเทศด้านสังคม ประเด็นปฏิรูปด้านการออม สวัสดิการ และการลงทุนเพื่อสังคม : ให้วัดช่วยเหลือกิจกรรมทางสังคมมากยิ่งขึ้น ๑๙๗

๕. แผนงานที่ ๕ การศึกษาวิเคราะห์การดำเนินการที่เกี่ยวข้องกับ การปฏิรูปประเทศและการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ.....๑๙๙

บทที่ ๗ กิจกรรมพิเศษ ด้านวิชาการและการประชาสัมพันธ์ ๒๐๗

๑. กิจกรรมพิเศษ ๒๐๗

๑.๑ การเดินทางไปราชการและการจัดสัมมนา ๒๐๗

๑) การเดินทางไปพบผู้นำ ๕ ศาสนา ๒๐๗

๒) ศึกษาดูงานการจัดนิทรรศการพิเศษ “จิ๋นซี ฮ่องเต้ จักรพรรดิองค์แรกของแผ่นดินจีนกับกองทัพทหารดินเผา..... ๒๑๔

๓) การเดินทางไปราชการเพื่อประชุมระหว่างคณะกรรมาธิการการศาสนา คุณธรรม จริยธรรม ศิลปะและวัฒนธรรม วุฒิสภา และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรม และผู้บริหารระดับสูง กระทรวงวัฒนธรรม..... ๒๑๗

๔) ศึกษาดูงาน ณ จังหวัดนครศรีธรรมราช..... ๒๒๐

๕) ศึกษาดูงาน ณ สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ (พุทธมณฑล).....๒๒๒

๖) ศึกษาดูงาน ณ จังหวัดหนองคาย..... ๒๒๓

๗) ศึกษาดูงาน ณ จังหวัดสุราษฎร์ธานีและจังหวัดนครศรีธรรมราช .. ๒๒๖

๘) ศึกษาดูงาน ณ จังหวัดอุดรธานีและจังหวัดหนองคาย ๒๒๘

๙) ศึกษาดูงาน ณ จังหวัดแพร่..... ๒๒๙

๑๐) การสัมมนา เรื่อง วิถีชีวิตใหม่ของงานด้านศิลปวัฒนธรรม ๒๓๑

๑.๒. การรับรองแขกต่างประเทศ..... ๒๓๒

- การพบปะหารือกับนายฉวน เจ๋อจู (Mr. Quan Zhezhu) สภาที่ปรึกษาทางการเมืองแห่งชาติจีน ๒๓๒

สารบัญ

๑.๓ การอภิปรายในการประชุมวุฒิสภา ๒๓๔
๑) การอภิปรายรายงานประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๒
ของกองทุนพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์ ๒๓๔
๒) การอภิปรายเพื่อรับฟังข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่อ
การปฏิรูปประเทศและการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ
จากสมาชิกวุฒิสภา ๒๓๕
๓) การอภิปรายรายงานสรุปผลการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ
ปี พ.ศ. ๒๕๖๒ ..... ๒๓๕

๒. ด้านวิชาการ ๒๓๗
๑) รายงานสรุปการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นด้านการศาสนาร่วมกับผู้นำ ๕ ศาสนา ๒๓๗
๒) รายงานการเดินทางไปราชการเพื่อศึกษาดูงานการจัดนิทรรศการพิเศษ “จิ๋นซี
ฮ่องเต้จักรพรรดิองค์แรกของแผ่นดินจีนกับกองทัพทหารดินเผา” ๒๓๗
๓) รายงานการเดินทางไปราชการเพื่อประชุมระหว่างคณะกรรมาธิการการศาสนา
คุณธรรม จริยธรรม ศิลปะและวัฒนธรรม วุฒิสภา และกระทรวงวัฒนธรรม ...๒๓๗
๔) รายงานการพิจารณารายงานประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๒
กองทุนพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์ ๒๓๘
๕) รายงานการเดินทางไปราชการเพื่อศึกษาดูงาน ณ จังหวัดนครศรีธรรมราช ๒๓๘
๖) รายงานการเดินทางไปราชการเพื่อศึกษาดูงาน ณ จังหวัดหนองคาย ๒๓๘
๗) รายงานการเดินทางไปราชการเพื่อศึกษาดูงาน
ณ สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ (พุทธมณฑล) ๒๓๙
๘) รายงานการเดินทางไปราชการเพื่อศึกษาดูงาน
ณ จังหวัดสุราษฎร์ธานี และจังหวัดนครศรีธรรมราช ๒๓๙
๙) รายงานการเดินทางไปราชการเพื่อศึกษาดูงาน
ณ จังหวัดอุดรธานี และจังหวัดหนองคาย ๒๓๙
๑๐) รายงานการเดินทางไปราชการเพื่อศึกษาดูงาน ณ จังหวัดแพร่ ๒๔๐
๑๑) รายงานการสัมมนาเรื่อง “วิถีชีวิตใหม่ของงานด้านศิลปวัฒนธรรม” ... ๒๔๐
๑๒) รายงานยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์.....๒๔๐

สารบัญ

๓. การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ผลการดำเนินงานของคณะกรรมาธิการ และคณะอนุกรรมาธิการ ๒๔๑

๓.๑ การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อออนไลน์ ๒๔๑

๑) คณะกรรมาธิการการศาสนา คุณธรรม จริยธรรม ศิลปะและวัฒนธรรม.....๒๔๑

๒) คณะอนุกรรมาธิการด้านการศาสนา..... ๒๔๑

๓) คณะอนุกรรมาธิการด้านคุณธรรมและจริยธรรม ๒๔๒

๔) คณะอนุกรรมาธิการด้านศิลปะและวัฒนธรรม..... ๒๔๒

๕) คณะอนุกรรมาธิการติดตาม เสนอแนะ เร่งรัดการปฏิรูปประเทศ การจัดทำและดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ ด้านศาสนา คุณธรรม จริยธรรม ศิลปะและวัฒนธรรม..... ๒๔๒

๓.๒ การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อโทรทัศน์และวิทยุ..... ๒๔๓

๑) วันที่ ๑๖ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๖๒ รายการ “Gossip การเมือง”..... ๒๔๓

๒) วันที่ ๒๙ มกราคม พ.ศ. ๒๕๖๓ รายการ “เกาะติดวุฒิสภา” ๒๔๓

๓) วันที่ ๗ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๓ รายการ “รัฐสภาของประชาชน” ๒๔๓

๔) วันที่ ๕ เมษายน พ.ศ. ๒๕๖๓ รายการ “วุฒิสภารายสัปดาห์”..... ๒๔๔

๕) วันที่ ๑๓ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๖๓ รายการ “เกาะติดวุฒิสภา” ๒๔๔

๖) วันที่ ๑๒ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๖๓ รายการ “รัฐสภาของประชาชน”.....๒๔๔

๗) วันที่ ๗ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๖๓ รายการ “เกาะติดวุฒิสภา” ๒๔๕

๘) วันที่ ๒๑ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๖๓ รายการ “สายด่วนรัฐสภา”.....๒๔๕

๙) วันที่ ๒๘ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๖๓ รายการ “เกาะติดวุฒิสภา” ๒๔๖

ภาคผนวก

- ประมวลภาพการดำเนินงานของคณะกรรมาธิการ ๒๕๑
- สรุปผลการสัมมนา ๒๗๑

สรุปสำหรับผู้บริหาร

การดำเนินงานประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓ ของคณะกรรมาธิการการศาสนา คุณธรรม จริยธรรม ศิลปะและวัฒนธรรม วุฒิสภา ผ่านกลไกการปฏิบัติงานของ ๔ คณะอนุกรรมาธิการ คือ คณะอนุกรรมาธิการด้านการศาสนา (พลตำรวจโท ศานิตย์ มหถาวร เป็นประธาน) คณะอนุกรรมาธิการด้านคุณธรรมและจริยธรรม (นางศิรินา ปวโรฬารวิทยา เป็นประธาน) คณะอนุกรรมาธิการด้านศิลปะและวัฒนธรรม (นายเนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์ เป็นประธาน) คณะอนุกรรมาธิการติดตาม เสนอแนะ เร่งรัดการปฏิรูปประเทศ การจัดทำและดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ ด้านศาสนา คุณธรรม จริยธรรม ศิลปะและวัฒนธรรม (พลเอก ไพชยนต์ ค้าทันเจริญ เป็นประธาน) รวมถึงกิจกรรมพิเศษของคณะกรรมาธิการและคณะอนุกรรมาธิการ ซึ่งสามารถสรุปสาระสำคัญได้ ดังนี้

๑. ด้านการศาสนา

แผนงาน ประกอบด้วย **แผนงานที่ ๑** พัฒนากฎหมาย กฎ ระเบียบด้านการศาสนา **แผนงานที่ ๒** สนับสนุนข้อมูลเพื่อแก้ไขปัญหาด้านการศาสนา **แผนงานที่ ๓** สนับสนุนการดำเนินงานด้านการศาสนา **แผนงานที่ ๔** เสริมสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างศาสนิกชนของทุกศาสนา

แผนงานที่ ๑ พัฒนากฎหมาย กฎ ระเบียบด้านการศาสนา

๑) การติดตามการเสนอกฎหมาย และการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายด้านการศาสนา

คณะกรรมาธิการพิจารณาติดตามการเสนอกฎหมาย และการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายด้านการศาสนา โดยเชิญผู้แทนจากสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ มาให้ข้อมูลและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในเรื่องดังกล่าว ซึ่งทราบว่าปัจจุบันสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติอยู่ระหว่างการดำเนินงานปรับปรุงแก้ไขกฎหมายลำดับรองที่สำคัญ ๒ ฉบับ คือ (๑) การปรับปรุงแก้ไขกฎกระทรวงว่าด้วยการสร้าง การตั้ง การรวม การย้าย และการยุบเลิกวัด การขอรับพระราชทานวิสุงคามสีมา และการยกวัดร้างขึ้นเป็นวัดที่มีพระภิกษุจำพรรษา พ.ศ. ๒๕๕๙ (๒) การปรับปรุงแก้ไขกฎกระทรวง ฉบับที่ ๒ พ.ศ. ๒๕๑๑ เรื่องการดูแลรักษาและจัดการศาสนสมบัติของวัด จึงมีข้อเสนอแนะให้เร่งรัดการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายลำดับรองทั้งสองฉบับดังกล่าว เพื่อให้การบริหารงานด้านพระพุทธศาสนามีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ มีข้อเสนอให้มีการปรับปรุงแก้ไขกฎมหาเถรสมาคม ฉบับที่ ๑๙ (พ.ศ. ๒๕๓๖) ว่าด้วยการแต่งตั้งรักษาการเจ้าอาวาสและกฎมหาเถรสมาคม ฉบับที่ ๒๔ (พ.ศ. ๒๕๕๑) ประเด็นการแต่งตั้งรักษาการเจ้าอาวาส ให้มีความเป็นธรรมมากยิ่งขึ้น ซึ่งสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติรับข้อเสนอดังกล่าวไปพิจารณาและศึกษาความเป็นไปได้ในการดำเนินการในเรื่องดังกล่าวต่อไป

๒) การพิจารณาข้อเสนอการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายเพื่อแก้ไขปัญหาด้านการศาสนา

คณะกรรมาธิการและคณะอนุกรรมาธิการด้านการศาสนาพิจารณาเห็นว่าปัจจุบันมีการนำเสนอข้อมูลข่าวสารด้านศาสนาอันเป็นเท็จ และบิดเบือนดูหมิ่นศาสนาผ่านทางเครือข่ายสังคมออนไลน์เป็นจำนวนมาก รวมทั้งมีการแต่งกายเลียนแบบภิกษุ สามเณร นักพรตหรือนักบวช เพื่อให้บุคคลอื่นเข้าใจผิดและมีเจตนารับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใด อาจเข้าข่ายเป็นการฉ้อโกง

แต่รับโทษเพียงการแต่งกายเลียนแบบเท่านั้น ทำให้ผู้กระทำความผิดไม่เกรงกลัว ความเสื่อมเสียต่อศาสนา ส่งผลให้ประชาชน มีความศรัทธาต่อศาสนาลดลง อีกทั้งยังมีปัญหาความประพฤติและพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของพระสงฆ์ อันเป็นการละเมิดพระธรรมวินัยอย่างร้ายแรงถึงขั้นอาบัติปาราชิก และในกฎหมายของฝ่ายบ้านเมืองยังไม่มีการบัญญัติให้เป็นความผิดและไม่มีการกำหนดโทษ ทำให้เกิดปัญหาการละเมิดพระธรรมวินัยอยู่บ่อยครั้ง สร้างความเสียหายต่อสถาบันพระพุทธศาสนาอย่างร้ายแรง ดังนั้น เพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว จึงเสนอให้มีการแก้ไขประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒๐๖ เพื่อกำหนดโทษการกระทำความผิดในลักษณะของการล้อเลียน ดูหมิ่น และการกระทำที่ไม่สมควรอย่างยิ่งต่อศาสนา และมาตรา ๒๐๘ เพื่อกำหนดโทษสำหรับผู้ที่แต่งกายเลียนแบบภิกษุ สามเณร นักพรตหรือนักบวช ซึ่งมีการกระทำเพื่อให้ได้รับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดต่อตนเองหรือผู้อื่น หรือกระทำการให้เกิดความเสื่อมเสียต่อศาสนาจะต้องรับโทษที่สูงขึ้นกว่าโทษของการแต่งกายเลียนแบบภิกษุ สามเณร นักพรตหรือนักบวช รวมทั้งแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายว่าด้วยการศาสนาเพื่อแก้ไขปัญหาความประพฤติและพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของพระภิกษุ โดยกำหนดโทษแก่พระสงฆ์ที่ละเมิดพระธรรมวินัยหรือนักบวชที่ละเมิดวินัยในศาสนาของตน ซึ่งการกำหนดโทษนั้นคำนึงถึงระดับความรุนแรงทางวินัยที่แต่ละศาสนาบัญญัติไว้เป็นสำคัญ ทั้งนี้ คณะกรรมาธิการมอบหมายให้คณะอนุกรรมาธิการติดตาม เสนอแนะ เร่งรัดการปฏิรูปประเทศ ด้านศาสนา คุณธรรม จริยธรรม ศิลปะและวัฒนธรรม (ตสร.) พิจารณาแนวทางการผลักดันกฎหมายดังกล่าวให้เป็นกฎหมายปฏิรูปประเทศ ซึ่งคณะอนุกรรมาธิการ ตสร. พิจารณาแล้วเห็นควรให้เสนอเรื่องดังกล่าวไปยังคณะกรรมาธิการติดตาม เสนอแนะและเร่งรัดการปฏิรูปประเทศและการจัดทำและดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ วุฒิสภา เพื่อพิจารณาผลักดันให้กฎหมายดังกล่าวเป็นกฎหมายปฏิรูปประเทศต่อไป

๓) การศึกษาแนวทางการแก้ไขปัญหาการตรวจสอบคุณสมบัติของผู้ขอบรรพชาอุปสมบท

คณะกรรมาธิการและคณะอนุกรรมาธิการด้านการศาสนาได้รับทราบข้อมูลในกรณีผู้ที่ประสงค์บรรพชาอุปสมบทจะต้องเข้ารับการตรวจสอบประวัติบุคคลตามมติมหาเถรสมาคม ที่ ๘/๒๕๖๒ โดยมีกระบวนการในการตรวจสอบคุณสมบัติ ประมาณ ๒๒ วัน ซึ่งคนในสังคมส่วนใหญ่เห็นว่าขั้นตอนดังกล่าวมีความล่าช้า และกรณีพระภิกษุ ซึ่งอาบัติปาราชิก แต่ไม่ยอมลาสิกขาและยังคงครองตนในลักษณะที่เป็นพระภิกษุหรือลาสิกขาไปแล้ว กลับมาอุปสมบทใหม่ สร้างความเสื่อมเสียต่อพระพุทธศาสนา จึงได้เชิญผู้แทนจากสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ และสำนักงานตำรวจแห่งชาติเข้าร่วมประชุมเพื่อปรึกษาหารือแนวทางการแก้ไขปัญหาดังกล่าว พร้อมทั้งมีข้อเสนอแนะและประสานความร่วมมือให้สำนักงานตำรวจแห่งชาติมอบหมายให้สถานีตำรวจในท้องที่สามารถตรวจสอบประวัติของผู้ขอบรรพชาอุปสมบทได้ และมีข้อเสนอให้สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติแก้ไขเพิ่มเติมลักษณะความผิดเกี่ยวกับการปาราชิกของพระสงฆ์และบทลงโทษไว้ในกฎหมายอาญา รวมถึงความผิดและบทลงโทษของบุคคลภายนอก ซึ่งมีส่วนร่วมกระทำความผิดดังกล่าวในการทำให้พระพุทธศาสนาต้องมัวหมอง

แผนงานที่ ๒ สนับสนุนข้อมูลเพื่อแก้ไขปัญหาด้านการศาสนา

๑) การศึกษาแนวทางการแก้ไขปัญหาการเผยแพร่ข่าวสารด้านศาสนาอันเป็นเท็จ (Fake News)

คณะอนุกรรมาธิการด้านการศาสนาพิจารณาเห็นว่า ปัจจุบันมีการนำเสนอข้อมูลข่าวสารด้านศาสนาที่เป็นเท็จ (Fake news) และบิดเบือนดูหมิ่นศาสนา ผ่านทางเครือข่ายสังคม

ออนไลน์ (Social Media) เป็นจำนวนมาก อาจก่อให้เกิดความแตกแยกในสังคม ทั้งยังส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของชาติ จึงได้เชิญผู้แทนจากกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ สำนักงานคณะกรรมการกลางอิสลามแห่งประเทศไทย และกองบังคับการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับอาชญากรรมทางเทคโนโลยี เข้าร่วมประชุม เพื่อปรึกษาหารือ พร้อมทั้งมีข้อเสนอเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาดังกล่าว อาทิ การแก้ไขปรับปรุงพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. ๒๕๕๐ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๐ และแก้ไขปรับปรุงประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒๐๖ เพื่อให้ครอบคลุมถึงการกระทำความผิดในลักษณะการเผยแพร่ข้อมูลด้านการศาสนาอันเป็นเท็จ รวมทั้งกำหนดระเบียบและหลักเกณฑ์การร้องทุกข์กล่าวโทษและการดำเนินคดีที่เกี่ยวข้องกับการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารที่เป็นเท็จ เพื่อให้เจ้าหน้าที่ตำรวจดำเนินการร้องทุกข์กล่าวโทษได้โดยไม่ต้องมีผู้ร้องทุกข์กล่าวโทษ และให้สถานีตำรวจในพื้นที่สามารถรับแจ้งความในคดีความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ได้

๒) การป้องกันการล่วงเกินพระศาสนา กรณีภาพวาดอุลตร้าแมนนั่งแท่นพระพุทธชินราชในซุ้มเรือนแก้วทับผ้าทิพย์พระธรรมจักรเหนือพระพุทธบัลลังก์

คณะอนุกรรมาธิการด้านการศาสนาและคณะอนุกรรมาธิการด้านศิลปะและวัฒนธรรม ได้เชิญผู้แทนจากกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม กระทรวงวัฒนธรรม สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ และผู้ที่มีความเชี่ยวชาญในด้านทัศนศิลป์ เข้าร่วมประชุมเพื่อปรึกษาหารือ และมีข้อเสนอเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาดังกล่าว อาทิ ให้สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ประสานกับหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อให้ช่วยสอดส่อง ดูแล เฝ้าระวัง และร่วมป้องกันการกระทำที่อาจเข้าข่ายการกระทำความผิดตามประมวลกฎหมายอาญาหรือล้อเลียนสัญลักษณ์ทางพระพุทธศาสนา รวมทั้งแก้ไขปรับปรุงประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒๐๖ เพื่อป้องกันมิให้มีการล่วงละเมิดพระพุทธศาสนาและศาสนาอื่น และการส่งต่อข้อมูลด้านศาสนาตลอดจนควรมีอาสาสมัครพระพุทธศาสนา (อพศ.) เพื่อเฝ้าระวังและป้องกันการกระทำที่ไม่เหมาะสมกับพระพุทธศาสนา

๓) มาตรการให้ความสำคัญและเน้นย้ำการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในวัดให้ถูกต้องตามหลักพระธรรมวินัย

คณะอนุกรรมาธิการด้านการศาสนา ได้มีข้อเสนอแนะให้สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ เสนอต่อที่ประชุมมหาเถรสมาคม เพื่อโปรดเมตตาพิจารณากำหนดมาตรการให้ความสำคัญและเน้นย้ำการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในวัดต่าง ๆ ให้ถูกต้องตามหลักพระธรรมวินัย ซึ่งไม่มุ่งเน้นการสักการบูชาในสิ่งที่ไม่เกี่ยวข้องกับพระรัตนตรัย โดยที่ประชุมมหาเถรสมาคมมีมติรับทราบเรื่องดังกล่าว

แผนงานที่ ๓ สนับสนุนการดำเนินงานด้านการศาสนา

๑) การจัดทำยุทธศาสตร์การอุปถัมภ์และคุ้มครองพระพุทธศาสนาเพื่อพัฒนาชาติ

คณะกรรมาธิการมอบหมายให้คณะอนุกรรมาธิการติดตาม เสนอแนะ เร่งรัดการปฏิรูปประเทศ การจัดทำและดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ ด้านศาสนา คุณธรรม จริยธรรม ศิลปะและวัฒนธรรม ศึกษาประเด็นเกี่ยวกับการจัดทำยุทธศาสตร์การอุปถัมภ์และคุ้มครองพระพุทธศาสนาเพื่อพัฒนาชาติ ซึ่งคณะอนุกรรมาธิการได้พิจารณาศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัญหาเกี่ยวกับกิจการพระพุทธศาสนาในประเทศไทย กฎหมายที่เกี่ยวข้องแล้ว พร้อมทั้งได้จัดทำยุทธศาสตร์การอุปถัมภ์

และคุ้มครองพระพุทธศาสนาเพื่อพัฒนาชาติรวม ๔ ยุทธศาสตร์ ประกอบด้วย (๑) ยุทธศาสตร์การส่งเสริมและสนับสนุนการศึกษาทางพระพุทธศาสนา (๒) ยุทธศาสตร์การสร้างการรับรู้ ความเข้าใจในหลักธรรมและกิจการทางศาสนา (๓) ยุทธศาสตร์การอุปถัมภ์พระพุทธศาสนา (๔) ยุทธศาสตร์การพัฒนาความเข้มแข็งขององค์กรทางพระพุทธศาสนา ทั้งนี้ คณะกรรมาธิการให้ความเห็นชอบและเสนอเรื่องดังกล่าวแด่สมเด็จพระมหาวีรวงศ์ เลขานุการสมเด็จพระสังฆราช เพื่อพิจารณาต่อไป

๒) การศึกษาแนวทางการแก้ไขปัญหาการปกครองคณะสงฆ์

คณะอนุกรรมาธิการด้านการศาสนาได้พิจารณาการนำเสนอข่าวการลักลอบทำงาน จำหน่ายวัตถุมงคล และให้บริการนักท่องเที่ยวชาวจีน เพื่อประกอบพิธีกรรมต่าง ๆ ภายในวัด ณ จังหวัดชลบุรี ซึ่งปัญหาส่วนหนึ่งเกิดจากการบริหารจัดการพื้นที่วัด จึงได้เชิญผู้แทนจากสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติและกรมการศาสนา เข้าร่วมประชุมเพื่อปรึกษาหารือแนวทางการแก้ไขปัญหา พร้อมทั้งมีข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหาการปกครองคณะสงฆ์ อาทิ ควรพัฒนาทักษะและวิธีการบริหารจัดการวัดให้แก่เจ้าอาวาสและผู้ที่ทำหน้าที่ดูแลทรัพย์สินและศาสนสมบัติ การแต่งตั้งเจ้าอาวาสหรือรักษาการแทนเจ้าอาวาสควรพิจารณาพระภิกษุที่อยู่ในวัดและเป็นบุคคลที่ชาวบ้านให้ความเคารพและยอมรับ การปฏิบัติหน้าที่ของไวยาวัจกรต้องมีหนังสือสั่งการจากเจ้าอาวาสและต้องตรวจสอบติดตามการดำเนินการของไวยาวัจกร ควรกำหนดให้มีคณะกรรมการบริหารทรัพย์สินวัดทำหน้าที่ดูแลศาสนสมบัติและเงินบริจาค เพื่อให้เกิดความโปร่งใส ตรวจสอบได้ วัดควรมีมาตรการในการกำกับดูแลการประกอบกิจกรรมในเชิงพาณิชย์ ควรมีการแก้ไขระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการเช่าที่ศาสนสถานและควรมีการฝึกอบรมเพิ่มองค์ความรู้ ทักษะแก่คณะกรรมการวัดและไวยาวัจกร

๓) การศึกษาแนวทางการแก้ไขปัญหาศาสนสถานที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ของทางราชการ

คณะอนุกรรมาธิการด้านการศาสนาพิจารณาเห็นว่าปัจจุบันมีศาสนสถานที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ของทางราชการหลายแห่ง เช่น ป่าสงวนแห่งชาติ อุทยานแห่งชาติ เขตปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ส.ป.ก.) และที่ดินสาธารณประโยชน์ เป็นต้น มีความกังวลว่าอาจถูกผลักดันให้ออกจากพื้นที่ ประกอบกับมีการจ่ายค่าธรรมเนียมการใช้ที่ดินในพื้นที่ป่าในอัตราที่สูงเมื่อคิดค่าเฉลี่ยต่อไร่ จึงเชิญผู้แทนจากกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและพันธุ์พืช กรมป่าไม้ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ สำนักงานการปฏิรูปที่ดิน เพื่อเกษตรกรรม (ส.ป.ก.) และสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ เข้าร่วมประชุม เพื่อปรึกษาหารือ พร้อมทั้งมีข้อเสนอเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาดังกล่าว และประสานกับกรมป่าไม้ให้พิจารณายกเว้นค่าใช้จ่ายในการปลูกป่าชดเชยและค่าบำรุงรักษาป่าให้แก่วัด สำนักสงฆ์ ที่พักสงฆ์ และศาสนสถานที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ป่าไม้อย่างถูกต้อง

๔) การศึกษาแนวทางการปลูกฝังหลักธรรมของศาสนา เพื่อพัฒนาจิตใจบุคคลให้อยู่ในสังคมอย่างสงบสุข

ด้วยปัจจุบันสังคมไทยประสบปัญหาการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมที่มีความซับซ้อนและเป็นไปอย่างรวดเร็ว ทำให้ทุกคนต้องประกอบอาชีพ เพื่อให้มีรายได้เลี้ยงตนเองและครอบครัว ส่งผลให้เด็กและเยาวชนไม่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูให้เจริญเติบโตอย่างมีประสิทธิภาพ มีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม ซึ่งการป้องกันปัญหาดังกล่าวคือ สังคม ครอบครัว โรงเรียน และวัด (บวร) จะต้องมีส่วนช่วยในการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม และกล่อมเกลาจิตใจเยาวชนให้เป็นไปในทางที่ถูกที่ควร

ดังนั้น เพื่อให้การปลูกฝังหลักคุณธรรมทางศาสนาแก่บุคคลทุกระดับเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ คณะอนุกรรมาธิการด้านการศาสนา จึงเห็นสมควรมีการศึกษาแนวทางการปลูกฝังหลักธรรมของศาสนาเพื่อพัฒนาจิตใจบุคคลให้อยู่ในสังคมอย่างสงบสุข โดยได้ทบทวนหลักคิดทางวิชาการที่เกี่ยวข้อง ประกอบกับระดมความคิดเห็นจากผู้แทนจากกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม กรมการศาสนา สภาการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา สำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร สรุปข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ ดังนี้

(๑) สภาการศึกษา ควรกำหนดเป็นนโยบายในการกำหนดให้มีหลักสูตรหลักธรรมของศาสนาเป็นรายวิชาหลักในการเรียนการสอนของทุกระดับการศึกษา เพื่อให้สถานศึกษานำไปปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรมต่อไป

(๒) กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ควรพิจารณากำหนดให้มีหลักสูตรวิชาหลักธรรมของศาสนา ศีลธรรม และคุณธรรม เป็นรายวิชาบังคับและมีหน่วยกิจการเรียนในการศึกษาระดับอุดมศึกษา

(๓) คณะอนุกรรมาธิการได้กำหนดรูปแบบแนวทางการปลูกฝังหลักธรรมของศาสนาเพื่อพัฒนาจิตใจบุคคลให้อยู่ในสังคมอย่างสงบสุข โดยประกอบด้วย รูปแบบแนวทางการปลูกฝังหลักธรรมของศาสนา และรายละเอียดของการดำเนินงานแต่ละด้าน ได้แก่ ความสำคัญของหลักธรรมทางศาสนา การขับเคลื่อนการดำเนินงานโดยสถาบันครอบครัว สถาบันการศึกษา สถานที่ทำงาน สถาบันศาสนา และแนวทางการแก้ไขปัญหาทางสังคม เพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำไปประยุกต์ใช้ดำเนินการตามภารกิจของแต่ละหน่วยงาน

๕) การพิจารณาแนวทางการเพิ่มเติมยุทธศาสตร์ชาติด้านศาสนาไว้ในยุทธศาสตร์ชาติ

ด้วยนายสมพร เทพสิทธา ประธานสภายุวพุทธิกสมาคมแห่งชาติในพระบรมราชูปถัมภ์ ได้มีข้อคิดเห็นและขอให้สนับสนุนให้รัฐบาลดำเนินการเพิ่มเติมยุทธศาสตร์ชาติด้านพระพุทธศาสนาและศาสนาอื่นไว้ในยุทธศาสตร์ชาติ เพื่อให้มีความสมบูรณ์และสมดุล

คณะกรรมาธิการพิจารณาข้อเท็จจริง ข้อกฎหมาย แล้วเห็นชอบให้มีการเพิ่มเติมยุทธศาสตร์ชาติพระพุทธศาสนาและศาสนาอื่นไว้ในยุทธศาสตร์ชาติ เนื่องจากจะนำไปสู่การปรับปรุงแก้ไขกฎหมายและมีนโยบายที่เกี่ยวข้องกับด้านศาสนาในอนาคต ซึ่งการผลักดันในเรื่องดังกล่าวสามารถดำเนินการได้ตามพระราชบัญญัติการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๑๑ ดังนั้น เพื่อให้การดำเนินการในเรื่องดังกล่าวเกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม จึงเสนอเรื่องดังกล่าวไปยังคณะกรรมาธิการติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัดการปฏิรูปประเทศและการจัดทำและดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ วุฒิสภา เพื่อรวบรวมข้อมูลเสนอต่อคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ ปัจจุบันเรื่องดังกล่าวได้ส่งไปยังคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติแล้ว

๖) การพิจารณาข้อเสนอแนะให้มียุทธศาสตร์ชาติด้านการศาสนา จิตอาสา วัฒนธรรมและเอกลักษณ์ความเป็นไทย ในยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี

คณะอนุกรรมาธิการด้านการศาสนาพิจารณาศึกษาความเป็นได้ในการแก้ไขเพิ่มเติมประเด็นด้านการศาสนา ในยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. ๒๕๖๑ – ๒๕๘๐) โดยเสนอให้มียุทธศาสตร์ชาติด้านการศาสนา จิตอาสา วัฒนธรรม และเอกลักษณ์ความเป็นไทย เพื่อแก้ไขปัญหาวิกฤติทางความคิดความเชื่อปัญหาศีลธรรม จริยธรรมเสื่อมโทรม ปลูกฝังค่านิยม ความเชื่อตามหลักศาสนาที่ถูกต้อง ซึ่งประธานคณะอนุกรรมาธิการด้านการศาสนาได้มอบข้อเสนอแนะดังกล่าวให้ประธานวุฒิสภา

เพื่อส่งไปยังคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติในคราวประชุมวุฒิสภา เมื่อวันอังคารที่ ๑๔ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๖๓ และคณะกรรมาธิการเสนอเรื่องดังกล่าวไปยังคณะกรรมาธิการติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัดการปฏิรูปประเทศและการจัดทำและดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ วุฒิสภา เพื่อรวบรวมข้อมูลเสนอต่อคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ ปัจจุบันเรื่องดังกล่าวได้ส่งไปยังคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติแล้ว

๗) การแก้ไขปัญหาผู้ปลอมแปลงบวชเพื่อแสวงหาผลประโยชน์โดยมิชอบในพระศาสนา

ปัญหาการปลอมบวชมีอยู่มากในสังคมโดยอาศัยความเชื่อของคนเพื่อแสวงหาผลประโยชน์หรือลาภสักการะ และบางครั้งยังมีประพฤติเสื่อมเสีย เช่น การแต่งกายเป็นพระสงฆ์มารับบาตร ดื่มสุรา เข้าไปใช้บริการในร้านอาหารราคาแพง และในสถานที่อโคจร เป็นต้น รวมทั้งอาจมีเจตนาอื่นแอบแฝงอยู่ด้วย เช่น มีกลุ่มผู้ที่ไม่หวังดีเข้ามาปลอมบวชเป็นพระสงฆ์ เพื่อมุ่งหวังทำลายความศรัทธาต่อพระสงฆ์ในพระพุทธศาสนา หากมีการเผยแพร่ภาพออกไปทางสื่อสังคมออนไลน์ต่าง ๆ จะทำให้พุทธศาสนิกชนเสื่อมศรัทธาในพระพุทธศาสนา คณะอนุกรรมาธิการด้านการศาสนาจึงได้ประชุมรับฟังความคิดเห็นจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำข้อมูลไปจัดทำเป็นรายงานการศึกษา พร้อมทั้งมีข้อเสนอแนะให้สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ นำไปพิจารณาดำเนินการแก้ไขปัญหา อาทิ ประสานให้พระสงฆ์ทุกรูปมีบัตรประจำตัวประชาชนสำหรับพระสงฆ์ หรือ “บัตรสมาร์ทการ์ดพระสงฆ์” และจัดทำทะเบียนประวัติผู้อุปสมบทและผู้ลาสิกขาบท รวมทั้งจัดทำฐานข้อมูลพระภิกษุสามเณรในประเทศไทย เพื่อความสะดวกต่อการติดตามและตรวจสอบในเรื่องต่าง ๆ ตลอดจนส่งเสริมให้มีการบรรพชาสามเณรเพื่อสร้างศาสนทายาทในพระพุทธศาสนาให้เพิ่มมากขึ้น

๘) พิจารณาการจัดตั้งพุทธมณฑล ๔ ภาค

คณะกรรมาธิการมีแนวคิดเรื่องการตั้งพุทธมณฑล ๔ ภาค เป็นศูนย์กลางการจัดกิจกรรมทางพระพุทธศาสนาในส่วนภูมิภาค เพื่อให้ประชาชนสามารถเข้าร่วมประกอบพิธีกรรมทางศาสนาได้สะดวกขึ้น ดังนั้น เพื่อให้การผลักดันให้มีการตั้งพุทธมณฑล ๔ ภาค เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม คณะกรรมาธิการจึงเชิญผู้แทนจากสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ เข้าร่วมประชุมเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในเรื่องดังกล่าว นอกจากนั้น ได้เดินทางไปศึกษาดูงานภาคกลาง ณ พุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม ภาคใต้ ณ จังหวัดสุราษฎร์ธานี จังหวัดนครศรีธรรมราช ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ณ จังหวัดอุดรธานีและจังหวัดหนองคาย ซึ่งคณะกรรมาธิการได้มอบหมายให้คณะอนุกรรมาธิการด้านการศาสนาพิจารณาและรวบรวมข้อมูลข้อดีและข้อจำกัด และความเป็นไปได้ของการจัดตั้งพุทธมณฑล ๔ ภาค ให้ครบทั้ง ๔ ภาค และจะได้ดำเนินการให้เป็นรูปธรรมต่อไป ซึ่งคณะอนุกรรมาธิการได้กำหนดแผนการดำเนินการและจะขับเคลื่อนการดำเนินการเรื่องดังกล่าวในปีงบประมาณต่อไป

๙) พิจารณาโครงการ ๑ วัด ๑ ตำบล

คณะกรรมาธิการมีแนวคิดให้มี ๑ วัด ๑ ตำบลทั่วประเทศ เพื่อเป็นศูนย์กลางในการจัดกิจกรรมและพิธีกรรมที่สำคัญทางพระพุทธศาสนาของตำบล อันเป็นการขยายกิจกรรมทางพระพุทธศาสนาไปให้กว้างขวางมากขึ้น ดังนั้น เพื่อให้การผลักดันเรื่องดังกล่าวเกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม จึงเชิญผู้แทนจากสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติและผู้แทนกรมการศาสนาเข้าร่วมประชุมเพื่อให้ข้อมูลและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในประเด็นดังกล่าว นอกจากนั้น ได้เดินทางไปศึกษาดูงาน ณ พุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม ซึ่งรับทราบข้อมูลว่าสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ได้จัดโครงการที่มีลักษณะเดียวกับวัดต้นแบบประจำตำบล คือ โครงการวัดกลางใจชุมชน โครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุข

โดยในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓ ได้อุดหนุนงบประมาณให้วัดต้นแบบประจำอำเภอทั่วประเทศ จำนวน ๘๗๘ วัด ขณะนี้อยู่ระหว่างการดำเนินการและการขยายผล และในปีต่อไปมีการขยายผลวัดในระดับตำบลตามข้อเสนอแนะของคณะกรรมาธิการ

แผนงานที่ ๔ เสริมสร้างความร่วมมือและความเข้าใจอันดีระหว่างศาสนิกชนของศาสนาต่าง ๆ ในประเทศไทย

- การเข้าพบผู้นำทางศาสนา ๕ ศาสนา เพื่อขอคำแนะนำและรับรู้ปัญหาของศาสนาต่าง ๆ

คณะกรรมาธิการพิจารณาเห็นถึงความสำคัญของการอุปถัมภ์และคุ้มครองศาสนาทุกศาสนาอย่างเท่าเทียมกันโดยไม่เลือกปฏิบัติ และมุ่งเน้นส่งเสริมงานด้านศาสนิกสัมพันธ์ระหว่างศาสนาในประเทศไทยเพื่อสร้างสังคมให้มีคุณภาพ มีคุณธรรม และอยู่ร่วมกันได้อย่างมีสันติสุข จึงร่วมกับคณะอนุกรรมาธิการด้านการศาสนา เดินทางเข้าพบผู้นำ ๕ ศาสนา ในประเทศไทยที่ทางราชการให้การยอมรับ เพื่อขอรับแนวทางและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับส่งเสริมความร่วมมือในการปฏิบัติงานด้านการศาสนาและส่งเสริมงานศาสนิกสัมพันธ์ของแต่ละศาสนาสำหรับเป็นแนวทางการดำเนินงานของคณะกรรมาธิการต่อไป

๒. ด้านคุณธรรมและจริยธรรม

แผนการดำเนินงาน ประกอบด้วย **แผนงานที่ ๑** ด้านวิชาการ **แผนงานที่ ๒** ด้านองค์กรภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม **แผนงานที่ ๓** ด้านประชาสัมพันธ์และการสื่อสาร **แผนงานที่ ๔** ด้านกฎหมายและนโยบาย

แผนงานที่ ๑ ด้านวิชาการ

๑) การให้นิยามความหมาย “ความดี” ซึ่งประกอบด้วยหลักคุณธรรม ๕ ประการ ได้แก่ กตัญญู วินัย สุจริต พอเพียง และจิตอาสา

คณะอนุกรรมาธิการด้านคุณธรรมและจริยธรรมได้ศึกษาความหมายของความดี ซึ่งพบว่าความดีนั้น ประกอบด้วย หลักคุณธรรมพื้นฐาน ๕ ประการ กล่าวคือ กตัญญู หมายถึง มีความกตัญญูต่อแผ่นดิน พระมหากษัตริย์ บรรพบุรุษ เพื่อนมนุษย์ วินัย หมายถึง ขยัน อดทน รับผิดชอบ มีระเบียบ สุจริต หมายถึง ซื่อตรง ละชั่วยุติธรรม ไม่เอาเปรียบ พอเพียง หมายถึง มีความรู้ มีเหตุมีผล มีภูมิคุ้มกัน มีความสุข จิตอาสา หมายถึง สามัคคี เสียสละ แบ่งปัน เอื้ออาทร หลักคุณธรรมทั้ง ๕ ประการนี้ มีความเชื่อมโยงกับสถาบันหลักของชาติ ๓ สถาบัน ไม่สามารถแยกออกจากกันได้ กล่าวคือ หลักกตัญญูและหลักวินัย เกี่ยวข้องกับสถาบันชาติ หลักสุจริต เกี่ยวข้องกับสถาบันศาสนา หลักพอเพียงและจิตอาสา เกี่ยวข้องกับสถาบันพระมหากษัตริย์ โดยคณะอนุกรรมาธิการจะนำหลักคุณธรรมทั้ง ๕ ประการดังกล่าวมาใช้ขับเคลื่อนและขยายผลในทุกโครงการและทุกกิจกรรมของคณะอนุกรรมาธิการต่อไป

๒) การจัดเสวนา เรื่อง “คุณธรรม จริยธรรมคนไทย”

คณะอนุกรรมาธิการด้านคุณธรรมและจริยธรรมได้จัดเสวนา เรื่อง “คุณธรรม จริยธรรมคนไทย” เมื่อวันจันทร์ที่ ๒ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๓ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาหาแนวทาง สร้างเครื่องมือ รูปแบบและวิธีการสื่อสารด้านคุณธรรมจริยธรรมแก่คนไทยอย่างถูกต้องเหมาะสม สร้างเครือข่ายความร่วมมือด้านคุณธรรมจริยธรรมทั้งภาครัฐและภาคประชาชน และรับฟังความคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้องทุกภาคส่วน โดยเชิญบุคคลในแต่ละช่วงวัยเข้าร่วมเสวนาเพื่อรับฟัง

แนวความคิดเรื่องคุณธรรมและจริยธรรม ซึ่งแต่ละช่วงวัยจะมีความคิดด้านคุณธรรมและจริยธรรมที่แตกต่างกันขึ้นอยู่กับสิ่งแวดล้อมและการปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรมของบุคคลในแต่ละวัย การจัดเสวนาดังกล่าวมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณธรรม ๕ ประการ คือ กตัญญู วินัย สุจริต พอเพียง จิตอาสา ของคนไทย ๖ Generations ได้แก่ Silent Gen (ช่วงพ.ศ. ๒๔๖๘ – ๒๔๘๘) อายุ ๗๕ – ๙๕ ปี Gen Baby boomer (ช่วงพ.ศ. ๒๔๘๙ – ๒๕๐๗) อายุ ๕๖ – ๗๔ ปี Gen X (ช่วงพ.ศ. ๒๕๐๘ – ๒๕๒๒) อายุ ๔๑ – ๕๕ ปี Gen Y (ช่วงพ.ศ. ๒๕๒๓ – ๒๕๔๐) อายุ ๒๓ – ๔๐ ปี Gen Z (ช่วงพ.ศ. ๒๕๔๐ – ๒๕๕๓) อายุ ๑๐ – ๒๒ ปี และ Gen Alpha (ช่วงพ.ศ. ๒๕๕๓ เป็นต้นไป) ข้อมูลที่ได้จากการเสวนาครั้งนี้สามารถนำไปวิเคราะห์และสังเคราะห์จัดทำเป็นรายงานทางวิชาการเสนอต่อคณะกรรมาธิการและวุฒิสภาในโอกาสต่อไป

๓) การจัดเสวนา เรื่อง “องค์กรคนดี”

คณะอนุกรรมาธิการด้านคุณธรรมและจริยธรรมร่วมกับกองทุนพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์ จัดเสวนา เรื่อง “องค์กรคนดี” เมื่อวันที่ ๓ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๖๓ โดยเชิญหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และสื่อมวลชน ร่วมเป็นองค์กรภาคีเครือข่ายดำเนินงานส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมโดยนำหลักคุณธรรม ๕ ประการ ได้แก่ กตัญญู วินัย สุจริต พอเพียง และจิตอาสา มาขับเคลื่อน โดยการเสวนาได้แบ่งกลุ่มย่อยตามแผนการดำเนินงานให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ ในยุทธศาสตร์ที่ ๓ ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ โดยแบ่งภารกิจให้สอดคล้องกับประเด็นยุทธศาสตร์ย่อยจำนวน ๖ ด้าน คือ ด้านที่ ๑ คนดีสังคมดี (Silent Gen) สอดคล้องกับประเด็นยุทธศาสตร์ย่อย การพัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต เน้นการจัดกิจกรรมส่งเสริมบทบาทของผู้สูงวัยในการเป็นบุคคลตัวอย่างด้านคุณธรรมจริยธรรม ด้านที่ ๒ คนดีมีโอกาส (Gen Baby Boomer) สอดคล้องกับประเด็นยุทธศาสตร์ย่อย การตระหนักถึงพหุปัญญาของมนุษย์ที่หลากหลาย เน้นการจัดกิจกรรมหรือโครงการร่วมกับด้านที่ ๑ คนดีสังคมดี เช่น โครงการคนไทยจิตอาสา โครงการจัดทำบันทึกความดี (Social Credit) เป็นต้น ด้านที่ ๓ คนดี สุขภาพดี (Gen X) สอดคล้องกับประเด็นยุทธศาสตร์ย่อย การเสริมสร้างให้คนไทยมีสุขภาวะที่ดี เน้นการจัดกิจกรรมหรือโครงการด้านการส่งเสริมสุขภาพคนไทยให้เป็นสังคมสุขภาพดี ด้านที่ ๔ เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา (Gen Y) สอดคล้องกับประเด็นยุทธศาสตร์ย่อย การปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ ๒๑ เน้นการจัดกิจกรรมหรือโครงการพัฒนานวัตกรรมสร้างสรรค์เชิงคุณธรรมที่ส่งเสริมให้คน Gen Y คิด ออกแบบ และพัฒนานวัตกรรมที่ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาประเทศอย่างมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน ด้านที่ ๕ คนดี คิดดี ทำดี (Gen Z) สอดคล้องกับประเด็นยุทธศาสตร์ย่อย การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ เน้นการจัดกิจกรรมหรือโครงการที่เปิดโอกาสให้เยาวชนคนรุ่นใหม่มีส่วนร่วมในการแสดงออกถึงความดีในพื้นที่ของตนที่เปิดโอกาสให้เยาวชนคนรุ่นใหม่นำเสนอเรื่องราวเชิงคุณธรรมจริยธรรมผ่านมุมมองด้านการท่องเที่ยวในพื้นที่ของตนเอง ซึ่งจะนำไปสู่การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ภาพลักษณ์ของประเทศไทยสู่สายตานานาประเทศได้เป็นอย่างดี และด้านที่ ๖ คนดี รักเรา รักชาติ (Gen Alpha) สอดคล้องกับประเด็นยุทธศาสตร์ย่อย การปรับเปลี่ยนค่านิยมและวัฒนธรรม และเสริมสร้างศักยภาพการกีฬาในการสร้างคุณค่าทางสังคมและพัฒนาประเทศเน้นการจัดกิจกรรมหรือโครงการสร้างคุณธรรมจริยธรรมในระดับครอบครัว โดยปลูกฝังตั้งแต่วัยเด็กให้เกิดความรักและความภาคภูมิใจในความเป็นคนไทย

เช่น กิจกรรม “รักแม่ เพื่อแม่ ไม่มีที่สิ้นสุด” ที่เปิดโอกาสให้เด็กและเยาวชนได้แสดงออกถึงความกตัญญูและให้ความสำคัญกับสถาบันครอบครัวผ่านการจัดทำคลิปสั้นบอกรักแม่ เป็นต้น

แผนงานที่ ๒ ด้านองค์กรภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม

๑) การสร้างเครือข่ายด้านคุณธรรมจริยธรรม (องค์กรคนดี)

คณะอนุกรรมาธิการด้านคุณธรรมและจริยธรรมได้ประสานความร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชนและภาคประชาสังคมเพื่อส่งเสริมคุณธรรมแก่คนไทยทุกช่วงวัย ทุกสาขาอาชีพ ทุกถิ่นฐานเพื่อสร้างประเทศไทยให้เป็นสังคมแห่งความดีโดยเชิญชวนองค์กรภาครัฐ ภาคธุรกิจเอกชน และภาคประชาสังคมมาเป็นภาคีเครือข่าย “องค์กรคนดี” ได้แก่ สำนักนายกรัฐมนตรี กระทรวงทุกกระทรวง กองทุนพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์ กรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว กรมราชทัณฑ์ กรมกิจการผู้สูงอายุ กรมการแพทย์ กรมกิจการเด็กและเยาวชน สมาคมรักแม่ สำนักงานคณะกรรมการดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ บริษัท ไลอ้อน (ประเทศไทย) จำกัด สมาคมส่งเสริมธุรกิจบริการผู้สูงอายุไทย ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร

๒) การประชุมร่วมและการประสานความร่วมมือการดำเนินงานระหว่างคณะอนุกรรมาธิการด้านคุณธรรมและจริยธรรม เครือข่ายร่วมสร้างชุมชนท้องถิ่นน่าอยู่และสถาบันฝึกอบรมผู้นำ อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี

คณะอนุกรรมาธิการด้านคุณธรรมจริยธรรม ได้ประสานความร่วมมือกับผู้แทนเครือข่ายร่วมสร้างชุมชนท้องถิ่นน่าอยู่และสถาบันฝึกอบรมผู้นำ อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี เพื่อพิจารณาแนวทางการสร้างเครือข่ายคุณธรรมจริยธรรมในระดับท้องถิ่นและคัดเลือกองค์กรคนดี พบว่าเครือข่ายดังกล่าวมีแนวคิดการพัฒนาระดับชุมชนและท้องถิ่นให้มีความเข้มแข็งน่าอยู่ปลอดภัย และมีการพัฒนาที่สามารถพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน ทั้งด้านสังคมด้านการศึกษา ด้านวัฒนธรรม ด้านเศรษฐกิจ และด้านสิ่งแวดล้อม ซึ่งจะส่งผลให้ประชาชนในชุมชนมีสุขภาพที่ดีและหากผู้คนในชุมชนมุ่งมั่นดำเนินการอย่างกว้างขวาง ประเทศไทยก็จะพัฒนาอย่างมีทิศทางและเกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน ซึ่งคณะอนุกรรมาธิการจึงผลักดันการสร้างองค์กรคุณธรรม เพื่อเป็นองค์กรต้นแบบของการดำเนินงานด้านคุณธรรมจริยธรรมในท้องถิ่นต่าง ๆ ทุกภูมิภาคของประเทศไทย โดยบูรณาการประสานความร่วมมือกับภาคธุรกิจเอกชนและภาคประชาชนในพื้นที่ชุมชนแต่ละท้องที่ต่อไป

๓) การประชุมและการประสานความร่วมมือการดำเนินงานระหว่างคณะอนุกรรมาธิการด้านคุณธรรมและจริยธรรมและกองทุนพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์

คณะอนุกรรมาธิการด้านคุณธรรมและจริยธรรมได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของการสร้างเครือข่ายการดำเนินงานด้านการเผยแพร่คุณธรรมผ่านสื่อมวลชนผ่านช่องทางต่าง ๆ จึงประสานความร่วมมือกับกองทุนพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์ เพื่อเผยแพร่การเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมให้กับสังคมไทย เนื่องจากหน่วยงานดังกล่าวมีภารกิจและหน้าที่รับผิดชอบการสนับสนุนและกระตุ้นให้เกิดสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์ และสร้างนวัตกรรมสื่อรูปแบบต่าง ๆ เพื่อทลายกรอบการผลิตเนื้อหาแบบเดิม ๆ เพิ่มเนื้อหาที่เป็นทางเลือกในการรับรู้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ได้มากขึ้น และสร้างการมีส่วนร่วมทั้งภาครัฐ เอกชน ประชาชน กลุ่มองค์กรพัฒนาเอกชนโดยสร้างรูปแบบการประสานงานให้เกิดประสิทธิภาพและยั่งยืน

แผนงานที่ ๓ ด้านประชาสัมพันธ์และการสื่อสาร

- **การจัดกิจกรรม “รักแม่ เพื่อแม่ ไม่มีที่สิ้นสุด” ภายใต้โครงการ “องค์กรคนดี”**

คณะอนุกรรมาธิการด้านคุณธรรมและจริยธรรม ได้จัดกิจกรรม “รักแม่ เพื่อแม่ ไม่มีที่สิ้นสุด” ร่วมกับองค์กรภาคีเครือข่าย เพื่อยกย่องเชิดชูพระคุณแม่ และปลูกฝังให้บุตร - ธิดา ใน Gen Alpha มีความกตัญญูต่อมารดาและผู้มีพระคุณ รวมถึงส่งเสริมการใช้เวลาว่างในการทำกิจกรรมร่วมกันในครอบครัว คณะอนุกรรมาธิการจึงได้มอบหมายให้คณะทำงานคณะที่ ๖ คนดี รักเรา รักชาติ จัดกิจกรรม สำหรับ Gen Alpha ได้ประสานกับองค์กรภาคีเครือข่าย ประกอบด้วย กองทุนพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์ กระทรวงวัฒนธรรม กระทรวงศึกษาธิการ กรมกิจการเด็กและเยาวชน กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา สมาคมรักแม่ และสมาคมอนุบาลศึกษาแห่งประเทศไทยในพระราชูปถัมภ์ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี จัดกิจกรรมดังกล่าวโดยเชิญชวนเด็กและเยาวชนในกลุ่ม Gen Alpha ร่วมส่งผลงานคลิปวีดีโอที่แสดงออกถึงความกตัญญู โดยสถาบันการศึกษาหรือผู้ปกครองของเด็กและเยาวชนเป็นผู้บันทึกวีดีโอในรูปแบบแนวนอนด้วยมือถือ - สมาร์ทโฟน เน้นเนื้อหาปลอดภัยและสร้างสรรค์ แสดงออกถึงความกตัญญู การบอกรักคุณแม่หรือผู้มีพระคุณ มีความยาวไม่เกิน ๓ นาที ระยะเวลาการดำเนินโครงการ ระหว่างวันที่ ๑๐ กรกฎาคม - ๓๑ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๖๓ มีผู้สนใจส่งผลงานจำนวน ๑๐๑ ผลงาน ทั้งนี้ คณะอนุกรรมาธิการได้คัดเลือกผลงานจำนวน ๘ ผลงาน จัดทำ Master Clip รวมทั้งผลงานของเด็กและเยาวชนที่ทั้งหมดจะได้รับการเผยแพร่รณรงค์ส่งเสริมความกตัญญู ในช่วงเดือนสิงหาคม พ.ศ. ๒๕๖๓ และได้จัดพิธีมอบเกียรติบัตรให้แก่เด็กและเยาวชนผู้ส่งผลงานทั้งหมด วันจันทร์ที่ ๓๑ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๖๓ ณ อาคารรัฐสภา เกียกกาย

แผนงานที่ ๔ ด้านกฎหมายและนโยบาย

๑) การศึกษากฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรม ๒ ฉบับ คือ พระราชบัญญัติมาตรฐานทางจริยธรรม พ.ศ. ๒๕๖๒ และระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๐

โดยที่มาตรา ๗๖ วรรคสาม ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๑ บัญญัติให้รัฐพึงจัดให้มีมาตรฐานทางจริยธรรม เพื่อให้หน่วยงานของรัฐใช้เป็นหลักในการกำหนดประมวลจริยธรรมสำหรับเจ้าหน้าที่ของรัฐในหน่วยงานนั้น ๆ ซึ่งต้องไม่ต่ำกว่ามาตรฐานทางจริยธรรมดังกล่าว ดังนั้น เพื่อให้การจัดทำประมวลจริยธรรมเป็นไปด้วยความเรียบร้อยและมีมาตรฐานเดียวกัน จึงได้มีการตรากฎหมายว่าด้วยมาตรฐานทางจริยธรรมใช้เป็นหลักสำคัญในการจัดทำประมวลจริยธรรมของหน่วยงานของรัฐ เพื่อใช้เป็นหลักเกณฑ์ในการปฏิบัติตนของเจ้าหน้าที่ของรัฐ โดยมีหลักเกณฑ์การจัดทำประมวลจริยธรรม กระบวนการรักษาจริยธรรมของเจ้าหน้าที่ของรัฐ รวมทั้งมาตรการและกลไกที่มีประสิทธิภาพ เพื่อเสริมสร้างให้มีการปฏิบัติตามประมวลจริยธรรม จึงได้ศึกษา ติดตามและประเมินผลการบังคับใช้กฎหมายดังกล่าว โดยเชิญผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (ก.พ.) ในฐานะฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการมาตรฐานทางจริยธรรม เข้าร่วมประชุมเพื่อให้ข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินงานตามกฎหมายดังกล่าว รวมทั้ง

ปัญหาและอุปสรรคจากการบังคับใช้กฎหมายฉบับดังกล่าว แต่เนื่องจากพระราชบัญญัติมาตรฐานทางจริยธรรม พ.ศ. ๒๕๖๒ มีผลบังคับใช้เป็นกฎหมาย เมื่อวันที่ ๑๗ เมษายน พ.ศ. ๒๕๖๒ เป็นกฎหมายใหม่ ซึ่งคณะอนุกรรมาธิการด้านคุณธรรมและจริยธรรม เห็นว่าควรให้ระยะเวลาหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินงานตามกฎหมายระยะหนึ่งก่อน ดังนั้น คณะอนุกรรมาธิการจะได้ติดตามการดำเนินงานตามกฎหมายของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างต่อเนื่อง

๒) การติดตามการขับเคลื่อนแผนแม่บทส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ

จากนโยบายของรัฐบาลที่ให้ความสำคัญในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของประชาชน โดยนำพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทุกรัชกาล หลักคำสอนของศาสนา วัฒนธรรม และความเป็นไทยมาสร้างสรรค์สังคมไทยให้เกิดความเข้มแข็งอย่างมีคุณภาพและคุณธรรม ผ่านกลไกประชารัฐของรัฐบาล เพื่อสร้างพลังการทำความดีของประชาชนในทุกภาคส่วนของสังคมไทย อันจะส่งผลให้การพัฒนาประเทศมีความสมดุลทั้งด้านวัตถุและจิตใจตามแนวคิด “คุณธรรมนำการพัฒนา” พร้อมที่จะก้าวไปสู่สังคมแห่งคุณธรรมตามยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี เพื่อให้สังคมเกิดความเข้มแข็งจากภายในและเกิดกระบวนการสร้างสังคมคุณธรรมแบบ “ระเบิดจากข้างใน” จึงได้ติดตามการดำเนินงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการขับเคลื่อนแผนแม่บทส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑ (พ.ศ. ๒๕๕๙ - ๒๕๖๔) ให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้ทุกภาคส่วนใช้เป็นกรอบในการส่งเสริมคุณธรรมของหน่วยงาน และเพื่อบูรณาการในการส่งเสริมคุณธรรมในสังคมไทย โดยมีทุกภาคส่วนของสังคม ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชนมีส่วนร่วมในการดำเนินการให้แผนแม่บทส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติฉบับนี้สัมฤทธิ์ผลตามนโยบายของรัฐบาล

๓) การผลักดันหลักคุณธรรม เรื่อง “กตัญญู” ไว้ในแผนแม่บทส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ ฉบับที่ ๒ (ปี พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐)

คณะอนุกรรมาธิการด้านคุณธรรมและจริยธรรมพิจารณาเห็นว่าหลัก “กตัญญู” เป็นหลักคุณธรรมพื้นฐานที่สำคัญของมนุษย์และเป็นเครื่องหมายของคนดี เป็นเอกลักษณ์เฉพาะของคนไทย ดังนั้น คณะอนุกรรมาธิการจึงได้ผลักดันหลักคุณธรรมว่าด้วย “กตัญญู” ไว้ในแผนการปฏิรูปประเทศด้านวัฒนธรรม กีฬา แรงงาน และการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ และในแผนแม่บทส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ ฉบับที่ ๒ (ปี พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐) ซึ่งขณะนี้หลักคุณธรรม “กตัญญู” ถูกบรรจุไว้ในแผนการปฏิรูปประเทศด้านวัฒนธรรม กีฬา แรงงาน และการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เป็นที่เรียบร้อยแล้ว และในระยะต่อไปจะมีการผลักดันหลักคุณธรรมดังกล่าวไว้ในแผนแม่บทส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ ฉบับที่ ๒ (ปี พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐) เพื่อเป็นหนึ่งในหลักคุณธรรม ๕ ประการ คือ กตัญญู พอเพียง วินัย สุจริต จิตอาสา

๔) การผลักดัน เรื่อง เครดิตสังคม (Social Credit)

คณะอนุกรรมาธิการด้านคุณธรรมและจริยธรรมได้พิจารณาแนวทางการจัดทำเครดิตสังคม (Social Credit) หรือบันทึกข้อมูลความดีรายบุคคล เพื่อส่งเสริมให้คนกระทำความดีและมีโอกาสต่าง ๆ ในสังคม เช่น การเพิ่มโอกาสการเข้าทำงานในหน่วยงานหรือองค์กรต่าง ๆ โดยใช้ Social Credit ประกอบการพิจารณาระบบดังกล่าวนี้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ขณะนี้คณะรัฐมนตรีได้เห็นชอบกับแนวทางดังกล่าวแล้ว และมอบหมายให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องพิจารณาดำเนินการให้เกิดเป็นรูปธรรมต่อไป

๓. ด้านศิลปะและวัฒนธรรม

แผนการดำเนินงาน ประกอบด้วย **แผนงานที่ ๑** การขับเคลื่อนกฎหมายด้านศิลปวัฒนธรรมและวัฒนธรรมร่วมสมัย **แผนงานที่ ๒** การนำทุนทางวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชุมชน ท้องถิ่นและเมือง **แผนงานที่ ๓** การส่งเสริม และสนับสนุนให้มีการจัดตั้งสถาบันภูมิภาษาและปัญญาแผ่นดิน **แผนงานที่ ๔** การแก้ไขปัญหาด้านศิลปะและวัฒนธรรม โบราณสถาน โบราณวัตถุและติดตามประเมินผลการดำเนินการ **แผนงานที่ ๕** การส่งเสริมศิลปะสัมพันธ์นานาชาติ **แผนงานที่ ๖** เรื่องอื่น ๆ ตามที่คณะกรรมาธิการมอบหมาย

แผนงานที่ ๑ การขับเคลื่อนกฎหมายด้านศิลปวัฒนธรรมและวัฒนธรรมร่วมสมัย

๑) การติดตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานด้านศิลปะและวัฒนธรรม

คณะกรรมาธิการและคณะอนุกรรมาธิการด้านศิลปะและวัฒนธรรมได้ติดตามการแก้ไขกฎหมายและยกร่างกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานด้านศิลปะและวัฒนธรรม จำนวน ๕ ฉบับ ได้แก่ พระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถ ศิลปวัตถุและพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๔ พระราชบัญญัติภาพยนตร์และวีดิทัศน์ พ.ศ. ๒๕๕๑ ร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยการส่งเสริมและอนุรักษ์วิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... ร่างพระราชบัญญัติไตรภาคีศิลปวัฒนธรรม พ.ศ. .... และร่างพระราชบัญญัติสิทธิชุมชน พ.ศ. .... โดยประสานความร่วมมือกับกระทรวงวัฒนธรรมและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายและการเสนอกฎหมายใหม่ต่อไป

๒) การจัดทำข้อเสนอเพิ่มประเด็นด้านศิลปะและวัฒนธรรมไว้ในแผนการปฏิรูปประเทศ

คณะกรรมาธิการและคณะอนุกรรมาธิการด้านศิลปะและวัฒนธรรม ได้เสนอ ๓ ประเด็นที่เป็นโครงการ/กิจกรรมสำคัญ (Big Rock) ไว้ในแผนการปฏิรูปประเทศด้านวัฒนธรรม กีฬา แรงงาน และการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ดังนี้

๒.๑) ภูมิภาษาและปัญญาแผ่นดิน : ผลักดันการอนุรักษ์ ฟื้นฟู สืบสาน และพัฒนาเพื่อส่งเสริมภูมิภาษาและปัญญาแผ่นดิน ทั้งระดับชาติและระดับท้องถิ่น ทั้งในด้านภูมิบ้านภูมิเมือง (โบราณสถาน แหล่งเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์ มรดกทางวัฒนธรรม) ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น (ภูมิรู้ศิลปวัฒนธรรมจากปราชญ์ชาวบ้าน) และด้านภูมิภาษาและวรรณกรรม รวมถึงเพลงพื้นบ้าน ขนบธรรมเนียม และจารีตประเพณีอันดีงาม เพื่อให้ตระหนักรู้และเกิดความภาคภูมิใจในศิลปวัฒนธรรมของชาติและท้องถิ่นให้กับประชาชนทุกช่วงวัย

๒.๒) ภูมิพื้นที่ศิลปวัฒนธรรม : ผลักดันการส่งเสริม สนับสนุนให้ชุมชน ภาคประชาสังคม ภาคธุรกิจ และภาครัฐ นำทุนทางวัฒนธรรมหรือมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมมาเป็นพื้นฐานสำคัญของผู้ประกอบการทางวัฒนธรรม ผ่านการเปิดพื้นที่ทางศิลปวัฒนธรรมอย่างมีดุลยภาพ เช่น ตลาดวัฒนธรรม ย่านวัฒนธรรม ถนนคนเดิน ที่เป็นอัตลักษณ์จากทุนทางวัฒนธรรมท้องถิ่น

๒.๓) วัฒนธรรมสัมพันธ์นานาชาติ : ส่งเสริม สนับสนุนให้ศิลปวัฒนธรรมไทยเป็นที่รู้จักของนานาประเทศ และเป็นที่รู้จักในเวทีระดับโลก นำร่องใน ๑๐ ประเทศอาเซียน

แผนงานที่ ๒ การนำทุนทางวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชุมชน ท้องถิ่นและเมือง

- **การอนุรักษ์ ฟื้นฟู สืบสานและพัฒนามรดกทางวัฒนธรรม**

คณะอนุกรรมาธิการด้านศิลปะและวัฒนธรรมเห็นความสำคัญของการอนุรักษ์ ฟื้นฟู สืบสานและพัฒนามรดกทางวัฒนธรรม และการส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปะ วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม และจารีตประเพณีอันดีงามของท้องถิ่นและของชาติ จึงประสานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ในการสนับสนุนส่งเสริมการมีส่วนร่วมให้ทุกภาคส่วนทั้งภาครัฐ และภาคประชาชน อาทิ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคประชาสังคม สถาบันการศึกษา พื้นที่เอกชนและภาคธุรกิจทุกสาขา จัดพื้นที่กิจกรรมการแสดงออกและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทางศิลปวัฒนธรรม รวมทั้งส่งเสริมให้มีการเปิดพื้นที่ ๔ ภูมิภาค โดยเน้นงานวัฒนธรรมนำมาสร้างรายได้ โดยใช้ฐานคุณค่าทางศิลปะและวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่นและชุมชน นำไปสู่การสร้างรายได้ให้ชุมชนอย่างยั่งยืน

แผนงานที่ ๓ การส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการจัดตั้งสถาบันภูมิภาษาและปัญญาแผ่นดิน

- **การส่งเสริมให้มีการจัดตั้งสถาบันภาษาภูมิและปัญญาแผ่นดิน**

คณะอนุกรรมาธิการด้านศิลปะและวัฒนธรรมพิจารณาเห็นว่าประเทศไทยยังขาดองค์กรที่รับผิดชอบดำเนินการเรื่องระบบหนังสืออย่างครบวงจร ทั้งการพัฒนาการอ่าน การเขียนและการเรียนรู้ การพัฒนาระบบหนังสือจึงไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควรและไม่มีประสิทธิภาพ คณะอนุกรรมาธิการจึงเสนอให้มีการจัดตั้งสถาบันภูมิภาษาและปัญญาแผ่นดินเพื่อพัฒนาสังคมไทยให้เป็นสังคมของการเรียนรู้ สามารถพัฒนาศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ สถาบันภูมิภาษาและปัญญาแผ่นดินจะเป็นองค์กรที่บริหารจัดการระบบหนังสือทั้งระบบตั้งแต่นักเขียน หนังสือทั้งที่เป็นสื่อสิ่งพิมพ์และดิจิทัล กระบวนการผลิต เพื่อให้ผู้อ่านเข้าถึงหนังสือได้ การแปลวรรณกรรมจากต่างประเทศและแปลวรรณกรรมไทยสู่สากล การจัดทำฐานข้อมูลขนาดใหญ่ของชาติทั้งด้านภาษาและภูมิปัญญาท้องถิ่น

แผนงานที่ ๔ การแก้ไขปัญหางานด้านศิลปะและวัฒนธรรม โบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุและพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ

๑) พิจารณาสนับสนุนการเสนอวัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร จังหวัดนครศรีธรรมราช ขึ้นทะเบียนเป็นมรดกโลก

คณะอนุกรรมาธิการด้านศิลปะและวัฒนธรรมได้ประสานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่ออำนวยความสะดวกและสนับสนุนการจัดทำเอกสารเสนอแหล่งมรดกทางวัฒนธรรม (Nomination Dossier) ฉบับสมบูรณ์ ในการขอขึ้นทะเบียนวัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร จังหวัดนครศรีธรรมราชเป็นมรดกโลกตามคำแนะนำของคณะอนุกรรมการมรดกโลกทางวัฒนธรรม

๒) พิจารณาสนับสนุนการเสนอพระธาตุพนม จังหวัดนครพนม ขึ้นทะเบียนเป็นมรดกโลก

คณะอนุกรรมาธิการด้านศิลปะและวัฒนธรรมได้ประสานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่ออำนวยความสะดวกและสนับสนุนการจัดทำเอกสารเสนอแหล่งมรดกทางวัฒนธรรม (Nomination - Dossier) ฉบับสมบูรณ์ให้ถูกต้องและครบถ้วนตามหลักเกณฑ์การพิจารณาของคณะอนุกรรมการมรดกโลกทางวัฒนธรรม

๓) พิจารณากรณีขอให้ผลักดันงบประมาณโครงการจัดตั้งพิพิธภัณฑ์มรดกและศูนย์การเรียนรู้อัลกุรอาน จังหวัดนราธิวาส

คณะอนุกรรมาธิการด้านศิลปะและวัฒนธรรมพิจารณาแล้วเห็นว่าการดำเนินโครงการจัดตั้งพิพิธภัณฑ์มรดกและศูนย์การเรียนรู้อัลกุรอานเป็นสื่อกลางในการสร้างความสัมพันธ์ในความหลากหลายทางวัฒนธรรม และหากจัดสร้างแล้วเสร็จถือเป็นแหล่งเรียนรู้ทางศิลปวัฒนธรรมของชาติ รวมทั้งเสริมสร้างจิตสำนึกให้คนในท้องที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

เห็นคุณค่า เกิดความรู้สึกหวงแหน ภูมิใจในมรดกทางศิลปวัฒนธรรมอิสลามที่มีอยู่ในท้องถิ่นของตนเอง อีกทั้งคัมภีร์อัลกุรอานนั้นเป็นสิ่งสำคัญที่ชาวมุสลิมต้องศรัทธาและถือปฏิบัติ การจัดตั้งพิพิธภัณฑ์ดังล่าวจึงเป็นการอนุรักษ์ รักษาคัมภีร์อัลกุรอาน ซึ่งเป็นเอกสารโบราณที่เป็นสมบัติของแผ่นดิน คณะอนุกรรมาธิการได้ประสานกับกรมศิลปากร ในฐานะหน่วยงานที่สนับสนุนงบประมาณดังกล่าว พิจารณาผลักดันงบประมาณการจัดสร้างโครงการจัดตั้งพิพิธภัณฑ์มรดกวัฒนธรรมและศูนย์การเรียนรู้อัลกุรอานให้แล้วเสร็จสมบูรณ์ต่อไป

ผลปรากฏว่าสำนักศิลปากรที่ ๑๑ สงขลา ได้เสนอแผนขอรับการสนับสนุนงบประมาณในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ จำนวน ๗๓,๐๐๐,๐๐๐ บาท และในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๕ จำนวน ๒๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท เพื่อก่อสร้างห้องประชุม งานนิทรรศการ งานปรับปรุงภูมิทัศน์ และงานอาคารส่วนที่เหลือแล้ว

๔) พิจารณาการแก้ไขปัญหาอุปสรรคระหว่างกรุงเทพมหานครกับหอศิลปวัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานคร

คณะอนุกรรมาธิการด้านศิลปะและวัฒนธรรมได้ประชุมหารือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อแก้ไขปัญหาอุปสรรคเกี่ยวกับการบริหารจัดการหอศิลปวัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานคร รวมถึงสัญญาโอนสิทธิของกรุงเทพมหานคร พร้อมทั้งมีข้อเสนอแนะไปยังกรุงเทพมหานคร เพื่อประกอบการพิจารณาปรับปรุงการบริหารจัดการหอศิลปวัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานครให้มีประสิทธิภาพต่อไป

๕) พิจารณา แนวทาง และมาตรการในการบูรณะ อนุรักษ์ ฟื้นฟู และบริหารจัดการโบราณสถานจากกรณีศึกษาการรื้อถอน ซ่อมแซม อาคารไม้โบราณ “บอมเบย์เบอร์มา” สวนรุกขชาติเชตวัน ตำบลในเวียง อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่

สืบเนื่องจากปรากฏข่าวกรณีการรื้อถอนอาคารไม้โบราณสวนรุกขชาติเชตวัน จังหวัดแพร่ อันเป็นการปรับปรุงซ่อมแซมโดยปราศจากการศึกษาหรือใช้หลักวิชาการในการอนุรักษ์ฟื้นฟูอาคารที่ถูกต้องและไม่สอดคล้องกับนโยบายในการอนุรักษ์และพัฒนาเมืองเก่าแพร่ ทั้งยังแสดงถึงความบกพร่องและการประพฤติมิชอบของเจ้าหน้าที่หน่วยงานรัฐและหน่วยงานอื่น จึงเชิญผู้แทนจากกระทรวงมหาดไทย จังหวัดแพร่ กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและพันธุ์พืช กระทรวงวัฒนธรรม กรมศิลปากร กรมการศาสนา สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา และกรมธนารักษ์ ตลอดจนเชิญผู้เชี่ยวชาญด้านการอนุรักษ์ เข้าร่วมประชุม เพื่อปรึกษาหารือและให้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ พร้อมทั้งมีข้อเสนอเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาดังกล่าวในระยะสั้นและระยะยาว อาทิ ระยะสั้น ให้กรมศิลปากร กระทรวงวัฒนธรรมบรรจุการขึ้นทะเบียนโบราณสถานไว้ในแผนแม่บทของกระทรวง เพื่อดำเนินการขึ้นทะเบียนโบราณสถานทั่วประเทศ ระยะยาว ให้ทุกหน่วยราชการร่วมกับภาควิชาชีพ ภาควิชาการและภาคประชาสังคม ร่วมตรวจสอบกฎหมายเกี่ยวกับโบราณสถานให้สอดคล้องตามสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป ทั้งนี้ คณะกรรมาธิการได้นำเสนอข้อเสนอแนะดังกล่าวกราบเรียนนายกรัฐมนตรีด้วยแล้ว

๖) พิจารณาการแก้ไขปัญหากรณีการบูรณะโบสถ์เก่า (สิม) วัดบ้านแก้ง อำเภอภูเขียว และวัดเขาทุเรียน ตำบลเขาพระ อำเภอเมือง จังหวัดนครนายก ที่ผิดหลักการอนุรักษ์โบราณสถาน รวมทั้งยังเป็นการทำลายความเป็นของแท้ดั้งเดิมของโบราณสถานที่สำคัญ

คณะกรรมาธิการมีหนังสือถึงหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ กรมศิลปากร และสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ขอรับทราบการดำเนินงานในการแก้ไขปัญหากรณีการบูรณะโบสถ์เก่า (สิม) วัดบ้านแก้ง อำเภอภูเขียว โดยการฉาบปูนและทาสีอาคารภายนอกและภายในเป็นสีชมพู และวัดเขาทุเรียน ตำบลเขาพระ อำเภอเมือง จังหวัดนครนายก ที่มีการบูรณะวิหาร โดยการทาสีอาคารภายนอกเป็นสีชมพู ซึ่งผิดหลักการอนุรักษ์โบราณสถาน คณะกรรมาธิการประสานไปยังกรมศิลปากร เพื่อตรวจสอบข้อมูลและมีข้อเสนอแนะให้มีการอนุรักษ์โบราณสถานให้กลับสู่สภาพเดิมตามหลักวิชาการ เพื่อรักษาคุณค่าของสถาปัตยกรรมโบราณ

๗) พิจารณาเรื่องร้องเรียน กรณี ขอให้ตรวจสอบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการเสนอโครงการและผลการดำเนินโครงการของสำนักงานคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดตรัง

คณะอนุกรรมาธิการด้านศิลปะและวัฒนธรรมได้ประสานไปยังกรมการศาสนาและสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดตรังเพื่อขอให้พิจารณาตรวจสอบข้อเท็จจริงดังกล่าว ซึ่งกรมการศาสนาและสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด ได้มีหนังสือแจ้งผลการพิจารณาสรุปได้ว่าได้ดำเนินการจัดสรรและโอนงบประมาณเป็นไปตามกระบวนการขั้นตอนการจัดสรรงบประมาณอุดหนุนถูกต้องตามระเบียบที่กำหนด

๘) พิจารณาเรื่องร้องเรียน กรณี ขอให้ทบทวนผลการศึกษาออกแบบปรับปรุงภูมิทัศน์ ถนนเลียบแม่น้ำยมและปรับปรุงรูปแบบการก่อสร้างออกแบบภูมิทัศน์ ถนนเลียบแม่น้ำยม จังหวัดแพร่

คณะอนุกรรมาธิการด้านศิลปะและวัฒนธรรมได้พิจารณาเรื่องดังกล่าว โดยรับทราบข้อมูลจากประธานภาคีเครือข่ายรักษ์เมืองเก่าแพร่และสำนักงานโยธาธิการและผังเมือง จังหวัดแพร่ ประกอบกับข้อมูลของกรมโยธาธิการและผังเมือง และมีความเห็นว่าโครงการดังกล่าวเป็นการออกแบบปรับปรุงภูมิทัศน์วัฒนธรรมเมืองเก่าแพร่ โดยได้รับการจัดสรรงบประมาณปี พ.ศ. ๒๕๖๓ ปัจจุบันได้ดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างเสร็จเรียบร้อยแล้ว คณะอนุกรรมาธิการได้ให้คำแนะนำให้ทั้ง ๒ ฝ่าย ทำความเข้าใจและตกลงกัน เพื่อให้ได้ข้อยุติในการปรับปรุงรูปแบบการก่อสร้างให้มีความเหมาะสมกับสภาพพื้นที่

แผนงานที่ ๕ การส่งเสริมศิลปะสัมพันธ์นานาชาติ

- **พิจารณาแนวทางการผลักดันงานวัฒนธรรมสัมพันธ์นานาชาติ**

คณะอนุกรรมาธิการด้านศิลปะและวัฒนธรรมได้พิจารณาเห็นความสำคัญในการส่งเสริมการดำเนินงานด้านวัฒนธรรมสัมพันธ์นานาชาติ เพื่อส่งเสริมการแลกเปลี่ยนศิลปินร่วมสร้างงานศิลปวัฒนธรรมทุกสาขาในกลุ่มประเทศอาเซียน ภายใต้โครงการแลกเปลี่ยนด้านศิลปวัฒนธรรมสัมพันธ์ ASEAN (ASEAN Culture and Arts Exchange : ACAE) จึงได้ประสานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ กระทรวงการต่างประเทศ และกระทรวงวัฒนธรรม เพื่อผลักดันโครงการดังกล่าว ซึ่งขณะนี้กระทรวงการต่างประเทศได้ส่งเรื่องดังกล่าวไปยังกระทรวงวัฒนธรรม ในฐานะเป็นหน่วยงาน

ประสานงานหลักของประเทศไทยภายใต้กรอบการประชุมรัฐมนตรีอาเซียนที่กำกับดูแลงานด้านวัฒนธรรมและศิลปะ และการประชุมเจ้าหน้าที่อาวุโสอาเซียนด้านวัฒนธรรมและศิลปะ พิจารณาสนับสนุนโครงการ ทั้งนี้ คณะอนุกรรมาธิการจะติดตามเรื่องดังกล่าวต่อไป

แผนงานที่ ๖ การพิจารณาเรื่องอื่น ๆ ตามที่คณะกรรมาธิการมอบหมาย

- **การพิจารณารายงานประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๒ ของกองทุนพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์**

คณะอนุกรรมาธิการด้านศิลปะและวัฒนธรรมพิจารณารายงานประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๒ ของกองทุนพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์ ประกอบกับข้อมูลในเว็บไซต์ของกองทุนฯ เรื่อง แผนยุทธศาสตร์กองทุนพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์ ประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๑ – พ.ศ. ๒๕๖๕ (www.thaimediafund.or.th) และได้จัดทำรายงานพิจารณา พร้อมทั้งข้อสังเกตและข้อเสนอแนะเพื่อเสนอต่อคณะกรรมาธิการ คณะกรรมาธิการวิสามัญกิจการวุฒิสภา และนำเข้าสู่การพิจารณาของที่ประชุมวุฒิสภา เมื่อวันจันทร์ที่ ๘ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๖๓ ซึ่งที่ประชุมวุฒิสภาได้ให้ความเห็นชอบรายงานดังกล่าว

๔. ด้านการติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัด การปฏิรูปประเทศ การจัดทำและดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ ด้านศาสนา คุณธรรม จริยธรรม ศิลปะและวัฒนธรรม

แผนงาน ประกอบด้วย **แผนงานที่ ๑** การติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัดการดำเนินการตามแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นการปรับเปลี่ยนค่านิยมและวัฒนธรรม (ทั้งแผน) **แผนงานที่ ๒** การติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัดการดำเนินการตามแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นความมั่นคง แผนย่อยการรักษาความสงบภายในประเทศ : การเสริมสร้างความมั่นคงของสถาบันหลักของชาติภายใต้การปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข **แผนงานที่ ๓** การติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัดการดำเนินการตามแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นการต่างประเทศ แผนย่อยการส่งเสริมสถานะและบทบาทของประเทศไทยในประชาคมโลก : การส่งเสริมเอกลักษณ์ อัตลักษณ์ ศิลปะ วัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น รวมไปถึงองค์ความรู้และงานสร้างสรรค์ของไทย **แผนงานที่ ๔** การติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัดการปฏิรูปประเทศด้านสังคม ประเด็นปฏิรูปด้านการออม สวัสดิการ และการลงทุนเพื่อสังคม : ให้วัดช่วยเหลือกิจกรรมทางสังคมมากยิ่งขึ้น **แผนงานที่ ๕** การศึกษาวิเคราะห์การดำเนินการที่เกี่ยวข้องกับการปฏิรูปประเทศและการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ

แผนงานที่ ๑ การติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัดการดำเนินการตามแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นการปรับเปลี่ยนค่านิยมและวัฒนธรรม (ทั้งแผน)

คณะกรรมาธิการรับผิดชอบหลักในการติดตาม เสนอแนะ เร่งรัดการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น**การปรับเปลี่ยนค่านิยมและวัฒนธรรม** ซึ่งมีเป้าหมายให้คนไทยมีคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมที่ดีงาม และมีความรักและภูมิใจในความเป็นไทยมากขึ้น นำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำรงชีวิต สังคมไทยมีความสุขและเป็นที่ยอมรับของนานาประเทศมากขึ้น ทั้งนี้ คณะอนุกรรมาธิการติดตาม เสนอแนะ เร่งรัดการปฏิรูปประเทศ การจัดทำและดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ ด้านศาสนา คุณธรรม

จริยธรรม ศิลปะและวัฒนธรรม (ตสร.) ได้พิจารณาเลือกโครงการที่สำคัญนำมาติดตามและวิเคราะห์ จำนวน ๒๕ โครงการ ซึ่งเป็นโครงการที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมายอย่างมีนัยสำคัญ เป็นโครงการที่ใช้งบประมาณไม่น้อยกว่า ๕ ล้านบาท และเป็นโครงการที่ก่อให้เกิดการบูรณาการระหว่างหน่วยงานและส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน พบว่า โครงการที่หน่วยงานดำเนินการอยู่ส่วนใหญ่มีความสอดคล้องกับเป้าหมายของแผนแม่บท สะท้อนให้เห็นว่าถ้าหน่วยงานดำเนินการต่อเนื่องและมีผลลัพธ์ครบถ้วนตามวัตถุประสงค์ของโครงการ ก็จะทำให้แผนแม่บทมีแนวโน้มที่จะบรรลุเป้าหมายได้ในปี พ.ศ. ๒๕๖๕

อย่างไรก็ตาม เพื่อให้การบรรลุเป้าหมายตามแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น คณะอนุกรรมาธิการ ตสร. ได้มีข้อเสนอแนะที่สำคัญ ดังนี้

แผนย่อยที่ ๑ การปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม และเสริมสร้างจิตสาธารณะและการเป็นพลเมืองที่ดี มีข้อเสนอแนะ อาทิ เสนอแนะให้รัฐบาลควรเพิ่มคำว่า “กตัญญู” ไว้เป็นคุณธรรม ๕ ประการ เสนอแนะให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องขยายผล “องค์กรคุณธรรม” ให้เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรมทั่วประเทศ ควรผลักดันโครงการที่ส่งเสริมให้ใช้งานด้านศิลปะและวัฒนธรรมในประเด็นการปรับเปลี่ยนค่านิยมและวัฒนธรรม

แผนย่อยที่ ๒ การสร้างค่านิยมและวัฒนธรรมที่พึงประสงค์จากภาคธุรกิจ มีข้อเสนอแนะ อาทิ ควรติดตามประเมินผลธุรกิจที่เป็นวิสาหกิจเพื่อสังคมในเรื่องของความยั่งยืน ส่งเสริมการลงทุนเพื่อสังคมอย่างแท้จริง ควรมีมาตรการจูงใจให้ภาคเอกชนมีส่วนร่วมในการลงทุนพัฒนาด้านสังคมในรูปแบบต่าง ๆ และควรส่งเสริมให้สังคมไทยมีวัฒนธรรมการแบ่งปัน

แผนย่อยที่ ๓ การใช้สื่อและสื่อสารมวลชนในการปลูกฝังค่านิยมและวัฒนธรรมของคนในสังคม มีข้อเสนอแนะ อาทิ ควรพัฒนาสื่อสร้างสรรค์อย่างต่อเนื่อง ควรมีการผสมผสานระหว่างสื่อพื้นบ้าน สื่อวัฒนธรรม กับสื่อดิจิทัล รวมทั้งศิลปวัฒนธรรมร่วมสมัย โดยใช้บทบาทของศิลปิน ดารา และผู้มีชื่อเสียง (Influencer) เข้ามาช่วยในการเผยแพร่ให้เป็นที่รับรู้ในวงกว้างยิ่งขึ้น ควรส่งเสริมเชิดชูผู้มีชื่อเสียงในอินเทอร์เน็ต (Net Idol) เพื่อสร้างต้นแบบในการเป็นคนดีให้เป็นที่รับรู้ของสังคมต่อไป

แผนงานที่ ๒ การติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัดการดำเนินการตามแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นความมั่นคง แผนย่อยการรักษาความสงบภายในประเทศ : การเสริมสร้างความมั่นคงของสถาบันหลักของชาติภายใต้การปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

คณะอนุกรรมาธิการ ตสร. ติดตามโครงการตามแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นความมั่นคง แผนย่อยการรักษาความสงบภายในประเทศ : การเสริมสร้างความมั่นคงของสถาบันหลักของชาติภายใต้การปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข โดยมีข้อเสนอแนะและเร่งรัดในโครงการที่เกี่ยวข้องจำนวน ๓ โครงการ ได้แก่ (๑) **โครงการเทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์ และพระบรมวงศานุวงศ์** ข้อเสนอแนะ/เร่งรัด คือ ควรมีการดำเนินโครงการดังกล่าวอย่างต่อเนื่องทุกปี และขยายให้มีกลุ่มเป้าหมายเข้าร่วมโครงการเพิ่มมากขึ้น เนื่องจากโครงการดังกล่าวส่งผลให้ประชาชนมีความจงรักภักดีต่อสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ (๒) **การรักษาความมั่นคงภายใน (การบริหารกิจการศาสนาอิสลาม)**

ข้อเสนอแนะ/เร่งรัด คือ ควรมีการดำเนินโครงการดังกล่าวอย่างต่อเนื่องทุกปี และขยายให้มีกลุ่มเป้าหมายเข้าร่วมโครงการเพิ่มมากขึ้น เนื่องจากโครงการดังกล่าวส่งผลให้เกิดการสืบทอดศาสนา ปฏิบัติศาสนกิจ นำหลักธรรมทางศาสนาไปสู่การปฏิบัติในชีวิตประจำวัน สังคมมีความปลอดภัย เสริมสร้างความสามัคคี สร้างภาพลักษณ์ดี และทำให้เพิ่มความเชื่อมั่นของนานาชาติต่อประเทศไทย และ (๓) **โครงการเทิดพระเกียรติพระบรมวงศานุวงศ์** ข้อเสนอแนะ/เร่งรัด คือ ควรมีการดำเนินโครงการดังกล่าวอย่างต่อเนื่องทุกปีและขยายให้มีกลุ่มเป้าหมายเข้าร่วมโครงการเพิ่มมากขึ้น เนื่องจากโครงการดังกล่าวมุ่งเน้นให้กลุ่มเป้าหมายคือ นักเรียน นักศึกษา ครู และบุคลากรทางการศึกษา และประชาชนทั่วไป ทั้งนี้ โครงการดังกล่าวมีความสำคัญในการปลูกฝังความจงรักภักดีต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ และได้เสริมสร้างความรักความสามัคคีแก่ปวงชนชาวไทยโดยมีสถาบันพระมหากษัตริย์เป็นศูนย์รวมจิตใจ

แผนงานที่ ๓ การติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัดการดำเนินการตามแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นการต่างประเทศ แผนย่อยการส่งเสริมสถานะและบทบาทของประเทศไทยในประชาคมโลก : การส่งเสริมเอกลักษณ์ อัตลักษณ์ ศิลปะ วัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น รวมไปถึงองค์ความรู้และงานสร้างสรรค์ของไทย

คณะอนุกรรมาธิการ ตสร. ติดตามโครงการตามแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นการต่างประเทศ แผนย่อยการส่งเสริมสถานะและบทบาทของประเทศไทยในประชาคมโลก : การส่งเสริมเอกลักษณ์ อัตลักษณ์ ศิลปะ วัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น รวมไปถึงองค์ความรู้และงานสร้างสรรค์ของไทย โดยมีข้อเสนอแนะและเร่งรัดในโครงการที่เกี่ยวข้อง จำนวน ๔ โครงการ ได้แก่ (๑) **โครงการมหกรรมโขน มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของมนุษยชาติ** ข้อเสนอแนะ/เร่งรัด คือ ควรมีความร่วมมือกับกระทรวงต่างประเทศ ที่จะนำมรดกวัฒนธรรมไทย “โขน” ไปเผยแพร่ยังต่างประเทศเพิ่มมากขึ้น เพื่อเผยแพร่มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของไทย (๒) **โครงการพัฒนามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมผ้าไทยสู่สากล** ข้อเสนอแนะ/เร่งรัดคือ ควรดำเนินการอย่างต่อเนื่องเพื่อเผยแพร่ผ้าไทย ซึ่งเป็นเอกลักษณ์ของไทยอย่างถูกต้องตามแบบแผน และประชาสัมพันธ์ความเป็นไทย (๓) **โครงการเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมไทยในต่างประเทศ** ข้อเสนอแนะ/เร่งรัด คือ การดำเนินโครงการเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมไทยในต่างประเทศด้านการส่งเสริมและอนุรักษ์ผ้าไทย ถือเป็นอีกหนึ่งมิติด้านการทูตวัฒนธรรมที่ควรจะดำเนินการอย่างต่อเนื่องเพื่อกระชับความสัมพันธ์ในระดับประชาชนและเพื่อสร้างความนิยมไทย อันเป็นปัจจัยสำคัญในการเพิ่มโอกาสทางเศรษฐกิจในสาขาต่าง ๆ ของประเทศไทย และ (๔) **โครงการเผยแพร่กีฬามวยไทยในต่างประเทศ** ข้อเสนอแนะ/เร่งรัด คือ โครงการเผยแพร่มวยไทยในต่างประเทศเป็นโครงการมิติด้านการทูตวัฒนธรรมที่ควรดำเนินการอย่างต่อเนื่อง เพื่อเผยแพร่มวยไทย ซึ่งเป็นเอกลักษณ์ของไทยอย่างถูกต้องตามแบบแผน และประชาสัมพันธ์ความเป็นไทยผ่านศิลปะการต่อสู้มวยไทยในรูปแบบที่หลากหลาย รวมทั้งเพื่อส่งเสริมความสัมพันธ์ระดับประชาชนให้มีความใกล้ชิดกันมากขึ้น ตลอดจนเพื่อเพิ่มโอกาสทางเศรษฐกิจให้แก่ธุรกิจไทยในสาขาที่เกี่ยวข้องกับมวยไทย

แผนงานที่ ๔ การติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัดการปฏิรูปประเทศด้านสังคม ประเด็นปฏิรูปด้านการออม สวัสดิการ และการลงทุนเพื่อสังคม : ให้วัดช่วยเหลือกิจกรรมทางสังคมมากยิ่งขึ้น

คณะอนุกรรมาธิการ ตสร. ติดตามโครงการตามแผนการปฏิรูปประเทศด้านสังคม ประเด็นปฏิรูปด้านการออม สวัสดิการ และการลงทุนเพื่อสังคม : กิจกรรมที่ ๗ ให้วัดช่วยเหลือกิจกรรมทางสังคมมากยิ่งขึ้น โดยมีข้อเสนอแนะและเร่งรัดในโครงการที่เกี่ยวข้อง จำนวน ๒ โครงการ ได้แก่ (๑) **โครงการธรรมนูญสุขภาพพระสงฆ์แห่งชาติ** ข้อเสนอแนะ/เร่งรัด คือ ขอให้สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ และกระทรวงวัฒนธรรม ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลสถิติ วางแผนให้ความรู้ และส่งเสริมการดำเนินการที่เกี่ยวข้องกับการให้วัดช่วยเหลือกิจกรรมทางสังคมในเรื่องของการออม และการลงทุนเพื่อสังคมให้สอดรับกับแผนการปฏิรูปประเทศฯ ให้เป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้น และ (๒) **โครงการ วัด ประชา รัฐ สร้างสุข** ข้อเสนอแนะ/เร่งรัด คือ ควรกำหนดแนวทางการดำเนินงานได้เป็น ๒ ระดับ คือ ระดับมหภาค ที่เป็นภาพรวมของทั้งประเทศ ซึ่งขณะนี้มีการมอบรางวัลสัปปายะ อวอร์ด ให้แก่วัดตัวอย่างทั่วประเทศ และในระดับจุลภาค สามารถนำไปขยายผลให้ครอบคลุมครบทุกพื้นที่ทั่วประเทศ โดยอาจกำหนดเป็น ๑ ตำบล ๑ วัด ประชา รัฐ สร้างสุข เพื่อให้โครงการดังกล่าวเข้าถึงทุกชุมชนและมีความยั่งยืนยิ่งขึ้น

แผนงานที่ ๕ การศึกษาวิเคราะห์การดำเนินการที่เกี่ยวข้องกับการปฏิรูปประเทศและการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ

- **การติดตามพระราชบัญญัติและร่างพระราชบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมาธิการ ซึ่งจะตราขึ้นหรือแก้ไขปรับปรุงเพื่อดำเนินการตามหมวด ๑๖ ของการปฏิรูปประเทศของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐**

คณะอนุกรรมาธิการ ตสร. พิจารณาติดตามร่างพระราชบัญญัติที่จะตราขึ้นเพื่อดำเนินการตามหมวด ๑๖ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ในประเด็นการปฏิรูปประเทศที่เกี่ยวข้องกับด้านศิลปะและวัฒนธรรม โดยคณะอนุกรรมาธิการได้พิจารณาแบ่งรูปแบบการดำเนินการติดตามร่างพระราชบัญญัติออกเป็น ๒ ประเภท คือ (๑) ร่างพระราชบัญญัติที่มีการระบุไว้ในแผนการปฏิรูปประเทศ ได้แก่ ร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมและอนุรักษ์วิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... และการจัดทำพระราชบัญญัติเพื่อรองรับสิทธิชุมชนและบุคคล ซึ่งอยู่ในแผนการปฏิรูปประเทศด้านสังคม และ (๒) ร่างพระราชบัญญัติที่ไม่ได้ระบุไว้ในแผนการปฏิรูประเทศ แต่มีความจำเป็นต้องปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้สอดคล้องกับสภาพการณ์และแผนการปฏิรูปประเทศ คือ ร่างพระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุศิลปวัตถุและพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ(ฉบับที่..)พ.ศ.....ทั้งนี้คณะอนุกรรมาธิการตสร.รับทราบความคืบหน้าของร่างพระราชบัญญัติที่มีการระบุไว้ในแผนการปฏิรูปประเทศและเห็นว่าการเสนอร่างพระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... อยู่ในแนวทางการดำเนินการตามแผนการปฏิรูปประเทศด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และเพื่อให้การดำเนินการในการติดตามความคืบหน้าในประเด็นดังกล่าวมีรายละเอียดที่ครบถ้วนสมบูรณ์ จึงได้มีหนังสือไปยังประธานคณะกรรมาธิการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม วุฒิสภา เพื่อดำเนินการติดตามการพิจารณาเสนอร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวให้เกิดผลสัมฤทธิ์ต่อไป

กิจกรรมพิเศษ งานด้านวิชาการ และการประชาสัมพันธ์

๑. กิจกรรมพิเศษ

นอกเหนือจากภารกิจการดำเนินงานของคณะอนุกรรมาธิการทั้ง ๔ คณะ คณะกรรมาธิการได้ดำเนินงานภารกิจในภาพรวมของงานกรรมาธิการ โดยได้เดินทางเข้าพบผู้ที่เกี่ยวข้องเพื่อปรึกษาหารือแนวทางการดำเนินงาน การติดตามการดำเนินงาน การจัดสัมมนา สรุปผลการดำเนินงานของคณะกรรมาธิการในภาพรวม สรุปได้ดังนี้

๑) การเดินทางไปราชการและการจัดสัมมนา

๑.๑) การเดินทางไปพบผู้นำ ๕ ศาสนา เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นด้านศาสนา

(๑) การเข้าเฝ้าถวายสักการะสมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก วันศุกร์ที่ ๑ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๖๒ ณ พระตำหนักสมเด็จ วัดราชบพิธสถิตมหาสีมารามราชวรวิหาร เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร

(๒) การเข้าพบประธานสภาประมุขบาทหลวงโรมันคาทอลิกแห่งประเทศไทย (พระคาร์ดินัลฟรังซิส เซเวียร์ เกรียงศักดิ์ โกวิทวาณิช) วันพฤหัสบดีที่ ๑๐ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๖๒ ณ สำนักมิสซังกรุงเทพ ซอยเจริญกรุง ๔๐ แขวงบางรัก เขตบางรัก กรุงเทพมหานคร

(๓) การเข้าเฝ้าและเข้าร่วมพิธีต้อนรับสมเด็จพระสันตะปาปาฟรานซิส ในโอกาสอันเป็นมงคลที่สมเด็จพระสันตะปาปาฟรานซิส เสด็จเยือนราชอาณาจักรไทยอย่างเป็นทางการ วันพฤหัสบดีที่ ๒๑ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๖๒ ณ สนามหญ้า หน้าตึกไทยคู่ฟ้า ทำเนียบรัฐบาล

(๔) การเข้าพบจุฬาราชมนตรี นายอาศิส พิทักษ์คุมพล ในฐานะผู้นำกิจการศาสนาอิสลามในประเทศไทย วันอังคารที่ ๒๖ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๖๒ ณ อาคารสำนักจุฬาราชมนตรี ชั้น ๓ ศูนย์บริหารกิจการศาสนาอิสลามแห่งชาติ เฉลิมพระเกียรติ ถนนคลองเก้า แขวงคลองสิบ เขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร

(๕) การเข้าพบพระมหาราชครูพิธีศรีวิสุทธิคุณ (ชวิน รังสิพราหมณกุล) วันพฤหัสบดีที่ ๑๙ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๖๒ ณ เทวสถานโบสถ์พราหมณ์ ถนนดินสอ แขวงเสาชิงช้า เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร

(๖) การเข้าพบนายกสมาคมศรีคุรุสิงห์สภา (นายปานชัย สิงห์สัจเทพ) ซึ่งเป็นองค์การทางศาสนาซิกข์ในประเทศไทย วันพฤหัสบดีที่ ๓๐ มกราคม พ.ศ. ๒๕๖๓ ณ สมาคมศรีคุรุสิงห์สภา แขวงวังบูรพา เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร

(๗) การเข้าพบนายจรัล ศรีสวรรค์ชวาลา นายกสมาคมนามธารีสังคัตแห่งประเทศไทย ในฐานะองค์การทางศาสนาซิกข์ในประเทศไทย วันพฤหัสบดีที่ ๖ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๓ ณ สมาคมนามธารีสังคัตแห่งประเทศไทย แขวงคลองเตยเหนือ เขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร

๑.๒) การเดินทางไปราชการเพื่อศึกษาดูงานการจัดนิทรรศการพิเศษ “จิ๋นซี ฮ่องเต้ จักรพรรดิองค์แรกของแผ่นดินจีนกับกองทัพทหารดินเผา” (Qin Shi Huang : The First Emperor of China and Terracotta Warriors) วันพฤหัสบดีที่ ๓๑ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๖๒ ณ พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พระนคร กรุงเทพมหานคร

๑.๓) การเดินทางไปราชการเพื่อประชุมระหว่างคณะกรรมาธิการการศาสนา คุณธรรม จริยธรรม ศิลปะและวัฒนธรรม วุฒิสภา รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรม และผู้บริหารระดับสูงกระทรวงวัฒนธรรม วันศุกร์ที่ ๑๓ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๖๒ ณ ศูนย์ประชุมห้องประชุม ชั้น ๘ อาคารวัฒนธรรมวิศิษฏ์ กระทรวงวัฒนธรรม กรุงเทพมหาคร

๑.๔) การเดินทางไปราชการเพื่อศึกษาดูงานและประชุมร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เกี่ยวกับการติดตามการดำเนินงานด้านการอนุรักษ์ และฟื้นฟูมรดกวัฒนธรรมในพื้นที่เทศบาลเมืองทุ่งสง การบริหารจัดการมรดกวัฒนธรรม สถาปัตยกรรม รวมทั้งการพัฒนา อนุรักษ์อาคารโบราณสถาน ที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์ และการติดตามการดำเนินการเสนอวัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร เพื่อขึ้นทะเบียนเป็นมรดกโลก ระหว่างวันที่ ๑ - ๒ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๖๓ ณ จังหวัดนครศรีธรรมราช

๑.๕) การเดินทางไปราชการเพื่อศึกษาดูงานและประชุมร่วมกับผู้บริหารสำนักงาน พระพุทธศาสนา เกี่ยวกับการดำเนินการของพุทธมณฑลในปัจจุบัน แนวทางการจัดตั้งและดำเนินงาน พุทธมณฑล ๔ ภาค เพื่อเป็นศูนย์กลางในการจัดพิธีกรรมและกิจกรรมทางพระพุทธศาสนา และการจัดให้มี วัดต้นแบบประจำตำบลอย่างน้อย ๑ วัด ๑ ตำบล วันที่ ๑๖ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๖๓ ณ สำนักงาน พระพุทธศาสนาแห่งชาติ (พุทธมณฑล) ตำบลศาลายา อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม

๑.๖) การเดินทางไปราชการเพื่อศึกษาดูงานและเข้าร่วมประชุมกับผู้ว่าราชการจังหวัด เพื่อหารือและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการศาสนสถานที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ ของทางราชการ การส่งเสริมศาสนสัมพันธ์ และการแก้ไขปัญหาการปลอมแปลงบวชในพระศาสนา รวมทั้งรับฟังความคิดเห็นเกี่ยวกับการกำหนดให้มียุทธศาสตร์ชาติด้านการศาสนาในยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี และอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ระหว่างวันที่ ๑๙ - ๒๐ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๖๓ ณ จังหวัดหนองคาย

๑.๗) การเดินทางไปราชการเพื่อศึกษาดูงานและประชุมร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง กับการพัฒนาพื้นที่ของวัดเพื่อเป็นแนวทางในการติดตามการดำเนินการให้มีพุทธมณฑล ๔ ภาค การส่งเสริมงานด้านศิลปะและวัฒนธรรม การติดตามการเปิดพื้นที่การแสดงศิลปวัฒนธรรมของจังหวัด และการติดตามการดำเนินการขอขึ้นทะเบียนวัดพระมหาธาตุวรมหาวิหารเป็นมรดกโลก ระหว่างวันที่ ๒๘ – ๓๐ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๖๓ ณ จังหวัดสุราษฎร์ธานี และจังหวัดนครศรีธรรมราช

๑.๘) การเดินทางไปราชการเพื่อศึกษาดูงานและประชุมร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง กับการพัฒนาพื้นที่ของวัดเพื่อเป็นแนวทางในการติดตามการดำเนินการให้มีพุทธมณฑล ๔ ภาค การส่งเสริมงานด้านศิลปะและวัฒนธรรม การติดตามการเปิดพื้นที่การแสดงศิลปวัฒนธรรมของจังหวัด ระหว่างวันที่ ๑๘ – ๑๙ กันยายน พ.ศ. ๒๕๖๓ ณ จังหวัดอุดรธานี และจังหวัดหนองคาย

๑.๙) การเดินทางไปราชการเพื่อศึกษาดูงานและเข้าร่วมประชุมรับฟังความคิดเห็น เกี่ยวกับการดำเนินงานด้านศิลปะและวัฒนธรรมและติดตามความคืบหน้าการฟื้นฟูโบราณสถานอาคาร บอมเบย์เบอร์มา เพื่อเป็นแนวทางในการอนุรักษ์ มรดกวัฒนธรรมและโบราณสถาน ระหว่างวันที่ ๓๐ กันยายน - ๑ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๖๓ ณ จังหวัดแพร่

๑.๑๐) การสัมมนา เรื่อง “วิถีชีวิตใหม่ของงานด้านศิลปวัฒนธรรม” วันที่ ๑๘ กันยายน พ.ศ. ๒๕๖๓ ณ ห้องประชุม หมายเลข ๔๐๒ - ๔๐๓ ชั้น ๔ อาคารรัฐสภา (เกียกกาย)

๒) การรับรองแขกต่างประเทศ

- การพบปะหารือกับนายฉวน เจ๋อจู (Mr. Quan Zhezhu) รองประธานคณะกรรมาธิการกิจการชนเผ่าและการศาสนา สภาที่ปรึกษาทางการเมืองแห่งชาติจีน วันพุธที่ ๑๓ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๖๒ ณ อาคารสุขประพฤติ

๓) การอภิปรายในการประชุมวุฒิสภา

๓.๑) การอภิปรายรายงานประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๒ ของกองทุนพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์ ต่อที่ประชุมวุฒิสภา ตามมาตรา ๓๓ แห่งพระราชบัญญัติกองทุนพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์ พ.ศ. ๒๕๕๘ เมื่อวันที่ ๘ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๖๓

๓.๒) การอภิปรายเพื่อรับฟังข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่อการปฏิรูปประเทศและการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ จากสมาชิกวุฒิสภา ระหว่างวันที่ ๑๕ - ๑๖ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๖๓

๓.๓) การอภิปรายรายงานสรุปผลการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ ปี พ.ศ. ๒๕๖๒ เมื่อวันที่ ๑๓ - ๑๔ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๖๓

๒. ด้านวิชาการ

๑) รายงานสรุปการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นด้านการศาสนาร่วมกับผู้นำ ๕ ศาสนา

๒) รายงานการเดินทางไปราชการเพื่อศึกษาดูงานการจัดนิทรรศการพิเศษ “จิ๋นซี ฮ่องเต้ จักรพรรดิองค์แรกของแผ่นดินจีนกับกองทัพทหารดินเผา” (Qin Shi Huang : The First Emperor of China and Terracotta Warriors) วันพฤหัสบดีที่ ๓๑ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๖๒

๓) รายงานการเดินทางไปราชการเพื่อประชุมระหว่างคณะกรรมาธิการการศาสนา คุณธรรม จริยธรรม ศิลปะและวัฒนธรรม วุฒิสภา และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรมและผู้บริหารระดับสูงกระทรวงวัฒนธรรม วันศุกร์ที่ ๑๓ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๖๒

๔) รายงานการพิจารณารายงานประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๒ กองทุนพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์

๕) รายงานการเดินทางไปราชการเพื่อศึกษาดูงาน ณ จังหวัดนครศรีธรรมราช ระหว่างวันที่ ๑ - ๒ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๖๒ ณ จังหวัดนครศรีธรรมราช

๖) รายงานการเดินทางไปราชการเพื่อศึกษาดูงาน ณ จังหวัดหนองคาย ระหว่างวันที่ ๑๙ - ๒๐ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๖๓

๗) รายงานการเดินทางไปราชการเพื่อศึกษาดูงาน ณ สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ (พุทธมณฑล) วันพฤหัสบดีที่ ๑๖ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๖๓

๘) รายงานการเดินทางไปราชการเพื่อศึกษาดูงาน ณ จังหวัดสุราษฎร์ธานี และจังหวัดนครศรีธรรมราช ระหว่างวันที่ ๒๘ – ๓๐ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๖๓

๙) รายงานการเดินทางไปราชการเพื่อศึกษาดูงาน ณ จังหวัดอุดรธานี และจังหวัดหนองคาย ระหว่างวันที่ ๑๘ – ๑๙ กันยายน พ.ศ. ๒๕๖๓

๑๐) รายงานการเดินทางไปราชการเพื่อศึกษาดูงาน ณ จังหวัดแพร่ ระหว่างวันที่ ๓๐ กันยายน - ๑ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๖๓

๑๑) รายงานการสัมมนาเรื่อง วิถีชีวิตใหม่ของงานด้านศิลปวัฒนธรรม วันที่ ๑๘ กันยายน พ.ศ. ๒๕๖๓ ณ ห้องประชุม หมายเลข ๔๐๒ - ๔๐๓ ชั้น ๔ อาคารรัฐสภา (เกียกกาย)

๑๒) รายงานยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์

๓. การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ผลการดำเนินงานของคณะกรรมาธิการ และคณะอนุกรรมาธิการ

๑) การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อออนไลน์

คณะกรรมาธิการและคณะอนุกรรมาธิการทั้ง ๔ คณะ ได้นำเสนอข่าวการประชุมผ่านแอปพลิเคชันไลน์ อย่างต่อเนื่อง สามารถแสกน QR code ย้อนหลังได้ โดยมีรายละเอียดปรากฏ หน้า ๒๔๑ – ๒๔๒

๑.๑) ข่าวการประชุมคณะกรรมาธิการการศาสนา คุณธรรม จริยธรรม ศิลปะและวัฒนธรรม

๑.๒) ข่าวการประชุมคณะอนุกรรมาธิการด้านการศาสนา

๑.๓) ข่าวการประชุมคณะอนุกรรมาธิการด้านคุณธรรมและจริยธรรม

๑.๔) ข่าวการประชุมคณะอนุกรรมาธิการด้านศิลปะและวัฒนธรรม

๑.๕) ข่าวการประชุมคณะอนุกรรมาธิการติดตาม เสนอแนะ เร่งรัดการปฏิรูปประเทศ การจัดทำและดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ ด้านศาสนา คุณธรรม จริยธรรม ศิลปะและวัฒนธรรม

๒) การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อโทรทัศน์และวิทยุ

คณะกรรมาธิการได้มอบหมายผู้แทนคณะกรรมาธิการเผยแพร่ผลการดำเนินงานของคณะกรรมาธิการ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

๒.๑) วันที่ ๑๖ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๖๒ พลเรือเอก ธนิฐ กิตติอำพล โฆษกคณะกรรมาธิการ ออกรายการ “Gossip การเมือง” ในประเด็นผลการดำเนินงานของคณะกรรมาธิการการศาสนา คุณธรรม จริยธรรม ศิลปะและวัฒนธรรม ทางสถานีวิทยุกระจายเสียงวุฒิสภา (FM 87.50 MHz) และ ๑๔ เครือข่ายทั่วประเทศ

๒.๒) วันที่ ๒๙ มกราคม พ.ศ. ๒๕๖๓ พลเรือเอก ธนิฐ กิตติอำพล โฆษกคณะกรรมาธิการ และพลตำรวจโท ศานิตย์ มหถาวร ประธานคณะอนุกรรมาธิการด้านการศาสนา ออกรายการ“เกาะติดวุฒิสภา” ในประเด็นผลการดำเนินงานของคณะกรรมาธิการการศาสนา คุณธรรม จริยธรรม ศิลปะและวัฒนธรรม ทางสถานีวิทยุกระจายเสียงรัฐสภา (FM 87.50 MHz) และ ๑๔ เครือข่ายทั่วประเทศและช่องทางสื่อออนไลน์วุฒิสภา

๒.๓) วันที่ ๗ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๓ นายเนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์ ประธานคณะอนุกรรมาธิการด้านศิลปะและวัฒนธรรม ออกรายการ “รัฐสภาของประชาชน” ในประเด็นผลการดำเนินการของคณะอนุกรรมาธิการด้านศิลปะและวัฒนธรรม ทางสถานีวิทยุโทรทัศน์รัฐสภา ช่อง ๑๐

๒.๔) วันที่ ๕ เมษายน พ.ศ. ๒๕๖๓ พลเอก ไพชยนต์ ค้าทันเจริญ ประธานคณะอนุกรรมาธิการ ตสร. ออกรายการ “วุฒิสภารายสัปดาห์” ในประเด็น การดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติและแผนการปฏิรูปประเทศ ด้านศาสนา คุณธรรม จริยธรรม ศิลปะและวัฒนธรรม ทางสถานีวิทยุโทรทัศน์รัฐสภา ช่อง ๑๐

๒.๕) วันที่ ๑๓ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๖๓ พลเอก ไพชยนต์ ค้าทันเจริญ ประธานคณะอนุกรรมาธิการ ตสร. ออกรายการ "เกาะติดวุฒิสภา" ในประเด็น "การดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติและแผนการปฏิรูปประเทศ ในช่วงสถานการณ์ COVID – 19" ทางสถานีวิทยุกระจายเสียงรัฐสภา (FM 87.50 MHz) และ ๑๔ เครือข่ายทั่วประเทศ และช่องทางสื่อออนไลน์วุฒิสภา

๒.๖) วันที่ ๑๒ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๖๓ พลเรือเอก ฐนิธ กิตติอำพล โฆษกคณะกรรมาธิการและพลตำรวจโท ศานิตย์ มหถาวร ประธานคณะอนุกรรมาธิการด้านการศาสนา ออกรายการ "รัฐสภาของประชาชน" ในประเด็นการดำเนินงานของคณะกรรมาธิการ และการแก้ไขปัญหา Fake News ด้านศาสนา ทางสถานีโทรทัศน์รัฐสภา ช่อง ๑๐

๒.๗) วันที่ ๗ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๖๓ นางศิรินา ปวโรฬารวิทยา ประธานคณะอนุกรรมาธิการด้านคุณธรรมและจริยธรรม ออกรายการ "เกาะติดวุฒิสภา" ในประเด็นการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม ของคนในสังคมและการสร้างภาคีเครือข่ายองค์กรคนดี ทางสถานีวิทยุกระจายเสียงวุฒิสภา (FM 87.50 MHz) และ ๑๔ เครือข่ายทั่วประเทศ

๒.๘) วันที่ ๒๑ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๖๓ พลเอก ไพชยนต์ ค้าทันเจริญ ประธานคณะอนุกรรมาธิการ ตสร. ออกรายการ "สายด่วนรัฐสภา" ในประเด็น ภาพรวมการติดตาม เสนอแนะและเร่งรัดการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติของคณะกรรมาธิการ ทางสถานีโทรทัศน์รัฐสภา ช่อง ๑๐

๒.๙) วันที่ ๒๘ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๖๓ นายเนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์ ประธานคณะอนุกรรมาธิการด้านศิลปะและวัฒนธรรม ออกรายการ "เกาะติดวุฒิสภา" ในประเด็นความคืบหน้าในการดำเนินการของคณะกรรมาธิการและคณะอนุกรรมาธิการด้านศิลปะและวัฒนธรรม ทางสถานีวิทยุกระจายเสียงวุฒิสภา (FM 87.50 MHz) และ ๑๔ เครือข่ายทั่วประเทศ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

๑. ด้านศาสนา

๑) กรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม และสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ควรกำหนดแนวทางการส่งเสริมการดำเนินงานด้านศาสนิกสัมพันธ์ โดยมีแผนงาน โครงการเชิงยุทธศาสตร์ เพื่อสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างศาสนิกชนทุกศาสนา ให้อยู่ร่วมกันได้อย่างสงบสุข รวมทั้งประสานความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม ในการความสำคัญกับการอุปถัมภ์และคุ้มครองศาสนาทุกศาสนาอย่างเท่าเทียมกัน โดยไม่เลือกปฏิบัติ โดยมุ่งเน้นการส่งเสริมศาสนิกสัมพันธ์ระหว่างศาสนิกชนในศาสนาเดียวกันและศาสนิกชนต่างศาสนาในประเทศไทย เพื่อสร้างสังคมให้มีคุณภาพ มีคุณธรรม และอยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุข

๒) ควรสนับสนุนให้มียุทธศาสตร์ชาติด้านการศาสนา จิตอาสา วัฒนธรรม และเอกลักษณ์ความเป็นไทย ไว้ในยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. ๒๕๖๑ – ๒๕๘๐) เพื่อแก้ไขปัญหาวิกฤติทางความคิด ความเชื่อ ปัญหาศีลธรรม จริยธรรมเสื่อมโทรม ปลูกฝังค่านิยม ความเชื่อตามหลักศาสนาที่ถูกต้อง

๓) ควรเร่งรัดการแก้ไขปรับปรุงกฎกระทรวงว่าด้วยการสร้าง การตั้ง การรวม การย้าย และการยุบเลิกวัด การขอรับพระราชทานวิสุงคามสีมา และการยกวัดร้างขึ้นเป็นวัดที่มีพระภิกษุจำพรรษา พ.ศ. ๒๕๕๙ และกฎกระทรวง ฉบับที่ ๒ พ.ศ. ๒๕๑๑ เรื่องการดูแลรักษาและจัดการศาสนสมบัติของวัด เพื่อให้สอดคล้องกับสภาวการณ์ปัจจุบัน

๔) ควรสร้างกลไกควบคุมความประพฤติและการปฏิบัติผิดพระธรรมวินัยของพระสงฆ์ เพื่อมิให้สร้างความเสียหายต่อศาสนาและส่งผลกระทบต่อความศรัทธาของประชาชน อาทิ แก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา โดยกำหนดโทษทางอาญาแก่พระสงฆ์ที่ละเมิดพระธรรมวินัยหรือนักบวชที่ละเมิดวินัยในศาสนาของตน ซึ่งการกำหนดโทษนั้นควรคำนึงถึงระดับความรุนแรงของโทษทางวินัยที่แต่ละศาสนาบัญญัติไว้เป็นสำคัญ

๕) ควรส่งเสริมหลักธรรมคำสั่งสอนของทุกศาสนา โดยบรรจุไว้ในหลักสูตรการศึกษาทุกระดับเพื่อปลูกฝังเด็กเยาวชนให้มีความเข้าใจหลักธรรมคำสั่งสอนของศาสนา และนำไปประพฤติปฏิบัติได้อย่างถูกต้องมากขึ้น

๖) ควรสร้างกลไกการอยู่ร่วมกันในรูปแบบ “บวร” (บ้าน วัด โรงเรียน) ตามแนวพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร ภายใต้สภาวะการเปลี่ยนแปลงของยุคดิจิทัล เพื่อให้ชุมชน วัด และโรงเรียนอยู่ร่วมกันอย่างเกื้อกูลสนับสนุนซึ่งกันและกัน

๗) ควรกำหนดมาตรการเฝ้าระวัง ป้องกัน ติดตาม และแก้ไขปัญหาการเผยแพร่ข่าวสารด้านศาสนาอันเป็นเท็จ (Fake News) และมาตรการป้องกันการละเมิดต่อศาสนา เพื่อแก้ไขปัญหาการนำเสนอข้อมูลข่าวสารด้านศาสนาที่เป็นเท็จ บิดเบือน ดูหมิ่น และล้อเลียนศาสนาในเครือข่ายสังคมออนไลน์ (Social Media) ที่จะส่งผลต่อความแตกแยกในสังคม และความมั่นคงของชาติ

๘) ควรพิจารณาให้พระภิกษุสามเณรทุกรูปมีบัตรประจำตัวประชาชน และจัดทำฐานข้อมูลทะเบียนประวัติผู้อุปสมบทและผู้ลาสิกขาบท เพื่อสะดวกในการติดตามและตรวจสอบ

๙) ควรทบทวนแนวทางการตรวจสอบคุณสมบัติของผู้ขอบรรพชาอุปสมบท โดยกระจายอำนาจให้สถานีตำรวจในท้องที่ที่บุคคลจะบรรพชาอุปสมบทสามารถตรวจสอบคุณสมบัติได้ ทั้งนี้เพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่ผู้มีความประสงค์ขอบรรพชาอุปสมบทเป็นไปด้วยความรวดเร็วมากขึ้น

๑๐) ควรทบทวนหลักเกณฑ์การแต่งตั้งรักษาการแทนเจ้าอาวาสและเจ้าอาวาส โดยการพิจารณาพระภิกษุที่อยู่ในวัดก่อนที่จะคัดเลือกพระภิกษุจากวัดแห่งอื่น และคำนึงถึงความต้องการของพระภิกษุภายในวัดและชาวบ้านในพื้นที่ เพื่อมิให้เกิดปัญหาความขัดแย้งขึ้นภายในวัด

๑๑) ควรเพิ่มโทษทางอาญาแก่ผู้กระทำความผิดฐานแต่งกายเลียนแบบพระสงฆ์ เพื่อแก้ไขปัญหาการปลอมบวชเพื่อแสวงหาผลประโยชน์หรือลาภสักการะ

๑๒) เสนอให้สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ มอบหมายไปยังสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดในการรวบรวมและจัดทำข้อมูลเกี่ยวกับวัด อาทิ ความสำคัญทางประวัติศาสตร์ เนื้อที่ของวัด แผนที่ แผนผัง สภาพภูมิประเทศ เส้นทางการคมนาคม และจำนวนการเข้าร่วมกิจกรรมทางพระพุทธศาสนา เพื่อนำมาใช้เป็นข้อมูลประกอบการพิจารณาคัดเลือกวัดและเสนอไปยังรัฐบาลดำเนินการผลักดันให้มีการจัดตั้งเป็นพุทธมณฑล ๔ ภาคต่อไป ทั้งนี้ คณะกรรมาธิการเห็นสมควรเสนอให้วัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร เป็นพุทธมณฑลประจำภาคใต้ เนื่องจากเป็นวัดที่มีประวัติศาสตร์ยาวนาน มีสิ่งศักดิ์สิทธิ์คือพระบรมธาตุเจดีย์ เป็นเจดีย์อันเป็นที่เคารพนับถือของประชาชนในภูมิภาคนั้น การคมนาคมสะดวก ทั้งยังอยู่ระหว่างการนำเสนอขึ้นทะเบียนวัดพระมหาธาตุวรมหาวิหารเป็นมรดกโลกซึ่งเป็นการทำงานประสานความร่วมมือกันระหว่างประชาชน พระสงฆ์ และรัฐบาลอีกด้วย

๑๓) ควรส่งเสริมให้มีการตั้ง ๑ วัด ๑ ตำบลทั่วประเทศ เพื่อเป็นศูนย์กลางในการจัดกิจกรรมและพิธีกรรมที่สำคัญทางพระพุทธศาสนาของตำบล อันเป็นการขยายกิจกรรมทางพระพุทธศาสนาไปสู่ภูมิภาคและท้องถิ่น เพื่อให้ประชาชนเข้าถึงและเรียนรู้กิจกรรมทางพระพุทธศาสนาได้สะดวกมากขึ้น

๑๔) ควรบูรณาการแก้ไขปัญหาศาสนสถานที่ได้รับอนุญาตให้ตั้งอยู่ในพื้นที่ของทางราชการให้อยู่ในพื้นที่โดยชอบ พร้อมทั้งจัดทำทะเบียนศาสนาสถานที่ตั้งอยู่ในพื้นที่

๒. ด้านคุณธรรมและจริยธรรม

๑) ควรมีการบูรณาการการปฏิบัติงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อขับเคลื่อนหลักคุณธรรม ๕ ประการ กตัญญู วินัย สุจริต พอเพียง และจิตอาสา ไว้ในแผนแม่บทส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ ฉบับที่ ๒ (ปี พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๖๗๐) เป็นหลักคุณธรรม ๕ ประการ คือ กตัญญู พอเพียง วินัย สุจริต จิตอาสา ซึ่งจะสอดคล้องกับแผนการปฏิรูปประเทศ

๒) ควรสร้างเครือข่ายองค์กรคุณธรรม จริยธรรม หรือ “องค์กรคนดี” เพื่อบูรณาการขับเคลื่อนคุณธรรมและจริยธรรมทั้งในภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม และส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นให้เกิดการขับเคลื่อนคุณธรรมและจริยธรรมเกิดผลในทางปฏิบัติอย่างแท้จริงทั่วประเทศ โดยจัดกิจกรรมขับเคลื่อนคุณธรรมจริยธรรมให้เหมาะสมกับช่วงวัยอย่างต่อเนื่อง

๓) ควรสร้างคุณธรรม จริยธรรม ผ่านการเผยแพร่ความรู้ ความเข้าใจ สร้างความตระหนักรู้ความภาคภูมิใจในความเป็นคนไทย ผ่านสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศอย่างต่อเนื่อง โดยกำหนดแนวทางการดำเนินงานให้สอดคล้องกับค่านิยม ทัศนคติ และประสบการณ์ของประชากรในแต่ละช่วงวัย (Generations)

๔) ควรกำหนดให้มีหลักสูตรสร้างคุณธรรมจริยธรรมในโรงเรียน สถานศึกษา และสถานที่เรียนรู้ในชุมชนของแต่ละท้องถิ่น ตลอดจนควรมีการพัฒนาองค์ความรู้ด้านคุณธรรมและจริยธรรมให้มีความหลากหลาย น่าสนใจ และง่ายต่อการทำความเข้าใจเพื่อที่จะสามารถนำไปปฏิบัติได้อย่างแท้จริง

๕) เร่งติดตามการดำเนินงานตามแผนแม่บทส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ โดยกำหนดผู้รับผิดชอบในการกำกับ ติดตาม พร้อมกำหนดตัวชี้วัดอย่างชัดเจน

๖) ควรประเมินผลสัมฤทธิ์การบังคับใช้กฎหมายด้านคุณธรรมและจริยธรรม เพื่อปรับปรุงและพัฒนากฎหมายให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

๗) ควรใช้ระบบเครดิตสังคม (Social Credit) ซึ่งเป็นระบบความน่าเชื่อถือทางสังคมที่ใช้เป็นเครื่องมือในการสร้างบรรทัดฐานให้กับประชาชนให้มีคุณธรรมจริยธรรม

๓. ด้านศิลปะและวัฒนธรรม

๑) ควรเร่งรัดกฎหมายสำคัญในการปฏิรูปประเทศด้านวัฒนธรรม โดยเบื้องต้นมีจำนวน ๕ ฉบับ ที่ต้องเร่งดำเนินการ ได้แก่ (๑) การแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติภาพยนตร์และวีดิทัศน์ พ.ศ. ๒๕๕๑ (๒) การแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๔ (๓) การจัดทำพระราชบัญญัติส่งเสริมและอนุรักษ์วิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ (๔) การจัดทำพระราชบัญญัติไตรภาคีศิลปวัฒนธรรม พ.ศ. .... และ (๕) การจัดทำพระราชบัญญัติรับรองสิทธิชุมชนและบุคคล พ.ศ. ....

๒) ควรส่งเสริมการดำเนินงานด้านศิลปวัฒนธรรม เช่น การเปิดพื้นที่ทางศิลปวัฒนธรรม เพื่อให้งานศิลปวัฒนธรรมเข้าถึงประชาชน โดยกำหนดรูปแบบการจัดกิจกรรมที่เหมาะสมในแต่ละพื้นที่ให้มีความหลากหลายทั้งในเรื่องความเหมาะสมของพื้นที่และกลุ่มเป้าหมาย การมีส่วนร่วม ซึ่งขับเคลื่อนด้วยพลังสามภาคส่วน คือ ภาคราชการ ภาคเอกชน (ธุรกิจ) และภาคประชาสังคม สานสามพลังไตรภาคีอย่างมีดุลยภาพ

๓) ควรส่งเสริมการมีส่วนร่วมของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการอนุรักษ์และสืบสานประเพณีท้องถิ่นอย่างจริงจัง โดยสนับสนุนความเข้มแข็งของชุมชนพร้อมขยายกลไกการพัฒนาอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมเฉพาะท้องถิ่นจากฐานราก ส่งเสริมกลไกการขับเคลื่อนในลักษณะไตรภาคี เครือข่ายศิลปวัฒนธรรมดำเนินงานที่สอดคล้องกับแผนและนโยบายทุกระดับแบบบูรณาการ

๔) ควรสำรวจและเผยแพร่ข้อมูลการขึ้นทะเบียนโบราณสถานให้แก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและสาธารณชนรับทราบ พร้อมทั้งให้หน่วยงานพื้นที่สำรวจและจัดทำข้อมูลโบราณสถาน โบราณวัตถุ ทั้งที่ขึ้นทะเบียนและไม่ได้ขึ้นทะเบียนทั่วประเทศ และกำหนดประเภทให้ชัดเจน ไม่ว่าจะเป็นโบราณสถานเชิงประวัติศาสตร์ ชาติพันธุ์ และภูมิบ้านภูมิเมือง ทั้งในระดับชาติ ระดับภูมิภาค และระดับท้องถิ่นชุมชน ขึ้นทำเนียบเป็น “ทำเนียบภูมิบ้านภูมิเมือง” เพื่อเป็นฐานข้อมูลในการบริหารจัดการและการอนุรักษ์ และจะเป็นประโยชน์ในกระจายอำนาจการบริหารจัดการไปยังหน่วยงานท้องถิ่นด้วย

๕) การติดตามการดำเนินการขอขึ้นทะเบียนวัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร จังหวัดนครศรีธรรมราช เป็นมรดกโลก

(๑) เสนอให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องประสานไปยังผู้เชี่ยวชาญขององค์การยูเนสโก เป็นผู้ตรวจทานเอกสารฉบับสมบูรณ์ หากมีข้อผิดพลาดประการใดจะได้ดำเนินการแก้ไขเพื่อเสนอไปยังคณะกรรมการมรดกโลกได้ทันต่อเวลาที่ได้กำหนดไว้ เนื่องจากการแปลความเป็นภาษาอังกฤษจะต้องอาศัยผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านในการแปลความให้ชัดเจน ถูกต้อง และครบถ้วนในสาระสำคัญ

(๒) เสนอให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดทำแผนรองรับให้รอบด้านในการบริหารจัดการพื้นที่รอบนอก (Buffer Zone) ซึ่งเป็นบริเวณที่มีเนื้อที่เป็นจำนวนมาก ดังนั้น จึงต้องมีการวางแผนในการบริหารจัดการพื้นที่ทั้งในมิติปัจจุบันและอนาคตที่อาจจะเกิดขึ้นได้ เนื่องจากสถานการณ์ของประเทศและโลกมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา

(๓) เสนอให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดทำข้อมูล ความหมาย และความสำคัญทางประวัติศาสตร์ของพระบรมธาตุเจดีย์ วัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร และเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ให้เป็นที่แพร่หลายต่อสาธารณชนต่อไป

๖) ควรมีการบูรณาการการทำงานร่วมกันของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการอนุรักษ์โบราณสถาน โดยการเปิดโอกาสให้ภาคประชาสังคมในพื้นที่ ซึ่งมีนักวิชาการวิชาชีพต่าง ๆ อาทิ วิศวกร สถาปนิก เข้ามามีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น และเป็นการแก้ไขปัญหาในลักษณะของการรับฟังความคิดเห็นซึ่งกันและกัน ซึ่งเป็นผลดีต่อการทำงานที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมในพื้นที่ และเป็นแบบอย่างให้เกิดการแก้ไขปัญหาพื้นที่อื่นต่อไป

๗) ควรประชาสัมพันธ์ให้ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับโบราณสถาน และกฎหมายที่เกี่ยวข้องให้แก่หน่วยงานในพื้นที่จังหวัดและบุคลากรผู้ปฏิบัติงานในทุกระดับ รวมทั้งบทลงโทษทางวินัย อาญา และความรับผิดทางแพ่งในการกระทำผิดพระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๔ และที่แก้ไขเพิ่มเติม

๘) ควรส่งเสริมการรักการอ่าน โดยกำหนดให้มีช่องทางหรือรายการทางโทรทัศน์เกี่ยวกับการส่งเสริมการอ่านหรือรายการนำเสนอหนังสืออย่างมีคุณภาพ เพื่อให้เกิดความสนใจและตระหนักเห็นความสำคัญของการอ่านหนังสือเพิ่มมากขึ้น

๙) ควรมีการจัดทำฐานข้อมูลขนาดใหญ่ (Big Data) เกี่ยวกับงานด้านศิลปวัฒนธรรมให้ชัดเจน

๑๐) ควรนำมิติด้านศิลปวัฒนธรรมมาปรับใช้เพื่อเป็นพลังในการขับเคลื่อน สร้างความเข้าใจกับประชาชนทำให้สามารถอยู่ร่วมกันในสังคมไทยได้อย่างสันติสุข เนื่องจากวัฒนธรรมมีบทบาทส่งเสริมการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ซึ่งปัจจุบันไม่มีข้อบ่งชี้ในแผนการปฏิรูปประเทศ ด้านศิลปวัฒนธรรมว่าจะนำมิติดังกล่าวมาสร้างความรู้ ทักษะ และทำให้วัฒนธรรมมีส่วนสร้างสำนึกรัก และมีศรัทธาต่อการส่งเสริมการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

๑๑) ควรมีนโยบายการทูตทางวัฒนธรรมที่ชัดเจนว่า ประเทศไทยในฐานะเป็นสมาชิกของสังคมโลกควรแสดงบทบาทด้านสังคมและวัฒนธรรมให้มากขึ้น ยกตัวอย่าง ในสมาคมอาเซียนซึ่งมีความแตกต่างและหลากหลายทางด้านวัฒนธรรม จึงควรมีการประสานการทำงานร่วมกันระหว่างคณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านศิลปวัฒนธรรมกับงานทางการทูตและความมั่นคงระหว่างประเทศ

๑๒) ในประเด็นเรื่องวัฒนธรรมกับความหลากหลายทางชาติพันธุ์ ประเทศไทยเป็นสังคมที่มีความหลากหลายทางเชื้อชาติ ศาสนา ประกอบด้วยกลุ่มคนเชื้อชาติไทยและกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ควรมีประเด็นการปฏิรูป ทางวัฒนธรรมไปสู่การปฏิรูปที่สร้างเอกภาพบนความหลากหลายทางวัฒนธรรม (Cultural Unity in Diversity) หรือเอกภาพบนความหลากหลายทางวัฒนธรรม เช่น การเร่งรัดตรากฎหมายทางชาติพันธุ์

๔. ด้านการติดตาม เสนอแนะ เร่งรัดการปฏิรูปประเทศ การจัดทำและดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ ด้านศาสนา คุณธรรม จริยธรรม ศิลปะและวัฒนธรรม

๑) ข้อเสนอเชิงนโยบายต่อแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นการปรับเปลี่ยนค่านิยมและวัฒนธรรม

แผนย่อยที่ ๑ การปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม และเสริมสร้างจิตสาธารณะและการเป็นพลเมืองที่ดี

(๑) ควรปรับวิธีการดำเนินการให้มีความหลากหลายมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะควรสอดแทรกผ่านช่องทางที่เข้าถึงกลุ่มคนเป็นจำนวนมาก และมีเนื้อหาที่มีความหลากหลายเหมาะสมกับบุคคลแต่ละช่วงวัย

(๒) ควรบูรณาการหน่วยงานทุกภาคส่วนในการปลูกฝังค่านิยม คุณธรรม และจริยธรรม ในภาพรวมของประเทศ

(๓) ควรนำระบบเครดิตสังคม (Social Credit) มาใช้ ซึ่งเป็นระบบความน่าเชื่อถือทางสังคมที่ใช้เป็นเครื่องมือในการสร้างบรรทัดฐานให้กับประชาชนให้มีระเบียบวินัย มีมารยาททางสังคม มีค่านิยมและวัฒนธรรมแห่งความซื่อสัตย์มีคุณธรรม มีจิตสำนึก และความรับผิดชอบต่อสังคม ช่วยยกระดับธุรกิจ ให้เกิดความโปร่งใส

(๔) รัฐบาลควรเพิ่มคำว่า "กตัญญู" ไว้เป็นคุณธรรม ๕ ประการ คือ กตัญญู วินัย สุจริต พอเพียง จิตอาสา เพื่อให้สอดคล้องกับความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และเป็นเอกลักษณ์ของคนไทย เพื่อให้คนไทยทุกคนภูมิใจในความดีนี้และช่วยกันปฏิบัติเป็นตัวอย่างที่ดีของกันและกัน

(๕) ควรเร่งรัดให้มีการขยายองค์กรคุณธรรมให้เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรมทั่วประเทศโดยมียุทธศาสตร์จุดร่วม๖ประการคือ(๑)คนดีสังคมดี(๒)คนดีมีโอกาส(๓)คนดีสุขภาพดี (๔) คนดี เข้าใจ เข้าถึง และพัฒนา (๕) คนดี คิดดี ทำดี (๖) คนดี รักเรา รักชาติ เพื่อสร้างคนไทยให้เป็นคนดีทั่วประเทศ

(๖) ควรผลักดันโครงการที่ส่งเสริมให้ใช้งานด้านศิลปะและวัฒนธรรมในประเด็นการปรับเปลี่ยนค่านิยมและวัฒนธรรม อาทิ โครงการอยู่บ้านอ่านหนังสือ โครงการการอยู่บ้านสร้างงานศิลป์เพื่อเป็นการส่งเสริมให้เด็ก เยาวชน และศิลปินได้ฝึกฝน ทบทวนทักษะ และใช้เวลาอยู่กับศิลปะให้มากขึ้น

(๗) รัฐบาลควรให้ความสำคัญเรื่องการมีบทบาทและการมีส่วนร่วมของประชาชนและวัฒนธรรมภาคประชาชน โดยมุ่งเน้นโครงการส่งเสริมวัฒนธรรมการมีส่วนร่วมที่เกิดขึ้นจากการริเริ่มของประชาชน

แผนย่อยที่ ๒การสร้างค่านิยมและวัฒนธรรมที่พึงประสงค์จากภาคธุรกิจ

(๑) ควรติดตามประเมินผลธุรกิจที่เป็นวิสาหกิจเพื่อสังคมในเรื่องของความยั่งยืน ส่งเสริมการลงทุนเพื่อสังคมอย่างแท้จริง และควรมีมาตรการจูงใจให้ภาคเอกชนมีส่วนร่วมในการลงทุนพัฒนาด้านสังคมในรูปแบบต่าง ๆ

(๒) ควรส่งเสริมให้สังคมไทยมีวัฒนธรรมการแบ่งปัน ซึ่งปัจจุบันมีหลายพื้นที่ที่เกิดวัฒนธรรมดังกล่าวเกิดขึ้นแล้ว ได้แก่ (๑) ตลาดน่านปันกัน จังหวัดน่าน ซึ่งจัดขึ้นเดือนละ ๑ ครั้งในวันอาทิตย์ ตั้งแต่เวลา ๐๖.๐๐ – ๑๐.๐๐ นาฬิกา ซึ่งประชาชนจะนำของมาแบ่งปันกันโดยไม่ใช้เงิน (๒) โครงการข้าวแลกปลา เป็นการนำผลผลิตสินค้าในพื้นที่หนึ่งนอกจากเพื่อเลี้ยงชีพและค้าขายแล้วยังคงมีสินค้าเหลือจึงนำมาแบ่งปันกัน โครงการดังกล่าวได้มีการดำเนินการแล้วที่จังหวัดเชียงใหม่ จังหวัดตาก และจังหวัดยโสธร โดยมีการนำข้าวไปแลกปลากับชาวเลจังหวัดสงขลาและจังหวัดภูเก็ต และ (๓) โครงการตู้ปันสุข เป็นการแบ่งปันอาหารและเครื่องใช้จำเป็นให้กับผู้คนที่ได้รับผลกระทบจากการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID – 19)

(๓) รัฐบาลควรให้ความสำคัญในเรื่องศิลปวัฒนธรรมให้มากยิ่งขึ้น เพื่อปรับเปลี่ยนค่านิยมและเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันด้านเศรษฐกิจของประเทศ

แผนย่อยที่ ๓ การใช้สื่อและสื่อสารมวลชนในการปลูกฝังค่านิยมและวัฒนธรรมของคนในสังคม

(๑) ควรพัฒนาสื่อสร้างสรรค์อย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดการรับรู้และมีส่วนร่วมของประชาชน ควบคู่กับการพัฒนาระบบเฝ้าระวังสื่อที่ไม่ปลอดภัย โดยเฉพาะสื่อออนไลน์ที่มีอยู่เป็นจำนวนมาก

(๒) ควรมุ่งเน้นการนำเสนอข้อมูลข่าวสารในเชิงบวกมากกว่าข้อมูลข่าวสารในเชิงลบ เพื่อเป็นการสร้างค่านิยมที่ดีงามให้แพร่หลายในสังคมมากยิ่งขึ้น

(๓) ควรมีการผสมผสานระหว่างสื่อพื้นบ้าน สื่อวัฒนธรรมกับสื่อดิจิทัล รวมทั้งศิลปวัฒนธรรมร่วมสมัย โดยใช้บทบาทของศิลปิน ดารา และผู้มีชื่อเสียง (Influencer) เข้ามาช่วยในการเผยแพร่ให้เป็นที่รับรู้ในวงกว้างยิ่งขึ้น

(๔) ควรส่งเสริมเชิดชูผู้มีชื่อเสียงในอินเทอร์เน็ต (Net Idol) เพื่อสร้างต้นแบบในการเป็นคนดีให้เป็นที่รับรู้ของสังคมต่อไป

(๕) ควรบูรณาการหน่วยงานที่เกี่ยวข้องรณรงค์ส่งเสริมให้เกิดการเผยแพร่เนื้อหาที่ปลูกฝังค่านิยมและวัฒนธรรม

นอกจากนี้ ภายใต้สถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID – 19) คณะกรรมาธิการจึงมีข้อเสนอแนะเพื่อให้การดำเนินการสามารถบรรลุเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติ ดังนี้

(๑) รัฐบาลควรให้ความสำคัญเรื่องการเผยแพร่ความรู้เรื่องศาสตร์พระราชาและหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงให้มากยิ่งขึ้น เพื่อให้ประชาชนได้นำเป็นหลักในการดำเนินชีวิตในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา

(๒) ควรส่งเสริมบทบาทของชุมชนให้มีความสามารถในการรวมตัวและพึ่งพาอาศัยระหว่างกันมากยิ่งขึ้น อาทิ โครงการชุมชนคุณธรรม สามารถขับเคลื่อนให้เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรมยิ่งขึ้น

(๓) ควรพัฒนาบทบาทของวิสาหกิจเพื่อสังคมที่เกิดจากการรวมตัวกันของคนในชุมชนให้มากขึ้น และเพิ่มมาตรการจูงใจให้วิสาหกิจเพื่อสังคมที่เกิดใหม่ในช่วงสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID – 19) เข้ามาจดทะเบียนเพื่อให้เกิดความยั่งยืนต่อไป

(๔) ควรใช้สื่อออนไลน์ในการปลูกฝังค่านิยมที่พึงประสงค์ให้มากขึ้น รวมทั้งพัฒนาสื่อสร้างสรรค์ให้เข้าถึงและสร้างการมีส่วนร่วมกับทุกกลุ่มคนในสังคม

๒) ข้อเสนอเชิงนโยบายต่อแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นความมั่นคง แผนย่อยการรักษาความสงบภายในประเทศ : การเสริมสร้างความมั่นคงของสถาบันหลักของชาติภายใต้การปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

- ควรมีการดำเนินโครงการที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมสถาบันหลักของชาติอย่างต่อเนื่องทุกปี และขยายให้มีกลุ่มเป้าหมายเข้าร่วมโครงการเพิ่มมากขึ้น เนื่องจากโครงการดังกล่าว

ส่งผลให้ประชาชนมีความจงรักภักดีต่อสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ รวมทั้งจะส่งผลให้เกิดการสืบทอดศาสนา ปฏิบัติศาสนกิจนำหลักธรรมทางศาสนาไปสู่การปฏิบัติในชีวิตประจำวัน สังคมมีความปลอดภัย เสริมสร้างความสามัคคี สร้างภาพลักษณ์ดี และทำให้เพิ่มความเชื่อมั่นของนานาชาติต่อประเทศไทย

๓) ข้อเสนอเชิงนโยบายต่อแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นการต่างประเทศ แผนย่อยการส่งเสริมสถานะและบทบาทของประเทศไทยในประชาคมโลก : การส่งเสริมเอกลักษณ์ อัตลักษณ์ ศิลปะ วัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น รวมไปถึงองค์ความรู้และงานสร้างสรรค์ของไทย

(๑) ควรมีความร่วมมือกับกระทรวงต่างประเทศ ที่จะนำมรดกวัฒนธรรมไทย “โขน” ไปเผยแพร่ยังต่างประเทศเพิ่มมากขึ้น เพื่อเผยแพร่มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของไทย ซึ่งเป็นเอกลักษณ์ของไทย และเป็นการประชาสัมพันธ์ความเป็นไทยผ่านวัฒนธรรมของไทย รวมทั้งเพื่อส่งเสริมความสัมพันธ์ระดับประชาชนให้มีความใกล้ชิดกันมากขึ้น

(๒) ควรมีการเผยแพร่ผ้าไทยซึ่งเป็นเอกลักษณ์ของไทยอย่างถูกต้องตามแบบแผน และประชาสัมพันธ์ความเป็นไทย ตลอดจนเพื่อเพิ่มโอกาสทางเศรษฐกิจให้แก่ธุรกิจไทยในสาขาที่เกี่ยวข้องกับผ้าไทย ซึ่งจะส่งผลให้ประเทศไทยเป็นที่รู้จักของนานาประเทศมากยิ่งขึ้น

(๓) โครงการเผยแพร่มวยไทยในต่างประเทศเป็นโครงการมิติด้านการทูตวัฒนธรรมที่ควรดำเนินการอย่างต่อเนื่อง เพื่อเผยแพร่มวยไทยซึ่งเป็นเอกลักษณ์ของไทยอย่างถูกต้องตามแบบแผน และประชาสัมพันธ์ความเป็นไทยผ่านศิลปะการต่อสู้มวยไทยในรูปแบบที่หลากหลาย รวมทั้งเพื่อส่งเสริมความสัมพันธ์ระดับประชาชนให้มีความใกล้ชิดกันมากขึ้น ตลอดจนเพื่อเพิ่มโอกาสทางเศรษฐกิจให้แก่ธุรกิจไทยในสาขาที่เกี่ยวข้องกับมวยไทย เช่น อุปกรณ์กีฬา ค่ายมวยไทยในประเทศไทยที่เปิดสอนหรืออบรมการชกมวย และการท่องเที่ยวเชิงกีฬา เป็นต้น

๔) ข้อเสนอเชิงนโยบายต่อแผนการปฏิรูปประเทศด้านสังคม ประเด็นปฏิรูปด้านการออม สวัสดิการ และการลงทุนเพื่อสังคม : ให้วัดช่วยเหลือกิจกรรมทางสังคมมากยิ่งขึ้น

(๑) สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ และกระทรวงวัฒนธรรม ควรทำการเก็บรวบรวมข้อมูลสถิติ วางแผนให้ความรู้ และส่งเสริมการดำเนินการที่เกี่ยวข้องกับการให้วัดช่วยเหลือกิจกรรมทางสังคมในเรื่องของการออม และการลงทุนเพื่อสังคมให้สอดรับกับแผนการปฏิรูปประเทศฯ ให้เป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้น

(๒) โครงการ วัด ประชา รัฐ สร้างสุข ควรกำหนดแนวทางการดำเนินงานได้เป็น ๒ ระดับ คือ ระดับมหภาค ที่เป็นภาพรวมของทั้งประเทศ ซึ่งขณะนี้มีการมอบรางวัลสัปปายะ อวอร์ดให้แก่วัดตัวอย่างทั่วประเทศ และในระดับจุลภาค สามารถนำไปขยายผลให้ครอบคลุมครบทุกพื้นที่ทั่วประเทศ โดยอาจกำหนดเป็น ๑ ตำบล ๑ วัด ประชา รัฐ สร้างสุข เพื่อให้โครงการดังกล่าวเข้าถึงทุกชุมชนและมีความยั่งยืนยิ่งขึ้น

คณะกรรมาธิการการศาสนา คุณธรรม จริยธรรม ศิลปะและวัฒนธรรม

บทที่ ๑
การจัดตั้งและองค์ประกอบคณะกรรมาธิการ

๑. การจัดตั้งคณะกรรมาธิการการศาสนา คุณธรรม จริยธรรม ศิลปะและวัฒนธรรม

คณะกรรมาธิการการศาสนา คุณธรรม จริยธรรม ศิลปะและวัฒนธรรม เป็นคณะกรรมาธิการสามัญคณะหนึ่ง ซึ่งตั้งขึ้นในคราวประชุมวุฒิสภา ครั้งที่ ๑๗/๒๕๖๒ วันอังคารที่ ๑๐ กันยายน พ.ศ. ๒๕๖๒ ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๑๒๘ ประกอบกับข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๖๒ ข้อ ๗๘ วรรคสอง (๑๘) มีหน้าที่และอำนาจพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ กระทำกิจการ พิจารณาสอบหาข้อเท็จจริงหรือศึกษาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับศาสนา การอุปถัมภ์และคุ้มครองศาสนา การอนุรักษ์และการสืบสานศิลปะ ประเพณี วัฒนธรรมท้องถิ่นและภูมิปัญญาชาวบ้าน การส่งเสริมศีลธรรม คุณธรรม จริยธรรม วัฒนธรรม เอกลักษณ์และอัตลักษณ์ไทย พิจารณาศึกษาติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัดการปฏิรูปประเทศ และแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ที่อยู่ในหน้าที่และอำนาจ และอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งคณะกรรมาธิการคณะนี้ประกอบด้วย

๑) นายมหรรณพ เดชวิทักษ์	ประธานคณะกรรมาธิการ
๒) นางฉวีรัตน์ เกษตรสุนทร	รองประธานคณะกรรมาธิการ คนที่หนึ่ง
๓) พลเอก ไพฑูรย์ ค้าทันเจริญ	รองประธานคณะกรรมาธิการ คนที่สอง
๔) พลตำรวจโท ศานิตย์ มหถาวร	รองประธานคณะกรรมาธิการ คนที่สาม
๕) นางศิรินา ปวโรฬารวิทยา	รองประธานคณะกรรมาธิการ คนที่สี่
๖) นายเนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์	รองประธานคณะกรรมาธิการ คนที่ห้า
๗) นางวรารัตน์ อติแพทย์	เลขานุการคณะกรรมาธิการ
๘) พลเรือเอก ฐนิธ กิตติอำพน	โฆษกคณะกรรมาธิการ
๙) ศาสตราจารย์ ร้อยเอก ทินพันธุ์ นาคะตะ	ประธานที่ปรึกษาคณะกรรมาธิการ
๑๐) นายวันชัย สอนศิริ	รองประธานที่ปรึกษาคณะกรรมาธิการและโฆษกคณะกรรมาธิการ (แต่งตั้งเมื่อวันที่ ๑๓ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๖๓)
๑๑) พลอากาศเอก ตรีทศ สนแจ้ง	รองประธานที่ปรึกษาคณะกรรมาธิการ
๑๒) นายสมชาย เสียงหลาย	รองประธานที่ปรึกษาคณะกรรมาธิการ
๑๓) พลอากาศตรี เฉลิมชัย เครืองาม	รองประธานที่ปรึกษาคณะกรรมาธิการ (ลาออกเมื่อวันที่ ๒ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๖๓)

๑๔) นายถนัด มานะพันธุ์นิยม	ที่ปรึกษาคณะกรรมาธิการ
๑๕) นายนิอาแซ ซีอุเซ็ง	ที่ปรึกษาคณะกรรมาธิการ
๑๖) พลเอก วลิต โรจนภักดี	ที่ปรึกษาคณะกรรมาธิการ
๑๗) พลเอก วินัย สร้างสุขดี	ที่ปรึกษาคณะกรรมาธิการ
๑๘) พลเรือโท สนธยา น้อยฉายา	ที่ปรึกษาคณะกรรมาธิการ
๑๙) พลอากาศเอก สุจินต์ แช่มช้อย	ที่ปรึกษาคณะกรรมาธิการ (แต่งตั้งเมื่อวันที่ ๒๐ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๖๓)
๒๐) พลเอก อักษรา เกิดผล	ที่ปรึกษาคณะกรรมาธิการ
๒๑) นายอนุมัติ อาหมัด	ที่ปรึกษาคณะกรรมาธิการ (ลาออกเมื่อวันที่ ๒ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๖๓)

คณะกรรมาธิการการศาสนา คุณธรรม จริยธรรม ศิลปะและวัฒนธรรม วุฒิสภา

นายมหรรณพ เดชวิทักษ์
ประธานคณะกรรมาธิการ

ศ.ร.อ.ทินพันธุ์ นาคะตะ
ประธานที่ปรึกษา
คณะกรรมาธิการ

นางฉวีรัตน์ เกษตรสุนทร
รองประธานคณะกรรมาธิการ
คนที่หนึ่ง

พลเอก ไพชยนต์ ค้าทันเจริญ
รองประธานคณะกรรมาธิการ
คนที่สอง

พลตำรวจโท ศานิตย์ มหถาวร
รองประธานคณะกรรมาธิการ
คนที่สาม

นางศิรินา ปวโรฬารวิทยา
รองประธานคณะกรรมาธิการ
คนที่สี่

นายเนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์
รองประธานคณะกรรมาธิการ
คนที่ห้า

นางวรารัตน์ อติแพทย์
เลขานุการคณะกรรมาธิการ

พลเรือเอก ฐนิธ กิตติอำพน
โฆษกคณะกรรมาธิการ

นายวันชัย สอนศิริ
รองประธานที่ปรึกษาคณะกรรมาธิการ
และโฆษกคณะกรรมาธิการ

พลอากาศเอก ตรีทศ สนแจ้ง
รองประธานที่ปรึกษา
คณะกรรมาธิการ

นายสมชาย เสียงหลาย
รองประธานที่ปรึกษาคณะกรรมาธิการ

นายถนัด มานะพันธุ์นิยม
ที่ปรึกษาคณะกรรมาธิการ

นายนิอาแซ ซีอุเซ็ง
ที่ปรึกษาคณะกรรมาธิการ

พลเอก วลิต โรจนภักดี
ที่ปรึกษาคณะกรรมาธิการ

พลเอก วินัย สร้างสุขดี
ที่ปรึกษาคณะกรรมาธิการ

พลเรือโท สนธยา น้อยฉายา
ที่ปรึกษาคณะกรรมาธิการ

พลอากาศเอก สุจินต์ แช่มช้อย
ที่ปรึกษาคณะกรรมาธิการ

พลเอก อักษรา เกิดผล
ที่ปรึกษาคณะกรรมาธิการ

๒. การแต่งตั้งบุคคลดำรงตำแหน่งต่าง ๆ ในคณะกรรมาธิการ

๒.๑ การแต่งตั้งที่ปรึกษากิตติมศักดิ์ประจำคณะกรรมาธิการ

๑) พลตำรวจเอก พิชิต ควรเดชะคุปต์	ประธานที่ปรึกษากิตติมศักดิ์ประจำคณะกรรมาธิการ
๒) นายคำนูณ สิทธิสมาน	ที่ปรึกษา
๓) พลอากาศเอก วีรวิท คงศักดิ์	ที่ปรึกษากิตติมศักดิ์ประจำคณะกรรมาธิการ
๔) พลเอก เอกชัย ศรีวิลาศ	ที่ปรึกษากิตติมศักดิ์ประจำคณะกรรมาธิการ
๕) นางศรินทร เมธีวัชรานนท์	ที่ปรึกษากิตติมศักดิ์ประจำคณะกรรมาธิการ
๖) นายเมธา เลิศปรีชาภักดี	ที่ปรึกษากิตติมศักดิ์ประจำคณะกรรมาธิการ
๗) นายฆนัท ครุฑกูล	ที่ปรึกษากิตติมศักดิ์ประจำคณะกรรมาธิการ
๘) นายสถิตย์ กุมาร	ที่ปรึกษากิตติมศักดิ์ประจำคณะกรรมาธิการ
๙) นายปรารพ เหล่าวานิช	ที่ปรึกษากิตติมศักดิ์ประจำคณะกรรมาธิการ
๑๐) พลโท ณฐ พรจุลศักดิ์	ที่ปรึกษากิตติมศักดิ์ประจำคณะกรรมาธิการ
๑๑) นายสุภชัย วีระภุชงค์	ที่ปรึกษากิตติมศักดิ์ประจำคณะกรรมาธิการ
๑๒) นายกายสิทธิ์ พิศวงปราการ	ที่ปรึกษากิตติมศักดิ์ประจำคณะกรรมาธิการ
๑๓) นางพรรณวีรินทร์ รัตนวานิช	ที่ปรึกษากิตติมศักดิ์ประจำคณะกรรมาธิการ
๑๔) นายวิศิษฎ์ ตั้งนภากร	ที่ปรึกษากิตติมศักดิ์ประจำคณะกรรมาธิการ
๑๕) นายสัตยา อรุณธารี	ที่ปรึกษากิตติมศักดิ์ประจำคณะกรรมาธิการ
๑๖) ดร.ภาณุวัฒน์ พันธุ์วิชาติกุล	ที่ปรึกษากิตติมศักดิ์ประจำคณะกรรมาธิการ
๑๗) นายสุวัฒน์ วสะภิญโญกุล	ที่ปรึกษากิตติมศักดิ์ประจำคณะกรรมาธิการ

ที่ปรึกษากิตติมศักดิ์ประจำคณะกรรมาธิการ

พลตำรวจเอก พิชิต ควรเดชะคุปต์
ประธานที่ปรึกษากิตติมศักดิ์
ประจำคณะกรรมาธิการ

นายคำนูณ สิทธิสมาน
ที่ปรึกษา

พลอากาศเอก วีรวิท คงศักดิ์
ที่ปรึกษากิตติมศักดิ์
ประจำคณะกรรมาธิการ

พลเอก เอกชัย ศรีวิลาศ
ที่ปรึกษากิตติมศักดิ์
ประจำคณะกรรมาธิการ

นางศรินทร เมธีวัชรานนท์
ที่ปรึกษากิตติมศักดิ์
ประจำคณะกรรมาธิการ

นายเมธา เลิศปรีชาภักดี
ที่ปรึกษากิตติมศักดิ์
ประจำคณะกรรมาธิการ

นายฆนัท ครุฑกูล
ที่ปรึกษากิตติมศักดิ์
ประจำคณะกรรมาธิการ

นายสถิตย์ กุมาร
ที่ปรึกษากิตติมศักดิ์
ประจำคณะกรรมาธิการ

นายปรารพ เหล่าวานิช
ที่ปรึกษากิตติมศักดิ์
ประจำคณะกรรมาธิการ

พลโท ณฐ พรจุลศักดิ์
ที่ปรึกษากิตติมศักดิ์
ประจำคณะกรรมาธิการ

นายสุภชัย วีระภุชงค์
ที่ปรึกษากิตติมศักดิ์
ประจำคณะกรรมาธิการ

นายกายสิทธิ์ พิศวงปราการ
ที่ปรึกษากิตติมศักดิ์
ประจำคณะกรรมาธิการ

นางพรรณวิรินทร์ รัตนวานิช
ที่ปรึกษากิตติมศักดิ์
ประจำคณะกรรมาธิการ

นายวิศิษฏ์ ตั้งนภากร
ที่ปรึกษากิตติมศักดิ์
ประจำคณะกรรมาธิการ

นายสัตยา อรุณธารี
ที่ปรึกษากิตติมศักดิ์
ประจำคณะกรรมาธิการ

ดร.ภาณุวัฒน์ พันธุ์วิชาติกุล
ที่ปรึกษากิตติมศักดิ์
ประจำคณะกรรมาธิการ

นายสุวัฒน์ วสะภิญโญกุล
ที่ปรึกษากิตติมศักดิ์
ประจำคณะกรรมาธิการ

๒.๒ การแต่งตั้งที่ปรึกษา ผู้ชำนาญการ นักวิชาการ และเลขานุการประจำคณะกรรมาธิการ

๑) ดร.ธิติมา หล่อพิพัฒน์	ที่ปรึกษาประจำคณะกรรมาธิการ
๒) นายจตุพร เพียรสุภาพ	ผู้ชำนาญการประจำคณะกรรมาธิการ
๓) นายปรเมษฐ์ แดนดงยิ่ง	ผู้ชำนาญการประจำคณะกรรมาธิการ
๔) นายเมธี เลิศปรีชาภักดี	ผู้ชำนาญการประจำคณะกรรมาธิการ
๕) นางเยาวนุช เดชวิทักษ์	ผู้ชำนาญการประจำคณะกรรมาธิการ
๖) นางสาวศรีสุนันท์ เตชฤทธิพิทักษ์	ผู้ชำนาญการประจำคณะกรรมาธิการ
๗) นายฆนัท ครุฑกูล	ผู้ชำนาญการประจำคณะกรรมาธิการ
๘) นายวินิต อัศวกิจวิรี	นักวิชาการประจำคณะกรรมาธิการ
๙) นางพรพนิต ศรีนพรัตน์วัฒนา	นักวิชาการประจำคณะกรรมาธิการ
๑๐) นางสาวสุพัตรา ศิริมณีวัชร	เลขานุการประจำคณะกรรมาธิการ
๑๑) นายพิริยะ คล้ายสังข์	เลขานุการประจำคณะกรรมาธิการ
๑๒) นางสาวอังคนางค์ อุ่นละม้าย	เลขานุการประจำคณะกรรมาธิการ
๑๓) นายดนัย หวังบุญชัย	เลขานุการประจำคณะกรรมาธิการ
๑๔) นาวาเอกหญิง อรอุสาห์ เชียงกูล	เลขานุการประจำคณะกรรมาธิการ
๑๕) ดร.ภูริพงศ์ พูลพร	เลขานุการประจำคณะกรรมาธิการ
๑๖) ดร. อินธนันต์ เหล็กนวลชูสิน	เลขานุการประจำคณะกรรมาธิการ
๑๗) นายวุฒิไกร โหวดมงคล	เลขานุการประจำคณะกรรมาธิการ
๑๘) พลเอก ประวิตร ฉายะบุตร	เลขานุการประจำคณะกรรมาธิการ
๑๙) พลโท ธำรงกุล วิเศษอัคร	เลขานุการประจำคณะกรรมาธิการ
๒๐) นายมงคล สาริสุต	เลขานุการประจำคณะกรรมาธิการ
๒๑) นางสาวนันสินี ศรีวังพล	เลขานุการประจำคณะกรรมาธิการ
๒๒) นายฐาณุพงศ์ จันวิวัธน์เวช	เลขานุการประจำคณะกรรมาธิการ
๒๓) นาวาโท นพพร ชูเอม	เลขานุการประจำคณะกรรมาธิการ
๒๔) นางสาวมนนิรา ด่านวิวัฒน์	เลขานุการประจำคณะกรรมาธิการ
๒๕) นางสาวพัชนีย์ ศรีสถิตวัฒนา	เลขานุการประจำคณะกรรมาธิการ
๒๖) นายอุชุเกติ์ เตชฤทธิพิทักษ์	เลขานุการประจำคณะกรรมาธิการ

ที่ปรึกษา ผู้ช่วยเลขานุการ นักวิชาการ และเลขานุการประจำคณะกรรมาธิการ

ดร.ธิติมา หล่อพิพัฒน์
ที่ปรึกษา
ประจำคณะกรรมาธิการ

นายจตุพร เพียรสุภาพ
ผู้ช่วยเลขานุการ
ประจำคณะกรรมาธิการ

นายปรเมษฐ์ แดนดงยิ่ง
ผู้ช่วยเลขานุการ
ประจำคณะกรรมาธิการ

นายเมธี เลิศปรีชาภักดี
ผู้ช่วยเลขานุการ
ประจำคณะกรรมาธิการ

นางเยาวนุช เดชวิทักษ์
ที่ผู้ช่วยเลขานุการ
ประจำคณะกรรมาธิการ

นางสาวศรีสุนันท์ เตชฤทธิพิทักษ์
ผู้ช่วยเลขานุการ
ประจำคณะกรรมาธิการ

นายฆนัท ครุฑกูล
ผู้ช่วยเลขานุการ
ประจำคณะกรรมาธิการ

นายวินิต อัศวกิจวิรี
นักวิชาการ
ประจำคณะกรรมาธิการ

นางพรพนิต ศรีนพรัตน์วัฒนา
นักวิชาการ
ประจำคณะกรรมาธิการ

นางสาวสุพัตรา ศิริมณีวัชร
เลขานุการ
ประจำคณะกรรมาธิการ

นายพิริยะ คล้ายสังข์
เลขานุการ
ประจำคณะกรรมาธิการ

นางสาวอังคนางค์ อุ่นละม้าย
เลขานุการ
ประจำคณะกรรมาธิการ

นายดนัย หวังบุญชัย
เลขานุการ
ประจำคณะกรรมาธิการ

นาวาเอกหญิง อรอุสาห์ เชียงกูล
เลขานุการ
ประจำคณะกรรมาธิการ

ดร.ภูริพงศ์ พูลพร
เลขานุการ
ประจำคณะกรรมาธิการ

ที่ปรึกษา ผู้ชำนาญการ นักวิชาการ และเลขานุการประจำคณะกรรมาธิการ

ดร. อินธนันต์ เหล็กนวลชูสิน
เลขานุการ
ประจำคณะกรรมาธิการ

นายวุฒิไกร โหวดมงคล
เลขานุการ
ประจำคณะกรรมาธิการ

พลเอก ประวิตร ฉายะบุตร
เลขานุการ
ประจำคณะกรรมาธิการ

พลโท ธำรงกุล วิเศษอัคร
เลขานุการ
ประจำคณะกรรมาธิการ

นายมงคล สาริสุต
เลขานุการ
ประจำคณะกรรมาธิการ

นางสาวนันสินี ศรีวังพล
เลขานุการ
ประจำคณะกรรมาธิการ

นายฐาณุพงศ์ จันวิวัธน์เวช
เลขานุการ
ประจำคณะกรรมาธิการ

นาวาโท นพพร ชูเอม
เลขานุการ
ประจำคณะกรรมาธิการ

นางสาวมนนิรา ด่านวิวัฒน์
เลขานุการ
ประจำคณะกรรมาธิการ

นางสาวพัชนีย์ ศรีสถิตวัฒนา
เลขานุการ
ประจำคณะกรรมาธิการ

นายอุชุเกติ์ เตชฤทธิพิทักษ์
เลขานุการ
ประจำคณะกรรมาธิการ

๓. การแต่งตั้งคณะอนุกรรมาธิการ

๓.๑ คณะอนุกรรมาธิการด้านการศาสนา

มีหน้าที่และอำนาจศึกษาและพัฒนากฎหมาย กฎ ระเบียบที่เกี่ยวข้อง เพื่อส่งเสริม สนับสนุนการดำเนินงานด้านการศาสนา การทำนุบำรุง การอุปถัมภ์และคุ้มครองพระพุทธศาสนา และศาสนาอื่น รวมทั้งเสริมสร้างความร่วมมือและความเข้าใจอันดีระหว่างศาสนิกชนของศาสนาต่าง ๆ ในประเทศไทย ตลอดจนปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่คณะกรรมาธิการมอบหมาย

องค์ประกอบ

อนุกรรมาธิการ

๑) พลตำรวจโท ศานิตย์ มหถาวร	ประธานคณะอนุกรรมาธิการ
๒) นายอนุมัติ อาหมัด	ที่ปรึกษาคณะกรรมาธิการ (ลาออกเมื่อวันที่ ๒ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๖๓)
๓) นายวันชัย สอนศิริ	รองประธานคณะอนุกรรมาธิการ คนที่หนึ่ง (แต่งตั้งเมื่อวันที่ ๒ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๖๓)
๔) พลตำรวจโท อัตชัย ดวงอัมพร	รองประธานคณะอนุกรรมาธิการ คนที่สอง
๕) นายสิปป์บวร แก้วงาม	อนุกรรมาธิการ
๖) พันตำรวจเอก รัฐศักดิ์ รักสลาม	อนุกรรมาธิการ
๗) นายอภินันท์ ธรรมฤๅชุ	อนุกรรมาธิการ
๘) นายขวัญชัย โชติพันธุ์	อนุกรรมาธิการ
๙) นายนิธิวัชร์ อิทธิวัฒนพงศ์	อนุกรรมาธิการ
๑๐) นายพรพล สุวรรณมาศ	อนุกรรมาธิการ
๑๑) พันตำรวจเอก ปรีชญาวุฒิ อุดมพิสุทธิคุณ	อนุกรรมาธิการและเลขานุการ
๑๒) พันตำรวจโท กายธรรม สุชฎา	อนุกรรมาธิการและรองเลขานุการ
๑๓) นายเนติ พันธ์ชาญสง่า	อนุกรรมาธิการและผู้ช่วยเลขานุการ

ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมาธิการ

๑) สมเด็จพระมหาวีรวงศ์ (สุชิน อคฺคชิโน)	ประธานที่ปรึกษาคณะอนุกรรมาธิการ
๒) มงซินญอร์ แอนดรูว์ วิษณุ ธัญญูอนันต์	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมาธิการ
๓) พลตำรวจเอก ทวิชชาติ พละศักดิ์	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมาธิการ
๔) พลเอก สุนัย สัมปัตตะวนิช	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมาธิการ
๕) พลตำรวจโท สมชาย นิตยบวรกุล	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมาธิการ
๖) พลเรือโท ยุจ พิจิตรชุมพล	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมาธิการ
๗) นาวาอากาศโท แพน มหารักขกะ	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมาธิการ
๘) พันตำรวจโท สืบสกุล เข็มทอง	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมาธิการ
๙) นายสมมาตร มะลิลา	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมาธิการ
๑๐) นางสาวสุธาทิพย์ กสิฤกษ์	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมาธิการ
๑๑) นายมงคล สาริสุต	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมาธิการ
๑๒) นายสุมิตร กุมาร	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมาธิการ
๑๓) นายเปรม ปิยะสัจจะเดช	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมาธิการ

คณะอนุกรรมาธิการด้านการศาสนา

พลตำรวจโท ศานิตย์ มหถาวร
ประธานคณะอนุกรรมาธิการ

นายวันชัย สอนศิริ
รองประธานคณะอนุกรรมาธิการ
คนที่หนึ่ง

พลตำรวจโท อัตชัย ดวงอัมพร
รองประธานคณะอนุกรรมาธิการ
คนที่สอง

นายสิปป์บวร แก้วงาม
อนุกรรมาธิการ

พันตำรวจเอก รัฐศักดิ์ รักสลาม
อนุกรรมาธิการ

นายอภินันท์ ธรรมฤๅชุ
อนุกรรมาธิการ

นายขวัญชัย โชติพันธุ์
อนุกรรมาธิการ

นายนิธิวัชร์ อิทธิวัฒนพงศ์
อนุกรรมาธิการ

นายพรพล สุวรรณมาศ
อนุกรรมาธิการ

พันตำรวจเอก ปรีชญาวุฒิ อุดมพิสุทธิคุณ
อนุกรรมาธิการและเลขานุการ

พันตำรวจโท กายธรรม สุชฎา
อนุกรรมาธิการและรองเลขานุการ

นายเนติ พันธ์ชาญสง่า
อนุกรรมาธิการและผู้ช่วยเลขานุการ

ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมาธิการด้านการศาสนา

สมเด็จพระมหาวีรวงศ์ (สุชิน อัคคชิโน)
ประธานที่ปรึกษาคณะอนุกรรมาธิการ

มงซินญอร์ แอนดรูว์ วิษณุ ธัญญอนันต์
ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมาธิการ

พลเอก สุนัย สัมปัตตะวนิช
ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมาธิการ

พลตำรวจเอก ทวิชชาติ พละศักดิ์
ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมาธิการ

พลตำรวจโท สมชาย นิตยบวรกุล
ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมาธิการ

พลเรือโท ยุจ พิจิตรชุมพล
ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมาธิการ

นาวาอากาศโท แพน มหารักขกะ
ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมาธิการ

พันตำรวจโท สืบสกุล เข็มทอง
ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมาธิการ

นายสมมาตร มะลิลา
ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมาธิการ

นางสาวสุธาทิพย์ กสิฤกษ์
ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมาธิการ

นายมงคล สาริสุต
ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมาธิการ

นายสุมิตร กุมาร
ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมาธิการ

นายเปรม ปิยะสัจจะเดช
ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมาธิการ

๓.๒ คณะอนุกรรมาธิการด้านคุณธรรมและจริยธรรม

มีหน้าที่และอำนาจศึกษาและพัฒนากฎหมาย กฎ ระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมศีลธรรม คุณธรรมและจริยธรรม และเสริมสร้างศีลธรรม ปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ ตลอดจนปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่คณะกรรมาธิการมอบหมาย

องค์ประกอบ

อนุกรรมาธิการ

๑) นางศิรินา ปวโรฬารวิทยา	ประธานคณะอนุกรรมาธิการ
๒) นางฉวีรัตน์ เกษตรสุนทร	รองประธานคณะอนุกรรมาธิการ คนที่หนึ่ง
๓) พลอากาศเอก วีรวิท คงศักดิ์	รองประธานคณะอนุกรรมาธิการ คนที่สอง
๔) พลเอก ศรุต นาควัชระ	รองประธานคณะอนุกรรมาธิการ คนที่สาม
๕) นายภพ เอครพานิช	อนุกรรมาธิการ
๖) นายฆนัท ครุธกูล	อนุกรรมาธิการ
๗) นายอนันตชัย อินทร์ธิราช	อนุกรรมาธิการ
๘) นายสมิทธิ ดาราการ ณ อยุธยา	อนุกรรมาธิการ
๙) นายสุรพงษ์ รงศิริกุล	อนุกรรมาธิการ
๑๐) นายสุริยเดว ทรีปาตี	อนุกรรมาธิการ
๑๑) นายเลิศรัฐ ติยะรัตนาชัย	อนุกรรมาธิการ
๑๒) นายสรโชติ อำพันวงษ์	อนุกรรมาธิการและเลขานุการ

ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมาธิการ

๑) หม่อมหลวงปนัดดา ดิศกุล	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมาธิการ
๒) นางจรรย์สมร วัธนเวคิน	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมาธิการ
๓) รองศาสตราจารย์นรีวรรณ จินตกานนท์	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมาธิการ
๔) นายกนิษฐ์ สารสิน	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมาธิการ
๕) นายกนิษฐ์ ตันติเวชกุล	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมาธิการ
๖) นางธิดา พิทักษ์สินสุข	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมาธิการ
๗) นายนรัฐ คุณะวัฒนากรณ์	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมาธิการ
๘) นายวุฒิไกร โหวดมงคล	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมาธิการ
๙) รองศาสตราจารย์จิราภา วิทยาภิรักษ์	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมาธิการ
๑๐) นางอรวรรณ ฤทธิประวัติ	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมาธิการ
๑๑) นางเตชินี แก้วดวงงาม	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมาธิการ
๑๒) นายภานุมาศ ฉัตรพิทักษ์โชค	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมาธิการ

คณะอนุกรรมาธิการด้านคุณธรรมและจริยธรรม

นางศิรินา ปวโรฬารวิทยา
ประธานคณะอนุกรรมาธิการ

นางฉวีรัตน์ เกษตรสุนทร
รองประธานคณะอนุกรรมาธิการ
คนที่หนึ่ง

พลอากาศเอก วีรวิท คงศักดิ์
รองประธานคณะอนุกรรมาธิการ
คนที่สอง

พลเอก ศรุต นาควัชระ
รองประธานคณะอนุกรรมาธิการ
คนที่สาม

นายภพ เอครพานิช
อนุกรรมาธิการ

นายฆนัท ครุธกูล
อนุกรรมาธิการ

นายอนันตชัย อินทร์ธิราช
อนุกรรมาธิการ

นายสมิทธิ ดาราการ ณ อยุธยา
อนุกรรมาธิการ

นายสุรพงษ์ รงศิริกุล
อนุกรรมาธิการ

รองศาสตราจารย์สุริยเดว ทรีปาตี
อนุกรรมาธิการ

นายเลิศรัฐ ติยะรัตนาชัย
อนุกรรมาธิการ

นายสรโชติ อำพันวงษ์
อนุกรรมาธิการและเลขานุการ

ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมาธิการด้านคุณธรรมและจริยธรรม

หม่อมหลวงปนัดดา ดิศกุล
ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมาธิการ

นางจรรย์สมร วัธนเวคิน
ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมาธิการ

รองศาสตราจารย์นรีวรรณ จินตกานนท์
ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมาธิการ

นายกนิษฐ์ สารสิน
ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมาธิการ

นางธิดา พิทักษ์สินสุข
ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมาธิการ

นายนรัฐ คุณะวัฒนากรณ์
ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมาธิการ

นายวุฒิไกร โหวดมงคล
ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมาธิการ

รองศาสตราจารย์จิราภา วิทยาภิรักษ์
ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมาธิการ

นางอรวรรณ ฤทธิประวัติ
ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมาธิการ

นางเตชินี แก้วดวงงาม
ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมาธิการ

นายภานุมาศ ฉัตรพิทักษ์โชค
ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมาธิการ

๓.๓ คณะอนุกรรมาธิการด้านศิลปะและวัฒนธรรม

มีหน้าที่และอำนาจศึกษาและพัฒนากฎหมาย กฎ ระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์และพัฒนามรดกทางศิลปะและวัฒนธรรม และส่งเสริม ปกป้อง ฟื้นฟูประเพณี อนุรักษ์ เผยแพร่และสืบสานศิลปะและวัฒนธรรม พัฒนาแหล่งเรียนรู้และคุณค่าทางศิลปวัฒนธรรม วัฒนธรรมท้องถิ่นและภูมิปัญญาชาวบ้าน เอกลักษณ์และอัตลักษณ์ไทย โดยคำนึงถึงการประสานงานและบูรณาการกับทุกภาคส่วน ตลอดจนปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่คณะกรรมาธิการมอบหมาย

องค์ประกอบ

อนุกรรมาธิการ

๑) นายเนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์	ประธานคณะอนุกรรมาธิการ
๒) นายสมชาย เสียงหลาย	รองประธานคณะอนุกรรมาธิการ คนที่หนึ่ง
๓) นายนิอาแซ ซีอุเซ็ง	รองประธานคณะอนุกรรมาธิการ คนที่สอง
๔) รองศาสตราจารย์สุกรี เจริญสุข	อนุกรรมาธิการ
๕) รองศาสตราจารย์ตรีศิลป์ บุญขจร	อนุกรรมาธิการ
๖) นายประสาร มฤคพิทักษ์	อนุกรรมาธิการ
๗) นายสังคม ทองมี	อนุกรรมาธิการ
๘) นายสุวิชาน พัฒนาไพรวัลย์	อนุกรรมาธิการ
๙) นายธนภณ วัฒนกุล	อนุกรรมาธิการ
๑๐) นายสุทธิพงศ์ ชาญชญานนท์	อนุกรรมาธิการ
๑๑) นายพัฒนะ จิรวงศ์	อนุกรรมาธิการ
๑๒) นางสาวลักษมี ศรีสมเพ็ชร	อนุกรรมาธิการและเลขานุการ

ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมาธิการ

๑) นายธนิสร์ ศรีกลิ่นดี	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมาธิการ
๒) นายเอนก นาวิกมูล	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมาธิการ
๓) นายประดิษฐ์ เรืองดิษฐ์	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมาธิการ
๔) นางสาวดาวิษี บุญธรรม	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมาธิการ
๕) นายชัยวัฒน์ ถิระพันธ์	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมาธิการ
๖) นายนนทรีย์ นิมิบุตร	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมาธิการ
๗) นางพิมพ์รวี วัฒนวรางกูร	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมาธิการ
๘) นางถนอมศรี แสงทอง	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมาธิการ
๙) นายดนัย หวังบุญชัย	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมาธิการ
๑๐) นางสาววรรณสิริ โมรากุล	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมาธิการ
๑๑) พลอากาศตรี หม่อมหลวงประกิตติ เกษมสันต์	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมาธิการ

คณะอนุกรรมาธิการด้านศิลปะและวัฒนธรรม

นายเนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์
ประธานคณะอนุกรรมาธิการ

นายสมชาย เสียงหลาย
รองประธานคณะอนุกรรมาธิการ
คนที่หนึ่ง

นายนิอาแซ ซีอุเซ็ง
รองประธานคณะอนุกรรมาธิการ
คนที่สอง

รองศาสตราจารย์สุกรี เจริญสุข
อนุกรรมาธิการ

รองศาสตราจารย์ตรีศิลป์ บุญขจร
อนุกรรมาธิการ

นายประสาร มฤคพิทักษ์
อนุกรรมาธิการ

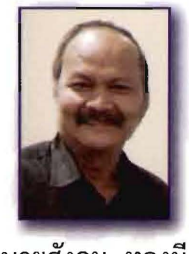

นายสังคม ทองมี
อนุกรรมาธิการ

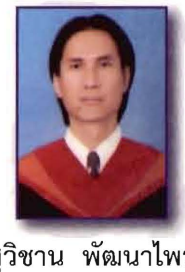

นายสุวิชาน พัฒนาไพรวัลย์
อนุกรรมาธิการ

นายธนภณ วัฒนกุล
อนุกรรมาธิการ

นายสุทธิพงศ์ ชาญชญานนท์
อนุกรรมาธิการ

นายพัฒนะ จิรวงศ์
อนุกรรมาธิการ

นางสาวลักษมี ศรีสมเพ็ชร
อนุกรรมาธิการและเลขานุการ

ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมาธิการด้านศิลปะและวัฒนธรรม

นายธนิสร์ ศรีกลิ่นดี
ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมาธิการ

นายเอนก นาวิกมูล
ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมาธิการ

นายประดิษฐ์ เรืองดิษฐ์
ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมาธิการ

นายชัยวัฒน์ ถิระพันธ์
ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมาธิการ

นายนนทรีย์ นิมิบุตร
ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมาธิการ

นางพิมพ์รวี วัฒนวรางกูร
ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมาธิการ

นางถนอมศรี แสงทอง
ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมาธิการ

นายดนัย หวังบุญชัย
ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมาธิการ

นางสาววรรณสิริ โมรากุล
ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมาธิการ

พลอากาศตรี หม่อมหลวงประกิตติ เกษมสันต์
ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมาธิการ

๓.๔ คณะอนุกรรมาธิการติดตาม เสนอแนะ เร่งรัดการปฏิรูปประเทศ การจัดทำและดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ ด้านศาสนา คุณธรรม จริยธรรม ศิลปะและวัฒนธรรม

มีหน้าที่และอำนาจในการติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัดการปฏิรูปประเทศ และการจัดทำและดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ ในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมาธิการการศาสนา คุณธรรม จริยธรรม ศิลปะและวัฒนธรรม ดังนี้

๑) ติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัดการปฏิรูปประเทศ และการจัดทำและดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ ในภาพรวมให้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญ

๒) ศึกษาวิเคราะห์ และจัดทำสรุปผลการศึกษาวิเคราะห์รายงานผลการดำเนินการตามแผนปฏิรูปประเทศที่คณะรัฐมนตรีเสนอต่อรัฐสภาทุกสามเดือนตามมาตรา ๒๗๐ วรรคหนึ่ง ของรัฐธรรมนูญ

๓) ศึกษาวิเคราะห์ และจัดทำสรุปผลการศึกษาวิเคราะห์รายงานสรุปผลการดำเนินการประจำปีตามแผนปฏิรูปประเทศและตามยุทธศาสตร์ชาติที่สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติเสนอต่อวุฒิสภาตามกฎหมาย

๔) ศึกษาวิเคราะห์ และจัดทำสรุปผลการศึกษาวิเคราะห์รายงานเฉพาะเรื่องเกี่ยวกับการปฏิรูปประเทศหรือยุทธศาสตร์ชาติที่ต้องนำเสนอตามกฎหมาย

๕) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่คณะกรรมาธิการมอบหมาย

ทั้งนี้ การดำเนินการของคณะอนุกรรมาธิการ ให้ดำเนินการตามแนวทางที่คณะกรรมาธิการติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัดการปฏิรูปประเทศ และการจัดทำและดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติกำหนด โดยประสานงานกับคณะกรรมการปฏิรูปประเทศ และคณะกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ พร้อมทั้งรายงานผลการศึกษาวิเคราะห์และข้อเสนอแนะดังกล่าวต่อคณะกรรมาธิการการศาสนา คุณธรรม จริยธรรม ศิลปะและวัฒนธรรม เพื่อพิจารณาต่อไป

องค์ประกอบ

อนุกรรมาธิการ

๑) พลเอก ไพชยนต์ ค้าทันเจริญ	ประธานคณะอนุกรรมาธิการ
๒) พลอากาศเอก ตรีทศ สนแจ้ง	รองประธานคณะอนุกรรมาธิการ คนที่หนึ่ง
๓) พลเอก อักษรา เกิดผล	รองประธานคณะอนุกรรมาธิการ คนที่สอง
๔) พลเรือโท สนธยา น้อยฉายา	รองประธานคณะอนุกรรมาธิการ คนที่สาม
๕) พลเอก ชลิต วสยางกูร	อนุกรรมาธิการ
๖) นายธีราวุฒิ คงปรีชา	อนุกรรมาธิการ
๗) นายอุกริช พึ่งโสภา	อนุกรรมาธิการ
๘) นายสมบัติ ภู่กาญจน์	อนุกรรมาธิการ
๙) นายพิริยะ คล้ายสังข์	อนุกรรมาธิการ
๑๐) นายวินิต อัศวกิจวิรี	อนุกรรมาธิการ
๑๑) นายประสพ เรียงเงิน	อนุกรรมาธิการ
๑๒) พลโท ชัยวิทย์ ชยาภินันท์	อนุกรรมาธิการและเลขานุการ

ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมาธิการ

๑) นายเนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมาธิการ
๒) พลเอก ไตรรัตน์ รังคะรัตน	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมาธิการ
๓) พลเอก มณฑล ไชยเสวี	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมาธิการ
๔) นางชัชญดา ปภาทรัพย์ฤทธา	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมาธิการ
๕) นายสมเกียรติ ธงศรี	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมาธิการ
๖) นางสาวฐิติพร เฉลิมรัตนประทีป	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมาธิการ
๗) พันเอกหญิง ทรงสุดา ขวัญประชา	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมาธิการ

คณะอนุกรรมาธิการติดตาม เสนอแนะ เร่งรัดการปฏิรูปประเทศ การจัดทำและดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ ด้านศาสนา คุณธรรม จริยธรรม ศิลปะและวัฒนธรรม

พลเอก ไพชยนต์ ค้าทันเจริญ
ประธานคณะอนุกรรมาธิการ

พลอากาศเอก ตรีทศ สนแจ้ง
รองประธานคณะอนุกรรมาธิการ
คนที่หนึ่ง

พลเอก อักษรา เกิดผล
รองประธานคณะอนุกรรมาธิการ
คนที่สอง

พลเรือโท สนธยา น้อยฉายา
รองประธานคณะอนุกรรมาธิการ
คนที่สาม

พลเอก ชลิต วสยางกูร
อนุกรรมาธิการ

นายธีราวุฒิ คงปรีชา
อนุกรรมาธิการ

นายอุกริช พึ่งโสภา
อนุกรรมาธิการ

นายสมบัติ ภู่กาญจน์
อนุกรรมาธิการ

นายพิริยะ คล้ายสังข์
อนุกรรมาธิการ

นายวินิต อัศวกิจวิรี
อนุกรรมาธิการ

นายประสพ เรียงเงิน
อนุกรรมาธิการ

พลโท ชัยวิทย์ ชยาภินันท์
อนุกรรมาธิการ

ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมาธิการติดตาม เสนอแนะ เร่งรัดการปฏิรูปประเทศ การจัดทำและดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ ด้านศาสนา คุณธรรม จริยธรรม ศิลปะและวัฒนธรรม

นายเนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์
ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมาธิการ

พลเอก ไตรรัตน์ รังคะรัตน
ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมาธิการ

พลเอก มณฑล ไชยเสวี
ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมาธิการ

นางชัชญดา ปภาทรัพย์ฤทธา
ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมาธิการ

นายสมเกียรติ ธงศรี
ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมาธิการ

นางสาวฐิติพร เฉลิมรัตนประทีป
ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมาธิการ

พันเอกหญิง ทรงสุดา ขวัญประชา
ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมาธิการ

๔. สรุปการดำเนินงานของคณะกรรมาธิการ

คณะกรรมาธิการการศาสนา คุณธรรม จริยธรรม ศิลปะและวัฒนธรรม วุฒิสภา ได้ปฏิบัติงานตามหน้าที่และอำนาจพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ กระทำกิจการ พิจารณาสอบหาข้อเท็จจริงหรือศึกษาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับศาสนา การอุปถัมภ์และคุ้มครองศาสนา การอนุรักษ์และการสืบสานศิลปะ ประเพณี วัฒนธรรมท้องถิ่นและภูมิปัญญาชาวบ้าน การส่งเสริมศีลธรรม คุณธรรม จริยธรรม วัฒนธรรม เอกลักษณ์และอัตลักษณ์ไทย พิจารณาศึกษา ติดตาม เสนอแนะและเร่งรัดการปฏิรูปประเทศและแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติที่อยู่ในหน้าที่และอำนาจและอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การดำเนินงานของคณะกรรมาธิการสอดคล้องและเป็นไปตามหน้าที่และอำนาจดังกล่าว คณะกรรมาธิการจึงตั้งคณะอนุกรรมาธิการ ๔ คณะ เพื่อขับเคลื่อนการดำเนินงาน ซึ่งปรากฏผลงานในรูปแบบต่าง ๆ อาทิ การจัดประชุมเพื่อปรึกษาหารือและแลกเปลี่ยนความคิดเห็น โดยเชิญผู้แทนหน่วยงานและบุคคลที่เกี่ยวข้องเข้าร่วมประชุม การจัดเสวนา การจัดสัมมนา การเดินทางไปราชการภายในประเทศ ดังสรุปตามตารางข้างล่างนี้

ภาพที่ ๑ ตารางสรุปการดำเนินงานของคณะกรรมาธิการและคณะอนุกรรมาธิการ

คณะกรรมาธิการ คณะอนุกรรมาธิการ	การประชุม (ครั้ง)	การสัมมนา/ เสวนา (ครั้ง)	การศึกษา ดูงาน (ครั้ง)	การจัด กิจกรรม (ครั้ง)
๑. คณะกรรมาธิการการศาสนา คุณธรรม จริยธรรม ศิลปะและวัฒนธรรม	๓๖	๑	๑๑	-
๒. คณะอนุกรรมาธิการด้านการศาสนา	๓๒	-	๒	-
๓. คณะอนุกรรมาธิการด้านคุณธรรมและจริยธรรม	๒๕	๒	๓	๑
๔. คณะอนุกรรมาธิการด้านศิลปะและวัฒนธรรม	๒๐	๑	๓	-
๕. คณะอนุกรรมาธิการติดตาม เสนอแนะ เร่งรัดการปฏิรูปประเทศการจัดทำและดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติด้านศาสนา คุณธรรม จริยธรรม ศิลปะและวัฒนธรรม	๓๖	-	๑	-
รวม	**๑๔๘**	**๔**	**๒๐**	**๑**

ภาพที่ ๒ แผนภูมิแสดงการดำเนินงานของคณะกรรมาธิการและคณะอนุกรรมาธิการ

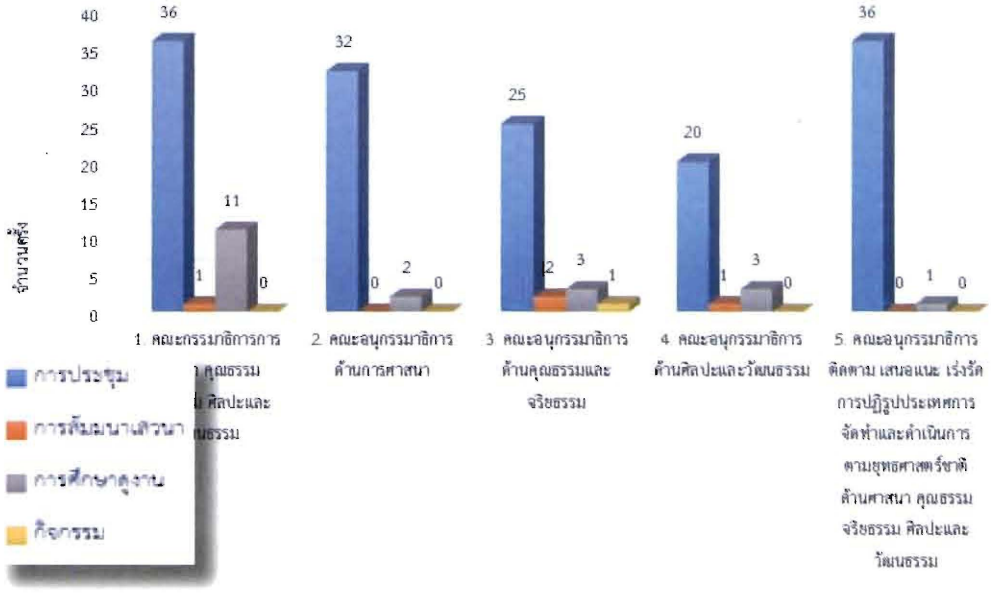

๔.๑ การจัดประชุมปรึกษาหารือ จำนวน ๑๔๙ ครั้ง สรุปดังนี้

คณะกรรมาธิการ รวม ๓๕ ครั้ง

คณะอนุกรรมาธิการ รวม ๑๑๔ ครั้ง

๔.๒ การจัดสัมมนาและเสวนา จำนวน ๔ ครั้ง ดังนี้

๑) การเสวนา เรื่อง “คุณธรรม จริยธรรมคนไทย” วันจันทร์ที่ ๒ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๓ ณ ห้องประชุม ๒๕๐๑ ชั้น ๒๕ อาคารสุขประพฤติ

๒) การเสวนาเรื่อง “องค์กรคนคนดี” วันศุกร์ที่ ๓ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๖๓ ณ ห้องประชุม ๒๕๐๑ ชั้น ๒๕ อาคารสุขประพฤติ

๓) การสัมมนา เรื่อง “การประเมินผลการดำเนินงานในรอบ ๑ ปี ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓” วันพฤหัสบดีที่ ๑๗ กันยายน พ.ศ. ๒๕๖๓ ณ ห้องวิภาวดี บอลรูม A ชั้น L (Lobby) โรงแรมเซ็นทาราแกรนด์ แอท เซ็นทรัลพลาซา ลาดพร้าว กรุงเทพมหานคร

๔) การสัมมนา เรื่อง “ชีวิตวิถีใหม่ของงานด้านศิลปวัฒนธรรม” วันศุกร์ที่ ๑๘ กันยายน พ.ศ. ๒๕๖๓ ณ ห้องประชุม หมายเลข ๔๐๒ – ๔๐๓ ชั้น ๔ อาคารรัฐสภา (เกียกกาย)

๔.๓ การจัดกิจกรรม จำนวน ๑ ครั้ง

- กิจกรรม “รักแม่ เพื่อแม่ ไม่มีที่สิ้นสุด” วันจันทร์ที่ ๓๑ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๖๓ เวลา ๑๓.๓๐ นาฬิกา ณ ห้องรับรองคณะเยี่ยมชม ชั้น ๑ อาคารรัฐสภา (ฝั่งวุฒิสภา)

๔.๔ การศึกษาดูงานภายในประเทศ จำนวน ๒๐ ครั้ง

๑) การเดินทางไปราชการเพื่อเข้าพบประธานสภาประมุขบาทหลวงโรมันคาทอลิกแห่งประเทศไทย (พระคาร์ดินัลฟรังซิส เซเวียร์ เกรียงศักดิ์ โกวิทวาณิช) วันพฤหัสบดีที่ ๑๐ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๖๒ ณ สำนักมิสซังกรุงเทพ ซอยเจริญกรุง ๔๐ (โอเรียนเต็ล อเวนิว) แขวงบางรัก เขตบางรัก กรุงเทพมหานคร

๒) การเดินทางไปราชการเพื่อศึกษาดูงานการจัดนิทรรศการ จิ๋นซี ฮ่องเต้ จักรพรรดิองค์แรกของแผ่นดินจีนกับกองทัพทหารดินเผา (Qin Shi Huang: The First Emperor of China and Terracotta Warriors) วันพฤหัสบดีที่ ๓๑ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๖๒ ณ พระที่นั่งศิวโมกขพิมาน พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พระนคร เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร

๓) การเดินทางไปราชการเพื่อเข้าเฝ้าถวายสักการะสมเด็จพระอริยวงศาคตญาณสมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก วันศุกร์ที่ ๑ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๖๒ ณ พระตำหนักสมเด็จวัดราชบพิธสถิตมหาสีมารามราชวรวิหาร เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร

๔) การเดินทางไปราชการเพื่อประชุมและศึกษาการดำเนินงานด้านการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของศูนย์คุณธรรม (องค์การมหาชน) วันอังคารที่ ๑๒ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๖๒ ณ ห้องประชุม ๑ ชั้น ๑๖ ศูนย์คุณธรรม (องค์การมหาชน)

๕) การเดินทางไปราชการเพื่อเข้าเฝ้าและเข้าร่วมพิธีรับเสด็จสมเด็จพระสันตะปาปาฟรานซิส วันพฤหัสบดีที่ ๒๑ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๖๒ ณ ตึกสันติไมตรี (หลังนอก) ทำเนียบรัฐบาล กรุงเทพมหานคร

๖) การเดินทางไปราชการเพื่อเข้าพบจุฬาราชมนตรี (นายอาศิส พิทักษ์คุมพล) วันอังคารที่ ๒๖ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๖๒ ณ อาคารสำนักจุฬาราชมนตรี ชั้น ๓ ศูนย์บริหารกิจการศาสนาอิสลามแห่งชาติ เฉลิมพระเกียรติ ถนนคลองเก้า แขวงคลองสิบ เขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร

๗) การเดินทางไปราชการเพื่อการศึกษาดูงานการเปิดพื้นที่ “หลาดชุมทางทุ่งสง” และประชุมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับนโยบายและปัญหาอุปสรรคต่อการดำเนินงานด้านการอนุรักษ์และฟื้นฟูมรดกวัฒนธรรมจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องของประชาชน ระหว่างวันที่ ๑ – ๒ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๖๓ ณ จังหวัดนครศรีธรรมราช

๘) การเดินทางไปราชการเพื่อประชุมกับรัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรม และผู้บริหารระดับสูงกระทรวงวัฒนธรรม วันศุกร์ที่ ๑๓ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๖๒ ณ ศูนย์ประชุมห้องประชุม ชั้น ๘ อาคารวัฒนธรรมวิศิษฏ์ กระทรวงวัฒนธรรม

๙) การเดินทางไปราชการเพื่อเข้าพบพระมหาราชครูพิธีศรีวิสุทธิคุณ (ชวิน รังสิพราหมณกุล) วันพฤหัสบดีที่ ๑๙ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๖๒ ณ เทวสถานโบสถ์พราหมณ์ ถนนดินสอ แขวงเสาชิงช้า เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร

๑๐) การเดินทางไปราชการเพื่อประชุมกับผู้ทรงคุณวุฒิ เกี่ยวกับแนวทางการจัดตั้งสถาบันภูมิภาษาและปัญญาแผ่นดินอย่างเป็นรูปธรรม วันศุกร์ที่ ๒๐ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๖๓ ณ ห้องประชุมอเนกประสงค์ หอศิลปวัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานคร

๑๑) การเดินทางไปราชการเพื่อประชุมหารือกับผู้อำนวยการศูนย์คุณธรรม (องค์การมหาชน) เกี่ยวกับการขับเคลื่อนกระบวนการทำงานส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม วันพฤหัสบดีที่ ๑๖ มกราคม พ.ศ. ๒๕๖๓ ณ ห้องประชุม ๔ ชั้น ๑๗ ศูนย์คุณธรรม (องค์การมหาชน)

๑๒) การเดินทางไปราชการเพื่อเข้ากราบสมเด็จพระมหาวีรวงศ์ (สุชิน อคฺคชิโน) เลขานุการสมเด็จพระสังฆราช เนื่องในวาระอายุวัฒนมงคลในวันเกิดครบ ๗๐ ปี วันพุธที่ ๒๒ มกราคม พ.ศ. ๒๕๖๓

๑๓) การเดินทางไปราชการเพื่อเข้าพบนายกสมาคมศรีคุรุสิงห์สภา (นายปานชัย สิงห์สัจเทพ) และคณะผู้บริหาร วันพฤหัสบดีที่ ๓๐ มกราคม พ.ศ. ๒๕๖๓ ณ สมาคมศรีคุรุสิงห์สภา แขวงวังบูรพา เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร

๑๔) การเดินทางไปราชการเพื่อเข้าพบนายกสมาคมนามธารีสังคัตแห่งประเทศไทย (นายจรัล ศรีสวรรค์ชวาลา) และคณะผู้บริหาร วันพฤหัสบดีที่ ๖ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๓ ณ สมาคมนามธารีสังคัตแห่งประเทศไทย แขวงคลองเตยเหนือ เขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร

๑๕) การเดินทางไปราชการเพื่อรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการอุปถัมภ์และคุ้มครองศาสนา การอนุรักษ์และการสืบสานศิลปะ และการส่งเสริมศีลธรรม คุณธรรม จริยธรรม ให้กับประชาชนไทย วันเสาร์ที่ ๒๐ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๖๓ ณ มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร

๑๖) การเดินทางไปราชการเพื่อศึกษาดูงานและประชุมรับฟังความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการจัดตั้งพุทธมณฑล ๔ ภาค และการพิจารณาให้มีวัดต้นแบบประจำตำบล วันพฤหัสบดีที่ ๑๖ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๖๓ ณ สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ (พุทธมณฑล) ตำบลศาลายา อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม

๑๗) การเดินทางไปราชการเพื่อศึกษาดูงานด้านการบริหารจัดการศาสนสถานที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ของราชการ การบริหารจัดการวัด และการส่งเสริมศาสนสัมพันธ์ และการแก้ไขปัญหาการปลอมแปลงบวชในพระศาสนา รวมทั้งรับฟังความคิดเห็นเกี่ยวกับการกำหนดให้มียุทธศาสตร์ชาติด้านการศาสนาในยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี ระหว่างวันที่ ๑๙ – ๒๐ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๖๓ ณ จังหวัดหนองคาย

๑๘) การเดินทางไปราชการเพื่อศึกษาดูงานและประชุมร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการพัฒนาพื้นที่ของวัดเพื่อเป็นแนวทางในการติดตามการดำเนินการให้มีพุทธมณฑล ๔ ภาค การส่งเสริมงานด้านศิลปะและวัฒนธรรม การติดตามการเปิดพื้นที่การแสดงศิลปวัฒนธรรมของจังหวัด และการติดตามการดำเนินงานขอขึ้นทะเบียนวัดพระมหาธาตุวรมหาวิหารเป็นมรดกโลก ระหว่างวันที่ ๒๘ – ๓๐ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๖๓ ณ จังหวัดสุราษฎร์ธานี และจังหวัดนครศรีธรรมราช

๑๙) การเดินทางไปราชการเพื่อศึกษาดูงานและประชุมร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการพัฒนาพื้นที่ของวัดเพื่อเป็นแนวทางในการติดตามการดำเนินการให้มีพุทธมณฑล ๔ ภาค การส่งเสริมงานด้านศิลปะและวัฒนธรรม การติดตามการเปิดพื้นที่การแสดงศิลปวัฒนธรรมของจังหวัด และการบริหารจัดการโบราณสถานที่ตั้งในวัด ระหว่างวันที่ ๑๘ – ๑๙ กันยายน พ.ศ. ๒๕๖๓ ณ จังหวัดอุดรธานี และจังหวัดหนองคาย

๒๐) การเดินทางไปราชการเพื่อศึกษาดูงานและประชุมร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง พร้อมทั้งศิลปินชาวจังหวัดแพร่ เกี่ยวกับการดำเนินงานด้านศิลปะและวัฒนธรรม รวมตลอดจนติดตาม

ความคืบหน้าการฟื้นฟูโบราณสถานอาคารบอมเบย์เบอร์มา เพื่อเป็นแนวทางการอนุรักษ์มรดกวัฒนธรรมและโบราณสถาน ระหว่างวันที่ ๓๐ กันยายน – ๑ ตุลาคม ๒๕๖๓ ณ จังหวัดแพร่

๔.๕ การพิจารณาเรื่องร้องเรียน จำนวน ๑๔ เรื่อง

๑) พิจารณาเรื่องร้องเรียนกรณีขอให้วางมาตรการระวังป้องกันการล่วงเกินพระศาสนาภาพวาดอุลตร้าแมนนั่งแท่นพระพุทธชินราชในซุ้มเรือนแก้วทับผ้าทิพย์พระธรรมจักรเหนือพระพุทธบัลลังก์

การพิจารณา ยุติการพิจารณา เนื่องจากคณะกรรมาธิการได้ประสานไปยังสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ กระทรวงวัฒนธรรม และกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ขอให้พิจารณาศึกษากฎหมาย หรือปรับปรุงแก้ไขกฎหมาย กฎ และระเบียบที่เกี่ยวข้องเพื่อป้องกันมิให้มีการล่วงละเมิดพระพุทธศาสนาและศาสนาอื่นในอนาคต และได้แจ้งผลการพิจารณาให้ผู้ร้องทราบแล้ว

๒) พิจารณาเรื่องร้องเรียนกรณีความเข้าใจคลาดเคลื่อนและการบิดเบือนพระธรรมคำสอนในพระพุทธศาสนา

ผลการพิจารณา ยุติการพิจารณา เนื่องจากเป็นข้อร้องเรียนเกี่ยวกับพระธรรมวินัยและหลักปฏิบัติของสงฆ์ซึ่งสอดคล้องกับภารกิจของสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติในการเสนอแนวทางการกำหนดนโยบายและมาตรการคุ้มครองพระพุทธศาสนาและทำนุบำรุงพุทธศาสนา จึงประสานไปยังสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติขอให้พิจารณาดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ต่อไป และได้แจ้งผลการพิจารณาให้ผู้ร้องทราบแล้ว

๓) พิจารณาเรื่องร้องเรียนกรณีรายงานการดำเนินการขอขึ้นทะเบียนพระธาตุพนมจังหวัดนครพนม เป็นมรดกโลก

ผลการดำเนินการ ยุติการพิจารณา เนื่องจากคณะกรรมาธิการได้ประสานไปยังจังหวัดนครพนม เพื่อให้การจัดทำเอกสารการขอขึ้นทะเบียนพระธาตุพนมเป็นมรดกโลกมีความครบถ้วนสมบูรณ์ สอดคล้องตามหลักเกณฑ์การพิจารณาของคณะอนุกรรมการพิจารณามรดกโลกทางวัฒนธรรมต่อไป และได้แจ้งผลการพิจารณาให้ผู้ร้องทราบแล้ว

๔) พิจารณาเรื่องร้องเรียนกรณีขอให้ดำเนินการผลักดันงบประมาณโครงการจัดตั้งพิพิธภัณฑ์มรดกวัฒนธรรมและศูนย์การเรียนรู้อัลกุรอาน จังหวัดนราธิวาส

ผลการดำเนินการ ยุติการพิจารณา เนื่องจากคณะกรรมาธิการได้ประสานไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทราบว่ากรมศิลปากรได้เสนอแผนขอรับการสนับสนุนงบประมาณในปี พ.ศ. ๒๕๖๔ เพื่อดำเนินการผลักดันโครงการดังกล่าวให้แล้วเสร็จตามกำหนดระยะเวลาเป็นที่เรียบร้อยแล้ว และได้แจ้งผลการพิจารณาให้ผู้ร้องทราบแล้ว

๕) พิจารณาเรื่องร้องเรียนกรณีขอให้ติดตามการขอรวมพื้นที่วัดแห่งหนึ่งในจังหวัดเชียงใหม่

ผลการดำเนินการ ยุติการพิจารณา เนื่องจากคณะกรรมาธิการได้ประสานไปยังสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติแล้ว ได้รับแจ้งว่าที่ประชุมมหาเถรสมาคมดำเนินการพิจารณาและมีมติในเรื่องดังกล่าวและได้แจ้งผลการพิจารณาให้ผู้ร้องทราบแล้ว

๖) พิจารณาเรื่องร้องเรียนกรณีขอคัดค้านการแต่งตั้งผู้รักษาการแทนเจ้าอาวาส

ผลการพิจารณา ยุติการพิจารณา เนื่องจากเรื่องร้องเรียนดังกล่าวได้มีคำพิพากษาศาลฎีกาเป็นที่เรียบร้อยแล้วถือเป็นเรื่องที่ศาลมีคำพิพากษาหรือมีคำสั่งเด็ดขาด ตามนัยข้อ ๒๗ ของระเบียบสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาว่าด้วยการจัดการเรื่องราวร้องทุกข์ พ.ศ. ๒๕๕๘ และได้แจ้งผลการพิจารณาให้ผู้ร้องทราบแล้ว

๗) พิจารณาเรื่องร้องเรียนกรณีขอพิจารณาจัดสรรงบประมาณอุดหนุนค่าอาหารกลางวันนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ – ๓ สำหรับโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา

ผลการพิจารณา ยุติการพิจารณา เนื่องจากเป็นข้อร้องเรียนเกี่ยวกับการขอพิจารณาจัดสรรงบประมาณอุดหนุนค่าอาหารกลางวัน มีสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ซึ่งเป็นหน่วยงานในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ มีอำนาจหน้าที่รับผิดชอบดำเนินการตามกฎหมาย เป็นเรื่องที่ไม่ได้อยู่ในหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมาธิการการศาสนาฯ จึงส่งเรื่องร้องเรียนดังกล่าวกลับไปยังศูนย์รับเรื่องราวร้องทุกข์ สำนักงานประธานวุฒิสภา สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา เพื่อพิจารณาต่อไป

๘) พิจารณาเรื่องร้องเรียนกรณีขอความช่วยเหลือในการแก้ไขปัญหาอุปสรรคระหว่างกรุงเทพมหานครกับหอศิลปวัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานคร

ผลการพิจารณา ยุติการพิจารณา เนื่องจากคณะกรรมาธิการได้จัดทำข้อเสนอแนะและข้อคิดเห็นที่จะเป็นประโยชน์ในการบริหารงานหอศิลปวัฒนธรรมเสนอไปยังกรุงเทพมหานคร เพื่อพิจารณา และได้แจ้งผลการพิจารณาให้ผู้ร้องทราบแล้ว

๙) พิจารณาเรื่องร้องเรียนกรณีขอความช่วยเหลือจากการถูกคุกคามจากผู้มีอิทธิพลที่ต้องการครอบครองที่ดินวัด

ผลการพิจารณา ยุติการพิจารณา เนื่องจากผู้ร้องได้ตกลงกับคู่กรณีได้เป็นที่เรียบร้อยแล้ว ประกอบกับมีความประสงค์ขอถอนเรื่องร้องเรียนดังกล่าว จึงเห็นสมควรยุติการพิจารณาตามความประสงค์ของผู้ร้อง

๑๐) พิจารณาเรื่องร้องเรียนกรณีขอความเป็นธรรม เร่งรัด ติดตาม และดำเนินการตามกฎหมายกับหน่วยงานและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง

ผลการพิจารณา ยุติการพิจารณา เนื่องจากคณะกรรมาธิการได้ประสานไปยังสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดและสถานีตำรวจภูธร ทราบว่าสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดได้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบข้อเท็จจริงเพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าวแล้ว และในส่วนของคดีนั้นอยู่ระหว่างการดำเนินการสอบสวนของเจ้าหน้าที่ตำรวจตามอำนาจหน้าที่ และได้แจ้งผลการพิจารณาให้ผู้ร้องทราบแล้ว

๑๑) พิจารณาเรื่องร้องเรียนกรณีขอให้ตรวจสอบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการเสนอโครงการค่ายเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวของสำนักงานคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดตรัง

ผลการพิจารณา ยุติการพิจารณา เนื่องจากคณะกรรมาธิการได้ประสานไปยังกรมการศาสนา และสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดตรัง ทราบว่าได้ดำเนินการจัดสรรและโอนงบประมาณตามกระบวนการขั้นตอนการจัดสรรงบประมาณอุดหนุนให้แก่สำนักงานคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดตรัง เป็นไปตามระเบียบที่กฎหมายกำหนด และได้แจ้งผลการพิจารณาให้ผู้ร้องทราบแล้ว

๑๒) พิจารณาเรื่องร้องเรียนกรณีขอให้ทบทวนผลการศึกษาออกแบบปรับปรุงภูมิทัศน์ถนนเลียบแม่น้ำยม และปรับปรุงรูปแบบการก่อสร้างออกแบบภูมิทัศน์ ถนนเลียบแม่น้ำยม จังหวัดแพร่

ผลการพิจารณา คณะกรรมาธิการประสานกับประธานภาคีเครือข่ายรักษ์เมืองเก่าแพร่และสำนักงานโยธาธิการและผังเมืองจังหวัดแพร่ ทราบว่าโครงการดังกล่าวได้ดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างเสร็จเรียบร้อยแล้ว คณะกรรมาธิการได้ให้คำแนะนำทั้งสองฝ่ายทำความเข้าใจและตกลงกัน เพื่อให้ได้ข้อยุติในการปรับปรุงรูปแบบการก่อสร้างให้มีความเหมาะสมกับสภาพพื้นที่

๑๓) พิจารณาเรื่องร้องเรียนกรณีการทำตัวไม่เหมาะสมของพระภิกษุ

ผลการพิจารณา ยุติการพิจารณา เนื่องจากเมื่อพิจารณารายการและลักษณะของคำร้องทุกข์แล้วไม่ปรากฏชื่อ ที่อยู่ และลายมือชื่อของผู้ร้องทุกข์ พร้อมทั้งไม่ปรากฏเอกสารที่สามารถยืนยันตัวผู้ร้องทุกข์ได้ ซึ่งเป็นรายการและลักษณะที่เป็นสาระสำคัญของแบบคำร้องทุกข์และเอกสารที่ต้องแนบมาเพื่อประกอบการยื่นคำร้องทุกข์ ตามนัยข้อ ๒๗ ของระเบียบสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาว่าด้วยการจัดการเรื่องราวร้องทุกข์ พ.ศ. ๒๕๕๘ และได้แจ้งผลการพิจารณาให้ผู้ร้องทราบแล้ว

๑๔) พิจารณาเรื่องร้องเรียนกรณีร้องทุกข์ขอความเป็นธรรมการเพิกเฉยไม่ดำเนินคดีกับผู้ที่บุกรุกวัด

ผลการพิจารณา ยุติการพิจารณา เนื่องจากคณะกรรมาธิการได้ประสานไปยังสถานีตำรวจ เพื่อตรวจสอบข้อเท็จจริงทราบว่าพนักงานสอบสวนได้รวบรวมพยานหลักฐานและพิจาณาคดีดังกล่าวแล้วเห็นว่าผู้ต้องหากับพวกดำรงตำแหน่งข้าราชการทางการเมือง จึงได้ส่งเรื่องไปยังสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เพื่อพิจารณาดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจต่อไป และได้แจ้งผลการพิจารณาให้ผู้ร้องทราบแล้ว

๔.๖ การพิจารณาเรื่องข้อคิดเห็นของประชาชน จำนวน ๕ เรื่อง

๑) พิจารณาเรื่องข้อคิดเห็นกรณีขอให้สนับสนุนให้รัฐบาลดำเนินการเพิ่มเติมยุทธศาสตร์ชาติด้านพระพุทธศาสนาและศาสนาอื่นไว้ในยุทธศาสตร์ชาติ

ผลการพิจารณา คณะกรรมาธิการได้เสนอเรื่องดังกล่าวไปยังคณะกรรมาธิการติดตามเสนอแนะ และเร่งรัดการปฏิรูปประเทศและการจัดทำและดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ วุฒิสภา (ตสร.) ซึ่งคณะกรรมาธิการ ตสร. รวบรวมข้อมูลเสนอต่อคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติแล้ว

๒) พิจารณาเรื่องข้อคิดเห็นกรณีขอให้สนับสนุนการเสนอวัดพระมหาธาตุ วรมหาวิหาร เพื่อขึ้นบัญชีเป็นมรดกโลก

ผลการพิจารณา คณะกรรมาธิการได้ประสานไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ กรมศิลปากรและจังหวัดนครศรีธรรมราช เพื่อให้คำปรึกษาและแนะนำการจัดทำเอกสารฉบับสมบูรณ์ให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อยตามหลักเกณฑ์การพิจารณาของคณะกรรมการมรดกโลกต่อไป

๓) พิจารณาเรื่องข้อคิดเห็นกรณีการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับความประพฤติ คุณธรรม และจริยธรรมของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

ผลการพิจารณา คณะกรรมาธิการได้ประสานไปยังคณะกรรมการจริยธรรม สภาผู้แทนราษฎร เพื่อพิจารณาต่อไป

๔) พิจารณาเรื่องข้อคิดเห็นกรณีผู้แทนหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน ได้ให้ข้อคิดเห็นในประเด็นต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมาธิการการศาสนาฯ

ผลการพิจารณา คณะกรรมาธิการได้มอบให้คณะอนุกรรมาธิการด้านศิลปะและวัฒนธรรม รวบรวมข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะดังกล่าวไว้ เพื่อประกอบการพิจารณาดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องต่อไป

๕) พิจารณาเรื่องข้อคิดเห็นกรณีข้อคิดเห็นและขอรับการสนับสนุนงบประมาณในการก่อสร้างพุทธมณฑลจังหวัดร้อยเอ็ด

ผลการพิจารณา ได้ประสานไปยังสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติเพื่อพิจารณาเรื่องดังกล่าวแล้ว

การประชุมคณะกรรมาธิการการศาสนา คุณธรรม จริยธรรม ศิลปะและวัฒนธรรม

บทที่ ๒
วิสัยทัศน์ พันธกิจ และแผนการดำเนินการของคณะกรรมาธิการ

การดำเนินงานของคณะกรรมาธิการการศาสนา คุณธรรม จริยธรรม ศิลปะและวัฒนธรรม วุฒิสภา ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓ ได้ดำเนินการผ่านกลไกของคณะอนุกรรมาธิการทั้ง ๔ คณะ มีกรอบการดำเนินงานที่ชัดเจน คณะอนุกรรมาธิการทั้ง ๔ คณะ ได้จัดทำวิสัยทัศน์ พันธกิจ และแผนการดำเนินการโดยแบ่งเป็น ๔ ด้าน ได้แก่ ด้านการศาสนา ด้านคุณธรรมและจริยธรรม ด้านศิลปะและวัฒนธรรม และด้านการติดตาม เสนอแนะ เร่งรัดการปฏิรูปประเทศ การจัดทำและดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ เพื่อให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ แผนการปฏิรูปประเทศ ดังนี้

๑. ด้านการศาสนา

๑.๑ แนวคิดการจัดทำวิสัยทัศน์และพันธกิจ

ศาสนาเป็นสิ่งยึดเหนี่ยวจิตใจของคนในสังคมให้กระทำความดีตั้งแต่ระดับครอบครัว สังคมและประเทศชาติ ทำให้สามารถปรับตัวให้อยู่ในสังคมได้อย่างสงบสุข แม้ว่าจะเกิดวิกฤติการณ์ใด ๆ ก็จะสามารถผ่านพ้นไปได้ และในปัจจุบันศีลธรรมจริยธรรมของคนในสังคมเสื่อมโทรมลงจากปัจจัยต่าง ๆ จนเกิดความไม่สงบสุขขึ้น แต่ถ้าหากทุกคนทุกฝ่ายยังคงยึดมั่นในหลักปฏิบัติของศาสนาก็จะส่งผลต่อความมั่นคงของชาติสืบต่อไป ดังนั้น การส่งเสริม สนับสนุน และเผยแพร่หลักธรรมของศาสนาต่าง ๆ รัฐและทุกภาคส่วนในสังคมจำต้องมีส่วนร่วม เพื่อเป็นไปตามมาตรา ๖๗ วรรคหนึ่ง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ที่บัญญัติว่า “รัฐพึงอุปถัมภ์และคุ้มครองพระพุทธศาสนาและศาสนาอื่น” และวรรคสอง “ในการอุปถัมภ์และคุ้มครองพระพุทธศาสนาอันเป็นศาสนาที่ประชาชนชาวไทยส่วนใหญ่นับถือมาช้านาน รัฐพึงส่งเสริมและสนับสนุนการศึกษาและการเผยแผ่หลักธรรมของพระพุทธศาสนาเถรวาท เพื่อให้เกิดการพัฒนาจิตใจและปัญญา และต้องมีมาตรการและกลไกในการป้องกันมิให้มีการบ่อนทำลายพระพุทธศาสนาไม่ว่าในรูปแบบใดและพึงส่งเสริมให้พุทธศาสนิกชนมีส่วนร่วมในการดำเนินมาตรการหรือกลไกดังกล่าวด้วย” สอดคล้องกับหน้าที่และอำนาจของงานด้านการศาสนาในการศึกษาและพัฒนากฎหมาย กฎ ระเบียบที่เกี่ยวข้อง เพื่อส่งเสริมสนับสนุนการดำเนินงานด้านการศาสนา ส่งเสริมสนับสนุนการทำนุบำรุง การอุปถัมภ์และคุ้มครองพระพุทธศาสนาและศาสนาอื่น เสริมสร้างความร่วมมือและความเข้าใจอันดีระหว่างศาสนิกชนของศาสนาต่าง ๆ ในประเทศไทย

๑.๒ วิสัยทัศน์

ส่งเสริมศาสนา พัฒนาจิตใจ นำพาสันติสุข สู่ความมั่นคงของชาติ

๑.๓ พันธกิจ

๑) ศึกษาและพัฒนากฎหมาย กฎ ระเบียบที่เกี่ยวข้อง เพื่อส่งเสริมสนับสนุนการดำเนินงานด้านการศาสนา

๒) ส่งเสริมสนับสนุนการดำเนินงานด้านการศาสนา การทำนุบำรุง การอุปถัมภ์และคุ้มครองพระพุทธศาสนาและศาสนาอื่น

๓) เสริมสร้างความร่วมมือและความเข้าใจอันดีระหว่างศาสนิกชนของศาสนาต่าง ๆ ในประเทศไทย

๑.๔ แผนการดำเนินการ ดังนี้

๑) พัฒนากฎหมาย กฎ ระเบียบด้านการศาสนา

(๑) การติดตามการเสนอกฎหมาย และการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายด้านการศาสนา

(๒) พิจารณาข้อเสนอการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายเพื่อแก้ไขปัญหาด้านการศาสนา

(๓) การศึกษาแนวทางการแก้ไขปัญหาการตรวจสอบคุณสมบัติของผู้ขอบรรพชาอุปสมบท

๒) สนับสนุนข้อมูลเพื่อแก้ไขปัญหาด้านการศาสนา

(๑) การศึกษาแนวทางการแก้ไขปัญหาการเผยแพร่ข่าวสารด้านศาสนาอันเป็นเท็จ (Fake News)

(๒) กรณีขอให้กำหนดมาตรการระวังป้องกันการล่วงเกินพระศาสนา กรณีภาพวาดอุลตร้าแมนนั่งแท่นพระพุทธชินราช ในซุ้มเรือนแก้วทับผ้าทิพย์พระธรรมจักรเหนือพระพุทธบัลลังก์

(๓) มาตรการให้ความสำคัญและเน้นย้ำการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในวัดให้ถูกต้องตามหลักพระธรรมวินัย

๓) สนับสนุนการดำเนินงานด้านการศาสนา

(๑) การจัดทำยุทธศาสตร์การอุปถัมภ์และคุ้มครองพระพุทธศาสนาเพื่อพัฒนาชาติ

(๒) การศึกษาแนวทางการแก้ไขปัญหาการปกครองคณะสงฆ์

(๓) การศึกษาแนวทางการแก้ไขปัญหาศาสนสถานที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ของทางราชการ

(๔) การศึกษาแนวทางการปลูกฝังหลักธรรมของศาสนา เพื่อพัฒนาจิตใจบุคคลให้อยู่ในสังคมอย่างสงบสุข

(๕) การพิจารณาแนวทางการเพิ่มเติมยุทธศาสตร์ชาติด้านศาสนาไว้ในยุทธศาสตร์ชาติ

(๖) การพิจารณาข้อเสนอแนะให้มียุทธศาสตร์ชาติด้านการศาสนา จิตอาสา วัฒนธรรมและเอกลักษณ์ความเป็นไทย ในยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี

(๗) การแก้ไขปัญหาผู้ปลอมแปลงบวชเพื่อแสวงหาผลประโยชน์โดยมิชอบในพระศาสนา

(๘) พิจารณาการจัดตั้งพุทธมณฑล ๔ ภาค

(๙) พิจารณาโครงการ ๑ วัด ๑ ตำบล

๔) เสริมสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างศาสนิกชนของทุกศาสนา

- การเข้าพบผู้นำทางศาสนา ๕ ศาสนา เพื่อขอคำแนะนำและรับรู้ปัญหาของศาสนาต่าง ๆ

๒. ด้านคุณธรรมและจริยธรรม

๒.๑ แนวคิดการจัดทำวิสัยทัศน์และพันธกิจ

ยุทธศาสตร์ชาติให้ความสำคัญกับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เนื่องจากเป็นปัจจัยพื้นฐานในการพัฒนาด้านต่าง ๆ ของประเทศในระยะยาว การจะพัฒนาประชากรที่ดีและสมบูรณ์นั้น นอกจากการยกระดับในด้านสุขภาวะและด้านทักษะการศึกษาแล้ว จะต้องพัฒนาด้านค่านิยมและวัฒนธรรมที่ดีของประชาชนทุกกลุ่มวัยควบคู่กันไปด้วย เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของยุทธศาสตร์ชาติในการพัฒนาคนในทุกมิติ และในทุกช่วงวัยให้เป็นคนดี คนเก่ง และมีคุณภาพ โดยในช่วงที่ผ่านมาประชากรไทยส่วนใหญ่ยังมีปัญหาด้านคุณธรรม จริยธรรม และไม่ตระหนักถึงความสำคัญของการมีวินัย ความซื่อสัตย์สุจริต และการมีจิตสาธารณะ ดังปรากฏในผลการสำรวจด้านคุณธรรม จริยธรรมต่าง ๆ อาทิ การสำรวจโดยศูนย์คุณธรรม (องค์การมหาชน) เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๖๑ พบว่าปัญหาความซื่อสัตย์ สุจริต ทุจริตคอรัปชั่น เป็นปัญหาที่มีความรุนแรงมากที่สุด และจำเป็นต้องได้รับการแก้ไขปัญหามากที่สุด รองลงมาคือ ปัญหาจิตสำนึกสาธารณะ เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตัวมากกว่าส่วนรวม ซึ่งอาจสะท้อนการเปลี่ยนแปลงของวัฒนธรรมและวิถีชีวิตที่มีค่านิยมยึดตนเองเป็นหลักมากกว่าการคำนึงถึงสังคมส่วนรวม ดังนั้น การดำเนินงานด้านคุณธรรมและจริยธรรม มีแผนการดำเนินการเพื่อปลูกฝังค่านิยมวัฒนธรรมที่พึงประสงค์ของประชาชนไทย โดยเฉพาะการสร้างคนไทยให้เป็นคนดี มีหลักคุณธรรม ๕ ประการ คือ กตัญญู วินัย สุจริต พอเพียง จิตอาสา โดยมุ่งเน้นให้สถาบันทางสังคมร่วมปลูกฝังค่านิยมวัฒนธรรมที่พึงประสงค์ บูรณาการร่วมระหว่างภาคีต่าง ๆ อาทิ ครอบครัว ชุมชน ศาสนา การศึกษา สื่อ ภาคเอกชนและภาคประชาสังคม ในการหล่อหลอมคนไทย ให้มีคุณธรรม จริยธรรม ในลักษณะที่เป็นวิถีการดำเนินชีวิต โดยวางรากฐานการพัฒนาคนให้มีความสมบูรณ์ บนพื้นฐานของการมีส่วนร่วมของสถาบันสังคมและวัฒนธรรมที่เข้มแข็ง ทั้งครอบครัว ชุมชน ศาสนา การศึกษา สื่อ และภาคเอกชน

๒.๒ วิสัยทัศน์

สร้างสังคมไทยเป็นสังคมแห่งคุณธรรมและจริยธรรม

๒.๓ พันธกิจ

๑) สร้างคนไทยให้เป็นคนดีมีหลักคุณธรรม ๕ ประการ (กตัญญู วินัย สุจริต พอเพียง จิตอาสา) เชื่อมโยงกับสถาบันหลักของชาติ ได้แก่ สถาบันชาติ สถาบันศาสนา และสถาบันพระมหากษัตริย์

๒) ปรับปรุงและพัฒนากฎหมายเสริมสร้างคุณธรรมและจริยธรรม

๓) เผยแพร่คุณธรรมและจริยธรรมแก่สังคมไทยให้เกิดความภาคภูมิใจในความเป็นคนดีของคนไทย มีคุณธรรมประจำใจ และเป็นอัตลักษณ์ของคนไทย

๔) สร้างจริยธรรมให้แก่สังคมไทย

๒.๔ แผนการดำเนินการ ดังนี้

๑) ด้านวิชาการ

(๑) การให้นิยามความหมาย “ความดี” ซึ่งประกอบด้วยหลักคุณธรรม ๕ ประการ ได้แก่ กตัญญู วินัย สุจริต พอเพียง และจิตอาสา

(๒) การจัดเสวนา เรื่อง “คุณธรรม จริยธรรมคนไทย”

(๓) การจัดเสวนา เรื่อง “องค์กรคนดี”

๒) ด้านองค์กรภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม

(๑) การสร้างเครือข่ายด้านคุณธรรมจริยธรรม (องค์กรคนดี)

(๒) การประชุมและการประสานความร่วมมือการดำเนินงานระหว่างคณะอนุกรรมาธิการด้านคุณธรรมและจริยธรรม เครือข่ายร่วมสร้างชุมชนท้องถิ่นน่าอยู่และสถาบันฝึกอบรมผู้นำ อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี

(๓) การประชุมและการประสานความร่วมมือการดำเนินงานระหว่างคณะอนุกรรมาธิการด้านคุณธรรมและจริยธรรมและกองทุนพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์

๓) ด้านประชาสัมพันธ์และการสื่อสาร

- การจัดกิจกรรม “รักแม่ เพื่อแม่ ไม่มีที่สิ้นสุด” ภายใต้โครงการ “องค์กรคนดี”

๔) ด้านกฎหมายและนโยบาย

(๑) การศึกษากฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรม ๒ ฉบับ คือ พระราชบัญญัติมาตรฐานทางจริยธรรม พ.ศ. ๒๕๖๒ และระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๐

(๒) การติดตามการขับเคลื่อนแผนแม่บทส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ

(๓) การผลักดันหลักคุณธรรม เรื่อง “กตัญญู” ไว้ในแผนส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ ฉบับที่ ๒ (ปี พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐)

(๔) การผลักดัน เรื่อง เครดิตสังคม (Social Credit)

๓. ด้านศิลปะและวัฒนธรรม

๓.๑ แนวคิดการจัดทำวิสัยทัศน์และพันธกิจ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ที่ประกาศใช้เมื่อวันที่ ๖ เมษายน พ.ศ. ๒๕๖๐ ให้สิทธิบุคคลและชุมชนในการอนุรักษ์ ฟื้นฟู หรือส่งเสริมภูมิปัญญา ศิลปะ วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม และจารีตประเพณีอันดีงามทั้งของท้องถิ่นและของชาติ ซึ่งสิทธินี้หมายรวมถึงสิทธิที่จะร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือรัฐในการดำเนินการด้วย (มาตรา ๔๓) พร้อมกับกำหนดให้มีหน้าที่ร่วมมือและสนับสนุนการอนุรักษ์และคุ้มครองสิ่งแวดล้อมทางชีวภาพ รวมทั้งทรัพยากรธรรมชาติ

และความหลากหลายทางมรดกทางวัฒนธรรม (มาตรา ๕๐) นอกจากนั้นยังกำหนดหน้าที่ของรัฐให้ต้องส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการดำเนินการด้านศิลปวัฒนธรรมด้วย (มาตรา ๕๗) และรัฐต้องดำเนินการให้มีการศึกษาและประเมินผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม รวมถึงจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของภาคส่วนต่าง ๆ เพื่อนำมาประกอบการพิจารณาดำเนินการหรืออนุญาตตามที่กฎหมายบัญญัติ (มาตรา ๕๘) ซึ่งสิ่งแวดล้อมหมายรวมถึงสิ่งแวดล้อมศิลปกรรม ตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพส่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. .... ที่กำลังปรับปรุงอยู่ในขณะนี้ จากกรอบของกฎหมายที่เปลี่ยนแปลงไป การปรับปรุงกฎหมายอื่น ๆ รวมถึงการดำเนินการตามแผนยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี ทำให้จำเป็นต้องทบทวน พิจารณา ศึกษา การปรับปรุงกฎหมายด้านศิลปะและวัฒนธรรม การอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมที่เน้นการสงวนรักษา จนเกิดการ “แช่แข็ง” ทางวัฒนธรรม เป็นการปิดกั้น การต่อยอด เพิ่มคุณค่าและมูลค่าของวัฒนธรรม ประกอบกับการขาดทักษะการคิดเชิงระบบ และการคิดเชิงวิพากษ์ จนไม่สามารถปรับใช้วัฒนธรรมด้วยกระบวนการเชิงสร้างสรรค์ที่นำไปสู่การสร้างนวัตกรรมเป็นผลให้ประเทศไทย ซึ่งมีความหลากหลายทางวัฒนธรรมไม่สามารถยกระดับสินทรัพย์ทางวัฒนธรรมให้เป็นทรัพย์สินทางปัญญาได้ ในทางกลับกันการพัฒนาที่นำมรดกวัฒนธรรมไปเป็นสินค้าหรือการใช้ทรัพยากรแบบใช้แล้วหมดไปก็เป็นการทำลายวัฒนธรรมเช่นกัน จากสภาพการณ์ข้างต้นการดำเนินงานด้านศิลปะและวัฒนธรรม จึงจำเป็นต้องผสานประโยชน์ของการอนุรักษ์และการพัฒนาเข้าด้วยกัน โดยการปรับใช้มรดกทางวัฒนธรรม ด้วยการต่อยอดการเพิ่มคุณค่าและมูลค่า การสร้างจุดต่างและความหลากหลาย ผ่านกระบวนการเชิงสร้างสรรค์เพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ควบคู่กับการสร้างผลประโยชน์และการรักษาคุณค่าทางวัฒนธรรมไปพร้อมกัน

๓.๒ วิสัยทัศน์

ปฏิรูปงานด้านศิลปวัฒนธรรมเชิงรุก เพื่อพัฒนาสังคมอย่างทั่วด้าน

๓.๓ พันธกิจ

๑) การขับเคลื่อนกฎหมายด้านศิลปวัฒนธรรม และวัฒนธรรมร่วมสมัย

๒) การนำทุนทางวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชุมชน ท้องถิ่นและเมือง

๓) การส่งเสริมให้มีการจัดตั้งสถาบันภูมิภาษาและปัญญาแผ่นดิน

๔) การแก้ไขปัญหาด้านศิลปะและวัฒนธรรม โบราณสถาน โบราณวัตถุ และติดตามประเมินผลการดำเนินการ

๕) การส่งเสริมศิลปะสัมพันธ์นานาชาติ

๓.๔ แผนการดำเนินการ ดังนี้

๑) การขับเคลื่อนกฎหมายด้านศิลปวัฒนธรรมและวัฒนธรรมร่วมสมัย

(๑) การติดตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานด้านศิลปะและวัฒนธรรม

(๒) การจัดทำข้อเสนอเพิ่มประเด็นด้านศิลปะและวัฒนธรรมไว้ในแผนการปฏิรูปประเทศ

๒) การนำทุนทางวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชุมชน ท้องถิ่นและเมือง

- การอนุรักษ์ ฟื้นฟู สืบสานและพัฒนามรดกทางวัฒนธรรม

๓) การส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการจัดตั้งสถาบันภูมิภาษาและปัญญาแผ่นดิน

- การส่งเสริมให้มีการจัดตั้งสถาบันภูมิภาษาและปัญญาแผ่นดิน

๔) การแก้ไขปัญหางานด้านศิลปะและวัฒนธรรม โบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ

(๑) พิจารณาสนับสนุนการเสนอวัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร จังหวัดนครศรีธรรมราช ขึ้นทะเบียนเป็นมรดกโลก

(๒) พิจารณาสนับสนุนการเสนอวัดพระธาตุพนมวรวิหาร จังหวัดนครพนม ขึ้นทะเบียนเป็นมรดกโลก

(๓) พิจารณากรณีขอให้ผลักดันงบประมาณโครงการจัดตั้งพิพิธภัณฑ์มรดก และศูนย์การเรียนรู้อัลกุรอาน จังหวัดนราธิวาส

(๔) พิจารณาการแก้ไขปัญหาอุปสรรคระหว่างกรุงเทพมหานครกับหอศิลปวัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานคร

(๕) พิจารณาแนวทาง และมาตรการในการบูรณะ อนุรักษ์ ฟื้นฟู และบริหารจัดการโบราณสถานจากกรณีศึกษาการรื้อถอน ซ่อมแซม อาคารไม้โบราณ "บอมเบย์เบอร์มา" สวนรุกขชาติเชตวัน ตำบลในเวียง อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่

(๖) พิจารณาการแก้ไขปัญหากรณีการบูรณะโบสถ์เก่า (สิม) วัดบ้านแก้ง อำเภอภูเขียว และวัดเขาทุเรียน ตำบลเขาพระ อำเภอเมือง จังหวัดนครนายก ที่ผิดหลักการอนุรักษ์โบราณสถาน รวมทั้งยังเป็นการทำลายความเป็นของแท้ดั้งเดิมของโบราณสถานที่สำคัญ

(๗) พิจารณาเรื่องร้องเรียน กรณีขอให้ตรวจสอบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการเสนอโครงการและผลการดำเนินโครงการของสำนักงานคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดตรัง

(๘) พิจารณาเรื่องร้องเรียน กรณีขอให้ทบทวนผลการศึกษาออกแบบปรับปรุงภูมิทัศน์ถนนเลียบแม่น้ำยมและปรับปรุงแบบการก่อสร้างออกแบบภูมิทัศน์ ถนนเลียบแม่น้ำยม จังหวัดแพร่

๕) การส่งเสริมศิลปะสัมพันธ์นานาชาติ

- พิจารณาแนวทางการผลักดันงานวัฒนธรรมสัมพันธ์นานาชาติ

๖) การพิจารณาเรื่องอื่น ๆ ตามที่คณะกรรมาธิการมอบหมาย

- การพิจารณารายงานประจำปี ๒๕๖๒ ของกองทุนพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์

๔. ด้านการติดตาม เสนอแนะ เร่งรัดการปฏิรูปประเทศ การจัดทำและดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ ด้านศาสนา คุณธรรม จริยธรรม ศิลปะและวัฒนธรรม

๔.๑ แนวคิดการจัดทำวิสัยทัศน์และพันธกิจ

สืบเนื่องจากประเทศไทยได้ประกาศใช้ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐) สำหรับใช้เป็นกรอบการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ เพื่อมุ่งสู่เป้าหมายร่วมกันในการพัฒนาประเทศ คือ "ประเทศชาติมั่นคง ประชาชนมีความสุข เศรษฐกิจพัฒนาอย่างต่อเนื่อง สังคมเป็นธรรม ฐานทรัพยากรธรรมชาติยั่งยืน" เพื่อนำไปสู่การบรรลุ วิสัยทัศน์ "ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง" และได้มีการจัดทำแผน

ปฏิรูปประเทศขึ้น เพื่อขับเคลื่อนให้การดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติมีความชัดเจน และบรรลุเป้าหมายได้ตามระยะเวลาที่กำหนด ประกอบกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๗๐ กำหนดให้วุฒิสภามีหน้าที่และอำนาจติดตาม เสนอแนะและเร่งรัดการปฏิรูปประเทศและการจัดทำและดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ เพื่อติดตามให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ดำเนินการตามแผนการปฏิรูปประเทศและยุทธศาสตร์ชาติ บรรลุเป้าหมาย ตามระยะเวลาที่กำหนด ดังนั้น เพื่อให้การดำเนินงานของคณะกรรมาธิการสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติและแผนการปฏิรูปประเทศ รวมทั้งเพื่อให้การติดตาม เสนอแนะและเร่งรัดการปฏิรูปประเทศและการจัดทำและดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ ด้านศาสนา คุณธรรม จริยธรรม ศิลปะและวัฒนธรรม มีประสิทธิภาพและเกิดผลเป็นรูปธรรม จึงได้กำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และแผนการดำเนินการ ติดตาม เสนอแนะและเร่งรัดการปฏิรูปประเทศและการจัดทำและดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ

๔.๒ วิสัยทัศน์

นำพายุทธศาสตร์ชาติและการปฏิรูปประเทศ ด้านศาสนา คุณธรรม จริยธรรม ศิลปะและวัฒนธรรม สู่เป้าหมายที่มั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน อย่างเป็นรูปธรรม

๔.๓ พันธกิจ

๑) ติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัดการดำเนินการตามแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นการปรับเปลี่ยนค่านิยมและวัฒนธรรม (ทั้งแผน)

๒) ติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัดการดำเนินการตามแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นความมั่นคง แผนย่อยการรักษาความสงบภายในประเทศ : การเสริมสร้างความมั่นคงของสถาบันหลักของชาติภายใต้การปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

๓) ติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัดการดำเนินการตามแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นการต่างประเทศ แผนย่อยการส่งเสริมสถานะและบทบาทของประเทศไทยในประชาคมโลก : การส่งเสริมเอกลักษณ์ อัตลักษณ์ ศิลปะ วัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น รวมไปถึงองค์ความรู้และงานสร้างสรรค์ของไทย

๔) ติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัดการปฏิรูปประเทศด้านสังคม ประเด็นปฏิรูปด้านการออม สวัสดิการ และการลงทุนเพื่อสังคม : ให้วัดช่วยเหลือกิจกรรมทางสังคมมากยิ่งขึ้น

๕) ศึกษาวิเคราะห์การดำเนินการที่เกี่ยวข้องกับการปฏิรูปประเทศและยุทธศาสตร์ชาติ

๔.๔ แผนการดำเนินการ ดังนี้

๑) การติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัดการดำเนินการตามแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นการปรับเปลี่ยนค่านิยมและวัฒนธรรม ทั้งแผน

๒) การติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัดการดำเนินการตามแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นความมั่นคง แผนย่อยการรักษาความสงบภายในประเทศ : การเสริมสร้างความมั่นคงของสถาบันหลักของชาติภายใต้การปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

๓) การติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัดการดำเนินการตามแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นการต่างประเทศ แผนย่อยการส่งเสริมสถานะและบทบาทของประเทศไทยในประชาคมโลก : การส่งเสริมเอกลักษณ์ อัตลักษณ์ ศิลปะ วัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น รวมไปถึงองค์ความรู้และงานสร้างสรรค์ของไทย

๔) การติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัดการปฏิรูปประเทศด้านสังคม ประเด็นปฏิรูปด้านการออม สวัสดิการ และการลงทุนเพื่อสังคม : ให้วัดช่วยเหลือกิจกรรมทางสังคมมากยิ่งขึ้น

๕) การศึกษาวิเคราะห์การดำเนินการที่เกี่ยวข้องกับการปฏิรูปประเทศและการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ

- พิจารณาติดตามร่างพระราชบัญญัติที่จะตราขึ้นเพื่อดำเนินการตามหมวด ๑๖ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ในประเด็นการปฏิรูปประเทศที่เกี่ยวข้องกับด้านศิลปะและวัฒนธรรม

คณะอนุกรรมาธิการด้านการศาสนา

บทที่ ๓
ผลการดำเนินงานด้านการศาสนา

การดำเนินงานด้านการศาสนา ได้ดำเนินการภายใต้วิสัยทัศน์ พันธกิจ และแผนงาน ของปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓ ดังนี้

วิสัยทัศน์

ส่งเสริมศาสนา พัฒนาจิตใจ นำพาสันติสุข สู่ความมั่นคงของชาติ

พันธกิจ

๑) ศึกษาและพัฒนากฎหมาย กฎ ระเบียบที่เกี่ยวข้อง เพื่อส่งเสริมสนับสนุนการดำเนินงานด้านการศาสนา

๒) ส่งเสริมสนับสนุนการดำเนินงานด้านการศาสนา การทำนุบำรุง การอุปถัมภ์และคุ้มครองพระพุทธศาสนาและศาสนาอื่น

๓) เสริมสร้างความร่วมมือและความเข้าใจอันดีระหว่างศาสนิกชนของศาสนาต่าง ๆ ในประเทศไทย

แผนงาน ประกอบด้วย **แผนงานที่ ๑** พัฒนากฎหมาย กฎ ระเบียบด้านการศาสนา **แผนงานที่ ๒** สนับสนุนข้อมูลเพื่อแก้ไขปัญหาด้านการศาสนา **แผนงานที่ ๓** สนับสนุนการดำเนินงานด้านการศาสนา **แผนงานที่ ๔** เสริมสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างศาสนิกชนของทุกศาสนา

เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปตามวิสัยทัศน์ พันธกิจ และแผนงานด้านการศาสนา คณะกรรมาธิการและคณะอนุกรรมาธิการได้ระดมความคิดเห็น โดยมีการจัดประชุม การเดินทางไปศึกษาดูงาน และพิจารณาเรื่องร้องเรียน โดยสรุปได้ดังนี้

แผนงานที่ ๑ พัฒนากฎหมาย กฎ ระเบียบด้านศาสนา

๑.๑ การติดตามการเสนอกฎหมาย และการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายด้านการศาสนา

๑) ความเป็นมาและความสำคัญของการศึกษา

ปัจจุบันกฎหมายที่เกี่ยวกับคณะสงฆ์และการบริหารงานพระพุทธศาสนามีจำนวนหลายฉบับบางฉบับมีการบังคับใช้มายาวนานไม่สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน บางฉบับยังไม่ได้ดำเนินการออกกฎหมายลำดับรอง เพื่อสนับสนุนการบริหารงานพระพุทธศาสนาให้มีประสิทธิภาพ ดังนั้น คณะกรรมาธิการเห็นว่ามีความจำเป็นในการปรับปรุงแก้ไขกฎหมาย เพื่อให้การดำเนินงานเกี่ยวกับคณะสงฆ์และการบริหารจัดการงานเกี่ยวกับพระพุทธศาสนามีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น คณะกรรมาธิการจึงศึกษาแนวทางการดำเนินงานเรื่องดังกล่าว โดยมีข้อคิดเห็น อาทิ รวบรวมกฎหมายด้านศาสนาเพื่อจัดทำเป็นประมวลกฎหมายไว้เป็นฉบับเดียวกัน หรือการเร่งออกกฎหมาย

ลำดับรอง เพื่อให้ครอบคลุมการดำเนินงานด้านศาสนาในทุกมิติ และทราบว่าปัจจุบันสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ รักษาการกฎหมายระดับพระราชบัญญัติ จำนวน ๒ ฉบับ คือ พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม และพระราชบัญญัติการศึกษาพระปริยัติธรรม พ.ศ. ๒๕๖๒ และมีกฎหมายลำดับรอง ประมาณ ๑๐๐ ฉบับ อาทิ ระเบียบพระวินยาธิการ พ.ศ. ๒๕๖๒ เป็นการแต่งตั้งพระวินยาธิการหรือตำรวจพระทั่วประเทศ เพื่อควบคุมดูแลพระจริยวัตรหรือความประพฤติของพระภิกษุสงฆ์ให้เป็นไปตามพระธรรมวินัย และกำลังดำเนินการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายลำดับรองที่สำคัญ ๒ ฉบับ คือ

(๑) การปรับปรุงแก้ไขกฎกระทรวงว่าด้วยการสร้าง การตั้ง การรวม การย้าย และการยุบเลิกวัด การขอรับพระราชทานวิสุงคามสีมา และการยกวัดร้างขึ้นเป็นวัดที่มีพระภิกษุจำพรรษา พ.ศ. ๒๕๕๙ เพื่อให้การขออนุญาตสร้างวัดมีความคล่องตัวมากยิ่งขึ้น

(๒) การปรับปรุงแก้ไขกฎกระทรวง ฉบับที่ ๒ พ.ศ. ๒๕๑๑ เรื่องการดูแลรักษาและจัดการศาสนสมบัติของวัด เพื่อให้การดำเนินการจัดการศาสนสมบัติของวัดมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

๒) วิธีการดำเนินงาน

คณะกรรมาธิการได้เชิญผู้แทนจากสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ เข้าร่วมประชุมเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับกฎหมายด้านศาสนา

๓) ผลการดำเนินงาน

คณะกรรมาธิการมีข้อเสนอแนะให้เร่งรัดการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายลำดับรองทั้งสองฉบับดังกล่าว เพื่อให้การบริหารงานด้านพระพุทธศาสนามีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ ได้เสนอให้ปรับปรุงแก้ไขกฎมหาเถรสมาคม ฉบับที่ ๑๙ (พ.ศ. ๒๕๓๖) ว่าด้วยการแต่งตั้งรักษาการแทนเจ้าอาวาส และกฎมหาเถรสมาคม ฉบับที่ ๒๔ (พ.ศ. ๒๕๕๑) ประเด็นการแต่งตั้งรักษาการแทนเจ้าอาวาส ในกรณีไม่มีผู้ช่วยหรือรองเจ้าอาวาส ให้มีความเป็นธรรมมากยิ่งขึ้น โดยมิเปิดช่องให้มีการนำพระภิกษุจากวัดอื่นมาเป็นรักษาการแทนเจ้าอาวาส เพื่อป้องกันปัญหาชาวบ้านไม่ยอมรับ และทำให้เกิดปัญหาภายในวัดและชุมชน ซึ่งจะส่งผลต่อความศรัทธาพระพุทธศาสนาได้ ซึ่งสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติรับข้อเสนอดังกล่าวไปพิจารณาและศึกษาความเป็นไปได้ในการดำเนินการในเรื่องดังกล่าวต่อไป

๑.๒ พิจารณาข้อเสนอการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายอาญาเพื่อแก้ไขปัญหาด้านการศาสนา

๑) ความเป็นมาและความสำคัญของการศึกษา

คณะกรรมาธิการพิจารณาปัญหาความประพฤติและพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของพระสงฆ์อันเป็นการละเมิดพระธรรมวินัยอย่างร้ายแรงถึงขั้นอาบัติปาราชิก อาทิ การเสพเมถุน เป็นเหตุให้ขาดจากความเป็นพระสงฆ์ไม่สามารถกลับมาบวชใหม่ได้อีกตลอดชีวิต แต่ในกฎหมายของฝ่ายบ้านเมืองยังไม่มีการบัญญัติให้เป็นความผิดและไม่มีการกำหนดโทษทำให้เกิดปัญหาการละเมิดพระธรรมวินัยอยู่บ่อยครั้งสร้างความเสียหายต่อสถาบันพระพุทธศาสนาอย่างร้ายแรง ดังนั้น เพื่อเป็นการแก้ไขปัญหาความประพฤติและพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของพระสงฆ์ ควรมีการกำหนดโทษแก่พระสงฆ์ที่ละเมิดพระธรรมวินัยหรือนักบวชที่ละเมิดวินัยในศาสนาของตน อีกทั้งปัจจุบันมีการนำเสนอข้อมูลข่าวสารด้านศาสนาอันเป็นเท็จ และบิดเบือนดูหมิ่นศาสนาผ่านทางเครือข่ายสังคมออนไลน์

เป็นจำนวนมาก รวมทั้งมีการแต่งกายเลียนแบบภิกษุ สามเณร นักพรตหรือนักบวช เพื่อให้บุคคลอื่นเข้าใจผิด และมีเจตนารับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดอาจเข้าข่ายเป็นการฉ้อโกง แต่ได้รับโทษเพียงการแต่งการเลียนแบบเท่านั้น ทำให้ผู้กระทำความผิดไม่เกรงกลัว เสื่อมเสียต่อศาสนาส่งผลให้ประชาชนมีความศรัทธาต่อศาสนาลดลง

๒) วิธีการดำเนินงาน

คณะกรรมาธิการมีข้อเสนอการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายเพื่อแก้ไขปัญหาพระพุทธศาสนา และมอบหมายให้คณะอนุกรรมาธิการด้านการศาสนาพิจารณารายละเอียดการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับงานด้านการศาสนา เพื่อแก้ไขปัญหาที่กระทบต่อพระพุทธศาสนา และเสนอคณะอนุกรรมาธิการติดตาม เสนอแนะ เร่งรัดการปฏิรูปประเทศ ด้านศาสนา คุณธรรม จริยธรรม ศิลปะและวัฒนธรรม (ตสร.) เพื่อพิจารณาแนวทางการผลักดันกฎหมายดังกล่าวให้เป็นกฎหมายปฏิรูปประเทศต่อไป

๓) ผลการดำเนินงาน

๓.๑) การแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒๐๖

คณะกรรมาธิการได้รับเรื่องร้องเรียนหลายกรณีที่มีลักษณะเป็นการล้อเลียนหรือดูหมิ่นศาสนา อาทิ กรณีนักศึกษาวาดภาพพระพุทธรูปที่มีลักษณะคล้ายอุลตร้าแมน และกรณีที่มีการนำพระพุทธรูปไปประดิษฐานไว้ในห้องน้ำของสถานบันเทิง ประกอบกับที่ประชุมใหญ่ของศาลฎีกามีคำวินิจฉัยการกระทำบางอย่างไม่ถือว่า เป็นการเหยียดหยาม แต่ “เป็นการกระทำไม่สมควรอย่างยิ่ง” หากการกระทำไม่เข้าองค์ประกอบตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา ๒๐๖ จะไม่สามารถป้องปรามการกระทำความผิดในลักษณะดังกล่าวได้ เพื่อเพิ่มเติมประเด็นองค์ประกอบความผิดฐานล้อเลียนดูหมิ่นและการกระทำที่ไม่สมควรอย่างยิ่งต่อศาสนา ดังนั้น เพื่อให้ครอบคลุมประเด็นปัญหาและช่วยให้ประชาชนมีความยับยั้งชั่งใจก่อนที่จะมีการกระทำอันอาจเข้าข่ายความผิด และเป็นการปกป้องคุ้มครองศาสนา รวมทั้งปกป้องความรู้สึกของพระภิกษุ สามเณร อิหม่าม นักพรต นักบวช และประชาชน ไม่ว่าในศาสนาใด และเป็นประโยชน์ต่อทุกศาสนา จึงควรแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒๐๖ เพื่อเพิ่มประเด็นการกระทำความผิดในลักษณะของการล้อเลียน ดูหมิ่น และการกระทำที่ไม่สมควรอย่างยิ่งต่อศาสนา โดยมีตัวอย่าง ดังนี้

“มาตรา ๒๐๖ ผู้ใดกระทำด้วยประการใด ๆ แก่วัตถุหรือสถานอันเป็นที่เคารพในทางศาสนาของหมู่ชนใด อันเป็นการล้อเลียน ดูหมิ่น ทำให้เข้าใจผิดในสาระสำคัญหรือกระทำการอันไม่สมควรอย่างยิ่งต่อวัตถุหรือสถานอันเป็นที่เคารพในทางศาสนา หรือกระทำด้วยประการใด ๆ อันเป็นการล้อเลียน ดูหมิ่น ทำให้เข้าใจผิดในสาระสำคัญ หรือเหยียดหยามศาสนานั้น ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงเจ็ดปีหรือปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงหนึ่งแสนสี่หมื่นบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ”

๓.๒) การแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมาย มาตรา ๒๐๘

การแต่งกายเลียนแบบภิกษุ สามเณร นักพรตหรือนักบวช เพื่อให้บุคคลอื่นเข้าใจผิด ส่วนใหญ่เป็นการกระทำโดยมีเจตนาให้ได้รับทรัพย์สิน หรือประโยชน์ ไม่ว่าจะเป็นอาหาร เงิน หรือสิทธิประโยชน์ต่าง ๆ ซึ่งอาจเข้าข่ายเป็นการฉ้อโกงตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๔๒ (๑) กล่าวคือการกระทำความผิดฐานฉ้อโกง โดยแสดงตนเป็นคนอื่นต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ แต่เนื่องจากเป็นความผิดส่วนตน หากไม่มีผู้ร้องทุกข์

กล่าวโทษ จะไม่สามารถดำเนินคดีในฐานความผิดนี้ได้ และหลายกรณีไม่มีผู้ร้องทุกข์กล่าวโทษ จึงทำให้ผู้กระทำความผิดได้รับโทษเพียงกรณีการแต่งกายเลียนแบบเท่านั้น และไม่มีความเกรงกลัวต่อกฎหมาย รวมทั้ง เมื่อมีการแต่งกายพระภิกษุ สามเณร นักพรตหรือนักบวช มักมีพฤติกรรมที่ทำให้เกิดความเสื่อมเสียต่อศาสนา อาทิ กรณีที่มีการแต่งกายเลียนแบบพระภิกษุ นักบวช แล้วไปค้ายาเสพติด หรือเรี่ยไรทรัพย์สินก็จะทำให้เสื่อมเสียต่อศาสนา ดังนั้น จึงควรกำหนดบทลงโทษแก่ผู้กระทำความผิดอาญาเหตุฉกรรจ์ในฐานความผิดเกี่ยวกับศาสนา เพื่อให้ผู้แต่งกายเลียนแบบพระภิกษุ สามเณร นักพรต หรือนักบวช ซึ่งมีการกระทำ อันเป็นการหลอกลวงเอาทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดเพื่อตนเองหรือผู้อื่น หรือกระทำให้เกิดความเสื่อมเสียต่อศาสนาจะต้องได้รับโทษที่สูงขึ้น จึงการแก้ไขเพิ่มประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒๐๘ เพื่อให้ผู้ที่แต่งกายเลียนแบบภิกษุ สามเณร นักพรตหรือนักบวช ซึ่งมีการกระทำเพื่อให้ได้รับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดต่อตนเองหรือผู้อื่น หรือกระทำการให้เกิดความเสื่อมเสียต่อศาสนาต้องได้รับโทษที่สูงขึ้นกว่าโทษของการแต่งกายเลียนแบบภิกษุ สามเณร นักพรตหรือนักบวช โดยมีตัวอย่าง ดังนี้

“มาตรา ๒๐๘ ผู้ใดแต่งกายหรือใช้เครื่องหมายที่แสดงว่าเป็นพระภิกษุ สามเณร นักพรตหรือนักบวชในศาสนาใดโดยมิชอบ เพื่อให้บุคคลอื่นเชื่อว่าตนเป็นบุคคลเช่นว่านั้น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้าการกระทำผิดตามวรรคก่อน เป็นการกระทำเพื่อให้ได้รับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดต่อตนเองหรือผู้อื่น หรือกระทำการใดให้เกิดความเสื่อมเสียต่อศาสนา ผู้นั้นต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ”

๓.๓) การแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายเพื่อแก้ไขปัญหาความประพฤติและพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของพระภิกษุ

คณะกรรมาธิการพิจารณาปัญหาความประพฤติและพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของพระสงฆ์อันเป็นการละเมิดพระธรรมวินัยอย่างร้ายแรงถึงขั้นอาบัติปาราชิก อาทิ การเสพเมถุน เป็นเหตุให้ขาดจากความเป็นพระสงฆ์ไม่สามารถกลับมาบวชใหม่ได้อีกตลอดชีวิต แต่ในกฎหมายของฝ่ายบ้านเมืองยังไม่มีการบัญญัติให้เป็นความผิดและไม่มีการกำหนดโทษ ทำให้เกิดปัญหาการละเมิดพระธรรมวินัยอยู่บ่อยครั้ง สร้างความเสียหายต่อสถาบันพระพุทธศาสนาอย่างร้ายแรง ดังนั้น เพื่อเป็นการแก้ไขปัญหาความประพฤติและพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม ควรมีการกำหนดโทษแก่พระสงฆ์ที่ละเมิดพระธรรมวินัยหรือนักบวชที่ละเมิดวินัยในศาสนาของตน โดยการกำหนดโทษนั้นควรคำนึงถึงระดับความรุนแรงที่วินัยในแต่ละศาสนาบัญญัติไว้ด้วยเป็นสำคัญ จึงควรพิจารณาแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เพื่อกำหนดให้พระภิกษุที่ประพฤติผิดวินัยขั้นร้ายแรงต้องมีโทษต่อไป

ทั้งนี้ คณะกรรมาธิการมอบหมายให้คณะอนุกรรมาธิการติดตาม เสนอแนะ เร่งรัดการปฏิรูปประเทศ ด้านศาสนา คุณธรรม จริยธรรม ศิลปะและวัฒนธรรม (ตสร.) พิจารณาแนวทางการผลักดันกฎหมายดังกล่าวให้เป็นกฎหมายปฏิรูปประเทศ ซึ่งคณะอนุกรรมาธิการ ตสร. พิจารณาแล้วเห็นควรให้เสนอเรื่องดังกล่าวไปยังคณะกรรมาธิการติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัดการปฏิรูปประเทศและการจัดทำและดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ วุฒิสภา เพื่อพิจารณาผลักดันให้กฎหมายดังกล่าวเป็นกฎหมายปฏิรูปประเทศต่อไป

๑.๓ การศึกษาแนวทางการแก้ไขปัญหาการตรวจสอบคุณสมบัติของผู้ขอบรรพชาอุปสมบท

๑) ความเป็นมาและความสำคัญของการศึกษา

คณะกรรมาธิการและคณะอนุกรรมาธิการด้านการศาสนาได้ศึกษาปัญหาการตรวจสอบคุณสมบัติของผู้ขอบรรพชาอุปสมบท ๒ ประเด็น ดังนี้

(๑) กรณีผู้ประสงค์บรรพชาอุปสมบทจะต้องเข้ารับการตรวจสอบประวัติบุคคลตามมติมหาเถรสมาคม ที่ ๘/๒๕๖๒ เรื่อง แนวทางการตรวจสอบคุณสมบัติของผู้ขอบรรพชาอุปสมบท โดยมีกระบวนการในการตรวจสอบคุณสมบัติ ประมาณ ๒๒ วัน ซึ่งคนในสังคมส่วนใหญ่เห็นว่าขั้นตอนดังกล่าวมีความล่าช้า และอาจส่งผลกระทบต่อความศรัทธาและความเชื่อมั่นของประชาชนที่จะเข้ารับการบรรพชาอุปสมบทลดลง

(๒) กรณีพระภิกษุ ซึ่งอาบัติปาราชิก แต่ไม่ยอมลาสิกขาและยังคงครองตนในลักษณะที่เป็นพระภิกษุ หรือลาสิกขาไปแล้วแต่เวลาต่อมาได้อุปสมบทใหม่ สร้างความเสื่อมเสียต่อพระพุทธศาสนา

๒) วิธีการดำเนินงาน

(๑) คณะอนุกรรมาธิการด้านการศาสนาได้เชิญผู้แทนจากสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ เข้าร่วมประชุม เพื่อปรึกษาหารือและประสาน ความร่วมมือในการแก้ไขปัญหาดังกล่าว

(๒) คณะกรรมาธิการได้เชิญผู้แทนจากสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ เข้าร่วมประชุม เพื่อปรึกษาหารือและประสานความร่วมมือในการแก้ไขปัญหาดังกล่าว

๓) ผลการดำเนินงาน

คณะกรรมาธิการและคณะอนุกรรมาธิการด้านการศาสนามีข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะให้หน่วยงานต่าง ๆ นำไปพิจารณาดำเนินการแก้ไขปัญหาดังกล่าวตามความเหมาะสม ดังนี้

๓.๑ กรณีขั้นตอนการตรวจสอบคุณสมบัติของผู้ขอบรรพชาอุปสมบทมีความล่าช้า

(๑) เสนอให้สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ซึ่งสำนักงานตำรวจแห่งชาติได้ทบทวนแนวทางการตรวจสอบคุณสมบัติของผู้ขอบรรพชาอุปสมบท จึงกำหนดวิธีการดำเนินการให้มีความรวดเร็วขึ้น โดยมอบหมายให้สถานีตำรวจนครบาลและสถานีตำรวจภูธรทั่วประเทศดำเนินการอำนวยความสะดวกในการตรวจสอบหมายจับผ่านสารบบเทคโนโลยีและสารสนเทศของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ (CRIMES) และรับรองผลการตรวจสอบให้ผู้บรรพชาอุปสมบทให้แล้วเสร็จภายใน ๗ วัน นับแต่วันที่ผู้ขอบรรพชาอุปสมบทร้องขอ อย่างไรก็ตาม การปฏิบัติงานจริงของเจ้าหน้าที่สถานีตำรวจสามารถนำหมายเลขประจำตัวประชาชน ๑๓ หลัก ทำการตรวจสอบหมายจับได้ไม่เกิน ๑๐ นาที ซึ่งจะทราบผลการตรวจสอบและออกหนังสือรับรองจากสถานีตำรวจได้ทันที ทำให้สามารถนำหนังสือรับรองไปมอบให้พระอุปัชฌาย์พิจารณาให้การบรรพชาอุปสมบทได้ด้วยความรวดเร็วมากขึ้น

(๒) กรณีการขอบรรพชาอุปสมบทเป็นพระภิกษุแบบเร่งด่วนตามความเชื่อส่วนบุคคล อาทิ การแก้บนหรือสะเดาะเคราะห์หรือการบวชตามวัฒนธรรมประเพณีนิยม (การบวชหน้าไฟ) ในลักษณะเป็นการบวชระยะสั้น หรือในลักษณะเป็นธรรมเนียมปฏิบัติ ให้บุคคลที่ต้องการบวช

ไปติดต่อแจ้งความประสงค์กับเจ้าอาวาสวัดที่ต้องการบวชพร้อมทั้งมอบข้อมูลส่วนตน พร้อมระบุความประสงค์และระยะเวลาการบวช โดยเจ้าอาวาสสามารถใช้ดุลยพินิจในการพิจารณาอนุญาตให้บวชได้แล้วแต่กรณี แต่ต้องรวบรวมข้อมูลและตรวจสอบคุณสมบัติตามข้อ (๑)

๓.๒ ข้อเสนอพระภิกษุซึ่งอาบัติปาราชิก แต่ไม่ยอมลาสิกขาและยังคงครองตนในลักษณะที่เป็นพระภิกษุ หรือลาสิกขาไปแล้วแต่เวลาต่อมาได้อุปสมบทใหม่ สร้างความเสื่อมเสียต่อพระพุทธศาสนา

(๑) ให้สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ จัดทำฐานข้อมูลพระภิกษุสามเณร โดยเชื่อมโยงข้อมูลกับกระทรวงมหาดไทย และสำนักงานตำรวจแห่งชาติ เพื่อความสะดวกในการตรวจสอบประวัติของพระภิกษุและผู้เข้ามาบวช

(๒) ควรมีการเสนอแก้ไขเพิ่มเติมลักษณะความผิดเกี่ยวกับการปาราชิกของพระสงฆ์และบทลงโทษไว้ในกฎหมายอาญา รวมถึงความผิดและบทลงโทษของบุคคลภายนอกซึ่งมีส่วนร่วมกระทำความผิดดังกล่าวในการทำให้พระพุทธศาสนาต้องมัวหมอง

(๓) เสนอให้มีการประชาสัมพันธ์ให้พระอุปัชฌาย์ทราบว่าเป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา หากปล่อยปะละเลยไม่ตรวจสอบประวัติของผู้เข้ารับการอุปสมบทอาจมีความผิดฐานเป็นเจ้าพนักงานปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบตามกฎหมายอาญา มาตรา ๑๕๗ เพื่อให้เกิดความรอบคอบในการตรวจสอบประวัติของผู้เข้ารับการอุปสมบท

(๔) เสนอให้ตั้งศูนย์ตรวจสอบประวัติผู้เข้ารับการอุปสมบท โดยพระอุปัชฌาย์หรือผู้มีหน้าที่รับผิดชอบของวัด สามารถตรวจสอบประวัติผู้ขอเข้ารับการอุปสมบทว่าบุคคลดังกล่าวเคยบวชเป็นพระหรือไม่ และเคยได้รับการลงโทษหรือไม่ ด้วยการสอบถามผ่านอีเมลหรือแอปพลิเคชั่นไลน์เพื่อลดระยะเวลาในการตรวจสอบ

แผนงานที่ ๒ การสนับสนุนข้อมูลเพื่อแก้ไขปัญหาด้านการศาสนา

๒.๑ การศึกษาแนวทางการแก้ไขปัญหาการเผยแพร่ข่าวสารด้านศาสนาอันเป็นเท็จ (Fake News)

๑) ความเป็นมาและความสำคัญของการศึกษา

ด้วยปัจจุบันมีการนำเสนอข้อมูลข่าวสารด้านศาสนาที่เป็นเท็จ (Fake news) และบิดเบือนดูหมิ่นศาสนาผ่านทางเครือข่ายสังคมออนไลน์ (Social Media) เป็นจำนวนมาก อาจก่อให้เกิดความแตกแยกในสังคม ทั้งยังส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของชาติ ซึ่งอาจเป็นการกระทำที่ไม่สมควรต่อศาสนา คณะอนุกรรมาธิการด้านการศาสนาจึงได้พิจารณาแนวทางการแก้ไขปัญหาดังกล่าว

๒) วิธีการดำเนินงาน

คณะอนุกรรมาธิการด้านการศาสนาได้เชิญผู้แทนจากกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ สำนักงานคณะกรรมการกลางอิสลามแห่งประเทศไทย และกองบังคับการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับอาชญากรรมทางเทคโนโลยีเพื่อปรึกษาหารือและประสานความร่วมมือในการแก้ไขปัญหาดังกล่าว

๓) ผลการดำเนินงาน

คณะอนุกรรมาธิการด้านการศาสนามีข้อเสนอแนะให้หน่วยงานต่าง ๆ นำไปพิจารณาดำเนินการตามความเหมาะสม ดังนี้

๓.๑) กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม

(๑) ควรเพิ่มมาตรการป้องกันการเผยแพร่ข้อมูลเท็จตั้งแต่ต้นทาง และกำหนดมาตรการป้องกันมิให้มีการส่งต่อข้อมูลที่เป็นเท็จ รวมทั้งประชาสัมพันธ์ข้อมูลที่ถูกต้องผ่านทางสื่อวิทยุและโทรทัศน์ และนำข้อมูลเท็จออกจากระบบให้เร็วที่สุด รวมทั้งควรชี้ให้เห็นว่าการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารอันเป็นเท็จ (Fake News) มีความผิดและโทษอย่างใด

(๒) ควรมีผู้แทนจากองค์กรทางศาสนาเข้าไปมีส่วนร่วมเป็นเครือข่ายศูนย์ต่อต้านข่าวปลอม เพื่อแก้ไขปัญหาข่าวปลอมด้านศาสนา

(๓) ควรปรับปรุงแก้ไขพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. ๒๕๕๐ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๐ เนื่องจากยังไม่ครอบคลุมประเด็นปัญหาที่เกิดขึ้น โดยเฉพาะการเผยแพร่หรือส่งต่อข้อมูลตามมาตรา ๑๔ (๕) “ผู้ใดเผยแพร่หรือส่งต่อ ซึ่งข้อมูลคอมพิวเตอร์โดยรู้อยู่ว่า ...” การที่กฎหมายระบุไว้ว่าจะเป็นความผิดเมื่อ “โดยรู้อยู่ว่า” เท่านั้น ดังนั้น ถ้ามีการอ้างว่าไม่รู้ แต่ทั้งที่ควรจะรู้ หรือมีเหตุอันควรสงสัยก็จะไม่ผิด ทำให้ในทางปฏิบัติเป็นไปได้ยาก ที่จะดำเนินคดีอาญากับผู้เผยแพร่หรือส่งต่อข้อมูล ซึ่งมักอ้างว่าไม่รู้ และอาจตกเป็นเครื่องมือของผู้ไม่หวังดีในการสร้างความแตกแยกแตกสามัคคีได้ง่าย ดังนั้น เพื่อเป็นการป้องปรามก่อนการเผยแพร่หรือส่งต่อจึงอาจแก้ไขเพิ่มเติมความในมาตรา ๑๔ (๕) ให้สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน ซึ่งจากการสืบค้นสามารถเทียบเคียงกฎหมายอย่างน้อย ๒ ฉบับ คือ

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๗๒ “ห้ามมิให้พรรคการเมืองและผู้ดำรงตำแหน่งในพรรคการเมืองรับบริจาคเงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใด **โดยรู้หรือควรจะรู้**ว่าได้มาโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายหรือมีเหตุอันควรสงสัยว่ามีแหล่งที่มาโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย”

พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมพระราชกำหนดการกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน พ.ศ. ๒๕๒๗ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๕ มาตรา ๔ “ผู้ใดโฆษณาหรือประกาศให้ปรากฏต่อประชาชน หรือกระทำการใด ๆ ให้ปรากฏแก่บุคคลตั้งแต่สิบคนขึ้นไปว่าในการกู้ยืมเงินตนหรือบุคคลใดจะจ่ายหรืออาจจะจ่ายผลประโยชน์ตอบแทนให้ตามพฤติการณ์แห่งการกู้ยืมเงินในอัตราที่สูงกว่าอัตราดอกเบี้ยสูงสุดที่สถาบันการเงินตามกฎหมายว่าด้วยดอกเบี้ยเงินให้กู้ยืมของสถาบันการเงินจะพึงจ่ายได้ **โดยที่ตนรู้หรือควรจะรู้อยู่แล้ว**ว่าตนหรือบุคคลนั้นจะนำเงินจากผู้กู้รายนั้น หรือรายอื่นมาจ่ายหมุนเวียน ...”

ดังนั้น กฎหมายทั้งสองฉบับสามารถใช้บังคับกับบุคคลที่ควรจะรู้ หรือมีเหตุอันควรสงสัยด้วย จึงควรจะเพิ่มเติมถ้อยคำดังกล่าวไว้ในพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๑๔ (๕) ด้วยเหตุผลข้างต้น

๓.๒) สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ

(๑) ร่วมกับองค์กรทางศาสนาอื่น ๆ เพื่อตั้งคณะทำงานร่วมกันในการแก้ไขปัญหาข้อมูลข่าวสารที่เป็นเท็จ

(๒) เพิ่มบทบาทหน้าที่ของศูนย์โต้ - ตอบข้อมูลข่าวสารที่มีผลกระทบต่อพระพุทธศาสนาของสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ เพื่อเป็นศูนย์ชี้แจงปัญหาทางพระพุทธศาสนา และเพิ่มช่องทางในการติดต่อ อาทิ สายด่วน (Hotline) สำหรับให้ประชาชนสอบถามข้อมูล และร้องเรียนปัญหาทางพระพุทธศาสนาได้สะดวกมากขึ้น

(๓) เนื่องจากปัญหาดังกล่าวอาจไม่เข้าองค์ประกอบของ “การเหยียดหยามศาสนา” แต่มีลักษณะเป็นการกระทำที่ไม่สมควรอย่างยิ่ง ดังนั้น เพื่อให้ครอบคลุมประเด็นของการกระทำที่ไม่สมควรต่อศาสนา และการส่งต่อข้อมูลด้านศาสนาที่ไม่สมควร จึงได้เสนอตัวอย่างการปรับปรุงแก้ไขประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒๐๖ ดังนี้

“ผู้ใดกระทำด้วยประการใด ๆ แก่วัตถุหรือสถานอันเป็นที่เคารพในทางศาสนาของหมู่ชนใด อันเป็นการล้อเลียน ดูหมิ่น ทำให้เข้าใจผิดในสาระสำคัญหรือกระทำการอันไม่สมควรอย่างยิ่งต่อวัตถุหรือสถานอันเป็นที่เคารพในทางศาสนา หรือกระทำด้วยประการใด ๆ อันเป็นการล้อเลียน ดูหมิ่น ทำให้เข้าใจผิดในสาระสำคัญ หรือเหยียดหยามศาสนานั้น ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงเจ็ดปีหรือปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงหนึ่งแสนสี่หมื่นบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ”

ถ้าการกระทำตามวรรคแรกเป็นการทำซ้ำ หรือเผยแพร่ วัตถุหรือสถานอันจะทำให้เกิดความเสียหายแก่ศาสนา ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ”

๓.๓) กองบังคับการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับอาชญากรรมทางเทคโนโลยี

- พิจารณากำหนดระเบียบและหลักเกณฑ์การร้องทุกข์กล่าวโทษและการดำเนินคดีที่เกี่ยวข้องกับการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารที่เป็นเท็จ เพื่อให้เจ้าหน้าที่ตำรวจสามารถบังคับใช้กฎหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น อาทิ การให้เจ้าหน้าที่ตำรวจดำเนินการร้องทุกข์กล่าวโทษได้ โดยไม่ต้องมีผู้ร้องทุกข์กล่าวโทษ และให้สถานีตำรวจในพื้นที่สามารถรับแจ้งความในคดีความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ได้

จากข้อเสนอแนะดังกล่าวหน่วยงานที่เกี่ยวข้องรับข้อเสนอแนะไปพิจารณาดำเนินการตามความเหมาะสม ซึ่งคณะอนุกรรมาธิการจะได้ประสานติดตามการดำเนินงานในระยะต่อไป

ภาพที่ ๑ การดำเนินการของคณะอนุกรรมาธิการด้านศาสนาต่อการแก้ไขปัญหาการเผยแพร่ข่าวสารด้านศาสนาอันเป็นเท็จ (Fake News)

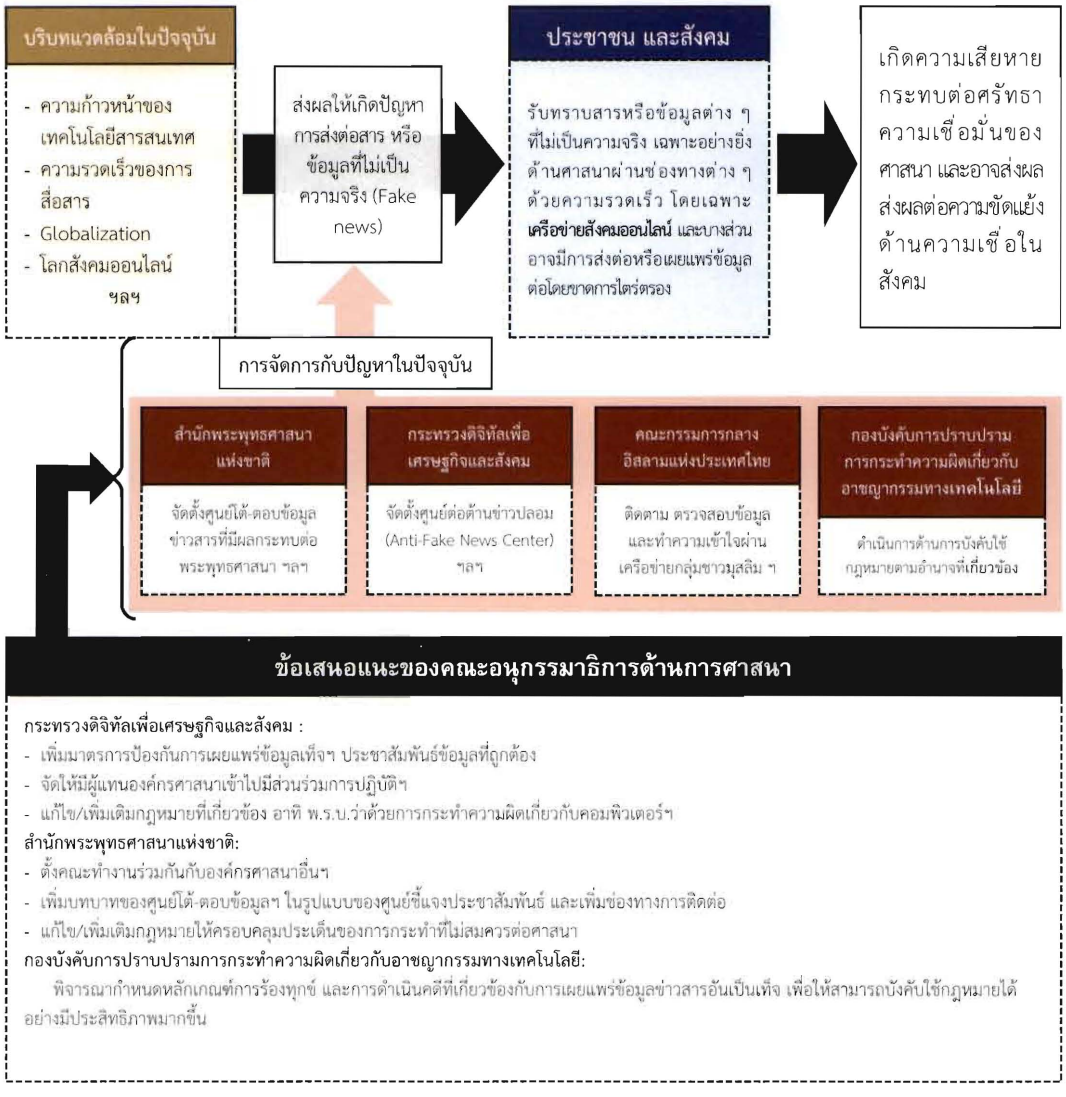

๒.๒ พิจารณามาตรการระวังป้องกันการล่วงเกินพระศาสนา กรณีภาพวาดอุลตร้าแมนนั่งแท่นพระพุทธชินราช ในซุ้มเรือนแก้วทับผ้าทิพย์ พระธรรมจักรเหนือพระพุทธบัลลังก์

๑) ความเป็นมาและความสำคัญของการศึกษา

ผู้ร้องเรียนขอให้พิจารณากำหนดมาตรการระวังป้องกันการล่วงเกินพระศาสนาอันเนื่องจากมีเหตุการณ์การเผยแพร่ผลงานภาพวาดอุลตร้าแมนนั่งบนพระพุทธบัลลังก์ที่ประดิษฐานองค์พระพุทธชินราชเหนือผ้าทิพย์ธรรมจักรเชิงซุ้มเรือนแก้ว โดยมีฉากหลังเป็นลวดลายโมโนแกรมที่มีลักษณะคล้ายตราสัญลักษณ์หลุยส์ วิตตอง จึงขอให้พิจารณามาตรการป้องกันมิให้เกิดเหตุการณ์ดังกล่าวขึ้นในอนาคต

๒) วิธีการดำเนินงาน

(๑) คณะกรรมาธิการมอบหมายให้คณะอนุกรรมาธิการด้านศิลปะและวัฒนธรรม พิจารณาและรวบรวมข้อมูลเรื่องดังกล่าวเบื้องต้น (มุมมองด้านศิลปะและวัฒนธรรม) โดยคณะอนุกรรมาธิการได้เชิญผู้ที่มีความเชี่ยวชาญในด้านทัศนศิลป์ เข้าร่วมประชุม เพื่อปรึกษาหารือเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าว

(๒) คณะกรรมาธิการมอบหมายให้คณะอนุกรรมาธิการด้านการศาสนา พิจารณาและรวบรวมข้อมูลเรื่องดังกล่าวเบื้องต้น (มุมมองด้านศาสนา) โดยคณะอนุกรรมาธิการได้เชิญผู้แทนจากกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม กระทรวงวัฒนธรรม และสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ เข้าร่วมประชุม เพื่อปรึกษาหารือและประสานความร่วมมือในการแก้ไขปัญหาดังกล่าว

๓) ผลการดำเนินงาน

(๑) คณะอนุกรรมาธิการด้านศิลปะและวัฒนธรรมพิจารณาเห็นว่า เรื่องดังกล่าวกระทบกับความเชื่อและค่านิยมทางพระพุทธศาสนา ซึ่งเป็นเรื่องละเอียดอ่อน และหากพิจารณาทางทัศนศิลป์ถือว่าเป็นผลงานที่มีความคิดสร้างสรรค์ มีจินตนาการ แต่การถ่ายทอดผลงานทางศิลปะควรจะต้องมีวิธีการนำเสนอภาพที่ไม่ละเมิดต่อความศรัทธาของพระพุทธศาสนาส่วนใหญ่ โดยประยุกต์รูปแบบและเทคนิคการสร้างสรรค์ให้มีความหลากหลายและไม่ขัดต่อพระพุทธศาสนา เพื่อให้ผลงานมีประสิทธิภาพต่อไป

(๒) คณะอนุกรรมาธิการด้านการศาสนา ได้พิจารณาประเด็นเกี่ยวกับมาตรการป้องกันการละเมิดต่อศาสนาหรือการกระทำที่ไม่สมควรต่อพระพุทธศาสนาและศาสนาอื่น โดยมีข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ ดังนี้

(๒.๑) กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม กระทรวงศึกษาธิการและสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ควรสอดส่อง ดูแล เฝ้าระวัง ในเรื่องดังกล่าว และทำความเข้าใจในเรื่องพระพุทธศาสนา และศึกษากฎหมาย กฎ และระเบียบที่เกี่ยวข้องสำหรับป้องกันมิให้มีการล่วงละเมิดหรือการกระทำที่ไม่สมควรต่อพระพุทธศาสนาและศาสนาอื่น

(๒.๒) กระทรวงวัฒนธรรมควรจัดให้มีอาสาสมัครจากภาคประชาชนเป็นอาสาวัฒนธรรม (อวธ.) เพื่อทำงานเชิงรุกในการเฝ้าระวังและป้องกันการกระทำที่ไม่เหมาะสมกับศาสนาที่สามารถเข้าไปในพื้นที่ที่เกิดปัญหาด้วยความรวดเร็ว เพื่อรายงานเหตุการณ์ไปยังส่วนกลางหรือผู้บริหารระดับสูงได้ทันเหตุการณ์ อันจะนำไปสู่การแก้ไขปัญหาได้ด้วยความรวดเร็วมากขึ้น

(๒.๓) สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ

(๒.๓.๑) ควรพิจารณาปรับปรุงแก้ไขประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒๐๖ เนื่องจากกฎหมายที่มีอยู่ยังไม่ครอบคลุมถึงปัญหาดังกล่าว ส่งผลให้ยังมีการกระทำผิดอยู่อย่างต่อเนื่อง โดยมีตัวอย่างการปรับปรุงแก้ไขประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒๐๖ ดังนี้

“ผู้ใดกระทำด้วยประการใด ๆ แก่วัตถุหรือสถานอันเป็นที่เคารพในทางศาสนาของหมู่ชนใด อันเป็นการล้อเลียน ดูหมิ่น ทำให้เข้าใจผิดในสาระสำคัญหรือกระทำการอันไม่สมควรอย่างยิ่งต่อวัตถุหรือสถานอันเป็นที่เคารพในทางศาสนา หรือกระทำด้วยประการใด ๆ อันเป็นการล้อเลียน ดูหมิ่น ทำให้เข้าใจผิดในสาระสำคัญ หรือเหยียดหยามศาสนานั้น ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงเจ็ดปีหรือปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงหนึ่งแสนสี่หมื่นบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ”

ถ้าการกระทำตามวรรคแรกเป็นการทำซ้ำ หรือเผยแพร่วัตถุหรือสถานอันจะทำให้เกิดความเสียหายแก่ศาสนา ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ”

(๒.๓.๒) ควรมีอาสาสมัครพระพุทธศาสนา (อพศ.) เพื่อทำงานเชิงรุกในการเฝ้าระวังและป้องกันการกระทำที่ไม่เหมาะสมกับพระพุทธศาสนาที่สามารถเข้าไปในพื้นที่ที่เกิดปัญหาด้วยความรวดเร็ว เพื่อรายงานเหตุการณ์ไปยังส่วนกลางหรือผู้บริหารระดับสูงได้ทันเหตุการณ์ อันจะนำไปสู่การแก้ไขปัญหาได้ด้วยความรวดเร็วมากขึ้น

(๒.๓.๓) ประสานกับหน่วยงานที่มีสถานศึกษาในสังกัด และหน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบต่อสังคม ได้แก่ กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงมหาดไทย กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงวัฒนธรรม กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงกลาโหม กระทรวงการต่างประเทศ กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา กรมสอบสวนคดีพิเศษ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ และกรุงเทพมหานคร เพื่อให้ช่วยสอดส่องดูแลเฝ้าระวังในเรื่องดังกล่าวและทำความเข้าใจในเรื่องพระพุทธศาสนา อนึ่ง สำนักงานตำรวจแห่งชาติได้มีหนังสือแจ้งไปยังหน่วยงานในสังกัดให้เฝ้าระวังและป้องกันการกระทำที่อาจเข้าข่ายการกระทำความผิดเกี่ยวกับศาสนาตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒๐๖ และกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ได้มีหนังสือแจ้งไปยังหน่วยงานในสังกัดเพื่อให้พิจารณามาตรการและแนวทางการป้องกัน มิให้มีการกระทำอันไม่สมควรต่อพระพุทธศาสนาและศาสนาอื่นด้วยแล้ว

๒.๓ มาตรการให้ความสำคัญและเน้นย้ำการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในวัดให้ถูกต้องตามหลักพระธรรมวินัย

๑) ความเป็นมาและความสำคัญของการศึกษา

ด้วยปัจจุบันคนอาจขาดสิ่งที่พึ่งทางจิตใจและต้องการสิ่งยึดเหนี่ยวจิตใจสำหรับตนเองมากขึ้น เพื่อหวังว่าตนเองจะได้รับพร มีโชคลาภ และมีชีวิตที่ดีขึ้น จึงมีปรากฏการณ์และเป็นกระแสนิยมที่คนหลั่งไหลไปวัด เพื่อต้องการขอพรและขอโชคลาภจากสิ่งศักดิ์สิทธิ์จำนวนมาก แต่ความเชื่อความศรัทธาของประชาชนที่มีต่อสิ่งศักดิ์สิทธิ์อาจไม่เป็นไปตามหลักธรรมคำสั่งสอน และอาจถูกบิดเบือนนำไปสู่ความเชื่อที่ผิด ทำให้เกิดความงมงาย ซึ่งพระพุทธศาสนาไม่ได้สอนให้คนเชื่อหรือขอในสิ่งต่าง ๆ แต่ให้กระทำด้วยตนเองโดยใช้หลักธรรม เพื่อเป็นหลักการดำเนินชีวิตที่ถูกต้องดีงาม ดังนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรป้องกันมิให้กรณีดังกล่าวส่งผลกระทบเสียหายต่อพระพุทธศาสนา

๒) วิธีการดำเนินงาน

คณะอนุกรรมาธิการด้านการศาสนาพิจารณาแล้วเห็นว่าเรื่องดังกล่าว มีความสำคัญและอาจส่งผลกระทบต่อพระพุทธศาสนา จึงเห็นควรแจ้งต่อที่ประชุมมหาเถรสมาคมพิจารณา

๓) ผลการดำเนินงาน

คณะอนุกรรมาธิการด้านการศาสนามีข้อเสนอแนะให้สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ในฐานะหน่วยงานที่มีหน้าที่และอำนาจเกี่ยวข้องกับเรื่องดังกล่าว เพื่อเสนอต่อที่ประชุมมหาเถรสมาคม เพื่อโปรดเมตตาพิจารณากำหนดมาตรการให้ความสำคัญและเน้นย้ำการเผยแผ่

พระพุทธศาสนาในวัดต่าง ๆ ให้ถูกต้องตามหลักพระธรรมวินัย ซึ่งไม่มุ่งเน้นการสักการบูชาในสิ่งที่ไม่เกี่ยวข้องกับพระรัตนตรัย จากนั้นที่ประชุมมหาเถรสมาคมได้มีมติรับทราบเรื่องดังกล่าว

แผนงานที่ ๓ การสนับสนุนการดำเนินงานด้านการศาสนา

๓.๑ การจัดทำยุทธศาสตร์การอุปถัมภ์และคุ้มครองพระพุทธศาสนาเพื่อพัฒนาชาติ

๑) ความเป็นมาและความสำคัญของการศึกษา

คณะกรรมาธิการมอบหมายให้คณะอนุกรรมาธิการติดตาม เสนอแนะ เร่งรัดการปฏิรูปประเทศ การจัดทำและดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ ด้านศาสนา คุณธรรม จริยธรรม ศิลปะและวัฒนธรรม ศึกษาประเด็นเกี่ยวกับการจัดทำยุทธศาสตร์การอุปถัมภ์และคุ้มครองพระพุทธศาสนาเพื่อพัฒนาชาติ

๒) วิธีการดำเนินงาน

คณะอนุกรรมาธิการติดตาม เสนอแนะ เร่งรัดการปฏิรูปประเทศฯ ได้ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัญหาเกี่ยวกับกิจการพระพุทธศาสนาในประเทศไทย กฎหมายที่เกี่ยวข้องเพื่อใช้ประกอบการจัดทำยุทธศาสตร์การอุปถัมภ์และคุ้มครองพระพุทธศาสนาเพื่อพัฒนาชาติ

๓) ผลการดำเนินงาน

คณะอนุกรรมาธิการติดตาม เสนอแนะ เร่งรัดการปฏิรูปประเทศฯ ได้จัดทำยุทธศาสตร์การอุปถัมภ์และคุ้มครองพระพุทธศาสนาเพื่อพัฒนาชาติ ประกอบด้วยยุทธศาสตร์หลักที่ควรพิจารณาในการดำเนินการ รวม ๔ ยุทธศาสตร์ ดังนี้

(๑) ยุทธศาสตร์การส่งเสริมและสนับสนุนการศึกษาทางพระพุทธศาสนา มุ่งเน้นการศึกษาของสงฆ์ในเรื่องของการศึกษาและปฏิบัติเพื่อการรู้แจ้งในไตรสิกขา (ศีล สมาธิ ปัญญา) คือ ปริยัติ ปฏิบัติ และปฏิเวธ ด้วยการการปฏิรูประบบการศึกษาของคณะสงฆ์ การพัฒนาวิธีการและรูปแบบการเผยแผ่หลักธรรมคำสอนในลักษณะของแนวทาง : พระพุทธศาสนา สร้างปัญญาพาครรลอง

(๒) ยุทธศาสตร์การสร้างการรับรู้ ความเข้าใจในหลักธรรมและกิจการทางศาสนา มุ่งเน้นการพิจารณาคัดสรรหลักธรรมที่ถูกต้อง การสร้างองค์ความรู้และจัดทำข้อห้ามปฏิบัติต่าง ๆ ของงานศาสนพิธีของพระพุทธศาสนาให้ชัดเจนและเหมาะสมในการเผยแพร่และนำไปใช้ปฏิบัติในชีวิตประจำวันของประชาชนทุกกลุ่มวัย ควบคู่กับการสร้างความเข้าใจอันดีในหลักธรรมและการส่งเสริมให้พุทธศาสนิกชนมีส่วนร่วมอย่างถูกต้องเกี่ยวกับกิจกรรมทางพุทธศาสนาต่าง ๆ ในลักษณะของแนวทาง : โลกทั้งผอง เพื่อนพ้อง พี่น้องกัน

(๓) ยุทธศาสตร์การอุปถัมภ์พระพุทธศาสนา มุ่งเน้นการพัฒนาองค์ประกอบทางพระพุทธศาสนาทั้งในเรื่องการสร้าง การบำรุงรักษา การบูรณะซ่อมแซมศาสนสถาน พระปฏิมากร ศาสนวัตถุ และวัตถุที่เกี่ยวข้องอื่นอันสำคัญในวัดให้มีความเจริญด้วยการสืบสานและรักษาพุทธศิลป์ในลักษณะของแนวทาง : รังสรรค์ อุปถัมภ์ ธรรมสืบสาน

(๔) ยุทธศาสตร์การพัฒนาความเข้มแข็งขององค์กรทางพระพุทธศาสนา มุ่งเน้นการพัฒนาระบบในทุกระดับเพื่อนำไปสู่การสร้างระบบการบริหารจัดการที่ดี การสร้างแนวทางการบริหารจัดการศาสนสมบัติและเงินบริจาคให้ถูกต้องและโปร่งใส และการสร้างแนวทางคุ้มครอง

พระพุทธศาสนาและองค์กรทางพุทธศาสนาโดยการบังคับใช้กฎหมาย ควบคู่ไปกับการบังคับใช้ระเบียบพระสังฆาธิการอย่างเคร่งครัดและเป็นในลักษณะของแนวทาง : บ้านพึ่งวัด วัดพึ่งบ้าน สานสัมพันธ์

ทั้งนี้ คณะกรรมาธิการเสนอเรื่องดังกล่าวแด่สมเด็จพระมหาวีรวงศ์ เลขานุการสมเด็จพระสังฆราช เพื่อพิจารณาต่อไป

๓.๒ การศึกษาแนวทางการแก้ไขปัญหาการปกครองคณะสงฆ์

๑) ความเป็นมาและความสำคัญของการศึกษา

สืบเนื่องจากมีการนำเสนอข่าวการลักลอบทำงาน จำหน่ายวัตถุมงคล และให้บริการนักท่องเที่ยวชาวจีน เพื่อประกอบพิธีกรรมต่าง ๆ ภายในวัด ณ จังหวัดชลบุรี ซึ่งปัญหาส่วนหนึ่งเกิดจากการบริหารจัดการพื้นที่วัด อาทิ การให้บุคคลอื่นเข้าไปประกอบธุรกิจหรือเช่าช่วงพื้นที่วัด หากมีการกำหนดมาตรการและแนวทางการใช้พื้นที่วัดให้มีความชัดเจนขึ้น และไม่ให้มีการเช่าช่วงพื้นที่วัดจะเป็นส่วนหนึ่งของการแก้ไขปัญหาได้ รวมทั้งเจ้าอาวาสวัดจะต้องควบคุมดูแลมิให้มีการกระทำที่มิชอบภายในวัด เพื่อลดปัญหาการให้ชาวต่างชาติเข้าไปมีผลประโยชน์ในวัด ตลอดจนไวยาวัจกรอาจเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ทำให้เกิดปัญหาผลประโยชน์โดยมิชอบภายในวัดเพราะเป็นผู้ที่ดูแลทรัพย์สินของวัดหากมีพฤติการณ์ในทางที่ไม่ดีจะสามารถเอื้อประโยชน์ให้แก่บุคคลอื่นได้ ดังนั้น เพื่อให้การแก้ไขปัญหาดังกล่าวเป็นรูปธรรมมากขึ้น และไม่ให้มีช่องว่างทางกฎหมายสำหรับให้บุคคลเข้าไปประกอบกิจการเชิงพาณิชย์ภายในวัด คณะอนุกรรมาธิการด้านการศาสนาจึงพิจารณาแก้ไขปัญหาดังกล่าว

๒) วิธีการดำเนินงาน

คณะอนุกรรมาธิการด้านการศาสนา ได้เชิญผู้แทนจากสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ และกรมการศาสนา เข้าร่วมประชุม เพื่อปรึกษาหารือประสานความร่วมมือในการแก้ไขปัญหาดังกล่าว

๓) ผลการดำเนินงาน

คณะอนุกรรมาธิการด้านการศาสนารับทราบบทบาทหน้าที่ และปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และมีข้อเสนอแนะให้นำไปพิจารณาดำเนินการตามความเหมาะสมในประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

๓.๑) การบริหารจัดการวัด

(๑) สรุปการพิจารณา

วัดบางแห่งไม่มีเจ้าอาวาสหรือมีแต่ไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ และได้แต่งตั้งรักษาการแทนเจ้าอาวาส หรือบางวัดมีรักษาการแทนเจ้าอาวาสมาเป็นเวลานาน แต่ไม่มีการแต่งตั้งเจ้าอาวาส ทำให้มีลักษณะเหมือนกับวัดหลายแห่งไม่มีเจ้าอาวาส รวมทั้งประชาชนมีความเข้าใจที่ผิดว่าการแต่งตั้งเจ้าอาวาสต้องมีการทำประชาพิจารณ์ แต่ข้อเท็จจริงเป็นอำนาจของคณะสงฆ์ในการพิจารณาแต่งตั้งเจ้าอาวาส ตลอดจนพระสังฆาธิการอาจไม่สามารถสอดส่องดูแลพระภิกษุสามเณรได้อย่างครอบคลุม บางครั้งอาจมีพระภิกษุสามเณรที่มีพฤติกรรมไม่เหมาะสมและไม่ได้ว่ากล่าวตักเตือน จึงทำให้สะสมพฤติกรรมที่ไม่ดีกลายเป็นความผิดมากขึ้น อาจทำให้ประชาชนขาดความศรัทธา และส่งผลเสื่อมเสียต่อพระพุทธศาสนา

(๒) ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ

สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติควรมีการพัฒนาทักษะและวิธีการการบริหารจัดการวัด เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งให้แก่เจ้าอาวาส เพื่อให้สามารถดูแลบริหารจัดการวัดได้อย่างมีประสิทธิภาพและไม่ให้เกิดความขัดแย้ง โดยการจัดถวายความรู้เกี่ยวกับกฎหมายและข้อปฏิบัติต่าง ๆ ที่พระภิกษุควรทราบให้แก่พระสังฆาธิการ และพระภิกษุที่เตรียมเข้าสู่ตำแหน่งที่สูงขึ้นเป็นประจำทุกปีอย่างสม่ำเสมอ รวมทั้งควรกำหนดให้มีการแต่งตั้งรองเจ้าอาวาสและผู้ช่วยเจ้าอาวาส เพื่อเป็นการแบ่งเบาภาระงานของเจ้าอาวาส ทั้งนี้ ในกรณีเจ้าอาวาสพ้นจากตำแหน่ง ควรพิจารณาพระภิกษุที่อยู่ในวัดก่อน เพื่อทำหน้าที่รักษาการแทนเจ้าอาวาส เพื่อไม่ให้เกิดข้อขัดแย้งกับพระภิกษุ ลูกศิษย์ และชาวบ้านรอบวัด พร้อมทั้งกำชับให้พระสังฆาธิการดูแลพระภิกษุสามเณรในสังกัดอย่างทั่วถึงมากขึ้น

๓.๒) การแต่งตั้งผู้รักษาการแทนเจ้าอาวาส และการแต่งตั้งเจ้าอาวาส

(๑) สรุปการพิจารณา

วัดที่มีขนาดใหญ่ หรือที่มีชื่อเสียงเป็นที่รู้จัก ก็มักจะเป็นวัดที่มีผลประโยชน์ค่อนข้างสูง จึงมักพบปัญหาภายใน โดยเฉพาะอย่างยิ่งวัดที่ไม่มีการตั้งรองเจ้าอาวาสผู้ช่วยเจ้าอาวาส ทำให้เมื่อไม่มีเจ้าอาวาสไม่ว่ากรณีใดตามกฎมหาเถรสมาคมให้อำนาจเจ้าคณะตำบลแต่งตั้งผู้รักษาการแทนเจ้าอาวาส หลายครั้งเกิดความขัดแย้งกับไวยาวัจกรและชาวบ้าน เพราะแต่งตั้งมาจากที่อื่นที่ชุมชนไม่คุ้นเคยและไม่เห็นด้วย เนื่องจากกฎมหาเถรสมาคม ฉบับที่ ๑๙ (พ.ศ. ๒๕๓๖) ว่าด้วยการแต่งตั้งรักษาการแทนเจ้าอาวาส และกฎมหาเถรสมาคม ฉบับที่ ๒๔ (พ.ศ. ๒๕๔๑) ว่าด้วยการแต่งตั้งเจ้าอาวาส เปิดช่องให้แต่งตั้งพระภิกษุรูปใดรูปหนึ่งจากวัดอื่นที่เห็นสมควรเป็นผู้รักษาการแทนเจ้าอาวาส หรือเจ้าอาวาสได้ โดยไม่มีการกำหนดกรอบหรือขอบเขตในการใช้ดุลพินิจ ซึ่งพระภิกษุและชาวบ้านอาจไม่ยอมรับ จึงอาจทำให้เกิดความขัดแย้งขึ้น

(๒) ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ

การแต่งตั้งผู้รักษาการแทนเจ้าอาวาส และการแต่งตั้งเจ้าอาวาสควรพิจารณาพระภิกษุที่อยู่ในวัด และเป็นผู้ที่พระภิกษุ ลูกศิษย์ และชาวบ้านมีความคุ้นเคยและเป็นที่ยอมรับเพื่อทำหน้าที่รักษาการแทนเจ้าอาวาสหรือเจ้าอาวาสแล้วแต่กรณี เพื่อไม่ให้เกิดข้อขัดแย้งขึ้นภายในวัด

๓.๓) การพ้นจากตำแหน่งไวยาวัจกร

(๑) สรุปการพิจารณา

กฎมหาเถรสมาคม ฉบับที่ ๑๘ (พ.ศ. ๒๕๓๖) ว่าด้วยการแต่งตั้งถอดถอนไวยาวัจกร ซึ่งเป็นอำนาจของเจ้าอาวาสในการพิจารณาแต่งตั้ง และจำเป็นต้องมีทุกวัด เพื่อทำหน้าที่เบิกจ่ายเงินนิตยภัต และดูแลรักษาจัดการทรัพย์สินของวัดตามที่เจ้าอาวาสมอบหมายเป็นหนังสือ ซึ่งปัญหาที่เกิดขึ้นมาจากการที่เจ้าอาวาสไม่ได้มอบหมายให้ดำเนินการเป็นหนังสือ แต่เป็นการมอบหมายด้วยวาจา เมื่อไวยาวัจกรไปดำเนินการสิ่งใดที่ไม่สมบูรณ์หรือมีความขัดแย้งกับเจ้าอาวาสก็ไม่สามารถลงโทษได้ รวมทั้งเมื่อเจ้าอาวาสมรณภาพหรือพ้นจากตำแหน่งไม่ว่าด้วยเหตุใด ไวยาวัจกรจะต้องพ้นจากตำแหน่งไปด้วย แต่บางกรณีไวยาวัจกรยังคงทำหน้าที่อยู่ในวัด และเป็นผู้ที่ดูแลทรัพย์สินของวัด หากมีพฤติกรรมไม่เหมาะสมและเอื้อประโยชน์ให้แก่บุคคลอื่น อาจเกิดความขัดแย้งกับผู้รักษาการหรือเจ้าอาวาสรูปใหม่

(๒) ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ

(๑) ไวยาวัจกรคือ คฤหัสผู้ได้รับแต่งตั้งให้มีหน้าที่เบิกจ่ายนิตยภัต และมีอำนาจหน้าที่ดูแลรักษาจัดระเบียบทรัพย์สินของวัด ตามที่เจ้าอาวาสมอบหมายเป็นหนังสือ แต่มิใช่ว่าไวยาวัจกรมีอำนาจหน้าที่เหนือกว่าเจ้าอาวาส เมื่อเจ้าอาวาสที่แต่งตั้งมรณภาพไวยาวัจกรควรพ้นจากตำแหน่ง เจ้าอาวาสรูปใหม่อาจจะแต่งตั้งผู้อื่นเป็นไวยาวัจกร ดังนั้น ควรเคร่งครัดตรวจสอบการพ้นจากตำแหน่ง และการทำหน้าที่ของไวยาวัจกรที่ไม่ยอมพ้นจากหน้าที่หรือยังมีบทบาทในวัด เพื่อไม่ให้เกิดความขัดแย้งขึ้นภายในวัด

(๒) การปฏิบัติหน้าที่ของไวยาวัจกร ต้องมีหนังสือมอบหมายของเจ้าอาวาสเป็นหลักฐาน เพื่อมิให้มีการแอบอ้าง และปฏิเสธความรับผิดชอบต่าง ๆ อาทิ การจัดการทรัพย์สินของวัด เพราะว่าทรัพย์สินของวัดมีมากมายหลายรูปแบบ ดังนั้น การจัดการต้องเกี่ยวข้องทั้งทางโลกและทางธรรม บางอย่างมีผลประโยชน์ในรูปแบบทรัพย์สินเงินทองเข้ามาเกี่ยวข้อง หากเจ้าอาวาสจะเป็นผู้ดำเนินการจัดการเองจะเป็นการไม่เหมาะสมกับสมณเพศจำต้องมีหนังสือมอบหมายให้ไวยาวัจกรดำเนินการแทน

๓.๔) การบริหารจัดการเงินบริจาค

(๑) สรุปการพิจารณา

เงินบริจาคสามารถแบ่งออกเป็น ๒ ส่วน คือ ๑) เงินบริจาคให้แก่วัด อาทิ เงินจากตู้รับบริจาค เงินที่ได้รับจากการถวายกฐินและผ้าป่า ซึ่งจะมีเจ้าอาวาสวัดและผู้ร่วมเปิดสมุดบัญชี ๒ คน และสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ได้ทำความตกลงกับธนาคารทุกแห่งว่าจะต้องมีผู้ลงนามอย่างน้อย ๒ รูป/คน สำหรับการถอนเงินออกจากบัญชี และ ๒) เงินบริจาคให้แก่พระภิกษุ อาทิ เงินนิตยภัต และเงินที่ได้รับจากกิจนิมนต์ ซึ่งสมุดบัญชีจะระบุเป็นชื่อของพระภิกษุสำหรับใช้จ่ายส่วนตัว สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ มิได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการดูแลบัญชี ซึ่งวัดที่มีชื่อเสียง เป็นที่รู้จัก ก็อาจมีเงินบริจาคจำนวนมากและทำให้ประชาชนเกิดความไม่สบายใจหรือไม่เชื่อมั่นว่าเงินบริจาคจะนำเข้าบัญชีวัดครบถ้วน ซึ่งเป็นเรื่องที่เคลือบแคลงสงสัยของประชาชน อาจส่งผลให้ความศรัทธาในพระพุทธศาสนาลดลง

(๒) ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ

ควรกำหนดให้มีคณะกรรมการบริหารทรัพย์สินของวัด (ศาสนสมบัติวัด) โดยเฉพาะการตรวจนับเงินบริจาคจะต้องมีคณะกรรมการที่มีความน่าเชื่อถือ ซึ่งอาจประกอบด้วย (๑) เจ้าอาวาสหรือพระภิกษุในวัดที่ได้รับมอบหมายจากเจ้าอาวาส (๒) ไวยาวัจกร (๓) ผู้จัดการธนาคารหรือผู้แทน (๔) ผู้กำกับการสถานีตำรวจหรือผู้แทน (๕) กำนันหรือผู้ใหญ่บ้าน (๖) อื่น ๆ ตามความเหมาะสม เช่น ผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญด้านกฎหมาย เป็นต้น เพื่อให้เกิดความโปร่งใสตรวจสอบได้ และสร้างความเชื่อถือให้แก่ประชาชน รวมทั้งเป็นการป้องกันไม่ให้เกิดข้อครหากับเจ้าอาวาสและวัด ซึ่งจะช่วยเสริมสร้างความศรัทธาต่อพระศาสนาให้เพิ่มมากขึ้น

๓.๕) การบริหารจัดการศาสนสมบัติของวัด

(๑) สรุปการพิจารณา

ปัญหาการบริหารจัดการศาสนสมบัติของวัดส่วนใหญ่เกิดจากเจ้าอาวาสหรือผู้ที่เจ้าอาวาสมอบหมายให้ทำหน้าที่บริหารจัดการศาสนสมบัติไม่มีความชำนาญด้านการบริหารจัดการศาสนสมบัติ หรือไม่มีมาตรการที่ดีในการควบคุมทำให้เกิดช่องว่างในการทุจริตได้ง่าย อาทิ กรณีการให้เช่าช่วงพื้นที่ต่อกันเป็นทอด ๆ และให้บุคคลภายนอกเข้าไปใช้พื้นที่เพื่อประกอบธุรกิจเชิงพาณิชย์ ส่งผลให้เกิดปัญหาความไม่เป็นธรรมหรือเอารัดเอาเปรียบผู้ที่เข้าไปทำบุญในวัด โดยอาจเกิดจากการมีกลุ่มบุคคลจัดนำเที่ยวและประกอบธุรกิจภายในวัดในลักษณะที่เป็นการหลอกลวงนักท่องเที่ยว เพื่อให้ประกอบพิธีกรรมและจำหน่ายวัตถุมงคลปลอม โดยวัดบางแห่งมีการจัดสถานที่ไว้เฉพาะสำหรับต้อนรับนักท่องเที่ยวต่างชาติ ซึ่งทำให้วัดและคนในวัดเสียผลประโยชน์ รวมทั้งมีปัญหาการให้เช่าช่วงที่เกิดจากผู้เช่าพื้นที่วัด (ผู้ทำสัญญาเช่า) นำไปให้บุคคลอื่นเช่าช่วงในราคาที่สูง ทำให้ผู้เช่าช่วงเกิดความรู้สึกว่าไม่เป็นธรรม จึงทำให้เกิดเป็นความขัดแย้งขึ้นภายในวัด

(๒) ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ

(๒.๑) การแก้ไขปัญหาการแสวงหาผลประโยชน์ในวัดโดยมิชอบ

เจ้าอาวาสจะต้องมีมาตรการในการกำกับดูแลการประกอบกิจกรรมที่เป็นเชิงพาณิชย์ภายในวัดอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น และชี้แจงให้นักท่องเที่ยวรับทราบว่าวัดจะไม่รับผิดชอบหากซื้อวัตถุมงคลที่วัดไม่ได้เป็นผู้ดำเนินการโดยตรง รวมทั้งเจ้าอาวาส พระภิกษุและเจ้าหน้าที่ของวัดต้องช่วยกันดูแลและสอดส่องการกระทำที่มิชอบด้วยกฎหมายภายในวัด หากพบการกระทำความผิดจะต้องแจ้งให้เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องดำเนินการตามกฎหมาย รวมทั้งเจ้าหน้าที่สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ จะต้องร่วมกับเจ้าหน้าที่ตำรวจตรวจสอบการกระทำความผิดของชาวต่างชาติที่ประกอบกิจการในวัด และตรวจสอบไม่ให้มีมัคคุเทศก์ผิดกฎหมาย เพราะเป็นส่วนหนึ่งในการสนับสนุนให้นักท่องเที่ยวถูกหลอกลวงให้ใช้บริการและซื้อสินค้าภายในวัด

(๒.๒) การแก้ไขปัญหาการเช่าศาสนสถานของวัด

(๒.๒.๑) ระเบียบและคำสั่งสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติที่ ๓๕๕/๒๕๕๖ เรื่อง อัตราค่าธรรมเนียมและเงินบำรุงศาสนสมบัติ ลงวันที่ ๔ เมษายน พ.ศ. ๒๕๕๖ ในส่วนอัตราค่าธรรมเนียม ก. อัตราค่าธรรมเนียมตกเป็นรายได้ของเจ้าของทรัพย์สิน ข้อที่ ๘ ระบุว่า“การนำที่ดินหรืออาคารไปให้เช่าช่วงหรือแบ่งให้เช่า โดยไม่ได้รับอนุญาตหรือการใช้ที่ดินหรืออาคารผิดวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ในสัญญา หากมีเหตุสมควรจะไม่บอกเลิกสัญญาเช่าให้เรียกเก็บค่าธรรมเนียมเท่ากับอัตราค่าเช่าปัจจุบัน ๔ ปี กรณีถ้าฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเป็นคนต่างด้าวให้เรียกเก็บเท่ากับอัตราค่าเช่าปัจจุบัน ๘ ปี” ซึ่งอาจเป็นการเปิดช่องให้มีการเช่าช่วงและให้คนต่างด้าวเช่าที่ดินของวัดได้ ส่งผลให้เกิดปัญหาหลายประการ อาทิ การแย่งอาชีพคนไทย การหลอกลวงให้นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติเช่าวัตถุมงคลทำให้ประเทศไทยเสื่อมเสียภาพลักษณ์ที่ดี สร้างความวุ่นวายในสังคมเกิดการกระทบกระทั่งในหมู่ประชาชนรอบวัดกับผู้เช่านั้น ดังนั้น จึงควรมีการพิจารณาปรับปรุงแก้ไขระเบียบดังกล่าว เพื่อมิให้คนต่างด้าวเช่าหรือเช่าช่วงพื้นที่วัด ซึ่งจะเป็นการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ต่อไป

(๒.๒.๒) เนื่องจากผู้เช่าพื้นที่วัด (ผู้ทำสัญญาเช่า) นำไปให้บุคคลอื่นเช่าช่วงในราคาสูง และไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการเช่าพื้นที่วัด รวมทั้งมีบุคคลภายนอกเข้าไปใช้พื้นที่เพื่อแสวงหาผลประโยชน์ อีกทั้งยังให้คนต่างด้าวเช่าพื้นที่วัด เพื่อประกอบธุรกิจในการประกอบพิธีกรรมทางศาสนาและจำหน่ายวัตถุมงคล ซึ่งอาจมีลักษณะเป็นการหลอกลวงนักท่องเที่ยว ทำให้วัดและคนในวัด เสียผลประโยชน์ ประกอบกับสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ อยู่ระหว่างการพิจารณาปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติมกฎกระทรวงฉบับที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๑๑) ออกตามความในพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ ซึ่งเกี่ยวข้องกับเรื่องดังกล่าว จึงมีข้อคิดเห็นและข้อสังเกตให้สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ นำไปพิจาณาประกอบการพิจารณา ดังนี้

- ไม่ให้ชาวต่างชาติเช่าหรือเช่าช่วงศาสนสมบัติของวัด
- มีมาตรการลงโทษหากมีการกระทำผิดวัตถุประสงค์ของการเช่า
- ให้ผู้ประสงค์จะเช่าศาสนสมบัติของวัดมีโอกาสได้รับการพิจารณาอย่างเท่าเทียม และกำหนดอัตราค่าเช่าอย่างเป็นธรรม และเหมาะสม
- แก้ไขปัญหาผู้เช่าศาสนสมบัติของวัดนำไปให้เช่าช่วงในอัตราสูง โดยควรกำหนดให้มีมาตรฐานของอัตราการค่าเช่าช่วง
- ไม่ควรให้สิทธิการเช่าเป็นระยะเวลานานเกินควร อาทิ การให้เช่าระยะเวลา ๓๐ ปี และสามารถต่อสัญญาได้เรื่อย ๆ อาจเป็นระยะเวลาที่ยาวนานเกินไป

(๒.๒.๓) การบริหารจัดการศาสนสมบัติ ตลอดจนผลประโยชน์อื่นของวัด เห็นควรกำหนดให้เป็นหน้าที่ของ “คณะกรรมการวัด” เป็นผู้ทำหน้าที่ในการดำเนินการโดยคณะกรรมการวัดที่จัดตั้งขึ้น ควรคัดเลือกจากผู้มีความรู้ มีประสบการณ์ในการบริหารจัดการและได้รับการยอมรับจากคนในชุมชน ซึ่งสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ควรมีหน้าที่ในการกำหนดรูปแบบ และคุณสมบัติพื้นฐานของคณะกรรมการวัดเพื่อทำหน้าที่ดังกล่าว รวมถึงต้องทำหน้าที่ในการกำกับ ควบคุมและติดตามการดำเนินการของคณะกรรมการวัด นอกจากนั้นต้องส่งเสริมองค์ความรู้ ทักษะ ทัศนคติที่เกี่ยวข้องและจำเป็นให้แก่ผู้ปฏิบัติหน้าที่คณะกรรมการวัดและไวยาวัจกร อันจะช่วยยกระดับและสร้างมาตรฐานในการปฏิบัติ

ภาพที่ ๒ การดำเนินการของคณะอนุกรรมาธิการต่อการศึกษาแนวทางการแก้ไขปัญหาการปกครองสงฆ์

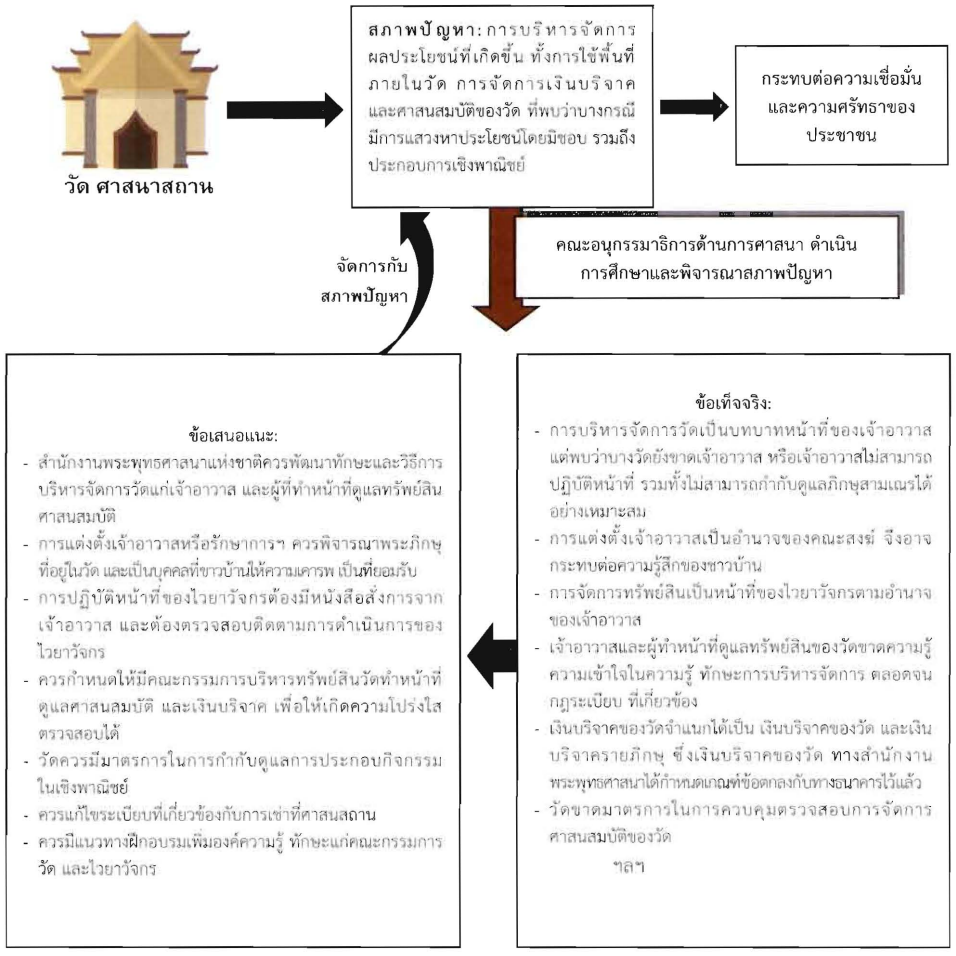

๓.๓ การศึกษาแนวทางการแก้ไขปัญหาศาสนสถานที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ของทางราชการ

๑) ความเป็นมาและความสำคัญของการศึกษา

ปัจจุบันมีศาสนสถานที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ของทางราชการหลายแห่ง เช่น ป่าสงวนแห่งชาติ อุทยานแห่งชาติ เขตปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ส.ป.ก.) และที่ดินสาธารณประโยชน์ เป็นต้น มีความกังวลว่าอาจถูกผลักดันให้ออกจากพื้นที่ ประกอบกับมีการจ่ายค่าธรรมเนียมการใช้ที่ดินในพื้นที่ป่าในอัตราที่สูงเมื่อคิดค่าเฉลี่ยต่อไร่ คณะอนุกรรมาธิการด้านการศาสนาจึงได้ศึกษาปัญหาและแนวทางการแก้ไขปัญหาศาสนสถานที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ของทางราชการ เพื่อให้ศาสนสถานอยู่ร่วมกับป่าได้อย่างถูกต้องเหมาะสม

๒) วิธีการดำเนินงาน

คณะอนุกรรมาธิการด้านการศาสนาได้เชิญผู้แทนจากกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช กรมป่าไม้ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ สำนักงานการปฏิรูปที่ดิน เพื่อเกษตรกรรม (ส.ป.ก.) และสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ เข้าร่วมประชุมเพื่อปรึกษาหารือและประสานความร่วมมือในการแก้ไขปัญหาดังกล่าว

๓) ผลการดำเนินงาน

๓.๑) คณะอนุกรรมาธิการด้านการศาสนาได้ประสานความร่วมมือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยมีข้อเสนอแนะให้หน่วยงานต่าง ๆ นำไปพิจารณาดำเนินการตามความเหมาะสม ดังนี้

(๑) ควรดำเนินการสำรวจศาสนสถาน วัด สำนักสงฆ์ และที่พักสงฆ์ในพื้นที่ป่าไม้ อุทยานแห่งชาติ และสถานที่ของทางราชการอื่น ๆ เพื่อทราบจำนวนและที่ตั้งทั้งที่ได้รับอนุญาตและไม่ได้รับอนุญาต รวมทั้งตรวจสอบว่าสภาพพื้นที่ของที่ตั้งนั้น ๆ ว่ายังมีความสมบูรณ์หรือเสื่อมโทรมลงและมีการถูกใช้หรือแสวงหาผลประโยชน์โดยมิชอบหรือไม่

(๒) ควรปรับปรุงแก้ไขและบูรณาการกฎหมาย กฎ ระเบียบ คำสั่งของแต่ละหน่วยงานที่ดูแลพื้นที่ให้สอดคล้องต้องกัน และเหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบัน โดยการกำหนดหลักเกณฑ์ในการอนุญาตที่ชัดเจน ไม่ให้มีการนำพื้นที่ป่าไปใช้ผิดวัตถุประสงค์ พร้อมทั้งกำหนดแนวทางการฟื้นฟูและบำรุงรักษาผืนป่าให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

(๓) ควรกำหนดแบบฟอร์มการขอใช้พื้นที่ของทางราชการเพื่อการศาสนาทั้งป่าสงวนแห่งชาติ อุทยานแห่งชาติ เขตปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ส.ป.ก.) ที่ดินสาธารณประโยชน์ และอื่นๆ ให้มีรูปแบบเดียวกัน พร้อมทั้งจัดทำคู่มือสำหรับการขอใช้พื้นที่ทางราชการเพื่อเผยแพร่ไปยังศาสนสถานต่าง ๆ เพื่อให้มีความเข้าใจและสามารถนำไปเป็นตัวอย่างในการขอใช้พื้นที่ได้อย่างถูกต้อง

(๔) เจ้าคณะผู้ปกครองสงฆ์ต้องปฏิบัติหน้าที่เชิงรุกร่วมกับเจ้าหน้าที่สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ เจ้าหน้าที่ป่าไม้ เจ้าหน้าที่ตำรวจ เจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองและประชาชนในพื้นที่เพื่อเฝ้าระวังพระภิกษุที่เข้าไปในเขตปกครองไม่ให้ไปบุกรุกป่าโดยผิดกฎหมาย หากพบว่ามีการกระทำตั้งแต่การเตรียมการก่อสร้างไม่ว่าจะเป็นการกระทำในลักษณะ การเตรียมพื้นที่ ถากถางต้นไม้ วัดแนวเขต การขนส่งวัสดุก่อสร้างมาตามเส้นทางเข้าสู่ผืนป่า รวมถึงการก่อสร้างสิ่งปลูกสร้างอาคารสถานที่ไปบางส่วนหรือทั้งหมด จะต้องระงับยับยั้งการกระทำต่าง ๆ ดังกล่าวหรือรื้อถอนโดยเร็ว และผู้บุกรุกจะต้องถูกดำเนินคดีตามกฎหมาย

(๕) หน่วยงานที่รับผิดชอบโดยตรง ได้แก่ กรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม และสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ควรจัดให้มีอาสาสมัครจากภาคประชาชนเป็นอาสาวัฒนธรรม (อวธ.) มีภารกิจที่เกี่ยวข้องกับงานด้านการศาสนา คุณธรรม จริยธรรม ศิลปะ และวัฒนธรรม และอาสาสมัครพระพุทธศาสนา (อพศ.) มีภารกิจที่เกี่ยวข้องกับงานด้านพระพุทธศาสนา ในการปฏิบัติงานเชิงรุกโดยเข้าถึงพื้นที่ที่มีการบุกรุกป่าได้อย่างรวดเร็ว พร้อมทั้งสามารถรายงานเหตุไปยังส่วนกลางและผู้บริหารหน่วยงานเพื่อแก้ปัญหาได้ทันเวลา

(๖) ให้มีการถวายความรู้ ข้อมูล ข้อกฎหมาย กฎ ระเบียบ คำสั่งที่เกี่ยวข้องแก่พระภิกษุ หรืออาจจัดทำในลักษณะเป็นหนังสือคู่มือแจกจ่ายในโอกาสต่าง ๆ เช่น การประชุมเจ้าคณะจังหวัด และการประชุมพระสังฆาธิการ เป็นต้น หรือรูปแบบอื่นที่เหมาะสม ตลอดจนให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องประชาสัมพันธ์ทำความเข้าใจกับพระภิกษุที่อยู่ในป่าให้ปฏิบัติโดยถูกต้องตามกฎหมาย

(๗) ศาสนสถาน วัด สำนักสงฆ์และที่พักสงฆ์ที่ได้รับอนุญาตให้ใช้พื้นที่ป่าควรได้รับการยกเว้นไม่ต้องจ่ายค่าปลูกป่าชดเชยและค่าบำรุงรักษาป่า และกรณีสถานที่ใดที่มีคุณสมบัติตามหลักเกณฑ์สามารถขอรับค่าใช้จ่ายในการดูแลบำรุงรักษาป่าเมื่อได้รับการอนุญาตให้เข้าร่วมโครงการปลูกป่าและรักษาป่าตามนโยบายของรัฐบาล

(๘) กรณีการร้องเรียนศาสนสถานในพื้นที่ของทางราชการที่เป็นการกลั่นแกล้งโดยหวังจะเข้าทำประโยชน์แทนหน่วยงานที่รับผิดชอบต้องตรวจสอบความถูกต้องการอนุญาตเดิมและกฎระเบียบที่จะเพิ่มเติมขึ้นมาใหม่ และให้ความเป็นธรรมแก่ผู้ดูแลศาสนสถานนั้น ๆ

(๙) เพื่อให้การแก้ปัญหานี้ประสบผลสำเร็จอย่างเป็นรูปธรรมเห็นควรให้สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ เป็นเจ้าภาพประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องตั้งคณะกรรมการเพื่อร่วมกันพิจารณาแก้ไขปัญหา ดังกล่าวโดยเร็ว

๓.๒) คณะอนุกรรมาธิการเดินทางไปศึกษาดูงาน ณ วัดป่าภูก้อน อำเภอนายูง จังหวัดอุดรธานี เมื่อวันศุกร์ที่ ๑๘ กันยายน พ.ศ. ๒๕๖๓ รับทราบว่าวัดจะต้องชำระค่าใช้จ่ายในการปลูกป่าชดเชยและบำรุงรักษาป่าในอัตราไร่ละ ๑๐,๙๖๐ บาท ตลอดระยะเวลาการอนุญาต ๓๐ ปี เป็นเงินกว่า ๑๑ ล้านบาท ซึ่งเป็นจำนวนเงินที่สูงมาก จึงได้ประสานกับกรมป่าไม้ให้พิจารณาทบทวนมติคณะรัฐมนตรี หรือปรับปรุงแก้ไขกฎ ระเบียบ และข้อบังคับที่เกี่ยวข้องเพื่อให้ศาสนสถาน ที่พักสงฆ์ สำนักสงฆ์ และวัดที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ป่าไม้อย่างถูกต้อง ไม่ต้องชำระค่าใช้จ่ายในการปลูกป่าชดเชยและบำรุงรักษาป่าอีกต่อไป

๓.๔ การศึกษาแนวทางการปลูกฝังหลักธรรมของศาสนา เพื่อพัฒนาจิตใจบุคคลให้อยู่ในสังคมอย่างสงบสุข

๑) ความเป็นมาและความสำคัญของการศึกษา

สังคมไทยในปัจจุบันประสบปัญหาการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมที่มีความซับซ้อนและเป็นไปอย่างรวดเร็ว ทำให้ทุกคนต้องประกอบอาชีพ เพื่อให้มีรายได้เลี้ยงตนเองและครอบครัว ส่งผลให้เด็กและเยาวชนขาดการอบรมเลี้ยงดูให้เจริญเติบโตอย่างมีประสิทธิภาพ มีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม ดำเนินชีวิตไปตามสิ่งยั่วยุขาดภูมิคุ้มกันทางจิตใจ ซึ่งการป้องกันปัญหาดังกล่าว คือ สังคม ครอบครัว โรงเรียน และวัด (บวร) จะต้องมีส่วนช่วยในการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม และกล่อมเกลาจิตใจเยาวชนให้เป็นไปในทางที่ถูกที่ควร ดังนั้น เพื่อให้ปลูกฝังหลักคุณธรรมทางศาสนาแก่บุคคลทุกระดับเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ จึงได้ศึกษาแนวทางการปลูกฝังหลักธรรมของศาสนาเพื่อพัฒนาจิตใจบุคคลให้อยู่ในสังคมอย่างสงบสุข

๒) วิธีการดำเนินงาน

คณะอนุกรรมาธิการด้านการศาสนาได้ทบทวนหลักคิดทางวิชาการที่เกี่ยวข้อง ประกอบกับระดมความคิดเห็นจากการประชุม โดยเชิญผู้แทนจากกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม กรมการศาสนา สภาการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา สำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร มาเข้าร่วมประชุมเพื่อให้ข้อมูลและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในเรื่องดังกล่าว

๓) ผลการดำเนินงาน

คณะอนุกรรมาธิการด้านการศาสนาเห็นควรมีการปลูกฝังหลักธรรมทางศาสนาแก่บุคคลทุกระดับ โดยอาศัยกลไกสถาบันต่าง ๆ ในสังคมที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการศึกษา เพื่อปรากฏแนวทางและข้อเสนออันเป็นประโยชน์ในการยกระดับบุคคล โดยมีข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ ดังนี้

(๑) สภาการศึกษา ควรกำหนดเป็นนโยบายในการกำหนดให้มีหลักสูตรหลักธรรมของศาสนาเป็นรายวิชาหลักในการเรียนการสอนของทุกระดับการศึกษา เพื่อให้สถานศึกษานำไปปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรมต่อไป โดยเฉพาะการศึกษาในระดับอุดมศึกษาควรมีการกำหนดวิชาหลักธรรมของศาสนาเป็นวิชาบังคับในการเรียนการสอน และกำหนดให้มีหน่วยกิจการเรียนเพื่อให้การเรียนรู้เรื่องหลักธรรมของศาสนามีความต่อเนื่องจากการศึกษาในระดับก่อนหน้า และหน่วยงานทางการศึกษาทุกระดับจะต้องมีการประเมินผลการเรียนการสอนที่เกี่ยวข้องกับหลักธรรมของศาสนา รวมทั้ง ให้ความสำคัญกับการพัฒนาบุคลากรผู้สอนให้เป็นต้นแบบที่ดีแก่ศิษย์

(๒) กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ควรพิจารณากำหนดให้มีหลักสูตรวิชาหลักธรรมของศาสนา ศีลธรรม และคุณธรรม เป็นรายวิชาบังคับและมีหน่วยกิจการเรียนในการศึกษาระดับอุดมศึกษา เพื่อให้การเรียนรู้เรื่องหลักธรรมของศาสนามีความต่อเนื่องจากระดับการศึกษาก่อนหน้า และนิสิตนักศึกษาจะสามารถนำความรู้จากหลักธรรมของศาสนาไปใช้ในวิถีชีวิตประจำวันได้ เพื่อให้เป็นคนเก่งควบคู่กับการเป็นคนดีของสังคมต่อไป

(๓) คณะอนุกรรมาธิการได้กำหนดรูปแบบแนวทางการปลูกฝังหลักธรรมของศาสนา เพื่อพัฒนาจิตใจบุคคลให้อยู่ในสังคมอย่างสงบสุข โดยประกอบด้วย รูปแบบแนวทางการปลูกฝังหลักธรรมของศาสนา และรายละเอียดของการดำเนินงานแต่ละด้าน ได้แก่ ความสำคัญของหลักธรรมทางศาสนา การขับเคลื่อนการดำเนินงานโดยสถาบันครอบครัว สถาบันการศึกษา สถานที่ทำงาน สถาบันศาสนา และแนวทางการแก้ไขปัญหาทางสังคม เพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำไปประยุกต์ใช้ดำเนินการตามภารกิจของแต่ละหน่วยงาน ดังปรากฏตามภาพที่ ๔

ทั้งนี้ คณะอนุกรรมาธิการรวบรวมข้อมูลจากการศึกษา เพื่อจัดทำรายงานและนำเสนอต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่อไป

ภาพที่ ๓ แสดงกรอบแนวทางการดำเนินการในการปลูกฝังหลักธรรมของศาสนา

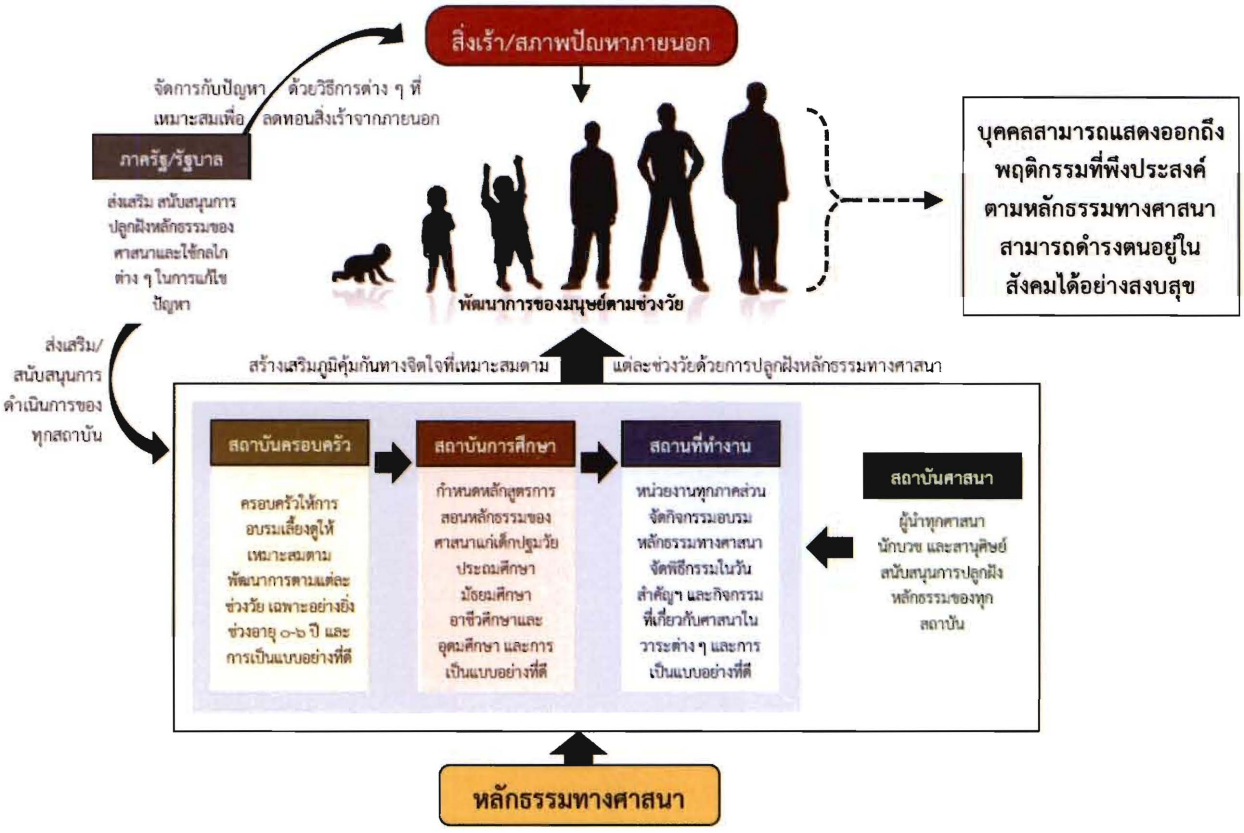

๓.๕ การพิจารณาแนวทางการเพิ่มเติมยุทธศาสตร์ชาติด้านศาสนาไว้ในยุทธศาสตร์ชาติ

๑) ความเป็นมาและความสำคัญของการศึกษา

ด้วยนายสมพร เทพสิทธา ประธานสภายุวพุทธิกสมาคมแห่งชาติ ในพระบรมราชูปถัมภ์ ได้ส่งข้อคิดเห็น เรื่อง ขอให้สนับสนุนให้รัฐบาลดำเนินการเพิ่มเติมยุทธศาสตร์ชาติด้านพระพุทธศาสนาและศาสนาอื่นไว้ในยุทธศาสตร์ชาติ เพื่อให้มีความสมบูรณ์และสมดุล

๒) วิธีการดำเนินงาน

คณะกรรมาธิการเห็นว่าการเพิ่มยุทธศาสตร์ชาติด้านพระพุทธศาสนาและศาสนาอื่นไว้ในยุทธศาสตร์ชาติเป็นสิ่งที่ดี และควรพิจารณาอย่างรอบคอบ จึงดำเนินการ ดังนี้

(๑) มอบหมายให้คณะอนุกรรมาธิการด้านการศาสนา พิจารณาและรวบรวมข้อมูลข้อเท็จจริงในเบื้องต้น ซึ่งคณะอนุกรรมาธิการเห็นว่าศาสนาเป็นหนึ่งสถาบันหลักของชาติ แต่ปัจจุบันยังไม่มีการกำหนดประเด็นทางศาสนาไว้ในยุทธศาสตร์ชาติโดยตรง มีเป็นเพียงประเด็นส่วนย่อยเท่านั้น ดังนั้น หากมีการเพิ่มเติมยุทธศาสตร์ชาติด้านศาสนา จะนำไปสู่การปรับปรุงแก้ไขกฎหมายและมีนโยบายที่เกี่ยวข้องกับด้านศาสนาในอนาคต อีกทั้งเพื่อเป็นการอุปถัมภ์และคุ้มครองศาสนาในประเทศไทยได้มากยิ่งขึ้น

(๒) หารือประเด็นดังกล่าวร่วมกับผู้บริหารระดับสูงของกระทรวงวัฒนธรรม และอธิบดีกรมการศาสนา มีความคิดเห็นสอดคล้องกับคณะกรรมาธิการในประเด็นดังกล่าว

(๓) มอบหมายให้คณะอนุกรรมาธิการติดตาม เสนอแนะ เร่งรัด การปฏิรูปประเทศ การจัดทำและดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ ด้านศาสนา คุณธรรม จริยธรรม ศิลปะ และวัฒนธรรม ศึกษาวิธีการที่เหมาะสมในการดำเนินการเพิ่มเติมยุทธศาสตร์ชาติด้านศาสนาไว้ในยุทธศาสตร์ชาติ ซึ่งคณะอนุกรรมาธิการศึกษากฎหมายที่เกี่ยวข้องแล้วพบว่าการเพิ่มยุทธศาสตร์ชาติสามารถดำเนินการได้ตามพระราชบัญญัติการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๑๑ ที่ให้อำนาจคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติทบทวนยุทธศาสตร์ชาติ ทุกห้าปีหรือในกรณีที่สถานการณ์ของโลกหรือสถานการณ์ของประเทศเปลี่ยนแปลงไปจนไม่สามารถหรือไม่เหมาะสมที่จะดำเนินการตามเป้าหมาย หรือยุทธศาสตร์ชาติด้านใดด้านหนึ่ง ดังนั้น เพื่อให้การเพิ่มเติมยุทธศาสตร์ชาติด้านศาสนาเกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม คณะอนุกรรมาธิการจึงเห็นสมควรให้นำเสนอเรื่องดังกล่าวไปยังประธานกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ เพื่อพิจารณาเพิ่มเติมยุทธศาสตร์ชาติด้านพระพุทธศาสนาและศาสนาอื่นไว้ในยุทธศาสตร์ชาติ ตามความเหมาะสมต่อไป

๓) ผลการดำเนินงาน

คณะกรรมาธิการพิจารณาข้อเท็จจริง ข้อกฎหมาย และข้อเสนอแนะจากคณะอนุกรรมาธิการด้านการศาสนาและคณะอนุกรรมาธิการติดตาม เสนอแนะ เร่งรัดการปฏิรูปประเทศฯ แล้วเห็นชอบให้มีการเพิ่มเติมยุทธศาสตร์ชาติด้านพระพุทธศาสนาและศาสนาอื่นไว้ในยุทธศาสตร์ชาติ เนื่องจากจะนำไปสู่การปรับปรุงแก้ไขกฎหมายและมีนโยบายที่เกี่ยวข้องกับด้านศาสนาในอนาคต ซึ่งการผลักดันในเรื่องดังกล่าวสามารถดำเนินการได้ตามพระราชบัญญัติการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๑๑ ที่ให้อำนาจคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติทบทวนยุทธศาสตร์ชาติ ทุกห้าปีหรือในกรณีที่สถานการณ์ของโลกหรือสถานการณ์ของประเทศเปลี่ยนแปลงไปจนไม่สามารถหรือไม่เหมาะสมที่จะดำเนินการตามเป้าหมาย หรือยุทธศาสตร์ชาติด้านใดด้านหนึ่ง ดังนั้น เพื่อให้การดำเนินการในเรื่องดังกล่าวเกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม จึงเสนอเรื่องดังกล่าวไปยังประธานกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ โดยผ่านทางคณะกรรมาธิการติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัดการปฏิรูปประเทศและการจัดทำและดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ วุฒิสภา ทั้งนี้ คณะกรรมาธิการติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัดการปฏิรูปประเทศและการจัดทำและดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ วุฒิสภา ได้รวบรวมข้อมูลดังกล่าวเพื่อเสนอต่อคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติเป็นที่เรียบร้อยแล้ว

๓.๖ การพิจารณาข้อเสนอแนะให้มียุทธศาสตร์ชาติด้านการศาสนา จิตอาสา วัฒนธรรม และเอกลักษณ์ความเป็นไทยในยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี

๑) ความเป็นมาและความสำคัญของการศึกษา

สภาพสังคมไทยในปัจจุบันกำลังเผชิญกับวิกฤติทางความคิด ความเชื่อ และประสบกับปัญหาศีลธรรม จริยธรรมเสื่อมโทรม โดยสะท้อนจากพฤติกรรมที่ไม่สมควรและขัดต่อศีลธรรมอันดีของสังคมในประการต่าง ๆ และประเด็นด้านการศาสนา เป็นประเด็น

หลักที่ควรกำหนดไว้ในยุทธศาสตร์ชาติ เพื่อสร้างจุดเน้นย้ำถึงความสำคัญในการปลูกฝังค่านิยม ความเชื่อตามหลักศาสนาที่ถูกต้อง รวมไปถึงควรพิจารณานำเอาหลักความเชื่อ ค่านิยม ทัศนคติ ทางวัฒนธรรมและเอกลักษณ์ความเป็นไทยมาผนวกรวมไว้ เนื่องด้วยเป็นประเด็นที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กันอันเกี่ยวข้องกับ “ความเชื่อ” (belief) หรือกล่าวได้ว่าเป็นปัจจัยภายในจิตใจของตัวบุคคล ที่จะช่วยในการระงับยับยั้ง หรือชี้นำพฤติกรรมของบุคคลให้เป็นไปในทางที่ถูกต้อง ตามศีลธรรม และหลักปฏิบัติของทุกศาสนาและเป็นการเสริมสร้าง “คนดี” ที่เป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณค่าของประเทศ ดังนั้น คณะอนุกรรมาธิการด้านการศาสนาพิจารณาเห็นว่าหากมีการเพิ่มเติมยุทธศาสตร์ชาติด้านศาสนา จิตอาสา วัฒนธรรมและเอกลักษณ์ความเป็นไทย ในยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี จะสนับสนุนและแก้ไขปัญหาเรื่องดังกล่าว ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

๒) วิธีการดำเนินงาน

คณะอนุกรรมาธิการด้านการศาสนาได้ศึกษาสถานการณ์ สภาพปัญหาทางด้านศีลธรรม จริยธรรมในสังคมไทยจากเอกสารและข้อมูลทางวิชาการ กฎหมาย ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. ๒๕๖๑ – ๒๕๘๐) และผลงานวิจัย รวมตลอดจนการระดมความคิดเห็นจากการประชุมคณะอนุกรรมาธิการ เพื่อนำไปสู่การวิเคราะห์และจัดทำเป็นรายงานการศึกษาความเป็นไปได้ในการแก้ไขเพิ่มเติมประเด็นด้านการศาสนา จิตอาสา วัฒนธรรมและเอกลักษณ์ความเป็นไทย ในยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. ๒๕๖๑ – ๒๕๘๐)

๓) ผลการดำเนินงาน

คณะอนุกรรมาธิการมีข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการกำหนดประเด็นด้านการศาสนา จิตอาสา วัฒนธรรมและเอกลักษณ์ความเป็นไทย เป็นการเฉพาะไว้ในยุทธศาสตร์ชาติ เพื่อให้เกิดการขับเคลื่อนอย่างเป็นรูปธรรม ดังนี้

(๑) เสนอให้มีการเพิ่มเติมยุทธศาสตร์ชาติด้านการศาสนา จิตอาสา วัฒนธรรมและเอกลักษณ์ความเป็นไทย โดยมุ่งเน้นการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม ความเชื่อด้านวัฒนธรรมและเอกลักษณ์ความเป็นไทยที่ดีงาม และการสร้างทรัพยากรมนุษย์ให้เป็น “คนดี” ในสังคม

(๒) กรณีที่การกำหนดยุทธศาสตร์ชาติด้านการศาสนา จิตอาสา วัฒนธรรมและเอกลักษณ์ความเป็นไทยไว้เป็นการเฉพาะในยุทธศาสตร์ชาติ ตามข้อ (๑) ไม่สามารถดำเนินการได้ แนวทางอีกประการหนึ่งในการดำเนินการ คือ อาจกำหนดประเด็นด้านการศาสนา จิตอาสา วัฒนธรรมและเอกลักษณ์ความเป็นไทย ไว้เป็นหนึ่งในแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (แผนลำดับที่ ๒) เพื่อให้เกิดการแปลงยุทธศาสตร์ชาติ สู่การกำหนดแนวทางปฏิบัติได้อย่างชัดเจนเพิ่มขึ้น

(๓) การมุ่งเน้นให้การดำเนินการด้านการศาสนา จิตอาสา วัฒนธรรมและเอกลักษณ์ความเป็นไทยอย่างชัดเจน และเป็นรูปธรรมนอกเหนือจากการให้ความสำคัญกับข้อเสนอแนะในการกำหนดประเด็นด้านดังกล่าวไว้เป็นการเฉพาะในแผนทั้งยุทธศาสตร์ชาติ (แผนลำดับที่ ๑) และแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (แผนลำดับที่ ๒) ดังปรากฏความตามข้อ (๑) และ (๒) ข้างต้น ในการปฏิบัติก็ควรที่จะกำหนดเป้าหมาย/ตัวชี้วัดตามแผนฯ ให้มีความครอบคลุมตลอดจนมีความชัดเจน เพื่อให้เกิดการขับเคลื่อนในการปฏิบัติ

(๔) ควรมีการศึกษาถึงความเป็นไปได้ หรือความสำคัญของการพิจารณาประเด็นด้านวัฒนธรรมและเอกลักษณ์ความเป็นไทยกำหนดไว้ในยุทธศาสตร์ เช่นเดียวกับการศึกษานี้ เพื่อประกอบความรวมกันและแสดงให้เห็นถึงน้ำหนักของความสำคัญของด้านการศาสนา วัฒนธรรม และเอกลักษณ์ความไทย ที่ส่งผลต่อการพัฒนาประเทศและการนำประเทศไทยไปสู่วิสัยทัศน์ของประเทศที่กำหนดไว้ได้อย่างเป็นรูปธรรม

(๕) กรณีการดำเนินชีวิตใหม่ (New Normal) ที่เกิดขึ้นจากวิกฤติการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-๑๙ ในประการที่เกี่ยวข้องกับยุทธศาสตร์ชาตินั้น ควรให้ความสำคัญกับการประเมินความเสี่ยง (Risk Assessment) และมีแนวทางในการรับมือกับสภาวะวิกฤติ (Crisis Management) โดยอาจเพิ่มเติมหรือปรับแก้เนื้อหาในส่วนของยุทธศาสตร์ในมิติหรือด้านที่เกี่ยวข้องโดยเฉพาะสถาบันศาสนาและศาสนิกชนต้องปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการเข้าร่วมศาสนกิจ รวมทั้งการจัดสถานที่เพื่อป้องกันการแพร่ระบาดของโรค ไม่ว่าจะเป็นการสวมอุปกรณ์ป้องกัน การเว้นระยะห่าง การกำหนดจำนวนคนที่ร่วมกิจกรรมทางศาสนา การลงทะเบียนออนไลน์ ตลอดจนการร่วมศาสนกิจทางออนไลน์ เป็นต้น จึงควรกำหนดให้เป็นแผนเร่งด่วนหรือข้อสั่งการให้ทุกสถาบันศาสนาต้องออกกฎ ระเบียบ หรือแนวทางปฏิบัติให้สอดคล้องกับรูปแบบการดำเนินชีวิตใหม่ดังกล่าว

ทั้งนี้ คณะอนุกรรมาธิการได้จัดทำรายงานการศึกษาความเป็นได้ในการแก้ไขเพิ่มเติมประเด็นด้านการศาสนา ในยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. ๒๕๖๑ – ๒๕๘๐) และประธานคณะอนุกรรมาธิการได้มอบให้ประธานวุฒิสภา เพื่อส่งไปยังคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติในคราวประชุมวุฒิสภา เมื่อวันอังคารที่ ๑๔ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๖๓ และได้มอบให้แก่ประธานคณะอนุกรรมาธิการติดตาม เสนอแนะ เร่งรัดการปฏิรูปประเทศ การจัดทำและดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ ด้านการศาสนา คุณธรรม จริยธรรม ศิลปะและวัฒนธรรม เพื่อประกอบการพิจารณาตามสมควรด้วยแล้ว และหากผลักดันให้มียุทธศาสตร์ชาติด้านการศาสนาไว้เป็นการเฉพาะก็จะสามารถแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

ติดตามการอภิปรายของพลตำรวจโท ศานิตย์ มหถาวร
เรื่อง ประเด็นการปรับเปลี่ยนค่านิยมและวัฒนธรรม และข้อเสนอแนะ
ให้มียุทธศาสตร์ชาติด้านศาสนาฯ ในยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี

ภาพที่ ๔ แสดงกรอบแนวทางการเสนอให้มียุทธศาสตร์ชาติด้านการศาสนาจิตอาสา วัฒนธรรมและเอกลักษณ์ความเป็นไทยในยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี

๓.๗ การแก้ไขปัญหาผู้ปลอมแปลงบวชเพื่อแสวงหาผลประโยชน์โดยมิชอบในพระศาสนา

๑) ความเป็นมาและความสำคัญของการศึกษา

ปัญหาการปลอมบวชมีอยู่มากในสังคมโดยอาศัยความเชื่อของคน เพื่อแสวงหาผลประโยชน์หรือลาภสักการะ และบางครั้งยังมีประพฤติเสื่อมเสีย เช่น การแต่งกายเป็นพระมารับบาตร ดื่มสุรา เข้าไปใช้บริการในร้านอาหารราคาแพง และในสถานที่อโคจร เป็นต้น รวมทั้งอาจมีเจตนาอื่นแอบแฝงอยู่ด้วย เช่น มีกลุ่มผู้ที่ไม่หวังดีเข้ามาปลอมบวชเป็นพระสงฆ์ เพื่อมุ่งหวังทำลายความศรัทธาต่อพระสงฆ์ในพระพุทธศาสนา หากมีการเผยแพร่ภาพออกไปทางสื่อสังคมออนไลน์ต่าง ๆ จะทำให้พุทธศาสนิกชนเสื่อมศรัทธาในพระพุทธศาสนา

๒) วิธีการดำเนินงาน

คณะอนุกรรมาธิการด้านการศาสนาได้มีการประชุมรับฟังความคิดเห็นจากผู้แทนสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ เพื่อนำข้อมูลไปจัดทำเป็นรายงานการศึกษาพร้อมกับมีข้อเสนอแนะให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำไปพิจารณาดำเนินการต่อไป

๓) ผลการดำเนินงาน

คณะอนุกรรมาธิการด้านการศาสนาได้มีข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะแนวทางการแก้ไขปัญหาผู้ปลอมแปลงบวชเพื่อแสวงหาผลประโยชน์โดยมิชอบในพระศาสนา ดังนี้

(๑) ให้ความรู้และปรับเปลี่ยนค่านิยมพุทธศาสนิกชนไม่ให้สนับสนุนทำบุญกับพระปลอม และช่วยสอดส่องดูแลหากพบเห็นพระที่มีพฤติกรรมแปลกจะต้องแจ้งให้เจ้าหน้าที่ตำรวจหรือสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติทราบเพื่อดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจ ตลอดจนจัดตั้งอาสาสมัครพระพุทธศาสนา (อพศ.) และอาสาสมัครศาสนา (อสศ.) เพื่อช่วยสอดส่องดูแลไม่ให้มีผู้ปลอมแปลงบวชในพระศาสนาหรือศาสนาอื่น

(๒) สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ควรประสานให้พระสงฆ์ทุกรูปมีบัตรประจำตัวประชาชนสำหรับพระสงฆ์ หรือ “บัตรสมาร์ทการ์ดพระสงฆ์” ที่มีข้อมูลสำคัญพระสงฆ์แต่ละรูป เช่น ประวัติส่วนตัว (สถานะเดิม) วันที่อุปสมบท วัดที่จำพรรษา ข้อมูลการสอบเปรียญธรรมการเลื่อนสมณะศักดิ์ ประวัติอาชญากรรม การลาสิขาบทหรือการกลับมาอุปสมบทใหม่ เป็นต้น ข้อมูลเหล่านี้จะช่วยให้สามารถตรวจสอบพระสงฆ์ที่อาจมีพฤติกรรมไม่เหมาะสมได้ง่ายขึ้น รวมทั้งจัดทำทะเบียนประวัติผู้อุปสมบทและผู้ลาสิกขาบทไว้ในฐานข้อมูล โดยวัดใดที่มีพระภิกษุอุปสมบทหรือลาสิขาบทจะต้องแจ้งข้อมูลเข้าสู่ระบบฐานข้อมูล รวมทั้งพระภิกษุที่จำพรรษาอยู่วัดใดและควรจะต้องย้ายชื่อเข้าไปในทะเบียนบ้านของวัดนั้น เพื่อให้สามารถติดตามและตรวจสอบได้

(๓) เพิ่มประสิทธิภาพระบบการติดตามตรวจสอบพระสงฆ์ให้มีความทันสมัยมากขึ้น เช่น ฐานข้อมูลพระสงฆ์สามเณรทั่วประเทศ เป็นต้น เพื่อให้สามารถตรวจสอบในรูปแบบออนไลน์ได้เพื่อให้เกิดความรวดเร็ว และป้องกันตรวจสอบไม่ให้มีการใช้หนังสือสุทธิปลอม รวมทั้งเมื่อพระภิกษุรูปใด ที่พ้นจากความเป็นพระแล้วจะต้องยึดหรือทำสัญลักษณ์ไว้ที่หนังสือสุทธิเพื่อไม่ให้สามารถนำไปแอบอ้างได้ ตลอดจนผู้ปกครองสงฆ์จะต้องแจ้งให้สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติทราบว่าพระภิกษุรูปใดมีการลาสิขาบทและด้วยสาเหตุใด เพื่อให้สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ

จัดทำเก็บไว้เป็นฐานข้อมูล หากพระภิกษุไปอุปสมบทในแห่งใดพระอุปัชฌาย์จะสามารถตรวจสอบข้อมูลประวัติของผู้ขอรับการอุปสมบทได้

(๔) พระวินยาธิการต้องกวดขันดูแลตรวจสอบพระปลอมหรือพระภิกษุที่กระทำความผิดทางพระธรรมวินัย และเผยแพร่แนวทางในการตรวจสอบพระภิกษุให้แก่ประชาชนและเจ้าหน้าที่ตำรวจได้รับทราบ เพื่อช่วยสอดส่องดูแลไม่ให้มีพระปลอม เช่น สัญลักษณ์ประจำตัวพระภิกษุ เป็นต้น และจัดตั้งศูนย์รับเรื่องร้องเรียนเพื่อประสานให้เจ้าหน้าที่เข้าไปตรวจสอบได้อย่างรวดเร็ว หากเป็นพระปลอมจะต้องดำเนินคดีตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒๐๘ ว่าด้วยการแต่งกายเลียนแบบพระภิกษุอย่างเคร่งครัด และปรับปรุงแก้ไขกฎหมายให้มีโทษสูงขึ้นเพื่อเป็นการป้องปรามไม่ให้มีการกระทำความผิด ในลักษณะเช่นนี้ โดยมีตัวอย่างดังนี้

"มาตรา ๒๐๘ ผู้ใดแต่งกายหรือใช้เครื่องหมายที่แสดงว่าเป็นพระภิกษุ สามเณร นักพรตหรือนักบวชในศาสนาใดโดยมิชอบ เพื่อให้บุคคลอื่นเชื่อว่าตนเป็นบุคคลเช่นว่านั้น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้าการกระทำผิดตามวรรคก่อน เป็นการกระทำเพื่อให้ได้รับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดต่อตนเองหรือผู้อื่น หรือกระทำการใดให้เกิดความเสื่อมเสียต่อศาสนา ผู้นั้นต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ"

(๕) สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติประสานกับสำนักงานตำรวจแห่งชาติ เพื่อให้เข้มงวดกวดขันในการตรวจสอบ ผู้ที่แต่งกายเลียนแบบพระสงฆ์

(๖) จัดทำฐานข้อมูลพระภิกษุสามเณรต่างชาติในประเทศไทย เพื่อความสะดวกต่อการติดตามและตรวจสอบในเรื่องต่าง ๆ

(๗) ส่งเสริมให้มีการบรรพชาสามเณรเพื่อสร้างศาสนทายาทในพระพุทธศาสนาให้เพิ่มมากขึ้น อาทิ การส่งเสริมให้ได้รับการบรรพชาเป็นสามเณรที่มีลักษณะคล้ายกับการเรียนวิชาลูกเสือ ที่นักเรียนทุกคนจะต้องไปค่ายลูกเสือ และการส่งเสริมกิจกรรมรณรงค์ในการบรรพชาเป็นสามเณรในช่วงเวลาว่างเว้นจากการศึกษา เช่น โครงการทรูปลูกปัญญาธรรม เป็นต้น

๓.๘ พิจารณาการจัดตั้งพุทธมณฑล ๔ ภาค

๑) ความเป็นมาและความสำคัญของการศึกษา

คณะกรรมาธิการได้มีแนวคิดเรื่องการตั้งพุทธมณฑล ๔ ภาค เนื่องจากประเทศไทยส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ โดยในแต่ละปีมีการประกอบพิธีกรรมในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนาเป็นจำนวนมาก อาทิ วันเฉลิมพระชนมพรรษา วันวิสาขบูชา วันมาฆะบูชา วันอาสาฬหบูชา ประกอบกับพุทธมณฑลที่ศูนย์รวมการจัดกิจกรรมทางศาสนามีเพียงแห่งเดียวในประเทศไทย ซึ่งตั้งอยู่ที่จังหวัดนครปฐม ส่งผลให้การจัดพิธีกรรมทางพระพุทธศาสนาในแต่ละครั้งอาจกระทำไม่ทั่วถึง ประชาชนซึ่งอาศัยอยู่บนพื้นที่ต่างจังหวัดห่างไกล ไม่สามารถเดินทางเข้าร่วมกิจกรรมได้ ซึ่งหากมีการจัดตั้งพุทธมณฑล ๔ ภาค จะเป็นศูนย์กลางการจัดกิจกรรมทางพระพุทธศาสนาในส่วนภูมิภาค ประชาชนสามารถเข้าร่วมประกอบพิธีกรรมทางศาสนาได้ง่ายขึ้น ซึ่งเป็นการส่งเสริม อุปถัมภ์และคุ้มครองพระพุทธศาสนา

๒) วิธีการดำเนินงาน

(๑) คณะกรรมาธิการได้เชิญผู้แทนจากสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติและผู้แทนกรมการศาสนา มาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับความเป็นไปได้ในการจัดตั้งพุทธมณฑล ๔ ภาค ในการประชุมคณะกรรมาธิการครั้งที่ ๓/๒๕๖๓ วันพฤหัสบดีที่ ๒๐ มกราคม พ.ศ. ๒๕๖๓

(๒) คณะกรรมาธิการได้มีหนังสือถึงสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ เพื่อติดตามความคืบหน้าในการดำเนินการจัดตั้งพุทธมณฑล ๔ ภาค ซึ่งสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติได้มีหนังสือที่ พศ ๐๐๐๔/๔๒๐๗ ลงวันที่ ๑๒ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๖๓ เรียนประธานคณะกรรมาธิการการศาสนา คุณธรรม จริยธรรม ศิลปะและวัฒนธรรม เพื่อรายงานความคืบหน้าในเรื่องดังกล่าว

(๓) คณะกรรมาธิการมอบหมายให้คณะกรรมาธิการติดตาม เสนอแนะ เร่งรัดการปฏิรูปประเทศ การจัดทำและดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ ด้านศาสนา คุณธรรม จริยธรรม ศิลปะและวัฒนธรรม ติดตามความคืบหน้าการดำเนินการจัดตั้งพุทธมณฑล ๔ ภาค จากสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ โดยคณะอนุกรรมาธิการ ได้เดินทางไปราชการเพื่อศึกษาดูงานและประชุมรับฟังความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าว ณ สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ (พุทธมณฑล) ตำบลศาลายา อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม ในวันพฤหัสบดีที่ ๑๖ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๖๓

(๔) คณะกรรมาธิการเดินทางไปราชการเพื่อศึกษาดูงานและประชุมร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาพื้นที่ของวัดเพื่อเป็นแนวทางในการติดตามการดำเนินการให้มีพุทธมณฑล ๔ ภาค ระหว่างวันที่ ๒๘ – ๓๐ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๖๓ ณ จังหวัดสุราษฎร์ธานี และจังหวัดนครศรีธรรมราช

(๕) คณะกรรมาธิการเดินทางไปราชการเพื่อศึกษาดูงานและประชุมร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาพื้นที่ของวัดเพื่อเป็นแนวทางในการติดตามการดำเนินการให้มีพุทธมณฑล ๔ ภาค ระหว่างวันที่ ๑๘ – ๑๙ กันยายน พ.ศ. ๒๕๖๓ ณ จังหวัดอุดรธานี และจังหวัดหนองคาย

(๖) คณะกรรมาธิการได้เชิญผู้แทนจากสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติมาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับความเป็นไปได้ในการจัดตั้งพุทธมณฑล ๔ ภาค ในการประชุมคณะกรรมาธิการ ครั้งที่ ๒๗/๒๕๖๓ วันพฤหัสบดีที่ ๘ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๖๓

๓) ผลการดำเนินงาน

คณะกรรมาธิการได้รับทราบข้อมูลจากสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติเกี่ยวกับแนวทางการจัดตั้งพุทธมณฑล ๔ ภาค ว่าเมื่อวันที่ ๒๐ เมษายน พ.ศ. ๒๕๔๗ คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบให้สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติรายงานที่ประชุมมหาเถรสมาคม เพื่อกรุณาทราบและเห็นชอบตามข้อเสนอของนายกรัฐมนตรีว่า ควรมีการจัดตั้งพุทธศาสนสถานที่มีลักษณะเช่นเดียวกับพุทธมณฑลส่วนกลางสำหรับใช้ประกอบพิธีกรรมทางศาสนา ประชุมปรึกษาเรื่องทางศาสนา เป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจและใช้เป็นสถานที่แสดงธรรม โดยอาจเรียกว่า อนุพุทธมณฑล พุทธอุทยาน หรืออื่นใดก็ได้ โดยในระยะแรกอาจพิจารณาจัดตั้งในบางจังหวัดที่มีความพร้อมก่อน โดยขอใช้พื้นที่สวนสาธารณะ ที่วัด ที่ศาสนสมบัติกลาง ที่สาธารณสมบัติของแผ่นดิน หรือที่เอกชนซึ่งยินดีให้ใช้ประโยชน์ โดยตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๔๗ มีการดำเนินการจัดตั้งพุทธมณฑลทั่วประเทศแล้ว จำนวน ๒๗ แห่ง ซึ่งแล้วเสร็จจำนวน ๑๔ แห่ง และอยู่ระหว่างดำเนินการ จำนวน ๑๓ แห่ง นอกจากนี้ มีแผนจะจัดตั้งแต่ยังไม่ได้ดำเนินการ จำนวน ๒๘ แห่ง รายละเอียดตามตาราง ดังนี้

ภาพที่ ๕ แสดงแผนและการดำเนินการจัดตั้งพุทธมณฑลจังหวัดทั่วประเทศ (จำแนกตามรายภาค)

ภาค	เสร็จแล้ว	อยู่ระหว่างดำเนินการ	ยังไม่ได้ดำเนินการ	รวม
กลาง	๓	๑	๘	๑๒
ตะวันออก	๔	๑	๑	๖
ตะวันออกเฉียงเหนือ	๔	๕	๗	๑๖
เหนือ	๒	๕	๔	๑๑
ใต้	๑	๑	๘	๑๐
รวม	๑๔	๑๓	๒๘	๕๕

ที่มา : สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ (สถานภาพ ณ วันที่ ๑๒ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๖๓)

ซึ่งการดำเนินการจัดตั้งพุทธมณฑลจังหวัดครอบคลุมทุกภูมิภาคแล้ว โดยงบประมาณในการดำเนินการตามมติคณะรัฐมนตรีให้ใช้งบบูรณาการจังหวัด และเงินที่ประชาชนบริจาคตามความศรัทธา สำหรับปัญหา อุปสรรคในการจัดตั้งพุทธมณฑลจังหวัด คือ ไม่มีหน่วยงานหลักรับผิดชอบดูแล ขาดบุคลากรในการบริหารจัดการ ขาดแคลนงบประมาณ สถานที่อยู่ห่างไกลชุมชน ห่างไกลความเจริญ เดินทางลำบาก ไม่มีพระสงฆ์ประจำพุทธมณฑล ประชาชนไม่เข้าร่วมกิจกรรม ไม่มีการประสานงานระหว่างหน่วยงานภาครัฐและคณะสงฆ์ ประชาชนไม่ได้ใช้ประโยชน์พุทธมณฑลจังหวัดตามวัตถุประสงค์หลักเนื่องจากไม่มีการจัดกิจกรรมทางพระพุทธศาสนา ปัญหาการอนุญาตใช้ที่ดิน การจัดหาที่ดิน

คณะกรรมาธิการได้มีข้อเสนอแนะต่อประเด็นดังกล่าว ดังนี้

๑) “พุทธมณฑล” ควรเป็นการรวมกันของหลายจังหวัดให้เป็นระดับภาค เพื่อร่วมกันดำเนินกิจกรรมทางพระพุทธศาสนา โดยพิจารณาจากการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นสำคัญ สถานที่ตั้งควรมีความเหมาะสม การคมนาคมสะดวก ประชาชนในพื้นที่มีความศรัทธา โดยการจัดตั้งพุทธมณฑลภาคมิใช่การก่อสร้างพุทธมณฑลขึ้นใหม่ แต่ควรเลือกจากวัดหรือสถานที่สำคัญทางศาสนามีอยู่แล้วในพื้นที่ เพื่อประหยัดงบประมาณและเป็นการพัฒนาพื้นที่ให้สามารถปฏิบัติกิจการทางศาสนาได้อย่างทั่วถึง

๒) สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติควรมีการพิจารณาว่าจะมีการผลักดันให้มีการจัดตั้งพุทธมณฑลจังหวัดให้ครบทุกจังหวัด หรือจะมีการทบทวนการจัดตั้งพุทธมณฑลจังหวัดให้ครบทุกจังหวัดหรือไม่ เนื่องจากมีพุทธมณฑลจังหวัดหลายแห่ง ประสบปัญหาเกี่ยวกับการบริหารจัดการพุทธมณฑล ทั้งในเรื่องการดูแล การบำรุงรักษา งบประมาณ การบริหารจัดการในเรื่องต่าง ๆ ที่ยังไม่มีประสิทธิภาพ ทำให้บางพื้นที่เกิดความเสื่อมโทรม

๓) สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ควรศึกษาวัตถุประสงค์ ข้อดีและข้อจำกัด รวมทั้งความเป็นไปได้ และวิเคราะห์จุดแข็ง-จุดอ่อน-โอกาส-อุปสรรค (SWOT Analysis)

ของการจัดตั้งพุทธมณฑล ๔ ภาค ในพื้นที่ต่าง ๆ เพื่อเป็นข้อมูลประกอบการพิจารณาดำเนินการจัดตั้งพุทธมณฑลจังหวัดและพุทธมณฑลภาคต่อไป

ทั้งนี้ เพื่อให้การพิจารณาในเรื่องดังกล่าวเป็นไปด้วยความละเอียดรอบคอบ คณะกรรมาธิการจึงมอบหมายให้คณะอนุกรรมาธิการด้านการศาสนาศึกษาและรวบรวมข้อมูลในการดำเนินการผลักดันให้มีการจัดตั้งพุทธมณฑล ๔ ภาค ซึ่งคณะอนุกรรมาธิการได้กำหนดแผนการดำเนินการและจะขับเคลื่อนการดำเนินการเรื่องดังกล่าวในปีงบประมาณต่อไป

๓.๙ พิจารณาโครงการ ๑ วัด ๑ ตำบล

๑) ความเป็นมาและความสำคัญของการศึกษา

สืบเนื่องจากคณะกรรมาธิการมีแนวความคิดการผลักดันให้มีการตั้งพุทธมณฑล ๔ ภาค เพื่อเป็นศูนย์กลางจัดกิจกรรมทางพระพุทธศาสนาในระดับภูมิภาค สำหรับให้ประชาชนสามารถเข้าร่วมกิจกรรมทางพระพุทธศาสนาอย่างทั่วถึง แต่อย่างไรก็ตาม การจัดกิจกรรมทางพระพุทธศาสนาที่ผ่านมาการจัดกิจกรรมยังคงพบในระดับจังหวัดหรือระดับอำเภอ ส่งผลให้พุทธศาสนิกชนบางส่วนที่อยู่พื้นที่ห่างไกลไม่สะดวกเดินทางเข้าร่วมกิจกรรมได้ จึงมีแนวคิดในการพิจารณาให้มี ๑ วัด ๑ ตำบลทั่วประเทศ เพื่อเป็นศูนย์กลางในการจัดกิจกรรมและพิธีกรรมที่สำคัญทางพระพุทธศาสนาของตำบล อันเป็นการขยายกิจกรรมทางพระพุทธศาสนาไปอย่างกว้างขวาง นอกจากนั้น ถ้าเป็นไปได้มีความประสงค์ที่จะให้มี ๑ วัด ๑ ตำบล ทำหน้าที่คล้ายอำเภอในการบริหารกิจการทางศาสนาในตำบลนั้น ๆ โดยเป็นศูนย์ข้อมูลและประสานข้อมูลต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นการจัดกิจกรรมทางพระพุทธศาสนา การจัดพิธีกรรมที่สำคัญ และรวบรวมปัญหาต่าง ๆ ของวัด รวมถึงแนวทางการแก้ไขปัญหา ดังนั้น เพื่อให้การผลักดันให้มี ๑ วัด ๑ ตำบล เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม จึงเห็นสมควรเชิญผู้แทนจากสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติและผู้แทนกรมการศาสนามาให้ข้อมูลและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในประเด็นดังกล่าว

๒) วิธีการดำเนินงาน

(๑) คณะกรรมาธิการได้เชิญผู้แทนจากสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติและผู้แทนกรมการศาสนา มาปรึกษาหารือในเรื่องดังกล่าว

(๒) คณะกรรมาธิการมอบหมายให้คณะกรรมาธิการติดตาม เสนอแนะ เร่งรัดการปฏิรูปประเทศการจัดทำและดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ ด้านศาสนา คุณธรรม จริยธรรม ศิลปะและวัฒนธรรมติดตามความคืบหน้าการดำเนินโครงการดังกล่าวจากสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ จึงได้เดินทางไปราชการเพื่อศึกษาดูงานและประชุมรับฟังความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าว ณ สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ (พุทธมณฑล) ตำบลศาลายา อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม ในวันพฤหัสบดีที่ ๑๖ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๖๓

๓) ผลการดำเนินงาน

สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ให้ข้อมูลว่ามีการจัดโครงการที่มีลักษณะเดียวกับวัดต้นแบบประจำตำบล จำนวน ๔ โครงการ ดังนี้

(๑) โครงการวัดกลางใจชุมชน โครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุข เป็นโครงการที่ส่งเสริมและพัฒนาให้วัดเป็นศูนย์กลางของชุมชน มีการดำเนินการขับเคลื่อน

โครงการโดยการจัดตั้งคณะกรรมการขับเคลื่อนระดับทุกจังหวัด โดยในปี พ.ศ. ๒๕๖๓ สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติได้อุดหนุนงบประมาณให้วัดต้นแบบประจำอำเภอทั่วประเทศ จำนวน ๘๗๘ วัด ขณะนี้อยู่ระหว่างการดำเนินการ และการขยายผล และในปีต่อไปจะมีการขยายผลวัดในระดับตำบลตามข้อเสนอแนะของคณะกรรมาธิการ

(๒) โครงการคัดเลือกอุทยานการศึกษาในวัด ซึ่งจะคัดเลือกวัดที่มีการพัฒนาให้เป็นศูนย์กลางชุมชนโดยเน้นให้วัดเป็นแหล่งพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม สามารถกล่อมเกลาจิตใจของผู้ที่เข้าไปในวัด

(๓) โครงการคัดเลือกวัดพัฒนาตัวอย่าง ซึ่งจะคัดเลือกวัดที่มีการพัฒนาให้เป็นศูนย์รวมจิตใจของประชาชน และเผยแผ่ธรรมจนประสบผลสำเร็จ เป็นตัวอย่างแก่วัดอื่น ๆ ได้

(๔) โครงการวัดพัฒนาตัวอย่างที่มีผลงานดีเด่น ซึ่งจะคัดเลือกวัดที่มีผลงานด้านการเผยแผ่ธรรมะแก่ประชาชนทั้งในวัด นอกวัด และปกป้องประพุทธศาสนาจนเป็นที่ยอมรับโดยทั่วไป

คณะกรรมาธิการได้มีข้อเสนอแนะต่อประเด็นดังกล่าว ดังนี้

(๑) การคัดเลือกวัดต้นแบบ ควรให้ประชาชนในชุมชนได้มีส่วนร่วมในการพิจารณาคัดเลือกวัดต้นแบบ เพื่อวัดจะเป็นที่ยอมรับร่วมกันของประชาชนในชุมชนว่าเป็นวัดต้นแบบที่มีความเหมาะสม

(๒) การประชาสัมพันธ์โครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุข (วัดต้นแบบ) นอกจากเน้นเรื่องการสร้างวัดให้สวยงามแล้ว ควรเน้นในเรื่องเผยแพร่หลักธรรมคำสอนทางพระพุทธศาสนา การจัดพิธีกรรมและกิจกรรมทางพระพุทธศาสนาที่ถูกต้อง และมีพุทธศาสนิกชนเข้าร่วมกิจกรรมอย่างสม่ำเสมอ

(๓) วัดต้นแบบ ที่ประสบความสำเร็จ และเป็นที่ศรัทธาของประชาชนนั้น มีองค์ประกอบในหลายด้าน อาทิ พระสงฆ์ที่เป็นที่เคารพและศรัทธาของประชาชน ปฏิบัติตามพระธรรมวินัย กฎระเบียบ มีการจัดพิธีกรรมและกิจกรรมที่ถูกต้องตามหลักศาสนา มีการจัดกิจกรรมทางพระพุทธศาสนาอย่างต่อเนื่อง และมีประชาชนในชุมชนเข้าร่วมกิจกรรม สถานที่มีความสะอาดและเป็นระเบียบเรียบร้อย มีสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ซึ่งควรนำหลักการดังกล่าวมาพิจารณาประกอบการคัดเลือกวัดต้นแบบ

แผนงานที่ ๔ การเสริมสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างศาสนิกชนของทุกศาสนา

- การเข้าพบผู้นำทางศาสนา ๕ ศาสนา เพื่อขอคำแนะนำและรับรู้ปัญหาของศาสนาต่าง ๆ

๑) ความเป็นมาและความสำคัญของการศึกษา

คณะกรรมาธิการการศาสนา คุณธรรม จริยธรรม ศิลปะและวัฒนธรรม พิจารณาเห็นถึงความสำคัญของการอุปถัมภ์และคุ้มครองศาสนาทุกศาสนาอย่างเท่าเทียมกันโดยไม่เลือกปฏิบัติ และมุ่งเน้นส่งเสริมงานด้านศาสนิกสัมพันธ์ระหว่างศาสนาในประเทศไทยเพื่อสร้างสังคมให้มีคุณภาพ มีคุณธรรม และอยู่ร่วมกันได้อย่างมีสันติสุข จึงร่วมกับคณะอนุกรรมาธิการด้านการศาสนาในการเดินทางเข้าพบผู้นำ ๕ ศาสนา ในประเทศไทยที่ทางราชการให้การยอมรับ คือ พระพุทธศาสนา ศาสนาอิสลาม ศาสนาคริสต์ ศาสนาพราหมณ์ - ฮินดู และศาสนาซิกข์

เพื่อขอรับแนวทางและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับส่งเสริมความร่วมมือในการปฏิบัติงานด้านการศาสนาและส่งเสริมงานศาสนิกสัมพันธ์ของแต่ละศาสนาสำหรับเป็นแนวทางการดำเนินงานของคณะกรรมาธิการต่อไป

๒) วิธีการดำเนินงาน

คณะกรรมาธิการและคณะอนุกรรมาธิการด้านการศาสนา เดินทางเข้าพบกับผู้นำ ๕ ศาสนาในประเทศไทย เพื่อขอรับแนวทางและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับการส่งเสริมความร่วมมือในการปฏิบัติงานด้านการศาสนาและส่งเสริมงานศาสนิกสัมพันธ์ ของแต่ละศาสนา จำนวน ๖ ครั้ง ได้แก่ (๑) การเข้าเฝ้าสมเด็จพระสังฆราชสกลมหาสังฆปริณายก (๒) การเข้าพบจุฬาราชมนตรี (นายอาศิส พิทักษ์คุมพล) (๓) การเข้าพบประธานสภาประมุขบาทหลวโรมันคาทอลิกแห่งประเทศไทย (พระคาร์ดินัลฟรังซิส เซเวียร์ เกรียงศักดิ์ โกวิทวาณิช) (๔) การเข้าพบพระมหาราชครูพิธีศรีวิสุทธิคุณ (ชวิน รังสิพราหมณกุล) (๕) การเข้าพบนายกสมาคมศรีคุรุสิงห์สภา (นายปานชัย สิงห์สัจเทพ) และ (๖) การเข้าพบนายกสมาคมนามธารีสังคัตแห่งประเทศไทย (นายจรัล ศรีสวรรค์ชวาลา)

๓) ผลการดำเนินงาน

คณะกรรมาธิการประสานความร่วมมือสนับสนุนการจัดกิจกรรมศาสนิกสัมพันธ์สร้างความเข้าใจและความสัมพันธ์อันดีระหว่างศาสนิกชนของแต่ละศาสนา เพื่อให้สังคมมีความสามัคคีและอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข ตลอดจนประสานความร่วมมือในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ได้นำหลักคิดและข้อแนะนำแนวทางการดำเนินงานมาประยุกต์ใช้ เพื่อเป็นแนวทางการปฏิบัติงาน ได้แก่

(๑) น้อมนำหลักธรรมคำสั่งสอนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามาปฏิบัติและเป็นแนวทางในการดำเนินงาน

(๒) แก้ไขปัญหาการเผยแพร่ข่าวอันเป็นเท็จ (Fake News) ซึ่งเป็นปัญหาที่สร้างความแตกแยกทางสังคม และอาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อความมั่นคงของชาติ

(๓) ส่งเสริมการอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างสงบสุข โดยยึดหลัก “ความดี” เพื่อใช้เป็นแนวทางการดำเนินชีวิต และให้ความช่วยเหลือแก่ทุกคนอย่างเท่าเทียมกันโดยไม่เลือกปฏิบัติ

ภาพที่ ๖ แสดงผลสรุปการดำเนินงานของคณะอนุกรรมาธิการด้านการศาสนา

คณะอนุกรรมาธิการด้านคุณธรรมและจริยธรรม

บทที่ ๔
ผลการดำเนินงานด้านคุณธรรมและจริยธรรม

การดำเนินงานด้านคุณธรรมและจริยธรรม ได้ดำเนินการภายใต้วิสัยทัศน์ พันธกิจ และแผนงานของปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓ ดังนี้

วิสัยทัศน์

สร้างสังคมไทยเป็นสังคมแห่งคุณธรรมและจริยธรรม

พันธกิจ

๑) สร้างคนไทยให้เป็นคนดีมีหลักคุณธรรม ๕ ประการ (กตัญญู วินัย สุจริต พอเพียง จิตอาสา) เชื่อมโยงกับสถาบันหลักของชาติ ได้แก่ สถาบันชาติ สถาบันศาสนา และสถาบันพระมหากษัตริย์

๒) ปรับปรุงและพัฒนากฎหมายเสริมสร้างคุณธรรมและจริยธรรม

๓) เผยแพร่คุณธรรมและจริยธรรมแก่สังคมไทยให้เกิดความภาคภูมิใจในความเป็นคนดีของคนไทย มีคุณธรรมประจำใจ และเป็นอัตลักษณ์ของคนไทย

๔) สร้างจริยธรรมให้แก่สังคมไทย

เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปตามวิสัยทัศน์ พันธกิจ และแผนงานด้านคุณธรรมและจริยธรรม คณะอนุกรรมาธิการได้ระดมความคิดเห็น โดยมีการจัดประชุม การเดินทางไปศึกษาดูงานและพิจารณาศึกษาเรื่องต่าง ๆ สรุปได้ดังนี้

แผนงาน ประกอบด้วย **แผนงานที่ ๑** ด้านวิชาการ **แผนงานที่ ๒** ด้านองค์กรภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม **แผนงานที่ ๓** ด้านประชาสัมพันธ์และการสื่อสาร **แผนงานที่ ๔** ด้านกฎหมาย และนโยบาย

แผนงานที่ ๑ ด้านวิชาการ

๑.๑ การให้นิยามความหมาย “ความดี” ซึ่งประกอบด้วยหลักคุณธรรม ๕ ประการ ได้แก่ กตัญญู วินัย สุจริต พอเพียง และจิตอาสา

๑) ความเป็นมาและความสำคัญของการศึกษา

คณะอนุกรรมาธิการด้านคุณธรรมและจริยธรรม ให้ความสำคัญต่อการสร้างคนไทยให้เป็นคนดีซึ่งถือเป็นคุณธรรมพื้นฐานของมนุษย์ โดยเริ่มต้นจากการค้นหาความหมายของความดี ซึ่งพบว่าความดีนั้น ประกอบด้วย หลักคุณธรรมพื้นฐาน ๕ ประการ ได้แก่ กตัญญู วินัย สุจริต พอเพียง และจิตอาสา แต่ละคำสามารถให้ความหมายที่กระชับและสามารถเข้าใจได้โดยง่าย ดังนี้

ภาพที่ ๑ หลักคุณธรรมพื้นฐาน ๕ ประการ

กตัญญู หมายถึง มีความกตัญญูต่อแผ่นดิน พระมหากษัตริย์ บรรพบุรุษ เพื่อนมนุษย์
วินัย หมายถึง ขยัน อดทน รับผิดชอบ ระเบียบ
สุจริต หมายถึง ซื่อตรง ละชั่ว ยุติธรรม ไม่เอาเปรียบ
พอเพียง หมายถึง มีความรู้ มีเหตุ มีผล มีภูมิคุ้มกัน มีความสุข
จิตอาสา หมายถึง สามัคคี เสียสละ แบ่งปัน เอื้ออาทร

หลักคุณธรรมทั้ง ๕ ประการนี้ มีความเชื่อมโยงกับสถาบันหลักของชาติ ๓ สถาบัน ไม่สามารถแยกออกจากกันได้ กล่าวคือ หลักกตัญญูและหลักวินัยเชื่อมโยงกับสถาบันชาติ หลักสุจริตเชื่อมโยงกับสถาบันศาสนา หลักพอเพียงและจิตอาสาเชื่อมโยงกับสถาบันพระมหากษัตริย์

หลักกตัญญูและหลักวินัยเชื่อมโยงกับสถาบันชาติ

กตัญญู คือ รู้คุณท่าน ได้แก่ การรู้สำนึกถึงพระคุณของผู้ที่มีพระคุณแก่ตน โดยเฉพาะพ่อแม่ของเราซึ่งเป็นบุพการี ซึ่งพ่อและแม่นี้เป็นบุคคลแรกที่ให้การเลี้ยงดูเราตั้งแต่แรกเกิด จนเราเติบโตมาจนสามารถดูแลตัวเองได้ ซึ่งการที่พ่อแม่ดูแลลูกนี้ก็เกิดจากความรักในหัวใจของพ่อแม่ที่มีต่อลูก นอกจากนี้ในฐานะของคนไทยเราควรมีความกตัญญูต่อประเทศชาติด้วย ประเทศไทยของเราปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข ซึ่งพระมหากษัตริย์ทุก ๆ พระองค์ทรงบำเพ็ญพระราชกรณียกิจเพื่อทำนุบำรุงบ้านเมืองให้เจริญรุ่งเรืองนานัปการซึ่งทรงทำเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน ทำนุบำรุงศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณี ให้มีความเจริญรุ่งเรือง ถาวรเป็นมรดกของชาติ ทั้งนี้ เพื่อประโยชน์สุขแก่ปวงอาณาประชาราษฎร์และชาติบ้านเมืองเป็นอเนกประการ ยังผลให้พสกนิกรอยู่อย่างร่มเย็นเป็นสุขภายใต้ร่มพระบารมี สืบมาจนถึงทุกวันนี้

วินัย คือ การอยู่ในระเบียบแบบแผนและข้อปฏิบัติ รวมทั้งความสามารถในการควบคุมตนเองในการกระทำและการปฏิบัติตนให้อยู่ในระเบียบแบบแผนในสิ่งที่ดีมีประโยชน์ต่อตนเองและสังคม นอกจากนี้ยังหมายถึงวินัย ระเบียบ กฎเกณฑ์ ข้อบังคับ สำหรับควบคุมความประพฤติทางกาย วาจา ของคนในสังคมให้เรียบร้อยดีงามเกิดความเป็นระเบียบเป็นแบบแผน และเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน

ความสำคัญของวินัย

๑) วินัย ทำให้ผู้รักษาเป็นคนดีเป็นเครื่องมือปกป้องความเสื่อมเสีย สามารถรักษาคุณธรรมข้ออื่น ๆ เช่น การตรงต่อเวลา การสามารถทำงานแล้วเสร็จตามกำหนดได้ เป็นต้น

๒) วินัย เป็นเครื่องมือในการฝึกฝนคนให้เกิดความมีระเบียบเรียบร้อย และการดำเนินงานในด้านต่าง ๆ ให้ประสบผลสำเร็จไปได้

๓) วินัย เป็นสิ่งที่พัฒนาศักยภาพบุคคลให้มีความรู้ ความสามารถ และทักษะในด้านต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดี

๔) วินัยทำให้การดำเนินงานในองค์กรเกิดความเป็นระเบียบเรียบร้อย สามารถดำเนินงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กรได้อย่างดีและสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการทำงาน

หลักสุจริต เชื่อมโยงกับสถาบันศาสนา

สุจริต หมายถึง ผู้ที่มีความประพฤติตรงต่อเวลาต่อหน้าที่ไม่แสวงหาประโยชน์โดยไม่ชอบ มีความจริงใจที่ทำหน้าที่ของตนเองเพื่อให้งานประสบผลสำเร็จ ไม่ทุจริตคดโกงหรือแสวงหาผลประโยชน์อันไม่ชอบทั้งทางตรงและทางอ้อม และรับผิดชอบหน้าที่ของตนเองอย่างเต็มกำลังความสามารถ

๑) ผู้ที่มีสัจจะ เป็นผู้พูดจริงทำจริง ซื่อสัตย์สุจริต ไม่ทุจริตคดโกงทั้งทางตรงและทางอ้อม มีมโนสุจริต กายสุจริต และวจีสุจริต หลักความประพฤติดี ความประพฤติชอบ ประพฤติตรงและจริงใจ ไม่คิดคดทรยศ ไม่คดโกง และไม่หลอกลวง

๒) มีความเที่ยงธรรม ซื่อตรงต่อความจริง ยึดถือความถูกต้องชอบธรรมเป็นสำคัญ มุ่งประโยชน์ของส่วนร่วม

๓) ไม่มีอคติ หมายถึง ไม่มีความลำเอียง ๔ ประการ ดังนี้

(๑) ไม่ลำเอียงเพราะรัก หมายถึง คนที่เรารักทำความผิดเราก็ต้องตัดสินว่าผิด คนที่เรารักทำถูกเราก็ตัดสินว่าถูก เพราะมีความซื่อสัตย์ต่อตนเองและผู้อื่น

(๒) ไม่ลำเอียงเพราะเกลียด คนที่เราเกลียดทำถูกเราต้องตัดสินว่าถูก คนที่เราเกลียดทำผิดเราก็ต้องตัดสินว่าผิด เพราะมีความซื่อสัตย์ต่อตนเองและผู้อื่น

(๓) ไม่ลำเอียงเพราะกลัว ผู้ที่มีอำนาจทำผิด เราก็ต้องตัดสินว่าผิด ผู้ที่มีอำนาจมีอิทธิพลทำถูกเราก็ต้องตัดสินว่าถูก เพราะมีความซื่อสัตย์ต่อตนเองและผู้อื่น ไม่เกรงกลัวอำนาจอิทธิพลใด ๆ

(๔) ไม่ลำเอียงเพราะโง่เขลา ผู้ใดที่กระทำความผิด เราต้องใช้สติปัญญาพิจารณาให้รอบคอบ ไม่หูเบาเชื่อคนง่าย ไม่ตัดสินคดีความด้วยความโง่เขลาเบาปัญญา ต้องมีความเป็นธรรมเป็นกลาง และซื่อสัตย์ต่อตนเองและหน้าที่ของตน

หลักพอเพียง และจิตอาสา เชื่อมโยงกับสถาบัน “พระมหากษัตริย์”

หลักพอเพียง เป็นคุณธรรมพื้นฐานที่พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร (รัชกาลที่ ๙) พระราชทานให้แก่ประชาชนชาวไทย เพื่อเป็นกรอบในการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงได้รับการยอมรับและนำไปใช้อย่างกว้างขวางเพราะนอกจากจะเป็นแนวทางแก้วิกฤต ยังช่วยแก้ปัญหาระดับโครงสร้างจากความไม่สมดุลจากการพัฒนาในอดีต เป้าหมาย คือ การพัฒนาที่สมดุลและยั่งยืน สามารถปรับการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายในได้เป็นอย่างดีไม่ว่าจะเป็นด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรม โดยยึดหลักทางสายกลาง

ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มีองค์ประกอบ คือ ความพอประมาณ ความมีเหตุมีผล และการมีภูมิคุ้มกันที่ดีต่อการเปลี่ยนแปลง โดยมีเงื่อนไข พื้นฐาน คือ ความรู้และคุณธรรม ความเข้าใจใน ๓ องค์ประกอบ และ ๒ เงื่อนไขที่ประกอบเป็นเศรษฐกิจพอเพียงนี้จะทำให้ผู้นำไปใช้มีความชัดเจนในการประยุกต์ สามารถปรับใช้ได้กับบริบทที่แตกต่างกันได้อย่างเหมาะสม มีแนวทางปฏิบัติในทิศทางเดียวกัน ทำให้การขับเคลื่อนมีพลังและเมื่อนำไปใช้ในการบริหารการพัฒนาในทุกระดับ สังคมไทยก็จะมีวิถีการพัฒนาที่สมดุลและยั่งยืน

ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมีบทบาทสำคัญในการพัฒนามนุษย์ เศรษฐกิจพอเพียงเป็นปรัชญาที่มีแนวคิดให้ประชาชนชาวไทยมีความพอประมาณ มีเหตุผล และมีภูมิคุ้มกันตัวที่ดี โดยอาศัยความรอบรู้และต้องมีคุณธรรมกำหนดให้คนเป็นศูนย์กลางในการพัฒนา

ซึ่งภายหลังวิกฤตเศรษฐกิจในปี พ.ศ. ๒๕๔๐ ประชาชนทั่วไปได้ตระหนักว่าแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เน้นทางสายกลางเป็นลำดับขั้นไม่ก้าวกระโดด คำนึงถึงคนส่วนใหญ่ ทำให้คนพอมีพอกิน มีความพอประมาณ มีเหตุมีผล มีระบบภูมิคุ้มกัน รวมทั้งมีความรอบรู้และคุณธรรม ทุกภาคส่วนของสังคมตระหนักว่า ปรัชญาการพัฒนานี้เปรียบเสมือนเสาหลักสำคัญของสังคมไทย ได้มีการนำแนวคิดนี้ไปประยุกต์ในบริบทต่าง ๆ ทั้งในระดับบุคคล ชุมชน องค์กรและนโยบายในสาขาต่าง ๆ ไม่ว่าภาคการเกษตร ภาคอุตสาหกรรม และภาคการบริการ

อย่างไรก็ตาม แม้จะมีการประยุกต์ใช้อย่างกว้างขวางแล้ว ก็ยังจำเป็นต้องทำความเข้าใจปรัชญาให้ลึกซึ้ง เพื่อให้เข้าใจและมีการตีความในแนวทางเดียวกันตามพระราชดำริ ควรมีการนำประสบการณ์จากการประยุกต์ในด้านต่าง ๆ มาศึกษาเพื่อพัฒนาองค์ความรู้ทางวิชาการในสาขาต่าง ๆ เพื่อจะมีหลักและเครื่องมือในการสร้างความพอเพียงทำให้การประยุกต์ใช้มีประสิทธิภาพบรรลุวัตถุประสงค์ สามารถปรับใช้ได้อย่างเหมาะสมในสถานการณ์ต่าง ๆ เพราะสภาพแวดล้อมที่แตกต่างของแต่ละคน องค์กร ชุมชนและสังคม

ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (Sufficiency Economy) เป็น “ปรัชญา” ที่ชี้แนะแนวทางการดำเนินชีวิตและปฏิบัติตนให้แก่ประชาชนทุกระดับทุกสาขาวิชาชีพมาโดยตลอด นับตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๑๗ เป็นต้นมา สภาพเศรษฐกิจและสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างไม่หยุดยั้งตามกระแสทุนนิยมโลกตะวันตก ส่งผลกระทบต่อการดำรงชีวิตอยู่ของคนไทย และสังคมไทยในยุคโลกาภิวัตน์ จนกระทั่งเข้าสู่ห้วงเวลาที่ประเทศประสบวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจอย่างรุนแรง ในปี พ.ศ. ๒๕๔๐ และภายหลังจากปัญหาวิกฤต รัชกาลที่ ๙ พระราชทานแนวทางแก้ไขปัญหา เพื่อให้รอดพ้นและสามารถดำรงอยู่ได้ภายใต้กระแสการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ทรงเตือนทุกฝ่ายให้รู้จักคำว่า “พอเพียง” อย่าทำอะไรเกินตัว ทำอะไรควรรอบคอบ ไม่ประมาท ดำรงชีวิตอย่างสมถะและสามัคคี ซึ่งจะนำพาตนเอง และประเทศชาติให้รอดพ้นภาวะวิกฤตต่าง ๆ และนำไปสู่ความสุขได้

ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นปรัชญาแนวคิดที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของวิถีไทยทั้งในด้านการพัฒนาและการบริหารให้ดำเนินไปบน “ทางสายกลาง” โดยผู้ปฏิบัติจะต้องมีคุณลักษณะที่เป็นฐานรากคือมีความรู้ทั้งในด้านความรอบรู้ รอบคอบ ระมัดระวัง และเป็นคนดีมีคุณธรรม ได้แก่ ความซื่อสัตย์สุจริต การมีสติปัญญา และความเพียร โดยมีวิธีปฏิบัติที่สำคัญ ๓ ประการ คือ ความพอประมาณ การมีเหตุผล และการสร้างระบบภูมิคุ้มกันในตัวเอง ซึ่งนำไปสู่เป้าหมายเพื่อให้สามารถดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคงรอดพ้นจากวิกฤตและรองรับการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ

๒) วิธีการดำเนินงาน

คณะอนุกรรมาธิการด้านคุณธรรมและจริยธรรมได้ศึกษาเอกสารทางวิชาการและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งเชิญผู้แทนจากหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคมและภาคสื่อสารมวลชนเข้าร่วมประชุมหารือแลกเปลี่ยนความคิดเห็น เพื่อกำหนดนิยามความหมายของหลักคุณธรรม ๕ ประการ ได้แก่ กตัญญู วินัย สุจริต พอเพียง และจิตอาสา ให้กระชับ ชัดเจนและเข้าใจง่าย เพื่อใช้เป็นหลักการดำเนินงานของคณะอนุกรรมาธิการในด้านต่าง ๆ ต่อไป

๓) ผลการดำเนินงาน

คณะอนุกรรมาธิการด้านคุณธรรมและจริยธรรมได้เสนอหลักคุณธรรม ๕ ประการ ต่อที่ประชุมคณะกรรมาธิการแล้ว ซึ่งที่ประชุมเห็นชอบตามที่คณะอนุกรรมาธิการเสนอ โดยได้นำหลักคุณธรรมทั้ง ๕ ประการดังกล่าวมาใช้ในการขับเคลื่อนและขยายผลการดำเนินงานในทุกโครงการและทุกกิจกรรมต่อไป

๑.๒ การจัดเสวนา เรื่อง "คุณธรรม จริยธรรมคนไทย"

๑) ความเป็นมาและความสำคัญของการศึกษา

คณะอนุกรรมาธิการด้านคุณธรรมและจริยธรรมได้เล็งเห็นความสำคัญของการสร้างคุณธรรมให้แก่คนไทยให้เป็นสังคมแห่งความดี เป็นอัตลักษณ์เฉพาะของคนไทย โดยเฉพาะในด้านการขับเคลื่อนหลักคุณธรรม ๕ ประการ ได้แก่ กตัญญู วินัย สุจริต พอเพียง และจิตอาสา เชื่อมโยงกับสถาบันหลักของชาติ คือ สถาบันชาติ สถาบันศาสนา และสถาบันพระมหากษัตริย์ ปลูกฝังจิตสำนึกของคนไทยให้เกิดความรัก ความภาคภูมิใจในความเป็นคนไทยอย่างมั่นคงและยั่งยืน จึงร่วมกันจัดเสวนา เรื่อง "คุณธรรม จริยธรรมคนไทย" เพื่อหาแนวทางสร้างเครื่องมือ รูปแบบและวิธีการสื่อสารด้านคุณธรรม จริยธรรมแก่คนไทยอย่างถูกต้องเหมาะสม และเป็นเวทีระดมความคิดเห็น แลกเปลี่ยนข้อมูล ปัญหา และข้อเสนอแนะต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยจะได้นำผลการจัดเสวนามาวิเคราะห์และสังเคราะห์จัดทำเป็นรายงานทางวิชาการเสนอต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่อไป

๒) วิธีการดำเนินงาน

คณะอนุกรรมาธิการด้านคุณธรรมและจริยธรรม ได้จัดเสวนา เรื่อง "คุณธรรม จริยธรรมคนไทย" เมื่อวันจันทร์ที่ ๒ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๓ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาหาแนวทางสร้างเครื่องมือรูปแบบและวิธีการสื่อสารด้านคุณธรรม จริยธรรมแก่คนไทยอย่างถูกต้องเหมาะสม สร้างเครือข่ายความร่วมมือด้านคุณธรรม จริยธรรม ทั้งภาครัฐและภาคประชาชน และรับฟังความคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้องทุกภาคส่วน

การเสวนาครั้งนี้ได้เชิญบุคคลในแต่ละช่วงวัยเข้าร่วมเสวนาเพื่อรับฟังแนวความคิดเรื่องคุณธรรม ซึ่งแต่ละช่วงวัยจะมีความคิดด้านคุณธรรมและจริยธรรมที่แตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับสิ่งแวดล้อมและการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมของบุคคลในแต่ละวัย การจัดเสวนาดังกล่าวมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณธรรม ๕ ประการ คือ กตัญญู วินัย สุจริต พอเพียง จิตอาสา ของคนไทย ๖ Generations โดยแบ่งกลุ่มเป็น ๖ กลุ่ม ได้แก่ (๑) Silent Gen ช่วง พ.ศ. ๒๔๖๘ – ๒๔๘๘ อายุ ๗๕ – ๙๕ ปี (๒) Gen Baby boomer ช่วง พ.ศ. ๒๔๘๙ – ๒๕๐๗ อายุ ๕๖ – ๗๔ ปี (๓) Gen X ช่วง พ.ศ. ๒๕๐๘ – ๒๕๒๒ อายุ ๔๑ – ๕๕ ปี (๔) Gen Y ช่วง พ.ศ. ๒๕๒๓ – ๒๕๔๐ อายุ ๒๓ – ๔๐ ปี (๕) Gen Z ช่วง พ.ศ. ๒๕๔๑ – ๒๕๕๓ อายุ ๑๐ – ๒๒ ปี และ (๖) Gen Alpha ช่วง พ.ศ. ๒๕๕๔ - ๒๕๖๒

ภาพที่ ๒ ข้อมูลสถิติจำนวนประชากรไทยแต่ละช่วงวัย

GEN	ช่วง พ.ศ. เกิด	จำนวนปี	อายุปัจจุบัน	จำนวนประชากร	
LOST GEN	2426 - 2443	17	120-137	0	
GREATEST GEN	2444 - 2467	23	96-119	78,528	0.12%
SILENT GEN	2468 - 2488	20	75-95	3,012,560	22.65%
BABY BOOMER	2489 - 2507	18	56-74	12,062,744	
GEN-X	2508 - 2522	14	41-55	15,650,053	
GEN-Y	2523 – 2540	17	23-40	17,527,920	66.12%
GEN-Z	2541 – 2553	12	10-22	10,830,639	
GEN-ALPHA	2554 – 2562	9	1-9	7,396,392	11.11%
			รวม	66,558,836	

สำนักทะเบียนกลาง กรมการปกครอง ณ 31 ธันวาคม 2562

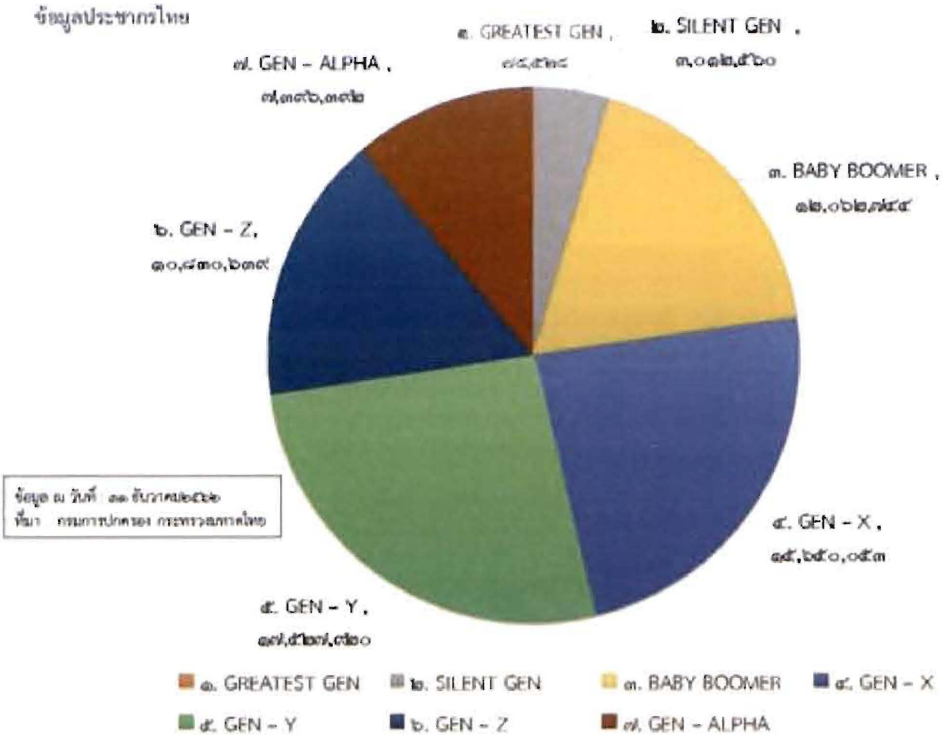

๓) ผลการดำเนินงาน

การเสวนาเรื่อง "คุณธรรมจริยธรรมคนไทย" ในครั้งนี้ มีความมุ่งหมายสำคัญคือเพื่อให้คนไทยทุก Generations มีความเข้าใจกัน มีความเห็นพ้องเรื่องคุณธรรมจริยธรรมที่ตรงกัน โดยเฉพาะความเข้าใจที่ตรงกันในหลักคุณธรรม ๕ ประการ คือ กตัญญู วินัย สุจริต พอเพียง จิตอาสา เพื่อสร้างให้เป็นเอกลักษณ์ของคนไทย วิธีการทำงานอาจแตกต่างกันไปในแต่ละ Generations ที่มีมุมมองด้านคุณธรรมที่เหมือนกันเพื่อร่วมมือกันแก้ปัญหาต่าง ๆ ของประเทศไทย โดยคณะอนุกรรมาธิการได้รวบรวมข้อมูลที่ได้จากการเสวนาครั้งนี้จัดทำเป็นรายงานทางวิชาการเสนอต่อคณะกรรมาธิการและวุฒิสภา และเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ให้แก่องค์กรภาคีเครือข่าย ได้แก่ โรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตกรุงเทพมหานคร โรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร และโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร รวมทั้งแจกจ่ายให้แก่ห้องสมุดบริการประชาชนทั่วประเทศเพื่อใช้ประโยชน์ในทางวิชาการ และการบูรณาการการดำเนินงานตามภารกิจของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่อไป

๑.๓ การจัดเสวนา เรื่อง "องค์กรคนดี"

๑) ความเป็นมาและความสำคัญของการศึกษา

คณะอนุกรรมาธิการด้านคุณธรรมและจริยธรรมได้ตระหนักถึงการปลูกฝังด้านคุณธรรมจริยธรรม โดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีความเป็นคนที่สมบูรณ์ทั้งสุขภาพกาย และสุขภาพใจ โดยเฉพาะในเรื่องของการพัฒนาจิตใจและสติปัญญาให้รู้จักคุณค่าของความเป็นคนดี มีหลักคุณธรรมประจำใจ ได้แก่ กตัญญู วินัย สุจริต พอเพียง และจิตอาสา ซึ่งถือเป็นหลักคุณธรรมพื้นฐานที่ทุกคนต้องยึดถือและปฏิบัติให้เป็นพฤตินิสัย แต่การที่จะสร้างสังคมแห่งคุณธรรมเป็นสังคมของคนดีได้นั้น ลำพังคนเพียงไม่กี่คน ไม่อาจจะขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศได้ หากต้องอาศัยการรวมพลังทางสังคมในรูปแบบของเครือข่ายคุณธรรมจริยธรรม หรือเครือข่ายองค์กรคนดี ให้เกิดขึ้นในทุกองคาพยพของประเทศ ทั้งในภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน เพื่อบูรณาการขับเคลื่อนหลักคุณธรรม ๕ ประการ ให้เกิดขึ้นในสังคมไทยอย่างแท้จริง

๒) วิธีการดำเนินงาน

คณะอนุกรรมาธิการด้านคุณธรรมและจริยธรรมร่วมกับกองทุนพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์ จัดเสวนา เรื่อง "องค์กรคนดี" เมื่อวันที่ ๓ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๖๓ โดยได้เชิญผู้แทนหน่วยงาน ภาครัฐ ภาคเอกชน และสื่อมวลชน เข้าร่วมและเป็นองค์กรภาคีเครือข่ายดำเนินงานส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมโดยนำหลักคุณธรรม ๕ ประการ ได้แก่ กตัญญู วินัย สุจริต พอเพียง และจิตอาสา โดยการแบ่งการเสวนาออกเป็นกลุ่มต่าง ๆ ตามแผนการดำเนินงานเพื่อให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ ในยุทธศาสตร์ที่ ๓ ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ แบ่งภารกิจให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ย่อยเป็น ๖ ด้าน ดังนี้

ด้านที่ ๑ คนดีสังคมดี (Silent Gen) สอดคล้องกับประเด็นยุทธศาสตร์ย่อย การพัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต มีหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ กรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กรมราชทัณฑ์ กระทรวงยุติธรรม กระทรวงมหาดไทย กระทรวงกลาโหม กระทรวงแรงงาน บริษัท ไลอ้อน (ประเทศไทย) จำกัด ภาคสื่อมวลชน และสมาคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย เน้นการจัดกิจกรรมส่งเสริมบทบาทของผู้สูงวัยในการเป็นบุคคลตัวอย่างด้านคุณธรรมจริยธรรม

ด้านที่ ๒ คนดีมีโอกาส (Gen Baby Boomer) สอดคล้องกับประเด็นยุทธศาสตร์ย่อย การตระหนักถึงพหุปัญญาของมนุษย์ที่หลากหลาย มีหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ กองทุนพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์ กระทรวงพาณิชย์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน กระทรวงแรงงาน กระทรวงอุตสาหกรรม ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร เน้นการจัดกิจกรรมหรือโครงการร่วมกับด้านที่ ๑ คนดีสังคมดี เช่น โครงการคนไทยจิตอาสา โครงการจัดทำบันทึกความดี (Social Credit) เป็นต้น

ด้านที่ ๓ คนดี สุขภาพดี (Gen X) สอดคล้องกับประเด็นยุทธศาสตร์ย่อย การเสริมสร้างให้คนไทยมีสุขภาวะที่ดี ครอบคลุมทั้งด้านกาย ใจ สติปัญญาและสังคม มีหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ กองทุนพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์ กรมกิจการผู้สูงอายุ กระทรวงสาธารณสุข กรมการแพทย์ กระทรวงการคลัง กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สมาคมส่งเสริมธุรกิจบริการผู้สูงอายุไทย เน้นการจัดกิจกรรมหรือโครงการด้านการส่งเสริมสุขภาพคนไทยให้เป็นสังคมสุขภาพดี

ด้านที่ ๔ เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา (Gen Y) สอดคล้องกับประเด็นยุทธศาสตร์ย่อย การปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ ๒๑ มีหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ กองทุนพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์ กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม กระทรวงคมนาคม กระทรวงกลาโหม กระทรวงพลังงาน สำนักงานคณะกรรมการดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เน้นการจัดกิจกรรมหรือโครงการพัฒนานวัตกรรมสร้างสรรค์เชิงคุณธรรมที่ส่งเสริมให้คน Gen Y คิด ออกแบบ และพัฒนานวัตกรรมที่ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาประเทศอย่างมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน

ด้านที่ ๕ คนดี คิดดี ทำดี (Gen Z) สอดคล้องกับประเด็นยุทธศาสตร์ย่อย การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ มีหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ กองทุนพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์ สำนักนายกรัฐมนตรี กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม กระทรวงการต่างประเทศ กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา และมหาวิทยาลัยบูรพา วิทยาเขตสระแก้ว เน้นการจัดกิจกรรมหรือโครงการที่เปิดโอกาสให้เยาวชนคนรุ่นใหม่มีส่วนร่วมในการแสดงออกถึงความดีในพื้นที่ของตน เช่น โครงการอวดดี (อวดความดี) ที่เปิดโอกาสให้เยาวชนคนรุ่นใหม่นำเสนอเรื่องราวเชิงคุณธรรมจริยธรรมผ่านมุมมองด้านการท่องเที่ยวในพื้นที่ของตนเอง ซึ่งจะนำไปสู่การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ภาพลักษณ์ของประเทศไทยสู่สายตานานาประเทศได้เป็นอย่างดี

ด้านที่ ๖ คนดี รักเรา รักชาติ (Gen Alpha) สอดคล้องกับประเด็นยุทธศาสตร์ย่อย การปรับเปลี่ยนค่านิยมและวัฒนธรรมและเสริมสร้างศักยภาพการกีฬาในการสร้างคุณค่าทางสังคมและพัฒนาประเทศ มีหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ กองทุนพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์ กระทรวงวัฒนธรรม กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา กรมกิจการเด็กและเยาวชน และสมาคมรักแม่ เน้นการจัดกิจกรรมหรือโครงการที่สร้างคุณธรรมจริยธรรมในระดับครอบครัว โดยปลูกฝังตั้งแต่วัยเด็กให้เกิดความรักและความภาคภูมิใจในความเป็นคนไทย เช่น กิจกรรม “รักแม่ เพื่อแม่ ไม่มีที่สิ้นสุด” ที่เปิดโอกาสให้เด็กและเยาวชนได้แสดงออกถึงความกตัญญูและให้ความสำคัญกับสถาบันครอบครัว ผ่านการจัดทำคลิปวิดีโอบอกรักแม่ เป็นต้น

ภาพที่ ๓ ช่วงอายุในแต่ละ Generations

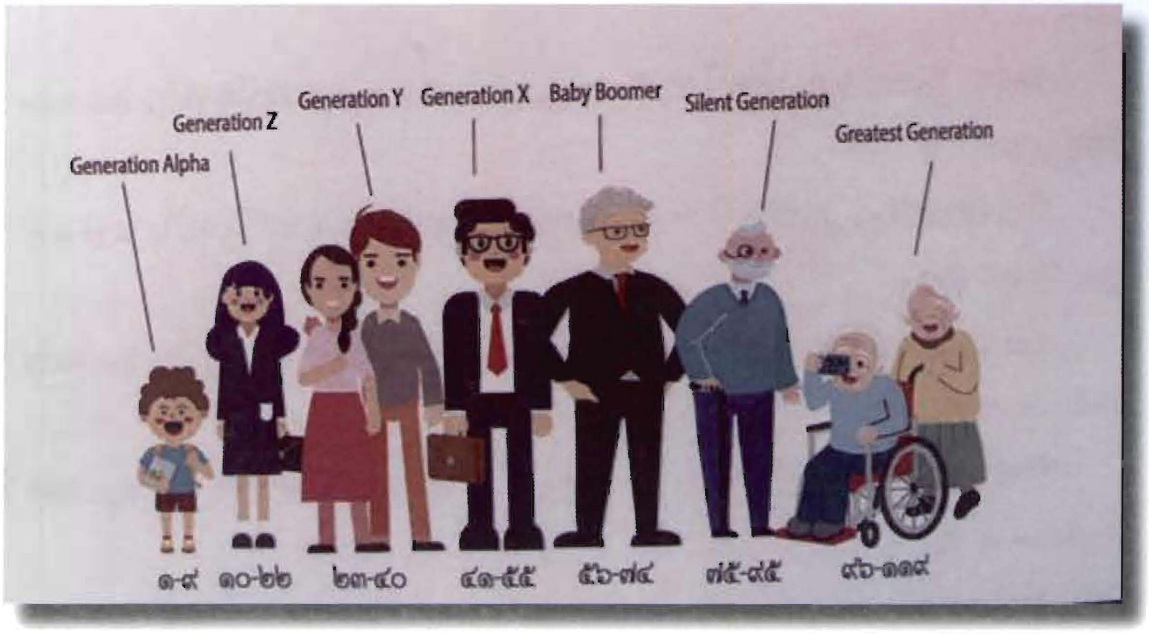

๓) ผลการดำเนินงาน

คณะอนุกรรมาธิการด้านคุณธรรมและจริยธรรมได้รวบรวมข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพื่อนำไปประกอบการดำเนินงานจัดทำโครงการและกิจกรรมเพื่อส่งเสริมหลักคุณธรรม ๕ ประการ ได้แก่ กตัญญู วินัย สุจริต พอเพียง จิตอาสา และได้เชิญชวนหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และสื่อมวลชนที่เข้าร่วมเสวนาร่วมเป็นองค์กรภาคีเครือข่าย “องค์กรคนดี” ร่วมกันดำเนินงานขับเคลื่อนงานด้านคุณธรรมและจริยธรรมให้กับประชาชนไทย ซึ่งคณะอนุกรรมาธิการได้รวบรวมข้อมูลที่ได้จากการเสวนาครั้งนี้จัดทำเป็นรายงานทางวิชาการเสนอต่อคณะกรรมาธิการและวุฒิสภา และเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ให้แก่องค์กรภาคีเครือข่าย ร่วมทั้งได้มีการวางแผนงาน จัดโครงการและจัดกิจกรรมที่เป็นการส่งเสริมการเผยแพร่คุณธรรมและจริยธรรมให้กับประชาชนไทยในแต่ละช่วงวัยด้วย

แผนงานที่ ๒ ด้านองค์กรภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม

๒.๑ การสร้างเครือข่ายด้านคุณธรรมจริยธรรม (องค์กรคนดี)

๑) ความเป็นมาและความสำคัญของการศึกษา

คณะอนุกรรมาธิการด้านคุณธรรมและจริยธรรม เห็นว่าในการขับเคลื่อนหลักคุณธรรม ๕ ประการ (กตัญญู วินัย สุจริต พอเพียง จิตอาสา) เพื่อสร้างสังคมไทยให้เป็นสังคมแห่งความดี มีคุณธรรม จริยธรรม และเป็นอัตลักษณ์ของคนไทยนั้น จำเป็นต้องบูรณาการการดำเนินงานผ่านหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคมในรูปแบบการสร้างเครือข่ายคุณธรรมจริยธรรม จึงได้สร้างเครือข่ายความร่วมมือ เรียกว่า “เครือข่ายองค์กรคนดี” เพื่อบูรณาการขับเคลื่อนการดำเนินงานด้านส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมอย่างต่อเนื่องต่อไป

๒) วิธีการดำเนินงาน

คณะอนุกรรมาธิการได้ประสานความร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม อาทิ สำนักนายกรัฐมนตรี กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม

กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงสาธารณสุข กองทุนพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์ สำนักงานคณะกรรมการดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ บริษัท ไลอ้อน (ประเทศไทย) จำกัด สมาคมส่งเสริมธุรกิจบริการผู้สูงอายุไทย เพื่อร่วมเป็นภาคีเครือข่าย “องค์กรคนดี” ซึ่งจะได้ร่วมกันจัดกิจกรรมในรูปแบบต่าง ๆ อาทิ การจัดเสวนาทางวิชาการ การประชุมร่วมกัน เพื่อเสริมสร้างคุณธรรมและจริยธรรมให้แก่คนไทยทุกช่วงวัย ทุกสาขาอาชีพ ทุกถิ่นฐาน และสร้างประเทศไทยให้เป็นสังคมแห่งความดีงามต่อไป

๓) ผลการดำเนินงาน

คณะอนุกรรมาธิการด้านคุณธรรมจริยธรรม และหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม อาทิ สำนักนายกรัฐมนตรี กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงสาธารณสุข กองทุนพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์ สำนักงานคณะกรรมการดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ บริษัท ไลอ้อน (ประเทศไทย) จำกัด สมาคมส่งเสริมธุรกิจบริการผู้สูงอายุไทย ได้ประสานความร่วมมือเป็นเครือข่าย “องค์กรคนดี” ในการบูรณาการการดำเนินงานระหว่างคณะกรรมาธิการ คณะอนุกรรมาธิการ หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม เพื่อการขับเคลื่อนโครงการสร้างคุณธรรมจริยธรรมให้กับคนในชาติ

๒.๒ การประชุมร่วมและการประสานความร่วมมือการดำเนินงานระหว่าง คณะอนุกรรมาธิการด้านคุณธรรมและจริยธรรม เครือข่ายร่วมสร้างชุมชนท้องถิ่นน่าอยู่ และสถาบันฝึกอบรมผู้นำ อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี

๑) ความเป็นมาและความสำคัญของการศึกษา

คณะอนุกรรมาธิการด้านคุณธรรมจริยธรรม ได้เห็นความสำคัญในการสร้างเครือข่ายคุณธรรมจริยธรรม จึงประสานความร่วมมือกับผู้แทนเครือข่ายร่วมสร้างชุมชนท้องถิ่นน่าอยู่ และสถาบันฝึกอบรมผู้นำ อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี เพื่อพิจารณาแนวทางการสร้างเครือข่ายคุณธรรมจริยธรรมในระดับท้องถิ่นและคัดเลือกองค์กรคนดี

เครือข่ายร่วมสร้างชุมชนท้องถิ่นน่าอยู่ ได้มีแนวคิดการพัฒนาระดับชุมชนและท้องถิ่นให้มีความเข้มแข็ง น่าอยู่ ปลอดภัย และมีการพัฒนาที่สามารถพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน ทั้งด้านสังคม ด้านการศึกษา ด้านวัฒนธรรม ด้านเศรษฐกิจ และด้านสิ่งแวดล้อม ซึ่งจะส่งผลให้ประชาชนในชุมชนมีสุขภาพที่ดี และหากผู้คนในชุมชนมุ่งมั่นดำเนินการอย่างกว้างขวาง ประเทศไทยก็จะพัฒนาอย่างมีทิศทางและเกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน

สถาบันฝึกอบรมผู้นำ อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี ได้น้อมนำหลักการศาสตร์พระราชาสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนมาใช้ในการดำเนินงาน โดยนำองค์ความรู้ด้านศาสตร์พระราชาสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนมาเป็นแกนหลักในการเสริมสร้างความรู้ให้แก่ผู้ที่เข้ามาฝึกอบรมกับทางสถาบันฯ รวมทั้งแผนการอบรมจะมีการนำหลักคุณธรรม ๕ ประการ ประกอบด้วย กตัญญู วินัย สุจริต พอเพียงและจิตอาสา มาใช้ในการฝึกอบรมเครือข่ายผู้นำท้องถิ่น ซึ่งประสบความสำเร็จเป็นอย่างดียิ่ง และจะมีการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องในอนาคต

๒) วิธีการดำเนินงาน

คณะอนุกรรมาธิการด้านคุณธรรมและจริยธรรม ได้เชิญนายสมพร ใช้บางยาง ประธานเครือข่ายร่วมสร้างชุมชนท้องถิ่นน่าอยู่ และนางสาวนราทิพย์ พุ่มทรัพย์ ผู้อำนวยการสถาบัน

ฝึกอบรมผู้นำ อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี เข้าร่วมประชุมกับคณะอนุกรรมาธิการ ในการประชุมครั้งที่ ๘/๒๕๖๓ เมื่อวันพฤหัสบดีที่ ๔ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๖๓ เพื่อร่วมแลกเปลี่ยนข้อเสนอแนะและข้อคิดเห็นในเรื่องดังกล่าว ประสานความร่วมมือสร้างเครือข่ายคุณธรรมจริยธรรมให้แพร่หลายทั่วทุกภูมิภาคของประเทศไทย เพื่อสร้างเครือข่ายการดำเนินงานของคณะอนุกรรมาธิการให้แพร่หลาย

๓) ผลการดำเนินงาน

คณะอนุกรรมาธิการด้านคุณธรรมและจริยธรรมได้ร่วมกับเครือข่ายร่วมสร้างชุมชนท้องถิ่นน่าอยู่และสถาบันฝึกอบรมผู้นำ อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี จะผลักดันการสร้างองค์กรคุณธรรมเพื่อเป็นองค์กรต้นแบบของการดำเนินงานด้านคุณธรรมจริยธรรมในท้องถิ่นต่าง ๆ ทุกภูมิภาคของประเทศไทย โดยบูรณาการประสานความร่วมมือกับภาคธุรกิจเอกชนและภาคประชาชนในพื้นที่ชุมชนแต่ละท้องที่

๒.๓ การประชุมและการประสานความร่วมมือการดำเนินงานระหว่างคณะอนุกรรมาธิการด้านคุณธรรมและจริยธรรมและกองทุนพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์

๑) ความเป็นมาและความสำคัญของการศึกษา

คณะอนุกรรมาธิการด้านคุณธรรมจริยธรรม ได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของการสร้างเครือข่ายการดำเนินงานด้านการเผยแพร่คุณธรรมผ่านสื่อมวลชนผ่านช่องทางต่าง ๆ จึงประสานความร่วมมือกับกองทุนพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์ เพื่อการเผยแพร่การเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมให้กับสังคมไทย เนื่องจากหน่วยงานดังกล่าวมีภารกิจและหน้าที่รับผิดชอบการสนับสนุนและกระตุ้นให้เกิดสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์ และสร้างนวัตกรรมสื่อแบบต่าง ๆ เพื่อทลายกรอบการผลิตเนื้อหาแบบเดิม ๆ เพิ่มเนื้อหาที่เป็นทางเลือกในการรับรู้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ได้มากขึ้นและสร้างการมีส่วนร่วมทั้งภาครัฐ เอกชน ประชาชน กลุ่มองค์กรพัฒนาเอกชนโดยสร้างรูปแบบการประสานงานให้เกิดประสิทธิภาพและยั่งยืน

๒) วิธีการดำเนินงาน

คณะอนุกรรมาธิการด้านคุณธรรมและจริยธรรม ได้เชิญผู้แทนสำนักงานกองทุนพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์ เข้าร่วมประชุมเพื่อปรึกษาหารือถึงแนวทางการส่งเสริมความร่วมมือด้านเผยแพร่คุณธรรมจริยธรรมผ่านการสื่อสารรูปแบบสร้างสรรค์ต่าง ๆ และร่วมกันจัดเสวนาเรื่อง “องค์กรคนดี” เพื่อศึกษาหาแนวทางสร้างเครือข่ายองค์กรคนดี ในการขับเคลื่อนหลักคุณธรรม ๕ ประการ กตัญญู วินัย สุจริต พอเพียง และจิตอาสา ให้แก่คนไทยอย่างถูกต้องเหมาะสมและเพื่อสร้างเครือข่ายความร่วมมือด้านคุณธรรมจริยธรรมทั้งภาครัฐ ภาคธุรกิจเอกชน และภาคประชาชน

๓) ผลการดำเนินงาน

คณะอนุกรรมาธิการด้านคุณธรรมจริยธรรม ได้รับข้อเสนอแนะและข้อคิดเห็นจากผู้เข้าร่วมการเสวนาเกี่ยวกับแนวทางสร้างเครือข่ายองค์กรคนดี ซึ่งคณะอนุกรรมาธิการได้รวบรวมข้อมูลที่ได้จากการเสวนาครั้งนี้ จัดทำเป็นรายงานทางวิชาการเสนอต่อคณะกรรมาธิการและวุฒิสภาและเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ให้แก่องค์กรภาคีเครือข่าย รวมทั้งแจกจ่ายให้แก่ห้องสมุดบริการประชาชนทั่วประเทศ เพื่อใช้ประโยชน์ในทางวิชาการ และการบูรณาการการดำเนินงานตามภารกิจของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่อไป

แผนงานที่ ๓ ด้านประชาสัมพันธ์และการสื่อสาร

๓.๑ การจัดกิจกรรม “รักแม่ เพื่อแม่ ไม่มีที่สิ้นสุด” ภายใต้โครงการ “องค์กรคนดี”

๑) ความเป็นมาและความสำคัญของการศึกษา

คณะอนุกรรมาธิการด้านคุณธรรมและจริยธรรม ได้เล็งเห็นความสำคัญของการสร้างคุณธรรมให้แก่คนไทยให้เป็นสังคมแห่งความดี เป็นอัตลักษณ์เฉพาะของคนไทย โดยเฉพาะในด้านการขับเคลื่อนหลักคุณธรรม ๕ ประการ ได้แก่ กตัญญู วินัย สุจริต พอเพียง และจิตอาสา จึงได้จัดเสวนา ในหัวข้อ “องค์กรคนดี” ขึ้น เมื่อวันที่ ๓ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๖๓ ณ อาคารสุขประพฤติ โดยมีการแบ่งคณะทำงานออกเป็น ๖ กลุ่ม เพื่อประชุมหารือและนำเสนอในการจัดกิจรรมสร้างเสริมคุณธรรมในคนเจเนอเรชั่นต่าง ๆ เพื่อให้การดำเนินกิจกรรมในโครงการ “องค์กรคนดี” และเนื่องในโอกาสมหามงคล สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง ทรงเจริญพระชนมพรรษา ๘๘ พรรษา ๑๒ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๖๓ จัดกิจกรรม “รักแม่ เพื่อแม่ ไม่มีที่สิ้นสุด” เพื่อยกย่องเชิดชูพระคุณแม่ และปลูกฝังให้บุตร-ธิดา ในเจเนอเรชั่นอัลฟ่าให้มีความกตัญญูต่อมารดาและผู้มีพระคุณ รวมถึงส่งเสริมการใช้เวลาว่างในการทำกิจกรรมร่วมกันในครอบครัว คณะอนุกรรมาธิการจึงได้มอบหมายให้คณะทำงานคณะที่ ๖ คนดี รักเรา รักชาติ จัดกิจกรรมสำหรับ Generation Alpha ร่วมกับองค์กรภาคีเครือข่าย ประกอบด้วย กองทุนพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์ กระทรวงวัฒนธรรม กระทรวงศึกษาธิการ กรมกิจการเด็กและเยาวชน กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา สมาคมรักแม่ และสมาคมอนุบาลศึกษาแห่งประเทศไทย ในพระราชูปถัมภ์ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

คณะทำงานคณะที่ ๖ คนดี รักเรา รักชาติ เสนอรูปแบบการจัดกิจกรรม “รักแม่ เพื่อแม่ ไม่มีที่สิ้นสุด” เพื่อส่งเสริมในเรื่องความกตัญญู เริ่มจากสถาบันครอบครัว โดยเชิญชวนเด็กและเยาวชนในกลุ่มเจนเนอเรชั่นอัลฟ่าร่วมส่งผลงานคลิปวีดีโอที่แสดงออกถึงความกตัญญู โดยสถาบันการศึกษาหรือผู้ปกครองของเด็กและเยาวชนเป็นผู้บันทึกวีดีโอในรูปแบบแนวนอนด้วยมือถือ-สมาร์ทโฟน เน้นเนื้อหาปลอดภัยและสร้างสรรค์ แสดงออกถึงความกตัญญู การบอกรักคุณแม่หรือผู้มีพระคุณ มีความยาวไม่เกิน ๓ นาที ส่งผลงานในนามเด็กและเยาวชนเจนเนอเรชั่นอัลฟ่า โดยผลงานของเยาวชนที่เข้าร่วมโครงการจะได้รับการเผยแพร่รณรงค์ส่งเสริมความกตัญญู ในช่วงเดือนสิงหาคม พ.ศ. ๒๕๖๓ ในช่องทางออนไลน์ต่าง ๆ และจะได้รับเกียรติบัตรจากคณะกรรมาธิการการศาสนา คุณธรรม จริยธรรม ศิลปะ และวัฒนธรรม วุฒิสภา

๒) วิธีการดำเนินงาน

เชิญชวนเด็กและเยาวชนในกลุ่มเจนเนอเรชั่นอัลฟ่าร่วมส่งผลงานคลิปวีดีโอที่แสดงออกถึงความกตัญญู โดยสถาบันการศึกษาหรือผู้ปกครองของเด็กและเยาวชนเป็นผู้บันทึกวีดีโอในรูปแบบแนวนอนด้วยมือถือ - สมาร์ทโฟน เน้นเนื้อหาปลอดภัยและสร้างสรรค์ แสดงออกถึงความกตัญญู การบอกรักคุณแม่หรือผู้มีพระคุณมีความยาวไม่เกิน ๓ นาที ส่งผลงานในนามเด็กและเยาวชนเจนเนอเรชั่นอัลฟ่า โดยคณะทำงาน คัดเลือกผลงานจำนวน ๑ - ๘ ผลงาน นำมาร้อยต่อกันเพื่อจัดทำ Master Clip และผลงานของผู้เข้าร่วมจะได้รับการเผยแพร่ในช่องทางต่าง ๆ เพื่อรณรงค์ส่งเสริมความกตัญญู ในช่วงเดือนสิงหาคม พ.ศ. ๒๕๖๓ รวมทั้งผู้เข้าร่วมโครงการจะได้รับเกียรติบัตรจากคณะอนุกรรมาธิการ

ภาพที่ ๔ การเชิญชวนเยาวชนส่งผลงานโครงการรักแม่ เพื่อแม่ ไม่มีที่สิ้นสุด

๓) ผลการดำเนินงาน

คณะอนุกรรมาธิการด้านคุณธรรมและจริยธรรมได้ส่งเสริมให้เด็กและเยาวชนอายุไม่เกิน ๑๑ ปี แสดงถึงความกตัญญูและระลึกถึงพระคุณแม่และผู้มีพระคุณ เนื่องในโอกาสมหามงคล สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง ทรงเจริญพระชนมพรรษา ๘๘ พรรษา ๑๒ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๖๓ ให้เด็กและเยาวชนแสดงความสามารถในการสร้างสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์และใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ และได้สร้างคุณธรรมและจริยธรรมให้แก่คนไทยให้เป็นสังคมแห่งความดี

แผนงานที่ ๔ ด้านกฎหมายและนโยบาย

๔.๑ การศึกษากฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรม ๒ ฉบับ คือ พระราชบัญญัติมาตรฐานทางจริยธรรม พ.ศ. ๒๕๖๒ และระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๐

๑) ความเป็นมาและความสำคัญของการศึกษา

คณะอนุกรรมาธิการด้านคุณธรรมและจริยธรรมได้พิจารณาเห็นว่า โดยที่มาตรา ๗๖ วรรคสาม ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ บัญญัติให้รัฐพึงจัดให้มีมาตรฐานทางจริยธรรม เพื่อให้หน่วยงานของรัฐใช้เป็นหลักในการกำหนดประมวลจริยธรรมสำหรับเจ้าหน้าที่ของรัฐในหน่วยงานนั้น ๆ ซึ่งต้องไม่ต่ำกว่ามาตรฐานทางจริยธรรมดังกล่าว ดังนั้น เพื่อให้การจัดทำประมวลจริยธรรมเป็นไปด้วยความเรียบร้อยและมีมาตรฐานเดียวกัน จึงได้มีการตรากฎหมายว่าด้วยมาตรฐานทางจริยธรรมใช้เป็นหลักสำคัญในการจัดทำประมวลจริยธรรมของหน่วยงานของรัฐ เพื่อใช้เป็นหลักเกณฑ์ในการปฏิบัติตนของเจ้าหน้าที่ของรัฐ โดยมีหลักเกณฑ์การจัดทำประมวลจริยธรรม กระบวนการรักษาจริยธรรมของเจ้าหน้าที่ของรัฐ รวมทั้งมาตรการและกลไกที่มีประสิทธิภาพเพื่อเสริมสร้างให้มีการปฏิบัติตามประมวลจริยธรรม จึงได้ศึกษาและติดตามและประเมินผลการบังคับใช้กฎหมายดังกล่าว

๒) วิธีการดำเนินงาน

คณะอนุกรรมาธิการด้านคุณธรรมและจริยธรรม กำหนดแนวทางการศึกษา โดยการเชิญผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (ก.พ.) ในฐานะฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการมาตรฐานทางจริยธรรม เข้าร่วมประชุมเพื่อให้ข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินงานตามกฎหมาย รวมทั้งปัญหาและอุปสรรคจากการบังคับใช้กฎหมายฉบับดังกล่าว

๓) ผลการดำเนินงาน

เนื่องจากพระราชบัญญัติมาตรฐานทางจริยธรรม พ.ศ. ๒๕๖๒ เพิ่งมีผลบังคับใช้เป็นกฎหมายเมื่อวันที่ ๑๗ เมษายน พ.ศ. ๒๕๖๒ เป็นกฎหมายใหม่ ซึ่งคณะอนุกรรมาธิการด้านคุณธรรมและจริยธรรม เห็นว่าควรให้ระยะเวลาหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินงานตามกฎหมายสักระยะหนึ่งก่อน อย่างไรก็ตาม คณะอนุกรรมาธิการจะได้ติดตามการดำเนินงานตามกฎหมายของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างต่อเนื่อง

๔.๒ การติดตามการขับเคลื่อนแผนแม่บทส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ

๑) ความเป็นมาและความสำคัญของการศึกษา

คณะอนุกรรมาธิการด้านคุณธรรมและจริยธรรมพิจารณาเห็นว่าจากนโยบายของรัฐบาลที่ให้ความสำคัญในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของประชาชน โดยให้นำพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทุกรัชกาล หลักคำสอนของศาสนา วัฒนธรรม และความเป็นไทยมาสร้างสรรค์สังคมไทยให้เกิดความเข้มแข็งอย่างมีคุณภาพและคุณธรรมผ่านกลไกประชารัฐของรัฐบาล เพื่อสร้างพลังการทำความดีเพื่อชาติของประชาชนในทุกภาคส่วนของสังคมไทย อันจะส่งผลให้การพัฒนาประเทศมีความสมดุลทั้งด้านวัตถุและจิตใจตามแนวคิด “คุณธรรมนำการพัฒนา” พร้อมที่จะก้าวไปสู่สังคมแห่งคุณธรรมตามยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี เพื่อให้สังคมเกิดความเข้มแข็งจากภายใน และเกิดกระบวนการสร้างสังคมคุณธรรมแบบ “ระเบิดจากข้างใน”

จากพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและหลักธรรมของทุกศาสนาควบคู่กับระบบเศรษฐกิจ เกิดความมั่งคั่ง เข้มแข็งด้วยวิถีวัฒนธรรมไทย และยั่งยืนด้วยหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มุ่งหวังที่จะเห็น ๓ สถาบันหลักของประเทศ คือ ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์มีความวัฒนาสถาพร “ความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน” โดยเฉพาะในปัจจุบันได้มียุทธศาสตร์สำคัญ คือ “ประเทศไทย ๔.๐” เพื่อขับเคลื่อนเศรษฐกิจด้วย “ปัญญา” สร้าง “ความเข้มแข็งจากภายใน” เชื่อมโยงเศรษฐกิจไทยสู่โลกด้วยความสมดุลด้วยการสร้างคนไทยเป็น “มนุษย์ที่สมบูรณ์แบบ” ทั้งด้านพุทธิศึกษา ศิลปศึกษา พลศึกษา และจริยศึกษาสร้างสังคมไทยเป็น “สังคมที่เกื้อกูลและแบ่งปัน” ภายใต้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เน้นการพึ่งพาตนเอง และรวมกลุ่มอย่างมีพลัง เพื่อปรับเปลี่ยนโครงสร้างเศรษฐกิจบนความหลากหลายทางชีวภาพ และทางวัฒนธรรม พร้อมกับเติมเต็มด้วยวิทยาการความคิดสร้างสรรค์นวัตกรรม เพิ่มมูลค่าการบริหาร (Creative Culture High & Value Service) เพื่อผลักดันให้ประชาชนมีรายได้เพิ่มขึ้นและมีการใช้จ่ายที่พอเหมาะกับตนเอง ซึ่งจะส่งผลให้ประเทศหลุดพ้นจากการเป็นประเทศที่อยู่ในกับดักรายได้ปานกลาง โดยเริ่มต้นจากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ ที่มุ่งเน้นการน้อมนำ

หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมากำกับทิศทางการพัฒนาประเทศให้เติบโตอย่างมีดุลยภาพ คำนึงถึงรากฐานการพัฒนาประเทศในระยะยาว คนในชาติได้รับการพัฒนาให้เป็นคนดี คนเก่ง มีคุณธรรม จริยธรรม ความเพียร และมีจิตสำนึกคำนึงถึงผลประโยชน์ของชาติเป็นสำคัญ

คณะอนุกรรมาธิการด้านคุณธรรมและจริยธรรม จึงเห็นควรให้ติดตามการดำเนินงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการขับเคลื่อนแผนแม่บทส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑ (พ.ศ. ๒๕๕๙ - ๒๕๖๔) ให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

๒) วิธีการดำเนินงาน

คณะอนุกรรมาธิการด้านคุณธรรมและจริยธรรมได้เชิญผู้แทนกรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม ในฐานะฝ่ายเลขานุการของคณะกรรมการส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ มาให้ข้อมูลต่อที่ประชุม และติดตามความคืบหน้าการดำเนินงานขับเคลื่อนแผนแม่บทส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ

๓) ผลการดำเนินงาน

คณะอนุกรรมาธิการด้านคุณธรรมและจริยธรรมได้ติดตามการดำเนินงานด้านคุณธรรมและจริยธรรมทราบว่า ขณะนี้ได้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ ซึ่งมีองค์ประกอบของคณะกรรมการครบถ้วนแล้ว การดำเนินงานของคณะอนุกรรมาธิการในระยะต่อไปจะได้ประสานติดตามการดำเนินงานของคณะกรรมการในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมเพื่อให้สอดคล้องกับการดำเนินงานของคณะอนุกรรมาธิการ

๔.๓ การผลักดันหลักคุณธรรม เรื่อง “กตัญญู” ไว้ในแผนแม่บทส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ ฉบับที่ ๒ (ปี ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐)

๑) ความเป็นมาและความสำคัญของการศึกษา

สืบเนื่องจากคณะอนุกรรมาธิการด้านคุณธรรมและจริยธรรมได้เล็งเห็นความสำคัญของหลักคุณธรรม “กตัญญู” ซึ่งคุณสมบัติและสัญลักษณ์ของคนดี เป็นเอกลักษณ์และอัตลักษณ์ของคนไทย คนมีกตัญญูกตเวทีย่อมเป็นผู้ควรค่า เกียรติ ศักดิ์ศรี และการยกย่องสรรเสริญจากผู้อื่น ดังนั้น คณะอนุกรรมาธิการจึงเห็นว่าสมควรผลักดันหลักคุณธรรม “กตัญญู” ไว้ในแผนการปฏิรูปประเทศ ด้านวัฒนธรรม กีฬา แรงงาน และการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ และแผนแม่บทส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ ฉบับที่ ๒ (ปี พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐)

๒) วิธีการดำเนินงาน

ในการประชุมคณะกรรมาธิการ ครั้งที่ ๒๒/๒๕๖๓ วันพฤหัสบดีที่ ๒๗ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๖๓ ได้มีการเชิญคณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านวัฒนธรรมกีฬา แรงงาน และการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ มาร่วมประชุมกับคณะกรรมาธิการ โดยนางศิรินา ปวโรฬารวิทยา ประธานคณะอนุกรรมาธิการด้านคุณธรรมและจริยธรรม ได้เสนอความเห็นต่อคณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านวัฒนธรรมฯ ว่าควรเพิ่มหลักคุณธรรม “กตัญญู” ไว้ในแผนการปฏิรูปประเทศด้านวัฒนธรรมฯ และในแผนแม่บทส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ ฉบับที่ ๒ (ปี พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐) จากเดิมเป็นหลักคุณธรรม ๔ ประการคือ พอเพียง วินัย สุจริต จิตอาสา เป็นคุณธรรม ๕ ประการ คือ กตัญญู พอเพียง วินัย สุจริต จิตอาสา เพื่อเป็นแนวทางการประพฤติปฏิบัติของคุณธรรมของคนไทย

๓) ผลการดำเนินงาน

คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านวัฒนธรรม กีฬา แรงงาน และการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ได้รับข้อเสนอแนะดังกล่าว โดยเพิ่มหลักคุณธรรม กตัญญู ไว้ในแผนการปฏิรูปประเทศด้านวัฒนธรรม กีฬา แรงงาน และการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เป็นที่เรียบร้อยแล้ว และในระยะต่อไปคณะอนุกรรมาธิการจะผลักดันหลักคุณธรรมดังกล่าวไว้ในแผนแม่บทส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ ฉบับที่ ๒ (ปี พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐) ให้กตัญญูเป็นหลักคุณธรรม ๕ ประการ คือ กตัญญู พอเพียง วินัย สุจริต จิตอาสา ต่อไป

๔.๔ การผลักดัน เรื่อง เครดิตสังคม (Social Credit)

๑) ความเป็นมาและความสำคัญของการศึกษา

สืบเนื่องจากคณะอนุกรรมาธิการด้านคุณธรรมและจริยธรรมได้เล็งเห็นความสำคัญในการผลักดัน เรื่อง เครดิตสังคม (Social Credit) ซึ่งเป็นระบบความน่าเชื่อถือทางสังคมที่ใช้เป็นเครื่องมือในการสร้างบรรทัดฐานให้กับประชาชนให้มีระเบียบวินัย มีมารยาททางสังคม มีค่านิยมและวัฒนธรรมแห่งความซื่อสัตย์มีคุณธรรมมีจิตสำนึก และความรับผิดชอบต่อสังคม ช่วยยกระดับธุรกิจ เกิดความโปร่งใสและจะพิจารณาศึกษาเพื่อจัดโครงการดังกล่าว

๒) วิธีการดำเนินงาน

ในการประชุมวุฒิสภาเพื่ออภิปรายประเด็นยุทธศาสตร์ชาติรายปี เมื่อวันที่ ๑๕ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๖๓ นางฉวีรัตน์ เกษตรสุนทร สมาชิกวุฒิสภา รองประธานคณะอนุกรรมาธิการด้านคุณธรรมและจริยธรรม คนที่หนึ่ง มีข้อเสนอแนะต่อรัฐบาล ว่าควรใช้ระบบเครดิตสังคม (Social Credit) ซึ่งเป็นระบบความน่าเชื่อถือทางสังคมที่ใช้เป็นเครื่องมือในการสร้างบรรทัดฐานให้กับประชาชนให้มีระเบียบวินัย มีมารยาททางสังคม มีค่านิยมและวัฒนธรรมแห่งความซื่อสัตย์ มีคุณธรรม โดยอาจใช้การบันทึกความดีลงในฐานข้อมูลบัตรประจำตัวประชาชน โดยทำในด้านบวกก่อนจะขยายโอกาสไปยังกลุ่มคนรุ่นใหม่ให้ทำความดีมากขึ้น เป็นการส่งเสริมคุณค่าทางสังคมและเป็นการเพิ่มความน่าเชื่อถือ ระบบดังกล่าวนี้จะช่วยเสริมยุทธศาสตร์ชาติในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญของการพัฒนาประเทศชาติ

๓) ผลการดำเนินงาน

รัฐบาลได้รับข้อเสนอแนะดังกล่าวไปพิจารณาศึกษาเพื่อเป็นแนวทางในการจัดทำระบบเครดิตสังคม (Social Credit) สำหรับประเทศไทย ซึ่งในขณะนี้อยู่ระหว่างผลักดันเข้าสู่การประชุมของคณะรัฐมนตรีเพื่อดำเนินการให้เป็นรูปธรรมต่อไป

คณะอนุกรรมาธิการด้านศิลปะและวัฒนธรรม

บทที่ ๕
ผลการดำเนินงานด้านศิลปะและวัฒนธรรม

การดำเนินงานด้านศิลปะและวัฒนธรรม ได้ดำเนินงานภายใต้วิสัยทัศน์ พันธกิจ และแผนงานของปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓ ดังนี้

วิสัยทัศน์

ปฏิรูปงานด้านศิลปวัฒนธรรมเชิงรุก เพื่อพัฒนาสังคมอย่างทั่วด้าน

พันธกิจ

๑) การขับเคลื่อนกฎหมายด้านศิลปวัฒนธรรม และวัฒนธรรมร่วมสมัย

๒) การนำทุนทางวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชุมชน ท้องถิ่นและเมือง

๓) การส่งเสริมให้มีการจัดตั้งสถาบันภูมิภาษาและปัญญาแห่งชาติ

๔) การแก้ไขปัญหาด้านศิลปะและวัฒนธรรม โบราณสถาน โบราณวัตถุ และติดตามประเมินผลการดำเนินการ

๕) การส่งเสริมศิลปะสัมพันธ์นานาชาติ

แผนงาน ประกอบด้วย **แผนงานที่ ๑** การขับเคลื่อนกฎหมายด้านศิลปวัฒนธรรมและวัฒนธรรมร่วมสมัย **แผนงานที่ ๒** การนำทุนทางวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชุมชน ท้องถิ่นและเมือง **แผนงานที่ ๓** การส่งเสริม และสนับสนุนให้มีการจัดตั้งสถาบันภูมิภาษาและปัญญาแผ่นดิน **แผนงานที่ ๔** การแก้ไขปัญหาด้านศิลปะและวัฒนธรรม โบราณสถาน โบราณวัตถุและติดตามประเมินผลการดำเนินการ **แผนงานที่ ๕** การส่งเสริมศิลปะสัมพันธ์นานาชาติ และ**แผนงานที่ ๖** เรื่องอื่น ๆ ตามที่คณะกรรมาธิการมอบหมาย

เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปตามวิสัยทัศน์ พันธกิจ และแผนงานด้านศิลปะและวัฒนธรรม คณะกรรมาธิการและคณะอนุกรรมาธิการได้มีการระดมความคิดเห็น โดยมีการจัดประชุม เดินทางไปศึกษาดูงาน พิจารณาเรื่องร้องเรียน และจัดสัมมนาเพื่อรับฟังความคิดเห็นจากผู้มีบทบาทในงานด้านศิลปะและวัฒนธรรม โดยสรุปได้ดังนี้

แผนงานที่ ๑ การขับเคลื่อนกฎหมายด้านศิลปวัฒนธรรมและวัฒนธรรมร่วมสมัย

๑.๑ การติดตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานด้านศิลปะและวัฒนธรรม

คณะกรรมาธิการและคณะอนุกรรมาธิการด้านศิลปะและวัฒนธรรมเห็นความสำคัญในการติดตามการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายและการเสนอร่างกฎหมายสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานด้านศิลปะและวัฒนธรรม เนื่องจากในปัจจุบันมีกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับศิลปวัฒนธรรมบางฉบับควรทบทวน เพื่อปรับปรุงแก้ไขให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐

และสอดคล้องกับสถานการณ์ทางเศรษฐกิจและสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป คณะกรรมาธิการจึงได้ติดตามกฎหมายจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จำนวน ๕ ฉบับ ได้แก่ พระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๔ พระราชบัญญัติภาพยนตร์และวีดิทัศน์ พ.ศ. ๒๕๕๑ กฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมและอนุรักษ์วิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ร่างพระราชบัญญัติไตรภาคีศิลปวัฒนธรรม พ.ศ. .... ร่างพระราชบัญญัติสิทธิชุมชน พ.ศ. .... ซึ่งปัจจุบันได้ดำเนินการติดตามกฎหมายแล้ว จำนวน ๓ ฉบับ โดยมีรายละเอียดดังนี้

๑.๑.๑ พระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๔

๑) ความเป็นมาและความสำคัญของการศึกษา

คณะกรรมาธิการและคณะอนุกรรมาธิการพิจารณาเห็นว่าพระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๔ และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ เป็นกฎหมายหลักในการรักษาคุ้มครองโบราณสถานในประเทศไทย ซึ่งใช้บังคับมาเป็นระยะเวลานาน และยังไม่ได้รับการแก้ไขปรับปรุงเท่าที่ควรจะเป็น อีกทั้งบทบัญญัติบางประการไม่สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจสังคมในปัจจุบัน ส่งผลให้ปัจจุบันยังปรากฏปัญหาการทำลายอาคารโบราณสถานอยู่อย่างต่อเนื่อง อาทิ กรณีอาคารศาลฎีกาเดิม กรณีวัดกัลยาณมิตร กรณีอาคารไม้โบราณ “บอมเบย์เบอร์มา” ประกอบกับคณะกรรมาธิการได้รับทราบข้อมูลว่ากระทรวงวัฒนธรรมอยู่ระหว่างการดำเนินการแก้ไขปรับปรุงพระราชบัญญัติดังกล่าว ดังนั้น เพื่อรับทราบข้อมูลรายละเอียดเกี่ยวกับการแก้ไขปรับปรุงกฎหมาย และความคืบหน้าในการแก้ไขปรับปรุงกฎหมายดังกล่าว จึงเห็นสมควรเชิญผู้แทนจากกระทรวงวัฒนธรรม และผู้แทนจากสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกามาให้ข้อมูลและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในเรื่องดังกล่าว

๒) วิธีการดำเนินงาน

(๑) คณะอนุกรรมาธิการด้านศิลปะและวัฒนธรรม ได้เชิญผู้แทนกรมศิลปากรเข้าร่วมประชุม เพื่อติดตามความคืบหน้าการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายและการเสนอร่างกฎหมายใหม่

(๒) คณะกรรมาธิการได้เชิญผู้แทนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้าร่วมประชุม เพื่อให้ข้อมูลและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับร่างพระราชบัญญัติดังกล่าว ได้แก่ สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา กรมศิลปากร พร้อมทั้งองค์กรผู้เชี่ยวชาญ ได้แก่ สภาสถาปนิก และสมาคมอิโคโมสไทย

๓) ผลการดำเนินงาน

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาและกรมศิลปากรให้ข้อมูลเกี่ยวกับการแก้ไขปรับปรุงร่างพระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... สรุปสาระสำคัญได้ ดังนี้

๓.๑) ร่างพระราชบัญญัติโบราณสถานฯ ได้ผ่านการพิจารณาของคณะกรรมการกฤษฎีกา คณะที่ ๑ เป็นที่เรียบร้อยแล้ว และอยู่ระหว่างส่งไปยังคณะรัฐมนตรีพิจารณาเพื่อจะเสนอรัฐสภาต่อไป โดยเสนอเป็นกฎหมายปฏิรูปประเทศ

๓.๒) สาระสำคัญในการแก้ไขปรับปรุงร่างพระราชบัญญัติโบราณสถานฯ มีดังนี้

(๑) แก้ไขคำนิยามของคำว่า “โบราณสถาน” เนื่องจากกฎหมายฉบับปัจจุบันกำหนดให้โบราณสถาน มีความหมาย ๒ รูปแบบ คือ โบราณสถานโดยสภาพ และโบราณสถานโดยการขึ้นทะเบียนของอธิบดีกรมศิลปากร ส่งผลให้เกิดปัญหาการตีความคำว่าโบราณสถานที่แตกต่างกัน หรือมีการอ้างว่าไม่ทราบว่าอสังหาริมทรัพย์นั้นเป็นโบราณสถาน อาทิ กรณีอาคารศาลฎีกาเดิม กรณีวัดกัลยาณมิตร กรณีอาคารไม้โบราณ “บอมเบย์เบอร์มา” ดังนั้น เพื่อเป็นการแก้ไขปัญหาในเรื่องดังกล่าว จึงเสนอแนวทางแก้ไขปัญหาด้วยการให้อธิบดีกรมศิลปากรประกาศกำหนดแต่แรกว่าอสังหาริมทรัพย์ใดเป็นโบราณสถาน เพื่อสร้างความเข้าใจที่ตรงกัน โดยเจ้าของหรือผู้ครอบครองอาคารจะทราบแต่แรกว่าสิ่งที่ตนเป็นเจ้าของหรือได้ครอบครองนั้นเป็นโบราณสถานหรือไม่ ทั้งนี้ เมื่ออธิบดีประกาศกำหนดแล้วให้มีหนังสือแจ้งไปยังหน่วยงานหรือบุคคลที่เจ้าของหรือผู้ครอบครองอสังหาริมทรัพย์ ไม่ว่าจะเป็นหน่วยงานของรัฐ กรมธนารักษ์ วัด หรือผู้ครอบครองที่เป็นเอกชน และในกรณีที่เจ้าของ หรือผู้ครอบครองอสังหาริมทรัพย์เห็นว่าอสังหาริมทรัพย์นั้น ไม่มีลักษณะเป็นโบราณสถาน ตามมาตรา ๗ วรรคหนึ่ง ให้มีสิทธิฟ้องคดีต่อศาลปกครอง ได้ภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่ได้รับหนังสือแจ้ง

(๒) มาตรา ๑๓/๙ กำหนดให้หน่วยงานท้องถิ่นมีอำนาจประกาศขึ้นทะเบียนโบราณสถานประจำท้องถิ่นได้ ส่วนหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขเป็นไปตามที่อธิบดีประกาศกำหนด ทั้งนี้ท้องถิ่นสามารถจัดหาประโยชน์และเรียกเก็บค่าธรรมเนียมจากการเข้าชมโบราณสถาน ที่ท้องถิ่นประกาศขึ้นทะเบียนได้

(๓) การกำหนดเกี่ยวกับการดูแลและปกป้องมรดกวัฒนธรรม ต้องมีการประสานระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ไม่ว่าจะเป็นกรมศิลปากร หรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยกำหนดให้มีการแจ้งและประสานข้อมูลระหว่างหน่วยงาน

(๔) การแก้ไขกฎหมายเกี่ยวกับโบราณวัตถุและศิลปวัตถุ เนื่องจากขณะนี้กรมศิลปากรได้รับหนังสือคำร้อง/คำขอจากองค์การยูเนสโก (UNESCO) หรือองค์การศึกษาวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งองค์การสหประชาชาติว่า ประเทศไทยได้สูญเสียโบราณวัตถุและศิลปวัตถุตกไปอยู่ในความครอบครองของต่างประเทศเป็นจำนวนมากและกระทรวงวัฒนธรรมก็มีคณะกรรมการเพื่อติดตามทวงคืนโบราณวัตถุที่อยู่นอกราชอาณาจักร เพราะเหตุใดจึงยังไม่เข้าร่วมเป็นภาคีอนุสัญญาว่าด้วยวิธีห้ามและป้องกันการนำเข้าส่งออก และโอนกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินทางวัฒนธรรมโดยมิชอบด้วยกฎหมาย ค.ศ. ๑๙๗๐ (The UNESCO Convention on the Means of Prohibiting and Preventing the Illicit Import, Export and Transfer of Ownership of Cultural Property ๑๙๗๐) ซึ่งเป็นอนุสัญญาระหว่างประเทศ ที่เกี่ยวข้องกับการติดตามทวงคืนมรดกทางวัฒนธรรมที่ถูกลักลอบนำออกนอกราชอาณาจักร โดยมิชอบด้วยกฎหมาย รวมถึงกฎหมายที่เกี่ยวกับมรดกทางวัฒนธรรมใต้น้ำและโบราณคดีใต้น้ำ ซึ่งกรมศิลปากรเห็นว่ากฎหมายโบราณสถานที่ใช้บังคับอยู่ในปัจจุบันยังไม่รองรับในประเด็นดังกล่าวจึงต้องมีการแก้ไขเพิ่มเติมให้ครอบคลุมถึงกรณีดังกล่าว ซึ่งในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับศิลปวัตถุหรือโบราณวัตถุที่มีการแก้ไขเพิ่มเติม คือ การควบคุมการนำเข้าโบราณวัตถุที่มีถิ่นกำเนิดในต่างประเทศเข้ามาในราชอาณาจักรและประเทศต้นทางมีกฎหมายมิให้ส่งออกนอกราชอาณาจักร เนื่องจากที่ผ่านมา กรมศิลปากรไม่มีกฎหมายควบคุมเพียงแต่ขอ

ความร่วมมือจากกระทรวงพาณิชย์ในการใช้พระราชบัญญัติควบคุมการส่งออกไปนอกและการนำเข้ามาในราชอาณาจักร ซึ่งสินค้า พ.ศ. ๒๕๒๒ ออกประกาศควบคุม ให้โบราณวัตถุที่มีถิ่นกำเนิดในต่างประเทศเป็นของที่ต้องห้ามนำเข้าหรือนำเข้าโดยมีเงื่อนไข จึงเห็นว่าจะต้องมีการกำหนดไว้ในร่างพระราชบัญญัติโบราณสถานฯ ด้วย และเมื่อกฎหมายพระราชบัญญัตินี้มีผลใช้บังคับแล้ว ขั้นตอนต่อไปคือ ต้องขอความเห็นชอบจากรัฐสภาในการภาคยานุวัติอนุสัญญาดังกล่าวให้มีผลบังคับใช้ต่อไป

คณะกรรมาธิการได้รับฟังข้อมูลเกี่ยวกับการแก้ไขปรับปรุงร่างพระราชบัญญัติโบราณสถานแล้ว มีข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ ดังต่อไปนี้

(๑) บทนิยามคำว่า “โบราณสถาน” หมายความว่า อสังหาริมทรัพย์ที่อธิบดีประกาศกำหนดตามพระราชบัญญัตินี้ เป็นการกำหนดคำนิยามกว้างเกินไป ทั้งยังไม่มีกรอบกำหนดความเป็นโบราณสถาน โดยขึ้นอยู่กับดุลพินิจของอธิบดีกรมศิลปากรทั้งสิ้น หากอธิบดีกรมศิลปากรไม่ได้ประกาศขึ้นทะเบียนไว้ จะทำให้สิ่งที่เป็นโบราณสถานโดยสภาพไม่ได้รับความคุ้มครองตามร่างพระราชบัญญัติโบราณสถานฯ ทั้งนี้ควรขยายความให้ครอบคลุมถึงประเภทของมรดกวัฒนธรรมที่จับต้องได้ ในกรอบความหมายของอาคารและสถานที่หรือพื้นที่ที่มนุษย์สร้างขึ้นหรือพัฒนา ดัดแปลงหรือใช้สอย เนื่องจากมีโบราณสถานประเภทที่ไม่ใช่อาคารมากมายที่ตกสำรวจและไม่ได้รับการพิจารณาดูแล เนื่องจากไม่คิดว่าเป็นโบราณสถาน เช่น เมืองน่าน หรือเมืองประวัติศาสตร์ ภูมิทัศน์หรือสวนประวัติศาสตร์และต้นไม้ เป็นต้น หากสามารถเพิ่มเติมในร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวได้จะครอบคลุมมากขึ้น

(๒) การกำหนดอายุของโบราณสถาน ซึ่งเห็นว่าการไม่กำหนดอายุของโบราณสถานจะทำให้มีความยืดหยุ่นในการดำเนินการเพื่อปกป้องอาคารและสถานที่ที่มีคุณค่าความสำคัญแต่มีอายุน้อย โบราณสถานประเภทสถาปัตยกรรมยุคสมัยใหม่ และยุคหลังสมัยใหม่ส่วนหนึ่งจะมีอายุไม่มากนัก แต่มีคุณค่าความสำคัญสูงมาก อาทิ โรงภาพยนตร์สกาลา จึงเสนอว่าควรเปิดกว้างเรื่องอายุของโบราณสถาน ไม่ควรกำหนดตายตัว

(๓) การให้อำนาจอธิบดีประกาศทรัพย์สินที่เป็นของเอกชนให้เป็นโบราณสถานได้นั้นย่อมส่งผลทำให้เอกชนเสียสิทธิในกรรมสิทธิ์และรอนสิทธิเอกชน จึงควรกำหนดมาตรการชดเชยหรือช่วยเหลือเอกชนในกรณีดังกล่าวพอสมควร

(๔) ร่างพระราชบัญญัติโบราณสถานฯ ฉบับนี้ได้กำหนดวิธีการปฏิบัติไว้หลายมาตรา แต่หลักเกณฑ์ไม่ค่อยชัดเจน เนื่องจากให้เป็นอำนาจของอธิบดีกรมศิลปากร จึงเห็นว่าควรกำหนดหลักเกณฑ์ทั่วไปให้ชัดเจน ส่วนหลักเกณฑ์เฉพาะเห็นว่าสามารถกำหนดไว้ในกฎหมายลูกโดยจัดทำในรูปแบบกฎหรือประกาศต่อไปได้

(๕) หน่วยงานท้องถิ่นไม่มีศักยภาพเพียงพอในการดูแลโบราณสถาน และยังกำหนดให้ท้องถิ่นสามารถหารายได้จากโบราณสถานที่ขึ้นทะเบียนไว้ได้ ในส่วนนี้หากเป็นทรัพย์สินของเอกชนอาจก่อให้เกิดความขัดแย้งระหว่างเอกชนกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้

(๖) การจัดลำดับความสำคัญของโบราณสถาน ประกอบกับการขึ้นทะเบียนโบราณสถานและการบริหารจัดการ เพื่อการอนุรักษ์บนฐานการจัดลำดับความสำคัญ เพื่อรองรับการถ่ายโอนอำนาจหน้าที่ ซึ่งปัจจุบันโบราณสถานไม่ได้มีการจัดลำดับและกรมศิลปากรก็มุ่งเน้นแต่การขึ้นทะเบียนแห่งที่มีคุณค่าสูงก่อน ไม่ได้ให้ความสนใจต่ออาคาร สถานที่ที่มีคุณค่าในระดับรองลงมาจึงทำให้เกิดการรื้อทำลายโบราณสถานมาโดยตลอด อีกทั้งกรมศิลปากรและสำนักศิลปากรเขตที่กระจายอยู่

ก็ไม่มีบุคลากรเพียงพอ ทั้งยังขาดแคลนตำแหน่งเฉพาะด้าน ภาระงานที่มีอยู่มากโดยเฉพาะอาคารสถานที่ในระดับภูมิภาคและท้องถิ่นที่มีคุณค่าในระดับมรดกวัฒธรรม จึงขอเสนอให้มีการจัดลำดับความสำคัญของโบราณคดี เป็น ๓ ระดับ คือ ๑) ระดับชาติ ดูแลโดยกรมศิลปากร ๒) ระดับภูมิภาค ดูแลโดยจังหวัดร่วมกับท้องถิ่น และ ๓) ระดับท้องถิ่น ดูแลโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

(๗) การขึ้นทะเบียนโบราณสถานหรือประกาศคุณค่าความเป็นโบราณสถาน พร้อมทั้งการจัดลำดับความสำคัญของโบราณสถาน เพื่อรองรับการกระจายอำนาจและถ่ายโอนภารกิจของกรมศิลปากรสู่ภูมิภาคและท้องถิ่น และกรณีการอนุรักษ์โบราณสถาน การพัฒนาพื้นที่และการกำกับ ควบคุม เพื่อการอนุรักษ์โบราณสถาน รวมทั้งการปลูกสร้างอาคารและสิ่งก่อสร้างในโบราณสถาน ซึ่งเห็นว่าปัจจุบันกรมศิลปากรโดยอธิบดีมีอำนาจแต่เพียงผู้เดียวในการประกาศขึ้นทะเบียนโบราณสถานและมีหน่วยงานฝ่ายทะเบียนเป็นผู้ดำเนินการ และอาจมีคณะที่ปรึกษาคอยให้ความเห็นเป็นกรณีไป หลายครั้งมีความเห็นที่แตกต่างกันทำให้เกิดความขัดแย้ง ไม่เห็นคุณค่าและไม่สนใจอาคารสถานที่ในท้องถิ่นอย่างเพียงพอ เนื่องจากอยู่ไกลการสำรวจศึกษาและการขึ้นทะเบียนล่าช้า จึงขอเสนอให้มีการกระจายและถ่ายโอนอำนาจหน้าที่และภารกิจตามพระราชบัญญัติโบราณสถานฯ จากกรมศิลปากรไปยังจังหวัดและองค์กปครองส่วนท้องถิ่น

๑.๑.๒ พระราชบัญญัติภาพยนตร์และวีดิทัศน์ พ.ศ. ๒๕๕๑

๑) ความเป็นมาและความสำคัญของการศึกษา

ปัจจุบันท่ามกลางบริบทของพัฒนาการทางเศรษฐกิจและสังคมแบบโลกาภิวัตน์ที่มีความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีอย่างรวดเร็ว ทำให้อุตสาหกรรมภาพยนตร์และวีดิทัศน์ของไทยมีการพัฒนาและขยายตัวขึ้นอย่างต่อเนื่อง จนได้รับการยอมรับทั้งในระดับประเทศและระดับนานาชาติ ดังนั้น การส่งเสริมอุตสาหกรรมภาพยนตร์และวีดิทัศน์ของไทย จะส่งผลให้ประเทศไทยจะมีการพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันในระดับสากล จึงเห็นสมควรติดตามการปรับปรุงแก้ไขพระราชบัญญัติดังกล่าว

๒) วิธีดำเนินงาน

คณะอนุกรรมาธิการด้านศิลปะและวัฒนธรรมได้เชิญผู้แทนกระทรวงวัฒนธรรมเข้าร่วมประชุมเพื่อให้ข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าว

๓) ผลการดำเนินงาน

คณะอนุกรรมาธิการด้านศิลปะและวัฒนธรรมได้รับทราบข้อมูลว่าขณะนี้กระทรวงวัฒนธรรมได้ดำเนินการปรับปรุงแก้ไขพระราชบัญญัติภาพยนตร์และวิดิทัศน์ พ.ศ. ๒๕๕๑ เพื่อให้สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน โดยมีการปรับปรุงแก้ไข ๖ ประเด็น ดังนี้

(๑) แก้ไขบทนิยามคำว่า “หมายเลขรหัส” “นายทะเบียน” “พนักงานเจ้าหน้าที่”

(๒) แก้ไขเพิ่มเติมองค์ประกอบคณะกรรมการภาพยนตร์และวีดิทัศน์แห่งชาติ

(๓) กำหนดให้มีการกำหนดเรตติ้งของวีดิทัศน์ (เกมการเล่น)

(๔) แก้ไขเพิ่มเติมเรื่องการอุทธรณ์

(๕) แก้ไขบทกำหนดโทษ

(๖) แก้ไขมาตรา ๖๘ ซึ่งอนุมาตรามีการพิมพ์คลาดเคลื่อนไม่ตรงกับมาตรา ๙ (๕) ส่วนการแก้ไขปรับปรุงพระราชบัญญัติภาพยนตร์ฯ ทั้งฉบับขณะนี้อยู่ระหว่างการศึกษาซึ่งใช้ระยะเวลา ในการดำเนินการ คาดว่าจะแล้วเสร็จประมาณ ๒ ปี

๑.๑.๓ ร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยการส่งเสริมและอนุรักษ์วิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. ....

๑) ความเป็นมาและความสำคัญของการศึกษา

คณะอนุกรรมาธิการด้านศิลปะและวัฒนธรรมได้พิจารณาเห็นว่าร่างกฎหมายสำคัญที่คณะรัฐมนตรีจะตราขึ้น เพื่อดำเนินการตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ หมวด ๑๖ การปฏิรูปประเทศ คือ การจัดทำร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยการส่งเสริมและอนุรักษ์วิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... โดยร่างพระราชบัญญัติอยู่ในประกาศแผนปฏิรูปประเทศด้านสังคม ประเด็นปฏิรูปที่ ๔ : ระบบสร้างเสริมชุมชนเข้มแข็ง กิจกรรมที่ ๔ ส่งเสริมและให้ความคุ้มครองชาวไทยกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๗๐ ซึ่งกระทรวงวัฒนธรรม (ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร) เป็นหน่วยงานผู้รับผิดชอบหลักในการดำเนินการ ปัจจุบันยังไม่มีความคืบหน้าประการใด มีความล่าช้าในการดำเนินงาน คณะอนุกรรมาธิการจึงได้ติดตามการจัดทำร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยการส่งเสริมและอนุรักษ์วิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... ดังกล่าว

๒) วิธีการดำเนินงาน

คณะอนุกรรมาธิการด้านศิลปะและวัฒนธรรมได้เชิญผู้แทนศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) เข้าร่วมประชุม

๓) ผลการดำเนินงาน

คณะอนุกรรมาธิการด้านศิลปะและวัฒนธรรมได้รับทราบข้อมูลว่า ร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวอยู่ในแผนปฏิรูปประเทศด้านสังคม ประเด็นปฏิรูปที่ ๔ : ระบบสร้างเสริมชุมชนเข้มแข็ง กิจกรรมที่ ๔ ส่งเสริมและให้ความคุ้มครองชาวไทยกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๗๐ ซึ่งศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) เป็นหน่วยงานผู้รับผิดชอบหลักในการดำเนินการ โดยมีเป้าหมาย เพื่อให้ชาวไทยกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ได้รับการคุ้มครองและมีสิทธิดำรงชีวิตในสังคมตามวัฒนธรรมประเพณีและวิถีชีวิตดั้งเดิมตามความสมัครใจ ปัจจุบันการจัดทำร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยการส่งเสริมและอนุรักษ์วิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... อยู่ระหว่างการรวบรวมข้อมูลจากการรับฟังความคิดเห็น รวมทั้งศึกษาสถานการณ์ปัญหาของกลุ่มชาติพันธุ์อย่างรอบด้าน เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานในการจัดทำร่างพระราชบัญญัติดังกล่าว และเป็นประโยชน์กับกลุ่มชาติพันธุ์พื้นเมืองทุกกลุ่มในประเทศไทย ซึ่งมีกำหนดจะดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๕

๑.๒ การจัดทำข้อเสนอเพิ่มประเด็นด้านศิลปะและวัฒนธรรมไว้ในแผนการปฏิรูปประเทศ

๑) ความเป็นมาและความสำคัญของการศึกษา

คณะกรรมาธิการพิจารณาความสำคัญของวัฒนธรรมไทย ถือเป็นเอกลักษณ์ของความเป็นชาติไทย เป็นรากฐานการสร้างความสามัคคีและความมั่นคงของชาติเป็นสิ่งที่แสดงถึงศักดิ์ศรีเกียรติยศและความภาคภูมิใจร่วมกันของคนไทย แต่ปัจจุบันการส่งเสริมงานด้านวัฒนธรรมยังไม่เห็นผลเป็นรูปธรรมเท่าที่ควร ประกอบกับในแผนการปฏิรูปประเทศ ไม่ได้ระบุประเด็นด้านศิลปะและวัฒนธรรมไว้โดยตรง ดังนั้น คณะกรรมาธิการจึงเห็นสมควรให้มีการเพิ่มประเด็นด้านศิลปะและวัฒนธรรมไว้ในแผนการปฏิรูปประเทศ เพื่อเป็นการส่งเสริมให้วัฒนธรรมไทยมีความเจริญก้าวหน้า เป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างความมั่นคงทางสังคมและคุณภาพชีวิตคนไทย

๒) วิธีการดำเนินงาน

(๑) คณะกรรมาธิการได้มอบหมายให้คณะอนุกรรมาธิการด้านศิลปะและวัฒนธรรม ศึกษาและรวบรวมข้อมูลเพื่อจัดทำเป็นข้อเสนอแผนการปฏิรูปประเทศด้านศิลปวัฒนธรรม โดยจัดทำขึ้นตามบริบทของรัฐธรรมนูญ ประกอบกับพิจารณาจากสถานการณ์ปัจจุบันและแนวโน้มที่สำคัญ วิเคราะห์ข้อมูลด้านศิลปวัฒนธรรมที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี และแผนแม่บททั้ง ๑๓ แผน

(๒) คณะกรรมาธิการได้มอบหมายให้คณะอนุกรรมาธิการติดตาม เสนอแนะ เร่งรัดการปฏิรูปประเทศ การจัดทำและดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ ด้านศาสนา คุณธรรม จริยธรรม ศิลปะและวัฒนธรรม พิจารณาแนวทางที่จะนำแผนการปฏิรูปประเทศด้านศิลปะและวัฒนธรรมเพิ่มเติมในแผนการปฏิรูปประเทศ

(๓) คณะกรรมาธิการเชิญประธานคณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านวัฒนธรรม กีฬา แรงงาน และการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ และประธานคณะอนุกรรมการด้านวัฒนธรรม เข้าร่วมประชุมกับคณะกรรมาธิการ เพื่อให้ข้อมูลและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดทำแผนการปฏิรูปประเทศด้านวัฒนธรรม

๓) ผลการดำเนินงาน

๓.๑) คณะอนุกรรมาธิการด้านศิลปะและวัฒนธรรม พิจารณากฎหมายและข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับงานด้านศิลปะและวัฒนธรรม เพื่อนำข้อมูลมาจัดทำเป็นแผนการปฏิรูปประเทศด้านวัฒนธรรม จำนวน ๖ เรื่องและประเด็นการปฏิรูป ดังนี้

(๑) เรื่องและประเด็นการปฏิรูปที่ ๑ : ภูมิภาษาและปัญญาแผ่นดิน การผลักดันการอนุรักษ์ ฟื้นฟู สืบสานและพัฒนา เพื่อส่งเสริมภูมิภาษาและภูมิปัญญาแผ่นดินทั้งของท้องถิ่นและของชาติ ทั้งในด้านภูมิบ้านภูมิเมือง (โบราณสถาน แหล่งเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์ มรดกทางวัฒนธรรม) ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น (ภูมิรู้ศิลปวัฒนธรรมจากปราชญ์ชาวบ้าน) และด้านภูมิภาษาและวรรณกรรม รวมถึงเพลงพื้นบ้าน ขนบธรรมเนียม และจารีตประเพณีอันดีงาม เพื่อให้ตระหนักและเกิดความภาคภูมิใจในศิลปวัฒนธรรมของชาติและวัฒนธรรมของท้องถิ่นให้กับประชาชนทุกช่วงวัย

(๒) เรื่องและประเด็นการปฏิรูปที่ ๒ : การเสริมสร้างความเข้าใจและยอมรับในความแตกต่างและหลากหลายของวัฒนธรรม การเป็นสังคมพหุวัฒนธรรมของประเทศไทย

(๓) เรื่องและประเด็นการปฏิรูปที่ ๓ : ภูมิพื้นที่ศิลปวัฒนธรรมผลักดันการส่งเสริมสนับสนุนให้ชุมชน ภาคประชาสังคม ภาคธุรกิจนำทุนทางวัฒนธรรม หรือมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมมาเป็นพื้นฐานสำคัญของผู้ประกอบการทางวัฒนธรรม ผ่านการเปิดพื้นที่ทางศิลปวัฒนธรรม เช่น ตลาดวัฒนธรรม ย่านวัฒนธรรม ถนนคนเดิน ที่เป็นอัตลักษณ์จากทุนทางวัฒนธรรมท้องถิ่น

(๔) เรื่องและประเด็นการปฏิรูปที่ ๔ : การสร้างกระบวนการการมีส่วนร่วมในการทำงานของภาคประชาชน หน่วยงานรัฐ ภาคเอกชน เพื่อฟื้นฟู อนุรักษ์ สืบสานและพัฒนาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ศิลปวัฒนธรรม

(๕) เรื่องและประเด็นการปฏิรูปที่ ๕ : การนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้เพื่อบริหารจัดการองค์ความรู้ด้านศิลปวัฒนธรรม

(๖) เรื่องและประเด็นการปฏิรูปที่ ๖ : วัฒนธรรมสัมพันธ์นานาชาติ ส่งเสริมสนับสนุนให้ศิลปวัฒนธรรมไทยเป็นที่รู้จักของนานาประเทศและเป็นที่รู้จักในเวทีระดับโลก โดยนำร่องใน ๑๐ ประเทศอาเซียน

พร้อมทั้งพิจารณาโครงการ/กิจกรรมสำคัญที่ควรเร่งรัด (Big Rock) เพื่อกำหนดไว้ในแผนปฏิรูปประเทศ ดังนี้

ภาพที่ ๑ ตารางโครงการ/กิจกรรมสำคัญที่ควรเร่งรัด (Big Rock)

โครงการ/กิจกรรมสำคัญที่ควรเร่งรัด (Big Rock)	ประโยชน์ต่อประชาชน และการแก้ไขปัญหาอุปสรรค
๑. ภูมิภาษาและปัญญาแผ่นดิน : ผลักดันการอนุรักษ์ ฟื้นฟู สืบสานและพัฒนา เพื่อส่งเสริมภูมิภาษาและภูมิปัญญาแผ่นดิน ทั้งของท้องถิ่นและของชาติ ทั้งในด้านภูมิบ้านภูมิเมือง (โบราณสถาน แหล่งเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์ มรดกทางวัฒนธรรม) ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น (ภูมิรู้ศิลปวัฒนธรรมจากปราชญ์ชาวบ้าน) และด้านภูมิภาษาและวรรณกรรม รวมถึงเพลงพื้นบ้าน ขนบธรรมเนียม และจารีตประเพณีอันดีงาม เพื่อให้ตระหนักและเกิดความภาคภูมิใจในศิลปวัฒนธรรมของชาติและวัฒนธรรมของท้องถิ่นให้กับประชาชนทุกช่วงวัย	๑. คนไทยตระหนักในคุณค่าของศิลปวัฒนธรรมที่บรรพชนสร้างไว้ เพื่อสืบสาน วิจัย และพัฒนาต่อไป ทั้งจากโบราณสถาน แหล่งเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์ มรดกทางวัฒนธรรม ภูมิรู้ศิลปวัฒนธรรมจากปราชญ์ชาวบ้าน ภาษาและวรรณกรรม รวมถึงเพลงพื้นบ้าน ขนบธรรมเนียม และจารีตประเพณีอันดีงาม ๒. สร้างสุนทรียะในเรื่องศิลปวัฒนธรรมให้แก่ประชาชนทุกช่วงวัย ผ่านรูปแบบและช่องทางต่าง ๆ ๓. ส่งเสริม สนับสนุนให้สถาบันครอบครัว สถาบันการศึกษา สถาบันศาสนา ให้มีบทบาทในการสร้างความภาคภูมิใจในวัฒนธรรมชาติและท้องถิ่น
๒. ภูมิพื้นที่ศิลปวัฒนธรรม : ผลักดันการส่งเสริม สนับสนุนให้ชุมชน ภาคประชาสังคม ภาคธุรกิจนำทุนทางวัฒนธรรม หรือมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม มาเป็นพื้นฐานสำคัญของผู้ประกอบการทางวัฒนธรรม ผ่านการเปิดพื้นที่ทางศิลปวัฒนธรรม เช่น ตลาดวัฒนธรรม ย่านวัฒนธรรม ถนนคนเดิน ที่เป็นอัตลักษณ์จากทุนทางวัฒนธรรมท้องถิ่น	๑. คนไทยมีโอกาสในพัฒนาเศรษฐกิจฐานราก สร้างชุมชนเข้มแข็ง นำทุนทางวัฒนธรรมมาสร้างรายได้ สร้างมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจและสังคมในท้องถิ่นชุมชน ผ่านการเปิดพื้นที่ตลาดวัฒนธรรม ย่านวัฒนธรรมที่เป็นอัตลักษณ์ ๒. คนไทยในทุกระดับมีโอกาสเป็นผู้ประกอบการทางวัฒนธรรม นำทุนทางวัฒนธรรมมาพัฒนาต่อยอดสร้างสรรค์ให้เกิดสินค้าและบริการที่มีอัตลักษณ์ ก่อให้เกิดเศรษฐกิจวัฒนธรรมเชิงสร้างสรรค์ที่มั่นคง สร้างรายได้ สร้างการยอมรับทั้งในระดับประเทศและระดับนานาชาติ
๓. วัฒนธรรมสัมพันธ์นานาชาติ : ส่งเสริม สนับสนุนให้ศิลปวัฒนธรรมไทยเป็นที่รู้จักของนานาประเทศและเป็นที่รู้จักในเวทีระดับโลก นำร่องใน ๑๐ ประเทศอาเซียน	๑. ผลงานทุนวัฒนธรรมไทย ที่เป็นพลังทางบวก (Soft Power) จะถูกนำมาใช้ในการขับเคลื่อนผลักดันทางวัฒนธรรม ผ่านศิลปินไทยทุกแขนงทุกระดับ รวมทั้งปราชญ์ชาวบ้านที่มีความรู้ ความสามารถทางศิลปวัฒนธรรมไทยได้เป็นที่รู้จักกันอย่างแพร่หลายและเป็นทูตทางวัฒนธรรม ผลักดันไทยเป็นศูนย์กลางในการสร้างความเข้าใจในอัตลักษณ์วัฒนธรรมของประเทศในกลุ่มประชาคมอาเซียน และเปิดตลาดอัตลักษณ์ไทยสู่มูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจและสังคมในตลาดอาเซียนและนานาชาติ ๒. สร้างสุนทรียะ ประสบการณ์และผลงานที่เรียนรู้จากทุนวัฒนธรรม ที่เกื้อหนุนต่อการกระชับความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ

๓.๒) เมื่อวันที่ ๑๓ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๖๓ ได้มีประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านต่าง ๆ โดยมีการแต่งตั้งคณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านวัฒนธรรม กีฬา แรงงาน และการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์

๓.๓) คณะกรรมาธิการได้เชิญประธานคณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านวัฒนธรรม กีฬา แรงงานและการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ และประธานคณะอนุกรรมการด้านวัฒนธรรม เข้าร่วมประชุมกับคณะกรรมาธิการ เพื่อให้ข้อมูลและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดทำแผนการปฏิรูปประเทศด้านวัฒนธรรม พร้อมทั้งคณะกรรมาธิการได้นำเสนอแผนการปฏิรูปประเทศด้านศิลปะและวัฒนธรรม ต่อประธานคณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านวัฒนธรรม กีฬา แรงงานและการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เพื่อนำไปประกอบการพิจารณาจัดทำแผนการปฏิรูปประเทศด้านวัฒนธรรมต่อไป

แผนงานที่ ๒ การนำทุนทางวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชุมชนท้องถิ่นและเมือง

- การอนุรักษ์ ฟื้นฟู สืบสานและพัฒนามรดกทางวัฒนธรรม

๑) ความเป็นมาและความสำคัญของการศึกษา

คณะอนุกรรมาธิการด้านศิลปะและวัฒนธรรมได้เห็นความสำคัญของการอนุรักษ์ ฟื้นฟู สืบสานและพัฒนามรดกทางวัฒนธรรม และการส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปะ วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม และจารีตประเพณีอันดีงามของท้องถิ่นและของชาติ เพื่อให้ตระหนักและเกิดความภาคภูมิใจในศิลปวัฒนธรรมของชาติและวัฒนธรรมของท้องถิ่น ด้วยการประสานและบูรณาการความร่วมมือจากทุกภาคส่วนในการดำเนินการเปิดพื้นที่ด้วยทุนทางวัฒนธรรม โดยเน้นบูรณาการงานด้านศิลปะและวัฒนธรรมให้หลากหลายและการพัฒนาทุนทางวัฒนธรรมชุมชนผ่านกลไกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและประชาสังคม เพื่อเพิ่มศักยภาพและพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนในพื้นที่ ส่งเสริมให้เกิดการจัดกิจกรรม เพื่อสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมให้ทุกภาคส่วนในสังคม เช่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประชาสังคม สถาบันการศึกษา พื้นที่เอกชนได้จัดพื้นที่กิจกรรมแสดงออกและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทางศิลปวัฒนธรรมทั้งระดับท้องถิ่น ระดับชาติและนานาชาติ นอกจากนี้ คณะอนุกรรมาธิการด้านศิลปะและวัฒนธรรมได้พิจารณาแนวทางการส่งเสริม พัฒนาและฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ชุมชนเพื่อการอนุรักษ์วัฒนธรรม ประเพณี อัตลักษณ์ของท้องถิ่น ยกระดับพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวนำไปสู่การพัฒนาเศรษฐกิจท้องถิ่นและชุมชนสร้างสรรค์และยั่งยืน

๒) วิธีการดำเนินงาน

(๑) คณะอนุกรรมาธิการด้านศิลปะและวัฒนธรรมได้เข้าพบอธิบดีกรมพัฒนาชุมชน เพื่อปรึกษาหารือเกี่ยวกับการบูรณาการการดำเนินงานร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาทุนวัฒนธรรมจากพื้นที่แหล่งทุนทางวัฒนธรรม

(๒) เดินทางไปศึกษาดูงานการเปิดพื้นที่ตลาดวัฒนธรรม จำนวน ๒ แห่ง

(๒.๑) ระหว่างวันที่ ๑ - ๒ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๖๒ ณ อำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช เพื่อศึกษาดูงานการเปิดพื้นที่ “หลาดชุมทางทุ่งสง” ตลาดผลิตภัณฑ์สินค้าวัฒนธรรมภาคใต้ พร้อมทั้งเข้าร่วมประชุมกับนายกเทศมนตรีเมืองทุ่งสง ประชาคมวัฒนธรรมเมืองทุ่งสง และทีมงานวิจัยพื้นที่ดังกล่าว เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการพื้นที่ทางวัฒนธรรม โดยเน้นการดำเนินการ

ในเรื่องการสร้างคุณค่า การฟื้นฟูและการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน เพื่อสร้างให้ประชาชนในพื้นที่เห็นความสำคัญของการเพิ่มศักยภาพและพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนในพื้นที่ทุ่งสง

(๒.๒) วันที่ ๒๕ มกราคม พ.ศ. ๒๕๖๓ เดินทางไปศึกษาดูงานการเปิดพื้นที่ศิลปวัฒนธรรม บริเวณกาดเขิน - ยอง ทุ่งเสี้ยว อำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่

(๓) คณะอนุกรรมาธิการได้เชิญผู้แทนจากกองพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว และกองทะเบียนธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ เข้าร่วมประชุม เพื่อพิจารณาเกี่ยวกับการส่งเสริม พัฒนาและฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ชุมชนเพื่อให้เกิดการอนุรักษ์วัฒนธรรม ประเพณี อัตลักษณ์ของท้องถิ่น กระดับพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวและเพิ่มรายได้ให้กับชุมชนและท้องถิ่น การประกาศเขตพื้นที่ในท้องถิ่นหรือชุมชนตามมาตรา ๕๑ แห่งพระราชบัญญัติธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ พ.ศ. ๒๕๕๑

๓) ผลการดำเนินงาน

คณะอนุกรรมาธิการด้านศิลปะและวัฒนธรรม ได้สนับสนุนส่งเสริมการมีส่วนร่วมให้ทุกภาคส่วนทั้งรัฐและประชาชนในสังคม เช่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคประชาสังคม สถาบันการศึกษา พื้นที่เอกชนและภาคธุรกิจทุกสาขา ได้ร่วมจัดพื้นที่กิจกรรมการแสดงออกและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทางศิลปวัฒนธรรมทั้งระดับท้องถิ่น ระดับชาติ รวมทั้งส่งเสริมให้มีการเปิดพื้นที่ ๔ ภูมิภาค คือ ภาคใต้ จังหวัดนครศรีธรรมราช ภาคเหนือ เวียงท่ากาน จังหวัดเชียงใหม่ ภาคกลาง จังหวัดสุพรรณบุรี ภาคอีสาน จังหวัดอุดรธานี จังหวัดร้อยเอ็ด หรือจังหวัดกาฬสินธุ์ โดยเน้นเรื่องงานวัฒนธรรมนำมาสร้างรายได้ โดยใช้ฐานคุณค่าทางศิลปะและวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่นและชุมชนนำไปสู่การสร้างรายได้ให้ชุมชนอย่างยั่งยืน

แผนงานที่ ๓ การส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการจัดตั้งสถาบันภูมิภาษาและปัญญาแผ่นดิน

- การส่งเสริมให้มีการจัดตั้งสถาบันภูมิภาษาและปัญญาแผ่นดิน

๑) ความเป็นมาและความสำคัญของการศึกษา

คณะอนุกรรมาธิการด้านศิลปะและวัฒนธรรมพิจารณาเห็นความสำคัญเรื่องการอ่านภาษาและหนังสือ ซึ่งเป็นวัฒนธรรม เอกลักษณ์ และความภูมิใจของคนไทย แต่ปัจจุบันภาษาและวัฒนธรรมพื้นบ้านเสี่ยงต่อการสูญหายและคนไทยยังใช้ภาษาไทยผิดทั้งการฟัง พูด เขียน อ่าน หรือจับใจความผิด รวมทั้งการใช้ภาษาไทยคำภาษาอังกฤษคำ จนเกิดปัญหาการสื่อสารและเข้าใจความหมายของภาษาในทางที่ผิด ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นต้นเหตุที่จะทำให้เสน่ห์ของภาษาไทยค่อย ๆ เลือนหายไป อีกทั้งยังมีปัญหาคนไทย “ไม่รักการอ่าน” เพราะปัจจุบันมีสถิติผู้อ่านหนังสือลดลง ด้วยเหตุผลว่าชอบดูโทรทัศน์ หรือฟังวิทยุมากกว่า ทำให้การอ่านหนังสือของคนไทยกำลังก้าวเข้าสู่ภาวะวิกฤติอย่างแท้จริง และด้วยในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา (COVID – 19) ทำให้ทุกคนต้องปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการใช้ชีวิต ซึ่งส่งผลกระทบต่อการดำเนินงานด้านศิลปะและวัฒนธรรม พฤติกรรมการอ่าน การเรียนรู้ในวงกว้าง ในเบื้องต้นคณะอนุกรรมาธิการได้มีการพิจารณาแนวทางส่งเสริมการอ่านออนไลน์ในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา (COVID – 19) จากเหตุผลดังกล่าว คณะอนุกรรมาธิการจึงจะมีการส่งเสริมให้มีการจัดตั้งสถาบันภูมิภาษาและปัญญาแผ่นดินขึ้น เพื่อพัฒนาระบบหนังสือและการอ่านให้มีประสิทธิภาพจะทำให้สังคมไทย ให้เป็นสังคมของการเรียนรู้ สามารถพัฒนาศักยภาพทรัพยากรมนุษย์

๒) วิธีการดำเนินงาน

(๑) คณะอนุกรรมาธิการด้านศิลปะและวัฒนธรรมได้มีการพิจารณาแนวทางส่งเสริมการอ่านออนไลน์ในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา (COVID – ๑๙) โดยเชิญผู้แทนจากสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย สมาคมผู้จัดพิมพ์และผู้จำหน่ายหนังสือแห่งประเทศไทย และสำนักหอสมุดแห่งชาติ กรมศิลปากร เข้าร่วมประชุมเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็น

(๒) จัดสัมมนา เรื่อง "ชีวิตวิถีใหม่ของงานด้านศิลปะและวัฒนธรรม" ในวันศุกร์ที่ ๑๘ กันยายน พ.ศ. ๒๕๖๓ เวลา ๐๘.๓๐ – ๑๕.๓๐ นาฬิกา ณ ห้องประชุม หมายเลข ๔๐๒ - ๔๐๓ ชั้น ๔ อาคารรัฐสภา (เกียกกาย) เพื่อรับฟังปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานด้านศิลปะและวัฒนธรรม โดยเฉพาะการปรับตัวภายหลังวิกฤตไวรัสโคโรนา ตลอดจนรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ จากผู้เข้าร่วมสัมมนา ใน การกำหนดประเด็นการปฏิรูปด้านศิลปะและวัฒนธรรม โดยจะมีการแบ่งกลุ่ม เป็น ๓ กลุ่ม เพื่อให้ผู้เข้าร่วมสัมมนาได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับการอนุรักษ์ ฟื้นฟู สืบสานและพัฒนา เพื่อส่งเสริมภูมิภาษาและภูมิปัญญาแผ่นดิน ทั้งของท้องถิ่นและของชาติ รวมถึงภูมิภาษาและวรรณกรรม แนวทางการผลักดันและการสนับสนุนจากรัฐบาลในการเสนอให้มีการจัดตั้งสถาบันภูมิภาษาและปัญญาแผ่นดิน

๓) ผลการดำเนินงาน

จากการจัดสัมมนาดังกล่าว คณะอนุกรรมาธิการได้ข้อสรุปโดยมีข้อคิดเห็นในการเสนอจัดตั้งสถาบันภูมิภาษาและปัญญาแผ่นดิน โดยที่ประชุมมีความเห็นว่า ปรากฏการณ์การล่มสลายของสื่อสิ่งพิมพ์ทั้งหนังสือพิมพ์ นิตยสารที่ทยอยปิดตัวกันอย่างต่อเนื่องส่งผลกระทบต่อทั้งนักเขียน นักหนังสือพิมพ์และผู้ทำงานในวงการสิ่งพิมพ์ สำนักพิมพ์ โรงพิมพ์รวมทั้งสายส่งและร้านขายหนังสือ

เมื่อเกิดวิกฤตโควิด – ๑๙ ที่ส่งผลกระทบต่อมนุษย์ทุกชาติทุกภาษา วิกฤตการล่มสลายของสื่อสิ่งพิมพ์และผู้ทำงานด้านนี้ก็ยิ่งวิกฤตมากกว่าเดิมในสถานการณ์ที่ทุกคนต้องกักตัวอยู่แต่ในบ้าน สถานศึกษาต้องปิดการเรียนการสอนทุกระดับ ห้องสมุดต้องปิดให้บริการ ซึ่งสถานการณ์ดังกล่าวกลับเป็นทั้งวิกฤตและโอกาสในขณะเดียวกัน เป็นวิกฤตเพราะธุรกิจการพิมพ์ไม่สามารถดำเนินงานได้ เกิดภาวะว่างงาน ขาดรายได้ แต่เป็นโอกาสสำหรับผู้สร้างสรรค์ผลงาน และผู้ที่ใช้ช่วงเวลากักตัวอ่านเขียนและเรียนรู้ ในสถานการณ์เช่นนี้ทุกคนตระหนักว่าสื่อดิจิทัลเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งในการดำเนินชีวิตในภาวะวิกฤต ทั้งในด้านการสื่อสาร การเรียนรู้ อาชีพ และความบันเทิง

วิกฤตโควิด – ๑๙ ที่เกิดขึ้นตั้งแต่ปลายปี พ.ศ. ๒๕๖๒ และยังไม่คลี่คลายลง ทำให้เห็นว่าสังคมไทยยังขาดฐานข้อมูลมหภาคหรือ Big Data ในทุก ๆ ด้าน การเรียนการสอนที่ต้องใช้โปรแกรมออนไลน์แทนการเรียนในชั้นเรียน ห้องสมุดดิจิทัลยังมีหนังสือไม่เพียงพอสำหรับการเรียนการสอนทุกระดับ การค้นคว้าวิจัยและการอ่านเพื่อพัฒนาความรู้และเพื่อความบันเทิงเริงรมย์การสร้างฐานข้อมูลขนาดใหญ่ จึงเป็นสิ่งจำเป็นเพื่อการเรียนรู้และเพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์

ประเทศไทยยังขาดองค์กรที่รับผิดชอบดำเนินการเรื่องระบบหนังสืออย่างครบวงจร การพัฒนาการอ่าน การเขียนและการเรียนรู้จึงไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร การพัฒนาระบบหนังสือที่มีประสิทธิภาพจะทำให้สังคมไทยเป็นสังคมของการเรียนรู้ สามารถพัฒนาศักยภาพทรัพยากรมนุษย์

สถาบันภูมิภาษาและปัญญาแผ่นดิน จะเป็นองค์กรที่บริหารจัดการระบบหนังสือทั้งระบบ ตั้งแต่นักเขียน หนังสือทั้งที่เป็นสื่อสิ่งพิมพ์และดิจิทัล กระบวนการผลิตเพื่อให้ผู้อ่านเข้าถึงหนังสือได้ การแปลวรรณกรรมทั้งจากต่างประเทศและแปลวรรณกรรมไทยสู่สากล การจัดทำฐานข้อมูลขนาดใหญ่ของชาติทั้งด้านภาษาและภูมิปัญญาท้องถิ่น ภาครัฐจึงควรผลักดันนโยบายในการพัฒนา Big Data หรือคลังข้อมูลของชาติด้านภาษา ทั้งภาษาไทย ภาษาถิ่นและภาษาของชาติพันธุ์ต่าง ๆ ในประเทศไทย ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น คติชน วรรณคดีและวรรณกรรมไทย สถาบันภูมิภาษาและปัญญาแผ่นดิน จะรับผิดชอบพัฒนาฐานข้อมูลกลางที่ผู้สนใจสามารถเข้าถึงข้อมูลต่าง ๆ ได้อย่างหลากหลายมิติและทั่วถึง

การจัดตั้งสถาบันภูมิภาษาและปัญญาแผ่นดิน มีวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้

๑) เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้และศักยภาพในการใช้ภาษาไทยในฐานะเป็นภาษาประจำชาติและภาษาราชการ รวมทั้งภาษาไทยถิ่น ซึ่งแสดงอัตลักษณ์ของชุมชน และรวบรวมภาษาต่าง ๆ ที่ใช้อยู่ในประเทศไทย ภาษาของกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ซึ่งบางภาษากำลังจะสูญหาย เพราะภาษาไม่ได้เป็นเพียงเครื่องมือในการสื่อสารแต่ยังเป็นอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมและภูมิปัญญาของกลุ่มชน จัดทำฐานข้อมูลด้านภาษาและผู้เชี่ยวชาญด้านภาษานั้น ๆ เพื่อสามารถสื่อสารข้อมูลข่าวสารในสถานการณ์วิกฤต

๒) เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนระบบหนังสือของประเทศทั้งหนังสือที่เป็นสิ่งพิมพ์และดิจิทัล ผู้เขียนและผู้ทำงานด้านการผลิตหนังสือให้ผลิตหนังสือดี มีคุณภาพรวมทั้งพัฒนาศักยภาพของผู้อ่านเพื่อให้การอ่านเป็นการพัฒนาศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ และส่งเสริมและสนับสนุนให้หนังสือไทยที่ดีได้รับรางวัลในระดับสากล

๓) เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนการแปลหนังสือไทยให้ไปสู่ตลาดนานาชาติ หนังสือเป็นสื่อทางวัฒนธรรมและสามารถสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจ หากได้รับการสนับสนุนหนังสือไทยที่ดีให้ได้รับการแปลเป็นภาษาต่างประเทศ การขายลิขสิทธิ์เรื่องเพื่อนำไปผลิตเป็นสื่ออื่น หนังสือไทยเป็นสินค้าทางวัฒนธรรม ที่สามารถสร้างรายได้ รวมทั้งการส่งเสริมและสนับสนุนนักเขียนให้ผลิตหนังสือดีมีคุณภาพโดยมอบทุน ให้สร้างผลงานในลักษณะเงินกองทุน (Endowment Fund)

๔) เพื่อจัดทำคลังข้อมูลขนาดใหญ่ที่รวบรวมภูมิปัญญาด้านต่าง ๆ ของแผ่นดิน ทั้งวิถีชีวิตประเพณี พิธีกรรม อาหาร ศิลปหัตถกรรม เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้และเป็นลิขสิทธิ์ของประเทศ

๕) เพื่อเป็นองค์กรประสานงานเครือข่ายทั้งภาครัฐ ภาคเอกชนและภาคประชาสังคมที่ขับเคลื่อนโครงการพัฒนาการอ่าน การเขียนเพื่อการเรียนรู้เพื่อให้สามารถขับเคลื่อนได้อย่างสอดคล้องและมีพลังในระดับชาติ โดยมุ่งสร้างวัฒนธรรมการอ่านเพื่อการพัฒนาศักยภาพของประชาชน

คณะอนุกรรมาธิการด้านศิลปะและวัฒนธรรมจะรวบรวมข้อเสนอจากการรับฟังความคิดเห็นในงานสัมมนาดังกล่าว เพื่อประกอบการพิจารณาผลักดันให้มีการจัดตั้งสถาบันภูมิภาษาและปัญญาแผ่นดินต่อไป

แผนงานที่ ๔ การแก้ไขปัญหางานด้านศิลปะและวัฒนธรรมโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุและพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ

๔.๑ พิจารณาสนับสนุนการเสนอวัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร จังหวัดนครศรีธรรมราช ขึ้นทะเบียนเป็นมรดกโลก

๑) ความเป็นมาและความสำคัญของการพิจารณาศึกษา

คณะอนุกรรมาธิการด้านศิลปะและวัฒนธรรม พิจารณาสนับสนุนการเสนอวัดพระมหาธาตุวรมหาวิหารขึ้นทะเบียนเป็นมรดกโลก เนื่องจากปัจจุบันวัดพระมหาธาตุวรมหาวิหารได้บรรจุไว้ในบัญชีเบื้องต้น ของยูเนสโก เมื่อ พ.ศ. ๒๕๕๖ ด้วยหลักเกณฑ์ ข้อที่ ๒ คือ การแสดงถึงความสำคัญของการแลกเปลี่ยนด้านคุณค่าของมนุษย์ในการพัฒนาด้านสถาปัตยกรรม หรือเทคโนโลยี ศิลปะสถาปัตยกรรมโบราณ การออกแบบผังเมืองหรือการออกแบบภูมิทัศน์ หลักเกณฑ์ข้อ ๔ เป็นตัวอย่างที่โดดเด่นของประเภทอาคารกลุ่มสถาปัตยกรรมหรือเทคโนโลยีในประวัติศาสตร์ของมนุษยชาติ และเกณฑ์ข้อ ๖ มีความสัมพันธ์โดยตรงหรือเห็นได้ชัดเจนกับเหตุการณ์ หรือประเพณีที่ยังคงอยู่ ขณะนี้อยู่ระหว่างการจัดทำเอกสารนำเสนอฉบับสมบูรณ์ที่เรียกว่า Nomination Dossier เสนอคณะอนุกรรมการมรดกโลกทางวัฒนธรรมพิจารณา ซึ่งคณะอนุกรรมาธิการพิจารณาเห็นว่า สถานที่ดังกล่าวเป็นโบราณสถานสำคัญทางประวัติศาสตร์ถือเป็นศาสนสถานที่ทรงคุณค่าต่อศาสนาพุทธ จึงควรจะได้รับการขึ้นทะเบียนเป็นมรดกโลก

๒) วิธีการดำเนินงาน

คณะอนุกรรมาธิการด้านศิลปะและวัฒนธรรมได้เดินทางไปราชการเพื่อศึกษาดูงานและประชุมรับฟังความคิดเห็นจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการมรดกวัฒนธรรม รวมตลอดจนติดตามความคืบหน้าการนำเสนอวัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร เพื่อขึ้นทะเบียนเป็นแหล่งมรดกโลกทางวัฒนธรรม ระหว่างวันที่ ๑ – ๒ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๖๒ ณ จังหวัดนครศรีธรรมราช

๓) ผลการดำเนินงาน

คณะอนุกรรมาธิการด้านศิลปะและวัฒนธรรมได้ประสานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่ออำนวยความสะดวกในการจัดทำเอกสารเสนอแหล่งมรดกทางวัฒนธรรม (Nomination Dossier) ฉบับสมบูรณ์ เพื่อขอขึ้นทะเบียนเป็นมรดกโลกตามคำแนะนำของคณะคณะอนุกรรมการมรดกโลกทางวัฒนธรรม

๔.๒ พิจารณาสนับสนุนการเสนอวัดพระธาตุพนมวรมหาวิหาร จังหวัดนครพนม ขึ้นทะเบียนเป็นมรดกโลก

๑) ความเป็นมาและความสำคัญของการศึกษา

ตามที่ผู้ร้องเรียนได้มีหนังสือมายังประธานคณะอนุกรรมาธิการด้านการศาสนา เรื่อง ขอให้สนับสนุนการเสนอวัดพระธาตุพนมวรมหาวิหาร ขึ้นทะเบียนเป็นมรดกโลก ซึ่งต่อมาคณะกรรมาธิการได้มอบหมายให้คณะอนุกรรมาธิการด้านศิลปะและวัฒนธรรมเป็นผู้พิจารณาและรวบรวมข้อมูลข้อเท็จจริงเบื้องต้นเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าว แล้วรายงานให้คณะกรรมาธิการเพื่อพิจารณา นั้น

๒) วิธีการดำเนินงาน

คณะอนุกรรมาธิการด้านศิลปะและวัฒนธรรมพิจารณาเรื่องดังกล่าว โดยเชิญผู้แทนกรมศิลปากรเข้าร่วมประชุม ซึ่งได้รับข้อมูลว่าการเสนอวัดพระธาตุพนมวรมหาวิหารขึ้นทะเบียนเป็น

มรดกโลกระหว่างการจัดทำเอกสารฉบับสมบูรณ์ (Nomination Dossier) จึงเห็นสมควรเสนอให้คณะกรรมาธิการมีหนังสือไปยังผู้ว่าราชการจังหวัดนครพนม เพื่อให้ประสานกรมศิลปากรในการจัดทำเอกสารดังกล่าวให้มีความถูกต้อง และครบถ้วนตามเกณฑ์การพิจารณาของคณะอนุกรรมการมรดกโลกทางวัฒนธรรมต่อไป

๓) ผลการดำเนินงาน

คณะอนุกรรมาธิการด้านศิลปะและวัฒนธรรมได้ประสานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่ออำนวยความสะดวกในการจัดทำเอกสารเสนอแหล่งมรดกทางวัฒนธรรม (Nomination Dossier) ฉบับสมบูรณ์ให้ถูกต้องและครบถ้วนตามหลักเกณฑ์การพิจารณาของคณะอนุกรรมการมรดกโลกทางวัฒนธรรม

๔.๓ พิจารณากรณี ขอให้ผลักดันงบประมาณโครงการจัดตั้งพิพิธภัณฑ์มรดกวัฒนธรรมและศูนย์การเรียนรู้อัลกุรอาน จังหวัดนราธิวาส

๑) ความเป็นมาและความสำคัญของการศึกษา

คณะกรรมาธิการได้รับหนังสือจากคณะกรรมการอำนวยการโครงการสมาชิกวุฒิสภาพบประชาชน เพื่อขอให้ผลักดันโครงการและงบประมาณจัดตั้งพิพิธภัณฑ์มรดกวัฒนธรรมและศูนย์การเรียนรู้อัลกุรอาน ซึ่งโครงการดังกล่าวได้รับการสนับสนุนงบประมาณในการก่อสร้างตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๕๗ อันเป็นลักษณะงบประมาณต่อเนื่องจากกรมศิลปากร กระทรวงวัฒนธรรม โดยการก่อสร้างอาคารพิพิธภัณฑ์ดังกล่าวมีความคืบหน้าของโครงการร้อยละ ๘๐ และคาดว่าจะแล้วเสร็จภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๔ แต่ได้รับทราบข่าวเป็นการภายในว่า ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓ กรมศิลปากรจะไม่ได้รับการสนับสนุนงบประมาณในโครงการดังกล่าว ซึ่งผู้เสนอเรื่องเห็นว่า หากไม่ได้รับการสนับสนุนงบประมาณ ในโครงการดังกล่าวอาจก่อให้เกิดความเสียหายต่อทางราชการ ซึ่งต่อมาคณะกรรมาธิการได้มอบหมาย ให้คณะอนุกรรมาธิการด้านศิลปะและวัฒนธรรมเป็นผู้พิจารณาและรวบรวมข้อมูลข้อเท็จจริงเบื้องต้นเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าว แล้วรายงานให้คณะกรรมาธิการเพื่อพิจารณาทราบ

๒) วิธีการดำเนินงาน

คณะอนุกรรมาธิการด้านศิลปะและวัฒนธรรมพิจารณาเรื่องดังกล่าว โดยเชิญผู้แทนกรมศิลปากร เข้าร่วมประชุม

๓) ผลการดำเนินงาน

คณะอนุกรรมาธิการด้านศิลปะและวัฒนธรรมพิจารณาแล้วเห็นว่า การดำเนินโครงการจัดตั้งพิพิธภัณฑ์มรดกและศูนย์การเรียนรู้อัลกุรอานเป็นโครงการที่ดี ซึ่งจะเป็นสื่อกลางในการสร้างความสัมพันธ์ในความหลากหลายทางวัฒนธรรม และหากจัดสร้างแล้วเสร็จถือเป็นแหล่งเรียนรู้ทางศิลปวัฒนธรรม ของชาติ รวมทั้งเสริมสร้างจิตสำนึกให้คนในท้องที่จังหวัดชายแดนภาคใต้เห็นคุณค่า ความสำคัญเกิดความรู้สึกหวงแหน ภูมิใจในมรดกทางศิลปวัฒนธรรมอิสลามที่มีอยู่ในท้องถิ่นของตนเองอีกทั้งคัมภีร์อัลกุรอานนั้นเป็นสิ่งสำคัญและเป็นหลักการหนึ่งที่มุสลิมต้องศรัทธาและถือปฏิบัติ การจัดตั้งพิพิธภัณฑ์ดังกล่าวจึงเป็นการอนุรักษ์ รักษาคัมภีร์อัลกุรอาน ซึ่งเป็นเอกสารโบราณที่เป็นสมบัติของแผ่นดิน เป็นมรดกของชาติอันทรงคุณค่าเปรียบเหมือนเป็นภูมิภาษาให้คงอยู่อย่างยั่งยืน ดังนั้น เพื่อให้การจัดสร้างเป็นไปอย่างต่อเนื่องจึงประสานไปยังกรมศิลปากร ในฐานะหน่วยงานที่สนับสนุนงบประมาณดังกล่าว พิจารณาผลักดันงบประมาณการจัดสร้างโครงการจัดตั้งพิพิธภัณฑ์มรดกวัฒนธรรมและศูนย์การเรียนรู้อัลกุรอานให้แล้วเสร็จสมบูรณ์ต่อไป

ในการนี้ คณะอนุกรรมาธิการได้ประสานไปยังสำนักศิลปากรที่ ๑๑ สงขลา ซึ่งได้เสนอแผนขอรับการสนับสนุนงบประมาณ ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ จำนวน ๗๓,๐๐๐,๐๐๐ บาท และในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๕ จำนวน ๒๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท เพื่อก่อสร้างห้องประชุม งานนิทรรศการ งานปรับปรุงภูมิทัศน์และงานอาคารส่วนที่เหลือแล้ว

๔.๔ พิจารณาการแก้ไขปัญหาอุปสรรคระหว่างกรุงเทพมหานครกับหอศิลปวัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานคร

๑) ความเป็นมาและความสำคัญของการศึกษา

ผู้แทนเครือข่ายศิลปินและภาคประชาสังคมศิลปวัฒนธรรม ขอความช่วยเหลือในการแก้ไขปัญหาอุปสรรคระหว่างกรุงเทพมหานครกับหอศิลปวัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานคร เนื่องจากหอศิลปวัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานคร หรือ หอศิลปกรุงเทพฯ ได้จัดตั้งขึ้นโดยความร่วมมือจากภาครัฐ ภาคประชาสังคม และเครือข่ายศิลปิน มีวัตถุประสงค์ให้เป็นแหล่งเรียนรู้และเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมที่สำคัญของประเทศ โดยมีกรุงเทพมหานครเป็นเจ้าของพื้นที่อาคารหอศิลปวัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานคร ตั้งอยู่บริเวณสี่แยกปทุมวัน เริ่มเปิดดำเนินการตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๕๑ และต่อมาในปี พ.ศ. ๒๕๕๔ เครือข่ายศิลปิน ภาคประชาชน และผู้บริหารกรุงเทพมหานครในสมัยนั้นร่วมกันจัดตั้งมูลนิธิหอศิลปวัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานครขึ้นและคัดเลือกผู้บริหาร นักวิชาการ ผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้แทนภาคศิลปวัฒนธรรม เพื่อเป็นคณะกรรมการมูลนิธิฯ โดยกรุงเทพมหานครได้ทำสัญญาโอนสิทธิให้มูลนิธิหอศิลปวัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานครทำหน้าที่บริหารจัดการและได้รับงบประมาณอุดหนุนจากกรุงเทพมหานครมาโดยตลอด จนกระทั่งปี พ.ศ. ๒๕๖๑ ผู้บริหารกรุงเทพมหานครมีแนวคิดในการบริหารจัดการหอศิลปะวัฒนธรรมฯ ด้วยการปรับเปลี่ยนพื้นที่ให้เป็น co-working space แต่ถูกคัดค้านจากเครือข่ายศิลปินและภาคประชาชน และส่งผลทำให้หอศิลปวัฒนธรรมฯ ไม่ได้รับเงินงบประมาณอุดหนุน จากกรุงเทพมหานคร โดยให้เหตุผลว่าสมาชิกสภากรุงเทพมหานคร ไม่สามารถอนุมัติงบประมาณดังกล่าวได้ เนื่องจากผิดข้อสัญญาที่กรุงเทพมหานครทำไว้กับมูลนิธิหอศิลปวัฒนธรรมฯ นอกจากนี้ ด้วยข้อสัญญาระหว่างกรุงเทพมหานครและหอศิลปวัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานคร ซึ่งระบุว่าไม่อนุญาตให้เก็บค่าบริการเข้าชมผลงานศิลปะจึงทำให้การดำเนินงานเป็นไปด้วยความยากลำบากและไม่สามารถสร้างสรรค์งานศิลปะอย่างมีคุณภาพได้

ในการนี้ คณะกรรมาธิการได้พิจารณาแล้วเห็นว่า เรื่องดังกล่าวอยู่ในหน้าที่และอำนาจของคณะอนุกรรมาธิการด้านศิลปะและวัฒนธรรมจึงมอบหมายให้คณะอนุกรรมาธิการด้านศิลปะและวัฒนธรรม พิจารณาและรวบรวมข้อมูลข้อเท็จจริงเบื้องต้น แล้วรายงานคณะกรรมาธิการเพื่อพิจารณา

๒) วิธีการดำเนินงาน

คณะอนุกรรมาธิการด้านศิลปะและวัฒนธรรมได้พิจารณาเรื่องดังกล่าว โดยเชิญผู้แทนหอศิลปวัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานคร และผู้แทนกรุงเทพมหานคร เข้าร่วมประชุม เพื่อปรึกษาหารือเกี่ยวกับแนวทางการแก้ไขปัญหาอุปสรรคการดำเนินงานของหอศิลปวัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานคร

๓) ผลการดำเนินงาน

คณะอนุกรรมาธิการด้านศิลปะและวัฒนธรรมได้รับทราบข้อมูล ดังนี้

- เรื่องงบประมาณ กรุงเทพมหานคร ได้ออกข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง เงินอุดหนุน ของกรุงเทพมหานคร พ.ศ. ๒๕๖๐ มีผลบังคับใช้แล้ว ตั้งแต่วันที่ ๑๒ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๖๐ เพื่อให้มูลนิธิหอศิลปวัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานคร ได้ใช้เป็นแนวทางในการเสนอขอจัดสรรงบประมาณเพื่อดำเนินโครงการ/กิจกรรมในการขับเคลื่อนการดำเนินงานของหอศิลปวัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานครให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์การจัดตั้ง

- เรื่องสัญญาให้สิทธิในตัวอาคารหอศิลปวัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานคร กรุงเทพมหานคร และมูลนิธิหอศิลปวัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานคร อยู่ระหว่างพิจารณาสัญญาให้สิทธิ์ในตัวอาคาร และข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การบริหารจัดการหอศิลป์ดำเนินการต่อไปอย่างมีประสิทธิภาพ

คณะอนุกรรมาธิการด้านศิลปะและวัฒนธรรมพิจารณาเห็นว่าเพื่อให้การบริหารจัดการหอศิลปวัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานคร เป็นไปอย่างต่อเนื่อง ยั่งยืน และเป็นส่วนหนึ่งของเมืองกรุงเทพมหานคร จึงมีข้อเสนอแนะไปยังหน่วยงานกรุงเทพมหานคร เพื่อประกอบการพิจารณาปรับปรุงเรื่องการบริหารจัดการหอศิลปวัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานครให้มีประสิทธิภาพต่อไป

๔.๕ พิจารณาแนวทาง และมาตรการในการบูรณะ อนุรักษ์ฟื้นฟู และบริหารจัดการโบราณสถาน จากกรณีศึกษาการรื้อถอน ซ่อมแซม อาคารไม้โบราณ “บอมเบย์เบอร์มา” สวนรุกขชาติเชตวัน ตำบลในเวียง อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่

๑) ความเป็นมาและความสำคัญของการศึกษา

สืบเนื่องจากวันที่ ๑๕ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๖๓ ปรากฏข่าวกรณีการรื้อถอนอาคารไม้โบราณ ที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์ของจังหวัดแพร่ ภายใต้โครงการปรับปรุงซ่อมแซมอาคารศูนย์เรียนรู้ป่าไม้ สวนรุกขชาติเชตวัน ตำบลในเวียง อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ อันเป็นการปรับปรุงซ่อมแซมโดยปราศจากการศึกษาหรือใช้หลักวิชาการในการอนุรักษ์ฟื้นฟูอาคารที่ถูกต้องและไม่สอดคล้องกับนโยบายในการอนุรักษ์และพัฒนาเมืองเก่าแพร่ ทั้งยังแสดงถึงความบกพร่องและการประพฤติมิชอบของเจ้าหน้าที่หน่วยงานรัฐ และหน่วยงานอื่น

ติดตามการอภิปรายของนายเนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์
เรื่อง การรื้อถอน อาคารไม้โบราณ “บอมเบย์เบอร์มา” ต่อที่ประชุมวุฒิสภา

๒) วิธีการดำเนินงาน

๒.๑) คณะกรรมาธิการการศาสนา คุณธรรม จริยธรรม ศิลปะและวัฒนธรรม วุฒิสภา ร่วมกับคณะกรรมาธิการศึกษาตรวจสอบเรื่องการทุจริต ประพฤติมิชอบและเสริมสร้างธรรมาภิบาล วุฒิสภา เชิญผู้แทนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้าร่วมประชุม เพื่อให้ข้อมูลในเรื่องดังกล่าว ในวันพฤหัสบดีที่ ๒๕ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๖๓ วันพฤหัสบดีที่ ๑๖ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๖๓ และวันพฤหัสบดีที่ ๒๓ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๖๓ ได้แก่ กระทรวงมหาดไทย จังหวัดแพร่ กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและพันธุ์พืช กระทรวงวัฒนธรรม กรมศิลปากร กรมการศาสนา สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา และกรมธนารักษ์ รวมตลอดจนเชิญผู้เชี่ยวชาญด้านการอนุรักษ์ให้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ อาทิ สภาสถาปนิก สมาคมสถาปนิกสยามในพระบรมราชูปถัมภ์ สมาคมอนุรักษ์ศิลปกรรมและสิ่งแวดล้อม สมาคมอิโคโมสไทย สภาวัฒนธรรม

แห่งประเทศไทย และสภาวัฒนธรรมจังหวัดแพร่ แล้วเห็นว่าการรื้อถอนอาคารบอมเบย์เบอร์มาดังกล่าวนี้ อาจมีการกระทำความผิดตามกฎหมายและระเบียบปฏิบัติของทางราชการ จึงรวบรวมข้อมูลข้อเท็จจริงในเบื้องต้นและมีหนังสือเสนอไปยังคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติเพื่อพิจารณาดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจต่อไป พร้อมทั้งพิจารณาแนวทางและมาตรการในการป้องกันมิให้เกิดปัญหาดังกล่าวขึ้นอีก

๒.๒) คณะกรรมาธิการมอบหมายให้คณะอนุกรรมาธิการด้านศิลปะและวัฒนธรรม พิจารณาแนวทางและมาตรการในการป้องกันมิให้เกิดปัญหาการรื้อถอนอาคารโบราณสถานและการบูรณาการการทำงานร่วมกันของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อเสริมสร้างการอนุรักษ์และรักษาสมบัติของชาติ ซึ่งคณะอนุกรรมาธิการพิจารณาจัดทำข้อเสนอในการอนุรักษ์ภูมิบ้านภูมิเมือง โดยศึกษากรณีการรื้อถอน ซ่อมแซม อาคารไม้โบราณ “บอมเบย์เบอร์มา” โดยเชิญหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้แก่ สภาสถาปนิก สมาคมสถาปนิกสยาม ในพระบรมราชูปถัมภ์ และสภาวัฒนธรรมแห่งประเทศไทยมาให้ข้อมูลในเรื่องดังกล่าว สรุปได้ดังนี้

๒.๒.๑) แนวทางการป้องกันมิให้เกิดการรื้อถอน อาคารโบราณสถานสถานที่สำคัญแห่งอื่น

(๑) สภาวัฒนธรรมจังหวัด สภาวัฒนธรรมอำเภอ และสภาวัฒนธรรมตำบลจะต้องร่วมมือกัน สำรวจข้อมูลเกี่ยวกับงานด้านศิลปวัฒนธรรมที่มีคุณค่าสมกับความเป็น “ภูมิบ้านภูมิเมือง” อันมีทั้งสถานที่ อาคารโบราณสถาน ศิลปวัตถุ ฯลฯ รวบรวมขึ้นเป็น “ทำเนียบภูมิบ้าน ภูมิเมือง” ของเมืองของจังหวัด สิ่งใดควรขึ้นทะเบียนก็ควรขึ้นทะเบียนไว้ นอกนั้นพึงขึ้นทำเนียบไว้เป็นภูมิฐานภูมิถิ่น เพื่อเป็นภูมิแผ่นดินสืบไป

(๒) ควรต้องมีการบูรณาการการบริหารจัดการโบราณสถานโดยการบริหารจัดการแบบการมีส่วนร่วม พร้อมกับสร้างจิตสำนักให้แก่ประชาชน ส่งเสริมให้ท้องถิ่นมีความเข้มแข็ง เพื่อให้เกิดความยั่งยืนสามารถดูแลตัวเองได้ ควรบูรณาการความร่วมมือทั้ง ๓ ภาคส่วน ภาคราชการ ภาคเอกชนหรือธุรกิจ และภาคประชาสังคม ในลักษณะของกรรมการชุดหนึ่งเพื่อดำเนินการดูแล รักษาและบริหารจัดการอาคารดังกล่าว โดยไม่ได้ปล่อยให้หน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่งดำเนินการแต่เพียงหน่วยงานเดียว ภาคประชาสังคมมีบทบาทสำคัญ โดยอาศัยความร่วมมือจากสภาสถาปนิกและสมาคมสถาปนิกสยามในพระบรมราชูปถัมภ์

(๓) ควรทำให้ทุกคนตระหนักว่า อาคารโบราณเก่าแก่นั้น เป็นสิ่งสำคัญอันควรได้รับการดูแลเห็นคุณค่าและสร้างความเข้าใจให้แก่เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง รวมถึงประชาชนในพื้นที่ ซึ่งในส่วนนี้สมาคมสถาปนิกสยาม ในพระบรมราชูปถัมภ์ ยินดีช่วยเหลือในการสร้างความรู้ได้

๒.๒.๒) แนวทางการอนุรักษ์โบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุที่เป็นมรดกวัฒนธรรมของชาติ

(๑) เสนอให้รัฐบาลเน้นย้ำให้มีการปฏิบัติตามกฎหมายอย่างเคร่งครัด

(๒) ควรให้ความสำคัญกับการอนุรักษ์คุณค่าทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม มากกว่าประโยชน์ใช้สอย เพราะคุณค่าทางประวัติศาสตร์ไม่ได้มีแค่ความรู้สึกของคนใดคนหนึ่ง แต่เป็นคุณค่าของคนส่วนใหญ่ ยกตัวอย่าง กรณีที่เป็นความสนใจของสังคมก็คือโรงหนังสกาล่าซึ่งปัจจุบันไม่ได้เปิดให้บริการเข้าไปชมภาพยนตร์ จึงหมดคุณค่าของประโยชน์ใช้สอยแต่ไม่ได้หมดคุณค่าในฐานะที่เป็นประวัติศาสตร์ของประเทศ ดังนั้น จึงต้องร่วมกันผลักดันให้ทุกภาคส่วนได้เห็นถึงคุณค่าทางประวัติศาสตร์ เพื่อการอนุรักษ์มากกว่าเป็นสถานที่สำหรับเพียงเพื่อใช้งาน

(๓) การสร้างความรู้เพื่อให้เกิดความรักและหวงแหนโดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ ของรัฐ ซึ่งจะมีงานวิจัยของคณะสถาปัตยกรรมจำนวนมากที่รวบรวมสถาปัตยกรรมทั่วทั้งประเทศสามารถรวบรวมและนำมาใช้เป็นฐานข้อมูลใช้ได้

(๔) สภาสถาปนิก และสมาคมสถาปนิกสยาม ในพระบรมราชูปถัมภ์นำตัวอย่าง ทั้ง ๒ กรณี คือ อาคารโรงภาพยนตร์สกาล่า และอาคารบ้านไม้โบราณจังหวัดแพร่มาเป็นกรณีศึกษา เพื่อนำไปสู่การจัดทำข้อเสนอในการอนุรักษ์โบราณสถาน และนำกฎหมายที่ใช้บังคับอยู่ในปัจจุบันมาเป็นตัวขับเคลื่อน โดยจะมีมิติทางกฎหมายและมิติในการบริหารจัดการ เพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการภายใต้ข้อจำกัดที่มีอยู่ในการขับเคลื่อนต่อไป และหากการดำเนินการทั้ง ๒ กรณีแล้วประสบปัญหาเนื่องจากกฎหมาย จึงสามารถพัฒนาไปสู่การสร้างกฎหมายที่สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน

(๕) เปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องได้ใช้โอกาสในครั้งนี้ให้เป็นประโยชน์ ในการอนุรักษ์อาคารที่ทรงคุณค่าในพื้นที่ต่าง ๆ โดยการสนับสนุนองค์กรที่ดำเนินงานด้านศิลปวัฒนธรรม ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยคณะอนุกรรมาธิการร่วมกับสมาคมสถาปนิกสยามและประสานความร่วมมือกับองค์กรทางศิลปะและวัฒนธรรมเพื่อให้เกิดความเข้มแข็งในการดำเนินงาน โดยอาจมีการเจรจากัน ในประเด็นต่าง ๆ ของการพัฒนาด้านศิลปะและวัฒนธรรมของประเทศในมิติที่หลากหลาย โดยหาวิธีการดำเนินการร่วมกัน ทั้งในประเด็นด้านโครงสร้างวัฒนธรรมในพื้นที่ทั้งประเทศด้านศิลปกรรม ตลอดจนวัฒนธรรมในด้านต่าง ๆ เพื่อให้ไปยึดโยงไปกับรัฐธรรมนูญของประเทศ ซึ่งรัฐธรรมนูญของไทย ได้กำหนดเกี่ยวกับเรื่องของวัฒนธรรม ในการส่งเสริมการอนุรักษ์และการพัฒนาจารีตประเพณีของไทย และการประสานงานในลักษณะเครือข่ายการประสานความร่วมมือ โดยมีวุฒิสภาเป็นหน่วยงานที่คอยช่วยผลักดันในการดำเนินงาน ซึ่งจะส่งผลให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างชัดเจนและเกิดผลสำเร็จเป็นรูปธรรม

๒.๓ คณะกรรมาธิการรวบรวมข้อมูลจากข้อ ๒.๑) และข้อ ๒.๒) จัดทำเป็นข้อเสนอแนะแนวทางและมาตรการในการบูรณะ อนุรักษ์ฟื้นฟู และบริหารจัดการโบราณสถาน เพื่อเสนอต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่อไป

๓) ผลการดำเนินงาน

๓.๑) คณะกรรมาธิการรวบรวมข้อมูลข้อเท็จจริงในเบื้องต้นและมีหนังสือเสนอไปยังคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เพื่อพิจารณาดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจต่อไป

๓.๒) คณะกรรมาธิการได้ประมวลข้อเสนอจากการรับฟังข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากคณะอนุกรรมาธิการด้านศิลปะและวัฒนธรรม ผู้แทนหน่วยงานภาครัฐ หน่วยงานภาคเอกชน องค์กรวิชาชีพ จึงขอเสนอข้อเสนอแนะ แนวทาง และมาตรการในการบูรณะ อนุรักษ์ ฟื้นฟู และบริหารจัดการโบราณสถาน ดังต่อไปนี้

๓.๒.๑) มาตรการระยะสั้น

(๑) ให้กรมศิลปากร กระทรวงวัฒนธรรม ร่วมกับกระทรวงมหาดไทย โดยผู้ว่าราชการจังหวัด กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและพันธุ์พืช กระทรวงการคลัง โดยกรมธนารักษ์ สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ตลอดจน

หน่วยงานของรัฐอื่น ๆ เร่งสำรวจและเผยแพร่ข้อมูลการขึ้นทะเบียนโบราณสถานให้แก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและสาธารณชนรับทราบ พร้อมทั้งให้หน่วยงานพื้นที่สำรวจและจัดทำข้อมูลโบราณสถาน โบราณวัตถุ ทั้งที่ขึ้นทะเบียนและไม่ได้ขึ้นทะเบียนทั่วประเทศและกำหนดประเภทให้ชัดเจน ไม่ว่าจะเป็นโบราณสถานเชิงประวัติศาสตร์ ชาติพันธุ์ และภูมิบ้านภูมิเมืองทั้งในระดับชาติ ระดับภูมิภาค และระดับท้องถิ่น ชุมชน ขึ้นทำเนียบเป็น “ทำเนียบภูมิบ้านภูมิเมือง” เพื่อเป็นฐานข้อมูลในการบริหารจัดการและการอนุรักษ์ และจะเป็นประโยชน์ในการกระจายอำนาจการบริหารจัดการไปยังหน่วยงานท้องถิ่นด้วย หากพบอาคารหรือสิ่งปลูกสร้างที่มีคุณค่าควรแก่การอนุรักษ์ แต่ไม่เข้าเงื่อนไขการขึ้นทะเบียนเป็นโบราณสถานและมีความจำเป็นในการปรับปรุงเร่งด่วน เพื่อมิให้เกิดความชำรุดเสียหายให้หน่วยงานนั้น ๆ ร่วมกับหน่วยงานท้องถิ่น และภาคประชาสังคม จัดทำแผนปรับปรุงซ่อมแซม โดยให้รับฟังความคิดเห็นของชุมชนในพื้นที่อย่างทั่วถึง ทั้งนี้ ให้รัฐบาลสนับสนุนงบประมาณให้แก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการดำเนินการดังกล่าว

(๒) ให้กรมศิลปากร กระทรวงวัฒนธรรม บรรจุการขึ้นทะเบียนโบราณสถานไว้ในแผนแม่บทของกระทรวง เพื่อดำเนินการขึ้นทะเบียนโบราณสถานทั่วประเทศ รวมทั้งการบรรจุโครงสร้าง การบริหารจัดการภายใต้การมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการอนุรักษ์และฟื้นฟูโบราณสถาน การจัดทำแผนงานการถ่ายโอนภารกิจ และการกระจายอำนาจให้ชัดเจน

(๓) ให้กรมศิลปากร กระทรวงวัฒนธรรม ร่วมกับองค์กรวิชาชีพ สถาบันอุดมศึกษาที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญ รวมทั้งองค์กรที่มีเครือข่ายภาคประชาสังคม และหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องกำหนดแนวทางและระเบียบในการอนุรักษ์โบราณสถาน โบราณวัตถุ และศิลปวัตถุ ให้มีมาตรฐานเป็นไปในทางเดียวกัน โดยกำหนดรายละเอียด (TOR) ในการบูรณะซ่อมแซมอาคารโบราณสถานไว้ให้ชัดเจน การจัดทำทะเบียนประวัติและใบอนุญาตช่างที่มีความรู้ความสามารถในการซ่อมแซมโบราณสถาน เพื่อสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องตรงกันและเป็นมาตรฐานกลางในการรับงานบูรณะซ่อมแซมอาคารโบราณสถานรวมทั้งจัดทำคู่มือวิธีการดูแล การบูรณะ อนุรักษ์ ฟื้นฟู และบริหารจัดการโบราณสถาน เพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นถือปฏิบัติและกำหนดให้ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ในการดูแลโบราณสถาน

(๔) ให้กระทรวงที่เกี่ยวข้องประสานความร่วมมือกับทุกภาคส่วนบูรณาการการทำงานร่วมกัน เร่งประชาสัมพันธ์ให้ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับโบราณสถาน และกฎหมายที่เกี่ยวข้องให้แก่หน่วยงานในพื้นที่จังหวัดและบุคลากรผู้ปฏิบัติงานในทุกระดับ รวมทั้งบทลงโทษทางวินัย อาญา และความรับผิดทางแพ่งในการกระทำผิดพระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๔ และที่แก้ไขเพิ่มเติม พระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. ๒๕๖๐ พระราชบัญญัติวิธีการงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ พระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. ๒๕๒๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม พระราชบัญญัติสถาปนิก พ.ศ. ๒๕๔๓ พระราชบัญญัติวิศวกร พ.ศ. ๒๕๔๒ พระราชบัญญัติที่ราชพัสดุ พ.ศ. ๒๕๖๒ พระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ. ๒๕๖๒ พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ และสั่งการให้ผู้มีหน้าที่รักษาการตามกฎหมายแต่ละฉบับเข้มงวดกวดขัน ดูแลหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องให้ดำเนินการกับผู้ที่ไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย

(๕) ให้กระทรวงมหาดไทย โดยผู้ว่าราชการจังหวัด กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น ร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและภาคประชาสังคม จัดตั้งเครือข่ายการอนุรักษ์และฟื้นฟูโบราณสถาน โดยการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน รวมทั้งแต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อสำรวจ ศึกษา อนุรักษ์ ฟื้นฟู ติดตาม ตรวจสอบ กำกับดูแล จัดการความรู้และถอดบทเรียนในการปกป้องคุ้มครองโบราณสถานและมรดกทางวัฒนธรรมที่มีคุณค่า ตลอดจนสนับสนุนงบประมาณ ในการบูรณะ อนุรักษ์ฟื้นฟู และบริหารจัดการโบราณสถาน โดยให้อำนาจองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถตั้งงบประมาณในการดูแลรักษาโบราณสถานที่ได้รับถ่ายโอนภารกิจมาจากกรมศิลปากรแล้วได้ภายใต้แนวทางและมาตรฐานตามคู่มือของกรมศิลปากร

(๖) ให้กรมศิลปากร กระทรวงวัฒนธรรม และสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา พิจารณาทบทวนการทำประชาพิจารณ์ใหม่ ในร่างพระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุและพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... เนื่องจากที่ผ่านมาได้ประกาศเฉพาะในเว็บไซต์คณะกรรมการกฤษฎีกาเท่านั้น จึงส่งผลให้หน่วยงานหรือองค์กรอื่นไม่ได้รับทราบด้วยทั้งทางเอกสารและการติดต่อประสานงานต่าง ๆ ซึ่งน่าจะไม่เป็นไปตามมาตรา ๗๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ยกตัวอย่างเช่น นิยามของโบราณสถาน การจัดลำดับและประเภทของโบราณสถาน การกำหนดอายุของโบราณสถาน กระบวนการและหลักเกณฑ์การขึ้นทะเบียนโบราณสถาน การกระจายอำนาจและถ่ายโอนภารกิจไปยังองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคประชาสังคม กลไก และโครงสร้างการบริหารจัดการในระดับชาติ ระดับภูมิภาค และระดับท้องถิ่น เป็นต้น

๓.๒.๒) มาตรการระยะยาว

(๑) ให้กระทรวงศึกษาธิการ และกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ส่งเสริม สนับสนุน การวิจัยและพัฒนา การบรรจุหลักสูตรการเรียนการสอนด้านอนุรักษ์ฟื้นฟู และบริหารจัดการ โบราณสถาน มรดกทางวัฒนธรรม ในการพัฒนาบุคลากรของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งหน่วยงานท้องถิ่น ให้มีความรู้ขั้นพื้นฐานและความรู้ในวิชาชีพ เพื่อการยกระดับคุณภาพชีวิตในท้องถิ่นและพัฒนาพื้นที่ท้องถิ่นอย่างยั่งยืน

(๒) ให้ทุกหน่วยราชการร่วมกับภาควิชาชีพ ภาควิชาการและภาคประชาสังคม ร่วมตรวจสอบกฎหมายแต่ละฉบับให้สอดคล้องตามสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป หากจำเป็นที่จะมิให้เป็นภาระของหน่วยงานที่จะต้องปฏิบัติตามกฎหมาย เช่น พระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๔ และที่แก้ไขเพิ่มเติม พระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. ๒๕๖๐ พระราชบัญญัติวิธีการงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ พระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. ๒๕๒๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม พระราชบัญญัติสถาปนิก พ.ศ. ๒๕๔๓ พระราชบัญญัติวิศวกร พ.ศ. ๒๕๔๒ พระราชบัญญัติที่ราชพัสดุ พ.ศ. ๒๕๖๒ พระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ. ๒๕๖๒ พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ เป็นต้น ต่างกำหนดรายละเอียดและขั้นตอนการปฏิบัติไว้อย่างชัดเจน แต่ก็ยังพบข้อบกพร่องมีช่องว่างในการบังคับใช้กฎหมาย จึงจำเป็นต้องมีการทบทวน ประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย และแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องให้เอื้ออำนวยต่อการปฏิบัติงานของหน่วยงานและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องให้เกิดประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ทั้งนี้ คณะกรรมาธิการมีหนังสือกราบเรียนนายกรัฐมนตรี เพื่อนำเสนอข้อเสนอแนะ แนวทาง และมาตรการในการบูรณะ อนุรักษ์ ฟื้นฟู และบริหารจัดการโบราณสถาน และให้จัดส่งหนังสือดังกล่าวเพื่อทราบการดำเนินงานในเบื้องต้น

๔.๖ พิจารณาการแก้ไขปัญหากรณีการบูรณะโบสถ์เก่า (สิม) วัดบ้านแก้ง อำเภอภูเขียว และวัดเขาทุเรียน ตำบลเขาพระ อำเภอเมือง จังหวัดนครนายก ที่ผิดหลักการอนุรักษ์โบราณสถาน รวมทั้งยังเป็นการทำลายความเป็นของแท้ดั้งเดิมของโบราณสถานที่สำคัญ

๑) ความเป็นมาและความสำคัญของการศึกษา

สืบเนื่องจากคณะกรรมาธิการได้รับทราบข่าวกรณีการบูรณะโบสถ์เก่า (สิม) ซึ่งตั้งอยู่ที่วัดบ้านแก้ง อำเภอภูเขียว จังหวัดชัยภูมิ จากเดิมโบสถ์เป็นอาคารโบราณ แต่มีการบูรณะโดยการฉาบปูนและทาสีอาคารภายนอกและภายในเป็นสีชมพู และโบสถ์เก่า วัดเขาทุเรียน ตำบลเขาพระ อำเภอเมือง จังหวัดนครนายก ที่มีการบูรณะเป็นวิหารมีการทาสีอาคารภายนอกเป็นสีชมพู ซึ่งผิดหลักการอนุรักษ์โบราณสถาน รวมทั้งยังเป็นการทำลายความเป็นของแท้ดั้งเดิมของโบราณสถานที่สำคัญ คณะกรรมาธิการจึงเห็นสมควรให้มีหนังสือถึงหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ กรมศิลปากร และสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ เพื่อขอรับทราบการดำเนินงานในการแก้ไขปัญหากรณีดังกล่าว

๒) วิธีการดำเนินงาน

คณะกรรมาธิการมีหนังสือถึงหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ กรมศิลปากร และสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ขอรับทราบการดำเนินงานในการแก้ไขปัญหากรณีการบูรณะโบสถ์เก่า (สิม) วัดบ้านแก้ง อำเภอภูเขียว และวัดเขาทุเรียน ตำบลเขาพระ อำเภอเมือง จังหวัดนครนายก ที่ผิดหลักการอนุรักษ์โบราณสถาน รวมทั้งยังเป็นการทำลายความเป็นของแท้ดั้งเดิมของโบราณสถานที่สำคัญ รวมทั้งคณะกรรมาธิการได้มีข้อเสนอแนะให้มีการอนุรักษ์โบราณสถานให้กลับสู่สภาพเดิมตามหลักวิชาการ เพื่อรักษาคุณค่าของสถาปัตยกรรมโบราณ

๓) ผลการดำเนินงาน

กรมศิลปากรและสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ มีหนังสือถึงคณะกรรมาธิการเพื่อชี้แจงแนวทางการแก้ไขปัญหากรณีการบูรณะโบสถ์เก่า (สิม) วัดบ้านแก้ง อำเภอภูเขียว และวัดเขาทุเรียน ตำบลเขาพระ อำเภอเมือง จังหวัดนครนายก ดังนี้

(๑) กรณีการบูรณะโบสถ์เก่า (สิม) วัดแจ้ง ตำบลแก้ง อำเภอภูเขียว จังหวัดชัยภูมิ

สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ มีหนังสือแจ้งว่า สำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดชัยภูมิ สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดชัยภูมิ ลงพื้นที่ตรวจสอบพบว่า การดำเนินการดังกล่าวเกิดจากความรู้เท่าไม่ถึงการณ์และไม่มีเจตนาอื่นใดนอกจากการปรับปรุงซ่อมแซมเพื่อให้มั่นคงถาวรยิ่งขึ้น และวัดพร้อมดำเนินการแก้ไขให้คืนสู่สภาพเดิมตามคำแนะนำและแนวทางปฏิบัติของผู้เชี่ยวชาญต่อไป ทั้งนี้ได้ประสานไปยัง ผู้ว่าราชการจังหวัด สำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัด และวัดทั่วประเทศ เพื่อร่วมกันกำกับดูแลป้องกันและรักษาโบราณสถานหรือศาสนสถานที่สำคัญอันทรงคุณค่าทางประวัติศาสตร์ภายในวัดเพื่อมิให้เกิดเหตุการณ์ดังกล่าวขึ้นอีก และจะได้นำเสนอมหาเถรสมาคมเพื่อพิจารณาและกำหนดแนวทางให้วัดถือปฏิบัติต่อไป

กรมศิลปากร มีหนังสือแจ้งว่า สำนักศิลปากรที่ ๑๐ นครราชสีมา ได้สำรวจโบสถ์วัดพบว่า ยังไม่ได้รับการขึ้นทะเบียนเป็นโบราณสถานจากกรมศิลปากร จากการสำรวจความเสียหายเบื้องต้นพบว่ามีการบูรณะซ่อมแซมปรับเปลี่ยนสีของอาคาร แต่โครงสร้างบางส่วนยังปรากฏหลักฐานเหลืออยู่ไม่ถูกรื้อทำลายทั้งหมด พร้อมทั้ง เข้าพบพนักงานสอบสวนสถานีตำรวจภูธรบ้านแก้ง อำเภอภูเขียว จังหวัดชัยภูมิ เพื่อลงบันทึกประจำวันเป็นหลักฐานในเรื่องดังกล่าว นอกจากนี้ยังมีหนังสือขอความร่วมมือไปยังส่วนราชการในจังหวัดชัยภูมิเพื่อตรวจสอบโครงการที่อยู่ระหว่างการพิจารณาอนุมัติงบประมาณว่าได้รับอนุญาตให้ใช้พื้นที่โบราณสถานจากอธิบดีกรมศิลปากรหรือไม่ เพื่อป้องกันมิให้เกิดปัญหาในการบริหารงบประมาณภาครัฐ

(๒) กรณีโบสถ์เก่า วัดเขาทุเรียน ตำบลเขาพระ อำเภอเมืองนครนายก จังหวัดนครนายก

สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ มีหนังสือแจ้งว่าสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดนครนายก ทราบว่าการทาสีอุโบสถด้วยโบสถ์สีชมพูเพื่อเป็นเครื่องดึงดูดและยึดเหนี่ยวจิตใจให้พุทธศาสนิกชนเข้าวัด ส่งเสริมให้มีสภาพจิตใจที่สะอาด สว่าง และสงบ ตามพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. ๒๕๓๕

กรมศิลปากร มีหนังสือแจ้งว่า อุโบสถที่ทาสีชมพูเป็นอาคารที่สร้างขึ้นใหม่ในปีพ.ศ. ๒๕๓๐ มิได้เป็นโบราณสถานแต่อย่างใด และในปี พ.ศ. ๒๕๔๘ วัดได้ดำเนินการทาสีอาคาร เสนาสนะต่าง ๆ ให้เป็นสีชมพูทำให้วัดเขาทุเรียน เป็นสถานที่ที่ประชาชนเข้ามาท่องเที่ยวและทำบุญมากขึ้น

๔.๗ พิจารณาเรื่องร้องเรียน กรณี ขอให้ตรวจสอบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการเสนอโครงการและผลการดำเนินโครงการของสำนักงานคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดตรัง

๑) ความเป็นมาและความสำคัญของการศึกษา

ผู้ร้องเรียน ขอให้ตรวจสอบข้อเท็จจริงสืบเนื่องจากสำนักงานคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดตรัง ได้เสนอโครงการประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๓ ภายใต้ยุทธศาสตร์ของกรมการศาสนา โครงการค่ายเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและได้รับเงินอุดหนุนโครงการจากกรมการศาสนาผ่านสำนักงานวัฒนธรรม จำนวน ๓๐,๐๐๐ บาท ซึ่งคณะผู้ร้องอ้างว่าโครงการดังกล่าวยังไม่ได้เสนอต่อที่ประชุมคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดตรัง เพื่อขออนุมัติการจัดโครงการแต่อย่างใด

สำนักงานประธานวุฒิสภา ได้ตรวจสอบแล้ว เรื่องร้องเรียนดังกล่าวอยู่ในหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมาธิการการศาสนา คุณธรรม จริยธรรม ศิลปะและวัฒนธรรม จึงส่งเรื่องมายังคณะกรรมาธิการ เพื่อพิจารณาดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจ คณะกรรมาธิการการศาสนา คุณธรรม จริยธรรม ศิลปะและวัฒนธรรม ในการประชุม ครั้งที่ ๑๙/๒๕๖๓ เมื่อวันพฤหัสบดีที่ ๖ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๖๓ มอบหมายให้คณะอนุกรรมาธิการด้านศิลปะและวัฒนธรรม พิจารณาและรวบรวมข้อมูลเบื้องต้น แล้วรายงานคณะกรรมาธิการพิจารณาต่อไป

๒) วิธีการดำเนินงาน

คณะอนุกรรมาธิการด้านศิลปะและวัฒนธรรมได้ระดมความคิดเห็นจากการประชุมเพื่อพิจารณา กรณี ขอให้ตรวจสอบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการเสนอโครงการและผลการดำเนินโครงการของสำนักงานคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดตรัง

๓) ผลการดำเนินงาน

คณะอนุกรรมาธิการด้านศิลปะและวัฒนธรรมได้พิจารณาเรื่องดังกล่าว โดยเห็นว่าเป็นข้อร้องเรียนที่มีเนื้อหาสาระเกี่ยวกับการพิจารณาสอบหาข้อเท็จจริงที่เกี่ยวกับกระบวนการเสนอโครงการและผลการดำเนินโครงการของสำนักงานคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดตรัง ซึ่งได้รับงบประมาณจากกรมการศาสนาผ่านสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดตรัง จึงเสนอให้คณะกรรมาธิการมีหนังสือไปยังกรมการศาสนา และสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดตรัง เพื่อพิจารณาตรวจสอบข้อเท็จจริง

ในการนี้ คณะกรรมการได้ประสานไปยังกรมการศาสนาและสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดตรัง เพื่อขอให้พิจารณาตรวจสอบข้อเท็จจริงดังกล่าว ซึ่งกรมการศาสนา และสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดตรัง ได้มีหนังสือแจ้งผลการพิจารณาว่าการดำเนินการจัดสรรและโอนงบประมาณเป็นไปตามกระบวนการขั้นตอนการจัดสรรงบประมาณอุดหนุนโดยถูกต้องตามระเบียบที่กำหนด ส่วนประเด็นที่ผู้ร้องอ้างว่าไม่ทราบเรื่องการดำเนินโครงการดังกล่าวเป็นเรื่องการบริหารจัดการภายในของสำนักงานคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดตรัง ซึ่งไม่เกี่ยวข้องกับวิธีการงบประมาณของทางราชการ

๔.๘ พิจารณาเรื่องร้องเรียน กรณี ขอให้ทบทวนผลการศึกษาออกแบบปรับปรุงภูมิทัศน์ถนนเลียบแม่น้ำยมและปรับปรุงรูปแบบการก่อสร้างออกแบบภูมิทัศน์ ถนนเลียบแม่น้ำยมจังหวัดแพร่

๑) ความเป็นมาและความสำคัญของการศึกษา

ผู้ร้องเรียนได้ขอให้ทบทวนผลการศึกษาออกแบบปรับปรุงภูมิทัศน์ถนนเลียบแม่น้ำยมและปรับปรุงรูปแบบการก่อสร้างออกแบบภูมิทัศน์ถนนเลียบแม่น้ำยม สืบเนื่องจากโครงการปรับปรุงภูมิทัศน์ ถนนเลียบแม่น้ำยม อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ ซึ่งได้รับการอนุมัติงบประมาณปี พ.ศ. ๒๕๖๓ และจังหวัดแพร่ได้เผยแพร่ข้อมูลโครงการต่อสาธารณชนเพื่อให้ทราบรายละเอียดของโครงการนั้น ภาคีเครือข่ายรักษ์เมืองเก่าแพร่ได้ศึกษาโครงการฯ และมีข้อกังวลหลายประการ จึงได้เสนอข้อคิดเห็นไปยังสำนักงานโยธาธิการ และผังเมืองจังหวัดแพร่ เนื่องด้วยศักยภาพทางภูมิทัศน์วัฒนธรรมเมืองเก่าแพร่ จึงขอให้จังหวัดแพร่ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการดังนี้

(๑) ขอให้ชะลอการดำเนินการโครงการฯ ดังกล่าว เพื่อดำเนินการศึกษาปรับแบบและรายละเอียดเนื้อหาให้ถูกต้องตามที่กฎหมายข้อบังคับกำหนดไว้

(๒) ขอให้ดำเนินการศึกษาผลกระทบสิ่งแวดล้อม (EIA) ให้ถูกต้อง

(๓) ขอให้ออกแบบโครงการฯ ใหม่ โดยให้ประชาคมได้มีส่วนรับรู้ผลการศึกษาความน่าจะเป็นของโครงการ แสดงมาตรการการป้องกันและแก้ไขผลกระทบสิ่งแวดล้อมและมาตรการติดตามตรวจสอบผลกระทบสิ่งแวดล้อม ทั้งด้านกายภาพ ชีวภาพ คุณค่าการใช้ประโยชน์ของมนุษย์และคุณค่าต่อคุณภาพชีวิต

สำนักงานประธานวุฒิสภา ได้ตรวจสอบแล้ว เรื่องร้องเรียนดังกล่าวอยู่ในหน้าที่และอำนาจ ของคณะกรรมาธิการการศาสนา คุณธรรม จริยธรรม ศิลปะและวัฒนธรรม จึงส่งเรื่องมายังคณะกรรมาธิการ เพื่อพิจารณาดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจโดยผู้ร้องมีความประสงค์ขอความร่วมมือจากคณะกรรมาธิการประสานไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปด้วยความถูกต้องตามหลักวิชาการด้านการอนุรักษ์สู่ความยั่งยืนต่อไป คณะกรรมาธิการการศาสนา คุณธรรม จริยธรรม

ศิลปะและวัฒนธรรม ในการประชุม ครั้งที่ ๒๐/๒๕๖๓ เมื่อวันพฤหัสบดีที่ ๑๓ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๖๓ มอบหมายให้คณะอนุกรรมาธิการด้านศิลปะและวัฒนธรรม พิจารณาและรวบรวมข้อมูลเบื้องต้น แล้วรายงานคณะกรรมาธิการพิจารณาต่อไป

๒) วิธีการดำเนินงาน

(๑) ประสานขอข้อมูลรายละเอียดเกี่ยวกับการออกแบบปรับปรุงภูมิทัศน์ถนนเลียบแม่น้ำยม ซึ่งเป็นการออกแบบปรับปรุงภูมิทัศน์วัฒนธรรมเมืองเก่าแพร่ จากกรมโยธาธิการและผังเมือง เพื่อประกอบการพิจารณาของคณะอนุกรรมาธิการเพิ่มเติม

(๒) เดินทางไปศึกษาดูงานและเข้าร่วมประชุมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อหารือเกี่ยวกับแนวทางการออกแบบปรับปรุงภูมิทัศน์ ถนนเลียบแม่น้ำยมและปรับปรุงรูปแบบการก่อสร้างออกแบบภูมิทัศน์ ถนนเลียบแม่น้ำยม จังหวัดแพร่ ในระหว่างวันที่ ๓๐ กันยายน – ๑ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๖๓ ณ จังหวัดแพร่

๓) ผลการดำเนินงาน

คณะอนุกรรมาธิการได้พิจารณาเรื่องดังกล่าว โดยรับทราบข้อมูลจากประธานภาคีเครือข่ายรักษ์เมืองเก่าแพร่ สำนักงานโยธาธิการและผังเมืองจังหวัดแพร่ประกอบกับข้อมูลของกรมโยธาธิการและผังเมืองแล้ว มีความเห็นว่าโครงการดังกล่าว เป็นการออกแบบปรับปรุงภูมิทัศน์วัฒนธรรมเมืองเก่าแพร่ โดยได้รับการจัดสรรงบประมาณปี พ.ศ. ๒๕๖๓ ปัจจุบันได้ดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างเสร็จเรียบร้อยแล้ว คณะอนุกรรมาธิการได้ให้คำแนะนำให้ทั้งสองฝ่ายทำความเข้าใจและตกลงกัน เพื่อให้ได้ข้อยุติในการปรับปรุงรูปแบบการก่อสร้างให้มีความเหมาะสมกับสภาพพื้นที่แล้วรายงานให้คณะอนุกรรมาธิการรับทราบต่อไป

แผนงานที่ ๕ การส่งเสริมศิลปะสัมพันธ์นานาชาติ

- พิจารณาแนวทางการผลักดันงานวัฒนธรรมสัมพันธ์นานาชาติ

๑) ความเป็นมาและความสำคัญของการศึกษา

คณะอนุกรรมาธิการด้านศิลปะและวัฒนธรรมได้พิจารณาเห็นความสำคัญในการส่งเสริมการดำเนินงานด้านวัฒนธรรมสัมพันธ์นานาชาติ เพื่อส่งเสริมการแลกเปลี่ยนศิลปินร่วมสร้างงานศิลปวัฒนธรรมทุกสาขาในกลุ่มประเทศอาเซียน เนื่องจากการดำเนินงานด้านวัฒนธรรมสัมพันธ์นานาชาติในลักษณะดังกล่าวเป็นเรื่องที่สำคัญ แต่ยังไม่เป็นที่แพร่หลาย ขาดการประชาสัมพันธ์อย่างเป็นระบบ ซึ่งหากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดโครงการศิลปะสัมพันธ์ระหว่างประเทศ โดยเชิญกลุ่มศิลปินในแต่ละประเทศมาสร้างสรรค์งานศิลปะของแต่ละประเทศ เพื่อส่งเสริมการแลกเปลี่ยนศิลปินร่วมสร้างงานศิลปวัฒนธรรม ทุกสาขาในกลุ่มประเทศอาเซียน อันจะส่งผลให้ทุกประเทศในกลุ่มอาเซียนเข้าใจในความสัมพันธ์ ทางศิลปวัฒนธรรมได้อย่างลึกซึ้งยิ่งขึ้น

คณะกรรมาธิการเห็นชอบให้มีการผลักดันงานวัฒนธรรมสัมพันธ์นานาชาติ ภายใต้โครงการแลกเปลี่ยนศิลปวัฒนธรรมสัมพันธ์ ASEAN (ASEAN Culture and Arts Exchange : ACAE) เพื่อยกระดับการดำเนินงานด้านศิลปวัฒนธรรมของไทยและของประเทศต่าง ๆ สู่ความสำคัญในระดับภูมิภาคอาเซียน

๒) วิธีการดำเนินงาน

คณะอนุกรรมาธิการด้านศิลปะและวัฒนธรรมเข้าพบรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ เมื่อวันพุธที่ ๑๕ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๖๓ เพื่อหารือเกี่ยวกับแนวทางการดำเนินงาน

๓) ผลการดำเนินงาน

คณะอนุกรรมาธิการด้านศิลปะและวัฒนธรรมได้พิจารณาเรื่องดังกล่าวแล้วได้มีข้อเสนอให้กระทรวงการต่างประเทศ ในฐานะหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการบูรณาการการดำเนินงานร่วมกับกระทรวงวัฒนธรรม จัดให้มีโครงการแลกเปลี่ยนด้านศิลปวัฒนธรรมสัมพันธ์ ASEAN (ASEAN Culture and Arts Exchange : ACAE) เพื่อยกระดับการดำเนินงานด้านศิลปวัฒนธรรมของไทยและของประเทศต่าง ๆ สู่ความสำคัญในระดับภูมิภาค ASEAN และขณะเดียวกันจะทำให้ประเทศไทยได้เรียนรู้และเห็นคุณค่าศิลปวัฒนธรรมของประเทศเพื่อนบ้านไปพร้อมกัน และขณะนี้กระทรวงการต่างประเทศได้ส่งเรื่องดังกล่าวไปยังกระทรวงวัฒนธรรม ในฐานะเป็นหน่วยงานประสานงานหลักของประเทศไทยภายใต้กรอบการประชุมรัฐมนตรีอาเซียนที่กำกับดูแลงานด้านวัฒนธรรมและศิลปะและการประชุมเจ้าหน้าที่อาวุโสอาเซียน ด้านวัฒนธรรมและศิลปะ พิจารณาสนับสนุนโครงการ ทั้งนี้ คณะอนุกรรมาธิการจะติดตามเรื่องดังกล่าวต่อไป

แผนงานที่ ๖ การพิจารณาเรื่องอื่น ๆ ตามที่คณะกรรมาธิการมอบหมาย

๖.๑ การพิจารณารายงานประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๒ ของกองทุนพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์

๑) ความเป็นมาและความสำคัญของการศึกษา

ด้วยกองทุนพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์ ได้มีหนังสือ ที่ พปส ๐๐๐๒.๓/๒๕๑ ลงวันที่ ๒๔ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๓ เรียน เลขาธิการวุฒิสภา เพื่อขอเสนอรายงานประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๒ ของกองทุนพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์ ต่อวุฒิสภา ตามมาตรา ๓๓ แห่งพระราชบัญญัติกองทุนพัฒนาสื่อปลอดภัย และสร้างสรรค์ พ.ศ. ๒๕๕๘

สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาได้นำรายงานประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๒ ของกองทุนพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์ กราบเรียนประธานวุฒิสภา ซึ่งประธานวุฒิสภาได้มีดำริลงวันที่ ๓๑ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๓ มอบหมายให้คณะกรรมาธิการการศาสนา คุณธรรม จริยธรรม ศิลปะและวัฒนธรรม วุฒิสภา พิจารณาศึกษารายงานดังกล่าว และเสนอรายงานต่อคณะกรรมาธิการวิสามัญกิจการวุฒิสภาต่อไป

ในการนี้ ประธานคณะกรรมาธิการได้มอบหมายให้คณะอนุกรรมาธิการด้านศิลปะและวัฒนธรรม เป็นผู้พิจารณา และจัดทำรายงานข้อสังเกตและข้อเสนอแนะเพื่อเสนอต่อคณะกรรมาธิการ คณะกรรมาธิการวิสามัญกิจการวุฒิสภา และนำเข้าสู่การพิจารณาของวุฒิสภาเมื่อเปิดสมัยประชุม

๒) วิธีการดำเนินงาน

คณะอนุกรรมาธิการด้านศิลปะและวัฒนธรรม พิจารณารายงานประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๒ ของกองทุนพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์ ประกอบกับข้อมูลในเว็บไซต์ของกองทุนฯ เรื่อง แผนยุทธศาสตร์กองทุนพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์ ประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๑ – ๒๕๖๕

(www.thaimediafund.or.th) เพื่อจัดทำเป็นรายงานข้อสังเกตและข้อเสนอแนะเสนอต่อคณะกรรมาธิการ คณะกรรมาธิการวิสามัญกิจการวุฒิสภา และเข้าสู่การพิจารณาของวุฒิสภาเมื่อเปิดสมัยประชุม

๓) ผลการดำเนินงาน

คณะอนุกรรมาธิการด้านศิลปะและวัฒนธรรมได้จัดทำรายงานพิจารณา พร้อมทั้งข้อสังเกตและข้อเสนอแนะเพื่อเสนอต่อคณะกรรมาธิการ คณะกรรมาธิการวิสามัญกิจการวุฒิสภาและเข้าสู่การพิจารณาของที่ประชุมวุฒิสภา โดยมีรายละเอียดดังนี้

๓.๑) ข้อเท็จจริง : กองทุนพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์ รายงานผลการสนับสนุนทุนในปี พ.ศ. ๒๕๖๑ มีโครงการที่ได้รับการสนับสนุนทุนจากกองทุนฯ ใน ๒ ประเภท คือ โครงการเปิดรับทั่วไป (Open Grant) คือ โครงการที่เปิดโอกาสให้ผู้สนใจจากทั่วประเทศยื่นขอรับการสนับสนุนทุนในประเด็นที่กองทุนฯ กำหนด และโครงการเชิงยุทธศาสตร์ (Strategic Grant) คือ โครงการที่สำนักงานกองทุนฯ ขับเคลื่อนร่วมกับภาคียุทธศาสตร์ ตามแนวทางที่คณะกรรมการกองทุนฯ กำหนดรวมทั้งสิ้น ๑๓๘ โครงการ จำนวนงบประมาณสนับสนุน ๓๓๑,๘๗๐,๘๓๐ บาท โดยแบ่งโครงการได้เป็น ๓ กลุ่ม ได้แก่ (๑) โครงการพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์ รวม ๙๒ โครงการ (๒) โครงการสร้างและพัฒนาองค์ความรู้และนวัตกรรมสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์ ๒๐ โครงการ (๓) โครงการสร้างความเข้มแข็งให้ประชาชนเด็กและเยาวชนมีทักษะในการรู้เท่าทันสื่อและเป็นแนวร่วมในการเฝ้าระวังสื่อ ๒๖ โครงการ จากการดำเนินงานโครงการสนับสนุนทุนดังกล่าว ทำให้ เกิดสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์ขึ้นในรูปแบบและช่องทางที่หลากหลาย สามารถเข้าถึงได้จากทุกช่องทางการสื่อสาร เช่น โทรทัศน์ วิทยุ สิ่งพิมพ์ สถานที่จัดฉายภาพยนตร์ เวทีประชุมอบรม การแสดงศิลปวัฒนธรรม นิทรรศการ ฯลฯ รวมถึง ช่องทางออนไลน์ โดยยอดผู้เข้าถึงสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์ที่ผลิตโดยโครงการกลุ่มนี้ผ่านช่องทางออนไลน์ในปี พ.ศ. ๒๕๖๒ มีไม่ต่ำกว่า ๒ ล้านราย

ข้อสังเกตและข้อเสนอแนะ : ผลงานต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์และมีคุณค่าที่กองทุนฯ สนับสนุน รวม ๓๓๑ ล้านบาทต่อปีนั้น ณ ปัจจุบันยังไม่สามารถเห็นผลงานที่มีคุณค่าในเชิงการต่อยอดขยายผลได้ในเชิงกลุ่มเป้าหมายและในเชิงองค์กร พื้นที่ในวงกว้างได้ นับเป็นการลงทุนด้านทรัพยากรที่น่าเสียดายยิ่ง จึงเสนอแนะว่า กองทุนฯ ควรมีคลังข้อมูลของชุดสื่อ ชุดกิจกรรม ชุดองค์ความรู้ งานวิจัย คู่มือ หลักสูตรต่าง ๆ ในรูปแบบของห้องสมุดสื่อออนไลน์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่ประชาชนเข้าถึงได้ง่าย สะดวก รวดเร็ว โดยเฉพาะเด็ก เยาวชน ผู้ปกครอง ครู และสถานศึกษาทุกระดับ รวมทั้งสร้างภาคีเครือข่ายทั้งของภาครัฐ ภาคเอกชนและภาคประชาสังคม ในการนำไปใช้และขยายผลอย่างต่อเนื่องเป็นรูปธรรมต่อไป

๓.๒) ข้อเท็จจริง : ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒ คณะกรรมการประเมินผลกองทุนพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์ สรุปผลประเมินผลการดำเนินการตามกรอบตัวชี้วัด ซึ่งกำหนดขึ้นโดยอิงกรอบหลักเกณฑ์การประเมินผลการดำเนินการทุนหมุนเวียนประจำปีบัญชี พ.ศ. ๒๕๖๒ ของกรมบัญชีกลาง สรุปผลว่า กองทุนพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์มีผลการประเมินผ่านในระดับคะแนน ๓.๔๖๑๘ จากคะแนนเต็ม ๕.๐๐๐๐ โดยมีข้อสังเกตดังนี้ คือ (๑) กระบวนการกลั่นกรองและพิจารณาโครงการ หลายขั้นตอนใช้ระยะเวลามาก (๒) ปี พ.ศ. ๒๕๖๒ มีการเปิดรับข้อเสนอโครงการ ๔ รอบ ทำให้รอบสุดท้ายอนุมัติไม่ทันในปีงบประมาณ (๓) มีผู้สนใจขอรับทุนจำนวนมากทั้งในตัวงบประมาณและจำนวนโครงการ

ข้อสังเกตและข้อเสนอแนะ : ควรทบทวนกลไกที่มีประสิทธิภาพในการบริหารจัดการสนับสนุนทุนและงบประมาณในแต่ละรอบให้ชัดเจน ทั้งโครงการเปิดรับทั่วไป (Open Grant) และโครงการเชิงยุทธศาสตร์ (Strategic Grant) ไม่ว่าจะเป็นกระบวนการ ขั้นตอน บัญชีรายชื่อกรรมการผู้เชี่ยวชาญ ที่เกี่ยวข้องในการพิจารณากลั่นกรองโครงการ การพัฒนาศักยภาพองค์กร ภาคีเครือข่ายที่สนใจขอรับทุน รวมทั้งการคำนึงถึงผลลัพธ์ ผลกระทบของโครงการที่เกิดประโยชน์สูงสุดต่อกองทุนฯ ในระยะยาว

๓.๓) ข้อเท็จจริง : ตามที่ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒ คณะกรรมการประเมินผลกองทุนพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์ สรุปผลประเมินผลการดำเนินการตามกรอบตัวชี้วัด ซึ่งกำหนดขึ้นโดยอิงกรอบหลักเกณฑ์การประเมินผลการดำเนินการทุนหมุนเวียนประจำปีบัญชี พ.ศ. ๒๕๖๒ ของกรมบัญชีกลาง นั้น ในข้อเท็จจริงพบว่า กองทุนพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์มีแผนยุทธศาสตร์กองทุนพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์ ประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๑ – ๒๕๖๕ อยู่ ๔ ด้าน ได้แก่ ๑. ยุทธศาสตร์ส่งเสริมและพัฒนาการผลิตและเผยแพร่สื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์ ๒. ยุทธศาสตร์ ส่งเสริมและพัฒนาองค์ความรู้ ในการพัฒนาสื่อและนิเวศสื่อที่ปลอดภัยและสร้างสรรค์ ๓. ยุทธศาสตร์ส่งเสริมและพัฒนาให้เกิดกลไกและกระบวนการคัดกรอง เฝ้าระวัง และการรู้เท่าทันสื่อ และ ๔. ยุทธศาสตร์ส่งเสริมและพัฒนาช่องทาง เพื่อสื่อสารกับสังคม ให้เกิดการรับรู้และมีส่วนร่วมของประชาชนและภาคี โดยในปี พ.ศ. ๒๕๖๒ มี ๒๐ ตัวชี้วัด ยกตัวอย่างเช่น

(๑) เกิดสื่อที่มีเนื้อหาปลอดภัยและสร้างสรรค์ในรูปแบบต่าง ๆ ที่มีความหลากหลายไม่น้อยกว่า ๑๐๐ ชิ้นงาน ที่กลุ่มเป้าหมายสามารถรับรู้และเข้าใจในเนื้อหาของสื่อ

(๒) เกิดสื่อที่มีเนื้อหาคุณภาพสูง ไม่น้อยกว่า ๘ ชิ้นงาน (๓) สื่อที่มีเนื้อหาปลอดภัย และสร้างสรรค์ ได้รับการเผยแพร่ไม่น้อยกว่า ๕ ช่องทางหลัก โดยในช่องทางออนไลน์มีผู้เข้าถึงไม่น้อยกว่า ๒ ล้านคนต่อครั้ง

(๓) ผู้ผลิตสื่อที่เป็นบุคคลและองค์กรได้รับการส่งเสริม และ/หรือพัฒนาให้มีขีดความสามารถสูงขึ้นในการผลิตสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์ ไม่น้อยกว่า ๘๐ คน/องค์กร

(๔) เครือข่ายของภาคีผู้ผลิตสื่อ เกิดการทดลองปฏิบัติการผลิตสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์ (Media Lab) ที่พร้อมเผยแพร่ต้นฉบับไม่น้อยกว่า ๑๐ สื่อในทุกแฟลตฟอร์ม

(๕) มีรายงานการสำรวจสถานการณ์สื่อและตัวชี้วัดคุณภาพสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์ ในประเทศไทย

(๖) ส่งเสริมให้มีการพัฒนาองค์ความรู้และ/หรือ สร้างนวัตกรรม เพื่อใช้ในการพัฒนาให้เกิดสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์ และการรู้เท่าทันและเฝ้าระวังสื่อ นิเวศสื่อและพฤติกรรมการบริโภคสื่อ ไม่น้อยกว่า ๑๕ เรื่อง

(๗) สนับสนุนและส่งเสริมให้เกิดศูนย์วิชาการสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์เพื่อเป็นกลไก ในการส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาองค์ความรู้ การวิจัย และสร้างนวัตกรรมต้นแบบด้านสื่อปลอดภัย และสร้างสรรค์ โดยมีการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ศูนย์วิชาการฯ ที่เป็นรูปธรรม

(๘) ส่งเสริมและพัฒนาให้เกิดหลักสูตรสำหรับครูแกนนำที่สามารถสร้างหลักสูตรออนไลน์สำหรับเด็กและเยาวชนในการเฝ้าระวังและรู้เท่าทันสื่อ โดยเกิดครูแกนนำไม่น้อยกว่า ๕๐ คน ใน ๑๐ โรงเรียนนำร่อง และเด็กเยาวชนไม่น้อยกว่า ๑,๐๐๐ คน สามารถพัฒนาความฉลาดทางดิจิทัล ของตนเองผ่านหลักสูตรการเรียนรู้ออนไลน์

ข้อสังเกตและข้อเสนอแนะ : ในรายงานประจำปีของกองทุนพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์ ปี พ.ศ. ๒๕๖๒ ไม่ปรากฏรายงานผลการทำงานหรือรายงานความก้าวหน้าตามแผนยุทธศาสตร์กองทุนพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์ ประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๑ – ๒๕๖๕ ที่มีอยู่ ๔ ด้าน ๒๐ ตัวชี้วัดดังกล่าวที่เป็นรูปธรรม ซึ่งหากจะมีการรายงานผลในแต่ละปีตามตัวชี้วัดดังกล่าวได้ ก็จะเกิดประโยชน์ในการทบทวนความก้าวหน้าของแผนยุทธศาสตร์ของกองทุนฯ ว่าบรรลุตัวชี้วัดใด ด้วยตัวชี้วัดเชิงปริมาณและคุณภาพดังกล่าว และจะได้มีการทบทวนแผนยุทธศาสตร์ที่เหมาะสมตามความเป็นจริงในแต่ละปีด้วย เนื่องเพราะได้มีมติของคณะกรรมการกองทุนฯ ให้กำหนดเป็นแผนยุทธศาสตร์ไว้แล้ว กองทุนฯ ก็ควรดำเนินการตามตัวชี้วัดและรายงานผลต่อที่ประชุมวุฒิสภา ตามที่มาตรา ๓๓ แห่งพระราชบัญญัติกองทุนพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์ พ.ศ. ๒๕๕๘ ด้วยเช่นกัน

๓.๔) ข้อเท็จจริง : ผลการดำเนินการโครงการดำเนินการเองของสำนักงานกองทุนฯ ในรายงานประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๒ ของกองทุนพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์ ระบุว่า โครงการสนับสนุนพื้นที่สร้างสรรค์ด้วยสื่อพหุวัฒนธรรม เพื่อให้ภาคีเครือข่ายศิลปินที่ดำเนินงานอยู่ในพื้นที่ทุกภูมิภาค ได้นำเสนอศิลปวัฒนธรรมของคนในพื้นที่ ควบคู่กับเปิดพื้นที่ให้ประชาชนในพื้นที่ได้รับรู้เข้าใจ และยอมรับในแนวคิดการอยู่ร่วมกันภายใต้วัฒนธรรมที่หลากหลาย ดำเนินงานใน ๑๐ จังหวัด แต่ละจังหวัดได้จัดกิจกรรมภายใต้โครงการนี้ ๕ ครั้ง รวม ๕๐ ครั้ง โดยทุกจังหวัดได้ออกแบบกิจกรรมให้สอดคล้องกับอัตลักษณ์ของพื้นที่นั้น

ข้อสังเกตและข้อเสนอแนะ : ควรทบทวนและพัฒนานิยามของสื่อ และสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์ของกองทุนฯ ในมิติของสื่อศิลปะและวัฒนธรรม ให้มีความชัดเจนเป็นรูปธรรมของการสนับสนุนในเชิงรุก ให้เกิดเป็นโครงการต้นแบบเชิงยุทธศาสตร์ (Strategic Grant) ทั้งในเชิงต้นแบบพื้นที่ทางกายภาพ ในลักษณะพื้นที่ทางวัฒนธรรม (Cultural Space) ที่คำนึงถึงอัตลักษณ์ทุนทางวัฒนธรรมและความหลากหลายของพหุวัฒนธรรม นอกจากนี้ในเชิงพื้นที่สื่อทั้งสื่อสารมวลชน สื่อภาพยนตร์ สื่อวรรณกรรม สื่อดนตรี และสื่อออนไลน์ก็ควรพัฒนาโครงการต้นแบบเชิงยุทธศาสตร์ (Strategic Grant) ในการนำทุนทางวัฒนธรรมและภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม มาพัฒนาต่อยอด ยกระดับเป็นต้นแบบ ในเชิงคุณค่าและอัตลักษณ์ไทยให้เกิดกระแสในกลุ่มคนไทยได้ตระหนัก ภาคภูมิใจในศิลปวัฒนธรรมของชาติ และวัฒนธรรมของท้องถิ่น เพื่ออนุรักษ์ ฟื้นฟู สืบสาน พัฒนา ส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปะ วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม และจารีตประเพณีอันดีงามของท้องถิ่นและของชาติ ซึ่งจะเป็นภูมิคุ้มกันของคนไทยในด้านสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์ที่ดีในระยะยาว

๓.๕) ข้อเท็จจริง : ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒ คณะกรรมการประเมินผลกองทุนพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์ สรุปผลประเมินผลการดำเนินการตามกรอบตัวชี้วัด ซึ่งกำหนดขึ้นโดยอิงกรอบหลักเกณฑ์การประเมินผลการดำเนินการทุนหมุนเวียนประจำปีบัญชี พ.ศ. ๒๕๖๒ ของกรมบัญชีกลาง โดยมีด้านที่ ๑ การเงิน ข้อ ๑.๒ ร้อยละการใช้จ่ายเงินตามแผนการใช้จ่ายที่ได้รับ

อนุมัติ ค่าคะแนนที่ได้ ๑.๐ จากคะแนนเต็ม ๕ ตัวชี้วัดด้านที่ ๒ การสนองประโยชน์ต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ข้อ ๒.๒ ระดับความสำเร็จของการดำเนินงานตามแผนงาน ค่าคะแนนที่ได้ ๓.๔ จากคะแนนเต็ม ๕ และด้านที่ ๓ การปฏิบัติการ และการบริหารจัดการกองทุน ข้อ ๓.๓ การบริหารความเสี่ยงและการควบคุมภายใน ค่าคะแนนที่ได้ ๔.๖๒ จากคะแนนเต็ม ๕ ขณะเดียวกัน ช่วงระหว่างวันที่ ๖ – ๗ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๓ ที่ผ่านมาได้มีกลุ่มนักแสดงและผู้เขียนบทละครโทรทัศน์เรื่อง เลือดสุพรรณ ซึ่งได้รับทุนสนับสนุนจากกองทุนฯ ร้องกองปราบโดนบริษัทผู้สร้างละครเบี้ยวค่าตัวรวมกันกว่า ๒ ล้านบาท รายละเอียดปรากฏในหนังสือฉบับพิมพ์ และฉบับออนไลน์ของหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ กรุงเทพธุรกิจ ฐานเศรษฐกิจ สำนักข่าวอิศรา และไทยทีวีสีช่อง ๓

ข้อสังเกตและข้อเสนอแนะ : คณะกรรมการกองทุนฯ และทางสำนักงานฯ ควรทบทวนกระบวนการตรวจสอบผู้รับทุนในกรณีที่เป็นบุคคลล้มละลายและถูกคำสั่งศาลพิทักษ์ทรัพย์ว่าเหมาะสม ที่จะเป็นผู้รับทุนหรือไม่ อย่างไร ขณะเดียวกันก็ควรมีแผนสำรอง แผนฉุกเฉิน หรือมาตรการในการรับมือกับสถานการณ์ความเสี่ยงในด้านชื่อเสียงและภาพลักษณ์ของกองทุนฯ ในระยะยาวต่อไป นอกจากนี้ ตัวชี้วัดในการดำเนินงานที่คณะกรรมการประเมินผลสะท้อนออกมาก็สอดคล้องว่า คณะกรรมการกองทุนฯ และทางสำนักงานฯ ควรต้องมีการทบทวนแผนบริหารความเสี่ยง การบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ เพื่อประโยชน์ในการบรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายในระยะยาวต่อไป

ทั้งนี้ รายงานดังกล่าวได้เข้าสู่การพิจารณาของที่ประชุมวุฒิสภาแล้ว เมื่อวันจันทร์ที่ ๘ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๖๓ โดยสมาชิกวุฒิสภาได้แสดงความคิดเห็น ตั้งข้อสังเกต และข้อเสนอแนะ สรุปได้ว่าภารกิจหลักของกองทุนฯ จะต้องสร้างสรรค์สื่อที่ดีเผยแพร่ให้แก่เด็กและเยาวชน เพื่อสร้างแนวคิดให้กับบุคคลเหล่านี้ปฏิบัติตนเป็นคนดี รวมถึงต้องสร้างสรรค์สื่อที่ดีให้เด็กรู้คิดและนำไปวิเคราะห์ต่อยอดได้ โดยอาจศึกษารูปแบบของการเผยแพร่จากสื่ออื่นที่เป็นที่นิยมและเยาวชนให้ความสนใจ ภารกิจสำคัญ อีกประการหนึ่ง คือ การเฝ้าระวังสื่อที่ไม่ปลอดภัยและไม่สร้างสรรค์ ซึ่งการจะให้เด็กและเยาวชนรู้เท่าทันสื่อเหล่านี้ จำเป็นต้องสื่อสารให้เด็กและเยาวชนรู้จักคิดและแยกแยะ ตลอดจนสนับสนุนการเผยแพร่วัฒนธรรมที่หลากหลายในแต่ละพื้นที่ควรเปิดพื้นที่สาธารณะให้บุคคลในพื้นที่ได้มีการแสดงออก

นอกจากนี้ กองทุนควรจัดสรรงบประมาณที่ได้รับเป็นจำนวนมากให้สอดคล้องกับภารกิจและใช้งบประมาณอย่างคุ้มค่า ไม่ควรเน้นแต่เพียงจำนวนการจัดกิจกรรม แต่ควรให้ความสำคัญกับผลลัพธ์ ที่ได้จากกิจกรรมนั้น ควรเพิ่มบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับการจัดทำสื่อโดยใช้เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์เพื่อให้เข้าถึงกลุ่มเป้าหมายการทำงานให้มีประสิทธิภาพเท่ากับภาคเอกชน นอกจากนี้ หลักเกณฑ์การจัดสรรเงินให้ผู้รับทุนในการทำสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์ควรมีหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่ครอบคลุมการทำสื่อในทุกมิติ เช่น ด้านสุขภาพ

ที่ประชุมวุฒิสภาพิจารณาแล้วเห็นชอบรายงานดังกล่าว

ติดตามการอภิปรายรายงานประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๓
ของกองทุนสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์
ต่อที่ประชุมวุฒิสภา

คณะอนุกรรมาธิการติดตาม เสนอแนะ เร่งรัดการปฏิรูปประเทศ การจัดทำและดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ ด้านศาสนา คุณธรรม จริยธรรม ศิลปะและวัฒนธรรม

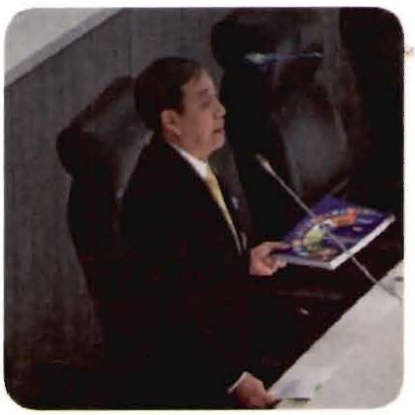

บทที่ ๖
ผลการดำเนินงานด้านการติดตาม เสนอแนะ เร่งรัดการปฏิรูปประเทศ การจัดทำและดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ

การดำเนินการด้านการติดตาม เสนอแนะ เร่งรัดการปฏิรูปประเทศ และการจัดทำและดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ ด้านคุณธรรม จริยธรรม ศิลปะและวัฒนธรรม ได้ดำเนินการภายใต้วิสัยทัศน์ พันธกิจ และแผนงานของปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓ ดังนี้

วิสัยทัศน์

นำพายุทธศาสตร์ชาติและการปฏิรูปประเทศด้านศาสนา คุณธรรม จริยธรรม ศิลปะและวัฒนธรรม สู่เป้าหมายที่มั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน อย่างเป็นรูปธรรม

พันธกิจ

๑) จัดทำรายงานผลการติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัดการปฏิรูปประเทศ และดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ ตามแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ตามวงรอบที่กำหนดในคู่มือการติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัดการปฏิรูปประเทศ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามรัฐธรรมนูญ และการจัดทำและดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ (เพื่อให้บรรลุเป้าหมายในห้วงปี พ.ศ. ๒๕๖๑ – ๒๕๖๕) ครบทุกพันธกิจ/กิจกรรม และครบทุกแนวทางการพัฒนาตามห้วงเวลาที่คณะกรรมาธิการรับผิดชอบ

๒) ติดตาม เร่งรัด ความสำเร็จของแผนงาน/โครงการ จากการดำเนินการของหน่วยงานที่รับผิดชอบให้บรรลุเป้าหมาย ตามแผนการปฏิรูปประเทศและยุทธศาสตร์ชาติ อย่างน้อยปีละ ๑ โครงการต่อแผนการปฏิรูปประเทศและแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ

แผนงาน ประกอบด้วย **แผนงานที่ ๑** การติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัดการดำเนินการตามแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นการปรับเปลี่ยนค่านิยมและวัฒนธรรม (ทั้งแผน) **แผนงานที่ ๒** การติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัดการดำเนินการตามแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นความมั่นคง แผนย่อยการรักษาความสงบภายในประเทศ : การเสริมสร้างความมั่นคงของสถาบันหลักของชาติภายใต้การปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข **แผนงานที่ ๓** การติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัดการดำเนินการตามแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นการต่างประเทศ แผนย่อยการส่งเสริมสถานะและบทบาท

ของประเทศไทยในประชาคมโลก : การส่งเสริมเอกลักษณ์ อัตลักษณ์ ศิลปะ วัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น รวมไปถึงองค์ความรู้และงานสร้างสรรค์ของไทย **แผนงานที่ ๔** การติดตาม เสนอแนะและเร่งรัดการปฏิรูปประเทศด้านสังคม ประเด็นปฏิรูปด้านการออม สวัสดิการ และการลงทุนเพื่อสังคม : ให้วัดช่วยเหลือกิจกรรมทางสังคมมากยิ่งขึ้น **แผนงานที่ ๕** การศึกษาวิเคราะห์การดำเนินการที่เกี่ยวข้องกับการปฏิรูปประเทศ และการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ

เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปตามวิสัยทัศน์ พันธกิจ และแผนงานด้านการติดตาม เสนอแนะ เร่งรัดการปฏิรูปประเทศและการจัดทำและดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ คณะกรรมาธิการและคณะอนุกรรมาธิการติดตาม เสนอแนะ เร่งรัดการปฏิรูปประเทศ การจัดทำและดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ ด้านศาสนา คุณธรรม จริยธรรม ศิลปะและวัฒนธรรม (ตสร.) ได้ระดมความคิดเห็นโดยการจัดประชุม การเดินทางไปศึกษาดูงาน โดยสรุปได้ ดังนี้

ในเริ่มแรกคณะกรรมาธิการพิจารณาเห็นว่าภารกิจของวุฒิสภาตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๗๐ กำหนดให้วุฒิสภามีหน้าที่และอำนาจติดตาม เสนอแนะและเร่งรัดการปฏิรูปประเทศและการจัดทำและดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ เป็นภารกิจที่เกิดขึ้นใหม่และมีความสำคัญ ดังนั้น เพื่อให้กรรมาธิการได้มีข้อมูลเกี่ยวกับการติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัดการปฏิรูปประเทศและการจัดทำและดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ ด้านศาสนา คุณธรรม จริยธรรม ศิลปะ และวัฒนธรรม จึงเชิญผู้แทนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมาให้ข้อมูลเกี่ยวกับแผนยุทธศาสตร์ชาติ และแผนการปฏิรูปประเทศ ด้านศาสนา คุณธรรม จริยธรรม ศิลปะ และวัฒนธรรม สรุปได้ดังนี้

ยุทธศาสตร์ชาติ

๑) ด้านความมั่นคง ในประเด็นย่อยยุทธศาสตร์ชาติ : การรักษาความสงบภายในประเทศ โดยมีแนวทางการพัฒนา : การพัฒนาและเสริมสร้างความจงรักภักดีต่อสถาบันหลักของชาติ

๒) ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน ในประเด็นย่อยยุทธศาสตร์ชาติ : สร้างความหลากหลายด้านการท่องเที่ยว โดยมีแนวทางการพัฒนา : ส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และวัฒนธรรม

๓) ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ ในประเด็นย่อยยุทธศาสตร์ชาติ : (๑) การปรับเปลี่ยนค่านิยมและวัฒนธรรม (๒) การพัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต (๓) การตระหนักถึงพหุปัญญาของมนุษย์ที่หลากหลาย และ (๔) การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ โดยมีแนวทางการพัฒนา : สอดแทรกการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม และการมีจิตสาธารณะ เข้าไปในทุกสาระวิชาและในทุกกิจกรรม รวมทั้งปรับสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษาให้เอื้อต่อการมีคุณธรรม จริยธรรม และจิตสาธารณะ รวมถึงการรักษาขนบธรรมเนียมและประเพณีอันดีงามและให้สถาบันทางสังคมร่วมปลูกฝังค่านิยมวัฒนธรรมที่พึงประสงค์โดยบูรณาการร่วมระหว่าง “ครอบครัว ชุมชน ศาสนา การศึกษา และสื่อ” ในการหล่อหลอมคนไทยให้มีคุณธรรม จริยธรรม ในลักษณะที่เป็น “วิถี” การดำเนินชีวิต

๔) ด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม ในประเด็นย่อยยุทธศาสตร์ชาติ : การเสริมสร้างพลังทางสังคม โดยมีแนวทางการพัฒนา : (๑) การพัฒนาต่อยอดทุนทางสังคมและวัฒนธรรม (๒) การส่งเสริมสื่อสร้างสรรค์ เสรีภาพและความรับผิดชอบ

๕) ด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ในประเด็นย่อยยุทธศาสตร์ชาติ : พัฒนาพื้นที่เมือง ชนบท เกษตรกรรมและอุตสาหกรรมเชิงนิเวศ มุ่งเน้นความเป็นเมือง

ที่เติบโตอย่างต่อเนื่อง โดยมีแนวทางการพัฒนา : (๑) การสงวนรักษา อนุรักษ์ ฟื้นฟู และพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติ มรดกทางสถาปัตยกรรม และศิลปวัฒนธรรม อัตลักษณ์ และวิถีชีวิตพื้นถิ่นบนฐานธรรมชาติ และฐานวัฒนธรรมอย่างยั่งยืน และ (๒) การพัฒนาพื้นที่เมือง ชนบท เกษตรกรรม และอุตสาหกรรมเชิงนิเวศที่มีการบริหารจัดการตามแผนผังภูมินิเวศอย่างยั่งยืน โดยพัฒนาเมืองน่าอยู่อย่างยั่งยืน พัฒนาชนบทมั่นคง พัฒนาพื้นที่ เกษตรกรรมปลอดภัย พัฒนาอุตสาหกรรมเชิงนิเวศ พัฒนาพื้นที่พิเศษ เพื่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ธรณีวิทยา แหล่งโบราณคดี มรดกอาเซียนและมรดกโลก มรดกทางสถาปัตยกรรม ศิลปวัฒนธรรม อัตลักษณ์ และวิถีชีวิตพื้นถิ่น

๖) ด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ ในประเด็นย่อยยุทธศาสตร์ชาติ : การพัฒนาบุคลากรภาครัฐ โดยมีแนวทางการพัฒนา : (๑) กำหนดให้มีการสรรหาและพัฒนาบุคลากรภาครัฐให้เป็นคนดี คนเก่ง มีคุณธรรม จริยธรรม ความซื่อสัตย์ สุจริต และมีกระบวนการรักษาคนดี คนเก่งให้อยู่ในระบบราชการได้ (๒) บริหารกำลังภาครัฐอย่างคล่องตัว ยืดหยุ่น ยึดระบบคุณธรรม (๓) สร้างจิตสำนึกที่ดีต่อการทำงานเพื่อส่วนรวม (เช่น How to ของการสร้างความเป็นเจ้าของและความรับผิดรับชอบของเจ้าหน้าที่ภาครัฐ Accountability)

แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ

๑) ประเด็นด้านปรับเปลี่ยนค่านิยมและวัฒนธรรม มีเป้าหมายให้คนไทยมีคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมที่ดีงาม มีความรัก และภูมิใจในความเป็นไทย

๒) ประเด็นด้านความมั่นคง มีเป้าหมายให้คนไทยมีความจงรักภักดี ซื่อสัตย์ พร้อมธำรงรักษาไว้ซึ่งสถาบันหลักของชาติ สถาบันศาสนาเป็นที่เคารพยึดเหนี่ยวจิตใจของคนไทยสูงขึ้น

๓) ประเด็นด้านการต่างประเทศ โดยการเผยแพร่วัฒนธรรมและเอกลักษณ์ของไทย ประเด็นพื้นที่และเมืองน่าอยู่อัจฉริยะ โดยการบริหารจัดการพื้นที่ เพื่อการพัฒนาและอนุรักษ์ อนุรักษ์และฟื้นฟูแหล่งโบราณคดีมรดกทางสถาปัตยกรรม

๔) ประเด็นด้านศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต คนไทยในอนาคตจะต้องมีความพร้อมทั้งกายใจและเป็นพลเมืองที่ดี

๕) ประเด็นด้านการพัฒนาการเรียนรู้ โดยเข้าใจประวัติศาสตร์ ประเพณีวัฒนธรรมของไทย รับรู้ด้านพหุวัฒนธรรม พัฒนาและส่งเสริมพหุปัญญาด้านศิลปะ

๖) ประเด็นพลังทางสังคม โดยการเสริมสร้างสังคมแห่งการให้และช่วยเหลือกันและกันต่อยอดการพัฒนาบนฐานทุนทางสังคมและวัฒนธรรม

๗) ประเด็นการบริการประชาชนและประสิทธิภาพภาครัฐ โดยการสร้างและพัฒนาบุคลากรภาครัฐให้เป็นคนดีมีคุณธรรม จริยธรรม มีจิตสำนึก

๘) ประเด็นด้านการท่องเที่ยว โดยเน้นการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และวัฒนธรรม

๙) ประเด็นด้านการต่างประเทศ โดยเน้นการส่งเสริมสถานะและบทบาทของประเทศไทยในประชาคมโลก การส่งเสริมเอกลักษณ์ อัตลักษณ์ ศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น รวมไปถึงองค์ความรู้และงานสร้างสรรค์ของไทย เพื่อมุ่งสร้างความนิยมไทยในต่างประเทศ

แผนการปฏิรูปประเทศ มีการสอดแทรกเรื่องที่เกี่ยวข้องกับเรื่องศาสนา คุณธรรม จริยธรรม ศิลปะและวัฒนธรรม ไว้ในทุกแผนการปฏิรูปประเทศ

ซึ่งคณะกรรมาธิการจะได้นำข้อมูลยุทธศาสตร์ชาติและแผนการปฏิรูปประเทศ ที่เกี่ยวข้องกับงานด้านศาสนา คุณธรรม จริยธรรม ศิลปะและวัฒนธรรม ไปพิจารณาศึกษา เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินงานของคณะกรรมาธิการและคณะอนุกรรมาธิการต่อไป

สำหรับภารกิจของคณะกรรมาธิการในการติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัดการดำเนินการตามแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ และแผนการปฏิรูปประเทศนั้น จะดำเนินงานตามที่ได้รับมอบหมายจากคณะกรรมาธิการติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัดการปฏิรูปประเทศและการจัดทำและดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ วุฒิสภา ซึ่งคณะกรรมาธิการมอบหมายให้คณะอนุกรรมาธิการติดตาม เสนอแนะ เร่งรัดการปฏิรูปประเทศ การจัดทำและดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ ด้านศาสนา คุณธรรม จริยธรรม ศิลปะและวัฒนธรรม หรือมีชื่อย่อว่าคณะอนุกรรมาธิการ ตสร. ดำเนินการ ปรากฏรายละเอียดตามแผนงาน ดังนี้

แผนงานที่ ๑ การติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัด การดำเนินการตามแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นการปรับเปลี่ยนค่านิยมและวัฒนธรรม (ทั้งแผน)

- พิจารณาติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัดการดำเนินการตามแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นการปรับเปลี่ยนค่านิยมและวัฒนธรรม (ทั้งแผน)

๑) ความเป็นมาและความสำคัญของการศึกษา

ด้วยคณะกรรมาธิการได้รับมอบหมายให้รับผิดชอบหลัก **แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นการปรับเปลี่ยนค่านิยมและวัฒนธรรม (ทั้งแผน)** ซึ่งประกอบด้วย ๓ แผนย่อย ได้แก่ แผนย่อยที่ ๑ การปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมและการเสริมสร้างจิตสาธารณะและการเป็นพลเมืองที่ดี (มี ๕ แนวทางการพัฒนา) แผนย่อยที่ ๒ การสร้างค่านิยมและวัฒนธรรมที่พึงประสงค์จากภาคธุรกิจ (มี ๒ แนวทางการพัฒนา) และแผนย่อยที่ ๓ การใช้สื่อและสื่อสารมวลชนในการปลูกฝังค่านิยมและวัฒนธรรมของคนในสังคม (มี ๓ แนวทางการพัฒนา) มีเป้าหมาย : คนไทยมีคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมที่ดีงาม มีความรักและความภูมิใจในความเป็นไทยมากขึ้น นำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มาใช้ในการดำรงชีวิต สังคมไทยมีความสุขและเป็นที่ยอมรับของนานาประเทศมากขึ้น

๒) วิธีการดำเนินงาน

๒.๑) การติดตามในวงรอบของแต่ละเดือน

คณะอนุกรรมาธิการ ตสร. ติดตามการดำเนินการตามแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นการปรับเปลี่ยนค่านิยมและวัฒนธรรม โดยมีช่องทางการติดตาม ดังนี้

(๑) การประชุมคณะอนุกรรมาธิการเพื่อพิจารณาแนวทางการดำเนินงานตามแผนแม่บท

(๒) แผนปฏิบัติราชการและแผนงบประมาณรายจ่ายประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๓ จากการตรวจสอบจากแผนปฏิบัติราชการและแผนงบประมาณของส่วนราชการที่รับผิดชอบ พบว่ามีการดำเนินการค่อนข้างสอดรับกับแนวทางการพัฒนา

(๓) การเชิญผู้แทนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้าร่วมประชุมกับคณะอนุกรรมาธิการ คือ กระทรวงวัฒนธรรม สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และกรมประชาสัมพันธ์

(๔) ข้อมูลจากระบบติดตามและประเมินผลแห่งชาติ (eMENSCR)

(๕) ประสานการดำเนินงานร่วมกับคณะกรรมาธิการที่เกี่ยวข้องทั้ง ๗ คณะ

๒.๒) การติดตามจากรายงานผลการดำเนินโครงการตามยุทธศาสตร์ชาติ ประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๒

คณะอนุกรรมาธิการ ตสร. ติดตามโครงการตามแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นการปรับเปลี่ยนค่านิยมและวัฒนธรรม ซึ่งมีโครงการทั้งหมด ๒๕๐ โครงการ ได้พิจารณาเลือกโครงการที่สำคัญนำมาติดตามและวิเคราะห์จำนวน ๒๕ โครงการ ซึ่งเป็นโครงการที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมายอย่างมีนัยสำคัญ เป็นโครงการที่ใช้งบประมาณไม่น้อยกว่า ๕ ล้านบาท และเป็นโครงการที่ก่อให้เกิดการบูรณาการระหว่างหน่วยงานและส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน พบว่าโครงการที่หน่วยงานดำเนินการอยู่ส่วนใหญ่มีความสอดคล้องกับเป้าหมายของแผนแม่บท สะท้อนให้เห็นว่าถ้าหน่วยงานดำเนินการต่อเนื่องและมีผลลัพธ์ครบถ้วนตามวัตถุประสงค์ของโครงการ ก็จะทำให้แผนแม่บทมีแนวโน้มที่จะบรรลุเป้าหมายได้ในปี พ.ศ. ๒๕๖๕ โดยใช้การวิเคราะห์ด้วยแนวทาง ๖ มิติ ๕Cs

๒.๓) การติดตามโครงการที่มีนัยสำคัญต่อการบรรลุเป้าหมาย

คณะอนุกรรมาธิการ ตสร. พิจารณาโครงการที่มีนัยสำคัญต่อการบรรลุเป้าหมายตามแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นการปรับเปลี่ยนค่านิยมและวัฒนธรรม ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓ โดยพิจารณารายละเอียดของโครงการจากระบบติดตามและประเมินผลแห่งชาติ (eMENSCR) และเชิญผู้แทนกรมการศาสนาเข้าร่วมประชุมกับคณะอนุกรรมาธิการ ซึ่งคณะอนุกรรมาธิการได้คัดเลือกโครงการเบื้องต้น จำนวน ๒ โครงการ ได้แก่

(๑) โครงการศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ (๑๐๒,๐๐๐,๐๐๐ บาท) เป็นการบูรณาการในพื้นที่ โดยให้วัดเป็นสถานที่จัดการเรียนการสอนด้านศาสนาให้แก่เด็กและเยาวชน โดยจัดตั้งศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์เป็นแหล่งอบรมบ่มนิสัย และสร้างจิตสำนึกให้เห็นคุณค่าด้านศาสนา โดยปัจจุบันมีข้อมูลเกี่ยวกับกิจกรรมศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ดังนี้

ผลการดำเนินโครงการ

- จำนวนศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ๓,๕๕๓ แห่ง
- จำนวนเด็กและเยาวชน ๙๕๙,๗๗๓ คน
- จำนวนครูผู้สอน ๒๔,๓๐๒ คน

ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ต้นแบบ เช่น วัดไชยชุมพลชนะสงคราม อำเภอเมืองกาญจนบุรี จังหวัดกาญจนบุรี วัดนาคปรก เขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร วัดอัมพวันเจติยาราม อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม วัดพระพรหม อำเภอพระพรหม จังหวัดนครศรีธรรมราช วัดด่านเกวียน อำเภอโชคชัย จังหวัดนครราชสีมา วัดไตรภูมิ อำเภอพรานกระต่าย จังหวัดกำแพงเพชร เป็นต้น

(๒) โครงการสวดมนต์หมู่สรรเสริญพระรัตนตรัย ทำนองสรภัญญะ (๕,๗๖๐,๐๐๐ บาท) ส่งเสริมให้นักเรียนและครูในโรงเรียนมีการสวดมนต์ไหว้พระทั้งโรงเรียน อย่างน้อยสัปดาห์ละ ๑ วัน และได้รับการพัฒนาการสวดมนต์หมู่สรรเสริญพระรัตนตรัยทำนองสรภัญญะในรูปแบบที่ถูกต้อง โดยให้การประกวดสวดมนต์หมู่สรรเสริญพระรัตนตรัยทำนองสรภัญญะ (๕ คน) เพื่อเป็นแบบอย่าง

ให้โรงเรียนและสถานศึกษาอื่น ๆ ได้จัดให้มีการสวดมนต์หมู่สรรเสริญพระรัตนตรัย ทำนองสรภัญญะ เพื่อส่งเข้าประกวดมากยิ่งขึ้น พัฒนาคุณธรรม จริยธรรมในเด็กและเยาวชนให้เป็นคนดีในสังคม โดยปัจจุบันมีข้อมูลเกี่ยวกับโครงการสวดมนต์หมู่สรรเสริญพระรัตนตรัย ทำนองสรภัญญะ ดังนี้

ผลการดำเนินโครงการ

เนื่องด้วยสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID - 19) กรมการศาสนา ได้ดำเนินการปรับหลักเกณฑ์การประกวดสวดมนต์หมู่สรรเสริญพระรัตนตรัย ทำนองสรภัญญะ ประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๓ ระดับภาคคณะสงฆ์ (ฉบับปรับปรุงแก้ไข) โดยกำหนดหลักเกณฑ์การประกวดสวดมนต์หมู่สรรเสริญพระรัตนตรัย ทำนองสรภัญญะ ดังนี้

(๑) สถานศึกษาส่งวีดีโอที่บันทึกใน Flash Drive พร้อมแนบใบรายงานตัวไปสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด ภายในวันที่ ๒๕ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๓

(๒) สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด ส่งวีดีโอของสถานศึกษา พร้อมใบรายงานตัวไปยังศูนย์ส่งเสริมศีลธรรมวัดชัยชนะสงคราม ภายในวันที่ ๓๐ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๓

(๓) ศูนย์ส่งเสริมศีลธรรม วัดชัยชนะสงคราม กรุงเทพมหานคร แต่งตั้งคณะกรรมการประกวดสวดมนต์หมู่สรรเสริญพระรัตนตรัย ทำนองสรภัญญะ ระดับภาคคณะสงฆ์ โดยตัดสินจากวีดีโอที่ได้รับ ทั้งนี้ กรมการศาสนาจะดำเนินการตัดสินการประกวดในไตรมาสที่ ๓

๓) ผลการดำเนินงาน

จากการติดตามการดำเนินการตามแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นการปรับเปลี่ยนค่านิยมและวัฒนธรรม พบว่า ผลการดำเนินการในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒ โดยการวิเคราะห์ ๖ มิติ มีรายละเอียดดังนี้

(๑) มีความสอดคล้องกับแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติในระดับมาก

(๒) มีผลการดำเนินงานมีประสิทธิภาพในระดับปานกลาง

(๓) มีประสิทธิผลในระดับมาก

(๔) มีการบูรณาการกับหน่วยงาน/ภาคส่วนอื่น/การมีส่วนร่วม ในระดับปานกลางถึงมาก

(๕) โครงการที่มีก่อให้เกิดผลกระทบที่ดีต่อเป้าหมายประเด็นปฏิรูปประเทศ (แผนย่อย) ในระดับมาก

(๖) ผลการดำเนินงานส่งผลที่ดีอย่างยั่งยืนระยะยาว ในระดับมาก

ตารางที่ ๑ สรุปภาพรวมผลการวิเคราะห์การดำเนินโครงการตามแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นการปรับเปลี่ยนค่านิยมและวัฒนธรรม

การวิเคราะห์ ๖ มิติ	จำนวนโครงการ			รวม
แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นการปรับเปลี่ยนค่านิยมและวัฒนธรรม	มาก	ปานกลาง	น้อย	
๑. ผลการดำเนินงานมีความสอดคล้องกับเป้าหมายที่กำหนด (Relevancy)	๒๕ (๑๐๐ %)	-	-	๒๕ (๑๐๐ %)
๒. ผลการดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ (Efficiency)	๖ (๒๔ %)	๑๘ (๗๒ %)	๑ (๔ %)	๒๕ (๑๐๐ %)
๓. ผลสัมฤทธิ์ของการดำเนินงานมีประสิทธิผล (Effectiveness)	๑๒ (๔๘ %)	๑๑ (๔๔ %)	๒ (๘ %)	๒๕ (๑๐๐ %)
๔. การบูรณาการ/ การมีส่วนร่วม (Partnerships & Cooperation)	๑๑ (๔๔ %)	๑๑ (๔๔ %)	๓ (๑๒ %)	๒๕ (๑๐๐ %)
๕. ผลสัมฤทธิ์ของการดำเนินงานส่งผลกระทบต่อเป้าหมาย (Impact)	๒๑ (๘๔ %)	๔ (๑๖ %)	-	๒๕ (๑๐๐ %)
๖. ผลการดำเนินงานส่งผลที่ดีอย่างยั่งยืนในระยะยาว (Sustainability)	๒๒ (๘๘ %)	๓ (๑๒ %)	-	๒๕ (๑๐๐ %)

การพิจารณาสถานะโครงการ/ กิจกรรม (๕ Cs)						
จำนวนโครงการ/ กิจกรรม	Cut	Combine	Change	Continue	Create	รวม
	-	-	๓ (๑๒ %)	๒๒ (๘๘ %)	-	๒๕ (๑๐๐ %)

จากผลการติดตามดังกล่าว คณะอนุกรรมาธิการ ตสร. มีข้อเสนอแนะและการเร่งรัดเพื่อให้หน่วยงานที่รับผิดชอบพิจารณาเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมายของแผนแม่บทในปี พ.ศ. ๒๕๖๕ อย่างเป็นรูปธรรม ดังนี้

แผนย่อยที่ ๑ การปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม และเสริมสร้างจิตสาธารณะและการเป็นพลเมืองที่ดี

๑) ควรปรับวิธีการดำเนินการให้มีความหลากหลายมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะควรสอดแทรกผ่านช่องทางที่เข้าถึงกลุ่มคนเป็นจำนวนมาก และมีเนื้อหาที่มีความหลากหลายเหมาะสมกับบุคคลแต่ละช่วงวัย

๒) ควรบูรณาการหน่วยงานทุกภาคส่วนในการปลูกฝังค่านิยม คุณธรรม และจริยธรรม ในภาพรวมของประเทศ

๓) ควรนำระบบเครดิตสังคม (Social Credit) มาใช้ ซึ่งเป็นระบบความน่าเชื่อถือทางสังคมที่ใช้เป็นเครื่องมือในการสร้างบรรทัดฐานให้กับประชาชนให้มีระเบียบวินัย มีมารยาททางสังคม มีค่านิยมและวัฒนธรรมแห่งความซื่อสัตย์ มีคุณธรรม มีจิตสำนึก และความรับผิดชอบต่อสังคม ช่วยยกระดับธุรกิจ ให้เกิดความโปร่งใส

๔) รัฐบาลควรเพิ่มคำว่า "กตัญญู" ไว้เป็นคุณธรรม ๕ ประการ คือ กตัญญู วินัย สุจริต พอเพียง จิตอาสา เพื่อให้สอดคล้องกับความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และเป็นเอกลักษณ์ของคนไทย เพื่อให้คนไทยทุกคนภูมิใจในความดีนี้และช่วยกันปฏิบัติเป็นตัวอย่างที่ดีของกันและกัน

๕) ควรเร่งรัดให้มีการขยายองค์กรคุณธรรมให้เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรมทั่วประเทศ โดยมียุทธศาสตร์จุดร่วม ๖ ประการ คือ (๑) คนดี สังคมดี (๒) คนดี มีโอกาส (๓) คนดี สุขภาพดี (๔) คนดี เข้าใจ เข้าถึง และพัฒนา (๕) คนดี คิดดี ทำดี (๖) คนดี รักเรา รักชาติ เพื่อสร้างคนไทยให้เป็นคนดีทั่วประเทศ

๖) ควรผลักดันโครงการที่ส่งเสริมให้ใช้งานด้านศิลปะและวัฒนธรรมในประเด็นการปรับเปลี่ยนค่านิยมและวัฒนธรรม อาทิ โครงการอยู่บ้านอ่านหนังสือ โครงการการอยู่บ้านสร้างงานศิลป์เพื่อเป็นการส่งเสริมให้เด็ก เยาวชน และศิลปินได้ฝึกฝน ทบทวนทักษะ และใช้เวลาอยู่กับศิลปะให้มากขึ้น

๗) รัฐบาลควรให้ความสำคัญเรื่องการมีบทบาทและการมีส่วนร่วมของประชาชนและวัฒนธรรมภาคประชาชน โดยมุ่งเน้นโครงการส่งเสริมวัฒนธรรมการมีส่วนร่วมที่เกิดขึ้นจากการริเริ่มของประชาชน

แผนย่อยที่ ๒ การสร้างค่านิยมและวัฒนธรรมที่พึงประสงค์จากภาคธุรกิจ

๑) ควรติดตามประเมินผลธุรกิจที่เป็นวิสาหกิจเพื่อสังคมในเรื่องของความยั่งยืน ส่งเสริมการลงทุนเพื่อสังคมอย่างแท้จริง และควรมีมาตรการจูงใจให้ภาคเอกชนมีส่วนร่วมในการลงทุนพัฒนาด้านสังคมในรูปแบบต่าง ๆ

๒) ควรส่งเสริมให้สังคมไทยมีวัฒนธรรมการแบ่งปัน ซึ่งปัจจุบันมีหลายพื้นที่ที่เกิดวัฒนธรรมดังกล่าวเกิดขึ้นแล้ว ได้แก่ (๑) ตลาดน่านปันกัน จังหวัดน่าน ซึ่งจัดขึ้นเดือนละ ๑ ครั้ง ในวันอาทิตย์ ตั้งแต่เวลา ๐๖.๐๐ – ๑๐.๐๐ นาฬิกา ซึ่งประชาชนจะนำของมาแบ่งปันกันโดยไม่ใช้เงิน (๒) โครงการข้าวแลกปลา เป็นการนำผลผลิตสินค้าในพื้นที่หนึ่งนอกจากเพื่อเลี้ยงชีพและค้าขายแล้วยังคงมีสินค้าเหลือจึงนำมาแบ่งปันกัน โครงการดังกล่าวได้มีการดำเนินการแล้วที่จังหวัดเชียงใหม่ จังหวัดตาก และจังหวัดยโสธร โดยมีการนำข้าวไปแลกปลากับชาวเล จังหวัดสงขลาและจังหวัดภูเก็ต และ (๓) โครงการตู้ปันสุข เป็นการแบ่งปันอาหารและเครื่องใช้จำเป็นให้กับผู้คนที่ได้รับผลกระทบจากการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID – 19)

๓) รัฐบาลควรให้ความสำคัญในเรื่องศิลปวัฒนธรรมให้มากยิ่งขึ้นเพื่อปรับเปลี่ยนค่านิยมและเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันด้านเศรษฐกิจของประเทศ

แผนย่อยที่ ๓ การใช้สื่อและสื่อสารมวลชนในการปลูกฝังค่านิยมและวัฒนธรรมของคนในสังคม

๑) ควรพัฒนาสื่อสร้างสรรค์อย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดการรับรู้และการมีส่วนร่วมของประชาชน ควบคู่กับการพัฒนาระบบเฝ้าระวังสื่อที่ไม่ปลอดภัย โดยเฉพาะสื่อออนไลน์ที่มีอยู่เป็นจำนวนมาก

๒) ควรมุ่งเน้นการนำเสนอข้อมูลข่าวสารในเชิงบวกมากกว่าข้อมูลข่าวสารในเชิงลบ เพื่อเป็นการสร้างค่านิยมที่ดีงามให้แพร่หลายในสังคมมากยิ่งขึ้น

๓) ควรมีการผสมผสานระหว่างสื่อพื้นบ้าน สื่อวัฒนธรรม กับสื่อดิจิทัล รวมทั้งศิลปวัฒนธรรมร่วมสมัย โดยใช้บทบาทของศิลปิน ดารา และผู้มีชื่อเสียง (Influencer) เข้ามาช่วยในการเผยแพร่ให้เป็นที่รับรู้ในวงกว้างยิ่งขึ้น

๔) ควรส่งเสริมเชิดชูผู้มีชื่อเสียงในอินเทอร์เน็ต (Net Idol) เพื่อสร้างต้นแบบในการเป็นคนดีให้เป็นที่รับรู้ของสังคมต่อไป

๕) ควรบูรณาการหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการรณรงค์ส่งเสริมให้เกิดการเผยแพร่เนื้อหาที่ปลูกฝังค่านิยมและวัฒนธรรม

นอกจากนี้ ภายใต้สถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID – 19) คณะกรรมาธิการจึงมีข้อเสนอแนะเพื่อให้การดำเนินการสามารถบรรลุเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติ ดังนี้

๑) รัฐบาลควรให้ความสำคัญเรื่องการเผยแพร่ความรู้เรื่องศาสตร์พระราชาและหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงให้มากยิ่งขึ้น เพื่อให้ประชาชนได้นำเป็นหลักในการดำเนินชีวิตในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา

๒) ควรส่งเสริมบทบาทของชุมชนให้มีความสามารถในการรวมตัวและพึ่งพาอาศัยระหว่างกันมากยิ่งขึ้น อาทิ โครงการชุมชนคุณธรรม สามารถขับเคลื่อนให้เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรมยิ่งขึ้น

๓) ควรพัฒนาบทบาทของวิสาหกิจเพื่อสังคมที่เกิดจากการรวมตัวกันของคนในชุมชนให้มากขึ้น และเพิ่มมาตรการจูงใจให้วิสาหกิจเพื่อสังคมที่เกิดใหม่ในช่วงสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID – 19) เข้ามาจดทะเบียนเพื่อให้เกิดความยั่งยืนต่อไป

๔) ควรใช้สื่อออนไลน์ในการปลูกฝังค่านิยมที่พึงประสงค์ให้มากขึ้น รวมทั้งพัฒนาสื่อสร้างสรรค์ให้เข้าถึงและสร้างการมีส่วนร่วมกับทุกกลุ่มคนในสังคม

แผนงานที่ ๒ การติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัดการดำเนินการตามแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นความมั่นคง แผนย่อยการรักษาความสงบภายในประเทศ : การเสริมสร้างความมั่นคงของสถาบันหลักของชาติภายใต้การปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

- พิจารณาติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัดการดำเนินการตามแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นความมั่นคง แผนย่อยการรักษาความสงบภายในประเทศ : การเสริมสร้างความมั่นคงของสถาบันหลักของชาติภายใต้การปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

๑) ความเป็นมาและความสำคัญของการศึกษา

ด้วยคณะกรรมาธิการได้รับมอบหมายให้รับผิดชอบสนับสนุน แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นความมั่นคง แผนย่อยการรักษาความสงบภายในประเทศ : แนวทางการพัฒนา เรื่อง การเสริมสร้างความมั่นคงของสถาบันหลักของชาติภายใต้การปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ประเด็นดังกล่าว มีเป้าหมาย : ให้คนไทยมีความจงรักภักดี ซื่อสัตย์ พร้อมธำรงรักษาไว้ ซึ่งสถาบันหลักของชาติ สถาบันศาสนาเป็นที่เคารพยึดเหนี่ยวจิตใจของคนไทยสูงขึ้น

๒) วิธีการดำเนินงาน

๒.๑) การติดตามในวงรอบของแต่ละเดือน

คณะอนุกรรมาธิการ ตสร. ติดตามการดำเนินการตามแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นความมั่นคง โดยมีช่องทางการติดตาม ดังนี้

(๑) การประชุมคณะอนุกรรมาธิการเพื่อพิจารณาแนวทางการดำเนินงานตาม**แนวทางการพัฒนา**ที่คณะกรรมาธิการรับผิดชอบ

(๒) การเชิญผู้แทนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้าร่วมประชุมกับคณะอนุกรรมาธิการ คือ สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ

(๓) ข้อมูลจากระบบติดตามและประเมินผลแห่งชาติ (eMENSCR)

๒.๒) การติดตามจากรายงานผลการดำเนินโครงการตามยุทธศาสตร์ชาติ ประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๒

คณะอนุกรรมาธิการติดตามโครงการตามแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นความมั่นคง แผนย่อยการรักษาความสงบภายในประเทศ : แนวทางการพัฒนาการเสริมสร้างความมั่นคงของสถาบันหลักของชาติ ภายใต้การปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข จำนวน ๓ โครงการ ได้แก่ (๑) โครงการเทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์และพระบรมวงศานุวงศ์ (๒) การรักษาความมั่นคงภายใน (การบริหารกิจการศาสนาอิสลาม) และ (๓) โครงการเทิดพระเกียรติพระบรมวงศานุวงศ์

๓) ผลการดำเนินงาน

คณะอนุกรรมาธิการมีข้อเสนอแนะต่อแนวทางการพัฒนา เรื่อง การเสริมสร้างความมั่นคงของสถาบันหลักของชาติภายใต้การปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข ได้แก่

(๑) โครงการเทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์และพระบรมวงศานุวงศ์ **ข้อเสนอแนะ/เร่งรัด** คือ ควรมีการดำเนินโครงการดังกล่าวอย่างต่อเนื่องทุกปี และขยายให้มีกลุ่มเป้าหมายเข้าร่วมโครงการเพิ่มมากขึ้น เนื่องจากโครงการดังกล่าวส่งผลให้ประชาชนมีความจงรักภักดีต่อสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์

(๒) การรักษาความมั่นคงภายใน (การบริหารกิจการศาสนาอิสลาม) **ข้อเสนอแนะ /เร่งรัด** คือ ควรมีการดำเนินโครงการดังกล่าวอย่างต่อเนื่องทุกปี และขยายให้มีกลุ่มเป้าหมายเข้าร่วมโครงการเพิ่มมากขึ้น เนื่องจากโครงการดังกล่าวส่งผลให้เกิดการสืบทอดศาสนา ปฏิบัติศาสนกิจ นำหลักธรรมทางศาสนาไปสู่การปฏิบัติในชีวิตประจำวัน เสริมสร้างความสามัคคี สร้างภาพลักษณ์ดี และทำให้เพิ่มความเชื่อมั่นของนานาชาติต่อประเทศไทย

(๓) โครงการเทิดพระเกียรติพระบรมวงศานุวงศ์ **ข้อเสนอแนะ/เร่งรัด** คือ ควรมีการดำเนินโครงการดังกล่าวอย่างต่อเนื่องทุกปี และขยายให้มีกลุ่มเป้าหมายเข้าร่วมโครงการเพิ่มมากขึ้น เนื่องจากโครงการดังกล่าวมุ่งเน้นให้กลุ่มเป้าหมาย คือ นักเรียน นักศึกษา ครู และบุคลากรทางการศึกษา และประชาชนทั่วไป ทั้งนี้ โครงการดังกล่าวมีความสำคัญในการปลูกฝังความจงรักภักดีต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ และได้เสริมสร้างความรักความสามัคคีแก่ปวงชนชาวไทยโดยมีสถาบันพระมหากษัตริย์เป็นศูนย์รวมจิตใจ

ทั้งนี้ คณะกรรมาธิการได้ส่งผลการศึกษาวิเคราะห์และข้อเสนอแนะต่อโครงการดังกล่าวไปยังคณะกรรมาธิการการทหารและความมั่นคงของรัฐซึ่งรับผิดชอบหลัก เรียบร้อยแล้ว

แผนงานที่ ๓ การติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัดการดำเนินการตามแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นการต่างประเทศ แผนย่อยการส่งเสริมสถานะบทบาทของประเทศไทยในประชาคมโลก : การส่งเสริมเอกลักษณ์อัตลักษณ์ ศิลปะ วัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น รวมไปถึงองค์ความรู้และงานสร้างสรรค์ของไทย

- พิจารณาติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัดการดำเนินการตามประเด็นการต่างประเทศ แผนย่อยการส่งเสริมสถานะและบทบาทของประเทศไทยในประชาคมโลก : การส่งเสริมเอกลักษณ์อัตลักษณ์ ศิลปะ วัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น รวมไปถึงองค์ความรู้และงานสร้างสรรค์ของไทย

๑) ความเป็นมาและความสำคัญของการศึกษา

ด้วยคณะกรรมาธิการได้รับมอบหมายให้รับผิดชอบสนับสนุน แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นการต่างประเทศ แผนย่อยการส่งเสริมสถานะและบทบาทของประเทศไทยในประชาคมโลก : แนวทางการพัฒนาการส่งเสริมเอกลักษณ์ อัตลักษณ์ ศิลปะ วัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น รวมไปถึงองค์ความรู้และงานสร้างสรรค์ของไทย ประเด็นดังกล่าว มีเป้าหมาย : ประเทศไทยมีเกียรติภูมิ อำนาจต่อรองและได้รับการยอมรับในสากลมากขึ้น

๒) วิธีการดำเนินงาน

๒.๑) การติดตามในวงรอบของแต่ละเดือน

คณะอนุกรรมาธิการ ตสร. ติดตามการดำเนินการตามแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นการต่างประเทศ โดยมีช่องทางการติดตาม ดังนี้

(๑) การประชุมคณะอนุกรรมาธิการ เพื่อพิจารณาแนวทางการดำเนินงานตาม**แนวทางการพัฒนา**ที่คณะกรรมาธิการรับผิดชอบ

(๒) การเชิญผู้แทนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้าร่วมประชุมกับคณะอนุกรรมาธิการ คือ กรมสารนิเทศ กระทรวงวัฒนธรรม กรมส่งเสริมวัฒนธรรม และสำนักงานศิลปวัฒนธรรมร่วมสมัย กระทรวงวัฒนธรรม

(๓) ข้อมูลจากระบบติดตามและประเมินผลแห่งชาติ (eMENSCR)

๒.๒) การติดตามจากรายงานผลการดำเนินโครงการตามยุทธศาสตร์ชาติ ประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๒

คณะอนุกรรมาธิการติดตามโครงการตามแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นการต่างประเทศ แผนย่อยการส่งเสริมสถานะและบทบาทของประเทศไทยในประชาคมโลก : แนวทางการพัฒนาการส่งเสริมเอกลักษณ์ อัตลักษณ์ ศิลปะ วัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น รวมไปถึงองค์ความรู้และงานสร้างสรรค์ของไทย จำนวน ๔ โครงการ ได้แก่ (๑) โครงการมหกรรมโขนมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของมนุษยชาติ (๒) โครงการพัฒนามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมผ้าไทยสู่สากล (๓) โครงการเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมไทยในต่างประเทศ และ (๔) โครงการเผยแพร่กีฬามวยไทยในต่างประเทศ

๓) ผลการดำเนินงาน

คณะอนุกรรมาธิการ ตสร. มีข้อเสนอแนะต่อแนวทางการพัฒนา เรื่อง การส่งเสริมเอกลักษณ์ อัตลักษณ์ ศิลปะ วัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น รวมไปถึงองค์ความรู้และงานสร้างสรรค์ของไทย ได้แก่

(๑) โครงการมหกรรมโขน มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของมนุษยชาติ **ข้อเสนอแนะ/เร่งรัด** คือ กระทรวงวัฒนธรรมควรมีความร่วมมือกับกระทรวงต่างประเทศ ที่จะนำมรดกวัฒนธรรมไทย “โขน” ไปเผยแพร่ยังต่างประเทศเพิ่มมากขึ้น เพื่อเผยแพร่มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของไทย ซึ่งเป็นเอกลักษณ์ของไทยและเป็นการประชาสัมพันธ์ความเป็นไทยผ่านวัฒนธรรมของไทย รวมทั้งเพื่อส่งเสริมความสัมพันธ์ระดับประชาชนให้มีความใกล้ชิดกันมากขึ้น

(๒) โครงการพัฒนามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมผ้าไทยสู่สากล **ข้อเสนอแนะ/เร่งรัด** คือ ควรดำเนินการอย่างต่อเนื่อง เพื่อเผยแพร่ผ้าไทย ซึ่งเป็นเอกลักษณ์ของไทยอย่างถูกต้องตามแบบแผนและประชาสัมพันธ์ความเป็นไทย ตลอดจนเพื่อเพิ่มโอกาสทางเศรษฐกิจให้แก่ธุรกิจไทยในสาขาที่เกี่ยวข้องกับผ้าไทย ซึ่งจะส่งผลให้ประเทศไทยเป็นที่รู้จักของนานาประเทศมากยิ่งขึ้น

(๓) โครงการเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมไทยในต่างประเทศ **ข้อเสนอแนะ/เร่งรัด** คือ การดำเนินโครงการเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมไทยในต่างประเทศด้านการส่งเสริมและอนุรักษ์ผ้าไทย ถือเป็นอีกหนึ่งมิติด้านการทูตวัฒนธรรมที่ควรจะดำเนินการอย่างต่อเนื่อง เพื่อกระชับความสัมพันธ์

ในระดับประชาชนและเพื่อสร้างความนิยมไทย อันเป็นปัจจัยสำคัญในการเพิ่มโอกาสทางเศรษฐกิจในสาขาต่าง ๆ ของประเทศไทย

(๔) โครงการเผยแพร่กีฬามวยไทยในต่างประเทศ **ข้อเสนอแนะ/เร่งรัด** คือ โครงการเผยแพร่มวยไทยในต่างประเทศเป็นโครงการมิติด้านการทูตวัฒนธรรมที่ควรดำเนินการอย่างต่อเนื่อง เพื่อเผยแพร่มวยไทยซึ่งเป็นเอกลักษณ์ของไทยอย่างถูกต้องตามแบบแผน และประชาสัมพันธ์ความเป็นไทยผ่านศิลปะการต่อสู้มวยไทยในรูปแบบที่หลากหลาย รวมทั้งเพื่อส่งเสริมความสัมพันธ์ระดับประชาชนให้มีความใกล้ชิดกันมากขึ้น ตลอดจนเพื่อเพิ่มโอกาสทางเศรษฐกิจให้แก่ธุรกิจไทยในสาขาที่เกี่ยวข้องกับมวยไทย เช่น อุปกรณ์กีฬา ค่ายมวยไทยในประเทศไทยที่เปิดสอนหรืออบรมการชกมวย และการท่องเที่ยวเชิงกีฬา เป็นต้น

ทั้งนี้ คณะกรรมาธิการได้ส่งผลการศึกษาวิเคราะห์และข้อเสนอแนะต่อโครงการดังกล่าวไปยังคณะกรรมาธิการการต่างประเทศซึ่งรับผิดชอบหลัก เรียบร้อยแล้ว

แผนงานที่ ๔ การติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัดการปฏิรูปประเทศด้านสังคม ประเด็นปฏิรูปด้านการออม สวัสดิการ และการลงทุนเพื่อสังคม : ในวัดช่วยเหลือกิจกรรมทางสังคมมากยิ่งขึ้น

- พิจารณาติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัดการปฏิรูปประเทศด้านสังคม ประเด็นปฏิรูปด้านการออม สวัสดิการ และการลงทุนเพื่อสังคม : ให้วัดช่วยเหลือกิจกรรมทางสังคมมากยิ่งขึ้น

๑) ความเป็นมาและความสำคัญของการศึกษา

ด้วยคณะกรรมาธิการได้รับมอบหมายให้รับผิดชอบสนับสนุน ประเด็นปฏิรูปด้านการออม สวัสดิการ และการลงทุนเพื่อสังคม : กิจกรรมที่ ๗ ให้วัดช่วยเหลือกิจกรรมทางสังคมมากยิ่งขึ้น

๒) การดำเนินงาน

๒.๑) การติดตามในวงรอบของแต่ละเดือน

คณะอนุกรรมาธิการ ตสร. ติดตามการดำเนินการตามแผนการปฏิรูปประเทศด้านสังคม โดยมีช่องทางการติดตาม ดังนี้

(๑) การประชุมคณะอนุกรรมาธิการเพื่อพิจารณาแนวทางการดำเนินงานตาม**พันธกิจ/กิจกรรม**ที่คณะกรรมาธิการรับผิดชอบ

(๒) การเชิญผู้แทนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้าร่วมประชุมกับคณะอนุกรรมาธิการ คือ สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย กรมส่งเสริมสหกรณ์และกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

(๓) ข้อมูลจากระบบติดตามและประเมินผลแห่งชาติ (eMENSCR)

๒.๒) พิจารณาติดตามรายงานความคืบหน้าในการดำเนินการตามแผนการปฏิรูปประเทศ ตามมาตรา ๒๗๐ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๖๐

(๑) รายงานความคืบหน้าในการดำเนินการตามแผนการปฏิรูปประเทศ ตามมาตรา ๒๗๐ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ (เดือนกรกฎาคม – กันยายน พ.ศ. ๒๕๖๒) มีผลการดำเนินการ ดังนี้

มหาเถรสมาคม (มส.) ประกาศธรรมนูญสุขภาพพระสงฆ์แห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ เพื่อให้วัดมีส่วนร่วมในกิจกรรมช่วยเหลือทางสังคมด้านสาธารณสงเคราะห์ตามแนวทางของธรรมนูญพระสงฆ์แห่งชาติ

มหาเถรสมาคมได้มีคำสั่งมหาเถรสมาคม ที่ ๒/๒๕๕๙ เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการฝ่ายต่าง ๆ ของมหาเถรสมาคม เพื่อให้การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาโดยคณะกรรมการฝ่ายต่าง ๆ ประกอบด้วย (๑) ฝ่ายปกครอง (๒) ฝ่ายศาสนศึกษา (๓) ฝ่ายศึกษาสงเคราะห์ (๔) ฝ่ายเผยแผ่ (๕) ฝ่ายสาธารณูปการ (๖) ฝ่ายสาธารณสงเคราะห์

สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติกำลังดำเนินการขยายผลและร่วมมือกับหน่วยงานเครือข่ายพัฒนาให้วัดมีส่วนร่วมในกิจกรรมช่วยเหลือทางสังคมด้านสาธารณสงเคราะห์ตามแนวทางของธรรมนูญพระสงฆ์แห่งชาติ

สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ได้ร่วมกับ สปสช. พัฒนาให้วัดเป็นวัดส่งเสริมสุขภาพ ซึ่งปัจจุบันมีวัดส่งเสริมสุขภาพแล้ว จำนวน ๔,๐๐๗ แห่ง และมีพระคิลานุปัฏฐากแล้ว จำนวน ๓,๗๙๖ รูป

(๒) รายงานความคืบหน้าในการดำเนินการตามแผนการปฏิรูปประเทศ ตามมาตรา ๒๗๐ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ (เดือนตุลาคม – ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๖๒) ไม่ปรากฏผลการดำเนินงานในกิจกรรมที่คณะกรรมาธิการรับผิดชอบ เนื่องจากกิจกรรมดังกล่าวเป็นกิจกรรมที่ดำเนินการแล้วเสร็จตามระยะเวลาที่กำหนดไว้ในแผนการปฏิรูปประเทศแล้ว ซึ่งคณะกรรมาธิการมีข้อพิจารณาเพิ่มเติม คือ ควรเพิ่มอนุบัญญัติเปิดโอกาสให้วัดและชุมชน/สังคมใกล้วัดช่วยเหลือกิจกรรมทางสังคมในส่วนของการออม สวัสดิการ และการลงทุนเพื่อสังคมให้ชัดเจน พร้อมกับกำหนดให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง อาทิ กระทรวงมหาดไทย (กรมการพัฒนาชุมชน) กองทุนการออมแห่งชาติ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ร่วมในการให้การสนับสนุนองค์ความรู้ วิธีการบริหารจัดการที่ถูกต้องตามหลักการบัญชีและการเงิน และเรื่องอื่นที่เกี่ยวข้องกับวัดและชุมชน/สังคมใกล้วัดให้ครบถ้วน พร้อมทั้งกำหนดระบบการตรวจสอบที่มีประสิทธิภาพต่อไป

(๓) รายงานความคืบหน้าในการดำเนินการตามแผนการปฏิรูปประเทศ ตามมาตรา ๒๗๐ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ (เดือนมกราคม – มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๓) ไม่ปรากฏผลการดำเนินงานในกิจกรรมที่คณะกรรมาธิการรับผิดชอบ เนื่องจากกิจกรรมดังกล่าวเป็นกิจกรรมที่ดำเนินการแล้วเสร็จตามระยะเวลาที่กำหนดไว้ในแผนการปฏิรูปประเทศแล้ว ซึ่งคณะกรรมาธิการมีข้อพิจารณาเพิ่มเติม คือ ควรเปิดโอกาสให้วัดและชุมชน/สังคมใกล้วัดช่วยเหลือกิจกรรมทางสังคมในส่วนของการออม สวัสดิการ และการลงทุนเพื่อสังคมให้ชัดเจน ซึ่งในปัจจุบันทราบว่าวัดหลายแห่งและชุมชนในหลายพื้นที่ได้ก่อตั้ง กลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ และกองทุนสัจจะ โดยมีกองปฏิบัติการ กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย รับผิดชอบเป็นที่ปรึกษาและนำเสนอองค์ความรู้ต่อชุมชนที่สนใจเข้าร่วมกิจกรรม ดังนั้น หากมีการควบคุมและกำกับดูแลด้วยกฎระเบียบที่ชัดเจนก็จะช่วยให้กลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์และกองทุนสัจจะ หรือกลุ่ม/กองทุนที่มีการดำเนินการในลักษณะใกล้เคียงกัน มีรูปแบบการทำงานที่เป็นมาตรฐานและมีความน่าเชื่อถือมากยิ่งขึ้น

๒.๓) การติดตามจากรายงานผลการดำเนินโครงการตามยุทธศาสตร์ชาติ ประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๒

คณะอนุกรรมาธิการติดตามโครงการตามแผนการปฏิรูปประเทศด้านสังคม ประเด็นปฏิรูปด้านการออม สวัสดิการ และการลงทุนเพื่อสังคม : กิจกรรมที่ ๗ ให้วัดช่วยเหลือกิจกรรมทางสังคมมากยิ่งขึ้น จำนวน ๒ โครงการ ได้แก่ (๑) โครงการธรรมนูญสุขภาพพระสงฆ์แห่งชาติ และ (๒) โครงการ วัด ประชา รัฐ สร้างสุข

๓) ผลการดำเนินงาน

คณะอนุกรรมาธิการมีข้อเสนอแนะต่อกิจกรรมที่ ๗ ให้วัดช่วยเหลือกิจกรรมทางสังคมมากยิ่งขึ้น ได้แก่

(๑) โครงการธรรมนูญสุขภาพพระสงฆ์แห่งชาติ **ข้อเสนอแนะ/เร่งรัด** คือ ขอให้สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ และกระทรวงวัฒนธรรม ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลสถิติ วางแผนให้ความรู้และส่งเสริมการดำเนินการที่เกี่ยวข้องกับการให้วัดช่วยเหลือกิจกรรมทางสังคมในเรื่องของการออมและการลงทุนเพื่อสังคมให้สอดรับกับแผนการปฏิรูปประเทศ ให้เป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้น เนื่องจากโครงการดังกล่าวมีผลการดำเนินการที่ตรงกับเป้าหมายของการดำเนินการ แม้ว่ามีแนวโน้มที่จะบรรลุผลตามแผนการปฏิรูปประเทศแล้ว แต่หากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถดำเนินการต่อเนื่องจะส่งผลให้โครงการดังกล่าวบรรลุผลระดับมหภาคในอนาคต

(๒) โครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุข **ข้อเสนอแนะ/เร่งรัด** คือ ควรกำหนดแนวทางการดำเนินงานได้เป็น ๒ ระดับ คือ ระดับมหภาค ที่เป็นภาพรวมของทั้งประเทศ ซึ่งขณะนี้มีการมอบรางวัลสัปปายะ อวอร์ด ให้แก่วัดตัวอย่างทั่วประเทศ และในระดับจุลภาค สามารถนำไปขยายผลให้ครอบคลุมครบทุกพื้นที่ทั่วประเทศ โดยอาจกำหนดเป็น ๑ ตำบล ๑ วัด ประชา รัฐ สร้างสุข เพื่อให้โครงการดังกล่าวเข้าถึงทุกชุมชนและมีความยั่งยืนยิ่งขึ้น

ทั้งนี้ คณะกรรมาธิการได้ส่งผลการศึกษาวิเคราะห์และข้อเสนอแนะต่อโครงการดังกล่าวไปยังคณะกรรมาธิการการพัฒนาสังคม และกิจการเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการและผู้ด้อยโอกาส ซึ่งรับผิดชอบหลักเรียบร้อยแล้ว

แผนงานที่ ๕ การศึกษาวิเคราะห์การดำเนินการที่เกี่ยวข้องกับการปฏิรูปประเทศและการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ

- พิจารณาติดตามร่างพระราชบัญญัติที่จะตราขึ้นเพื่อดำเนินการตามหมวด ๑๖ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ในประเด็นการปฏิรูปประเทศที่เกี่ยวข้องกับด้านศิลปะและวัฒนธรรม

๑) ความเป็นมาและความสำคัญของการศึกษา

ด้วยคณะกรรมาธิการการศาสนา คุณธรรม จริยธรรม ศิลปะและวัฒนธรรม วุฒิสภา มอบหมายให้คณะอนุกรรมาธิการ ตสร. พิจารณาติดตามร่างพระราชบัญญัติที่จะตราขึ้นเพื่อดำเนินการตามหมวด ๑๖ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ในประเด็นการปฏิรูปประเทศที่เกี่ยวข้องกับด้านศิลปะและวัฒนธรรม โดยคณะอนุกรรมาธิการ ตสร. ได้พิจารณาแบ่งรูปแบบการดำเนินการติดตามร่างพระราชบัญญัติออกเป็น ๒ ประเภท คือ

(๑) ร่างพระราชบัญญัติที่มีการระบุไว้ในแผนการปฏิรูปประเทศ ได้แก่ ร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมและอนุรักษ์วิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... และการจัดทำพระราชบัญญัติเพื่อรองรับสิทธิชุมชนและบุคคล ซึ่งอยู่ในแผนการปฏิรูปประเทศด้านสังคม

(๒) ร่างพระราชบัญญัติที่ไม่ได้ระบุไว้ในแผนการปฏิรูประเทศ แต่มีความจำเป็นต้องปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้สอดคล้องกับสภาพการณ์และแผนการปฏิรูปประเทศ คือ ร่างพระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ....

๒) วิธีการดำเนินงาน

คณะอนุกรรมาธิการ ตสร. พิจารณาเรื่องดังกล่าวในคราวประชุม ครั้งที่ ๔/๒๕๖๓ โดยมีรายละเอียดสรุปได้ ดังนี้

๒.๑) ร่างพระราชบัญญัติที่มีการระบุไว้ในแผนการปฏิรูปประเทศด้านสังคม

ตารางที่ ๒ สถานะของร่างพระราชบัญญัติที่มีการระบุไว้ในแผนการปฏิรูปประเทศด้านสังคม

ชื่อกฎหมาย	จัดทำใหม่	ปรับปรุง	ปีที่ให้เสร็จ	มีร่าง	ไม่มีร่าง	สาระสำคัญของกฎหมาย	ความเกี่ยวข้องกับแผนการปฏิรูปประเทศ	หน่วยงานที่รับผิดชอบ
ร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมและอนุรักษ์วิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ.	✓		๒๕๖๑		✓	เพื่อให้ชาวไทยกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ได้รับการคุ้มครองและมีสิทธิดำรงชีวิตในสังคมตามวัฒนธรรมประเพณีและวิถีชีวิตดั้งเดิมตามความสมัครใจ	ด้านสังคม	กระทรวงวัฒนธรรม (ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร)

ตารางที่ ๒ สถานะของร่างพระราชบัญญัติที่มีการระบุไว้ในแผนการปฏิรูปประเทศด้านสังคม (ต่อ)

ชื่อกฎหมาย	จัดทำใหม่	ปรับปรุง	ปีที่ให้เสร็จ	มีร่าง	ไม่มีร่าง	สาระสำคัญของกฎหมาย	ความเกี่ยวข้องกับแผนการปฏิรูปประเทศ	หน่วยงานที่รับผิดชอบ
จัดทำพระราชบัญญัติรองรับสิทธิชุมชนและบุคคล	✓		๒๕๖๓	✓		เพื่อให้ชุมชนได้รับการรับรองสถานภาพและสิทธิชุมชนขั้นพื้นฐานตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ โดยให้รัฐมีหน้าที่อนุรักษ์ ฟื้นฟู และส่งเสริม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปะ วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม และจารีตประเพณีอันดีงามของท้องถิ่นและของชาติ และจัดให้มีพื้นที่สาธารณะสำหรับกิจกรรมที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งจัดให้มีการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และความหลากหลายทางชีวภาพให้เกิดประโยชน์อย่างสมดุลและยั่งยืน โดยต้องให้ประชาชนและชุมชนในท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมดำเนินการและได้รับประโยชน์	ด้านสังคม	คณะอนุกรรมการพิจารณาเสนอกฎหมายที่ต้องจัดทำใหม่เพื่อสนับสนุนยุทธศาสตร์ชาติและการปฏิรูปประเทศ โดยปัจจุบันคณะอนุกรรมาธิการได้พิจารณาเสนอร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวต่อนายวิษณุ เครืองาม รองนายกรัฐมนตรี และสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาเพื่อพิจารณาต่อไปแล้ว และคณะอนุกรรมการได้ยุติการดำเนินการแล้ว

๒.๒) ร่างพระราชบัญญัติที่ไม่ได้ระบุไว้ในแผนการปฏิรูประเทศ แต่มีความจำเป็นต้องปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้สอดคล้องกับสภาพการณ์และแผนการปฏิรูปประเทศ คือ ร่างพระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... โดยความเป็นมาในการเสนอร่างพระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... เริ่มต้นจากสภาปฏิรูปแห่งชาติ (สปช.) เสนอประเด็นที่ควรมีการแก้ไขเพิ่มเติมรวม ๒ ประเด็น คือ (๑) การเวนคืนอสังหาริมทรัพย์เพื่อการอนุรักษ์โบราณสถานและแหล่งประวัติศาสตร์ รวมทั้งพื้นที่โดยรอบ และ (๒) ให้กรมศิลปากรมีอำนาจเข้าซ่อมแซมหรือแก้ไขโบราณสถานหรือส่วนต่าง ๆ ที่เสียหาย ต่อมาสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ (สปท.) ได้ยืนยันแนวทางตามที่สภาปฏิรูปแห่งชาติเสนอ

จากนั้น คณะกรรมาธิการการศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรมและการท่องเที่ยว สภานิติบัญญัติแห่งชาติ (สนช.) มีข้อเสนอแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมาย รวม ๗ ประเด็น คือได้แก่

(๑) นิยามของคำว่าโบราณสถาน โบราณวัตถุ และศิลปวัตถุ

(๒) ประเด็นเกี่ยวกับโบราณสถาน อาทิ การซื้อ การเวนคืน การแสดงแนวเขต การขึ้นทะเบียนโบราณสถาน

(๓) ประเด็นเกี่ยวกับโบราณวัตถุ/ศิลปวัตถุ อาทิ การปกป้องคุ้มครองโบราณวัตถุ/ศิลปวัตถุที่จมอยู่ใต้ทะเล อำนาจการประกาศพื้นที่ห้ามขุดค้นและงมโบราณวัตถุ/ศิลปวัตถุ กำหนดหลักเกณฑ์การจัดทำทะเบียน การห้ามค้าหรือนำโบราณวัตถุ/ศิลปวัตถุผ่านราชอาณาจักร การขออนุญาตนำโบราณวัตถุ/ศิลปวัตถุต่างประเทศเข้ามาในราชอาณาจักร

(๔) ประเด็นเกี่ยวกับการกำหนดมาตรการส่งเสริมการอนุรักษ์ เช่น การลดหย่อนภาษีให้แก่ผู้บริจาค เป็นต้น

(๕) ประเด็นเกี่ยวกับอำนาจพนักงานเจ้าหน้าที่ โดยให้นำประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาใช้กรณีตรวจค้นบุคคล ยานพาหนะ การเข้าไปในเคหสถาน หรือสถานที่ตรวจค้น

(๖) ประเด็นเพิ่มเติม อาทิ การบริหารจัดการมรดกโลกทางวัฒนธรรม การคุ้มครองอสังหาริมทรัพย์/สังหาริมทรัพย์ที่เป็นมรดกวัฒนธรรม และมรดกสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น

(๗) การปรับปรุงบทกำหนดโทษ

อย่างไรก็ตาม สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี โดยสำนักงานคณะกรรมการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีการพิจารณาแก้ไขเพิ่มเติมร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวเช่นเดียวกัน โดยมีประเด็นพิจารณารวม ๔ ประเด็น ได้แก่

(๑) ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอำนาจประกาศขึ้นทะเบียนโบราณสถานเพื่ออนุรักษ์ คุ้มครอง รักษา และทำนุบำรุง

(๒) ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้เก็บผลประโยชน์

(๓) ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอำนาจอนุรักษ์ คุ้มครอง รักษา และทำนุบำรุงโบราณสถาน

(๔) ให้อธิบดีกรมศิลปากรมีอำนาจระงับการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้

ทั้งนี้ จากการพิจารณา ๔ ประเด็นดังกล่าวนั้น สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาได้กำหนดแนวทางการแก้ไขเพิ่มเติมออกเป็น ๒ หมวด คือ (๑) หมวดโบราณสถาน กำหนดให้เพิ่มอำนาจอธิบดีกรมศิลปากร อาทิ ประกาศขึ้นทะเบียน กำหนดเขตพื้นที่ ห้ามก่อสร้าง ให้ซ่อมแซม สั่งรื้อถอนสิ่งปลูกสร้างใกล้โบราณสถาน และกำหนดให้เพิ่มอำนาจพนักงานเจ้าหน้าที่ อาทิ ตรวจค้น กำหนดแยกการประกาศแหล่งโบราณคดี แหล่งประวัติศาสตร์ สำรวจขุดค้น และ (๒) หมวดโบราณวัตถุ/ศิลปวัตถุ กำหนดให้เพิ่มนิยาม “โบราณวัตถุของต่างประเทศ” รองรับพันธกรณีที่เกี่ยวข้อง กำหนดให้กรมศิลปากรทำทะเบียนเพื่อเก็บรักษา ดูแล ทำนุบำรุง กำหนดให้มีการให้ความช่วยเหลือและแนะนำซ่อมแซมแก้ไข กำหนดให้มีการห้ามนำเข้า มีอำนาจยึด/อายัด แก้ไขหลักเกณฑ์การขออนุญาตทำการค้า ติดตามทวงคืน และกำหนดแนวทางคุ้มครองในกรณีที่ซ่อน ฝัง ถูกทอดทิ้งทั้งบนบกและในทะเล โดยมีการใช้หลักการการปกป้องคุ้มครองโบราณสถานโบราณวัตถุหรือศิลปวัตถุที่จมอยู่ใต้ทะเล ซึ่งเป็นหลักการใหม่ในประเทศไทย โดยยึดเขตทางทะเลตามอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเล ค.ศ. ๑๙๘๒ (UNCLOS 1982) ที่กำหนดให้อำนาจและสิทธิของประเทศไทยทางทะเลตามกฎหมาย และจากหลักการดังกล่าวได้นำมาสู่การระบุไว้ในแผนการปฏิรูปประเทศด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

๓) ผลการดำเนินงาน

คณะอนุกรรมาธิการ ตสร. เห็นว่าการเสนอร่างพระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... อยู่ในแนวทางการดำเนินการตามแผนการปฏิรูปประเทศด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และเพื่อให้การดำเนินการในการติดตามความคืบหน้าในประเด็นดังกล่าวมีรายละเอียดที่ครบถ้วนสมบูรณ์ จึงได้เสนอต่อคณะกรรมาธิการเพื่อพิจารณาและขอให้ประธานคณะกรรมาธิการมีหนังสือไปยังประธานคณะกรรมาธิการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม วุฒิสภา เพื่อดำเนินการติดตามการพิจารณาเสนอร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวให้เกิดผลสัมฤทธิ์ต่อไป อนึ่งคณะกรรมาธิการการศาสนาฯ มีหนังสือถึงประธานคณะกรรมาธิการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม วุฒิสภา เป็นที่เรียบร้อยแล้ว

ติดตามการอภิปรายของพลเอก ไพชยนต์ ค้าทันเจริญ
เกี่ยวกับการติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัดการดำเนินการตามแผนแม่บท
ภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นการปรับเปลี่ยนค่านิยมและวัฒนธรรม
ประจำปี ๒๕๖๒ ต่อที่ประชุมวุฒิสภา

กิจกรรมพิเศษ งานด้านวิชาการ และการประชาสัมพันธ์

บทที่ ๓
กิจกรรมพิเศษ งานด้านวิชาการ และการประชาสัมพันธ์

คณะกรรมาธิการการศาสนา คุณธรรม จริยธรรม ศิลปะและวัฒนธรรม วุฒิสภา ได้ดำเนินการตามวิสัยทัศน์ พันธกิจ และแผนการดำเนินงาน โดยแบ่งออกเป็น ๔ ด้าน ได้แก่ ด้านการศาสนา ด้านคุณธรรมและจริยธรรม ด้านศิลปะและวัฒนธรรม และด้านติดตาม เสนอแนะ เร่งรัดการปฏิรูปประเทศ การจัดทำและดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ ด้านศาสนา คุณธรรม จริยธรรม ศิลปะและวัฒนธรรม โดยการขับเคลื่อนของคณะกรรมาธิการและคณะอนุกรรมาธิการ ดังที่กล่าวมาแล้ว ยังมีภารกิจที่สำคัญที่คณะกรรมาธิการและคณะอนุกรรมาธิการได้ดำเนินการ ดังนี้

๑. กิจกรรมพิเศษ

๑.๑ การเดินทางไปราชการและการจัดสัมมนา

๑) การเดินทางไปพบผู้นำ ๕ ศาสนา เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นด้านศาสนา

คณะกรรมาธิการการศาสนา คุณธรรม จริยธรรม ศิลปะและวัฒนธรรม วุฒิสภา มีหน้าที่และอำนาจหลักในด้านที่เกี่ยวกับศาสนา การอุปถัมภ์และคุ้มครองศาสนา ดังนั้น ในโอกาสที่เข้ารับหน้าที่ในคณะกรรมาธิการการศาสนา คุณธรรม จริยธรรม ศิลปะและวัฒนธรรม เป็นวาระแรก ประธานคณะกรรมาธิการ จึงนำกรรมาธิการ พร้อมที่ปรึกษา ผู้ชำนาญการ เลขานุการประจำคณะกรรมาธิการ คณะอนุกรรมาธิการด้านการศาสนา และเจ้าหน้าที่ฝ่ายเลขานุการ เข้าพบผู้นำศาสนา ๕ ศาสนา ได้แก่ พระพุทธศาสนา ศาสนาคริสต์ ศาสนาอิสลาม ศาสนาพราหมณ์ - ฮินดู ศาสนาซิกข์ ซึ่งได้รับการยอมรับจากทางราชการไทย เพื่อขอแนวทางในการปฏิบัติหน้าที่และขอโอวาท เพื่อความเป็นสิริมงคลแก่คณะ รวมทั้งเพื่อส่งเสริมความร่วมมือในการปฏิบัติงานของคณะกรรมาธิการและคณะอนุกรรมาธิการ ด้านการส่งเสริมงานศาสนิกสัมพันธ์ของแต่ละศาสนา และงานด้านอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง นายมหรรณพ เดชวิทักษ์ ประธานคณะกรรมาธิการ จึงได้นำคณะกรรมาธิการ ที่ปรึกษา ผู้ชำนาญการ เลขานุการประจำคณะกรรมาธิการ และคณะอนุกรรมาธิการด้านการศาสนา เข้าพบผู้นำ ๕ ศาสนาที่ทางการให้การรับรอง ดังนี้

๑.๑) พระพุทธศาสนา

การเดินทางเข้าเฝ้าถวายสักการะสมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก

เข้าเฝ้าสมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก ในวันศุกร์ที่ ๑ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๖๒ เวลา ๑๐.๐๐ นาฬิกา ณ พระตำหนักสมเด็จ วัดราชบพิธสถิตมหาสีมารามราชวรวิหาร เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร เพื่อขอประทานพระโอวาทเป็นแนวทางในการปฏิบัติหน้าที่ และเพื่อความเป็นสิริมงคล ซึ่งสมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายกได้ประทานพระโอวาท และได้ให้ความหมายของบทสวดมนต์ ซึ่งเป็นคาถาพระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ขณะที่ทรงผนวชเป็นภิกษุที่กล่าวถึงพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ ซึ่งเป็นธรรมสูงสุดที่พระพุทธเจ้าค้นพบและเข้าถึง และเผยแผ่ไปยังพระภิกษุสงฆ์ให้ได้รู้แจ้งเห็นจริง

จากนั้น คณะกรรมาธิการได้เข้ากราบนมัสการ**สมเด็จพระมหาวีรวงศ์ เลขานุการสมเด็จพระสังฆราช** ในฐานะประธานที่ปรึกษาคณะอนุกรรมาธิการด้านการศาสนา เกี่ยวกับแผนงานและกรอบการดำเนินงานด้านการศาสนา พ.ศ. ๒๕๖๒ – พ.ศ. ๒๕๖๖ โดยสมเด็จพระมหาวีรวงศ์ได้ให้ความเห็นชอบกับแผนงานและกรอบการดำเนินงานด้านการศาสนา ซึ่งมีวิสัยทัศน์ คือ “ส่งเสริมศาสนา พัฒนาจิตใจ นำพาสันติสุข สู่ความมั่นคงของชาติ”

๑.๒) ศาสนาคริสต์

(๑) การเดินทางเข้าพบประธานสภาประมุขบาทหลวงโรมันคาทอลิกแห่งประเทศไทย (พระคาร์ดินัลฟรังซิส เซเวียร์ เกรียงศักดิ์ โกวิทวาณิช)

เดินทางเข้าพบพระคาร์ดินัลฟรังซิสเซเวียร์ เกรียงศักดิ์ โกวิทวาณิช ประธานสภาประมุขบาทหลวงโรมันคาทอลิกแห่งประเทศไทย และมงซินญอร์แอนดรูว์ วิษณุ ธัญญอนันต์ รองเลขาธิการสภาประมุขบาทหลวงโรมันคาทอลิกแห่งประเทศไทย ในวันพฤหัสบดีที่ ๑๐ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๖๒ ณ สำนักมิสซังกรุงเทพ ซอยเจริญกรุง ๔๐ แขวงบางรัก เขตบางรัก กรุงเทพมหานคร

โดยมีประเด็นข้อหารือต่าง ๆ ร่วมกัน ได้แก่ ประวัติความเป็นมาของพระศาสนจักรคาทอลิกที่เข้ามาเผยแพร่และปฏิบัติงานต่าง ๆ ในประเทศไทย เป็นเวลามากกว่า ๕๐๐ ปี ความสัมพันธ์ระหว่างคริสต์ศาสนากับประเทศไทย ปฏิญญาที่ลงนามร่วมกันระหว่างพระสันตะปาปาฟรานซิส และผู้นำสูงสุดของศาสนาอิสลามในประเทศอียิปต์ ตามเอกสารเกี่ยวกับ “ภราดรภาพของมนุษย์เพื่อสันติภาพในโลกและการดำเนินชีวิต” ซึ่งเป็นปฏิญญาที่มีความสำคัญ เนื่องจากเป็นแนวทางให้ศาสนิกของทุกศาสนาใช้เป็นแบบอย่างในการสร้างสันติภาพการอยู่ร่วมกันในโลกแม้ว่าจะมีความแตกต่างในความเชื่อและความศรัทธา รวมทั้งพระคาร์ดินัลฟรังซิสเซเวียร์ เกรียงศักดิ์ โกวิทวาณิช ขอความร่วมมือคณะกรรมาธิการในการประสานความร่วมมือและสนับสนุนการจัดกิจกรรมศาสนิกสัมพันธ์ เพื่อให้เกิดความเข้าใจอันดีระหว่างศาสนา โดยการนำภารดรภาพของมนุษย์มาเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งเพื่อสันติภาพในโลกและการใช้ชีวิตร่วมกัน

(๒) การเข้าเฝ้าและเข้าร่วมพิธีต้อนรับสมเด็จพระสันตะปาปาฟรานซิส ในโอกาสอันเป็นมงคลที่สมเด็จพระสันตะปาปาฟรานซิส เสด็จเยือนราชอาณาจักรไทยอย่างเป็นทางการ

การเข้าเฝ้าและเข้าร่วมพิธีรับเสด็จสมเด็จพระสันตะปาปาฟรานซิส ในวันพฤหัสบดีที่ ๒๑ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๖๒ ณ สนามหญ้าหน้าตึกไทยคู่ฟ้า ทำเนียบรัฐบาล ซึ่งสมเด็จพระสันตะปาปาฟรานซิส เสด็จเยือนราชอาณาจักรไทยในครั้งนี้ ตามคำเชิญของรัฐบาลไทย และสภาประมุขบาทหลวงโรมันคาทอลิกแห่งประเทศไทย เนื่องในโอกาสเฉลิมฉลอง ๓๕๐ ปี แห่งการสถาปนามิสซังสยาม และฉลอง ๕๐ ปี แห่งสัมพันธ์ทางการทูตระหว่างราชอาณาจักรไทย และนครรัฐวาติกัน อีกทั้งยังเป็นการเสด็จเยือนประเทศไทยของประมุขแห่งคริสตจักรโรมันคาทอลิก ในรอบ ๓๕ ปี นับจากที่พระสันตะปาปาจอห์นปอลที่ ๒ ทรงเคยเสด็จเยือนประเทศไทยเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๒๗ ซึ่งเป็นการจารึกเพื่อสันติภาพเชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างศาสนา พร้อมทั้งประกอบศาสนกิจร่วมกับคริสตชนและเยาวชนคาทอลิก ในโอกาสนี้ สมเด็จพระสันตะปาปาฟรานซิส ประทานพระราชดำรัสทรงเน้นย้ำในเรื่อง “การสร้างมิตรภาพระหว่างศาสนา อันจะนำมาซึ่งการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขของสังคมและการเสริมสร้างสังคมที่มีความเป็นธรรมรู้จักรับฟัง และไม่มีการแบ่งแยกการส่งเสริมให้เกิดความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ความยุติธรรม ความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน และความสมัครสมานสามัคคี ฉันพี่น้องต่างคนต่างทำหน้าที่ของตนในการที่จะพยายามให้ผลประโยชน์ร่วมกันไปทั่วถึงทุกหนแห่งของประเทศ”

๑.๓) ศาสนาอิสลาม

การเดินทางเข้าพบจุฬาราชมนตรี นายอาศิส พิทักษ์คุมพล ในฐานะผู้นำกิจการศาสนาอิสลามในประเทศไทย

การเดินทางเข้าพบจุฬาราชมนตรี นายอาศิส พิทักษ์คุมพล ในฐานะผู้นำกิจการศาสนาอิสลามในประเทศไทย ในวันอังคารที่ ๒๖ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๖๒ ณ อาคารสำนักจุฬาราชมนตรี ชั้น ๓ ศูนย์บริหารกิจการศาสนาอิสลามแห่งชาติ เฉลิมพระเกียรติ ถนนคลองเก้า แขวงคลองสิบ เขตหนองจอก กรุงเทพมหานครโดยมีประเด็นข้อหารือต่าง ๆ ร่วมกัน ได้แก่ กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับศาสนาอิสลามที่ใช้บังคับอยู่ในปัจจุบัน อำนาจหน้าที่จุฬาราชมนตรีและคณะกรรมการกลางอิสลามแห่งประเทศไทย แนวทางการดำเนินงานของสำนักจุฬาราชมนตรีในการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมดุลยภาพทางศาสนา โดยยึดทางสายกลางของศาสนาอิสลาม รวมทั้งการมุ่งเน้นการสร้างความเข้าใจและความสัมพันธ์อันดีระหว่างศาสนาแต่ละศาสนา เพื่อให้สังคมอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข

๑.๔) ศาสนาพราหมณ์ - ฮินดู

การเดินทางเข้าพบพระมหาราชครูพิธีศรีวิสุทธิคุณ (ชวิน รังสิพราหมณกุล)

การเดินทางเข้าพบพระมหาราชครูพิธีศรีวิสุทธิคุณ (ชวิน รังสิพราหมณกุล) ในวันพฤหัสบดีที่ ๑๙ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๖๒ ณ เทวสถานโบสถ์พราหมณ์ ถนนดินสอ แขวงเสาชิงช้า เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร โดยได้หารือและแลกเปลี่ยนความคิดเห็น เพื่อส่งเสริมความร่วมมือในการปฏิบัติงานของคณะกรรมาธิการด้านการส่งเสริมงานศาสนิกสัมพันธ์ของแต่ละศาสนา และงานด้านอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

โดยมีประเด็นข้อหารือต่าง ๆ ร่วมกัน ได้แก่ แนวทางการดำเนินงานขององค์การทางศาสนาพราหมณ์ – ฮินดู ที่มุ่งเน้นการสร้างความเข้าใจและความสัมพันธ์อันดีระหว่างศาสนา เพื่อให้สังคมมีความสามัคคีและอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข และการประสานความร่วมมือในการจัดให้มีการสัมมนาระหว่าง ๕ ศาสนา โดยมีเป้าหมายในการเชิญผู้นำทุกศาสนามาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับหัวใจหรือแก่นแท้ของแต่ละศาสนาเพื่อหาข้อสรุปร่วมกันในการเสริมสร้างคนดีในสังคมอันนำไปสู่ความสงบสุขของประเทศต่อไป

๑.๕) ศาสนาซิกข์

(๑) การเดินทางเข้าพบนายกสมาคมศรีคุรุสิงห์สภา (นายปานชัย สิงห์สัจเทพ) ซึ่งเป็นองค์การทางศาสนาซิกข์ในประเทศไทย

การเดินทางเข้าพบนายปานชัย สิงห์สัจเทพ นายกสมาคมศรีคุรุสิงห์สภา พร้อมด้วยคณะผู้บริหารสมาคม ในวันพฤหัสบดีที่ ๓๐ มกราคม พ.ศ. ๒๕๖๓ ณ สมาคมศรีคุรุสิงห์สภา แขวงวังบูรพาภิรมย์ เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร โดยได้หารือและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเพื่อส่งเสริมความร่วมมือในการปฏิบัติงานของคณะกรรมาธิการด้านการส่งเสริมงานศาสนิกสัมพันธ์ของแต่ละศาสนา และงานด้านอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยมีประเด็นข้อหารือต่าง ๆ ร่วมกัน ได้แก่ หลักธรรมคำสอนของศาสนาซิกข์ในการอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างสงบสุข โดยมีปรัชญาในการอยู่ร่วมกันของศาสนิกชนในศาสนาซิกข์ คือ “ความดี” หลักการดำเนินชีวิตของชาวซิกข์ จะมีกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวเนื่องกับศาสนา และชาวซิกข์ให้ความสำคัญกับการเข้าร่วมกิจกรรมดังกล่าว ซึ่งสอดคล้องกับหลัก “บวร” ในพระพุทธศาสนา

หลักปฏิบัติต่าง ๆ ของศาสนิกชนชาวซิกข์ ในการช่วยเหลือแก่เพื่อนมนุษย์ทุกคนโดยไม่เลือกปฏิบัติว่ามีเชื้อชาติใดหรือศาสนาใดแสดงให้เห็นถึงความมีเมตตาและมีน้ำใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ให้แก่บุคคลทั่วไปทุกศาสนาอย่างเท่าเทียมกัน

(๒) การเดินทางเข้าพบ นายจรัล ศรีสวรรค์ชวาลา นายกสมาคมนามธารีสังคัตแห่งประเทศไทย ในฐานะองค์การทางศาสนาซิกข์ในประเทศไทย

การเดินทางเข้าพบนายจรัล ศรีสวรรค์ชวาลา นายกสมาคมนามธารีสังคัตแห่งประเทศไทย และคณะผู้บริหาร ในวันพฤหัสบดีที่ ๖ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๓ ณ สมาคมนามธารีสังคัตแห่งประเทศไทย แขวงคลองเตยเหนือ เขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร โดยได้หารือและแลกเปลี่ยนความคิดเห็น เพื่อส่งเสริมความร่วมมือในการปฏิบัติงานของคณะกรรมาธิการ ด้านการส่งเสริมงานด้านศาสนิกสัมพันธ์ของแต่ละศาสนาและงานด้านอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

โดยมีประเด็นข้อหารือต่าง ๆ ร่วมกัน ได้แก่ ประวัติความเป็นมาของสมาคมนามธารีสังคัตแห่งประเทศไทย แนวทางการดำเนินการของสมาคมฯ ที่มีนโยบายเน้นเรื่องการสร้างความสมานฉันท์ ช่วยเหลือกิจการสังคมและประเทศชาติ การดำเนินการ

ส่งเสริมความสามัคคีไม่ว่าเชื้อชาติศาสนาใดให้การยอมรับวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน และมีความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนาและพระมหากษัตริย์ ซึ่งเป็นสถาบันหลักของประเทศ เนื่องจากศาสนาซิกข์-นามธารี ได้รับพระมหากรุณาธิคุณอันล้นพ้นอย่างหาที่สุดมิได้จากพระมหากษัตริย์ไทยทุกพระองค์ นับตั้งแต่ครั้งแรกที่มีศาสนิกชนเดินทางเข้ามาในประเทศไทย ทั้งยังได้รับความอนุเคราะห์จากส่วนราชการด้วยดีตลอดมารวมทั้งหลักธรรมคำสอนของศาสนาซิกข์เน้นเรื่องการสอนให้คนเป็นคนดี เสริมสร้างสังคมให้เกิดสันติสุขและสงบร่มเย็น

๒) การเดินทางไปราชการเพื่อศึกษาดูงานการจัดนิทรรศการพิเศษ "จิ๋นซี ฮ่องเต้ จักรพรรดิองค์แรกของแผ่นดินจีนกับกองทัพทหารดินเผา" (Qin Shi Huang : The First Emperor of China and Terracotta Warriors)

คณะกรรมาธิการการศาสนา คุณธรรม จริยธรรม ศิลปะและวัฒนธรรม วุฒิสภา ได้รับทราบข้อมูลว่ากรมศิลปากร กระทรวงวัฒนธรรม ได้กำหนดจัดนิทรรศการพิเศษ เรื่อง "จิ๋นซี ฮ่องเต้ : จักรพรรดิองค์แรกของแผ่นดินจีนกับกองทัพทหารดินเผา" ณ พระที่นั่งศิวโมกขพิมานพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติพระนคร ระหว่างวันที่ ๑๕ กันยายน – ๑๕ ธันวาคม พ.ศ.๒๕๖๒ เพื่อให้ประชาชนชาวไทยและชาวต่างชาติได้รับชมและสัมผัสถึงความยิ่งใหญ่ของ "จิ๋นซีฮ่องเต้จักรพรรดิองค์แรกของแผ่นดินจีน" ซึ่งเป็นผู้รวบรวมอำนาจให้จีนเป็นปึกแผ่นหนึ่งเดียวกัน รวมทั้งเพื่อกระชับความสัมพันธ์อันดีต่อกันระหว่างสาธารณรัฐประชาชนจีนและราชอาณาจักรไทยให้แน่นแฟ้นยิ่งขึ้น โดยการจัดนิทรรศการพิเศษดังกล่าวแสดงให้เห็นถึงความก้าวหน้าในกระบวนการบริหารจัดการพิพิธภัณฑ์ของประเทศไทย ที่ได้รับการพัฒนาจนมีมาตรฐานเป็นที่ยอมรับจากต่างประเทศ เช่น จีน ญี่ปุ่น จึงได้ให้ยืมวัตถุโบราณมาจัดแสดงในพิพิธภัณฑ์ของประเทศไทยส่งผลทำให้เจ้าหน้าที่ของประเทศไทยมีความรู้และประสบการณ์ในการบริหารจัดการดูแลรักษา และการจัดแสดงนิทรรศการพิเศษในรูปแบบใหม่ที่มีความทันสมัยมากขึ้น ทั้งนี้ นิทรรศการพิเศษดังกล่าวได้รับความสนใจจากประชาชนจำนวนมาก นายมหรรณพ เดชวิทักษ์

ประธานคณะกรรมาธิการ จึงนำกรรมาธิการ พร้อมที่ปรึกษา ผู้ชำนาญการ นักวิชาการ เลขานุการประจำคณะกรรมาธิการ และที่ปรึกษากิตติมศักดิ์ เข้าเยี่ยมชมพิพิธภัณฑ์ และศึกษาดูงานการบริหารจัดการพิพิธภัณฑ์ ณ พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติพระนคร ในวันพฤหัสบดีที่ ๓๑ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๖๒

ข้อสรุปที่ได้จากการเดินทางไปศึกษาดูงาน

๑) คณะกรรมาธิการได้รับความรู้เกี่ยวกับนิทรรศการพิเศษ จิ๋นซี ฮ่องเต้ จักรพรรดิองค์แรกของแผ่นดินจีนกับกองทัพทหารดินเผา (Qin Shi Huang : The First Emperor of China and Terracotta Warriors) ซึ่งถือว่าเป็นประวัติศาสตร์ที่สำคัญของสาธารณรัฐประชาชนจีน ทั้งนี้ ยังเป็นการกระชับความสัมพันธ์อันดีต่อกันระหว่างสาธารณรัฐประชาชนจีนและราชอาณาจักรไทยให้แน่นแฟ้นยิ่งขึ้น

๒) กรมศิลปากรได้พัฒนาระบบการบริหารจัดการพิพิธภัณฑ์ให้มีความทันสมัยในระดับสากลจนกระทั่งได้รับการยอมรับจากสาธารณรัฐประชาชนจีนและสามารถทำข้อตกลงยืมโบราณวัตถุที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์อันยาวนานถึง ๒,๒๐๐ ปี มาจัดแสดงในประเทศไทยได้

๓) การจัดนิทรรศการพิเศษ จิ๋นซี ฮ่องเต้ จักรพรรดิองค์แรกของแผ่นดินจีนกับกองทัพทหารดินเผา (Qin Shi Huang: The First Emperor of China and Terracotta Warriors) ได้รับความสนใจจากประชาชนทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติเป็นจำนวนมาก นับตั้งแต่วันที่เปิดให้เข้าชม ในวันที่ ๑๕ กันยายน - ๓๐ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๖๒ เป็นระยะเวลาประมาณ ๒ เดือน พบว่า มีผู้สนใจเข้าชมนิทรรศการดังกล่าวทั้งชาวไทยและนักท่องเที่ยวต่างชาติ เป็นจำนวน ๑๙๐,๐๐๐ คน นับว่าเป็นปรากฏการณ์ของสังคมไทยและแสดงให้เห็นว่าประชาชนให้ความสนใจเข้าชมมรดกวัฒนธรรม และเป็นก้าวที่สำคัญของการพัฒนาพิพิธภัณฑ์ให้มีความทันสมัยและตอบสนองต่อความต้องการที่เปลี่ยนแปลงไปของประชาชนและสามารถบริหารจัดการพิพิธภัณฑ์ให้สามารถเข้าถึงประชาชนมากขึ้น

๔) ประเทศไทยได้รับประสบการณ์ในการบริหารจัดการพิพิธภัณฑ์และการอนุรักษ์โบราณวัตถุ รวมถึงองค์ความรู้ด้านประวัติศาสตร์ที่สำคัญ โดยเฉพาะประเด็นการขุดค้นและการอนุรักษ์แหล่งโบราณคดีประเภทสุสาน และความเชื่อเรื่องชีวิตหลังความตายที่มีมาตั้งแต่โบราณ ตลอดจนการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ด้านการศึกษาโบราณคดีและความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ

ข้อเสนอแนะของคณะกรรมาธิการ

คณะกรรมาธิการเห็นว่าการพัฒนาด้านการบริหารจัดการพิพิธภัณฑ์มีความสำคัญอย่างยิ่งและควรได้รับการสนับสนุนด้านงบประมาณจากรัฐบาล เนื่องจากจะเป็นแหล่งเรียนรู้ที่สำคัญในการพัฒนาศักยภาพของประชาชนคนไทย อันนำไปสู่เป้าหมายในการพัฒนาคนในทุกมิติและในทุกช่วงวัย

ให้เป็นคนดี คนเก่งและมีคุณภาพ ตามยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี ต่อไป ซึ่งจากการเดินทางไปประชุมเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็น คณะกรรมาธิการจะนำข้อมูลไปประกอบการดำเนินงานและประสานงานในส่วนที่เกี่ยวข้องต่อไป

๓) การเดินทางไปราชการเพื่อประชุมระหว่างคณะกรรมาธิการการศาสนา คุณธรรม จริยธรรม ศิลปะและวัฒนธรรม วุฒิสภา และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรม และผู้บริหารระดับสูงกระทรวงวัฒนธรรม

คณะกรรมาธิการการศาสนา คุณธรรม จริยธรรม ศิลปะและวัฒนธรรม วุฒิสภา ได้พิจารณางานด้านศาสนา คุณธรรม จริยธรรม ศิลปะและวัฒนธรรม ยุทธศาสตร์ชาติ แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ แผนการปฏิรูปประเทศ แผนปฏิบัติราชการ และงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒ ที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมาธิการ เห็นว่าเพื่อได้รับทราบประเด็นดังกล่าวอย่างละเอียดรอบคอบ รวมทั้งเพื่อเป็นการประสานความร่วมมือระหว่างกระทรวงวัฒนธรรมกับคณะกรรมาธิการ นายมหรรณพ เดชวิทักษ์ ประธานคณะกรรมาธิการ จึงนำกรรมาธิการ พร้อมที่ปรึกษาผู้ชำนาญการ นักวิชาการ เลขานุการประจำคณะกรรมาธิการ และที่ปรึกษากิตติมศักดิ์ เดินทางไปประชุมร่วมกับผู้บริหารของกระทรวงวัฒนธรรม ในฐานะเป็นหน่วยงานที่มีหน้าที่และอำนาจโดยตรงเกี่ยวกับงานด้านการศาสนา คุณธรรม จริยธรรม ศิลปะและวัฒนธรรม ในวันศุกร์ที่ ๑๓ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๖๒ ณ ศูนย์ประชุมห้องประชุม ชั้น ๘ อาคารวัฒนธรรมวิศิษฏ์ กระทรวงวัฒนธรรม โดยมีนายอิทธิพล คุณปลื้ม รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรม และผู้บริหารระดับสูงของกระทรวงวัฒนธรรมให้การต้อนรับ

สาระสำคัญจากการประชุมร่วมกันระหว่างรัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรม ผู้บริหารระดับสูง กระทรวงวัฒนธรรม และคณะกรรมาธิการการศาสนา คุณธรรม จริยธรรม ศิลปะและวัฒนธรรม สรุปได้ดังนี้

๑) กระทรวงวัฒนธรรม ได้ให้ข้อมูลรายละเอียดเบื้องต้นเกี่ยวกับกระทรวงวัฒนธรรม อาทิ ผู้บริหารระดับสูง วิสัยทัศน์ พันธกิจ ยุทธศาสตร์ โครงสร้างกระทรวง งบประมาณ นโยบายของกระทรวง ตลอดจนสรุปผลการดำเนินงานที่สำคัญ ตามยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. ๒๕๖๑ – พ.ศ. ๒๕๘๐

๒) กระทรวงวัฒนธรรม ได้ขอความร่วมมือจากคณะกรรมาธิการเกี่ยวกับการสนับสนุนงานของกระทรวงวัฒนธรรมในด้านต่าง ๆ พร้อมทั้งประชาสัมพันธ์เพื่อเสริมสร้างความเข้าใจร่วมกันเกี่ยวกับงานของกระทรวงวัฒนธรรม

ข้อสังเกตและข้อเสนอแนะของคณะกรรมาธิการ

๑) นำเสนอแนวทางในการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมของสังคมไทย ซึ่งจะขับเคลื่อนการส่งเสริมคุณธรรมของคนไทย ภายใต้แนวความคิดหลัก “กตัญญู พอเพียง วินัย สุจริต จิตอาสา” และประสานความร่วมมือการขับเคลื่อนงานร่วมกับศูนย์คุณธรรม (องค์การมหาชน) และเครือข่ายทางสังคม ๖ ภาคส่วน ได้แก่ ๑) ภาครัฐ ๒) ภาคธุรกิจ/เอกชน ๓) สถาบันการศึกษา ๔) สถาบันทางศาสนา ๕) ภาคประชาสังคม ชุมชน ครอบครัว เด็กและเยาวชน และ ๖) สื่อสารมวลชน เพื่อสร้างคนให้มีคุณธรรม ซึ่งเห็นว่าเป็นเอกลักษณ์ที่สำคัญของคนไทย และนำไปสู่การพัฒนาประเทศชาติต่อไป

๒) นำเสนอปัญหาการเผยแพร่ข่าวสารด้านศาสนาอันเป็นเท็จ (Fake news) จากสื่อโซเชียลมีเดีย ซึ่งมีการส่งต่อเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับศาสนาต่าง ๆ และการกระทำที่ไม่เหมาะสมในลักษณะต่าง ๆ เช่น การวางพระพุทธรูปในลักษณะหรือในพื้นที่ที่ไม่เหมาะสม ซึ่งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรดำเนินการชี้แจงข้อมูลที่ถูกต้องให้ประชาชนเข้าใจเพื่อไม่ให้ประชาชนเผยแพร่ข่าวสารด้านศาสนาอันเป็นเท็จต่อไปยังผู้อื่นอีก และเสนอให้มีการปรับปรุงและแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๑๔ เนื่องจากกฎหมายดังกล่าวยังไม่สามารถดำเนินคดีกับผู้ที่เผยแพร่ข่าวสารได้ จึงสมควรแก้ไขเพิ่มเติมเพื่อให้ครอบคลุมถึงความผิดในลักษณะดังกล่าว

๓) เสนอเพิ่มเติมประเด็นด้านศาสนา คุณธรรม จริยธรรม ศิลปะและวัฒนธรรม ไว้ในยุทธศาสตร์ชาติ และแผนการปฏิรูปประเทศ และจะประสานความร่วมมือระหว่างหน่วยงาน รวมทั้งแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในประเด็นดังกล่าว เพื่อนำไปสู่การบรรจุเพิ่มเติมประเด็นด้านศาสนา คุณธรรม จริยธรรม ศิลปะและวัฒนธรรมไว้ในยุทธศาสตร์ชาติ และแผนการปฏิรูปประเทศต่อไป

๔) เสนอให้มีการประสานความร่วมมือระหว่างหน่วยงานในการส่งเสริม สนับสนุน รวมถึงผลักดันการบูรณาการงานด้านศาสนา ศิลปะ และวัฒนธรรม ของกระทรวงวัฒนธรรม กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนการส่งเสริมให้มีการบูรณาการการทำงานของแต่ละหน่วยงานของกระทรวงวัฒนธรรม และการทำงานแบบไตรภาคี โดยประสานการทำงานระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน หรือภาคธุรกิจ และภาคประชาสังคม

๕) เสนอให้ดำเนินการส่งเสริมและสนับสนุนละครและภาพยนตร์ เนื่องจากเห็นว่าหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องยังขาดการสนับสนุนและพัฒนาในด้านนี้ โดยเฉพาะในส่วนของภาพยนตร์ เนื่องจากเห็นว่าภาพยนตร์เป็นสื่อที่แสดงให้เห็นถึงความเป็นองค์รวมของงานศิลปะทั้งหมด ไม่ว่าจะเป็นการประพันธ์ การถ่ายภาพ รวมถึงงานศิลป์อื่น

๖) เสนอให้มีการปฏิรูปกฎหมายต่าง ๆ ของกระทรวงวัฒนธรรม ไม่ว่าจะเป็นการเสนอกฎหมายใหม่และการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายที่ใช้บังคับอยู่แล้วให้มีความทันสมัยมากขึ้น ดังนี้

๖.๑) ร่างพระราชบัญญัติไตรภาคีศิลปะและวัฒนธรรม พ.ศ. .... (เดิมชื่อร่างพระราชบัญญัติสมัชชาศิลปวัฒนธรรม พ.ศ. ....)

๖.๒) ร่างพระราชบัญญัติสิทธิชุมชน พ.ศ. ....

๖.๓) ร่างพระราชบัญญัติอนุรักษ์และส่งเสริมชาติพันธุ์ พ.ศ. ....

๖.๔) การแก้ไขปรับปรุงพระราชบัญญัติวัฒนธรรม พ.ศ. ๒๕๕๓

๖.๕) การแก้ไขปรับปรุงพระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๔

๖.๖) การแก้ไขปรับปรุงพระราชบัญญัติภาพยนตร์และวีดิทัศน์ พ.ศ. ๒๕๕๑

ทั้งนี้ ประเด็นข้อเสนอแนะต่าง ๆ ดังกล่าวของคณะกรรมาธิการ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรมได้รับข้อเสนอแนะดังกล่าว โดยจะนำประเด็นต่าง ๆ ไปพิจารณาภายในกระทรวงและมอบหมายให้หน่วยงานในสังกัดดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจต่อไป

๔) การเดินทางไปราชการเพื่อศึกษาดูงาน ณ จังหวัดนครศรีธรรมราช

คณะอนุกรรมาธิการด้านศิลปะและวัฒนธรรม โดยนายเนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์ ประธานคณะอนุกรรมาธิการ นำอนุกรรมาธิการ และที่ปรึกษาคณะอนุกรรมาธิการ เดินทางไปราชการเพื่อศึกษาดูงานและเข้าร่วมประชุมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อการดำเนินงานด้านการอนุรักษ์ และฟื้นฟูมรดกวัฒนธรรมในพื้นที่เทศบาลเมืองทุ่งสง หลังจากที่เทศบาลได้รับการคัดเลือกให้เป็น ๑ ใน ๖ พื้นที่ของประเทศ ที่จะมีการบริหารจัดการและฟื้นฟูด้านมรดกวัฒนธรรม การบริหารจัดการมรดกวัฒนธรรม สถาปัตยกรรม รวมทั้งการพัฒนา การอนุรักษ์อาคารโบราณสถานที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์ ได้แก่ อาคารสยามกัมมาจลและบ้านยิบอินซอย และการติดตามการดำเนินการเสนอวัดพระมหาธาตุ วรมหาวิหาร เพื่อขึ้นทะเบียนเป็นมรดกโลก ระหว่างวันที่ ๑ - ๒ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๖๓ ณ จังหวัดนครศรีธรรมราช สรุปสาระสำคัญได้ดังนี้

วันที่ ๑ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๖๒

- ศึกษาดูงาน ณ สถานชุมทางทุ่งสง เพื่อศึกษาการบริหารจัดการเมืองทุ่งสง โดยส่งเสริมการมีส่วนร่วมของคนทุ่งสง ในการพัฒนาท้องถิ่นของตน ตลอดจนติดตามการดำเนินงานด้านการอนุรักษ์และฟื้นฟูมรดกวัฒนธรรมในพื้นที่ พร้อมทั้งเข้าร่วมงานเฉลิมฉลอง ตลาดชุมทางทุ่งสง ครั้งที่ ๑๐๐ ในงาน “หลาดชุมทางทุ่งสงครบ ๑๐๐ แล้วเหวอ”

วันที่ ๒ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๖๒

- เข้าร่วมประชุมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับนโยบายและปัญหาอุปสรรคต่อการดำเนินงานด้านการอนุรักษ์ และฟื้นฟูมรดกวัฒนธรรมจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและประชาคม ณ ห้องประชุมศูนย์บริหารจัดการน้ำลุ่มน้ำตรัง สำนักงานเทศบาลเมืองทุ่งสง

- เยี่ยมชมพื้นที่พัฒนาการอนุรักษ์อาคารหลังเก่า ณ อาคารสยามกัมมาจล และบ้านยิบอินซอย เพื่อศึกษาสถาปัตยกรรมอาคารโบราณสถานที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาดูงานด้านการเปิดพื้นที่วัฒนธรรมเพื่อพัฒนาคุณค่าและมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจและสังคม

- กราบสักการะพระบรมธาตุเจดีย์ วัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร พร้อมทั้งศึกษาดูงานการจัดแสดงโบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ ปูชนียสถานภายในพิพิธภัณฑสถานของวัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร รวมทั้งติดตามความคืบหน้าการนำเสนอวัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร เพื่อขึ้นทะเบียนเป็นแหล่งมรดกโลกทางวัฒนธรรม โดยเข้าร่วมประชุมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้ว่าราชการจังหวัดนครศรีธรรมราชและผู้ที่เกี่ยวข้อง

ทั้งนี้ คณะอนุกรรมาธิการได้รวบรวมข้อมูลการเดินทาง พร้อมทั้งมีข้อสังเกตและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการดำเนินงานด้านการอนุรักษ์ และฟื้นฟูมรดกวัฒนธรรมในพื้นที่เทศบาลเมืองทุ่งสง ที่จะมีการบริหารจัดการและฟื้นฟูด้านมรดกวัฒนธรรม การบริหารจัดการมรดกวัฒนธรรม สถาปัตยกรรม รวมทั้งการพัฒนา อนุรักษ์อาคารโบราณสถานที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์ รวมทั้งการติดตามการดำเนินการเสนอวัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร เพื่อขึ้นทะเบียนเป็นมรดกโลก และจัดทำเป็นรายงานเพื่อเสนอต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่อไป

๕) การเดินทางไปราชการเพื่อศึกษาดูงาน ณ สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ (พุทธมณฑล) ตำบลศาลายา อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม

คณะอนุกรรมาธิการติดตาม เสนอแนะ เร่งรัดการปฏิรูปประเทศ การจัดทำและดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ ด้านศาสนา คุณธรรม จริยธรรม ศิลปะและวัฒนธรรม โดยพลเอก ไพชยนต์ ค้าทันเจริญ ประธานคณะอนุกรรมาธิการ นำอนุกรรมาธิการและที่ปรึกษาคณะอนุกรรมาธิการ เดินทางไปราชการ เพื่อศึกษาดูงาน และเข้าร่วมประชุมกับผู้บริหารสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ เพื่อรับทราบข้อมูล และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินการของพุทธมณฑลในปัจจุบัน แนวทางการจัดตั้งและดำเนินงานพุทธมณฑล ๔ ภาค เพื่อเป็นศูนย์กลางในการจัดพิธีกรรมและกิจกรรมทางพระพุทธศาสนา และการจัดให้มีวัดต้นแบบประจำตำบลอย่างน้อย ๑ วัด ๑ ตำบล (วัดต้นแบบประจำตำบล) เพื่อให้มีวัดต้นแบบประจำตำบล ที่เป็นศูนย์กลางของชุมชนในด้านการเผยแผ่หลักธรรมคำสั่งสอนทางพระพุทธศาสนา การจัดพิธีกรรมและกิจกรรมทางพระพุทธศาสนาที่ถูกต้อง รวมทั้งเป็นศูนย์กลางในการช่วยเหลือกิจกรรมทางสังคม ณ สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ (พุทธมณฑล) ตำบลศาลายา อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม ในวันพฤหัสบดีที่ ๑๖ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๖๓ สรุปสาระสำคัญได้ดังนี้

- เข้าร่วมประชุมกับผู้บริหารสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติเพื่อรับทราบข้อมูลและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินการของพุทธมณฑลในปัจจุบัน แนวทางการจัดตั้งและดำเนินงานพุทธมณฑล ๔ ภาค รวมทั้งการจัดให้มีวัดต้นแบบประจำตำบลอย่างน้อย ๑ วัด ๑ ตำบล (วัดต้นแบบประจำตำบล)

- ศึกษาดูงานเกี่ยวกับการบริหารจัดการและการพัฒนาพื้นที่พุทธมณฑล (ศาลายา)

ทั้งนี้ คณะอนุกรรมาธิการได้รวบรวมข้อมูลการเดินทาง พร้อมทั้งมีข้อสังเกตและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการจัดตั้งและดำเนินงานพุทธมณฑล ๔ ภาค เพื่อเป็นศูนย์กลางในการจัดพิธีกรรมและกิจกรรมทางพระพุทธศาสนา และการจัดให้มีวัดต้นแบบประจำตำบลอย่างน้อย ๑ วัด ๑ ตำบล (วัดต้นแบบประจำตำบล) เพื่อให้มีวัดต้นแบบประจำตำบล ที่เป็นศูนย์กลางของชุมชนในด้านการเผยแผ่หลักธรรมคำสอนทางพระพุทธศาสนา การจัดพิธีกรรม และกิจกรรมทางพระพุทธศาสนาที่ถูกต้อง รวมทั้งเป็นศูนย์กลางในการช่วยเหลือกิจกรรมทางสังคม และจัดทำเป็นรายงานเพื่อเสนอต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่อไป

๖) การเดินทางไปราชการเพื่อศึกษาดูงาน ณ จังหวัดหนองคาย

คณะอนุกรรมาธิการด้านการศาสนา โดยพลตำรวจโท ศานิตย์ มหถาวร ประธานคณะอนุกรรมาธิการ นำอนุกรรมาธิการและที่ปรึกษาคณะอนุกรรมาธิการ เดินทางไปราชการเพื่อศึกษาดูงาน เข้าพบผู้นำศาสนา และเข้าร่วมประชุมกับผู้ว่าราชการจังหวัด เพื่อหารือและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการศาสนสถานที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ของทางราชการ การส่งเสริมศาสนสัมพันธ์ และการแก้ไขปัญหาการปลอมแปลงบวชในพระศาสนา รวมทั้งรับฟังความคิดเห็นเกี่ยวกับการกำหนดให้มียุทธศาสตร์ชาติด้านการศาสนาในยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี และอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ระหว่างวันที่ ๑๙ - ๒๐ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๖๓ ณ จังหวัดหนองคาย สรุปสาระสำคัญได้ดังนี้

วันพุธที่ ๑๙ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๖๓

- เข้าร่วมประชุมกับผู้ว่าราชการจังหวัดหนองคาย ผู้บริหาร หัวหน้าส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง และผู้นำศาสนาเพื่อรับฟังความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการบริหารจัดการศาสนสถานที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ของทางราชการ การส่งเสริมศาสนสัมพันธ์ การแก้ไขปัญหาการปลอมแปลงบวชในพระศาสนาและรับฟังความคิดเห็นเกี่ยวกับการกำหนดให้มียุทธศาสตร์ชาติด้านการศาสนาในยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี

- เข้ากราบนมัสการพระศรีญาณวงศ์ รองเจ้าคณะจังหวัดหนองคาย พระศรีวชิรโมลี รองเจ้าคณะจังหวัดหนองคาย พระครูภาวนาธรรมโฆสิต เลขานุการเจ้าคณะจังหวัดหนองคายและเจ้าคณะอำเภอเมืองหนองคาย เพื่อขอคำแนะนำเกี่ยวกับแนวทางการบริหารจัดการศาสนสถานที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ของทางราชการ การส่งเสริมศาสนสัมพันธ์ในจังหวัดหนองคาย การแก้ไขปัญหาการปลอมแปลงบวชในพระศาสนาและการกำหนดให้มียุทธศาสตร์ชาติด้านการศาสนาในยุทธศาสตร์ ชาติ ๒๐ ปี

วันพฤหัสบดีที่ ๒๐ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๖๓

- เข้ากราบนมัสการพระกิตติสารโสภณ เจ้าคณะจังหวัดหนองคาย (ธ) พระครูธรรมญาณโสภณ เจ้าคณะอำเภอโพธิ์ตาก (ธ) พระครูสุธีวรญาณ เจ้าคณะอำเภอท่าบ่อ (ธ) และพระครูพิสุทธิธรรมรังสี เจ้าคณะอำเภอศรีเชียงใหม่ (ธ) เมื่อวันพฤหัสบดีที่ ๒๐ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๖๓ ณ วัดอรัญญวาสี ตำบลท่าบ่อ อำเภอท่าบ่อ จังหวัดหนองคาย เพื่อขอคำแนะนำเกี่ยวกับแนวทางการบริหารจัดการศาสนสถานที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ของทางราชการ การส่งเสริมศาสนสัมพันธ์ในจังหวัดหนองคาย การแก้ไขปัญหาการปลอมแปลงบวชในพระศาสนา และการกำหนดให้มียุทธศาสตร์ชาติด้านการศาสนาในยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี

- สักการะหลวงพ่อพระเจ้าองค์ตื้อ และกราบนมัสการพระศรีญาณวงศ์ รองเจ้าคณะจังหวัดหนองคาย และเจ้าอาวาสวัดศรีชมพูองค์ตื้อ เพื่อขอคำแนะนำแนวทางการบริหารจัดการวัด

- สักการะพระธาตุบังพวน และกราบนมัสการพระครูภาวนาเจติยาภิบาล (พระอาจารย์ทวี มหาวีโร) เจ้าอาวาสวัดพระธาตุบังพวน เพื่อขอคำแนะนำเกี่ยวกับแนวทางการบริหารจัดการศาสนสถานที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ของทางราชการ การส่งเสริมศาสนสัมพันธ์ในจังหวัดหนองคาย การแก้ไขปัญหาการปลอมแปลงบวชในพระศาสนา และการกำหนดให้มียุทธศาสตร์ชาติด้านการศาสนาในยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี

- สักการะพระธาตุหล้าหนอง และพบปะหารือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและชาวชุมชนหล้าหนองเกี่ยวกับการบริหารจัดการศาสนสถาน

- ทั้งนี้ คณะอนุกรรมาธิการได้รวบรวมข้อมูลการเดินทาง พร้อมทั้งมีข้อสังเกตและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารจัดการศาสนสถานที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ของทางราชการ การส่งเสริมศาสนสัมพันธ์ การแก้ไขปัญหาปลอมแปลงบวชในพระศาสนา และการกำหนดให้มียุทธศาสตร์ชาติด้านศาสนาในยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี เพื่อจัดทำเป็นรายงานและเสนอต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่อไป

๗) การเดินทางไปราชการเพื่อศึกษาดูงาน ณ จังหวัดสุราษฎร์ธานี และจังหวัดนครศรีธรรมราช

คณะกรรมาธิการ โดยนายมหรรณพ เดชวิทักษ์ ประธานคณะกรรมาธิการ นำกรรมาธิการ พร้อมที่ปรึกษา ผู้ชำนาญการ นักวิชาการ เลขานุการประจำคณะกรรมาธิการ และที่ปรึกษากิตติมศักดิ์ เดินทางไปราชการเพื่อศึกษาดูงาน และประชุมร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาพื้นที่ของวัดเพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินการให้มีพุทธมณฑล ๔ ภาค การส่งเสริมงานด้านศิลปะและวัฒนธรรม การเปิดพื้นที่การแสดงศิลปวัฒนธรรมของจังหวัด และการติดตามการดำเนินการขอขึ้นทะเบียนวัดพระมหาธาตุวรมหาวิหารเป็นมรดกโลก ระหว่างวันที่ ๒๘ – ๓๐ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๖๓ ณ จังหวัดสุราษฎร์ธานี และจังหวัดนครศรีธรรมราช สรุปสาระสำคัญได้ดังนี้

วันที่ ๒๘ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๖๓

- สักการะพระบรมธาตุไชยา นมัสการเจ้าอาวาสวัดพระบรมธาตุไชยาราชวรวิหารร่วมกับผู้แทนสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัด และเยี่ยมชมการพัฒนาพื้นที่ของวัดเพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินการให้มีพุทธมณฑล ๔ ภาค

- นมัสการเจ้าอาวาสวัดธารน้ำไหล พระภาวนาโพธิคุณ (โพธิ์ จนฺทสโร) และเยี่ยมชมพื้นที่สวนโมกขพลาราม เพื่อกำหนดแนวทางการสร้างความเข้มแข็งของสถาบันทางศาสนาเพื่อเผยแพร่หลักคำสอนที่ดี ตามแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นการปรับเปลี่ยนค่านิยมและวัฒนธรรม

วันที่ ๒๙ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๖๓

- สักการะพระเจดีย์เขาสุวรรณประดิษฐ์ กราบนมัสการเจ้าอาวาสวัดเขาสุวรรณประดิษฐ์ และเยี่ยมชมการพัฒนาพื้นที่ของวัดตามแนวทางชุมชนคุณธรรม ขับเคลื่อนด้วยพลัง “บวร”

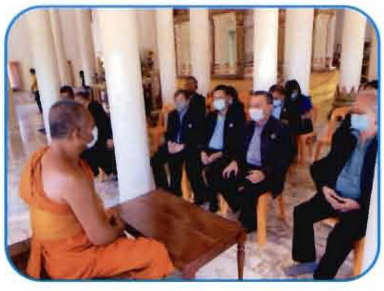
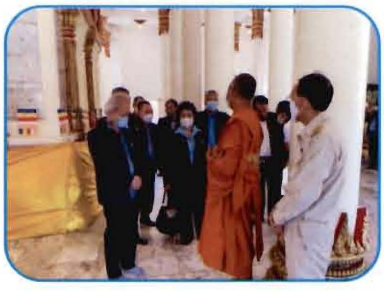

- สักการะสิ่งศักดิ์สิทธิ์ นมัสการเจ้าอาวาสวัดเจดีย์ ร่วมกับผู้แทนสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัด และเยี่ยมชมการพัฒนาพื้นที่ของวัดให้เป็นศูนย์รวมความศรัทธาของคนในพื้นที่ชุมชน

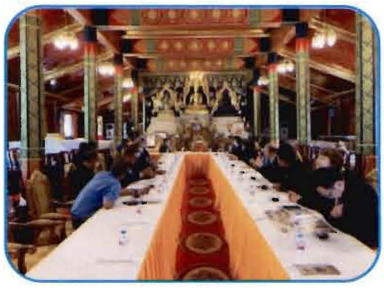

วันที่ ๓๐ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๖๓

- สักการะพระบรมธาตุเจดีย์ นมัสการเจ้าอาวาสวัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร ร่วมกับสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัด พร้อมทั้ง เข้าร่วมประชุมร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อติดตามการดำเนินการขอขึ้นทะเบียนวัดพระมหาธาตุวรมหาวิหารเป็นมรดกโลก

ทั้งนี้ คณะกรรมาธิการได้รวบรวมข้อมูลการเดินทาง พร้อมทั้งมีข้อสังเกตและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการพัฒนาพื้นที่ของวัดเพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินการให้มีพุทธมณฑล ๔ ภาค การส่งเสริมงานด้านศิลปะและวัฒนธรรม การเปิดพื้นที่การแสดงศิลปวัฒนธรรมของจังหวัด และการติดตามการดำเนินการขอขึ้นทะเบียนวัดพระมหาธาตุวรมหาวิหารเป็นมรดกโลก เพื่อจัดทำเป็นรายงานและเสนอต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่อไป

๘) การเดินทางไปราชการเพื่อศึกษาดูงาน ณ จังหวัดอุดรธานี และจังหวัดหนองคาย

คณะกรรมาธิการ โดยนายมหรรณพ เดชวิทักษ์ ประธานคณะกรรมาธิการ นำกรรมาธิการ พร้อมที่ปรึกษา ผู้ชำนาญการ นักวิชาการ เลขานุการประจำคณะกรรมาธิการและที่ปรึกษา กิตติมศักดิ์ เดินทางไปศึกษาดูงานและประชุมร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการพัฒนาพื้นที่ของวัด เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินการให้มีพุทธมณฑล ๔ ภาค การส่งเสริมงานด้านศิลปะและวัฒนธรรม และการเปิดพื้นที่การแสดงศิลปวัฒนธรรมของจังหวัด ระหว่างวันที่ ๑๘ – ๑๙ กันยายน พ.ศ. ๒๕๖๓ ณ จังหวัดอุดรธานี และจังหวัดหนองคาย สรุปสาระสำคัญได้ดังนี้

วันที่ ๑๘ กันยายน พ.ศ. ๒๕๖๓

- สักการะพระพุทธไสยาสน์ ณ พระวิหารพระพุทธไสยาสน์ วัดป่าภูก้อน พร้อมทั้งกราบนมัสการรักษาการเจ้าอาวาสวัดป่าภูก้อน (พระครูสังฆรักษ์ พุทธิพงศ์ อภิชาโต) ร่วมกับผู้แทนสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัด พร้อมทั้งมีการหารือเกี่ยวกับการพัฒนาวัด และการส่งเสริมกิจการพระพุทธศาสนา

วันที่ ๑๙ กันยายน พ.ศ. ๒๕๖๓

- สักการะหลวงพ่อพระใสซึ่งประดิษฐานในพระอุโบสถวัดโพธิ์ชัย กราบนมัสการเจ้าคณะจังหวัดหนองคาย (พระราชรัตนาลงกรณ์) ร่วมกับผู้แทนสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัด และเยี่ยมชมการพัฒนาพื้นที่ของวัด เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินการให้มีพุทธมณฑล ๔ ภาค

- สักการะพระธาตุบังพวน กราบนมัสการพระครูภาวนาเจติยาภิบาล (ทวี มหาวีโร) เจ้าอาวาสวัดพระธาตุบังพวน ร่วมกับผู้แทนสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดและเยี่ยมชมการพัฒนาพื้นที่ของวัด เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินการให้มีพุทธมณฑล ๔ ภาค

ทั้งนี้ คณะกรรมาธิการได้รวบรวมข้อมูลการเดินทาง พร้อมทั้งมีข้อสังเกตและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการพัฒนาพื้นที่ของวัดเพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินการให้มีพุทธมณฑล ๔ ภาค การส่งเสริมงานด้านศิลปะและวัฒนธรรม การเปิดพื้นที่การแสดงศิลปวัฒนธรรมของจังหวัด และจัดทำเป็นรายงานเพื่อเสนอต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่อไป

๙) การเดินทางไปราชการเพื่อศึกษาดูงาน ณ จังหวัดแพร่

คณะอนุกรรมาธิการด้านศิลปะและวัฒนธรรม โดยนายเนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์ นำอนุกรรมาธิการและที่ปรึกษาคณะอนุกรรมาธิการเดินทางไปราชการเพื่อศึกษาดูงาน และเข้าร่วมประชุมรับฟังความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานด้านศิลปะและวัฒนธรรมและติดตามความคืบหน้าการฟื้นฟูโบราณสถานอาคารบอมเบย์เบอร์มา เพื่อเป็นแนวทางในการอนุรักษ์ มรดกวัฒนธรรมและโบราณสถาน ระหว่างวันที่ ๓๐ กันยายน - ๑ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๖๓ ณ จังหวัดแพร่ สรุปสาระสำคัญได้ดังนี้

วันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๖๓

- ศึกษาดูงานอาคารโบราณสถานคุ้มวงศ์บุรี ที่มีรูปแบบสถาปัตยกรรมอาคารแบบไทยผสมแบบยุโรป

- ศึกษาดูงานการบูรณะโบราณสถาน อาคารศูนย์เรียนรู้ป่าไม้สวนรุกขชาติเชตะวัน ตำบลในเวียง อำเภอเมืองแพร่ และร่วมประชุมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการอนุรักษ์โบราณสถานสำคัญทางประวัติศาสตร์ และแนวทางการออกแบบปรับปรุงภูมิทัศน์ ถนนเลียบแม่น้ำยม ณ ศูนย์ศึกษาการพัฒนาการอนุรักษ์ต้นน้ำลุ่มน้ำยม

- ศึกษาดูงานวิถีชีวิตชุมชนชาวแพร่ และโบราณสถานสำคัญทางประวัติศาสตร์จังหวัดแพร่

วันที่ ๑ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๖๓

- การเข้าร่วมประชุมเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับงานด้านศิลปวัฒนธรรมกับกลุ่มเครือข่ายศิลปินแพร่ ณ ห้องประชุมจดหมายเหตุ ศาลากลางจังหวัดแพร่

- กราบนมัสการพระโกศัยเจติยารักษ์ เจ้าอาวาสวัดพระธาตุช่อแฮ พร้อมทั้งแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับประวัติพระธาตุช่อแฮ และการดำเนินงานของศิลปะและวัฒนธรรม

ทั้งนี้ คณะอนุกรรมาธิการได้รวบรวมข้อมูลการเดินทาง พร้อมทั้งมีข้อสังเกตและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการดำเนินงานด้านศิลปะและวัฒนธรรมและติดตามความคืบหน้าการฟื้นฟูโบราณสถานอาคารบอมเบย์เบอร์มา เพื่อเป็นแนวทางในการอนุรักษ์มรดกวัฒนธรรมและโบราณสถาน เพื่อจัดทำเป็นรายงานและเสนอต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่อไป

๑๐) การสัมมนา เรื่องวิถีชีวิตใหม่ของงานด้านศิลปวัฒนธรรม ณ ห้องประชุมหมายเลข ๔๐๒ - ๔๐๓ ชั้น ๔ อาคารรัฐสภา (เกียกกาย)

คณะอนุกรรมาธิการด้านศิลปะและวัฒนธรรม ได้พิจารณาถึงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรน่า ส่งผลกระทบต่อการดำเนินงานด้านศิลปะและวัฒนธรรม ทำให้ต้องมีการปรับรูปแบบเพื่อหาทางออกให้เกิดประโยชน์สูงสุด ประกอบกับงานศิลปะและวัฒนธรรม มักถูกจัดไว้ลำดับสุดท้ายของการพัฒนาประเทศในปัจจุบันรัฐบาลและหน่วยงานต่าง ๆ รวมทั้งภาคประชาสังคมให้ความสำคัญกับงานด้านศิลปะและวัฒนธรรมมากขึ้น เห็นได้จากการจัดตั้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับด้านศิลปะและวัฒนธรรม แต่ยังมีความเข้าใจถึงขอบเขตงานศิลปวัฒนธรรมไม่ตรงกัน

อยากให้วัฒนธรรมมาเป็นส่วนหนึ่งในการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศ ประกอบกับเมื่อวันที่ ๑๖ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๖๓ ได้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการปฏิรูปประเทศขึ้นใหม่ จำนวน ๒ คณะ ได้แก่ คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา และคณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านวัฒนธรรม กีฬา แรงงาน และการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ คณะอนุกรรมาธิการจึงได้จัดโครงการสัมมนา เรื่อง “ชีวิตวิถีใหม่ของงานด้านศิลปวัฒนธรรม” ขึ้น เมื่อวันที่ ๑๘ กันยายน พ.ศ. ๒๕๖๓ เพื่อรับฟังความคิดเห็นจากผู้ที่มีบทบาทในงานด้านศิลปะและวัฒนธรรม ตลอดจนผู้ที่เกี่ยวข้องจากหน่วยงานภาครัฐและภาคประชาสังคม

ในการจัดสัมมนาครั้งนี้มีการแบ่งการสัมมนาออกเป็น ๒ ช่วง โดยช่วงแรก (ภาคเช้า) เป็นการอภิปรายของวิทยากรผู้ทรงคุณวุฒิ ประกอบด้วยนายเฉลิมชัย โฆษิตพิพัฒน์ ศิลปินแห่งชาติ คุณหญิงปัทยา ลีสวัสดิ์ตระกูล ประธานกรรมการวงดุริยางค์ ฟิลฮาร์โมนิกแห่งประเทศไทย นางสาวปาริฉัตร ศาลิศุปต์ (กิ่งฉัตร) นักเขียนอิสระ นายยืนยง โอภากุล (แอ็ด คาราบาว) ศิลปินแห่งชาติ นายนนทรี นิมิบุตร์ ผู้กำกับภาพยนตร์ และรองศาสตราจารย์สุกรี เจริญสุข ผู้ดำเนินรายการ และช่วงที่สอง (ภาคบ่าย) มีการแบ่งกลุ่มย่อยเพื่อระดมความคิดเห็นของผู้เข้าร่วมสัมมนา จำนวน ๓ กลุ่ม ประกอบด้วย กลุ่มที่ ๑ ภูมิภาษา มีการนำเสนอประเด็นเกี่ยวกับวัตถุประสงค์และขอบข่ายงานของสถาบันภูมิภาษาและปัญญาแผ่นดิน และแนวทางและรูปแบบการจัดตั้งสถาบันภูมิภาษาและปัญญาแผ่นดิน กลุ่มที่ ๒ ภูมิพื้นที่ มีการนำเสนอประเด็นเกี่ยวกับรูปแบบการเปิดพื้นที่ทางศิลปวัฒนธรรม การได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชนและภาคประชาชนในพื้นที่ พร้อมทั้งปัญหาและอุปสรรคของการดำเนินงานและแนวทางในการแก้ไขปัญหา กลุ่มที่ ๓ ภูมิภาพยนตร์ มีการนำเสนอประเด็นเกี่ยวกับการส่งเสริมและสนับสนุนอุตสาหกรรมภาพยนตร์ไทย กฎหมาย และระเบียบที่เป็นอุปสรรคต่อการดำเนินงานและแนวทางในการแก้ไขปัญหา

ซึ่งคณะอนุกรรมาธิการได้รวบรวมข้อมูลจากการจัดสัมมนาครั้งนี้ มากำหนดเป็นประเด็นการปฏิรูปประเทศด้านศิลปะและวัฒนธรรม เพื่อเสนอไปยังคณะกรรมาธิการพิจารณาและส่งไปยังคณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านวัฒนธรรม กีฬา แรงงาน และการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ต่อไป

๑.๒ การรับรองแขกต่างประเทศ

- การพบปะหารือกับนายฉวน เจ๋อจู (Mr. Quan Zhezhu) รองประธานคณะกรรมาธิการกิจการชนเผ่าและการศาสนา สภาที่ปรึกษาทางการเมืองแห่งชาติจีน

คณะกรรมาธิการการศาสนา คุณธรรม จริยธรรม ศิลปะและวัฒนธรรม วุฒิสภา ได้รับการประสานงานว่านายฉวน เจ๋อจู รองประธานคณะกรรมาธิการกิจการชนเผ่าและการศาสนา สภาที่ปรึกษาทางการเมืองแห่งชาติจีนและคณะขอเข้าพบ เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในบริบท

การสร้างความร่วมมือทางศาสนาและวัฒนธรรมและเชื่อมสัมพันธ์ตามนโยบายหนึ่งแถบหนึ่งเส้นทาง (One Belt One Road) ของสาธารณรัฐประชาชนจีน รวมตลอดจนแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานด้านการศาสนา คุณธรรม จริยธรรม ศิลปะและวัฒนธรรม ระหว่างกัน ในวันพุธที่ ๑๓ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๖๒ เวลา ๑๔.๓๐ นาฬิกา โดยนายมหรรณพ เดชวิทักษ์ ประธานคณะกรรมาธิการ ได้มอบหมายให้ นางฉวีรัตน์ เกษตรสุนทร รองประธานคณะกรรมาธิการคนที่หนึ่ง พร้อมคณะกรรมาธิการ ให้การต้อนรับคณะเดินทาง โดยมีประเด็นการพบปะสนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นต่าง ๆ ร่วมกัน สรุปได้ดังนี้

๑) สภาที่ปรึกษาทางการเมืองแห่งชาติจีน มีบทบาท และโครงสร้างคล้ายวุฒิสภาของประเทศไทย มีข้อแตกต่างคือ ไม่ได้มีภารกิจในการตัดสินใจระดับนโยบายในงานด้านบริหารและไม่มีภารกิจในการออกกฎหมายในงานด้านนิติบัญญัติ แต่เป็นองค์กรที่มีหน้าที่รับฟังความคิดเห็นอย่างหลากหลาย เป็นเสมือนสะพานเชื่อมทุกภาคส่วน ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน กว่า ๑,๔๐๐ ล้านคน มีคณะกรรมาธิการทั้งหมด ๑๐ คณะ ซึ่งนายฉวน เจ๋อจู รับผิดชอบคณะกรรมาธิการกิจการชนเผ่าและการศาสนา

๒) ประเทศจีนแบ่งชนชาติออกเป็น ๕๖ ชนชาติ ชนชาติฮั่น เป็นชนชาติหลัก ศาสนาที่มีผู้นับถือกันมากในประเทศจีน ได้แก่ พระพุทธศาสนา ลัทธิเต๋า ศาสนาอิสลาม ศาสนาคริสต์นิกายโรมันคาทอลิก และศาสนาคริสต์นิกายโปรเตสแตนต์ มีประชาชนที่ประกาศตัวนับถือศาสนา ๒๐๐ ล้านคน จากประชากร ๑,๔๐๐ คน เนื่องจากประเทศจีนเปิดเสรีไม่ได้กำหนดว่าประชากรต้องนับถือศาสนา มีองค์กรด้านศาสนา ๗ องค์กรหลักที่ได้รับรองฐานะทางกฎหมาย

๓) ด้านวัฒนธรรม ประเทศจีนมีประวัติความเป็นมายาวนานกว่า ๕,๐๐๐ ปี มีการเผยแพร่วัฒนธรรมที่หลากหลายซับซ้อนมีความเจริญรุ่งเรืองเฟื่องฟู ของการพัฒนาแต่ละสมัย ส่งผลให้เกิดวัฒนธรรมใหม่ ๆ ขึ้นมาอย่างหลากหลาย มีนโยบายการนำพาประชาชาติจีนบรรลุถึง “ความฝันจีน” China Dream มีเป้าหมายว่าในปี พ.ศ. ๒๐๕๐ ประเทศจีนจะมีการพัฒนาเป็นประเทศที่มีความเฟื่องฟูและแข็งแกร่งในโลก

๔) ด้านค่านิยม รัฐบาลจีนให้ประชาชนยึดมั่นในค่านิยมของสังคม ซึ่งมีค่านิยมหลัก ๒๕ คำ เช่น การสร้างสังคมที่มีอุดมคติ การลดความเหลื่อมล้ำ ความเสมอภาค รัฐบาลจีนได้ตั้งเป้าหมายว่าในปลายปี พ.ศ. ๒๕๖๓ ประชาชนจะหลุดพ้นจากความยากจนได้ไม่ต่ำกว่าเส้นแบ่งการเป็นผู้ยากไร้ ซึ่งจะเป็นตัวชี้วัดการได้รับความนิยมของประชาชนว่าจะพัฒนาประเทศจีนประสบความสำเร็จได้หรือไม่

๕) ด้านคุณธรรมและจริยธรรม มีความเห็นว่าคุณธรรมมีอยู่ในวัฒนธรรม เช่น เด็กต้องมีทัศนคติที่ถูกต้อง การแสดงความเคารพ การขอบคุณ เป็นการแสดงออกถึงการตอบแทนผู้มีบุญคุณ การกล่าวคำขอโทษเป็นการรู้จักให้คนสามารถอยู่ร่วมกันกับผู้อื่นได้อย่างสันติ คุณธรรมเหล่านี้ขับเคลื่อนลำบาก แต่ประเทศจีนก็ได้มีการแก้ไขปัญหาอย่างต่อเนื่องโดยใช้กลไกของรัฐบาลจัดการและไม่ยอมให้มีการทุจริต เนื่องจากการทุจริตเป็นสิ่งที่ไร้คุณธรรม

๖) การขับเคลื่อนนโยบายหนึ่งแถบหนึ่งเส้นทาง (One Belt One Road) ลดความเหลื่อมล้ำระหว่างประเทศจีนและประเทศเพื่อนบ้าน ต้องการสร้างประชาคมแห่งมวลมนุษยชาติมีความมั่นคง ปลอดภัย มีความสุขเท่าเทียมกัน และการเดินทางมาประเทศไทยในครั้งนี้ เพื่อศึกษาลู่ทางการขับเคลื่อนนโยบายหนึ่งแถบหนึ่งเส้นทาง (One Belt One Road) เพื่อเชื่อมความสัมพันธ์กับประเทศไทย โดยใช้ศาสนา วัฒนธรรม ในการขับเคลื่อนการสานสัมพันธ์ระหว่างประเทศจีนและประเทศไทย

สรุปการพบปะสนทนาในครั้งนี้ เป็นความร่วมมือระหว่าง ๒ องค์กร ที่จะช่วยกันพิจารณาใช้บทบาททางศาสนา วัฒนธรรม ในการขับเคลื่อนนโยบายหนึ่งแถบหนึ่งเส้นทาง (One Belt One Road) เพื่อสร้างสันติภาพ และความสมานฉันท์

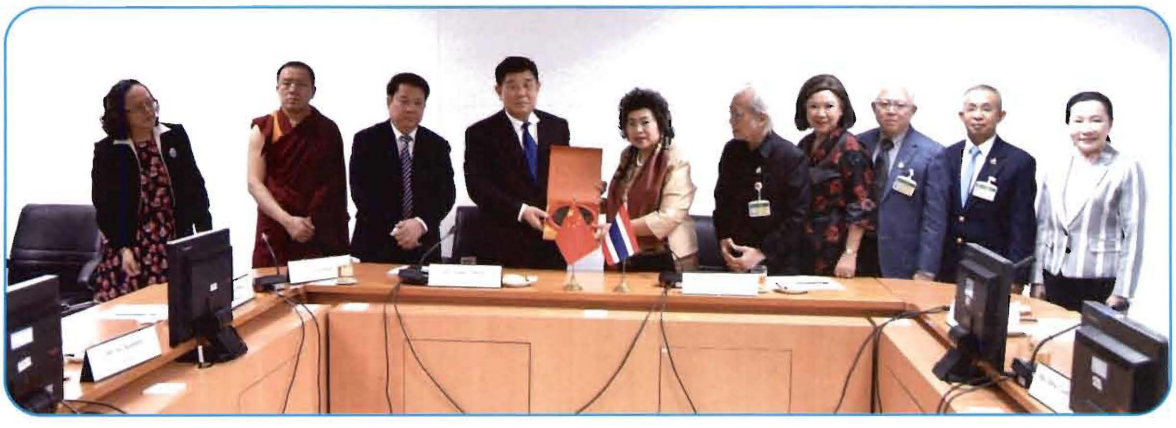

๑.๓ การอภิปรายในการประชุมวุฒิสภา

๑) การอภิปรายรายงานประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๒ ของกองทุนพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์ ต่อที่ประชุมวุฒิสภา ตามมาตรา ๓๓ แห่งพระราชบัญญัติกองทุนพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์ พ.ศ. ๒๕๕๘ เมื่อวันที่ ๘ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๖๓

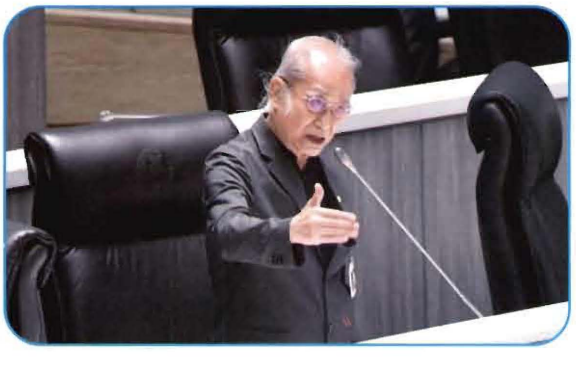

๒) การอภิปรายเพื่อรับฟังข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่อการปฏิรูปประเทศและการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ จากสมาชิกวุฒิสภา เมื่อวันที่ ๑๕ - ๑๖ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๖๓

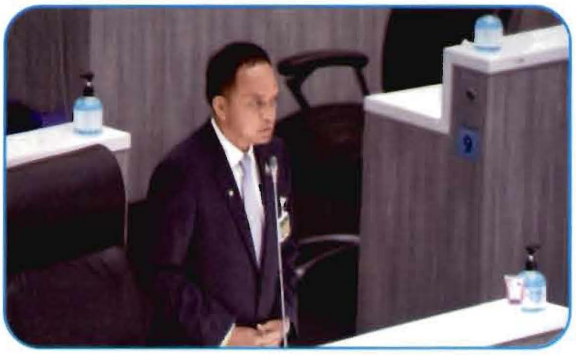

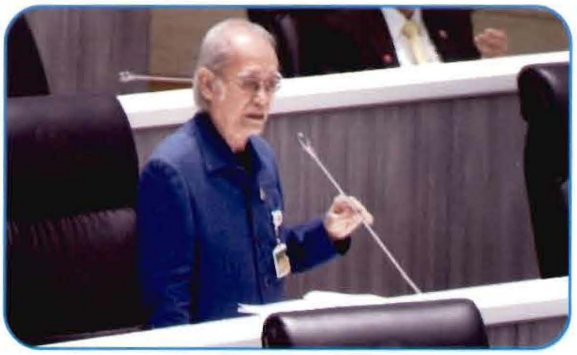

๓) การอภิปรายรายงานสรุปผลการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ ปีพ.ศ. ๒๕๖๒ เมื่อวันที่ ๑๓ - ๑๔ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๖๓

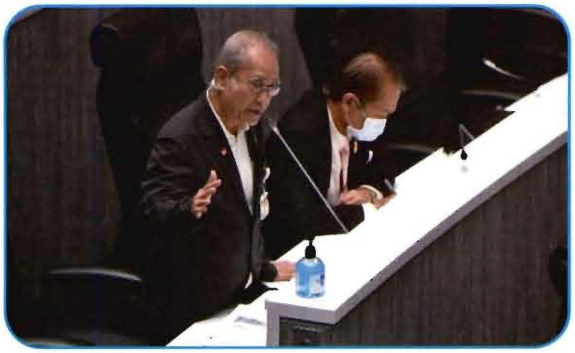

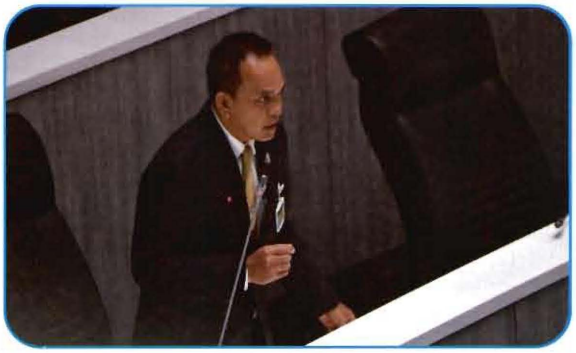

๒. งานด้านวิชาการ

๒.๑ รายงานสรุปการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นด้านการศาสนาร่วมกับผู้นำ ๕ ศาสนา

ค้นคว้ารายงาน
การเดินทางไปพบผู้นำ ๕ ศาสนา

๒.๒ รายงานการเดินทางไปราชการเพื่อศึกษาดูงานการจัดนิทรรศการพิเศษ “จิ๋นซี ฮ่องเต้ จักรพรรดิองค์แรกของแผ่นดินจีนกับกองทัพทหารดินเผา” (Qin Shi Huang : The First Emperor of China and Terracotta Warriors) ณ พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ วันพฤหัสบดีที่ ๓๑ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๖๒

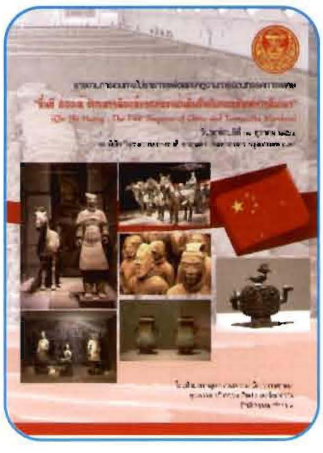

ค้นคว้ารายงาน
การจัดนิทรรศการพิเศษจิ๋นซี ฮ่องเต้

๒.๓ รายงานการเดินทางไปราชการเพื่อประชุมระหว่างคณะกรรมาธิการการศาสนา คุณธรรม จริยธรรม ศิลปะและวัฒนธรรม วุฒิสภา และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรม และผู้บริหารกระทรวงวัฒนธรรม ณ กระทรวงวัฒนธรรม วันศุกร์ที่ ๑๓ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๖๒

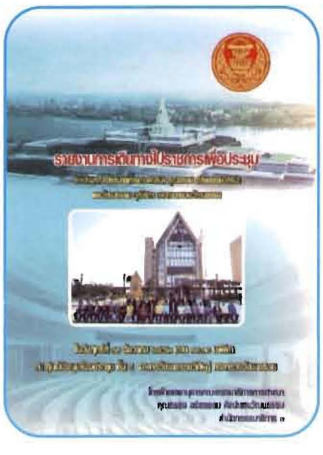

ค้นคว้ารายงาน
การเดินทางไปราชการ
ณ กระทรวงวัฒนธรรม

๒.๔ รายงานการพิจารณารายงานประจำปี ๒๕๖๒ กองทุนพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์

ค้นคว้ารายงาน
การพิจารณารายงานประจำปี ๒๕๖๒
กองทุนพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์

๒.๕ รายงานการเดินทางไปราชการเพื่อศึกษาดูงาน ณ จังหวัดนครศรีธรรมราช ระหว่างวันที่ ๑ - ๒ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๖๒

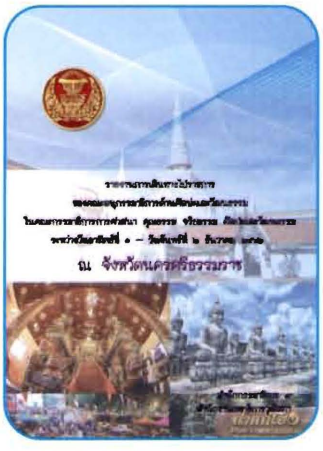

ค้นคว้ารายงาน
การเดินทางไปราชการ
ณ จังหวัดนครศรีธรรมราช

๒.๖ รายงานการเดินทางไปราชการเพื่อศึกษาดูงาน ณ จังหวัดหนองคาย ระหว่างวันที่ ๑๙ - ๒๐ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๖๓

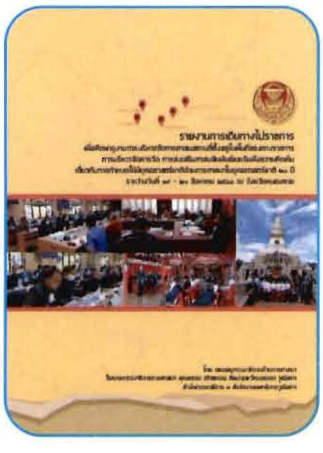

ค้นคว้ารายงาน
การเดินทางไปราชการ
ณ จังหวัดหนองคาย

๒.๗ รายงานการเดินทางไปราชการเพื่อศึกษาดูงาน ณ สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ (พุทธมณฑล) ตำบลศาลายา อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม วันพฤหัสบดีที่ ๑๖ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๖๓

ค้นคว้ารายงาน
การเดินทางไปราชการ
ณ สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ

๒.๘ รายงานการเดินทางไปราชการเพื่อศึกษาดูงาน ณ จังหวัดสุราษฎร์ธานี และจังหวัดนครศรีธรรมราช ระหว่างวันที่ ๒๘ – ๓๐ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๖๓

ค้นคว้ารายงาน
การเดินทางไปราชการ
ณ จังหวัดสุราษฎร์ธานี และจังหวัดนครศรีธรรมราช

๒.๙ รายงานการเดินทางไปราชการเพื่อศึกษาดูงาน ณ จังหวัดอุดรธานี และจังหวัดหนองคาย ระหว่างวันที่ ๑๘ – ๑๙ กันยายน พ.ศ. ๒๕๖๓

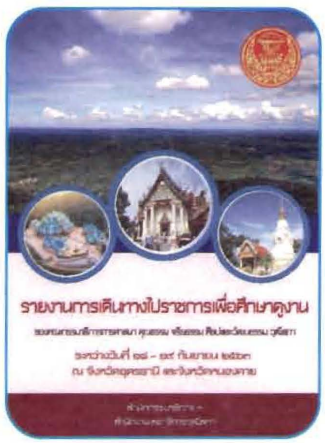

ค้นคว้ารายงาน
การเดินทางไปราชการ
ณ จังหวัดอุดรธานี และจังหวัดหนองคาย

๒.๑๐ รายงานการเดินทางไปราชการเพื่อศึกษาดูงาน ณ จังหวัดแพร่ ระหว่างวันที่ ๓๐ กันยายน - ๑ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๖๓

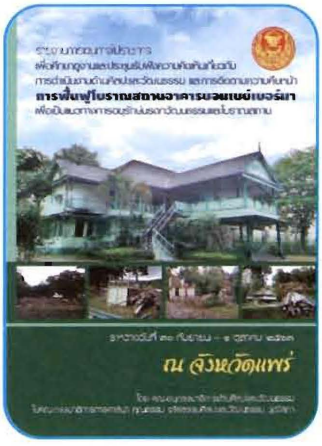

ค้นคว้ารายงาน
การเดินทางไปราชการ
ณ จังหวัดแพร่

๒.๑๑ รายงานการสัมมนา เรื่อง “วิถีชีวิตใหม่ของงานด้านศิลปวัฒนธรรม”

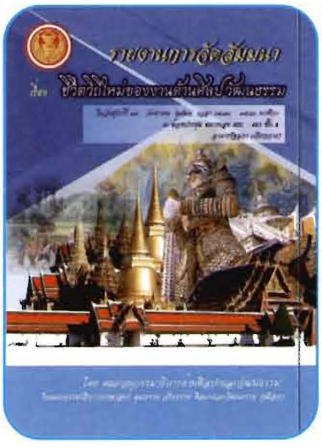

ค้นคว้ารายงาน
การสัมมนา เรื่อง วิถีชีวิตใหม่
ของงานด้านศิลปวัฒนธรรม

๒.๑๒ รายงานยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์

ค้นคว้ารายงาน
ยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนา
และเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์

๓. การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ผลการดำเนินงานของคณะกรรมาธิการและคณะอนุกรรมาธิการ

๓.๑ การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อออนไลน์

ตลอดระยะเวลาการดำเนินงาน ๑ ปี ที่ผ่านมา คณะกรรมาธิการและคณะอนุกรรมาธิการได้มีการจัดประชุมรวมทั้งสิ้น ๑๔๙ ครั้ง แบ่งเป็นคณะกรรมาธิการ จำนวน ๓๖ ครั้ง และคณะอนุกรรมาธิการด้านการศาสนา จำนวน ๓๓ ครั้ง คณะอนุกรรมาธิการด้านคุณธรรมและจริยธรรม จำนวน ๒๕ ครั้ง คณะอนุกรรมาธิการด้านศิลปะและวัฒนธรรม จำนวน ๒๑ ครั้ง และคณะอนุกรรมาธิการติดตาม เสนอแนะ เร่งรัดการปฏิรูปประเทศ การจัดทำและดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ ด้านศาสนา คุณธรรม จริยธรรม ศิลปะและวัฒนธรรม จำนวน ๓๕ ครั้ง ทั้งนี้ ได้จัดทำเอกสารสรุปผลการประชุมเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อออนไลน์มาอย่างต่อเนื่อง โดยสามารถสืบค้นและติดตามได้ดังช่องทาง ดังนี้

๑) คณะกรรมาธิการการศาสนา คุณธรรม จริยธรรม ศิลปะและวัฒนธรรม

ติดตามข่าวการประชุม
คณะกมธ.

๒) คณะอนุกรรมาธิการด้านการศาสนา

ติดตามข่าวการประชุม
คณะอนุฯ ศาสนา

๓) คณะอนุกรรมาธิการด้านคุณธรรมและจริยธรรม

ติดตามข่าวการประชุม
คณะอนุฯ คุณธรรม และจริยธรรม

๔) คณะอนุกรรมาธิการด้านศิลปะและวัฒนธรรม

ติดตามข่าวการประชุม
คณะอนุฯ ศิลปะและวัฒนธรรม

๕) คณะอนุกรรมาธิการติดตาม เสนอแนะ เร่งรัดการปฏิรูปประเทศ การจัดทำและดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ ด้านศาสนา คุณธรรม จริยธรรม ศิลปะและวัฒนธรรม

ติดตามข่าวการประชุม
คณะอนุฯ ตสร.

๓.๒ การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อโทรทัศน์และวิทยุ

คณะกรรมาธิการได้มอบหมายผู้แทนคณะกรรมาธิการเผยแพร่ผลการดำเนินงานของคณะกรรมาธิการ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

๑) วันที่ ๑๖ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๖๒ พลเรือเอก ธนิฐ กิตติอำพล โฆษกคณะกรรมาธิการ ออกรายการ “Gossip การเมือง” ในประเด็นผลการดำเนินงานของคณะกรรมาธิการการศาสนา คุณธรรม จริยธรรม ศิลปะและวัฒนธรรม ทางสถานีวิทยุกระจายเสียงวุฒิสภา (FM 87.50 MHz) และ ๑๔ เครือข่ายทั่วประเทศ

๒) วันที่ ๒๙ มกราคม พ.ศ. ๒๕๖๓ พลเรือเอก ธนิฐ กิตติอำพล โฆษกคณะกรรมาธิการ และพลตำรวจโท ศานิตย์ มหถาวร ประธานคณะอนุกรรมาธิการด้านการศาสนา ออกรายการ “เกาะติดวุฒิสภา” ในประเด็นผลการดำเนินงานของคณะกรรมาธิการการศาสนา คุณธรรม จริยธรรม ศิลปะและวัฒนธรรม ทางสถานีวิทยุกระจายเสียงรัฐสภา (FM 87.50 MHz) และ ๑๔ เครือข่ายทั่วประเทศ และช่องทางสื่อออนไลน์วุฒิสภา

ติดตามการออกอากาศ
รายการเกาะติดวุฒิสภา

๓) วันที่ ๗ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๓ นายเนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์ ประธานคณะอนุกรรมาธิการด้านศิลปะและวัฒนธรรม ออกรายการ “รัฐสภาของประชาชน” ในประเด็นผลการดำเนินการของคณะอนุกรรมาธิการด้านศิลปะและวัฒนธรรม ทางสถานีวิทยุโทรทัศน์รัฐสภา ช่อง ๑๐

ติดตามการออกอากาศ
รายการรัฐสภาของประชาชน

๔) วันที่ ๕ เมษายน พ.ศ. ๒๕๖๓ พลเอก ไพชยนต์ ค้าทันเจริญ ประธานคณะอนุกรรมาธิการ ตสร. ออกรายการ "วุฒิสภารายสัปดาห์" ในประเด็น การดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติและแผนการปฏิรูปประเทศ ด้านศาสนา คุณธรรม จริยธรรม ศิลปะและวัฒนธรรม ทางสถานีวิทยุโทรทัศน์รัฐสภา ช่อง ๑๐

ติดตามการออกอากาศ
รายการวุฒิสภารายสัปดาห์

๕) วันที่ ๑๓ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๖๓ พลเอก ไพชยนต์ ค้าทันเจริญ ประธานคณะอนุกรรมาธิการ ตสร. ออกรายการ "เกาะติดวุฒิสภา" ในประเด็น "การดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติและแผนการปฏิรูปประเทศ ในช่วงสถานการณ์ COVID – 19" ทางสถานีวิทยุกระจายเสียงรัฐสภา (FM 87.50 MHz) และ ๑๔ เครือข่ายทั่วประเทศ และช่องทางสื่อออนไลน์วุฒิสภา

ติดตามการออกอากาศ
รายการเกาะติดวุฒิสภา

๖) วันที่ ๑๒ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๖๓ พลเรือเอก ฐนิธ กิตติอำพล โฆษกคณะกรรมาธิการและพลตำรวจโท ศานิตย์ มหถาวร ประธานคณะอนุกรรมาธิการด้านการศาสนา ออกรายการ "รัฐสภาของประชาชน" ในประเด็นการดำเนินงานของคณะกรรมาธิการ และการแก้ไขปัญหา Fake News ด้านศาสนา ทางสถานีโทรทัศน์รัฐสภา ช่อง ๑๐

ติดตามการออกอากาศ
รายการรัฐสภาของประชาชน

๗) วันที่ ๗ กรกฎาคม พ.ศ.๒๕๖๓ นางศิรินา ปวโรฬารวิทยา ประธานคณะอนุกรรมาธิการด้านคุณธรรมและจริยธรรม ออกรายการ “เกาะติดวุฒิสภา” ในประเด็นการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมของคนในสังคมและการสร้างภาคีเครือข่ายองค์กรคนดี ทางสถานีวิทยุกระจายเสียงวุฒิสภา (FM 87.50 MHz) และ ๑๔ เครือข่ายทั่วประเทศ

ติดตามการออกอากาศ
รายการเกาะติดวุฒิสภา

๘) วันที่ ๒๑ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๖๓ พลเอก ไพชยนต์ ค้าทันเจริญ ประธานคณะอนุกรรมาธิการ ตสร. ออกรายการ “สายด่วนรัฐสภา” ในประเด็น ภาพรวมการติดตาม เสนอแนะและเร่งรัดการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติของคณะกรรมาธิการ ทางสถานีโทรทัศน์รัฐสภา ช่อง ๑๐

ติดตามการออกอากาศ
รายการสายด่วนรัฐสภา

๙) วันที่ ๒๘ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๖๓ นายเนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์ ประธานคณะอนุกรรมาธิการด้านศิลปะและวัฒนธรรม ออกรายการ “เกาะติดวุฒิสภา” ในประเด็นความคืบหน้าในการดำเนินการของคณะกรรมาธิการและคณะอนุกรรมาธิการด้านศิลปะและวัฒนธรรม ทางสถานีวิทยุกระจายเสียงวุฒิสภา (FM 87.50 MHz) และ ๑๔ เครือข่ายทั่วประเทศ

ติดตามการออกอากาศ
รายการเกาะติดวุฒิสภา

ภาคผนวก

ประมวลภาพ

การประชุม

คณะกรรมาธิการการศาสนา คุณธรรม จริยธรรม ศิลปะและวัฒนธรรม วุฒิสภา

การประชุม

คณะอนุกรรมาธิการด้านการศาสนา

คณะอนุกรรมาธิการด้านคุณธรรมและจริยธรรม

การประชุม

คณะอนุกรรมาธิการด้านศิลปะและวัฒนธรรม

คณะอนุกรรมาธิการติดตาม เสนอแนะ เร่งรัดการปฏิรูปประเทศ การจัดทำและดำเนินการ
ตามยุทธศาสตร์ชาติ ด้านศาสนา คุณธรรม จริยธรรม ศิลปะและวัฒนธรรม

การจัดสัมมนาและเสวนา

คณะอนุกรรมาธิการด้านคุณธรรมและจริยธรรม
จัดเสวนา เรื่อง “คุณธรรม จริยธรรมคนไทย” วันจันทร์ที่ ๒ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๓
ณ ห้องประชุม ๒๕๐๑ ชั้น ๒๕ อาคารสุขประพฤติ

การจัดสัมมนาและเสวนา

คณะอนุกรรมาธิการด้านคุณธรรมและจริยธรรม
จัดเสวนา เรื่อง “องค์กรคนดี” วันศุกร์ที่ ๓ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๖๓
ณ ห้องประชุม ๒๕๐๑ ชั้น ๒๕ อาคารสุขประพฤติ

การจัดสัมมนาและเสวนา

คณะกรรมาธิการการศาสนา คุณธรรม จริยธรรม ศิลปะและวัฒนธรรม วุฒิสภา
จัดสัมมนา เรื่อง “การประเมินผลการดำเนินงานในรอบ ๑ ปี ประจำปีงบประมาณ
พ.ศ. ๒๕๖๓” ณ ห้องวิภาวดี บอลรูม A ชั้น L (Lobby)
โรงแรมเซ็นทาราแกรนด์ แอท เซ็นทรัลพลาซา ลาดพร้าว กรุงเทพมหานคร
วันพฤหัสบดีที่ ๑๗ กันยายน พ.ศ. ๒๕๖๓

การจัดสัมมนาและเสวนา

คณะอนุกรรมาธิการด้านศิลปะและวัฒนธรรม
จัดสัมมนา เรื่อง “ชีวิตวิถีใหม่ของงานด้านศิลปวัฒนธรรม”
ณ ห้องประชุม หมายเลข ๔๐๒ – ๔๐๓ ชั้น ๔ อาคารรัฐสภา (เกียกกาย)
วันศุกร์ที่ ๑๘ กันยายน พ.ศ. ๒๕๖๓

การศึกษาดูงานภายในประเทศ

คณะกรรมาธิการการศาสนา คุณธรรม จริยธรรม ศิลปะและวัฒนธรรม วุฒิสภา
ร่วมกับคณะอนุกรรมาธิการด้านการศาสนา เดินทางไปราชการเพื่อเข้าพบ
ประธานสภาประมุขบาทหลวงโรมันคาทอลิกแห่งประเทศไทย
(พระคาร์ดินัลฟรังซิส เซเวียร์ เกรียงศักดิ์ โกวิทวาณิช) วันพฤหัสบดีที่ ๑๐ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๖๒
ณ สำนักมิสซังกรุงเทพ ซอยเจริญกรุง ๔๐ (โอเรียนเต็ล อเวนิว)
แขวงบางรัก เขตบางรัก กรุงเทพมหานคร

คณะกรรมาธิการการศาสนา คุณธรรม จริยธรรม ศิลปะและวัฒนธรรม วุฒิสภา
เดินทางไปราชการเพื่อศึกษาดูงานการจัดนิทรรศการ จิ๋นซี ฮ่องเต้ จักรพรรดิองค์แรกของแผ่นดินจีน
กับกองทัพทหารดินเผา (Qin Shi Huang: The First Emperor of China and Terracotta
Warriors) วันพฤหัสบดีที่ ๓๑ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๖๒ ณ พระที่นั่งศิวโมกขพิมาน
พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติพระนคร เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร

การศึกษาดูงานภายในประเทศ

คณะกรรมาธิการการศาสนา คุณธรรม จริยธรรม ศิลปะและวัฒนธรรม วุฒิสภา ร่วมกับ
คณะอนุกรรมาธิการด้านการศาสนา เข้าเฝ้าถวายสักการะ สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ
สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก
วันศุกร์ที่ ๑ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๖๒ ณ พระตำหนักสมเด็จ
วัดราชบพิธสถิตมหาสีมารามราชวรวิหาร เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร

คณะอนุกรรมาธิการด้านคุณธรรมและจริยธรรม เดินทางไปราชการเพื่อประชุมศึกษา
การดำเนินงานด้านการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของศูนย์คุณธรรม (องค์การมหาชน)
วันอังคารที่ ๑๒ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๖๒ ณ ห้องประชุม ๑ ชั้น ๑๖
ศูนย์คุณธรรม (องค์การมหาชน)

การศึกษาดูงานภายในประเทศ

คณะกรรมาธิการการศาสนา คุณธรรม จริยธรรม ศิลปะและวัฒนธรรม วุฒิสภา
เดินทางไปราชการเพื่อเข้าเฝ้าและเข้าร่วมพิธีรับเสด็จ สมเด็จพระสันตะปาปาฟรานซิส
วันพฤหัสบดีที่ ๒๑ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๖๒ ณ ตึกสันติไมตรี (หลังนอก)
ทำเนียบรัฐบาล กรุงเทพมหานคร

คณะกรรมาธิการการศาสนา คุณธรรม จริยธรรม ศิลปะและวัฒนธรรม วุฒิสภา ร่วมกับ
คณะอนุกรรมาธิการด้านการศาสนา เดินทางไปราชการเพื่อเข้าพบจุฬาราชมนตรี
(นายอาศิส พิทักษ์คุมพล)
วันอังคารที่ ๒๖ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๖๒ ณ อาคารสำนักจุฬาราชมนตรี ชั้น ๓ ศูนย์บริหารกิจการ
ศาสนาอิสลามแห่งชาติเฉลิมพระเกียรติ ถนนคลองเก้า แขวงคลองสิบ
เขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร

การศึกษาดูงานภายในประเทศ

คณะอนุกรรมาธิการด้านศิลปะและวัฒนธรรม เดินทางไปราชการเพื่อการศึกษาดูงาน
การเปิดพื้นที่ “หลาดชุมทางทุ่งสง” และประชุมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับนโยบาย
และปัญหาอุปสรรคต่อการดำเนินงานด้านการอนุรักษ์ และฟื้นฟูมรดกวัฒนธรรมจากหน่วยงาน
ที่เกี่ยวข้อง ระหว่างวันที่ ๑ – ๒ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๖๒ ณ จังหวัดนครศรีธรรมราช

คณะกรรมาธิการการศาสนา คุณธรรม จริยธรรม ศิลปะและวัฒนธรรม วุฒิสภา
เดินทางไปราชการเพื่อประชุมร่วมกับรัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรม
และผู้บริหารระดับสูง กระทรวงวัฒนธรรม
วันศุกร์ที่ ๑๓ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๖๒
ณ ศูนย์ประชุมห้องประชุม ชั้น ๘ อาคารวัฒนธรรมวิศิษฏ์ กระทรวงวัฒนธรรม

การศึกษาดูงานภายในประเทศ

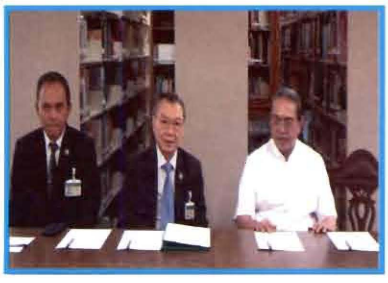

คณะกรรมาธิการการศาสนา คุณธรรม จริยธรรม ศิลปะและวัฒนธรรม วุฒิสภา ร่วมกับ
คณะอนุกรรมาธิการด้านการศาสนา เดินทางไปราชการเพื่อเข้าพบพระมหาราชครู
พิธีศรีวิสุทธิคุณ (ชวิน รังสิพราหมณกุล) วันพฤหัสบดีที่ ๑๙ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๖๒
ณ เทวสถานโบสถ์พราหมณ์ ถนนดินสอ แขวงเสาชิงช้า เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร

คณะอนุกรรมาธิการด้านศิลปะและวัฒนธรรม เดินทางไปราชการเพื่อประชุมแลกเปลี่ยน
ความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาด้านภาษาและหนังสือต่อภาครัฐและหน่วยงาน
ที่เกี่ยวข้อง วันศุกร์ที่ ๒๐ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๖๒ ณ ห้องประชุมอเนกประสงค์
หอศิลปวัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานคร

การศึกษาดูงานภายในประเทศ

คณะอนุกรรมาธิการด้านคุณธรรมและจริยธรรม เดินทางไปราชการเพื่อประชุมหารือ
การขับเคลื่อนกระบวนการทำงานส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรม
วันพฤหัสบดีที่ ๑๖ มกราคม พ.ศ. ๒๕๖๓ ณ ห้องประชุม ๔ ชั้น ๑๗
ศูนย์คุณธรรม (องค์การมหาชน)

คณะอนุกรรมาธิการด้านการศาสนา เดินทางไปราชการเพื่อเข้ากราบสมเด็จพระมหาวีรวงศ์
(สุชิน อคฺคชิโน) เลขานุการสมเด็จพระสังฆราช เนื่องในวาระอายุวัฒนมงคลในวันเกิดครบ ๗๐ ปี
และขอคำแนะนำการดำเนินงานด้านการศาสนา วันพุธที่ ๒๒ มกราคม พ.ศ. ๒๕๖๓

การศึกษาดูงานภายในประเทศ

คณะกรรมาธิการการศาสนา คุณธรรม จริยธรรม ศิลปะและวัฒนธรรม วุฒิสภา ร่วมกับ
คณะอนุกรรมาธิการด้านการศาสนา เดินทางไปราชการเพื่อเข้าพบนายกสมาคมศรีคุรุสิงห์สภา
(นายปานชัย สิงห์สัจเทพ) ซึ่งเป็นองค์การทางศาสนาซิกข์ในประเทศไทย
วันพฤหัสบดีที่ ๓๐ มกราคม พ.ศ. ๒๕๖๓ ณ สมาคมศรีคุรุสิงห์สภา แขวงวังบูรพา
เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร

คณะกรรมาธิการการศาสนา คุณธรรม จริยธรรม ศิลปะและวัฒนธรรม วุฒิสภา ร่วมกับ
คณะอนุกรรมาธิการด้านการศาสนา เดินทางไปราชการเพื่อเข้าพบนายกสมาคมนามธารีสังคัต
แห่งประเทศไทย (นายจรัล ศรีสวรรค์ชวาลา) และคณะผู้บริหาร
วันพฤหัสบดีที่ ๖ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๓ ณ สมาคมนามธารีสังคัตแห่งประเทศไทย
แขวงคลองเตยเหนือ เขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร

การศึกษาดูงานภายในประเทศ

คณะอนุกรรมาธิการด้านคุณธรรมและจริยธรรม เดินทางไปราชการเพื่อรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการอุปถัมภ์และคุ้มครองศาสนา การอนุรักษ์และการสืบสานศิลปะและการส่งเสริม ศีลธรรม คุณธรรม จริยธรรม ให้กับประชาชนไทย วันเสาร์ที่ ๒๐ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๖๓ ณ มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร

คณะอนุกรรมาธิการติดตาม เสนอแนะ เร่งรัดการปฏิรูปประเทศ การจัดทำและดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ ด้านศาสนา คุณธรรม จริยธรรม ศิลปะและวัฒนธรรม เดินทางไปราชการเพื่อศึกษาดูงานและประชุมรับฟังความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการจัดตั้งพุทธมณฑล ๔ ภาค และการพิจารณาให้มีวัดต้นแบบประจำตำบล วันพฤหัสบดีที่ ๑๖ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๖๓ ณ สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ (พุทธมณฑล) ตำบลศาลายา อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม

การศึกษาดูงานภายในประเทศ

คณะอนุกรรมาธิการด้านการศาสนา เดินทางไปราชการเพื่อศึกษาดูงานด้านการบริหารจัดการศาสนสถานที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ของราชการ การบริหารจัดการวัด และการส่งเสริมศาสนสัมพันธ์ และการแก้ไขปัญหาการปลอมแปลงบวชในพระศาสนา รวมทั้งรับฟังความคิดเห็นเกี่ยวกับการกำหนดให้มียุทธศาสตร์ชาติด้านการศาสนาในยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี
ระหว่างวันที่ ๑๙ - ๒๐ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๖๓ ณ จังหวัดหนองคาย

คณะกรรมาธิการการศาสนา คุณธรรม จริยธรรม ศิลปะและวัฒนธรรม วุฒิสภา เดินทางไปราชการเพื่อศึกษาดูงานและประชุมร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาพื้นที่ของวัดเพื่อเป็นแนวทางในการติดตามการดำเนินการให้มีพุทธมณฑล ๔ ภาค การส่งเสริมงานด้านศิลปะและวัฒนธรรม การติดตามการเปิดพื้นที่การแสดงศิลปวัฒนธรรมของจังหวัดและการติดตามการดำเนินงานขอขึ้นทะเบียนวัดพระมหาธาตุวรมหาวิหารเป็นมรดกโลก
ระหว่างวันที่ ๒๘ – ๓๐ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๖๓ ณ จังหวัดสุราษฎร์ธานี และจังหวัดนครศรีธรรมราช

การศึกษาดูงานภายในประเทศ

คณะกรรมาธิการการศาสนา คุณธรรม จริยธรรม ศิลปะและวัฒนธรรม วุฒิสภา เดินทางไปราชการ
เพื่อศึกษาดูงานและประชุมร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาพื้นที่ของวัดเพื่อเป็นแนวทาง
ในการติดตามการดำเนินการให้มีพุทธมณฑล ๔ ภาค การส่งเสริมงานด้านศิลปะและวัฒนธรรม
การติดตามการเปิดพื้นที่การแสดงศิลปวัฒนธรรมของจังหวัด
และการบริหารจัดการโบราณสถานที่ตั้งในวัด ณ จังหวัดอุดรธานี และจังหวัดหนองคาย
ระหว่างวันที่ ๑๘ – ๑๙ กันยายน พ.ศ. ๒๕๖๓

คณะอนุกรรมาธิการด้านศิลปะและวัฒนธรรมเดินทางไปราชการเพื่อศึกษาดูงานและประชุม
ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง พร้อมทั้งศิลปินชาวจังหวัดแพร่ เกี่ยวกับการดำเนินงานด้านศิลปะ
และวัฒนธรรม รวมตลอดจนติดตามความคืบหน้าการฟื้นฟูโบราณสถานอาคารบอมเบย์เบอร์มา
เพื่อเป็นแนวทางการอนุรักษ์มรดกวัฒนธรรม
และโบราณสถาน ระหว่างวันที่ ๓๐ กันยายน – ๑ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๖๓ ณ จังหวัดแพร่

การจัดกิจกรรม

คณะอนุกรรมาธิการด้านคุณธรรมและจริยธรรม จัดกิจกรรม “รักแม่ เพื่อแม่ไม่มีที่สิ้นสุด”
วันจันทร์ที่ ๓๐ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๖๓ ณ ห้องรับรองคณะเยี่ยมชม ชั้น ๑ อาคารรัฐสภา (เกียกกาย)

สรุปผลการสัมมนา
เรื่อง การประเมินผลการดำเนินงาน
ในรอบ ๑ ปี ประจำปีงบประมาณ
พ.ศ. ๒๕๖๓

สรุปผลการสัมมนา เรื่อง การประเมินผลการดำเนินงาน ในรอบ ๑ ปี ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓

นายมหรรณพ เดชวิทักษ์ ประธานคณะกรรมาธิการการศาสนา คุณธรรม จริยธรรม ศิลปะและวัฒนธรรม วุฒิสภา กล่าวเปิดการสัมมนาว่า ตลอดระยะเวลา ๑ ปีที่ผ่านมา ทุกท่านได้ช่วยปฏิบัติหน้าที่ในคณะกรรมาธิการการศาสนาฯ ตามรัฐธรรมนูญ และข้อบังคับการประชุมวุฒิสภาฯ ด้วยความตั้งใจอย่างเต็มกำลังความสามารถ เป้าหมายที่สำคัญอย่างยิ่งประการหนึ่งที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย กำหนดให้วุฒิสภาชุดนี้นอกเหนือจากหน้าที่การให้ความเห็นชอบบุคคลดำรงตำแหน่งต่าง ๆ ในองค์กรของรัฐ วุฒิสภาชุดนี้ยังมีหน้าที่ในการติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัดแผนการปฏิรูปประเทศ และแผนยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี โดยในช่วง ๕ ปีแรกถือเป็นช่วงที่สำคัญที่สุด หากเริ่มต้นได้ดี ย่อมสามารถปฏิบัติหน้าที่ไปได้อย่างราบรื่นและมีประสิทธิภาพ

ในห้วงระยะเวลาหลายปีที่ผ่านมาประเทศไทยประสบปัญหาด้านต่าง ๆ มาอย่างต่อเนื่อง การที่ประเทศไทยจะก้าวสู่ความเป็นประชาธิปไตยที่สมบูรณ์ได้นั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่ประชาชนในประเทศจะต้องเข้าใจแก่นแท้ของประชาธิปไตยอย่างแท้จริง โดยเฉพาะอย่างยิ่งประวัติศาสตร์ชาติไทย แต่ละประเทศมีประเพณี สังคม วัฒนธรรม และประวัติศาสตร์แตกต่างกัน ซึ่งประเทศไทยก็มีเอกลักษณ์เฉพาะตนเองที่ไม่เหมือนประเทศอื่นใดในโลก โดยเฉพาะพระมหากษัตริย์ที่ทรงพระปรีชาสามารถ ปกป้องกอบกู้บ้านเมืองให้อยู่รอดคงความเป็นเอกราชมาจวบจนปัจจุบัน ซึ่งไทยเป็นประเทศเดียวที่ไม่เคยตกเป็นอาณานิคมของชาติตะวันตก เป็นความภาคภูมิใจของคนไทยทุกคน การเมืองการปกครองของไทยจึงเรียกว่าการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขภายใต้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

การสัมมนาในครั้งนี้จะได้เป็นเวทีของการนำเสนอผลการดำเนินงานด้านต่าง ๆ ในรอบ ๑ ปีที่ผ่านมา ขอขอบคุณ กรรมาธิการ คณะอนุกรรมาธิการทุกคณะ ที่ขับเคลื่อนการดำเนินงานของคณะกรรมาธิการให้เป็นไปด้วยความราบรื่น เรียบร้อย และมีประสิทธิภาพ และภายใต้ระยะเวลาที่เหลืออยู่ขอให้ทุกท่านปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเข้มแข็ง เพื่อประโยชน์ของประเทศชาติและประชาชนสืบไป

จากนั้น ประธานคณะอนุกรรมาธิการแต่ละคณะได้นำเสนอผลการดำเนินงานในรอบปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓ และแผนการดำเนินงานในระยะต่อไป ตามลำดับดังนี้

๑. คณะอนุกรรมาธิการด้านการศาสนา

พลตำรวจโท ศานิตย์ มหถาวร ประธานคณะอนุกรรมาธิการด้านการศาสนา ได้อภิปรายสรุปผลการดำเนินงานของคณะอนุกรรมาธิการด้านการศาสนา ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓ และแผนการดำเนินงานในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ สรุปสาระสำคัญได้ดังนี้

คณะอนุกรรมาธิการด้านการศาสนา ประกอบด้วยอนุกรรมาธิการและที่ปรึกษาคณะอนุกรรมาธิการที่เป็นศาสนิกชนทั้ง ๕ ศาสนาที่ทางราชการรับรอง มีการดำเนินงานในลักษณะการรวมใจกันทำงานเป็นหนึ่งเดียวกัน เพื่อพระพุทธศาสนาและทุกศาสนา ซึ่งคณะอนุกรรมาธิการไม่สามารถทำงานเพียงลำพังได้ต้องได้รับความร่วมมือจากทุกฝ่าย และเพื่อความรอบคอบรัดกุม จึงต้องรับฟังความคิดเห็นจากทุกฝ่ายทั้งความคิดเห็นส่วนน้อยและส่วนใหญ่ ซึ่งการดำเนินงานเริ่มแรกที่คณะกรรมาธิการการศาสนา คุณธรรม จริยธรรม ศิลปะและวัฒนธรรม วุฒิสภา แต่งตั้งคณะอนุกรรมาธิการได้มีการปรึกษาหารือในคณะอนุกรรมาธิการและรับฟังข้อแนะนำจากผู้นำทางศาสนาทุกศาสนาเพื่อกำหนดแนวทางการดำเนินงานให้ได้ผลสัมฤทธิ์เป็นรูปธรรม จึงกำหนดวิสัยทัศน์ว่า “ส่งเสริมศาสนา พัฒนาจิตใจ นำพาสันติสุข สู่ความมั่นคงของชาติ” และมีพันธกิจ ๓ ประการ ดังนี้

๑) ศึกษาและพัฒนากฎหมาย กฎ ระเบียบที่เกี่ยวข้อง

๒) ส่งเสริมสนับสนุนการดำเนินงานด้านการศาสนา การทำนุบำรุง การอุปถัมภ์และคุ้มครองพระพุทธศาสนาและศาสนาอื่น

๓) เสริมสร้างความร่วมมือและความเข้าใจอันดีระหว่างศาสนิกชนของศาสนาต่าง ๆ ในประเทศไทย

โดยขับเคลื่อนการดำเนินงานผ่าน ๔ แผนงาน ประกอบด้วย **แผนงานที่ ๑** พัฒนากฎหมาย กฎ ระเบียบด้านการศาสนา **แผนงานที่ ๒** สนับสนุนข้อมูลเพื่อแก้ไขปัญหาด้านการศาสนา **แผนงานที่ ๓** สนับสนุนการดำเนินงานด้านการศาสนา **แผนงานที่ ๔** เสริมสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างศาสนิกชนของทุกศาสนา และประกอบด้วยโครงการต่าง ๆ ซึ่งการสัมมนาครั้งนี้จะนำเสนอตัวอย่างโครงการสำคัญที่คณะอนุกรรมาธิการได้ดำเนินการในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓ ดังนี้

แผนงานที่ ๑ การพัฒนากฎหมาย กฎ ระเบียบด้านการศาสนา

- การศึกษาแนวทางการแก้ไขปัญหาการตรวจสอบคุณสมบัติของผู้ขอบรรพชาอุปสมบท

สืบเนื่องจากการบรรพชาอุปสมบทจะต้องมีการตรวจสอบคุณสมบัติของผู้เข้ารับการบรรพชาอุปสมบท ซึ่งเป็นแนวทางที่สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติทำข้อตกลงร่วมกับสำนักงานตำรวจแห่งชาติ เพื่อประสงค์ให้ผู้ที่จะเข้ารับการบรรพชาอุปสมบทได้รับการตรวจสอบ แต่ปัจจุบันหลักเกณฑ์ดังกล่าวมีการกำหนดขั้นตอนไว้มากทำให้เกิดความล่าช้า โดยต้องส่งเรื่องไปตรวจสอบที่กองทะเบียนประวัติอาชญากรใช้เวลา ประมาณ ๒๒ วัน แต่ความเป็นจริงอาจล่าช้ากว่านั้น ทำให้ประชาชนเกิดความไม่สะดวกหรือขาดความเชื่อมั่นที่จะเข้ารับการบรรพชา

อุปสมบท เพราะว่าไม่แน่ใจว่าจะมีการตรวจสอบเสร็จเมื่อใด จึงทำให้ความศรัทธาที่จะบรรพชาอุปสมบทลดลง คณะอนุกรรมาธิการจึงได้ประสานหน่วยงานดังกล่าว เพื่อพิจารณาลดขั้นตอนและระยะเวลาการดำเนินการ โดยเสนอแนะให้สถานีตำรวจในท้องที่สามารถดำเนินการตรวจสอบคุณสมบัติของผู้ขอบรรพชาอุปสมบทได้ เพื่อให้การดำเนินงานมีความเร็วและจะได้มีผู้เข้ารับบรรพชาอุปสมบทมากขึ้น และปัจจุบัน สำนักงานตำรวจแห่งชาติได้มอบหมายให้สถานีตำรวจทั่วประเทศดำเนินการอำนวยความสะดวกในการตรวจสอบให้ผู้บรรพชาอุปสมบทให้แล้วเสร็จภายใน ๗ วัน

แผนงานที่ ๒ การสนับสนุนข้อมูลเพื่อแก้ปัญหาด้านการศาสนา

๒.๑ การศึกษาแนวทางการแก้ไขปัญหาการเผยแพร่ข่าวสารด้านการศาสนาอันเป็นเท็จ (Fake News)

ปัจจุบันการนำเสนอข้อมูลข่าวสารด้านศาสนาที่เป็นเท็จ และบิดเบือนดูหมิ่นศาสนาผ่านทางเครือข่ายสังคมออนไลน์มีเป็นจำนวนมาก อาจก่อให้เกิดความแตกแยกในสังคม ซึ่งอาจไม่สามารถลงโทษผู้เผยแพร่หรือส่งต่อข้อมูลข่าวสารอันเป็นเท็จ เนื่องจากอ้างว่าไม่รู้ว่าเป็นข้อมูลเท็จ เพราะพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. ๒๕๕๐ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๑๔ (๕) บัญญัติว่า "ผู้ใดเผยแพร่หรือส่งต่อซึ่งข้อมูลคอมพิวเตอร์โดยรู้อยู่ว่า ..." การที่กฎหมายระบุไว้ว่าจะเป็นความผิดเมื่อ "โดยรู้อยู่ว่า" เท่านั้น ดังนั้น ถ้ามีการอ้างว่าไม่รู้ แต่ทั้งที่ควรจะรู้ หรือมีเหตุอันควรสงสัยก็จะไม่ผิด ทำให้ในทางปฏิบัติเป็นไปได้ยากที่จะดำเนินคดีอาญากับผู้เผยแพร่หรือส่งต่อข้อมูลซึ่งมักอ้างว่าไม่รู้ และอาจตกเป็นเครื่องมือของผู้ไม่หวังดีในการสร้างความแตกแยกแตกสามัคคีได้ง่าย ดังนั้น เพื่อเป็นการป้องปรามก่อนการเผยแพร่หรือส่งต่อ จึงอาจแก้ไขเพิ่มเติมความใน มาตรา ๑๔ (๕) ให้สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบันและมีความครอบคลุม เพื่อให้ศาลสามารถวินิจฉัยได้มากขึ้น อีกทั้งกรณีการตั้งศูนย์ต่อต้านข่าวปลอมของกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม ไม่มีผู้แทนจากองค์กรหรือผู้นำศาสนาเข้าไปมีส่วนร่วม คณะอนุกรรมาธิการจึงเสนอให้มีผู้แทนองค์กรศาสนาเข้าไปร่วมเป็นพันธมิตรเพื่อให้ข้อมูลและมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาข่าวปลอมด้านศาสนา

๒.๒ การแก้ไขปัญหาเรื่องร้องเรียนกรณีภาพวาดอุลตร้าแมนนั่งแท่นพระพุทธชินราชในซุ้มเรือนแก้วทับผ้าทิพย์พระธรรมจักรเหนือพระพุทธมนต์ลังก์

กรณีภาพวาดอุลตร้าแมนนั่งแท่นพระพุทธชินราชในซุ้มเรือนแก้วทับผ้าทิพย์พระธรรมจักรเหนือพระพุทธมนต์ลังก์ เป็นภาพที่ทำให้เกิดความเสียหายต่อพระศาสนา และหลายครั้งที่มีการกระทำในลักษณะเช่นนี้ แต่ไม่เข้าข่ายของการเหยียดศาสนา จึงอาจไม่มีความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒๐๖

คณะอนุกรรมาธิการจึงเสนอให้สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ประสานกับหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อให้ช่วยสอดส่อง ดูแล เฝ้าระวัง และร่วมป้องกันมิให้มีการล่วงละเมิดพระพุทธศาสนาและศาสนาอื่น พร้อมทั้งพิจารณาแก้ไขปรับปรุงประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒๐๖ เป็นดังนี้

"ผู้ใดกระทำด้วยประการใด ๆ แก่วัตถุหรือสถานอันเป็นที่เคารพในทางศาสนาของหมู่ชนใด อันเป็นการล้อเลียน ดูหมิ่น ทำให้เข้าใจผิดในสาระสำคัญหรือกระทำการอันไม่สมควรอย่างยิ่งต่อวัตถุหรือสถานอันเป็นที่เคารพในทางศาสนา หรือกระทำด้วยประการใด ๆ อันเป็นการล้อเลียนดูหมิ่น ทำให้เข้าใจผิดในสาระสำคัญ หรือเหยียดหยามศาสนานั้น ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงเจ็ดปีหรือปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงหนึ่งแสนสี่หมื่นบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ"

แผนงานที่ ๓ การสนับสนุนการดำเนินงานด้านการศาสนา

๓.๑ การศึกษาแนวทางการแก้ไขปัญหาการปกครองคณะสงฆ์

การศึกษาแนวทางการแก้ไขปัญหาการปกครองคณะสงฆ์ มีประเด็นการพิจารณา ๕ ด้าน คือ (๑) การบริหารจัดการวัด (๒) การแต่งตั้งผู้รักษาการแทนเจ้าอาวาสและการแต่งตั้งเจ้าอาวาส (๓) การพ้นจากตำแหน่งไวยาวัจกร (๔) การบริหารจัดการเงินบริจาค และ (๕) การบริหารจัดการศาสนสมบัติวัด ยกตัวอย่างเช่น การแต่งตั้งรักษาการเจ้าอาวาสเป็นอำนาจของเจ้าคณะตำบลซึ่งควรคำนึงถึงพระที่อยู่ในวัดก่อนหรือผู้ที่ชุมชนให้การยอมรับแต่จากการปฏิบัติจริงกฎหมายเปิดช่องให้สามารถแต่งตั้งผู้ใดก็ได้ จึงอาจทำให้เกิดความขัดแย้งขึ้นในวัด

คณะอนุกรรมาธิการจึงได้เสนอให้มีการแก้ไขกฎมหาเถรสมาคม ฉบับที่ ๑๙ (พ.ศ. ๒๕๓๖) ว่าด้วยการแต่งตั้งรักษาการแทนเจ้าอาวาส และกฎมหาเถรสมาคม ฉบับที่ ๒๔ (พ.ศ. ๒๕๔๑) ว่าด้วยการแต่งตั้งเจ้าอาวาสเพื่อให้พิจารณาพระที่อยู่ในวัดก่อนหรือคนที่ชุมชนยอมรับ ส่วนปัญหาเรื่องเงินบริจาคในวัดที่มีรายได้มาก หากผู้ที่ทำการตรวจนับเงินบริจาคทุจริตไม่นำเงินเข้าบัญชีวัดก็ไม่อาจทราบได้ จึงควรกำหนดให้มีคณะกรรมการตรวจนับเงินที่เป็นที่ยอมรับของส่วนรวม อีกทั้งกรณีไวยาวัจกรที่แต่งตั้งโดยเจ้าอาวาส เมื่อเจ้าอาวาสนั้นมรณภาพหรือพ้นจากตำแหน่งไม่ว่าด้วยเหตุใด ไวยาวัจกรควรต้องพ้นจากตำแหน่งไปด้วย แต่ทุกวันนี้ไม่ยอมออกจากตำแหน่งยังคงทำหน้าที่อยู่ในวัด อาจเกิดความขัดแย้งกับผู้รักษาการหรือเจ้าอาวาสรูปใหม่ จึงมีข้อเสนอแนะไปยังสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติเพื่อนำเสนอมหาเถรสมาคม เพื่อโปรดทราบและพิจารณาตามควรแก่กรณี

๓.๒ การศึกษาแนวทางการแก้ไขปัญหาศาสนสถานที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ของทางราชการ

กระบวนการจัดตั้งวัดจะต้องประกอบด้วย การขอใช้พื้นที่ การสร้างวัด ตั้งวัดและการขอรับพระราชทานวิสุงคามสีมา จากการเดินทางไปศึกษาดูงานที่จังหวัดหนองคาย ทำให้ทราบว่า ปัญหาเกิดขึ้นมาตั้งแต่เริ่มแรกในการขอใช้พื้นที่ เนื่องจากต้องผ่านการพิจารณาในระดับอำเภอ ระดับจังหวัดและส่วนกลาง แต่บางอำเภอไม่มีการประชุม โดยอ้างว่าไม่มีเบี้ยประชุม บางครั้งพระสงฆ์ต้องจัดหาเบี้ยประชุมให้เพราะหากไม่ผ่านการประชุมระดับอำเภอจะไม่สามารถนำเสนอไปที่ระดับจังหวัดได้

คณะอนุกรรมาธิการได้พิจารณาดำเนินการแก้ไขปัญหาเรื่องดังกล่าว อาทิ การงดเว้นค่าปลูกป่าชดเชยและค่าบำรุงรักษาป่าให้แก่สำนักสงฆ์ที่พักสงฆ์ และศาสนสถานที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ป่าไม้ที่ไม่ถูกต้อง

๓.๓ การศึกษาแนวทางการปลูกฝังหลักธรรมของศาสนา เพื่อพัฒนาจิตใจบุคคลให้อยู่ในสังคมอย่างสงบสุข

เนื่องจากคณะอนุกรรมาธิการได้เชิญผู้แทนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้าร่วมประชุมเพื่อหารือการส่งเสริมวิชาศาสนา วิชาหน้าที่พลเมือง และวิชาศีลธรรม ในระดับการศึกษาต่าง ๆ ได้แก่ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา โดยชี้แจงว่าวิชาดังกล่าวยังคงมีอยู่แต่ไม่ใช่เป็นวิชาภาคบังคับ และสอดแทรกอยู่ในหมวดวิชาสังคม และในระดับมหาวิทยาลัยไม่มีการเรียนการสอนในรายวิชานี้ ดังนั้น การไม่ให้ความสำคัญและส่งเสริมวิชาทางศาสนาอาจทำให้จิตใจของคนในปัจจุบันและในอนาคตไม่มีธรรมะยึดเหนี่ยวจิตใจ

คณะอนุกรรมาธิการเห็นว่าควรต้องปลูกจิตสำนึกให้แก่บุคคลทุกระดับตั้งแต่ในครรภ์มารดาจนเติบโตเป็นผู้ใหญ่ ตั้งแต่สถาบันครอบครัวและสถาบันการศึกษา หล่อหลอมให้เป็นมนุษย์พันธุ์ใหม่และสร้างดีเอ็นเอใหม่ให้แก่เด็กไทยเพื่อให้ทำความดีต่อตนเอง ส่วนรวม และประเทศชาติ

๓.๔ การพิจารณาข้อเสนอแนะให้มียุทธศาสตร์ชาติด้านการศาสนา จิตอาสา วัฒนธรรมและเอกลักษณ์ความเป็นไทย ในยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี

คณะอนุกรรมาธิการเห็นว่าสถาบันหลักของชาติ มี ๓ สถาบัน คือ ชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ ซึ่งสถาบันศาสนาเป็นสถาบันหนึ่งที่สำคัญมุ่งหมายให้คนไทยนำหลักธรรมคำสอนของทุกศาสนาไปประพฤติปฏิบัติ แต่ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี ซึ่งมีทั้งหมด ๖ ด้าน เน้นการพัฒนาด้านวัตถุ แต่ไม่ได้เน้นการพัฒนาด้านจิตใจ และไม่ได้กำหนดให้เป็นยุทธศาสตร์ชาติด้านการศาสนาแต่สอดแทรกอยู่ในยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง และยุทธศาสตร์ชาติด้านพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ ดังนั้น เพื่อให้ความสำคัญกับการศาสนามากขึ้น

คณะอนุกรรมาธิการจึงเสนอให้มี**ยุทธศาสตร์ด้านการศาสนา จิตอาสา วัฒนธรรมและเอกลักษณ์ความเป็นไทย** ในยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี และในคราวประชุมวุฒิสภา เมื่อวันอังคารที่ ๑๔ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๖๓ ได้มอบรายงานเรื่องดังกล่าวให้กับประธานวุฒิสภา เพื่อส่งไปยังคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติที่มีนายกรัฐมนตรีเป็นประธานนำไปพิจารณาต่อไป

๓.๕ การแก้ไขปัญหาผู้ปลอมแปลงบวชเพื่อแสวงหาผลประโยชน์โดยมิชอบในพระศาสนา

เนื่องจากมีผู้ปลอมแปลงบวชเข้ามาแสวงหาผลประโยชน์ในพระพุทธศาสนาจำนวนมาก และมีการใช้หนังสือสุทธิปลอมที่หาซื้อได้ง่ายตามร้านสังฆภัณฑ์ในอดีต ทำให้การตรวจสอบควบคุมเป็นไปได้ยาก เมื่อเจ้าหน้าที่ตำรวจขอตรวจสอบก็ไม่ให้ดู ไม่เหมือนกับบัตรประจำตัวประชาชนที่ไม่ให้ตรวจจะมีความผิดตามมาตรา ๑๗ แห่งพระราชบัญญัติบัตรประจำตัวประชาชน พ.ศ. ๒๕๒๖

คณะอนุกรรมาธิการได้เชิญผู้แทนกรมการปกครองเข้าร่วมประชุมและเห็นด้วยที่จะมีการแก้ไขปรับปรุงกฎกระทรวงกำหนดบุคคล ซึ่งได้รับการยกเว้นไม่ต้องมีบัตรประจำตัวประชาชน พ.ศ. ๒๕๔๘ โดยการยกเลิกข้อ ๒ (๓) ซึ่งกำหนดให้ “ภิกษุ สามเณร นักพรต และนักบวช เป็นบุคคลที่ได้รับการยกเว้นไม่ต้องมีบัตรประจำตัวประชาชน” เพื่อให้กลุ่มนี้ต้องมีบัตรประจำตัวประชาชน แต่อาจยกเว้นค่าธรรมเนียม และยกเว้นพระราชาคณะชั้นสมเด็จพระราชาคณะไม่ต้องทำบัตรประจำตัวประชาชนก็ได้หากพระภิกษุสามเณรรูปใดไม่แสดงบัตรประจำตัวประชาชนต่อเจ้าพนักงานจะมีโทษ จึงทำให้สามารถแก้ไขปัญหากรณีพระภิกษุสามเณรที่ไม่ยอมให้มีการตรวจสอบตัวบุคคลได้อีกด้วย

จากการเดินทางไปศึกษาดูงานระหว่างวันที่ ๑๙ - ๒๐ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๖๓ ณ จังหวัดหนองคาย โดยได้เข้าร่วมประชุมกับผู้ว่าราชการจังหวัดหนองคาย หัวหน้าส่วนราชการ ผู้นำศาสนาทุกศาสนา และพระเถรานุเถระ โดยทราบว่าจังหวัดหนองคายมีการจัดประชุมหารือระหว่างผู้นำศาสนาต่าง ๆ ค่อนข้างน้อยจึงได้เสนอให้มีการจัดประชุมร่วมกันอย่างน้อยเดือนละครั้ง เพื่อสร้างความสัมพันธไมตรีอันดีระหว่างศาสนา ซึ่งผู้นำศาสนาในที่ประชุมครั้งนั้นได้มีความเห็นด้วย

แผนการดำเนินงานในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔

การดำเนินงานที่ผ่านมาสำเร็จลุล่วงได้ เนื่องจากได้รับความร่วมมืออย่างดียิ่งจาก กรรมาธิการ อนุกรรมาธิการ ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมาธิการ หน่วยงานต่าง ๆ และเจ้าหน้าที่ประจำคณะกรรมาธิการ ที่ได้ร่วมแรงร่วมใจกันทำงานและสนับสนุนการดำเนินงานเป็นอย่างดียิ่ง จึงขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้ และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าการดำเนินงานของคณะอนุกรรมาธิการจะได้รับการสนับสนุนเป็นอย่างดีเฉกเช่นที่ผ่านมา

คณะอนุกรรมาธิการมุ่งมั่นที่จะทำงานในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ ภายใต้คติพจน์ว่า “ทำดี ทำได้ ทำทันที” โดยให้ความสำคัญและส่งเสริมความร่วมมือของทุกศาสนา เพื่อทำนุบำรุง อุปถัมภ์และคุ้มครองพระพุทธศาสนาและศาสนาอื่น ซึ่งมีภารกิจหลักในการพัฒนา ปรับปรุง แก้ไข ระเบียบ กฎหมายที่เกี่ยวข้องทางศาสนา การส่งเสริมและแก้ไขปัญหาด้านการศาสนา การส่งเสริมศาสนิกสัมพันธ์ และดำเนินงานตามที่ได้รับมอบหมายจากคณะกรรมาธิการ อาทิ การพิจารณาเรื่องร้องเรียนต่าง ๆ พร้อมทั้งมีโครงการและกิจกรรมที่จะได้ดำเนินการ ดังนี้

๑) พิจารณาติดตามการแก้ไขปรับปรุงแนวทางการตรวจสอบคุณสมบัติของผู้ขอบรรพชาอุปสมบท

๒) พิจารณาจัดทำรายงานการพิจารณาศึกษาแก้ไขปัญหาศาสนสถานที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ของทางราชการ

๓) พิจารณาจัดทำรายงานการพิจารณาศึกษาแก้ไขปัญหาผู้ปลอมแปลงบวชเพื่อแสวงหาผลประโยชน์โดยมิชอบในพระศาสนา

๔) พิจารณากฎหมายและการใช้จ่ายงบประมาณของรัฐที่พระภิกษุ ผู้นำศาสนาควรทราบ

๕) พิจารณาแนวทางการจัดตั้งพุทธมณฑล ๔ ภาค ให้เป็นศูนย์กลางในการส่งเสริมพระพุทธศาสนาประจำภาค

๖) พิจารณาการแก้ไขปัญหากรณีผู้ไม่นับถือศาสนามีจำนวนเพิ่มขึ้น พระสงฆ์สามเณรมีจำนวนลดลง และผู้เข้ารับการศึกษาในมหาวิทยาลัยสงฆ์น้อยลง

๗) พิจารณาการสนับสนุนให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางฝึกสมาธิโลก การจัดทำสื่อประชาสัมพันธ์เพื่อรณรงค์ถึงความสำคัญของการมีคุณธรรมจริยธรรม

๘) พิจารณาแนวทางการแก้ไขปัญหาเชิงศาสนาในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

๙) พิจารณาชุมชนศาสนสัมพันธ์ต้นแบบ และส่งเสริมชุมชนหลายศาสนาที่อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

๑๐) พิจารณาจัดทำสรุปผลการดำเนินงาน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔

ทั้งนี้ การดำเนินงานของคณะอนุกรรมาธิการจะสำเร็จได้ต้องยึดมั่นปณิธานที่ว่า “เราจะช่วยกันนำหลักธรรมคำสอนของทุกศาสนา เพื่อนำมาพัฒนาจิตใจคนในชาติ ให้เกิดความรัก ความสามัคคีและร่วมมือร่วมใจกันพัฒนาชาติไทย สู่ความเจริญรุ่งเรือง มีความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืนตลอดไป”

๒. คณะอนุกรรมาธิการด้านคุณธรรมและจริยธรรม

นางศรินา ปวโรฬารวิทยา ประธานคณะอนุกรรมาธิการด้านคุณธรรมและจริยธรรม

ได้อภิปรายสรุปผลการดำเนินงานของคณะอนุกรรมาธิการด้านคุณธรรมและจริยธรรม ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓ และแผนการดำเนินงานในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ สรุปสาระสำคัญได้ดังนี้

คณะอนุกรรมาธิการด้านคุณธรรมและจริยธรรม ประกอบด้วยอนุกรรมาธิการและที่ปรึกษาคณะอนุกรรมาธิการ ได้กำหนดวิสัยทัศน์ คือ สร้างสังคมไทยเป็นสังคมแห่งคุณธรรมและจริยธรรม และมีพันธกิจ คือ (๑) สร้างคนไทยให้เป็นคนดีมีหลักคุณธรรม ๕ ประการ คือ กตัญญู วินัย สุจริต พอเพียง จิตอาสา (๒) ปรับปรุงและพัฒนากฎหมายเสริมสร้างคุณธรรมและจริยธรรม (๓) เผยแพร่คุณธรรมและจริยธรรมแก่สังคมไทยให้เกิดความภาคภูมิใจในความเป็นคนดีของคนไทยมีคุณธรรมประจำใจ และ (๔) สร้างจริยธรรมให้แก่สังคมไทย

โดยกำหนดแผนการดำเนินงานของคณะอนุกรรมาธิการ ออกเป็น ๔ ด้าน คือ (๑) ด้านวิชาการ (๒) ด้านองค์กรภาคีเครือข่าย (๓) ด้านประชาสัมพันธ์ และการสื่อสาร (๔) ด้านกฎหมายและนโยบาย ซึ่งสอดคล้องกับการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ชาติ ด้านที่ ๓ คือการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ โดยให้สอดคล้องกับประชากรไทยในแต่ละช่วงวัยตามข้อมูลประชากรไทยปัจจุบันตามข้อมูลที่ได้รับจากสำนักทะเบียนกลาง กรมการปกครอง ณ วันที่ ๓๑ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๖๒ มีทั้งหมด ๖๖,๕๕๘,๘๓๖ คน โดยแบ่งออกเป็น ๗ ยุค (Generation) ดังนี้

๑) Greatest Generation เกิดปี พ.ศ. ๒๔๔๔ – ๒๔๗๖ อายุปัจจุบัน ๙๖ - ๑๑๙ ปี จำนวนประชากร ๗๘,๒๘๐ คน

๒) Silent Generation เกิดปี พ.ศ. ๒๔๖๘ – ๒๔๘๘ อายุปัจจุบัน ๗๕ - ๙๕ ปี จำนวนประชากร ๓,๐๑๒,๕๖๐ คน

๓) Baby Boomer เกิดปี พ.ศ. ๒๔๘๙ – ๒๕๐๗ อายุปัจจุบัน ๕๖ - ๗๕ ปี จำนวนประชากร ๑๒,๐๖๒,๗๔๔ คน

๔) Generation X เกิดปี พ.ศ. ๒๕๐๘ – ๒๕๒๒ อายุปัจจุบัน ๔๑ - ๕๕ ปี จำนวนประชากร ๑๕,๖๕๐,๐๕๓ คน

๕) Generation Y เกิดปี พ.ศ. ๒๕๒๓ – ๒๕๔๐ อายุปัจจุบัน ๒๓ - ๔๐ ปี จำนวนประชากร ๑๗,๕๒๗,๙๒๐ คน

๖) Generation Z เกิดปี พ.ศ. ๒๕๔๑ – ๒๕๕๓ อายุปัจจุบัน ๑๑ - ๒๒ ปี จำนวนประชากร ๑๐,๘๓๐,๖๓๙ คน

๗) Generation Alpha เกิดปี พ.ศ. ๒๕๕๔ – ๒๕๖๒ อายุปัจจุบัน ๐๑ - ๐๙ ปี จำนวนประชากร ๗,๓๙๖,๓๙๒ คน

ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓ คณะอนุกรรมาธิการได้จัดเสวนาทางวิชาการ ตามช่วงอายุของประชาชน ๖ กลุ่มตามยุค (Generation) ในหัวข้อ “คุณธรรมจริยธรรมคนไทย” เมื่อวันจันทร์ที่ ๒ มีนาคม ๒๕๖๓ เพื่อหาข้อสรุปอัตลักษณ์ไทยด้านคุณธรรมและจริยธรรม จากการสัมมนาดังกล่าวพบว่าคนไทยมีอัตลักษณ์ที่ดี ๕ ประการ คือ กตัญญู วินัย สุจริต

พอเพียง และจิตอาสา อันเกิดจากการได้รับการปลูกฝังให้รักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ แต่มีวิธีคิด วิธีการปฏิบัติเกี่ยวกับคุณธรรมและจริยธรรมที่แตกต่างกันไปตามอายุของประชาชนแต่ละยุค (Generations) คณะอนุกรรมาธิการจึงได้กำหนดกรอบแนวคิดและแผนงานในการส่งเสริมคุณธรรม และจริยธรรมด้วยวิธีการที่แตกต่างกันตามช่วงอายุของประชาชนแต่ละยุค (Generations) และเพื่อให้การดำเนินงานดังกล่าวเกิดประสิทธิภาพอย่างแท้จริงคณะอนุกรรมาธิการจึงได้จัดเสวนาครั้งที่ ๒ ขึ้น เมื่อวันศุกร์ที่ ๓ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๖๓ โดยเชิญองค์กรภาคีเครือข่ายทั้งภาครัฐ ภาคเอกชนที่เกี่ยวข้องเข้าร่วมสัมมนากำหนดแผนงานในการสร้างคุณธรรมให้คนไทย ทั้ง ๖ ยุค (Generations) ดังนี้

๑) Silent Generation โดยพลอากาศเอก วีรวิทย์ คงศักดิ์ เป็นประธาน และองค์กรภาคีเครือข่าย ได้แก่ กรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กรมราชทัณฑ์ กระทรวงยุติธรรม กระทรวงมหาดไทย กระทรวงกลาโหม และกระทรวงแรงงาน

๒) Baby Boomer โดยนางฉวีรัตน์ เกษตรสุนทร เป็นประธาน และองค์กรภาคีเครือข่าย ได้แก่ กระทรวงพาณิชย์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงแรงงาน และกระทรวงอุตสาหกรรม

๓) Generation X โดยนายฆนัท ครุฑกูล เป็นประธาน และองค์กรภาคีเครือข่าย ได้แก่ กรมกิจการผู้สูงอายุ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงการคลัง และกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

๔) Generation Y โดยดร.สมิทธิ ดารากร ณ อยุธยา เป็นประธาน และองค์กรภาคีเครือข่าย ได้แก่ สำนักงานคณะกรรมการดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม กระทรวงคมนาคม กระทรวงกลาโหม และกระทรวงพลังงาน

๕) Generation Z โดยนายสรโชติ อำพันวงษ์ เป็นประธาน และองค์กรภาคีเครือข่าย ได้แก่ สำนักนายกรัฐมนตรี กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม กระทรวงการต่างประเทศ และกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา

๖) Generation Alpha โดยนางธิดา พิทักษ์สินสุข เป็นประธาน กระทรวงวัฒนธรรม กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา สมาคมรักแม่ และสมาคมอนุบาลศึกษาแห่งประเทศไทย

จากการเสวนาดังกล่าวทำให้เกิดคณะทำงานขึ้น ๖ คณะ ซึ่งคณะทำงานที่ ๖ คือ Generation Alpha เมื่อวันที่ ๑ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๖๓ ได้จัดกิจกรรมรักแม่ เพื่อแม่ ไม่มีที่สิ้นสุด ร่วมกับกองทุนพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์ กระทรวงวัฒนธรรม กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ตลอดเดือนสิงหาคม พ.ศ. ๒๕๖๓ และได้มอบประกาศนียบัตรให้แก่เด็กและเยาวชน จำนวน ๑๐๒ คน ในวันที่ ๓๑ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๖๓ เพื่อสร้างความรักและความกตัญญูให้แก่เยาวชน

แผนการดำเนินงานในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ คณะทำงาน ๖ คณะ มีแผนงาน ดังนี้

๑) Generation Alpha จะดำเนินงานการพัฒนาด้านคุณธรรมและจริยธรรมให้กับเด็กโดยนำเรื่องของศิลปะและดนตรีช่วยดำเนินงาน

๒) Generation Z มีการจัดอบรมการจัดทำวีดิโอ ที่เกี่ยวกับการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม ร่วมกับกระทรวงศึกษาธิการ สื่อมวลชน และองค์กรภาคีเครือข่าย

๓) Generation Y จะมีการยกย่องการประกาศเกียรติคุณผลงานดีเด่นด้านนวัตกรรม ของคนรุ่นใหม่

๔) Generation X จะมีการมอบรางวัล แก่องค์กร ชุมชน และบุคคลที่มีผลงาน ด้านการดูแลสุขภาพของคนไทย

๕) Generation B จะมีการจัดทำ โครงการ Social Credit

๖) Generation S จะดำเนินงานเรื่อง คนดี สังคมดี

โดยการดำเนินงานที่ผ่านมาต้องขอขอบคุณประธานคณะทำงานทุกคนที่มุ่งมั่นที่จะทำสิ่งที่ดีที่สุดให้กับประเทศไทยและขอขอบคุณ ท่านมหรรณพ เดชวิทักษ์ ประธานคณะกรรมาธิการ คณะกรรมาธิการ และผู้มีเกียรติทุกท่าน ที่ได้ส่งกำลังใจและให้ความร่วมมืออย่างเต็มที่ขอบคุณค่ะ

๓. คณะอนุกรรมาธิการด้านศิลปะและวัฒนธรรม

นายเนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์ ประธานคณะอนุกรรมาธิการด้านศิลปะและวัฒนธรรม ได้อภิปรายสรุปผลการดำเนินงานของคณะอนุกรรมาธิการด้านศิลปะและวัฒนธรรม ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓ และแผนการดำเนินงานในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ สรุปสาระสำคัญได้ดังนี้

งานศิลปวัฒนธรรมเป็นงานที่รวมทั้งหมดโดยเปรียบเทียบได้กับต้นไม้ซึ่งต้นไม้นั้นมีส่วนสำคัญด้วยกัน **สามส่วน คือ ราก ลำต้น และเรือนยอด** ซึ่งหากจะเปรียบเทียบกับประเทศชาติ ส่วนที่เป็น **ราก คือ เศรษฐกิจ** ส่วนที่เป็น**ลำต้น คือ สังคม** ส่วนที่เป็น**เรือนยอด คือ การเมือง แก่นแกนของต้นไม้ คือ หลักคิด** และ**หลักคิด คือ ศาสนา** นอกจากจะเป็นแก่นของต้นไม้แล้วก็ยังเชื่อมต่อมาเป็นรากแก้วด้วย ซึ่งสังคมทุกสังคมจะต้องมีหลักคิด และจะต้องมีรากแก้วทางวัฒนธรรมเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน **เนื้อไม้ คือ คุณธรรม เปลือกไม้ คือ จริยธรรม ดอกผล คือ ศิลปะและวัฒนธรรม**

การพิจารณาถึงปัญหาของงานด้านวัฒนธรรม จะพิจารณาเพียงอย่างใดอย่างหนึ่งไม่ได้ ควรต้องพิจารณาประกอบรวมทั้งหมดถึงจะเป็นศิลปวัฒนธรรม ศิลปวัฒนธรรมที่ดีจะเป็นพลังของสังคม เป็นภูมิฐาน ภูมิธรรมของสังคม ซึ่งภาษิตจีนได้กล่าวไว้ว่า หวังผล อย่าเด็ดดอก ซึ่งถ้าต้นไม้ต้นนี้สมบูรณ์ งานศิลปวัฒนธรรมจะเป็นพลังการของสังคม งานศิลปวัฒนธรรมนั้นเป็นผลผลิตของสังคม

ในส่วนการดำเนินงานของคณะอนุกรรมาธิการได้รวบรวมข้อมูลจากปัญหาการดำเนินงานด้านศิลปะและวัฒนธรรม ดังนี้

๑) ความเข้าใจไม่ตรงกันในความหมายของคำว่า วัฒนธรรม เนื่องจากมีความหลากหลายทางภาษาและความหลากหลายทางความคิด **วัฒนะ** หมายถึง **งอกเงย** **ธรรม** หมายถึง สิ่ง **วัฒนธรรม** จึงหมายถึง สิ่งที่งอกเงยขึ้น ในที่นี้เกิดจำเพาะสิ่งที่ “คน” ทำให้งอกเงยขึ้นเท่านั้นหารวมถึงธรรมชาติไม่ สิ่งที่คนทำให้งอกเงยนั้น ถ้ามันงอกงามก็เป็นอารยะ แต่ถ้ามันไม่งอกงามมันก็คือหายนะธรรม วัฒนธรรมจึงเป็นคำกลาง ๆ แต่เรามักใช้ในทางดี

คณะอนุกรรมาธิการพิจารณาแล้วเห็นว่า งานวัฒนธรรมทั้งหลาย มุ่งหมายไปในส่วนที่ดีที่เป็นคุณธรรมเป็นสำคัญการจะเข้าใจศิลปวัฒนธรรมให้กว้างออกไป ต้องเข้าใจโครงสร้างของสังคมด้วย เพราะศิลปวัฒนธรรมเป็นผลผลิตของสังคมจึงเกิดเป็นช่องว่างทางความเข้าใจซึ่งเป็นปัญหาทางวัฒนธรรม ทางความคิด ภาษาเป็นเครื่องมือทางความคิด เพราะคิดด้วยภาษา ภาษาจึงเป็นเรื่องที่สำคัญมาก คณะอนุกรรมาธิการพิจารณาแล้วเห็นว่า สิ่งที่จะต้องเติมเต็มในสังคม คือ ความเข้าใจที่ตรงกันในเรื่องภาษาในเรื่องภูมิภาษา

๒) ความไม่รู้จักตนเอง รู้จักไปตามความเชื่อ รู้จักไปตามอิทธิพลที่กำหนด ฉะนั้นจึงตกเป็นเหยื่อของยุคสมัย เหยื่ออิทธิพลของต่างชาติได้ง่าย

งานศิลปวัฒนธรรมจึงเกี่ยวเนื่องกับทุกส่วนของสังคมจะมองเพียงมิติใดมิติเดียวมิได้ เพราะฉะนั้น “ปฏิรูปงานด้านศิลปวัฒนธรรมเชิงรุก เพื่อพัฒนาสังคมอย่างทั่วด้าน” เป็นวิสัยทัศน์สำคัญในการขับเคลื่อนงานด้านศิลปวัฒนธรรม ในขณะเดียวกัน การดำเนินงานของคณะอนุกรรมาธิการด้านศิลปะและวัฒนธรรม ของปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓ เน้น ๓ โครงการ/กิจกรรมสำคัญที่ควรเร่งรัด (Big Rock) ดังนี้

๑) ภูมิภาษาและปัญญาแผ่นดิน : ผลักดันการอนุรักษ์ ฟื้นฟู สืบสานและพัฒนาเพื่อส่งเสริมภูมิภาษาและปัญญาแผ่นดิน ทั้งของท้องถิ่นและของชาติ ทั้งในด้านภูมิบ้านภูมิเมือง (โบราณสถาน แหล่งเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์ มรดกทางวัฒนธรรม) ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น (ภูมิรู้ศิลปวัฒนธรรมจากปราชญ์ชาวบ้าน) และด้านภูมิภาษาและวรรณกรรม รวมถึงเพลงพื้นบ้าน ขนบธรรมเนียมและจารีตประเพณีอันดีงาม เพื่อเป็นภูมิรู้และภูมิธรรมของบุคคลและสังคมโดยรวม ซึ่งคณะอนุกรรมาธิการจะจัดการสัมมนาในวันที่ ๑๘ กันยายน พ.ศ. ๒๕๖๓ เพื่อรับฟังความคิดเห็นจากผู้ที่มีบทบาทในงานด้านศิลปะและวัฒนธรรม เพื่อนำไปสู่การผลักดันให้มีการจัดตั้งสถาบันภูมิภาษาและปัญญาแผ่นดิน

๒) ภูมิพื้นที่ศิลปวัฒนธรรม : ผลักดันการส่งเสริม สนับสนุนให้ชุมชน ภาคประชาสังคม ภาคธุรกิจนำทุนทางวัฒนธรรม หรือมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม มาเป็นพื้นฐานสำคัญของผู้ประกอบการทางวัฒนธรรม ผ่านการเปิดพื้นที่ทางศิลปวัฒนธรรม เช่น ตลาดวัฒนธรรม ย่านวัฒนธรรม ถนนคนเดินที่เป็นอัตลักษณ์จากทุนทางวัฒนธรรมท้องถิ่น

๓) วัฒนธรรมสัมพันธ์นานาชาติ : ส่งเสริม สนับสนุนโครงการแลกเปลี่ยนเรียนรู้งานด้านศิลปะและวัฒนธรรมของแต่ละประเทศผ่านงานสร้างสรรค์ของศิลปินสาขาต่าง ๆ ของแต่ละประเทศ โดยนำร่องใน ๑๐ ประเทศอาเซียน เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ในอัตลักษณ์ของแต่ละประเทศผ่านศิลปวัฒนธรรมสัมพันธ์ ASEAN (ASEAN Culture and Arts Exchange : ACAE) เพื่อยกระดับการดำเนินงานด้านศิลปวัฒนธรรมของไทยและของประเทศต่าง ๆ สู่ความสำคัญในระดับภูมิภาคอาเซียน โดยประสานความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

งานทั้งหมดเป็นการเติมเต็มของสิ่งที่มีอยู่แล้วและสิ่งที่ขาดอยู่ ซึ่งทั้ง ๓ งานข้างต้น คณะอนุกรรมาธิการจะดำเนินการผลักดันต่อไป และการดำเนินงานในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ กำหนดจะดำเนินงานให้มีความเป็นรูปธรรมยิ่งขึ้น โดยจะเดินทางไปศึกษาดูงานวิถีชีวิตของศิลปินภาคต่าง ๆ ทั้งนี้ จะพิจารณากำหนดรายละเอียดการเดินทางต่อไป

ท้ายนี้ ขอกล่าวถึงกลอนศิลปะและวัฒนธรรมดังนี้

วัฒนธรรมคือวิถีแห่งชีวิต
ของคนคิดคนทำคนสร้างสรรค์
เพื่อประโยชน์เป็นอยู่รู้แบ่งปัน
ไปตามขั้นครรลองของชีวิต
ศิลปะนั้นเป็นความเจนจัด
จากปฏิบัติการงานการประดิษฐ์
ศิลปวัฒนธรรมจึงนำคิด
ให้รู้ทิศรู้ทางรู้ย่างเท้า
พื้นฐานบ้านเราคือชาวบ้าน
ทำงานไร่นามาก่อนเก่า
เป็นปู่เป็นย่าตายายเรา
ปลูกเหย้าแปลงย่านเป็นบ้านเมือง
เป็นเมืองเรืองรุ่งเป็นกรุงไกร
ลูกไทยหลานไทยได้พูเฟื่อง
น้ำใจไมตรีมีนองเนือง
จากเบื้องบรรพกาลถึงวันนี้
ศิลปวัฒนธรรมประจำชาติ
เอกราชเอกลักษณ์เอกศักดิ์ศรี
เป็นคันฉ่องส่องความงามและความดี
เป็นโคมฉายช่วยชี้วิถีชน

๔. คณะอนุกรรมาธิการติดตาม เสนอแนะ เร่งรัดการปฏิรูปประเทศ การจัดทำและการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ ด้านศาสนา คุณธรรม จริยธรรม ศิลปะและวัฒนธรรม

พลเอก ไพชยนต์ ค้าทันเจริญ ประธานคณะอนุกรรมาธิการติดตาม เสนอแนะ เร่งรัดการปฏิรูปประเทศ การจัดทำและการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ ด้านศาสนา คุณธรรม จริยธรรม ศิลปะและวัฒนธรรม นำเสนอสรุปผลการดำเนินงานของคณะอนุกรรมาธิการ โดยมีรายละเอียดเป็น ๓ ส่วน ได้แก่ **ส่วนที่หนึ่ง** หน้าที่และอำนาจ และกรอบการดำเนินงานของคณะอนุกรรมาธิการ **ส่วนที่สอง** การดำเนินงานในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓ และ**ส่วนที่สาม** แผนการดำเนินงานในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

ส่วนที่หนึ่ง หน้าที่และอำนาจ และกรอบการดำเนินงานของคณะอนุกรรมาธิการ

คณะอนุกรรมาธิการ ตสร. มีหน้าที่และอำนาจดังนี้

๑) ติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัดการปฏิรูปประเทศ และการจัดทำและดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ ในภาพรวมให้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญ

๒) ศึกษาวิเคราะห์ และจัดทำสรุปผลการศึกษาวิเคราะห์รายงานผลการดำเนินการตามแผนการปฏิรูปประเทศที่คณะรัฐมนตรีเสนอต่อรัฐสภาทุกสามเดือนตามมาตรา ๒๗๐ วรรคหนึ่ง ของรัฐธรรมนูญ

๓) ศึกษา วิเคราะห์ และจัดทำสรุปผลการศึกษาวิเคราะห์รายงานสรุปผลการดำเนินการประจำปีตามแผนการปฏิรูปประเทศและตามยุทธศาสตร์ชาติที่สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติเสนอต่อวุฒิสภาตามกฎหมาย

๔) ศึกษา วิเคราะห์ และจัดทำสรุปผลการศึกษาวิเคราะห์รายงานเฉพาะเรื่องเกี่ยวกับการปฏิรูปประเทศหรือยุทธศาสตร์ชาติที่ต้องนำเสนอตามกฎหมาย

๕) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่คณะกรรมาธิการมอบหมาย

สำหรับข้อมูลพื้นฐานเรื่องยุทธศาสตร์ชาตินั้น ถือเป็นเป้าหมายในการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืนตามหลักธรรมาภิบาล เพื่อใช้เป็นกรอบในการจัดทำแผนต่าง ๆ ให้สอดคล้องและบูรณาการกันภายในระยะเวลา ๒๐ ปี โดยมีวิสัยทัศน์ที่กำหนดว่า “ประเทศมีความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้วด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” และมีเป้าหมาย คือ “ประเทศชาติมั่นคง ประชาชนมีความสุข เศรษฐกิจพัฒนาอย่างต่อเนื่อง สังคมเป็นธรรม ฐานทรัพยากรธรรมชาติยั่งยืน” ซึ่งการบรรลุเป้าหมายดังกล่าว มีแนวทางที่จะนำพาไปสู่เป้าหมาย จำนวน ๖ แนวทาง หรือที่เรียกว่า ๖ ยุทธศาสตร์ ได้แก่ (๑) ยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง (๒) ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างขีดความสามารถในการแข่งขัน (๓) ยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ (๔) ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม (๕) ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และ (๖) ยุทธศาสตร์ชาติด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ

ทั้งนี้ กระบวนการการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์จะเริ่มที่เป้าหมาย (End) เป็นสิ่งที่ต้องบรรลุ โดยมียุทธศาสตร์เป็นแนวทาง (Ways) ในการบรรลุถึงเป้าหมายนั้น และภายใต้แนวทางต่าง ๆ ยังประกอบไปด้วยแผนย่อย ๆ เช่น แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ แผนการปฏิรูปประเทศ เป็นต้น ซึ่งถือเป็นเครื่องมือ (Means) ในการขับเคลื่อนแนวทางดังกล่าวให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ ขั้นตอนเหล่านี้เป็นกระบวนการที่หน่วยงานต่าง ๆ ใช้ในการกำหนดแผนงานและโครงการเพื่อให้สอดรับกับกระบวนการการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ตั้งแต่เป้าหมาย (End) แนวทาง (Ways) และเครื่องมือ (Means)

ในส่วนของวุฒิสภานั้น มีหน้าที่และอำนาจในการติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัดการปฏิรูปประเทศ และการจัดทำและดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ เพื่อให้การดำเนินการตามแผนการปฏิรูปประเทศและแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติบรรลุผล จึงมีการตั้งคณะกรรมาธิการขึ้นมาเพื่อทำหน้าที่ดังกล่าว เรียกว่า “คณะกรรมาธิการ ตสร.” รวมทั้งภายในคณะกรรมาธิการสามัญประจำวุฒิสภาทั้ง ๒๖ คณะ มีการตั้งคณะอนุกรรมาธิการขึ้นมาเพื่อทำหน้าที่ดังกล่าว เรียกว่า คณะอนุกรรมาธิการ ตสร. ด้านต่าง ๆ ตามหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมาธิการ

สำหรับ**กรอบการดำเนินงานของคณะอนุกรรมาธิการ ตสร. ด้านศาสนา คุณธรรม จริยธรรม ศิลปะและวัฒนธรรม** ได้กำหนดวิสัยทัศน์ว่า “*นำพายุทธศาสตร์ชาติและการปฏิรูปประเทศด้านศาสนา คุณธรรม จริยธรรม ศิลปะและวัฒนธรรม สู่เป้าหมายที่มั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน อย่างเป็นรูปธรรม*” โดยมีเป้าหมายเพื่อให้การดำเนินการติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัดการปฏิรูปประเทศและการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ ให้บรรลุผลสัมฤทธิ์อย่างเป็นรูปธรรม ซึ่งคณะอนุกรรมาธิการมีพันธกิจที่ต้องดำเนินการอยู่ด้วยกัน ๕ ประการ ได้แก่

พันธกิจที่ ๑ ติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัดการดำเนินการตามแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นการปรับเปลี่ยนค่านิยมและวัฒนธรรม ทั้งแผน

พันธกิจที่ ๒ ติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัดการดำเนินการตามแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นความมั่นคง แผนย่อยการรักษาความสงบภายในประเทศ : การเสริมสร้างความมั่นคงของสถาบันหลักของชาติภายใต้การปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข (ในประเด็นเกี่ยวกับสถาบันศาสนา)

พันธกิจที่ ๓ ติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัดการดำเนินการตามแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นการต่างประเทศ แผนย่อยการส่งเสริมสถานะและบทบาทของประเทศไทยในประชาคมโลก : การส่งเสริมเอกลักษณ์ อัตลักษณ์ ศิลปะ วัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น รวมไปถึงองค์ความรู้และงานสร้างสรรค์ของไทย

พันธกิจที่ ๔ ติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัดการปฏิรูปประเทศ**ด้านสังคม** ประเด็นปฏิรูปด้านการออม สวัสดิการ และการลงทุนเพื่อสังคม : ให้วัดช่วยเหลือกิจกรรมทางสังคมมากยิ่งขึ้น

และ**พันธกิจที่ ๕** ศึกษาวิเคราะห์การดำเนินการที่เกี่ยวข้องกับการปฏิรูปประเทศและยุทธศาสตร์ชาติ

ส่วนที่สอง การดำเนินงานในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓ คณะอนุกรรมาธิการมีการพิจารณาประเด็นที่สำคัญต่าง ๆ โดยสรุป ดังนี้

๑) พิจารณาติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัดการดำเนินการตามแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นการปรับเปลี่ยนค่านิยมและวัฒนธรรม (ทั้งแผน) เนื่องจากคณะกรรมาธิการรับผิดชอบหลักในการติดตาม เสนอแนะ เร่งรัดการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ ในแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นการปรับเปลี่ยนค่านิยมและวัฒนธรรม ซึ่งมีเป้าหมายใน ๒ มิติ คือ มิติแรก มิติของคน คือ คนไทยจะต้องมีคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมที่ดีงาม มีความรักและภูมิใจในความเป็นไทย นำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำรงชีวิต และ มิติที่สอง มิติของสังคม คือ สังคมไทยจะต้องมีความสุขและเป็นที่ยอมรับของนานาประเทศ และหากดำเนินการจนบรรลุทั้ง ๒ มิติแล้ว ผลลัพธ์สุดท้ายที่จะเกิดขึ้นแก่ประเทศไทย คือ “ความสมดุลระหว่างการพัฒนาด้านวัตถุกับการพัฒนาด้านจิตใจ”

ทั้งนี้ คณะอนุกรรมาธิการได้พิจารณาเลือกโครงการที่สำคัญนำมาติดตามและวิเคราะห์ **จำนวน ๒๕ โครงการ** ซึ่งเป็นโครงการที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมายอย่างมีนัยสำคัญ เป็นโครงการที่ใช้งบประมาณไม่น้อยกว่า ๕ ล้านบาท และเป็นโครงการที่ก่อให้เกิดการบูรณาการระหว่างหน่วยงานและส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน พบว่า โครงการที่หน่วยงานดำเนินการอยู่ส่วนใหญ่มีความสอดคล้องกับเป้าหมายของแผนแม่บท สะท้อนให้เห็นว่า ถ้าหน่วยงานดำเนินการต่อเนื่องและมีผลลัพธ์ครบถ้วนตามวัตถุประสงค์ของโครงการ ก็จะทำให้แผนแม่บทมีแนวโน้มที่จะบรรลุเป้าหมายได้ในปี พ.ศ. ๒๕๖๕

อย่างไรก็ตาม เพื่อให้การบรรลุเป้าหมายตามแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น คณะกรรมาธิการได้มีข้อเสนอแนะที่สำคัญ ดังนี้

แผนย่อยที่ ๑ การปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม และเสริมสร้างจิตสาธารณะและการเป็นพลเมืองที่ดี คณะอนุกรรมาธิการมีข้อเสนอแนะ อาทิ เสนอแนะให้รัฐบาลควรเพิ่มคำว่า “กตัญญู” ไว้เป็นคุณธรรม ๕ ประการ เสนอแนะให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องขยายผล “องค์กรคุณธรรม” ให้เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรมทั่วประเทศ ควรผลักดันโครงการที่ส่งเสริมให้ใช้งานด้านศิลปะและวัฒนธรรมในประเด็นการปรับเปลี่ยนค่านิยมและวัฒนธรรม

แผนย่อยที่ ๒ การสร้างค่านิยมและวัฒนธรรมที่พึงประสงค์จากภาคธุรกิจ คณะอนุกรรมาธิการมีข้อเสนอแนะ อาทิ ควรติดตามประเมินผลธุรกิจที่เป็นวิสาหกิจเพื่อสังคมในเรื่องของความยั่งยืน ส่งเสริมการลงทุนเพื่อสังคมอย่างแท้จริง ควรมีมาตรการจูงใจให้ภาคเอกชนมีส่วนร่วมในการลงทุนพัฒนาด้านสังคมในรูปแบบต่าง ๆ และควรส่งเสริมให้สังคมไทยมีวัฒนธรรมการแบ่งปัน

แผนย่อยที่ ๓ การใช้สื่อและสื่อสารมวลชนในการปลูกฝังค่านิยมและวัฒนธรรมของคนในสังคม คณะอนุกรรมาธิการมีข้อเสนอแนะ อาทิ ควรพัฒนาสื่อสร้างสรรค์อย่างต่อเนื่อง ควรมีการผสมผสานระหว่างสื่อพื้นบ้าน สื่อวัฒนธรรมกับสื่อดิจิทัล รวมทั้งศิลปวัฒนธรรมร่วมสมัย โดยใช้บทบาทของศิลปิน ดารา และผู้มีชื่อเสียง (Influencer) เข้ามาช่วยในการเผยแพร่ให้เป็นที่รับรู้ในวงกว้างยิ่งขึ้น ควรส่งเสริมเชิดชูผู้มีชื่อเสียงในอินเทอร์เน็ต (Net Idol) เพื่อสร้างต้นแบบในการเป็นคนดีให้เป็นที่รับรู้ของสังคมต่อไป

๒) การติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัดการดำเนินการตามแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นความมั่นคง แผนย่อยการรักษาความสงบภายในประเทศ : การเสริมสร้างความมั่นคงของสถาบันหลักของชาติภายใต้การปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข (ในประเด็นเกี่ยวกับสถาบันศาสนา) คณะอนุกรรมาธิการมีข้อเสนอแนะและเร่งรัดในโครงการที่เกี่ยวข้อง จำนวน ๓ โครงการ ดังนี้

(๑) โครงการเทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์ และพระบรมวงศานุวงศ์ ควรมีการดำเนินโครงการดังกล่าวอย่างต่อเนื่องทุกปี เนื่องจากโครงการดังกล่าวส่งผลให้ประชาชนมีความจงรักภักดีต่อสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์

(๒) การรักษาความมั่นคงภายใน (การบริหารกิจการศาสนาอิสลาม) ควรมีการขยายให้มีกลุ่มเป้าหมายเข้าร่วมโครงการเพิ่มมากขึ้น เนื่องจากโครงการดังกล่าวส่งผลให้เกิดการสืบทอดศาสนา ปฏิบัติศาสนกิจนำหลักธรรมทางศาสนาไปสู่การปฏิบัติในชีวิตประจำวัน

(๓) โครงการเทิดพระเกียรติพระบรมวงศานุวงศ์ ควรมีการดำเนินโครงการดังกล่าวอย่างต่อเนื่องทุกปี เนื่องจากโครงการดังกล่าวมุ่งเน้นให้กลุ่มเป้าหมาย คือ นักเรียน นักศึกษา ครูและบุคลากรทางการศึกษา และประชาชนทั่วไป ให้เกิดความจงรักภักดีต่อสถาบันพระมหากษัตริย์และได้เสริมสร้างความรักความสามัคคีแก่ปวงชนชาวไทย

๓) การติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัดการดำเนินการตามแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นการต่างประเทศ แผนย่อย การส่งเสริมสถานะและบทบาทของประเทศไทยในประชาคมโลก : การส่งเสริมเอกลักษณ์ อัตลักษณ์ ศิลปะ วัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น รวมไปถึงองค์ความรู้และงานสร้างสรรค์ของไทย คณะอนุกรรมาธิการมีข้อเสนอแนะและเร่งรัดในโครงการที่เกี่ยวข้อง จำนวน ๔ โครงการ ดังนี้

(๑) โครงการมหกรรมโขน มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของมนุษยชาติ ควรมีความร่วมมือกับกระทรวงต่างประเทศ ที่จะนำ “โขน” ไปเผยแพร่ยังต่างประเทศเพิ่มมากขึ้น

(๒) โครงการพัฒนามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมผ้าไทยสู่สากล ควรดำเนินการอย่างต่อเนื่อง เพื่อเผยแพร่ผ้าไทยซึ่งเป็นเอกลักษณ์ของไทยอย่างถูกต้องตามแบบแผนและประชาสัมพันธ์ความเป็นไทย

(๓) โครงการเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมไทยในต่างประเทศ ควรจะดำเนินการอย่างต่อเนื่อง เพื่อกระชับความสัมพันธ์ในระดับประชาชนและเพื่อสร้างความนิยมไทย

(๔) โครงการเผยแพร่กีฬามวยไทยในต่างประเทศ ควรพัฒนาให้เป็นโครงการด้านการทูตวัฒนธรรมที่ต่อเนื่อง เพื่อเผยแพร่มวยไทยซึ่งเป็นเอกลักษณ์ของไทยอย่างถูกต้องตามแบบแผน และประชาสัมพันธ์ความเป็นไทยผ่านศิลปะการต่อสู้มวยไทยในรูปแบบที่หลากหลาย

๔) การติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัดการปฏิรูปประเทศด้านสังคม ประเด็นปฏิรูปด้านการออม สวัสดิการ และการลงทุนเพื่อสังคม : ให้วัดช่วยเหลือกิจกรรมทางสังคมมากยิ่งขึ้น คณะอนุกรรมาธิการมีข้อเสนอแนะและเร่งรัดในโครงการที่เกี่ยวข้อง จำนวน ๒ โครงการ ดังนี้

(๑) โครงการธรรมนูญสุขภาพพระสงฆ์แห่งชาติ ขอให้สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติและกระทรวงวัฒนธรรม ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลสถิติ วางแผนให้ความรู้ และส่งเสริมการดำเนินการที่เกี่ยวข้องกับการให้วัดช่วยเหลือกิจกรรมทางสังคมในเรื่องของการออม และการลงทุนเพื่อสังคมให้สอดรับกับแผนการปฏิรูปประเทศฯ ให้เป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้น

(๒) โครงการ วัด ประชา รัฐ สร้างสุข ควรกำหนดแนวทางการดำเนินงานได้เป็น ๒ ระดับ คือ ระดับมหภาค ที่เป็นภาพรวมของทั้งประเทศ ซึ่งขณะนี้มีการมอบรางวัลสัปปายะ อวอร์ดให้แก่วัดตัวอย่างทั่วประเทศ และในระดับจุลภาค สามารถนำไปขยายผลให้ครอบคลุมครบทุกพื้นที่ทั่วประเทศ โดยอาจกำหนดเป็น ๑ ตำบล ๑ วัด ประชา รัฐ สร้างสุข เพื่อให้โครงการดังกล่าวเข้าถึงทุกชุมชนและมีความยั่งยืนยิ่งขึ้น

๕) พิจารณาประเด็น “ด้านศาสนา” ในยุทธศาสตร์ชาติ แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ และแผนการปฏิรูปประเทศ และแนวทางการจัดทำยุทธศาสตร์การอุปถัมภ์และคุ้มครองพระพุทธศาสนาเพื่อพัฒนาชาติ สืบเนื่องจากคณะอนุกรรมาธิการ ตสร. ได้รับมอบหมายจากคณะกรรมาธิการให้ศึกษาประเด็นเกี่ยวกับยุทธศาสตร์ชาติและการปฏิรูปประเทศด้านศาสนา เพื่อนำไปหารือกับสมเด็จพระมหารัชมงคลมุนี (ธงชัย ธมฺมธโช) วัดไตรมิตรวิทยารามวรวิหาร เกี่ยวกับแนวทางในการอุปถัมภ์และคุ้มครองพระพุทธศาสนา ซึ่งคณะอนุกรรมาธิการได้นำเสนอยุทธศาสตร์การอุปถัมภ์และคุ้มครองพระพุทธศาสนาเพื่อพัฒนาชาติ ประกอบด้วยยุทธศาสตร์หลักที่ควรพิจารณาในการดำเนินการรวม ๔ ยุทธศาสตร์ ดังนี้

ยุทธศาสตร์ที่ ๑ การส่งเสริมและสนับสนุนการศึกษาทางพระพุทธศาสนา มุ่งเน้นการศึกษาของสงฆ์ในเรื่องของการศึกษาและปฏิบัติเพื่อการรู้แจ้งในหลักธรรมคำสอน

ยุทธศาสตร์ที่ ๒ การสร้างการรับรู้ ความเข้าใจในหลักธรรมและกิจการทางศาสนา มุ่งเน้นการสร้างองค์ความรู้และจัดทำข้อห้ามปฏิบัติต่าง ๆ ของงานศาสนพิธีของพระพุทธศาสนาให้ชัดเจน และการส่งเสริมให้พุทธศาสนิกชนมีส่วนร่วมอย่างถูกต้องเกี่ยวกับกิจกรรมทางพระพุทธศาสนา

ยุทธศาสตร์ที่ ๓ ยุทธศาสตร์การอุปถัมภ์พระพุทธศาสนา มุ่งเน้นการพัฒนาองค์ประกอบทางพระพุทธศาสนาทั้งในเรื่องการสร้าง การบำรุงรักษา การบูรณะซ่อมแซมศาสนาสถาน พระปฏิมากร ศาสนวัตถุ และวัตถุที่เกี่ยวข้องอื่นอันสำคัญในวัดให้มีความเจริญด้วยการสืบสานและรักษาพุทธศิลป์

ยุทธศาสตร์ที่ ๔ การพัฒนาความเข้มแข็งขององค์กรทางพระพุทธศาสนา มุ่งเน้นการพัฒนาระบบในทุกระดับเพื่อนำไปสู่การสร้างระบบการบริหารจัดการที่ดี การสร้างแนวทางการบริหารจัดการศาสนสมบัติให้ถูกต้องและโปร่งใส และเป็นไปตามกฎหมาย

๖) พิจารณาข้อเสนอการเพิ่มประเด็นด้านศาสนาไว้ในยุทธศาสตร์ชาติ สืบเนื่องจากคณะอนุกรรมาธิการ ตสร. ได้รับมอบหมายจากคณะกรรมาธิการให้ศึกษาประเด็นเกี่ยวกับข้อเสนอการเพิ่มประเด็นด้านศาสนาไว้ในยุทธศาสตร์ชาติ ซึ่งคณะอนุกรรมาธิการพิจารณาแล้วเห็นว่าคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติเป็นผู้มีอำนาจพิจารณาเพิ่มเติมยุทธศาสตร์ชาติด้านพระพุทธศาสนาและศาสนาอื่นไว้ในยุทธศาสตร์ชาติ ตามกระบวนการทางกฎหมายที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ และเสนอต่อมหาเถรสมาคมเพื่อให้มีส่วนร่วมในการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติด้านพระพุทธศาสนาให้ครบถ้วนตามกระบวนการทางกฎหมายและสอดรับกับพระธรรมวินัยของพระพุทธศาสนา ซึ่งคณะกรรมาธิการเห็นสมควรให้เสนอต่อคณะกรรมาธิการติดตาม เสนอแนะและเร่งรัดการปฏิรูปประเทศ และการจัดทำและดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ วุฒิสภา หรือคณะกรรมาธิการ ตสร. เป็นผู้พิจารณาก่อนเสนอไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่อไป

สำหรับสถานะปัจจุบัน คือ คณะกรรมาธิการ ตสร. ได้รวบรวมประเด็นดังกล่าว นำเสนอไปยังคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ เพื่อให้เป็นกรอบแนวทางหลักในการขับเคลื่อนและมีแนวทางการพัฒนาในระยะ ๒๐ ปี จนถึงปี พ.ศ. ๒๕๘๐ เรียบร้อยแล้ว

๗) พิจารณาข้อเสนอการเพิ่มประเด็นด้านศิลปะและวัฒนธรรมไว้ในแผนการปฏิรูปประเทศ สืบเนื่องจากคณะอนุกรรมาธิการ ตสร. ได้รับมอบหมายจากคณะกรรมาธิการให้ศึกษาประเด็นเกี่ยวกับข้อเสนอการเพิ่มประเด็นด้านศิลปะและวัฒนธรรมไว้ในแผนการปฏิรูปประเทศ ซึ่งเสนอโดยนายเนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์ รองประธานคณะกรรมาธิการ คนที่ห้า และประธานคณะอนุกรรมาธิการด้านศิลปะและวัฒนธรรม โดยกำหนดเป็น “เรื่องสำคัญเร่งด่วน” สำหรับการปฏิรูปประเทศด้านวัฒนธรรมให้เป็นรูปธรรม จำนวน ๓ ประเด็น ได้แก่ **(๑) ภูมิภาษาและปัญญาแผ่นดิน (๒) ภูมิพื้นที่ศิลปวัฒนธรรม และ (๓) วัฒนธรรมสัมพันธ์นานาชาติ**

จากนั้น คณะกรรมาธิการได้ส่งเรื่องสำคัญเร่งด่วนดังกล่าวไปยังคณะกรรมาธิการ ตสร. เพื่อรวบรวมเสนอไปยังคณะกรรมการปฏิรูปประเทศแต่ละด้านแล้ว รวมทั้งคณะกรรมาธิการได้เชิญประธานคณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านวัฒนธรรม กีฬา แรงงาน และการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ และประธานคณะอนุกรรมการด้านวัฒนธรรม มาหารือร่วมกัน เพื่อบูรณาการการบรรจุแนวทางการปฏิรูปประเทศ ทั้ง ๓ ประเด็น ให้เกิดความสอดคล้องกัน

๘) พิจารณาติดตามข้อเสนอให้มีการจัดตั้งพุทธมณฑล ๔ ภาค สืบเนื่องจากคณะอนุกรรมาธิการ ตสร. ได้รับมอบหมายจากคณะกรรมาธิการให้ศึกษาข้อเสนอให้มีการจัดตั้งพุทธมณฑล ๔ ภาค และการพิจารณาให้มีวัดต้นแบบประจำตำบล อย่างน้อย ๑ วัด ๑ ตำบล (วัดต้นแบบประจำตำบล) เพื่อให้เป็นไปตามแผนแม่บทการปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนา พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๖๔ และเกิดผลสัมฤทธิ์อย่างเป็นรูปธรรมต่อไป

คณะอนุกรรมาธิการได้เดินทางไปราชการเพื่อศึกษาดูงานและประชุมรับฟังความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการจัดตั้งพุทธมณฑล ๔ ภาค และการพิจารณาให้มีวัดต้นแบบประจำตำบลอย่างน้อย ๑ วัด ๑ ตำบล (วัดต้นแบบประจำตำบล) ณ สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ (พุทธมณฑล) ตำบลศาลายา อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม ในวันพฤหัสบดีที่ ๑๖ กรกฎาคม พ.ศ.๒๕๖๓ ซึ่งคณะอนุกรรมาธิการเห็นว่า พุทธมณฑลที่จะจัดตั้งขึ้นใน ๔ ภาค อาจมิใช่เป็นการก่อสร้างอาคารขึ้นมาใหม่ แต่จัดตั้งขึ้นในเชิงสัญลักษณ์ โดยใช้สถานที่ที่มีอยู่แล้วในการจัดตั้งพุทธมณฑลภาค เช่น วัด หรือสถานที่ที่เหมาะสมแก่การปฏิบัติธรรม เป็นต้น รวมทั้งได้มีการหารือกับคณะผู้บริหารสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติว่า มีข้อคิดเห็นและแนวทางในดำเนินการในการจัดตั้งพุทธมณฑลที่จะจัดตั้งขึ้นใน ๔ ภาค อย่างไร มีการวิเคราะห์ข้อดีและข้อจำกัดอย่างไร เพื่อนำมาประกอบการพิจารณาของคณะอนุกรรมาธิการต่อไป

และส่วนที่สาม แผนการดำเนินงานในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ คณะอนุกรรมาธิการจะพัฒนาการดำเนินงานในการ **ติดตาม - เสนอแนะ – เร่งรัด** ให้เข้มข้นยิ่งขึ้น เพื่อให้การปฏิรูปประเทศและการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติบรรลุเป้าหมายตามที่กำหนดในปี พ.ศ. ๒๕๖๕ ซึ่งมีแนวทางการดำเนินงานดังนี้

ประเด็นแรก ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ เป็นช่วงเวลาที่มีการประกาศใช้***แผนการปฏิรูปประเทศด้านวัฒนธรรม กีฬา แรงงาน และการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์*** ซึ่งคณะอนุกรรมาธิการจะมีภารกิจในการติดตามการปฏิรูปประเทศด้านวัฒนธรรม ให้มีผลสัมฤทธิ์อย่างเป็นรูปธรรม ในปี พ.ศ. ๒๕๖๕ ต่อไป

ประเด็นที่สอง คณะอนุกรรมาธิการจะติดตามโครงการที่จะเกิดประโยชน์ต่อประชาชนอย่างมีนัยสำคัญ รวมทั้งมุ่งเน้นการมีส่วนร่วมของประชาชน และมีการดำเนินการต่อเนื่องในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ โดยเฉพาะการดำเนินงานตามแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นการปรับเปลี่ยนค่านิยมและวัฒนธรรม ซึ่งคณะกรรมาธิการรับผิดชอบหลัก โดยคณะอนุกรรมาธิการได้ติดตามโครงการสำคัญดังกล่าว เช่น โครงการชุมชนคุณธรรม โครงการศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ เป็นต้น

และ**ประเด็นที่สาม** แนวทางการติดตามการดำเนินงานตามแผนการปฏิรูปประเทศและแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ของคณะอนุกรรมาธิการนั้น ในปีต่อไปจะเพิ่มความเข้มข้นมากยิ่งขึ้น โดยอาจจะมีการลงพื้นที่เพื่อติดตามการดำเนินโครงการสำคัญโดยตรง นอกเหนือจากการติดตามจากระบบ eMENSCR และการเชิญหน่วยงานมาให้ข้อมูล ซึ่งเป็นแนวทางที่คณะอนุกรรมาธิการดำเนินการอยู่ในปัจจุบัน

ทั้งนี้ แนวทางดังกล่าวจะช่วยให้ภารกิจของคณะกรรมาธิการในการ “**ติดตาม – เสนอแนะ – เร่งรัด**” การปฏิรูปประเทศ และการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ บรรลุเป้าหมายตามที่กำหนดในปี พ.ศ. ๒๕๖๕ ต่อไป

จากนั้น ผู้เข้าร่วมการสัมมนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นสรุปสาระสำคัญได้ดังนี้

พลอากาศเอก วีรวิท คงศักดิ์ ที่ปรึกษากิตติมศักดิ์ประจำคณะกรรมาธิการ ได้แสดงความคิดเห็น และให้ข้อเสนอแนะในประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

๑) ด้านการศาสนา เห็นด้วยที่คณะอนุกรรมาธิการด้านการศาสนา หยิบยกประเด็นปัญหาข้อกฎหมายเกี่ยวกับบัตรประจำตัวพระภิกษุ สามเณร ซึ่งเป็นเรื่องควรทำมานานแล้ว และเป็นสิ่งที่ดีที่ควรยิบยกมาพิจารณา และให้ข้อเสนอแนะเรื่องศาสนา กล่าวคือ การนำหลักศาสนามาใช้ในวิถีชีวิตของคนซึ่งเป็นสิ่งสำคัญและได้รับการบรรจุไว้ในแผนแม่บทส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ เรื่อง การสร้างคุณธรรมจริยธรรมให้กับคนจะต้องนำหลักคำสอนศาสนาที่ตนนับถือมาปรับใช้ในวิถีชีวิต อย่างไรก็ตาม สิ่งที่มีปัญหาคือ หลักคำสอนของศาสนาอื่นค่อนข้างชัดเจน แต่พระพุทธศาสนามักจะเน้นในเรื่องพิธีกรรมมากกว่าหลักธรรมคำสอน จึงควรเสนอไปยังมหาเถรสมาคมเพื่อกำหนดหลักธรรมที่คนไทยควรนับถือขึ้นมา โดยให้พระสงฆ์สอนพุทธศาสนิกชนตามหลักธรรม เพื่อเสริมสร้างคุณธรรมและจริยธรรมให้คนไทย

๒) ด้านคุณธรรมและจริยธรรม ปัจจุบันปัญหาใหญ่เรื่องของการเปลี่ยน Mind set ซึ่งแนวคิดนี้สภาพสังคมที่คณะอนุกรรมาธิการได้หยิบยก เรื่อง ความคิดระหว่าง Generations ซึ่งกำลังเป็นปัญหาของชาติอยู่ในปัจจุบันคือ Generation Y Generation Z และ Generation Alfa เป็นกลุ่มคนที่มีความคิดว่าเขาสามารถพึ่งตนเองได้ ดังนั้น สิ่งที่จะต้องปรับปรุงแก้ไข คือ หาเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้และทำกิจกรรมร่วมกัน อาทิ กิจกรรมรักแม่เพื่อแม่ไม่มีที่สิ้นสุด ซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นเล็ก ๆ ซึ่งเห็นว่าจะต้องมีการขยายเวทีกิจกรรมลักษณะนี้โดยอาศัยความร่วมมือของหน่วยงานรัฐอื่นให้ได้ผลเป็นรูปธรรมต่อไป

๓) ด้านการปฏิรูปประเทศเป็นเรื่องที่ยากเนื่องจากต้องมีความเข้าใจสาระสำคัญของยุทธศาสตร์ชาติ แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ แผนการปฏิรูปประเทศ และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ซึ่งสาระบางอย่างตรงกันบ้างและไม่ตรงกันบ้าง ซึ่งผู้เสนอแต่ละฝ่ายต้องการบรรจุสิ่งที่อยากให้เกิดขึ้นมาใส่ไว้ในแผนแต่ละฉบับ

หน้าที่ของวุฒิสภาเกี่ยวกับการติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัดนั้น การเชิญหน่วยงานที่เกี่ยวข้องซึ่งรับผิดชอบในเรื่องนั้น ๆ โดยตรงมาให้ข้อมูลและแลกเปลี่ยนความคิดเห็น เพื่อให้หน่วยงานนำข้อเสนอแนะไปปฏิบัตินั้นเป็นสิ่งที่ดีอยู่แล้ว นอกจากนี้ บทบาทของคณะกรรมาธิการจะต้องทำหน้าที่เป็นเวทีในการประสานงานระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อให้หน่วยงานรัฐบูรณาการในการทำงานร่วมกัน

นายเมธา เลิศปรีชาภักดี ที่ปรึกษากิตติมศักดิ์ประจำคณะกรรมาธิการ ได้แสดงความคิดเห็นในประเด็นต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นด้านการศาสนา ด้านคุณธรรมและจริยธรรม ด้านศิลปะและวัฒนธรรม และด้านการ ตสร. ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อสังคมและประเทศชาติอย่างมาก โดยจะต้องมีการเสนอไปยังรัฐบาลเพื่อดำเนินการต่อไป และให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการนำเสนอข้อมูลเหล่านี้ในรูปแบบของคลิปวีดีโอ ซึ่งจะทำให้ประชาชนสามารถเข้าใจได้ง่ายและเปิดเผยต่อสาธารณชนได้อย่างแพร่หลาย

พลโท ณฐ พรจุลศักดิ์ ที่ปรึกษากิตติมศักดิ์ประจำคณะกรรมาธิการ ได้แสดงความคิดเห็นว่าประเทศไทยสามารถใช้จุดเด่นด้านการศาสนาให้เป็นที่ยอมรับในสังคมโลกด้วยการพัฒนาและผลักดันให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางของสมาธิโลก และผลักดันให้มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยเป็นมหาวิทยาลัยพระสงฆ์ชั้นนำของโลกต่อไป

นายสถิตย์ กุมาร ที่ปรึกษากิตติมศักดิ์ประจำคณะกรรมาธิการ ได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการนำเสนอประเทศไทยเป็นศูนย์กลางสมาธิโลก ซึ่งเรื่องนี้ได้มีการเสนอไปนานแล้วและยังไม่มีความคืบหน้าในการดำเนินการจึงเห็นว่าควรมีการพัฒนาและผลักดันให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางของสมาธิโลกอย่างเป็นรูปธรรม รวมถึงโครงการส่งเสริมด้านศาสนสัมพันธ์โดยเสนอให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางศาสนสัมพันธ์ในอาเซียน ซึ่งเคยเสนอไปยังคณะกรรมาธิการและกรมการศาสนาแล้ว เนื่องจากประเทศไทยมีศักยภาพ มีความพร้อมในการดำเนินการและสามารถเป็นศูนย์รวมด้านศาสนาในภูมิภาคนี้ได้

พันตำรวจโท กายธรรม สุชฎา อนุกรรมาธิการด้านการศาสนา กล่าวว่า สืบเนื่องจากสถานการณ์ปัจจุบันทำให้สังคมไทยมีรายได้จากการท่องเที่ยวของประเทศลดน้อยลง ดังนั้น จึงควรมีการส่งเสริมและพัฒนาจุดแข็งด้านการศาสนาและวัฒนธรรมของประเทศ อาทิ ศิลปวัฒนธรรม และศูนย์กลางสมาธิโลกซึ่งมีความเป็นสากลและเห็นว่าประเทศไทยมีความพร้อมเพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวเข้ามาประเทศไทย และยังสามารถแก้ไขปัญหาเยาวชนรุ่นใหม่ให้เข้าร่วมกิจกรรมเพื่อลดความขัดแย้งด้านความคิดได้อีกด้วย

นายวันชัย สอนศิริ รองประธานที่ปรึกษาคณะกรรมาธิการและโฆษกคณะกรรมาธิการ กล่าวเห็นด้วยกับทุกท่านที่สนับสนุนให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางสมาธิโลกเนื่องจากเห็นว่าปัจจุบันมีปัญหาความขัดแย้งเรื่องความคิดระหว่างกลุ่มคนแต่ละช่วงวัยเป็นจำนวนมากขึ้น

พลอากาศเอก วีรวิท คงศักดิ์ ที่ปรึกษากิตติมศักดิ์ประจำคณะกรรมาธิการ ได้แสดงความคิดเห็นว่า จากการสัมมนาของคณะอนุกรรมาธิการด้านคุณธรรมและจริยธรรม กลุ่ม Gen Y คนที่มีอายุ ๔๐ ปีลงมา และเกิดในปี พ.ศ. ๒๕๒๓ เป็นต้นมา จะมีความเชื่อมั่นในตัวเองสูงและต้องการเหตุผลในบางเรื่อง ดังนั้น การสั่งการในลักษณะเดิมและให้ทำตามจะไม่ได้ผลกับคนในช่วงวัยนี้ ยกตัวอย่างคลิปวีดีโอเรื่องการแต่งเครื่องแบบ ซึ่งคลิปวีดีโอดังกล่าวมีเนื้อหาที่คุณพ่อได้อธิบายให้ลูกฟังถึงสาเหตุที่ต้องมีการใส่เครื่องแบบจึงเห็นว่าการทำความเข้าใจกับคนในแต่ละช่วงวัยจะต้องใช้เหตุผลและพูดคุยมากขึ้น

นางศิรินา ปวโรฬารวิทยา รองประธานคณะกรรมาธิการ คนที่สี่ ในฐานะประธานคณะอนุกรรมาธิการด้านคุณธรรมและจริยธรรม ได้กล่าวขอบคุณทุกท่านที่ได้ให้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะว่าคณะอนุกรรมาธิการด้านคุณธรรมและจริยธรรม โดยคณะทำงานคนดี คิดดี ทำดี ร่วมกับสื่อมวลชนอยู่ระหว่างการรวบรวมข้อมูลสิ่งที่ดีในประเทศในรูปแบบของคลิปวีดีโอเพื่อนำเสนอภาพลักษณ์ที่ดีของประเทศไทยต่อสาธารณชนและเชิญชวนให้ทุกคนทำดีต่อไป

พลตำรวจโท ศานิตย์ มหถาวร รองประธานคณะกรรมาธิการ คนที่สาม ในฐานะประธานคณะอนุกรรมาธิการด้านการศาสนา กล่าวว่า เรื่องสมาธิโลกซึ่งได้รับการบรรจุไว้ในแผนการดำเนินงานด้านการศาสนาอยู่แล้ว ปัจจุบันมีความพร้อมและเป็นสถานที่ปฏิบัติธรรม มีทั้งหมด ๑๒๒ แห่ง

และเป็นศูนย์ปฏิบัติธรรมนานาชาติ ๒ แห่ง คือ ๑) ศูนย์ปฏิบัติธรรมนานาชาติอ่างทอง จังหวัดอ่างทอง ๒) สถานปฏิบัติธรรมนานาชาติ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ และองค์การศึกษาวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (ยูเนสโก) ได้มีมติให้ประกาศยกย่องให้พระอาจารย์มั่น ภูริทัตโต เป็นบุคคลสำคัญของโลก สาขาสันติภาพ ซึ่งคณะอนุกรรมาธิการพร้อมดำเนินการขับเคลื่อนในเรื่องนี้ต่อไป

พลเอก ไพชยนต์ ค้าทันเจริญ รองประธานคณะกรรมาธิการ คนที่สอง ในฐานะประธานคณะอนุกรรมาธิการด้านการ ตสร. ได้กล่าวขอบคุณและจะปฏิบัติหน้าที่ติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัดการปฏิรูปประเทศ และการจัดทำและดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ ด้านการศาสนา คุณธรรม จริยธรรม ศิลปะและวัฒนธรรมต่อไป

นายวันชัย สอนศิริ รองประธานที่ปรึกษาคณะกรรมาธิการและโฆษกคณะกรรมาธิการ กล่าวว่าจากการสรุปผลการดำเนินงานในรอบ ๑ ปี ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓ ของประธานคณะอนุกรรมาธิการทั้ง ๔ คณะ ไม่ว่าจะเป็นภารกิจด้านการศาสนา ด้านคุณธรรรมและจริยธรรม ด้านศิลปะและวัฒนธรรม และด้านการติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัดการปฏิรูปประเทศ และการจัดทำและดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ ซึ่งสอดคล้องกับหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมาธิการการศาสนา คุณธรรม จริยธรรม ศิลปะและวัฒนธรรม ครอบคลุมและครบถ้วนในทุกด้านอย่างสมบูรณ์แล้ว และจากการรับฟังความคิดเห็นของผู้เข้าร่วมการสัมมนาทุกท่านเห็นพ้องต้องกันว่าเป็นไปด้วยความเรียบร้อยและมีประสิทธิภาพ

จากนั้น **ประธานคณะกรรมาธิการ** ได้กล่าวขอบคุณประธานคณะอนุกรรมาธิการทุกท่านที่ได้ปฏิบัติงานด้วยความเข้มแข็งนำมาสู่การสรุปผลการดำเนินงานในรอบปีที่ผ่านมาและได้มีการวางแผนการทำงานระยะต่อไปเพื่อจะได้ปฏิบัติงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามที่กำหนดไว้ การทำงานอาจมีปัญหาอุปสรรคบ้างเป็นเรื่องธรรมดา เมื่อมีปัญหาก็จะต้องหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาด้วยสติและปัญญาจึงขอขอบคุณ กรรมาธิการ ประธานคณะอนุกรรมาธิการทุกท่านที่ได้พยายามมองเป้าหมายเดียวกันคือ สร้างสรรค์ให้คนเป็นคนดี สังคมดี และประเทศชาติที่ดีร่วมกัน ซึ่งเป็นภาระอันหนักที่ไม่อาจสำเร็จได้ในเร็ววัน แต่อย่างไรก็ตาม การได้เริ่มต้นมาถูกทางแล้วคงจะสำเร็จไปได้มาก

ภารกิจของคณะกรรมาธิการด้านการศาสนา จากการนำเสนอของพลตำรวจโทศานิตย์ มหถาวร ประธานคณะอนุกรรมาธิการด้านการศาสนา ได้กล่าวถึงการแก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับคณะสงฆ์ ซึ่งมีเรื่องที่มีความยินดีว่า ตามที่คณะกรรมาธิการการศาสนา คุณธรรม จริยธรรม ศิลปะและวัฒนธรรม ได้ยกร่างเสนอแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา ลักษณะ ๔ ว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับศาสนา เพื่อแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับความประพฤติและพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของพระภิกษุในพระพุทธศาสนาที่ละเมิดพระธรรมวินัยร้ายแรงถึงขั้นอาบัติปาราชิก และเห็นควรให้เสนอเป็นกฎหมายปฏิรูปประเทศ ด้านความมั่นคงของศาสนานั้น บัดนี้ที่ประชุมมหาเถรสมาคมครั้งที่ ๑๕/๒๕๖๓ เมื่อวันที่ ๒๑ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๖๓ มีมติไม่ขัดข้องในการไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา ลักษณะ ๔ ความผิดเกี่ยวกับศาสนา มาตรา ๒๐๖ กล่าวคือ มาตรา ๒๐๖ ผู้ใดกระทำด้วยประการใด ๆ แก่วัตถุหรือสถานอันเป็นที่เคารพในทางศาสนาของชนหมู่ใด อันเป็นการล้อเลียน ดูหมิ่น ทำให้เข้าใจผิดในสาระสำคัญหรือกระทำการอันไม่สมควรอย่างยิ่งต่อวัตถุหรือสถานอันเป็นที่เคารพ

ในทางศาสนา หรือกระทำด้วยประการใด ๆ อันเป็นการล้อเลียน ดูหมิ่น ทำให้เข้าใจผิดในสาระสำคัญหรือเหยียดหยามศาสนานั้น ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงเจ็ดปี หรือปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงหนึ่งแสนสี่หมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และมีมติให้แก้ไขข้อความในมาตรา ๒๐๘/๑ วรรคแรก เป็นดังนี้

"พระภิกษุ อิหม่าม นักพรต หรือนักบวช ไม่ว่าในศาสนาใด ได้รับคำวินิจฉัยถึงที่สุดจากคณะผู้มีอำนาจวินิจฉัยในศาสนาของตน ให้พ้นจากความเป็นพระภิกษุ อิหม่าม นักพรต หรือนักบวช เหตุเพราะล่วงละเมิดวินัยสงฆ์ชั้นปราชิกหรือประพฤติผิดวินัยชั้นร้ายแรงในศาสนาของคน ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปีหรือปรับไม่เกินสี่หมื่นบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ"

ขอขอบคุณพลตำรวจโท ศานิตย์ มหถาวร รองประธานคณะกรรมาธิการ คนที่สาม ในฐานะประธานคณะอนุกรรมาธิการด้านการศาสนา และนายกายสิทธิ์ พิศวงปราการ ที่ปรึกษากิตติมศักดิ์ประจำคณะกรรมาธิการที่ได้ยกร่างการแก้ไขกฎหมายดังกล่าวขึ้นมา โดยมีเป้าหมายเพื่อขจัดมารศาสนาออกไปให้มากที่สุด ทั้งนี้ คณะกรรมาธิการจะได้นำเสนอเป็นกฎหมายปฏิรูปประเทศด้านความมั่นคงด้านศาสนาไปยังคณะกรรมาธิการ ตสร. วุฒิสภา เพื่อพิจารณาดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องต่อไป

นอกจากนี้ สืบเนื่องจากปัจจุบันพุทธมณฑลซึ่งเป็นสถานที่สำคัญทางพุทธศาสนามีเพียงแห่งเดียว ตั้งอยู่ในตำบลศาลายา อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม มีเนื้อที่ ๒,๕๐๐ ไร่ เป็นศูนย์รวมในการจัดกิจกรรมที่สำคัญทางพระพุทธศาสนาและจัดประเพณีกิจกรรมต่าง ๆ อีกด้วย ซึ่งเดิมเคยมีมติคณะรัฐมนตรี (วันที่ ๒๐ เมษายน พ.ศ. ๒๕๔๗) เห็นชอบให้มีการดำเนินการจัดสร้างสถานที่ทางพระพุทธศาสนาเช่นเดียวกับพุทธมณฑลจังหวัดนครปฐม เป็นพุทธมณฑลประจำจังหวัดแต่ละจังหวัด โดยรัฐบาลจะสนับสนุนการดำเนินการในส่วนหนึ่งและภาคเอกชนบริจาคที่ดินจำนวนหนึ่ง เป็นการร่วมมือกันระหว่างรัฐและราษฎร จึงได้มีเอกชนส่วนหนึ่งเสนอที่ดินของตนให้มีการจัดตั้งพุทธมณฑลจังหวัด โดยมิได้คำนึงถึงสภาพแวดล้อมที่ควรจะเป็น เส้นทางการคมนาคมและมุ่งหวังผลประโยชน์อันพึงมีพึงได้ จึงทำให้พุทธมณฑลประจำจังหวัดบางแห่งรกร้างว่างเปล่าและไม่ได้เกิดประโยชน์อันเป็นรูปธรรมเท่าที่ควร

ด้วยเหตุนี้ คณะกรรมาธิการจึงมีแนวคิดในการผลักดันให้มีการจัดตั้งพุทธมณฑลประจำภาคขึ้น เพื่อขยายกิจกรรมทางพระพุทธศาสนาไปสู่ภูมิภาคต่าง ๆ แต่ด้วยสภาวะเศรษฐกิจของประเทศในปัจจุบันจึงควรใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุดโดยการใช้สถานที่ที่มีอยู่เดิม ซึ่งเป็นศูนย์รวมจิตใจและยึดเหนี่ยวจิตใจของคนในพื้นที่ มีสิ่งอำนวยความสะดวก การคมนาคมสะดวก และมีเนื้อที่เหมาะสมที่จะรองรับคนจำนวนมากในการทำกิจกรรมที่สำคัญทางพระพุทธศาสนาในภาคนั้น ๆ ซึ่งการดำเนินการในเรื่องนี้จะต้องเป็นวาระแห่งชาติร่วมมือกันในทุกภาคส่วน ไม่ว่าจะเป็นภาคราชการ ภาคเอกชน รวมทั้งภาคประชาสังคม จึงเห็นสมควรกำหนดให้มีการเดินทางไปศึกษาดูงานและประชุมร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาพื้นที่ของวัด เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินการให้มีพุทธมณฑล ๔ ภาค การส่งเสริมงานด้านศิลปะและวัฒนธรรม การเปิดพื้นที่การแสดงศิลปวัฒนธรรมของจังหวัด และการติดตามการดำเนินการขอขึ้นทะเบียนวัดพระมหาธาตุวรมหาวิหารเป็นมรดกโลก ระหว่างวันที่ ๒๘ – ๓๐ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๖๓ ณ จังหวัดสุราษฎร์ธานี และจังหวัดนครศรีธรรมราช และมีความเห็นเบื้องต้นว่า วัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร เป็นวัดที่มีประวัติศาสตร์ยาวนาน มีพระบรมธาตุเจดีย์เป็นเจดีย์อันศักดิ์สิทธิ์ เป็นสถาปัตยกรรมที่ทรงคุณค่าและมีลักษณะโดดเด่น และอยู่ระหว่างการนำเสนอ

ขึ้นทะเบียนวัดพระมหาธาตุวรมหาวิหารเป็นมรดกโลก จึงเห็นสมควรเสนอไปยังรัฐบาลเพื่อให้มีการจัดตั้งวัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร เป็นพุทธมณฑลประจำภาคใต้ เนื่องจากเป็นการทำงานประสานความร่วมมือกันระหว่างประชาชน พระสงฆ์ และรัฐบาล

นอกจากนี้ คณะกรรมาธิการกำลังจะเดินทางไปยังจังหวัดอุดรธานี และจังหวัดหนองคาย เพื่อลงพื้นที่จริงและศึกษาเปรียบเทียบกับวัดพระธาตุพนมวรมหาวิหาร จังหวัดนครพนม ว่าสถานที่แห่งใดมีความเหมาะสม เพื่อเสนอความเห็นไปยังรัฐบาลต่อไป ส่วนงบประมาณปี พ.ศ. ๒๕๖๔ คณะกรรมาธิการจะได้เดินทางไปยังภาคต่าง ๆ อาทิ ภาคเหนือ ภาคตะวันออก ภาคตะวันตก เพื่อนำเสนอสถานที่ที่มีความเหมาะสมเพื่อเสนอไปยังรัฐบาลในโอกาสต่อไป

ในเรื่องคลิปวีดีโอต่าง ๆ นั้น จะขอฝากท่านศิรินา ปวโรฬารวิทยา รองประธานคณะกรรมาธิการ คนที่สี่ ในฐานะประธานคณะอนุกรรมาธิการด้านคุณธรรมและจริยธรรม ซึ่งท่านมีศักยภาพอย่างยิ่งในการดำเนินการเรื่องดังกล่าวให้เป็นรูปธรรม และสอดคล้องกับการดำเนินงานของคณะอนุกรรมาธิการอยู่แล้ว เพื่อให้สอดคล้องกับสังคมในยุคปัจจุบัน มีความสร้างสรรค์และเป็นที่น่าสนใจ ยกตัวอย่างในประเทศจีน ซึ่งปัจจุบันได้มีการรณรงค์และสร้างสรรค์คลิปวีดีโอเพื่อส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม และวัฒนธรรมที่ดีให้กับสังคม ได้แก่ การเห็นแก่ส่วนรวม ความเสียสละ การมีวินัย และความซื่อสัตย์ ซึ่งเป็นการแสดงให้เห็นถึงภาพลักษณ์ที่ดีและส่งเสริมให้ผู้อื่นร่วมกันส่งเสริมบุคคลที่มีคุณลักษณะเช่นนี้ในสังคมต่อไป

สุดท้ายประธานคณะกรรมาธิการได้กล่าวขอบคุณ กรรมาธิการ อนุกรรมาธิการ และที่ปรึกษาคณะอนุกรรมาธิการ ที่ปรึกษากิตติมศักดิ์ ที่ปรึกษา ผู้ชำนาญการ นักวิชาการ เลขานุการประจำคณะกรรมาธิการ และเจ้าหน้าที่ฝ่ายเลขานุการทุกท่านที่ปฏิบัติงานร่วมกันโดยปรากฏผลงานเป็นที่น่าพอใจ จากการรับฟังการรายงานผลการดำเนินงานจากประธานคณะอนุกรรมาธิการแต่ละคณะ ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓ ที่ผ่านมา คณะกรรมาธิการและคณะอนุกรรมาธิการได้ทำหน้าที่ในด้านต่าง ๆ อย่างมากมายตามที่กำหนดไว้ในยุทธศาสตร์และแผนงานโครงการของคณะกรรมาธิการ เช่น งานด้านการศาสนา อาทิ การแก้ไขปัญหาการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารด้านศาสนาอันเป็นเท็จ (Fake News) การแก้ไขปัญหาศาสนสถานที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ของทางราชการ ฯลฯ งานด้านคุณธรรมและจริยธรรม อาทิ โครงการขับเคลื่อนหลักคุณธรรม ๕ ประการ กตัญญู วินัย สุจริต พอเพียง จิตอาสา การจัดเสวนาทางวิชาการเรื่อง คุณธรรมจริยธรรมในสังคมไทย การเสวนาเรื่อง องค์กรคนดี การจัดกิจกรรมรักแม่ เพื่อแม่ ไม่มีที่สิ้นสุด ฯลฯ งานด้านศิลปะและวัฒนธรรม อาทิ การเปิดพื้นที่เพื่อบูรณาการงานด้านศิลปะและวัฒนธรรม การผลักดันงานด้านศิลปะสัมพันธ์นานาชาติ งานด้านการติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัดการปฏิรูปประเทศและแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ อาทิ การติดตามการปฏิรูปประเทศประเด็นการปรับเปลี่ยนค่านิยมและวัฒนธรรม เป็นต้น

ในปีงบประมาณต่อไป จึงขอฝากให้คณะอนุกรรมาธิการทุกคณะได้กำหนดแนวทางการดำเนินงานเชิงยุทธศาสตร์ เพื่อให้มีเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของการดำเนินงานตามภารกิจหลักของคณะกรรมาธิการอย่างชัดเจน เพื่อนำไปสู่การจัดทำรายงานการพิจารณาศึกษาเสนอต่อที่ประชุมวุฒิสภาพิจารณา ดังที่ปรากฏในสารของท่านศาสตราจารย์ ร้อยเอก ทินพันธุ์ นาคะตะ ประธานที่ปรึกษาคณะกรรมาธิการได้ให้คำแนะนำไว้ ซึ่งถือเป็นภารกิจและหน้าที่สำคัญของคณะกรรมาธิการในการติดตามและตรวจสอบการดำเนินงานของฝ่ายบริหารต่อไป

ผลการประเมินโครงการจัดสัมมนา
เรื่อง "การประเมินผลการดำเนินงานในรอบ ๑ ปี ของคณะกรรมาธิการการศาสนา คุณธรรม จริยธรรม ศิลปะและวัฒนธรรม วุฒิสภา"

๑. การสัมมนามีผู้เข้าร่วมสัมมนาทั้งหมด จำนวน ๑๑๔ คน ประกอบด้วย กรรมาธิการ อนุกรรมาธิการ ที่ปรึกษาคณะกรรมาธิการ ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมาธิการ ผู้ชำนาญการ นักวิชาการ เลขานุการประจำคณะกรรมาธิการ และอื่น ๆ

๒. การสำรวจความคิดเห็นของผู้เข้าร่วมกิจกรรม โดยใช้เครื่องมือเป็นแบบสอบถาม (Questionnaires) มี ๕ ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด โดยวิธีการสุ่มตัวอย่างของแบบสอบถาม ซึ่งได้รับการตอบกลับ ๔๘ ตัวอย่าง

๓. การวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้คะแนนเฉลี่ยของความคิดเห็นแยกเป็นรายด้านและรายข้อ

๓.๑ การประเมินผลในภาพรวม ดังนี้

ระดับพอใจมากที่สุด	คิดเป็นร้อยละ ๕๓.๒
ระดับพอใจมาก	คิดเป็นร้อยละ ๔๑.๕๘
ระดับพอใจปานกลาง	คิดเป็นร้อยละ ๔.๑๒
ระดับน้อย	คิดเป็นร้อยละ ๑.๑
ระดับน้อยที่สุด	คิดเป็นร้อยละ ๐

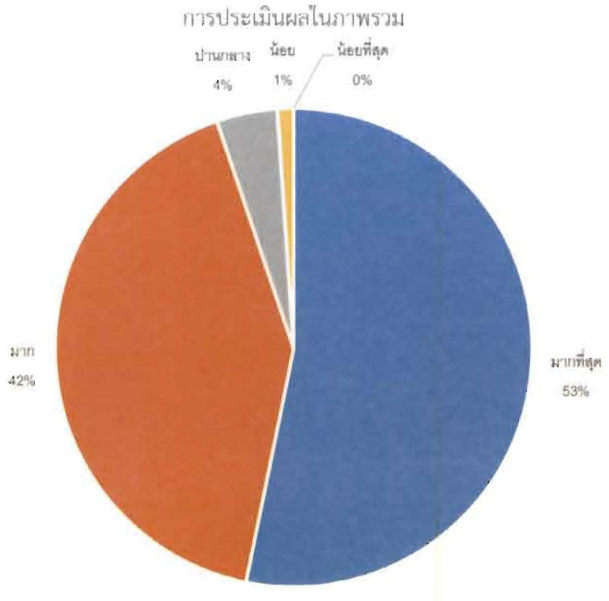

๓.๒ การวิเคราะห์ข้อมูลความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมในภาพรวมแต่ละด้าน โดยสถิติค่าร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม แสดงข้อมูลลักษณะความพึงพอใจด้านต่าง ๆ ได้แก่

(๑) ด้านกระบวนการขั้นตอนการให้บริการ
- (๑.๑) การดำเนินงานเป็นระบบและมีขั้นตอนที่ชัดเจน
- (๑.๒) รูปแบบของการจัดโครงการมีความเหมาะสม
- (๑.๓) ความเหมาะสมของวันและระยะเวลาในการสัมมนา

(๒) ด้านวิทยากร
- (๒.๑) การเตรียมตัวและความพร้อมของวิทยากร
- (๒.๒) การถ่ายทอดของวิทยากร
- (๒.๓) เอกสารประกอบการบรรยาย

(๓) ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก
- (๓.๑) ความเหมาะสมเรียบร้อยของสถานที่
- (๓.๒) ความเหมาะสมของสื่อและอุปกรณ์
- (๓.๓) ความเหมาะสมของอาหารกลางวันและอาหารว่าง

(๔) ด้านการให้บริการของเจ้าหน้าที่

(๕) ความสำเร็จของโครงการในภาพรวม

ทั้งนี้ จากการวิเคราะห์ข้อมูลในภาพรวมแต่ละด้านพบว่าผู้เข้าร่วมการสัมมนามีความพึงพอใจ สรุปได้ดังนี้

(๑) ความพึงพอใจต่อกระบวนการขั้นตอนการให้บริการ เห็นด้วยอยู่ในระดับมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ ๔๘ โดยเรียงลำดับความสำคัญของความพึงพอใจด้านต่าง ๆ คือ การดำเนินงานเป็นระบบและมีขั้นตอนที่ชัดเจน รูปแบบของการจัดโครงการมีความเหมาะสม ความเหมาะสมของวันและระยะเวลาในการสัมมนา

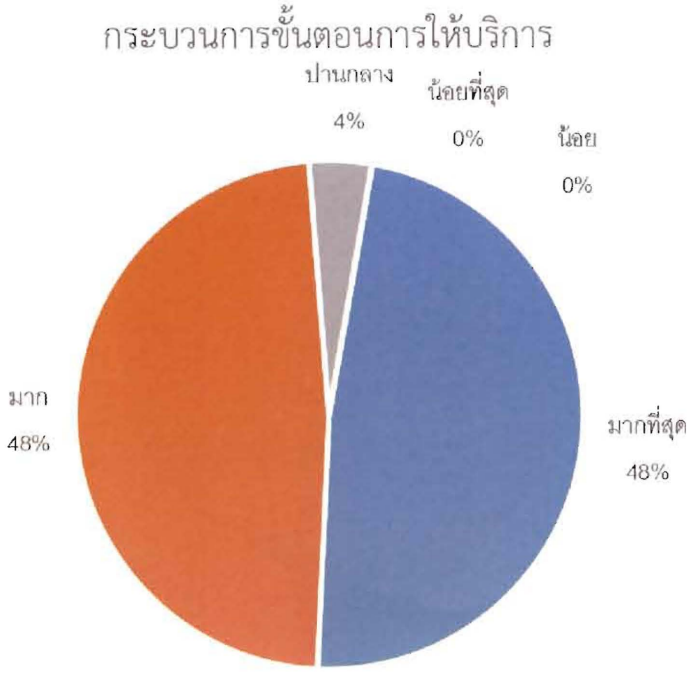

(๒) ความพึงพอใจต่อวิทยากร เห็นด้วยอยู่ในระดับมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ ๕๔ โดยเรียงลำดับความพึงพอใจในด้านต่าง ๆ คือ การเตรียมตัวและความพร้อมของวิทยากร การถ่ายทอดของวิทยากร เอกสารประกอบการบรรยาย

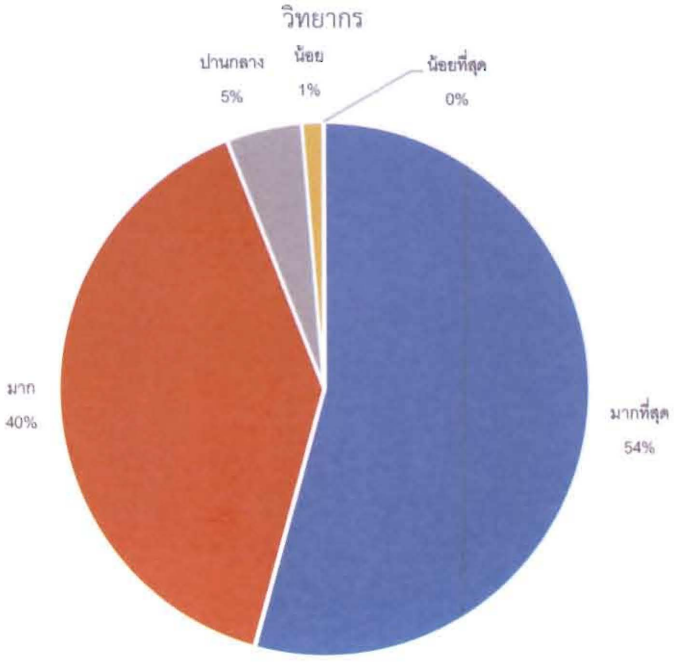

(๓) การอำนวยความสะดวก เห็นด้วยอยู่ในระดับมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ ๕๖ โดยเรียงลำดับความสำคัญของความพึงพอใจในด้านต่าง ๆ คือ ความเหมาะสมเรียบร้อยของสถานที่ ความเหมาะสมของสื่อและอุปกรณ์ ความเหมาะสมของอาหารกลางวันและอาหารว่าง

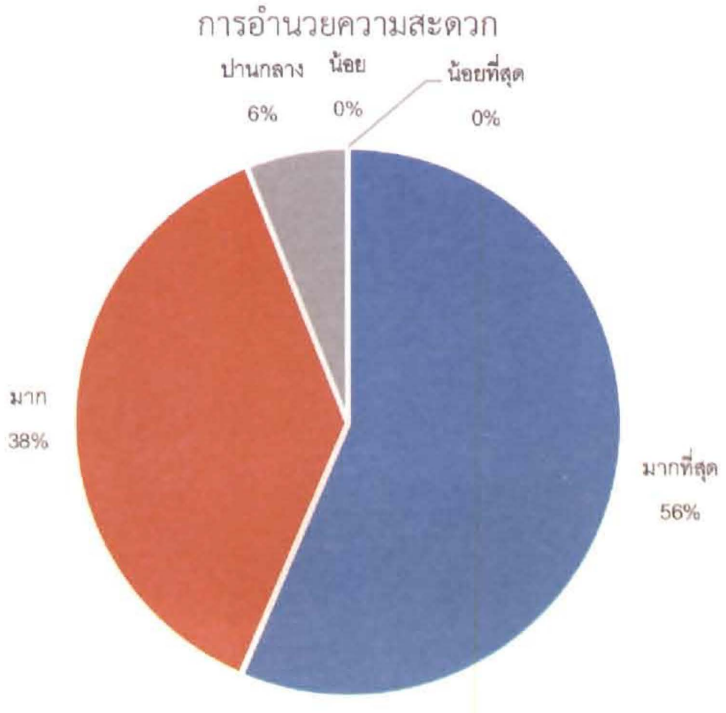

(๔) คุณภาพการให้บริการของเจ้าหน้าที่ เห็นด้วยอยู่ในระดับมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ ๕๙

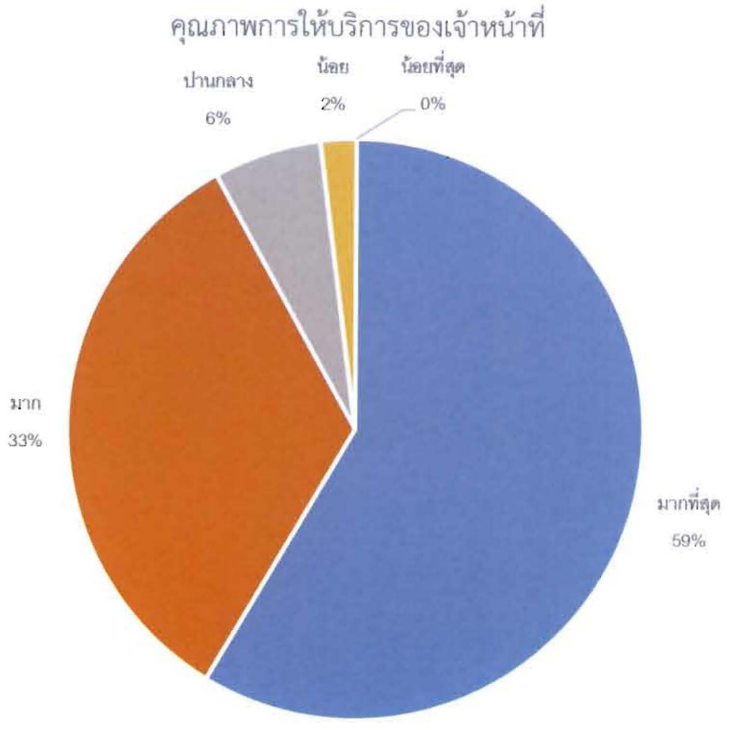

(๕) ความพึงพอใจต่อภาพรวมของโครงการ เห็นด้วยอยู่ในระดับมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ ๕๐

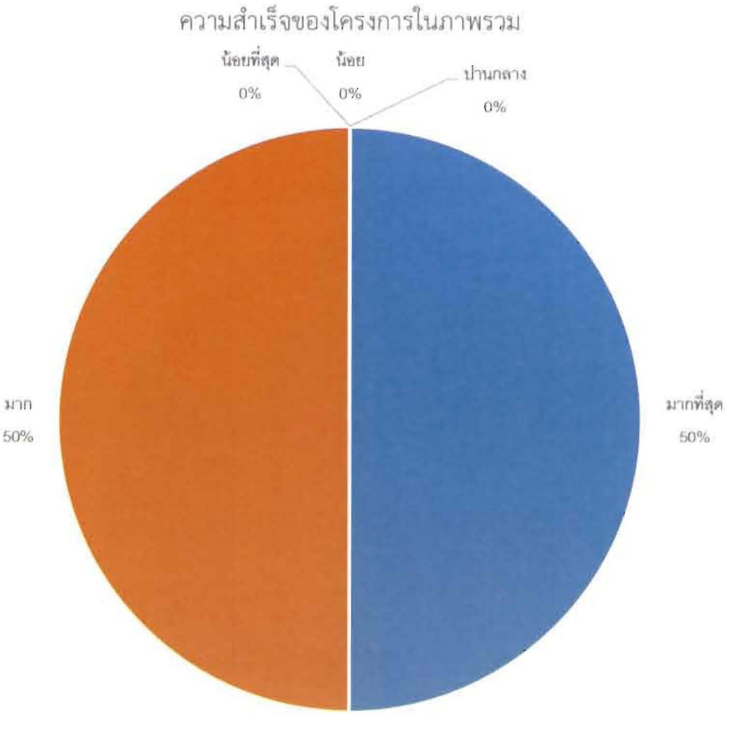

๔. ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้เข้าร่วมกิจกรรม

๔.๑ ด้านการศาสนา

๑) ข้อคิดเห็นผลการดำเนินงานที่ผ่านมา

- การดำเนินงานที่ผ่านมามีการกำหนดแผนงานที่ดี ตรงประเด็น รวดเร็ว ชัดเจน และแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าได้ดี มีการดำเนินโครงการและกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง เกิดผลงานอย่างเป็นรูปธรรม สามารถกำหนดแนวทางให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องปฏิบัติได้ ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อกิจการศาสนา แต่อย่างไรก็ตามยังพบว่าพระสงฆ์ยังคงกระทำผิดศีลธรรม

- การที่ไม่มีการบรรจุเรื่องศาสนาในยุทธศาสตร์ชาติ ในขณะที่อยู่ในสภาวะสุญญากาศทางการศึกษาด้านศาสนา เพราะกระทรวงศึกษาธิการถอดวิชาศาสนาจากหลักสูตรหลักและระบบการเผยแพร่ศาสนาโดยคณะสงฆ์ยังอยู่ในรูปแบบเดิม ทำให้ประชาชนไม่สามารถเข้าถึงแนวทางเบื้องต้นของศาสนาและศาสนสัมพันธ์ ดังนั้น เห็นด้วยที่จะมีการผลักดันให้บรรจุเรื่องศาสนาเป็นยุทธศาสตร์ชาติ เพื่อเป็นหลักในการพัฒนาคนในชาติ

- ควรการกระตุ้นให้หน่วยงานที่รับผิดชอบทำงานตามหน้าที่และอำนาจหรือมีการบูรณาการการทำงานร่วมกัน

๒) ข้อเสนอแนะ

- ควรผลักดันให้บรรจุเรื่องศาสนาในยุทธศาสตร์ชาติ/แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติในรอบการปรับปรุงยุทธศาสตร์ชาติในรอบนี้

- ควรผลักดันให้มีการบรรจุวิชาศาสนิกสัมพันธ์ บรรจุในหลักสูตรการเรียนการสอนของกระทรวงศึกษาธิการ

- ควรผลักดันให้มีหลักสูตรศาสนา คุณธรรม ศีลธรรม จริยธรรม บรรจุในหลักสูตรการศึกษาเริ่มตั้งแต่ขั้นปฐมวัยมีทุกวัน วันละ ๑ คาบ เพิ่มหน่วยกิจการเรียน

- ควรดูแลวัดร้าง และป้องกันการบุกรุกของประชาชน

- ควรเผยแพร่กิจกรรมให้ประชาชนทั่วไปได้รับทราบมากขึ้น

- ทำอย่างไรพระภิกษุละกิเลศได้อย่างแท้จริง ยึดมั่นในหลักธรรม ทำให้สังคมศรัทธา ขณะเดียวกันทำอย่างไรให้สังคมหันหน้าเข้าวัด เช่น จัดกิจกรรมสำคัญ ซึ่งจะทำให้อย่างน้อยศาสนาเข้าไปอยู่ในจิตใจ

- การรณรงค์เรื่องการท่องเที่ยวในประเทศ ช่วงการแพร่ระบาดของการติดเชื้อไวรัสโคโรน่า - ๑๙ สมควรดึงจุดแข็งด้านศาสนาของทุกจังหวัดในประเทศให้นักท่องเที่ยวไปเที่ยวเหมือนกับที่วัดเจดีย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช

- เน้นการดำเนินการตามวิสัยทัศน์โดยเฉพาะการพัฒนาจิตใจ

- ควรนำหลักธรรมของศาสนาที่ตนนับถือมาปฏิบัติเป็นวิถีชีวิต และควรปฏิบัติอย่างจริงจัง

- ควรดำเนินการเร่งด่วนในเรื่องการนำหลักศาสนามาปฏิบัติในชีวิตประจำวันจะเป็นผลดีต่อสังคมส่วนรวม

๓) ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแผนงาน/เรื่อง/โครงการ/กิจกรรมที่ควรจะดำเนินงานในระยะต่อไป

- กำหนดเป้าหมายและกิจกรรมที่จะให้บรรลุในแต่ละปีให้มีความชัดเจน
- ควรเร่งรัดให้มีการบรรจุหลักสูตรศาสนาในหลักสูตรหลักของกระบวนการศึกษาหรือระบบการศึกษาไทย
- รวมพลัง ๕ ศาสนา โดยให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางศาสนาโลก
- ควรปรับปรุงแก้ไขกฎหมายเกี่ยวกับพระภิกษุสงฆ์
- ผลักดันให้ยุทธศาสตร์ชาติด้านศาสนา เป็นยุทธศาสตร์ชาติด้านที่ ๗
- ควรเร่งทำเรื่องบัตรประจำตัวประชาชนให้พระภิกษุ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการตรวจสอบ (ไม่ต้องใส่บรรดาศักดิ์ในบัตรประชาชนก็ได้)
- ควรดำเนินงานที่เกี่ยวเนื่องกับศาสนาอื่นมากขึ้น เนื่องจากศาสนสัมพันธ์เป็นเรื่องสำคัญและอำนวยผลดีแก่บ้านเมืองทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง ซึ่งโครงการที่ควรดำเนินการด่วน คือ ศาสนสัมพันธ์ในจังหวัดชายแดนภาคใต้
- ควรเน้นคำสอนศาสนาพุทธ ผ่านทางสื่อออนไลน์ให้เป็นไปตามคำสอนของพระพุทธเจ้าให้มากขึ้น เพื่อให้ศาสนาพุทธมีความเข้มแข็ง ทั้งนี้ควรตรวจสอบคำสอนทางศาสนาพุทธทุก Web Site ว่าเป็นไปตามหลักคำสอนที่ถูกต้องแล้วหรือไม่
- เสนอการจัดโครงการศาสนาในชีวิตประจำวันเน้นในกลุ่ม Gen - Z และ Gen - ALPHA ซึ่งมีแนวโน้มที่จะเป็นกลุ่มไร้ศาสนาในอนาคต
- ควรปลูกฝังคำสอนทางศาสนาในบุคคลทุกวัย ทั้งสถานศึกษา สถานประกอบอาชีพ
- ควรมีกิจกรรมแลกเปลี่ยนความรู้และหลักปฏิบัติของศาสนาตามระบบศาสนิกสัมพันธ์ ในลักษณะการจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อสร้างความเข้าใจให้ถูกต้อง

๔.๒ ด้านคุณธรรมและจริยธรรม

๑) ข้อคิดเห็นผลการดำเนินงานที่ผ่านมา

- การดำเนินงานด้านคุณธรรมและจริยธรรมค่อนข้างเป็นนามธรรม แต่คณะอนุกรรมาธิการดำเนินการได้ดีเยี่ยม มีการจัดกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ เกิดผลเป็นที่ประจักษ์ อันจะนำไปสู่การสร้างสังคมให้ดีขึ้น ดังนั้น ควรจะมีการดำเนินการอย่างต่อเนื่องต่อไป
- เห็นด้วยกับการเน้นการปลูกฝังเรื่องกตัญญู แต่กตัญญูเป็นเพียงความคิด ความสำนึก แต่สิ่งที่ก่อให้เกิดผลคือ กตเวที (การกระทำ)
- เห็นด้วยที่มีการศึกษาความต้องการในแต่ละช่วงวัย (Generations) เนื่องจากแต่ละวัยมีความต้องการที่ไม่เหมือนกัน ดังนั้น การเสริมสร้างคุณธรรมแต่ละช่วงวัยจะมีรูปแบบที่แตกต่างกัน แต่การที่คนจะเป็นคนดีจะต้องปลูกฝังตั้งแต่เด็ก ๆ ให้รู้จักกตัญญู มีวินัย ใจซื่อสัตย์สุจริต

๒) ข้อเสนอแนะ

- ควรเพิ่มคำว่า “กตเวที” ด้วย เพื่อให้เกิดความบริบูรณ์ในความเป็นคนดี
- ควรดำเนินการอย่างต่อเนื่อง และสร้างเครือข่าย รวมถึงการวางแผนผลักดันให้สังคมเห็นความสำคัญอย่างเป็นรูปธรรม

- ควรเร่งเผยแพร่กิจกรรมต่าง ๆ ให้ประชาชนได้รับทราบ
- ควรปลูกฝังเรื่องคุณธรรมตั้งแต่วัยเด็กโดยครอบครัว ซึ่งในปัจจุบันครอบครัวไม่มีความผูกพันเท่าที่ควร
- ควรรณรงค์ให้มีการสร้างคนดี คนเก่ง มีคุณธรรม จริยธรรม ในสังคมไทยให้มากขึ้น
- ควรประสานกับทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อให้มีดำเนินการแบบบูรณาการในการสร้างสังคมไทยให้มีคุณธรรมมากยิ่งขึ้น
- ควรมีการส่งเสริมคุณธรรม ความดี โดยเฉพาะในกลุ่ม Gen - Z ซึ่งเป็นกลุ่มที่มีพื้นฐานการเป็นคนดี สามารถส่งเสริมคุณธรรมได้ไม่อยาก แต่จะทำอย่างไรกับกลุ่มที่มีจำนวนมากแต่ยังมีแนวความคิดเรื่องการดำเนินชีวิตที่ผิด และทำตามเพื่อน
- การเผยแพร่หลักธรรมคำสอนทางศาสนาเป็นเรื่องที่มีความสำคัญ แต่อย่างไรก็ตามวัด หรือองค์กรทางศาสนา ยังขาดงบประมาณสำหรับการดำเนินงานในเรื่องดังกล่าว
- ควรมีการพัฒนาสื่อออนไลน์ในการเสริมสร้างคุณธรรม และผลักดันให้ทุกหมู่บ้านมี Wifi
- คุณธรรม ๕ ประการที่คณะอนุกรรมาธิการได้นำเสนอ ขอให้ประสานและทำความเข้าใจกับคณะกรรมการส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติที่กำหนดคุณธรรมพื้นฐานของไทยไว้ ๔ ประการ คือ พอเพียง วินัย สุจริต จิตอาสา หากจะเพิ่มกตัญญูเข้าไปขอให้ประชาชนให้ชัดเจนว่าจะยึด ๔ ประการ หรือ ๕ ประการ

๓) ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแผนงาน/เรื่อง/โครงการ/กิจกรรมที่ควรจะดำเนินงานในระยะต่อไป

- ควรส่งเสริมเรื่องคุณธรรมและจริยธรรมให้กับภาคราชการ เช่น เรื่อง Good Governance ภาคเอกชน ภาควิชาชีพ เช่น เรื่องจรรยาบรรณวิชาชีพต่าง ๆ
- ควรผลักดันให้มีโครงการต้นแบบด้านคุณธรรม จริยธรรม เพื่อเผยแพร่สู่สังคมที่เป็นประโยชน์อย่างยั่งยืน อาทิ ศูนย์การเรียนรู้ความดีบนโลกออนไลน์ หรือเคลื่อนที่อย่างต่อเนื่อง
- เน้นการประชาสัมพันธ์และการบูรณาการ
- ควรดำเนินแผนงานต่าง ๆ ที่เหมาะสมกับช่วงวัย เพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจคุณธรรม จริยธรรม อย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ
- ควรมอบรางวัลแก่ผู้ที่มีผลงานดีเด่นในด้านคุณธรรม จริยธรรม จะเป็นการขยายการปฏิบัติพฤติกรรมที่พึงประสงค์
- ควรเน้นการเผยแพร่ และการพัฒนาจิตใจ แก่ทุกเพศทุกวัย
- ควรขยายผลการประเมินความดีด้วยตนเองเพื่อให้เกิดความยั่งยืน
- ควรริเริ่มกิจกรรมและให้หน่วยงานของรัฐรับไปปฏิบัติ

๔.๓ ด้านศิลปะและวัฒนธรรม

๑) ข้อคิดเห็นผลการดำเนินงานที่ผ่านมา

- กิจกรรมที่ผ่านมายังคงเน้นด้านวรรณกรรม และกิจกรรมทางด้านวัฒนธรรม ซึ่งเป็นสิ่งที่ดีแต่ควรเน้นงานด้านศิลปกรรมและสถาปัตยกรรมเพิ่มมากขึ้น

- ประธานคณะอนุกรรมาธิการและอนุกรรมาธิการ เป็นผู้ทรงภูมิและดำเนินการจริงจังอย่างต่อเนื่อง มีการประสานงานกว้างขวาง รอบด้าน ผลงานดีเยี่ยมและมีปริมาณมาก
- ควรให้คณะกรรมาธิการด้านอื่นมีส่วนร่วมด้วย
- ได้รับความรู้ว่าศิลปวัฒนธรรมคือดอกผลจากสังคม เศรษฐกิจ การเมือง ยามบ้านเมืองสงบ

๒) ข้อเสนอแนะ

- การจัดทำแผนการปฏิรูปด้านวัฒนธรรม จำนวน ๓ ประเด็น ได้แก่ (๑) ภูมิภาษาและปัญญาแผ่นดิน (๒) ภูมิพื้นที่ศิลปวัฒนธรรม (๓) วัฒนธรรมสัมพันธ์นานาชาติ เพื่อบรรจุในแผนการปฏิรูปประเทศ เป็นเรื่องที่ควรดำเนินการอย่างยิ่ง เนื่องจากแผนปฏิรูปประเทศด้านวัฒนธรรมมีลักษณะเหมือนแผนปฏิบัติราชการของกระทรวงวัฒนธรรม จึงยังไม่ชัดเจนว่าจะปฏิรูปในลักษณะใดให้ดีขึ้นกว่าเดิม
- ควรมีการผลักดันด้านเพลงไทย ภาพยนตร์ไทย และละครไทย รวมถึงการ์ตูนไทย เนื่องจากปัจจุบันคนไทยรับแต่ศิลปวัฒนธรรมของต่างชาติ การพัฒนาทางด้านนี้จึงถดถอย ศิลปะและวัฒนธรรมไทยกำลังจะถูกลืม
- ควรแนะนำให้ประชาชนเกิดความภูมิใจในงานศิลปะโบราณสถานและที่เป็นของชาติและภูมิใจในชาติเราที่มีสิ่งเหล่านี้อยู่
- ควรรักษาส่งต่อศิลปวัฒนธรรมไทยในทุกเรื่องให้กับคนรุ่นใหม่ไม่ว่าจะเป็นขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรม ผ้าไหมไทย เพลงไทยเดิม โบราณสถาน รำไทย ฯลฯ
- ขอสนับสนุนแนวความคิดในการนำศิลปวัฒนธรรมมาแก้ไขปัญหาความขัดแย้งในจังหวัดชายแดนภาคใต้
- เสนอให้มีการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในทุกจังหวัดแบบโฮมสเตย์
- ควรมีการถ่ายทอดเรื่องศาสนา ศีลธรรม ผ่านงานด้านศิลปวัฒนธรรม

๓) ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแผนงาน/เรื่อง/โครงการ/กิจกรรมที่ควรจะดำเนินงานในระยะต่อไป

- เห็นด้วยกับการผลักดันเรื่องภูมิภาษา ภูมิท้องถิ่น และวัฒนธรรมระหว่างประเทศ
- ควรมีการประสานงานและปรับปรุงแผนการปฏิรูปประเทศด้านวัฒนธรรมให้เกิดความชัดเจนและจับต้องได้ ให้เกิดผลประโยชน์ที่เป็นรูปธรรมอย่างแท้จริง
- ควรให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการนำเสนองานด้านศิลปวัฒนธรรม
- เน้นการประชาสัมพันธ์ โดยเฉพาะสิ่งที่เป็นประโยชน์
- ควรกำหนดแนวทางในการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง มีปฏิสัมพันธ์กับภูมิปัญญาวัฒนธรรมท้องถิ่นที่ดีเยี่ยม ประสานความร่วมมือกับทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องอย่างมีประสิทธิภาพ เนื่องจากเป็นงานทางด้านจิตวิญญาณของคนไทย
- ควรเพิ่มเติมงานด้านศิลปะ สถาปัตยกรรม อาคาร สิ่งปลูกสร้างที่ทรงคุณค่าของประเทศไทย มีความหลากหลายตามพื้นที่ต่าง ๆ

- ควรเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมแก่เด็กและเยาวชน ส่งเสริมให้มีการจัดทัศนศึกษาพิพิธภัณฑ์ โบราณสถานแก่เด็กและเยาวชน โดยมีการบรรยายความเป็นมาเพื่อให้เห็นคุณค่าและเกิดการรักชาติตลอดจนสถาบันพระมหากษัตริย์

- ขอให้เร่งรัด ติดตาม กฎหมาย ๒ ฉบับ คือ พระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุและพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๔ และร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมและอนุรักษ์วิถีชุมชนและชาติพันธุ์ พ.ศ. ....

- แนวคิดวิญญาณไทยใจสากล เป็นความท้าทายที่น่าสนใจและทำให้เกิดวัฒนธรรมหรือชีวิตใหม่ที่เป็นสากล

๔.๔ ด้านการติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัดการปฏิรูปประเทศและแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ

๑) ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะผลการดำเนินงานที่ผ่านมา

- เห็นด้วยกับผลการดำเนินการที่ผ่านมา

- ปัจจุบันมีแผนการปฏิรูปประเทศด้านวัฒนธรรม อาจส่งผลต่อการดำเนินการในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ – ๒๕๖๕ และมีเรื่องที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมเป็นจำนวนมาก

- ประธานคณะอนุกรรมาธิการ ตสร. และคณะ เป็นผู้ทรงความรู้และมีความขยันหมั่นเพียงสูงดำเนินงานตามหน้าที่และอำนาจอย่างมีประสิทธิภาพสูง ติดตาม เสนอแนะได้ดีเยี่ยม

- มีรายงานการติดตาม เสนอแนะเร่งรัดการปฏิรูปประเทศและการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ ที่ชัดเจนและเป็นรูปธรรม

- วางกรอบให้คณะอนุกรรมาธิการด้านต่าง ๆ ให้ชัดเจน

๒) ข้อเสนอแนะ

- เห็นควรเสนอให้ศาสนาเป็นยุทธศาสตร์ชาติ เพื่อหล่อหลอมคนในชาติทุกระดับให้มีหลักคิดถูกต้องและน้อมรับความแตกต่างระหว่างวัย

- ควรพิจารณาติดตามการดำเนินการปฏิรูปประเทศด้านวัฒนธรรม โดยศึกษาจากแนวทางการทำงานและโครงการที่เกี่ยวข้องต่อไป

- หากจะทำให้เห็นผลสัมฤทธิ์ ทุกองค์กรจะต้องบูรณาการและทำงานร่วมกันในทุกเรื่อง

- ปีพ.ศ. ๒๕๖๔ เป็นปีของสังคมผู้สูงอายุ จึงควรให้รัฐจัดสวัสดิการต่าง ๆ ด้านสาธารณูปโภคให้กับผู้สูงอายุ เช่น การเดินทางด้วยรถ เรือ รถไฟฟ้า ฟรี

- แต่ละบริบทของสังคมจะมีปัญหาที่ไม่เหมือนกัน จึงควรให้แต่ละองค์กร/ชุมชน/ท้องถิ่น/ กำหนด วิธีการดำเนินการตามแนวทางที่คณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติกำหนดเพื่อให้บรรลุเป้าหมายพร้อมกัน

๓ ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแผนงาน/เรื่อง/โครงการ/กิจกรรมที่ควรจะดำเนินงานในระยะต่อไป

- เห็นด้วยกับการติดตามผลักดันเรื่องศาสนาและศิลปวัฒนธรรมที่กำลังดำเนินการ

- ขอเสนอให้เน้นความเข้าใจด้านศาสนาให้กับเยาวชน โดยเฉพาะวัยรุ่น

ทำอย่างไรให้สามารถเข้าถึงความคิดและความเข้าใจให้เข้ากับยุคสมัยและความเป็นจริงโดยไม่ยึดทฤษฎีที่เป็นนามธรรมและธรรมเนียมปฏิบัติ

- ควรมีการประเมินสถานการณ์ของภัยคุกคามต่าง ๆ ตามระยะเวลา ๓, ๖ เดือน ๑ ปี ว่ามีอะไรที่เปลี่ยนแปลงไป เพื่อกำหนดแนวทางใหม่ที่ต้องปรับเปลี่ยนตามสถานการณ์ โดยการประเมินผลให้เป็นไปตามมาตรฐานสากล ตามหลักวิชาที่ทางราชการกำหนด ทั้งนี้ ในวาระรอบ ๑ ปี ต้องมีการประเมินผลอย่างน้อย ๑ ครั้งเป็นรายกิจกรรม โครงการที่ผูกพันกับสภาวะงบประมาณมีคะแนนในการวัดผลสัมฤทธิ์ตามที่ราชการ (กพร.) กำหนด
- ควรจะเน้นการมีส่วนร่วมของคณะอนุกรรมาธิการในคณะกรรมาธิการเดียวกัน
- ควรประสานความเข้าใจที่ตรงกันกับคณะกรรมการปฏิรูปประเทศ เพื่อปรับปรุงแผนให้มีความเป็นไปได้ตามห้วงระยะเวลา และเร่งรัด กำกับให้หน่วยงานของรัฐทำงานเชิงบูรณาการ (Clearing House)
- การปฏิรูปเป็นการใช้ความคิดและพฤติกรรม อาจไม่ต้องใช้งบประมาณเลยก็ได้

คณะกรรมาธิการและคณะอนุกรรมาธิการรับข้อสังเกตและข้อเสนอแนะจากการสัมมนาดังกล่าว และจะนำไปประกอบเป็นแนวทางการดำเนินงานของคณะกรรมาธิการคณะอนุกรรมาธิการในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ ตามข้อเสนอต่อไป

ฝ่ายเลขานุการ : กลุ่มงานคณะกรรมาธิการการศาสนา คุณธรรม จริยธรรม ศิลปะและวัฒนธรรม

นางสาวอนรรฆวี คำภูมี	ผู้บังคับบัญชากลุ่มงาน
นางสาวสุภารัตน์ ลาทำ	นิติกรชำนาญการ
นายเจษฎา ลุประสงค์	นิติกรชำนาญการ
นายเนติ พันธ์ชาญสง่า	วิทยากรชำนาญการ
นางสาวกุลนิธี ขุนทองจันทร์	นิติกรปฏิบัติการ
นายวรศักดิ์ จันทร์ภักดี	วิทยากรปฏิบัติการ
นายบุญชัย บำเพ็ญทาน	นักวิชาการสนับสนุนงานนิติบัญญัติ
นางสาววรัญญา อยู่จรรยา	นักวิชาการสนับสนุนงานวิชาการ
นางสาวอุษา ปะกะตัง	เจ้าพนักงานธุรการชำนาญการ
นางสาวจุฑารัตน์ เชยล้อมขำ	เจ้าพนักงานธุรการปฏิบัติงาน
นางสาวสุภาพรรณ บุนนาค	พนักงานสนับสนุนการประชุม

โทร. ๐ ๒๘๓๑ ๙๒๒๗ - ๘
E-mail : sadsana2559@hotmail.com

ค้นคว้ารายงานสรุปผลการดำเนินงานของคณะกรรมาธิการการศาสนาฯ
(กันยายน ๒๕๖๒ - กันยายน ๒๕๖๓)

ออกแบบและพิมพ์ที่
สำนักการพิมพ์ สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา
๐ ๒๘๓๑ ๙๔๑๕, ๐ ๒๘๓๑ ๙๔๓๒, ๐ ๒๘๓๑ ๙๔๓๕